

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması

T.C.
Aile ve
Sosyal Politikalar
Bakanlığı

HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ

NEE NÜFUS
ETÜTLERİ
ENSTİTÜSÜ

ISBN: 978-605-4628-75-9

Basım:

Elma Teknik Basım Matbaacılık
Çatal Sokak 11/A Maltepe 06570 Ankara
Tel: 312 229 92 65
www.elmateknikbasim.com

Kapak Tasarımı:

Burak Elmas

Düzenleme:

Ayşegül Ustaoglu

Bu raporda yer alan bilgilerden Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü sorumludur ve bu bilgiler hiçbir şekilde T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün görüşünü yansıtmamaktadır.

Bu rapor Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması bulgularını özetlemektedir. T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün yararlanıcısı olduğu ve mali desteği ile yapılan bu araştırmanın yürütücüsü, T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'dür. Araştırma, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması

Ankara, 2015

ARAŞTIRMA EKİBİ

Kilit Uzmanlar

Doç. Dr. İlknur Yüksel-Kaptanoğlu
Proje sorumlusu

Doç.Dr. Alanur Çavlin
Nicel Araştırma sorumlusu

Prof. Dr. Banu Akadlı Ergöçmen
Nitel Araştırma sorumlusu

Uzmanlar

Prof. Dr. Ő. Armağan Tarım

Prof. Dr. İsmet Koç

Prof. Dr. Ali Çağlar

Doç. Dr. A. Sinan Türkyılmaz

Doç. Dr. Mehmet Ali Eryurt

Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Tunç

Yrd. Doç. Dr. Onur Alper Kılıç

Dr. Pelin Çağatay Seçkiner

Dr. Tuğba Adalı

Ar. Gör. Ayşe Abbasoğlu Özgören

Danıőmanlar

Doç.Dr. Filiz Kardam

Prof. Dr. Gülriz Uygur

Psikolog Bişeng Özding

Proje Asistanları

Hilal Arslan

Pınar Karababa Kayalıgil

Akya Akarsu

Ceyda Başak Sayılđan

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Proje İzleme Grubu

Dr. Banu Tuncay Yıldız

Dr. Zeynep Göknil Őanal

Dr. Sevim Can

N. Özgün Baltacı

Müge Toker Erdoğan

Ceren Uçar

İçindekiler

İÇİNDEKİLER

TABLolar	10
ŞEKİLLER	14
KISALTMALAR	16
ÖN SÖZ	19
SUNUŞ	23
BÖLGELER VE İLLER HARİTASI	27

Bölüm 1. Giriş

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu ve Ş. Armağan Tarım	31
1.1. Kadına yönelik şiddetle mücadele.....	31
1.2. Kadına yönelik şiddet araştırmaları.....	33
1.3. Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele.....	34
1.4. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması.....	38

NİCEL ARAŞTIRMA

Bölüm 2. Nicel Araştırma Yöntemi

Ahmet Sinan Türkyılmaz, Tuğba Adalı ve Pelin Çağatay Seçkiner	45
2.1. Araştırmanın örnekleme.....	45
2.1.1. Örneklem büyüklüğü ve dağılımı.....	46
2.1.2. Örneklem seçimi.....	47
2.2. Etik ve güvenlik kuralları ile ilgili önlemler.....	48
2.3. Araştırmada kullanılan kadına yönelik şiddet tanımları.....	50
2.4. Araştırmanın soru köşüdü.....	52
2.5. Veri toplama faaliyetleri ve veri işleme.....	54
2.5.1. Saha ekiplerinin seçimi ve eğitimi/pilot çalışma.....	54
2.5.2. Saha uygulaması.....	54
2.5.3. Veri işleme.....	55
2.6. Cevaplama oranları.....	55

Bölüm 3. Hanehalkı Nüfusunun Özellikleri

İsmet Koç ve Tuğba Adalı	59
3.1. Hanehalkı nüfusu ve hanehalkı kompozisyonu.....	59

Bölüm 4. Kadınların Temel Özellikleri

Alanur Çavlin ve Pelin Çağatay Seçkiner	67
4.1. Kadınların temel özellikleri.....	67
4.2. Kadınların evlilik durumu ve erken evlilikler.....	73

Bölüm 5. Kadına Yönelik Şiddet Yaygınlığı

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu ve Alanur Çavlin	81
5.1. Eş veya birlikte olunan erkekten kadına yönelik şiddet.....	82
5.1.1. Fiziksel ve cinsel şiddet.....	83
5.1.1.1. Fiziksel şiddetin derecesi ve fiziksel şiddet içeren davranışlar.....	85
5.1.1.2. Cinsel şiddet içeren davranışlar.....	88
5.1.1.3. Fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada yaşanması.....	89
5.1.1.4. Medeni duruma göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet.....	90
5.1.1.5. Eğitim düzeyine göre fiziksel ve cinsel şiddet.....	91
5.1.2. Duygusal şiddet/istismar.....	92
5.1.2.1. Kadınları kontrol etmeye yönelik davranışlar.....	94
5.1.3. Ekonomik şiddet/istismar.....	97
5.1.4. Erken yaşta evlilikler ve şiddet/istismar ilişkisi.....	99
5.1.5. Şiddet uygulayan erkeklerin özellikleri.....	100
5.2. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ve şiddete ilişkin tutumları.....	105
5.3. Eş veya birlikte olduğu erkekler dışındaki kişilerden kadına yönelik şiddet.....	111
5.3.1. On beş yaşından sonra fiziksel şiddet.....	111
5.3.2. On beş yaşından sonra cinsel şiddet.....	113
5.3.3. On beş yaşından sonra duygusal şiddet/istismar.....	113
5.3.4. Çocukluk döneminde cinsel istismar.....	114
5.3.5. Eğitimin ve çalışmanın engellenmesi.....	116
5.3.6. İsrarlı takip.....	117
5.4. Değerlendirme.....	120

Bölüm 6. Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Mehmet Ali Eryurt ve Pelin Çağatay Seçkiner	125
6.1. Şiddet sonucu yaralanma.....	125
6.2. Gebelikte fiziksel şiddet.....	130
6.3. Şiddet nedeniyle sağlık kurumu başvurularında sunulan hizmetlerin niteliği.....	133
6.4. Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve genel sağlık.....	134
6.5. Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve ruh sağlığı.....	136
6.6. Şiddetin kuşaklararası aktarımı.....	138
6.7. Şiddetin çocuklar üzerinde etkisi.....	143
6.8. Değerlendirme.....	144

Bölüm 7. Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadele Yöntemleri

Banu Akadlı Ergöçmen, Ahmet Sinan Türkyılmaz

ve Ayşe Abbasoğlu Özgören	149
7.1. Kadınlar açısından şiddetin nedenleri.....	149
7.2. Kadınların maruz kaldıkları şiddetle baş etme yöntemleri ve hizmetler.....	153

7.2.1. Şiddetin yakın çevreye anlatılması.....	153
7.2.2. Fiziksel olarak karşılık verme.....	157
7.2.3. Şiddet nedeniyle evi terk etme.....	159
7.2.4. Şiddet nedeniyle kurum/kuruluşlara başvuru.....	162
7.3. Israrlı takiple mücadele.....	170
7.4. Değerlendirme.....	172

Bölüm 8. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Konusunda Yasalara İlişkin

Bilgi Düzeyi

Alanur Çavlin ve Tuğba Adalı.....	177
8.1. Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'ndaki seçilmiş kanun maddelerinin bilinmesi.....	177
8.2. 6284 sayılı Kanun'da yer alan tedbir kararlarının bilinmesi.....	182
8.3. 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararları.....	185
8.4. Değerlendirme.....	188

NİTEL ARAŞTIRMA

Bölüm 9. Nitel Araştırma: Amaç ve Yöntem

Banu Akadlı Ergöçmen ve İlknur Yüksel-Kaptanoğlu.....	193
9.1. Nitel araştırmanın amacı.....	193
9.2. Yöntem: Görüşmeler ve içerik analizi.....	195
9.2.1. Derinlemesine görüşmeler.....	195
9.2.1.1. Kurumsal başvuruda bulunmuş kadınlar ile derinlemesine görüşmeler.....	196
9.2.1.2. Ceza almış erkekler ile derinlemesine görüşmeler.....	197
9.2.1.3. Uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler ile derinlemesine görüşmeler.....	198
9.2.2. Erkekler ile odak grup görüşmeleri.....	198
9.2.3. İçerik analizi.....	199

Bölüm 10. Kadına Yönelik Şiddet İle İlgili Kurumsal Başvuru Süreci

Banu Akadlı Ergöçmen.....	203
10.1. Kadın açısından kurumsal başvuru süreci.....	204
10.1.1. Kadının kurumsal başvuru kararı.....	204
10.1.2. Kadın açısından kurumsal başvuru sürecinde yaşananlar.....	207
10.2. Kurumsal başvuruda bulunmuş kadınların şiddetle mücadele alanında hizmet veren kurumlara bakışı.....	210
10.2.1. Başvurulan kurumlara ilişkin bilginin kaynağı.....	211
10.2.2. Kadınların başvurdukları kurumlara ilişkin düşünceleri.....	212
10.3. Israrlı takip.....	219
10.4. Değerlendirme.....	220

Bölüm 11. Erkeklerin Kadına Yönelik Şiddete Bakışı

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu	225
11.1. Erkeklerin bakışından kadına yönelik şiddetin nedenleri.....	225
11.1.1. Odak grup görüşmelerine katılan genç erkeklerin bakışından şiddetin nedenleri.....	225
11.1.1.1. Güç ilişkilerinin sonucu olarak şiddetin yaşanması.....	226
11.1.1.2. Toplumun şiddete toleransı ve şiddetin meşru kabul edilmesinde ailenin etkisi.....	230
11.1.1.3. Erkeklerin "aldatılma" ve "namus" algısı.....	234
11.1.1.4. Kadınların haklarının bilincinde olması ve "itaat etmeme"leri.....	235
11.1.1.5. Erkeğin evi geçindirme sorumluluğu	238
11.1.1.6. Erkeğin alkol kullanımı.....	239
11.1.2. Kadınları yaralayan ve öldüren erkeklerin bakışından şiddetin nedenleri.....	240
11.1.2.1. Yaralama ya da öldürmenin "kaza" sonucu gerçekleşmesi.....	241
11.1.2.2. Öldürdüğü eşi suçlama ve cinayeti gerekçelendirme	243
11.2. Erkeklerin şiddetle mücadeleyle ve 6284 sayılı Kanun'a ilişkin düşünceleri	245
11.2.1. 6284 sayılı Kanun hakkında bilgi.....	245
11.2.2. 6284 sayılı Kanun'a ilişkin görüşler.....	247
11.2.2.1. Görüşmelerde dile getirilen bazı tedbir kararlarına ilişkin görüşler.....	249
11.2.2.2. 6284 sayılı Kanun'un şiddetin önlenmesinde caydırıcı etkisi	254
11.3. Erkeklerin gözünden kadına yönelik şiddetin medyada yer alması.....	254
11.4. Değerlendirme.....	256

Bölüm 12. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yeni Bir Kurum:

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)

Pınar Karababa Kayalığı ve Hilal Arslan	261
12.1. İçerik analizini yapılandırma süreci.....	261
12.2. İçerik analizi bulguları	264
12.2.1. Kişilere yönelik tanımlamalar.....	264
12.2.2. Kişilere yönelik tutumlar	266
12.2.3. Raporlarda ilişki biçimlerine yönelik ifadeler.....	266
12.2.4. Mekân özellikleri	267
12.2.5. Şiddet biçimleri.....	267
12.2.6. Sunulan hizmetler	269
12.2.7. Koruyucu ve önleyici tedbir kararları.....	270
12.3. Şiddet mağdurlarının profilleri ve şiddet uygulayanlara ait bazı özellikler	270
12.4. Sosyal ağ analizi.....	271
12.5. Değerlendirme.....	273

Bölüm 13. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Görüşmelerin Öne Çıkardıkları

Banu Akadlı Ergöçmen	279
13.1. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin görüşler: Bireysel düzeyde	279
13.1.1. Şiddeti ve failini afişe etmek	280
13.1.2. Yardım alma ve psikolojik destek	283
13.1.3. Kadının ekonomik bağımsızlığını kazanması	287
13.1.4. Şiddetle mücadelenin sorumluluğunu kadınlara yükleyen öneriler	289
13.2. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin görüşler: Toplumsal düzeyde	291
13.2.1. Zihniyet dönüşümü: toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı toplum olmak	291
13.2.2. Kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık eğitimleri	296
13.2.3. Medyada şiddetin sunulma biçimi ve medyanın şiddeti meşrulaştırması	298
13.3. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyle yönelik görüşler: Kurumsal düzeyde	300
13.3.1. 6284 sayılı Kanun'a ilişkin görüşler	301
13.3.1.1. Koruyucu tedbir kararları	301
13.3.1.1.1. Geçici koruma tedbir kararına ilişkin görüşler	302
13.3.1.1.2. Barınma sağlanması tedbir kararına ilişkin görüşler	303
13.3.1.1.3. Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbir kararına ilişkin görüşler	307
13.3.1.2. Önleyici tedbir kararları	308
13.3.1.2.1. Uzaklaştırma ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisi tedbir kararına ilişkin görüşler	308
13.3.1.2.2. Şiddet uygulayan kişinin alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığının tedavisine ilişkin görüşler	310
13.3.1.3. Zorlama hapsine ilişkin görüşler ve öneriler	311
13.3.2. ŞÖNİM'in işleyişine yönelik görüşler	312
13.3.3. Şiddetle mücadele görevi sırasında karşılaşılan sorunlar	313
13.3.3.1. Olanaksızlıklar	314
13.3.3.2. Hizmet içi eğitim: Şiddetle mücadele alanında çalışan meslek sahiplerinin eğitimi	316
13.3.3.3. Kurumsal işleyiş	317
13.4. Değerlendirme	320

14. Sonuç ve Değerlendirme

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu, Alanur Çavlin ve Banu Akadlı Ergöçmen	325
14.1. Araştırma sonuçlarına genel bakış	325
14.2. Araştırma sonuçlarını değerlendiren öneriler	334
14.2.1. Kamu kurum/kuruluşlarının sorumluluk alanına giren öneriler	335
14.2.2. Araştırma ve ileri analiz çalışmaları için öneriler	338

EKLER

Ek A. Araştırma Organizasyonu	343
Ek A1. Araştırma Ekibi.....	347
Ek A2. Araştırma Personeli	351
Ek A3. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, örnekleme çıkan iller ve saha çalışması rotaları.....	355
Ek A4. Örnekleme kapsamı ve örneklem ağırlıkları	359
Ek B. Bölümlerin Ekleri	375
Ek B1. Aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele: Şiddet mağdurlarına hizmet veren kurum ve kuruluşlar.....	379
Ek B2. Dördüncü bölümün ek tabloları	391
Ek B3. Beşinci bölümün ek tabloları ve şekilleri.....	403
Ek B4. Altıncı bölümün ek tabloları.....	423
Ek B5. Yedinci bölümün ek tabloları ve şekilleri	433
Ek B6. Sekizinci bölümün ek tabloları	451
Ek B7. Dokuzuncu bölümün ek tabloları.....	455
Ek B8. On İkinci bölümün ek tabloları	461
Ek B9. ŞÖNİM başvurularının betimsel analizi.....	469
Ek C. Araştırmanın Soru Kâğıtları	475
Ek C1. Hanehalkı soru kâğıdı.....	477
Ek C2. Kadın soru kâğıdı.....	485
KAYNAKÇA	539

TABLolar

Tablo 2.1	Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, örneklem dağılımı-bölgeler, Türkiye 2014.....	48
Tablo 2.2	Cevaplama oranları, Türkiye 2014.....	56
Tablo 3.1	Araştırma nüfusunun yaş dağılımı.....	60
Tablo 3.2	Hanehalkı nüfusunun eğitim düzeyi.....	61
Tablo 3.3	Hanehalkı kompozisyonu.....	62
Tablo 3.4	Hanehalkı sayısı ve hanehalkı nüfusu.....	63
Tablo 4.1	Kadınların temel demografik özellikleri.....	67
Tablo 4.2	Kadınların temel sosyal ve demografik özellikleri.....	68
Tablo 4.3	Kadınların eğitim düzeyi.....	69
Tablo 4.4	Kadınların okuryazarlık düzeyi.....	70
Tablo 4.5	Kadınların çalışma durumu (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre).....	71
Tablo 4.6	Kadınların çalışma durumu (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre).....	72
Tablo 4.7	Evlilik durumu.....	73
Tablo 4.8	On sekiz yaşından önce ve sonra evlenme yüzdeleri.....	75
Tablo 4.9	Erken evliliklerin kuruluşu.....	76
Tablo 5.1	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı.....	84
Tablo 5.2	Fiziksel şiddet derecesi.....	86
Tablo 5.3	Fiziksel şiddet davranışları ve sıklığı.....	87
Tablo 5.4	Cinsel şiddet içeren davranışlar.....	89
Tablo 5.5	Şiddet biçimlerinin yüzdesi.....	90
Tablo 5.6	Birliktelik durumuna göre fiziksel şiddet yaygınlığı.....	91
Tablo 5.7	Eğitim düzeyine göre fiziksel ve cinsel şiddet yaygınlığı.....	92
Tablo 5.8	Duygusal şiddet/istismar yaygınlığı.....	93
Tablo 5.9	Duygusal şiddet/istismar içeren davranışlar.....	94
Tablo 5.10	Kadınların hayatını kontrol etmeye yönelik davranışlar.....	96
Tablo 5.11	Ekonomik şiddet/istismar yaygınlığı.....	98
Tablo 5.12	Evlilik yaşına göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar yaygınlığı.....	100
Tablo 5.13	Erkeklerin sosyal ve demografik özelliklerinin, kötü alışkanlıklarının ve ailelerinin şiddet geçmişlerinin yüzde dağılımı.....	102
Tablo 5.14	Erkeklerin sosyal ve demografik özelliklerine, kötü alışkanlıklarına ve ailelerinin şiddet geçmişlerine göre fiziksel ve cinsel şiddet uygulama yüzdeleri.....	104
Tablo 5.15	Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar.....	107
Tablo 5.16	Fiziksel şiddete ilişkin tutumlar.....	109
Tablo 5.17	Evlilikte cinsel ilişkiye zorlamaya yönelik tutumlar.....	110
Tablo 5.18	On beş yaşından sonra fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar.....	112
Tablo 5.19	On beş yaşından önce cinsel istismar.....	115
Tablo 5.20	Eğitimin ve çalışmanın engellenmesi.....	117
Tablo 5.21	İsrarlı takip biçimleri ve takip eden kişiler.....	119

Tablo 6.1	Şiddet sonucu yaralanma.....	126
Tablo 6.2	Şiddet sonucu yaralanma sayısı.....	128
Tablo 6.3	Gebelikte fiziksel şiddet.....	131
Tablo 6.4	Gebelikte fiziksel şiddet değişimi.....	132
Tablo 6.5	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile bedensel ve ruhsal sağlık ilişkisi	137
Tablo 7.1	Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (yerleşim yeri ve bölge).....	150
Tablo 7.2	Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (sosyal ve demografik özellikler).....	152
Tablo 7.3	Şiddetin anlatılması.....	154
Tablo 7.4	Şiddete maruz kalan kadına yakın çevresinden yardım etmek isteyenler	156
Tablo 7.5	Fiziksel şiddete karşı kendini korumak amacıyla fiziksel olarak karşılık vermek.....	158
Tablo 7.6	Şiddet sonucu en yaygın evi terk etme nedenleri.....	160
Tablo 7.7	Şiddet sonucu evi terk ettikten sonra en yaygın eve geri dönme nedenleri.....	161
Tablo 7.8	Şiddet sonucu en yaygın evi terk etmeme nedenleri.....	161
Tablo 7.9	Şiddetle mücadelede hizmet veren kurum/kuruluşların duyulma yaygınlığı.....	165
Tablo 7.10	Şiddetle mücadelede hizmet veren kurum/kuruluşlara şahsen yapılan başvurular	166
Tablo 7.11	Polisin ifade alma koşulları.....	167
Tablo 7.12	Polise başvuru sonuçları.....	168
Tablo 7.13	Kurum/kuruluşların yönlendirmesi	168
Tablo 7.14	Kurum/kuruluşlara başvuruların şiddetin devamına etkisi	169
Tablo 7.15	Şiddet sonucu kurumlara/kuruluşlara başvurma ve başvurmamanın en yaygın nedenleri.....	170
Tablo 7.16	Israrlı takip nedeniyle kurum/kuruluşlara başvuru	171
Tablo 8.1	Evlilik ve temel haklara ilişkin bazı hukuk kurallarının bilinmesi.....	180
Tablo 8.2	6284 sayılı Kanun ile ilgili tedbir kararlarının duyulması	183
Tablo 8.3	6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararları	186

EK TABLOLAR

Ek A3

Ek Tablo A3.1	Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması örnekleme çıkan iller	355
Ek Tablo A3.2	Nicel araştırma saha çalışması rotaları.....	356

Ek A4

Ek Tablo A4.1	Bölge ve yerleşim yerine göre cevaplama kategorileri ve oranları, Türkiye 2014.....	361
Ek Tablo A4.2	Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nın yaş yapılarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm ve evlenmiş kadınların 5'li yaş gruplarına göre yüzde dağılımı, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014.....	364

Ek Tablo A4.3 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'ndan elde edilen yaşam boyu fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma yüzdeleri: 15-59 yaşları arasındaki evlenmiş kadınlar, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014.....	369
Ek Tablo A4.4 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'ndan elde edilen son 12 ayda fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma yüzdeleri: 15-59 yaşları arasındaki evlenmiş kadınlar, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014.....	370
Ek Tablo A4.5 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nda görüşülen kadınların eğitim durumlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların eğitim düzeylerine göre yüzde dağılımı, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014.....	371
Ek Tablo A4.6 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nda görüşülen kadınların cevaplama oranlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların bölgelere göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014.....	373
Ek Tablo A4.7 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nda görüşülen kadınların cevaplama oranlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların 5'li yaş gruplarına göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014.....	373
Ek Tablo A4.8 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nda görüşülen kadınların cevaplama oranlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların eğitim durumuna göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014.....	374
Ek B2	
Ek Tablo 4.1 Kadınların çalıştıkları ekonomik sektör (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre).....	393
Ek Tablo 4.2 Kadınların çalıştıkları ekonomik sektör (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre).....	394
Ek Tablo 4.3 Kadınların çalıştıkları kamu/özel sektör (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre).....	395
Ek Tablo 4.4 Kadınların çalıştıkları kamu/özel sektör (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre).....	396
Ek Tablo 4.5 Kadınların işteki statüleri (yerleşim yeri, bölge ve refah düzeyine göre).....	397
Ek Tablo 4.6 Kadınların işteki statüleri (yaş, eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre).....	398
Ek Tablo 4.7 Kadınların sosyal güvenlikleri (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre).....	399
Ek Tablo 4.8 Kadınların sosyal güvenlikleri (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre).....	400
Ek Tablo 4.9 Kadınların sağlık sigortası (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre).....	401
Ek Tablo 4.10 Kadınların sağlık sigortası (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre).....	402

Ek B3

Ek Tablo 5.1	Fiziksel şiddet davranışları ve sıklığı.....	405
Ek Tablo 5.2	Cinsel şiddet içeren davranışlar	407
Ek Tablo 5.3	Şiddet biçimleri: fiziksel ve cinsel şiddeti bir arada yaşama	408
Ek Tablo 5.4	Birliktelik durumuna göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı	409
Ek Tablo 5.5	Duygusal şiddet/istismar içeren davranışlar	410
Ek Tablo 5.6	Ekonomik şiddet/istismar içeren davranışlar	411
Ek Tablo 5.7	On beş yaşından sonra fiziksel şiddet uygulayan kişiler	412
Ek Tablo 5.8	On beş yaşından sonra cinsel şiddet uygulayan kişiler	413
Ek Tablo 5.9	On beş yaşından sonra duygusal şiddet/istismar uygulayan kişiler	414
Ek Tablo 5.10	On beş yaşından önce cinsel istismar uygulayan kişiler	415
Ek Tablo 5.11	Eğitimi engelleyenler.....	416
Ek Tablo 5.12	On beş yaşından sonra çalışmayı engelleyenler.....	417
Ek Tablo 5.13	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar	418
Ek Tablo 5.14	Ekonomik şiddet/istismar içeren davranışlar	418

Ek B4

Ek Tablo 6.1	Yaralanma biçimleri	425
Ek Tablo 6.2	Sağlık personeli	426
Ek Tablo 6.3	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve genel ve son 4 hafta içindeki sağlık durumu	427
Ek Tablo 6.4	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve hayata son verme düşüncesi.....	428
Ek Tablo 6.5	Farklı kuşaklarda fiziksel şiddet	429
Ek Tablo 6.6	Şiddetin çocuklar üzerinde etkisi (yerleşim yeri ve bölgeye göre)	430
Ek Tablo 6.7	Şiddetin çocuklar üzerinde etkisi (temel sosyal ve demografik özelliklere göre)	431

Ek B5

Ek Tablo 7.1	Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (yerleşim yeri ve bölge).....	435
Ek Tablo 7.2	Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (sosyal ve demografik özellikler) ..	437
Ek Tablo 7.3	Fiziksel şiddete karşı kendini korumak amacıyla fiziksel olarak karşılık vermenin şiddete etkisi	439
Ek Tablo 7.4	Şiddet sonucu evi terk ettiklerinde kadınların ilk gittikleri yer.....	440
Ek Tablo 7.5	Şiddet sonucu evi terk etme nedenleri.....	441
Ek Tablo 7.6	Şiddet sonucu evi terk ettikten sonra eve geri dönme nedenleri.....	443
Ek Tablo 7.7	Şiddet sonucu evi terk etmeme nedenleri.....	444
Ek Tablo 7.8	Şiddet sonucu kurumlara/kuruluşlara başvurma nedenleri	445
Ek Tablo 7.9	Şiddet sonucu kurumlara/kuruluşlara başvurmama nedenleri.....	446

Ek B6

Ek Tablo 8.1	Evlilik ve temel haklara ilişkin hukuk kurallarının duyulma yolları	453
Ek Tablo 8.2	6284 sayılı Kanun kapsamındaki seçilmiş tedbir kararlarının duyulma yolları.....	454

Ek B9

Ek Tablo 9.1	Kurumsal başvuruda bulunmuş kadınlar ile yapılan derinlemesine görüşmeler	457
Ek Tablo 9.2	Ceza almış erkekler ile yapılan derinlemesine görüşmeler.....	458
Ek Tablo 9.3	Uzman/meslek sahipleri/idareciler ile yapılan derinlemesine görüşmeler.....	459

Ek Tablo 9.4	Erkekler ile yapılan odak grup görüşmeleri	460
Ek B8		
Ek Tablo 12.1	Ankara ŞÖNİM'e 21.12.2012 ile 25.10.2013 tarihleri arasında yapılmış başvurular için düzenlenmiş 31 adet dosyadaki belgelerin türlerine göre dağılımı	463
Ek Tablo 12.2	Seçilmiş belgelerde kişilere ve ilişki biçimlerine yönelik tanımlamalar	464
Ek Tablo 12.3	Seçilmiş belgelerdeki şiddet biçimlerinin dağılımı	465
Ek Tablo 12.4	Seçilmiş belgelerdeki tedbir kararları	466
Ek Tablo 12.5	Şiddet mağduru kadınların profili	467
Ek Tablo 12.6	Şekil 12.1 'de kullanılan kısaltmalar	468
Ek Tablo 12.7	Raporlarda bulunan ve eksik olan kategoriler	468

ŞEKİLLER

Şekil 3.1	Nüfus piramidi	59
Şekil 6.1	Yaralanma biçimleri	129
Şekil 6.2	Sağlık kurumunda verilen hizmetin niteliği	134
Şekil 6.3	Şiddet ve genel sağlık	135
Şekil 6.4	Şiddet ve son 4 hafta içindeki sağlık	135
Şekil 6.5	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve hayata son verme düşüncesi	136
Şekil 6.6	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve hayata son vermeyi deneme	138
Şekil 6.7	Kadınların ve birlikte oldukları erkeklerin annelerinin maruz kaldığı fiziksel şiddet	139
Şekil 6.8	Annelerinin fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına göre kadınlarda fiziksel şiddet yaygınlığı	140
Şekil 6.9	Annelerinin fiziksel şiddete maruz kalma durumuna göre erkeklerin fiziksel şiddet uygulaması	140
Şekil 6.10	Kadınlardan çocuklara yönelen fiziksel şiddet	141
Şekil 6.11	Erkeklerden çocuklara yönelen fiziksel şiddet	142
Şekil 6.12	Şiddetin çocuklar üzerinde etkisi	143
Şekil 7.1	Şiddet sonucu evi terk etme	159
Şekil 7.2	Şiddet sonucu kurum/kuruluşlara başvuru	162
Şekil 7.3	Şiddeti anlatma ile şiddet sonucu kurum/kuruluşlara başvurunun karşılaştırılması (bölge ve yerleşim yerine göre)	163
Şekil 7.4	Şiddeti anlatma ile şiddet sonucu kurum/kuruluşlara başvurunun karşılaştırılması (temel özelliklere göre)	164
Şekil 8.1	Evlilik ve temel haklara ilişkin hukuk kurallarının duyulma yolları	181
Şekil 8.2	6284 sayılı Kanun kapsamındaki seçilmiş tedbir kararlarının duyulma yolları	184
Şekil 8.3	Alınan tedbir kararının uygulanması ve memnuniyet	187
Şekil 12.1	Kurumlararası iletişim ağı	273
Ek Şekil 5.1	Fiziksel, cinsel, duygusal şiddet/istismar ve ekonomik şiddet/istismar yaygınlığı 2008-2014	419

Ek Şekil 5.2	Yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel şiddet yaygınlığı, 2008-2014.....	419
Ek Şekil 5.3	Yaşamın herhangi bir döneminde cinsel şiddet yaygınlığı, 2008-2014.....	420
Ek Şekil 5.4	Yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı, 2008-2014	420
Ek Şekil 5.5	Son 12 ayda fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı, 2008-2014	421
Ek Şekil 7.1	Şiddet sonucu evi terk etme	447
Ek Şekil 7.2	Şiddeti anlatmanın değişimi, 2008-2014 (bölge ve yerleşim yerine göre)	447
Ek Şekil 7.3	Şiddeti anlatmanın değişimi, 2008-2014 (temel özelliklerine göre)	448
Ek Şekil 7.4	Şiddet sonucunda bir kurum/kuruluşa başvurmanın değişimi, 2008-2014 (bölge ve yerleşim yerine göre)	448
Ek Şekil 7.5	Şiddet sonucunda bir kurum/kuruluşa başvurmanın değişimi, 2008-2014 (temel özelliklere göre)	449

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği (İng. EU)
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
BM	Birleşmiş Milletler (İng. UN)
CEDAW	Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi
DEFF	Desen etkisi (örneklem büyüklüğünün belirlenmesi ile ilgili)
DHS	Nüfus ve Sağlık Araştırması
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü (İng. WHO)
EC	Avrupa Komisyonu
ECD	Avrupa Komisyonu Delegasyonu
HÜNEE	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (İng. HUIPS)
KSGM	Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
MFİB	Merkezi Finans ve İhale Birimi (İng. CFCU)
NUTS	İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması
PSU	Birincil Örneklem Birimi
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
ŞÖNİM	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri
TNSA	Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu (İng. TURKSTAT)
UNICEF	Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNFPA	Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
VAW	Kadına 'önelik Şiddet

ÖN SÖZ

ÖN SÖZ

Kadına yönelik şiddet, kadının en temelde yaşamını tehdit eden ve toplumsal hayata katılımına engel olan sosyal bir sorundur. Ulusal ve uluslararası düzeyde belirlenen politikalara ve uygulamalara rağmen dünyanın her yerinde ortaya çıkan bir sorun olan kadına yönelik şiddet; çok yönlü, bütüncül, kapsayıcı plan ve politikalarla toplumsal düzeyde ortak ve kararlı bir mücadeleyi gerektirmektedir.

Kadına yönelik şiddetin farklı boyutlarını belirlemek, nedenlerini tespit etmek ve bu konuda veri toplama ihtiyacını gidermek amacıyla, 2008 yılında ilk defa kapsamlı bir "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" gerçekleştirilmiştir. Söz konusu araştırma sonuçlarından hareketle o dönemden günümüze kadar geçen süre içerisinde; kadına yönelik şiddetle ilgili olarak yasal mevzuatın iyileştirilmesi ve şiddetle mücadelede geliştirilen politikaların bütüncül bir biçimde toplumun her kesimini kapsayacak şekilde yürütülmesi yönünde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir.

2014 yılında yapılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması", 2008 yılındaki araştırmadan bugüne kadar geçen süre içerisinde kadına yönelik şiddetle ilgili değişimi yansıtmaya açısından önem taşımaktadır. Bununla birlikte Araştırma, kadına yönelik şiddetten hareketle, toplumun temeli olan ve toplumsal devamlılığı sağlayan Aile kurumu esas alınarak oluşturulacak Sosyal Politikaların daha kapsayıcı ve bütüncül olarak ele alınmasında önemli bir misyonu üstlenecektir.

Bakanlığımız; kadına yönelik şiddetin kabul edilemez olduğuna dair inançla çalışmalarını çok geniş bir yelpazede, tüm tarafların kapsamlı işbirliğinde kararlılıkla sürdürmektedir. Bu kapsamda öncelikli başlıklarımız olarak değerlendirebileceğimiz kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal çalışmalar, eğitim ve farkındalık artırma çalışmaları, kurumlar arası işbirliği ve koordinasyonu artırma, şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik kurumsal mekanizmaların güçlendirilmesine yönelik çalışmalarımız devam etmektedir.

İstanbul Sözleşmesi olarak da adlandırılan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi", kadına yönelik şiddetle mücadelede uluslararası alanda atılmış oldukça önemli bir adımdır. Ülkemiz; Sözleşmeyi ilk imzalayan ülkeler arasında yer alarak ve çekinmesiz onaylayarak kadına yönelik şiddetle mücadele konusundaki kararlılığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, İstanbul Sözleşmesi'nin iç hukuka

yansıtılması amacıyla, Sözleşme tedbirlerine uygun şekilde "6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" hazırlanarak 2012 yılında yürürlüğe konmuştur. Yasal altyapıyı daha da güçlendirerek, kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir üst seviyeye taşıyan söz konusu Kanun, getirdiği kapsamlı düzenlemelerle uluslararası alanda da emsal niteliğindedir.

Yapılan bu yasal düzenlemeler ve kurumsal alt yapının güçlendirilmesinin ardından 2014 yılında gerçekleştirilen "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" Bakanlığımızın kadına yönelik şiddetle mücadelede; şiddete sıfır tolerans anlayışı doğrultusunda uyguladığı politikaların sonuçlarını çok boyutlu bir biçimde göstermesi ve gelecekte şiddetle mücadelede önleyici-koruyucu, rehabilite ve rehberlik edici tedbirlerin temel politikalarda yer alması ve uygulanabilmesi açısından önemli bir katkı sağlayacaktır.

Söz konusu Araştırma'nın, kadına yönelik şiddetle mücadele konusundaki çalışmalara kaynak oluşturmasını ve bu konudaki toplumsal farkındalık ve duyarlılığı artırmasını temenni ediyor, Araştırmada emeği geçen herkese teşekkür ediyorum.

Doç. Dr. Ayşenur İSLAM
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

SUNUŞ

SUNUŞ

Kadına yönelik şiddet, birçok ülkede olduğu gibi ülkemizde de güncelliğini koruyan bir sorun olmaya devam etmektedir. Kadınlara yönelik insan hakları ihlali ve kadınlara karşı ayrımcılık biçimlerinden biri olan bu şiddet, ülke genelinde mücadele edilmesi gereken öncelikli toplumsal sorumluluklar arasında yer almaktadır. Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için sivil toplum kuruluşlarının, kadın örgütlerinin, kamu kurumlarının ve üniversitelerin işbirliği içinde yürütecekleri çalışmalar önemlidir. Güvenilir ve güncel veri üreterek veriye dayalı politika oluşturmada akademik kurumların sorumluluğu önem kazanmaktadır. Bu çerçevede, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü olarak, "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" ile şiddetin yaygınlığı ve nedenleri, kadınların bu süreçte neler yaşadıkları ve nasıl mücadele ettikleri ile yakın zamanda gerçekleştirilmiş yasal düzenlemeleri kapsayan ve kadına yönelik şiddetle mücadele için gerekli güncel bilgiyi sunmaktayız.

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, Enstitümüzün içinde bulunduğu bir konsorsiyum tarafından 2008 yılında yürütülmüş olan aynı isimli araştırmanın takip araştırması niteliğindedir. Araştırmanın verisi nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılarak elde edilmiştir.

Nicel araştırma Türkiye genelinde, 12 istatistiki bölge ile kentsel ve kırsal yerleşim alanlarını temsil edecek şekilde 15.072 hedef örnekleme oluşturan hanelerde 15-59 yaşları arasındaki kadınlar ile yüz yüze görüşmeler yaparak gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma yöntemiyle elde edilen sonuçlar, kadınların halen ya da daha önce yakın ilişki içinde oldukları eş/nişanlı/sözlü/erkek arkadaş tarafından maruz bırakıldıkları fiziksel, cinsel ve duygusal şiddeti kapsamanın yanı sıra eğitimlerinin ve ev dışında ücretli çalışmalarının engellenmesi ve ısrarlı takip sonucunda yaşamlarının kısıtlanması gibi farklı şiddet biçimlerine ilişkin bilgileri içermektedir. Ayrıca kadınların aile çevresi ve yakın çevreleri başta olmak üzere diğer kişilerden maruz kaldıkları şiddet biçimlerine ilişkin bilgi de araştırma kapsamında toplanmıştır.

Nitel araştırma bileşeni ise, daha çok kadınların şiddetle mücadele için kullandıkları kurumsal başvuru sürecine ve bu mücadelenin önemli adımlarından biri olan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Aile İçi Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ile ilgili görüş ve önerilere odaklanmıştır. Nicel araştırmanın amacının şiddet yaygınlığı ve mücadele için yapılanlar olması nedeniyle sadece kadınlardan bilgi toplanmasına karşılık, nitel araştırmada genç erkekler ile eşine fiziksel şiddet uygulamış ve ceza almış erkeklerden de bilgi elde edilmiştir.

Araştırmanın finansal kaynağını sağlayan T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne, araştırma boyunca verdikleri destek ve işbirliği için; TÜİK yetkililerine örneklem seçimindeki katkıları için; nicel araştırmanın sahası sırasında ziyaret edilen illerin Valilik ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlükleri yetkililerine verdikleri destek için; Adalet Bakanlığı, Ankara ŞÖNİM, Ankara Büyükşehir Belediyesi, Çankaya Belediyesi ve Keçiören Belediyesi ile Kadın Dayanışma Vakfı'na nitel araştırmanın sahasında verdikleri destek için gönülden teşekkür ederim. Araştırmanın danışmanları Doç. Dr. Filiz Kardam'a, Prof. Dr. Gülriz Uygur'a ve Psikolog Bişeng Özdiñ'e araştırmanın çeşitli aşamalarında yaptıkları değerli katkılar için teşekkür ederim. Kadın Dayanışma Vakfı'ndan Ebru Hanbay'a ve Candan Dumrul'a; Cinsiyet Eşitliğini İzleme Derneği'nden Gülsen Ülker'e de eğitim aşamasındaki yardımları için teşekkür ederim.

Araştırmada görüşmeci, ekip başı, denetçi ve veri girişçi olarak görev alan tüm çalışanları kutluyor ve saha çalışması sırasında araştırmamıza katılmayı kabul ederek yaşamlarına ilişkin bilgiyi bizimle paylaşan kadınlara ayrıca teşekkür ediyorum.

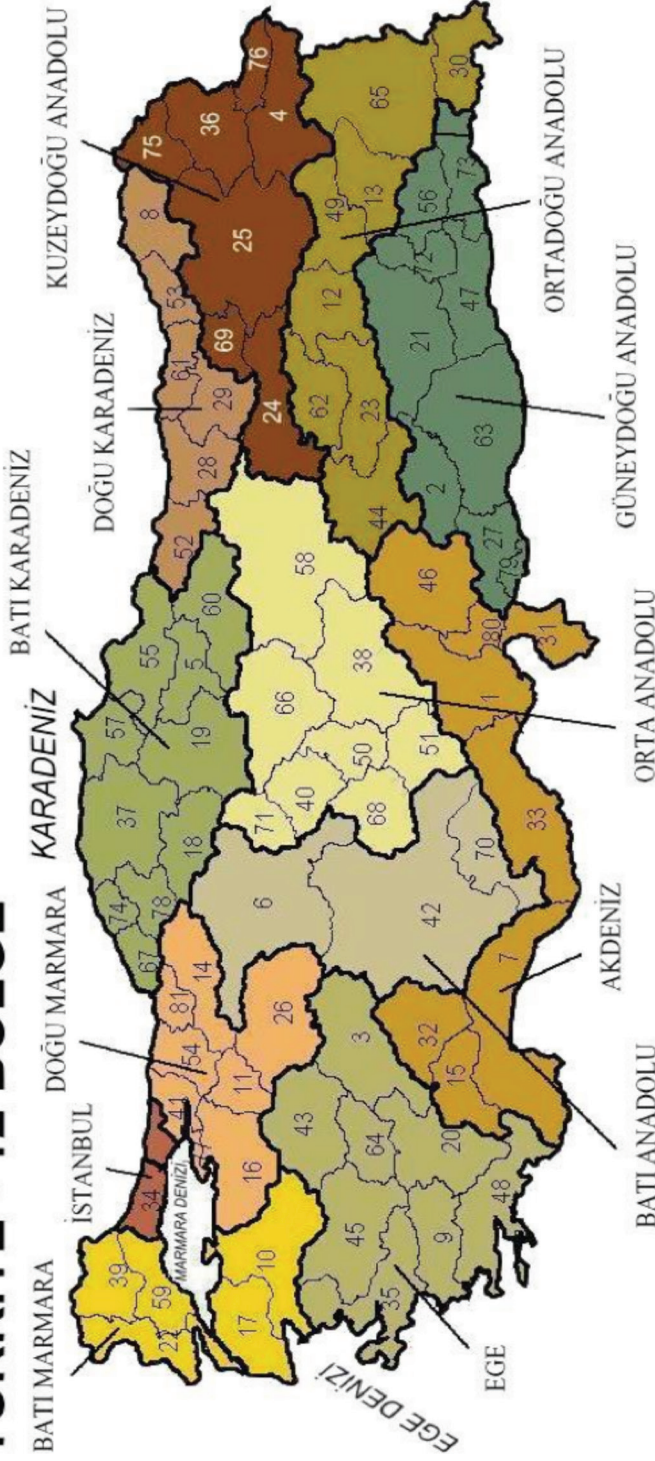
Çalışmanın her aşamasında desteğini esirgemeyen Rektörümüz Prof. Dr. Murat Tuncer'e; araştırmanın sorumluluğunu başarıyla yürüten Doç. Dr. İlknur Yüksel-Kaptanoğlu'na; projeyi özveriyle ve yoğun çalışmayla gerçekleştiren Enstitümüzün seçkin araştırmacılarına ve çalışmanın idari işlerini başarıyla yürüten Enstitümüz ve Üniversitemiz idari kadrosuna teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak, Enstitü'nün araştırma sürecindeki ağır çalışma temposunu anlayışla karşılayan ve desteklerini esirgemeyen ailelerimize teşekkürlerimi sunarım. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması ile elde edilen sonuçların, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda oluşturulacak politikalara önemli bir katkı sunmasını diliyorum.

Prof. Dr. A. Banu Ergöçmen
Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürü

BÖLGELER VE İLLER HARİTASI

TÜRKİYE - 12 BÖLGE

AKDENİZ

01 İSTANBUL	35 İzmir	81 Düzce	08 BATI KARADENİZ	28 Giresun	76 Iğdır	12 GÜNEYDOĞU ANADOLU	02 Adıyaman
34 İstanbul	43 Kütahya	80 Osmaniye	05 Amasya	29 Gümüşhane	11 ORTADOĞU ANADOLU	02 Adıyaman	21 Diyarbakır
02 BATI MARMARA	45 Manisa	07 ORTA ANADOLU	18 Çankırı	52 Ordu	12 Bingöl	27 Gaziantep	47 Mardin
10 Balıkesir	48 Muğla	38 Kayseri	19 Çorum	53 Rize	13 Bitlis	47 Mardin	56 Siirt
17 Çanakkale	64 Uşak	40 Kirsehir	37 Kastamonu	61 Trabzon	23 Elazığ	63 Şanlıurfa	68 Şanlıurfa
22 Edirne	04 DOĞU MARMARA	50 Nevşehir	55 Samsun	10 KUZUYDOĞU ANADOLU	30 Hakkari	72 Batman	73 Şırnak
39 Kırklareli	11 Bilecik	51 Niğde	57 Sinop	60 Tokat	04 Ağrı	49 Muş	79 Kilis
59 Tekirdağ	14 Bolu	58 Sivas	60 Tokat	67 Zonguldak	24 Erzincan	62 Tunceli	
03 EGE	16 Bursa	66 Yozgat	74 Bartın	74 Bartın	25 Erzurum	36 Kars	
03 Afyon	26 Eskişehir	68 Aksaray	78 Karabük	78 Karabük	69 Bayburt	75 Ardahan	
09 Aydın	31 Hatay	71 Kırıkkale	09 DOĞU KARADENİZ	08 Artvin			
20 Denizli	32 Isparta	33 İçel					

Bölüm 1

Giriş

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Ş. Armağan Tarım

Bölüm 1. Giriş

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu ve Ş. Armağan Tarım

1.1. Kadına yönelik şiddetle mücadele

Küresel olarak önemini koruyan kadına yönelik şiddet, Türkiye'nin de önemli sosyal sorunlarından biridir. Dünya üzerinde tüm kadınlar ülke, etnik köken, sınıf, din, ekonomik ve/veya sosyal statü gözetmeksizin, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete maruz kalma riski ile karşı karşıyadır. Bu nedenle, kadına yönelik şiddetle mücadele ulusların kendi sınırları içinde kalmayıp, uluslararası bir boyut da kazanmıştır.

Uluslararası örgütler ile kadın örgütlerinin bu mücadeleyi uluslararası düzeye taşıması 20. yüzyılla birlikte başlamıştır. 1975 yılında Mexico City'de gerçekleştirilen Birinci Dünya Kadın Konferansı'nın ardından, 1980 yılında Kopenhag'da, 1985 yılında Nairobi'de ve 1995 yılında Pekin'de düzenlenen dünya kadın konferansları, uluslararası sözleşmeler aracılığıyla kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğin sağlanmasına ve kadına yönelik şiddetle mücadelenin ülkelerin gündemine girmesine önemli katkıda bulunmuştur. Kadın sorunları konusunda çalışan uluslararası örgütler tarafından kadına yönelik şiddet, bir insan hakkı ihlali, bir ayrımcılık biçimi ve kadınların sağlığı üzerindeki olumsuz etkiler açısından bir halk sağlığı sorunu olarak tanımlanmıştır¹. Kadına yönelik şiddetle mücadeleye zemin hazırlayan sözleşmelerden biri, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'dir (CEDAW)². Bu sözleşme taraf devletlere kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın ve görünümünün tasfiye edilmesi için gerekli her türlü tedbiri alma konusunda sorumluluk vermektedir. 1979 yılında hazırlanan ve ülkelerin onayına sunulan CEDAW Sözleşmesinin, 1989 tarihli 12 No'lu tavsiye kararında, devletlerin kadınları şiddetten korumakla yükümlü oldukları ve ülkelerin bu konudaki gelişmeleri rapor etme gereklilikleri belirtilmiştir. CEDAW Komitesinin 1992 tarihli 19 No'lu tavsiye kararında da kadına yönelik şiddetin cinsiyete dayalı bir ayrımcılık biçimi olduğu ve insan haklarının kullanılmasını engellediği ifadesi yer almaktadır.

Kadına yönelik şiddet, 1993 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildirisi'nde, "Kadına karşı şiddet ister kamusal isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir şiddet eylemi veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlama veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma"

¹ Heise, L. (1996). Violence Against Women: Global Organizing for Change. Edleson, J.L. ve Eisikovits, Z.C. (ed.). *Future Interventions with Battered Women and Their Families* içinde (7-33). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

² Birleşmiş Milletler. (1979). *Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW)*. <http://www.unicef.org/turkey/cedaw/_gi18.html> (2014, 22 Haziran).

olarak tanımlanmıştır³. Bu bildiri de, kadına yönelik şiddetin farklı türlerine değinilmiş ve fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik ve sözlü istismar ile namus cinayetleri, tecavüz, cinsel taciz, gıda kaynaklarından yoksun bırakma, sağlık hizmetlerine erişimin sınırlandırılması ve kız çocuklarının cinsel istismarı gibi birçok konu kadına yönelik şiddet kapsamında değerlendirilmiştir. Pekin'de 1995 yılında yapılan Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nın ardından, Pekin+5 ve Pekin+10 konferansları ve 2000 yılında gerçekleştirilen Bin Yıl Kalkınma Hedefleri Konferansı, kadın erkek eşitliğinin sağlanması, kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesi ve şiddetin ortadan kaldırılması konusunda devletlere, belirli yükümlülükler getirmiştir.

Avrupa Konseyinde, kadınların insan haklarının korunmasına, geliştirilmesine ve kadına yönelik şiddetle mücadele edilmesine ilişkin çalışmalar 1980'li yıllardan itibaren daha etkin olarak yürütülmeye başlanmıştır. Bu bağlamda 1985, 1988 ve 1990 yıllarında Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından aile içi şiddetle mücadele için önlemler geliştirilmesi ve çocuklar ile gençlerin fuhuş ve pornografiden korunması konularında tavsiye kararları hazırlanmıştır. 1993 yılında III. Avrupa Bakanlar Konferansı'nda kadına yönelik şiddetin önlenmesi için bir Eylem Planı geliştirilmiştir. Bakanlar Komitesinin, 2002 yılında Kadınların Şiddete Karşı Korunması konulu 5 tavsiye kararı, 2007 yılında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Standartları ve Mekânizmalarına ilişkin 17 tavsiye kararı ile 2010 yılında Çatışmaların Önlenmesi ve Çözümünde ve Barışın Tesisinde Kadın ve Erkeklerin Rolüne ilişkin 10 tavsiye kararı bu yüzyılın başından itibaren hazırlanan tavsiye kararları arasında yer almaktadır. Avrupa Konseyinin kadına yönelik şiddet konusunda hazırladığı en son sözleşme, İstanbul Sözleşmesi olarak anılan ve 2011 yılında İstanbul'da imzalanan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi"dir. Kadınlara yönelik şiddeti ve aile içi şiddeti önlemek amacıyla⁴ hazırlanan İstanbul Sözleşmesi'nde, kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali ve kadına yönelik bir ayrımcılık biçimi olarak ele alınmıştır. Sözleşme, aile içi şiddeti "aile içerisinde veya hanede veya mağdur failler aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet eylemi" biçiminde tanımlayarak şiddetin kapsamını genişletmiştir. Ayrıca, ısrarlı takip ve zorla evlendirme gibi şiddet biçimlerine ilişkin detaylı tanımlar da Sözleşme'de yer almaktadır. Ülkemizde Sözleşmeye dayanılarak hazırlanan ve 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6284

³ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu. (1993). *Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildirisi*. http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktaraflioz/bm/bm_19.pdf (2014, 21 Haziran).

⁴ Sözleşmenin amaçları "kadınları her türlü şiddetten korumak, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddeti önlemek, kovuşturmak ve ortadan kaldırmak; kadınlara yönelik her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmak ve kadınların güçlendirilmesi yolu dâhil kadınlar ile erkekler arasındaki temel eşitliği teşvik etmek, kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddet mağdurlarının korunması ve bu mağdurlara yardım edilmesi için kapsamlı bir çerçeve, politikalar ve tedbirler geliştirmek; kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak amacıyla uluslararası iş birliğini teşvik etmek; kadınlara yönelik şiddet ve aile içi şiddeti ortadan kaldırmak üzere bütüncül bir yaklaşım benimsemek amacıyla etkili iş birliğini sağlamak için kuruluşlara ve kolluk kuvvetlerine destek ve yardım sağlamaktır" biçiminde tanımlanmıştır.

sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'da⁵ da Sözleşme'de yer alan şiddet tanımı benimsenmiştir.

1.2. Kadına yönelik şiddet araştırmaları

Kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet ile mücadele konusunda yürürlüğe giren sözleşmeler, tavsiye kararları ve yasal düzenlemelerin yanı sıra 20. yüzyılın son yıllarından itibaren, şiddetin yaygınlığı, şiddetin nedenleri ve sonuçlarına ilişkin bilgi birikimi sağlamaya, şiddetle mücadelenin veri temelli olmasına yönelik çoğunlukla nicel yönetime dayalı araştırmalar yapılmaya başlanmıştır.

Başlangıçta, 1970'li yıllarda kadınların maruz kaldıkları şiddete ilişkin neler yaşadıkları, şiddetle mücadele biçimlerinin neler olduğu gibi soruların cevaplarını öğrenmeyi hedefleyen ve Avrupa ülkeleri başta olmak üzere gelişmiş ülkelerde yürütülmekte olan araştırmalarda 1990'lı yıllarla birlikte yapısal bir standartlaştırmaya gidilmiştir. Sorunun uluslararası boyutta ele alınır hâle gelmesi nedeniyle, 1990'lı yıllardan itibaren, ortak tanımlar ve hedefler oluşturulması ihtiyacı gündeme gelmiş ve araştırmalar uluslararası ölçekte tasarlanmaya başlanmıştır. Bu konuda araştırma⁶ yapan birçok iletişim ağı kurulmuştur. Bu araştırmalarda, kadınların maruz kaldıkları şiddetin öncelikle aile içinde ele alındığı ve kadın sağlığı sorunları ile ilişkilendirilerek işlendiği görülmektedir. Araştırma sayısının artması ve yıllar içinde tekrar edilmesi, araştırma içeriklerinin yenilenmesini, kadınların, eskisine kıyasla, aileden daha bağımsız olarak ele alınmasını ve kadınlara yönelik suçlar konusunun da araştırmalarda yer almaya başlamasını beraberinde getirmiştir. Son yıllarda yürütülen çalışmalar ile araştırmaların standart bir metodolojiye kavuşması sağlanmış ve uluslararası karşılaştırmalara imkân veren veri tabanları oluşturulmuştur. Bu araştırmalar arasında yöntem ve kapsam olarak öne çıkan çalışmalardan biri, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ/WHO) 2005 yılında tamamladığı ve 10 ülkede 15-49 yaş grubunda toplam 24.072 kadın ile yüz yüze görüşmeler yoluyla gerçekleştirmiş olduğu "Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women-Çok Ülkeli Kadın Sağlığı ve Aile İçi Şiddet"⁷ araştırmasıdır. Dünya Sağlık Örgütü'nün yaptığı araştırmaların önemli katkıları arasında, genel olarak kadına

⁵ [20 Mart 2012]. Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>> (2014, Ağustos 25)

⁶ The International Clinical Epidemiology Network (INCLEN) tarafından yürütülen *The World Surveys of Abuse in Family Environments (WorldSAFE) araştırması* (Runyan, D. K. (2000). Final Report to the International Clinical Epidemiology Network on the 1998-1999 Grant to Nurture the WorldSAFE Collaboration. <<http://incentrust.org/inclen/uploadedbyfck/file/completeProject/WorldSafe.pdf>> (2013, 15 Ekim). The European Institute for Crime and Control, HEUNI, UNICRI and Statistics Canada tarafından yürütülen *The International Violence Against Women Survey (IVAWS) International Violence Against Women Survey*. <http://www.heuni.fi/en/index/researchareas/violenceagainstwomen/internationalviolenceagainstwomensurveyivaws.html>> (2013, 16 Ekim). WHO'nun *Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women* (Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-Country Study On Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO publications) araştırmaları örnek olarak verilebilir.

⁷ "Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women" isimli araştırmanın amaçları, kadına yönelik şiddet yaygınlığını tahmin etmek, eş/birlikte olan kişiden kadına yönelen şiddet ile şiddetin sonuçları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, kadına yönelik aile içi şiddetin risk ve koruyucu faktörlerini belirlemek ve aile içinde şiddete maruz kalan kadınların şiddetle mücadele etmek için kullandıkları yöntemleri ortaya çıkarmaktır (Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO publications.).

yönelik şiddet, kadın sağlığı ve aile içi şiddet konularında yapılan araştırmalar için kapsamlı veri toplama yöntemlerinin bulunmasının yanı sıra, kadınların güvenliğini gözeterek etik ve güvenlik kuralları geliştirmiş olması ve bu alanda yürütülen birçok araştırmaya örnek olması da yer almaktadır⁸.

Uluslararası araştırmalar, şiddetin faillerinin kadınların eşleri/birlikte oldukları kişiler ya da aile bireyleri olduğunu ortaya koymuş ve kadına yönelik şiddetin yaygınlığına dair kanıtlar sunmuştur. Çok sayıda ülkede yapılan 35 çalışmanın sonuçlarına göre, kadınların mevcut ya da eski eşleri/birlikte oldukları kişiler tarafından maruz bırakıldıkları fiziksel şiddet yüzde 10 ile yüzde 52 arasında değişmektedir.⁹ DSÖ'nün 15 araştırma bölgesinde yürüttüğü araştırma sonuçları, kadınların eşleri/birlikte oldukları kişiler tarafından yaşamları boyunca maruz bırakıldıkları fiziksel şiddet yaygınlığının yüzde 13 ile yüzde 61, fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığının ise yüzde 15 ile yüzde 71 arasında değiştiğini göstermektedir¹⁰. DSÖ'nün 2013 yılında bölgelere göre şiddet yaygınlığını yayımladığı raporda ise, fiziksel ve/veya cinsel şiddetin yüzde 30 düzeyinde olduğu, şiddet yaygınlığının Afrika, Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Asya bölgelerinde diğer bölgelerden daha fazla olduğu belirtilmektedir¹¹.

Avrupa Birliği üyesi 28 ülkede¹² 2013 yılında "Violence against women: an EU-wide survey" adıyla gerçekleştirilen kadına yönelik şiddet araştırmasının sonuçları, Avrupa Birliğine üye ülkeler arasında eşleri ya da birlikte oldukları kişiler tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz bırakıldıklarını belirten kadınların yüzdesinin 13 ile 32 arasında değiştiğini ve Avrupa Birliği ortalamasının yüzde 22 olduğunu göstermiştir. Avrupa Birliği üyesi ülkelerde yaşayan her 3 kadından biri ise, 15 yaşından sonra en az bir kez fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmıştır¹³.

1.3. Türkiye'de kadına yönelik şiddetle mücadele

Türkiye'de 1980'li yıllardan sonra kadın hareketinin gündeme getirdiği kadına yönelik şiddet konusu, 1990'lı yıllardan itibaren devletin gündeminde yer almaya başlamıştır. 1987 yılında "Dayağa Karşı Kadın Yürüyüşü" ile başlayan kadın hareketinin bu alandaki mücadelesi, kampanyalar ve çeşitli etkinlikler aracılığıyla kadın haklarını ön plana çıkaran bir bakış açısının yerleşmesine katkıda bulunmuş ve kadına yönelik şiddetle mücadele açısından yeni kazanımların önünü açmıştır.

⁸ World Health Organization Department of Gender and Women's Health. (2001). *Putting Women First: Ethical and Safety Recommendations for Research on Domestic Violence Against Women*. WHO/FCH/GWH/01.1. Geneva: WHO publications.

⁹ Heise, L., Ellsberg, M. ve Gottemoeller, M. (1999). *Ending Violence Against Women*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

¹⁰ Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2006). Prevalence of Intimate Partner Violence: Findings from The WHO Multi-Country Study on Women's Health And Domestic Violence. *Lancet*, 368, 1260-69.

¹¹ Pallitto, C. C., Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2013). Intimate Partner Violence, Abortion, and Unintended Pregnancy: Results From The WHO Multi-Country Study On Women's Health and Domestic Violence. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 120(1), 3-9.

¹² Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Almanya, Danimarka, Estonya, Yunanistan, İspanya, Finlandiya, Fransa, Hirvatistan, Macaristan, İrlanda, İtalya, Litvanya, Lüksemburg, Latvia, Malta, Hollanda, Polonya, Portekiz, Romanya, İsveç, Slovenya, Slovakya, İngiltere Birleşik Krallığı.

¹³ FRA (European Union Agency for Fundamental Rights). (2014). *Violence Against Women: An EU-Wide Survey: Main Results*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Kadın örgütlerinin bu alanda çalışan ilk kurumları olan Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı 1990 yılında, Kadın Dayanışma Vakfı ise 1993 yılında kurulmuştur.

Türkiye'nin, 1986 yılında, Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni (CEDAW) kabul etmesi devlet düzeyinde atılan önemli bir adımdır ve bu adımın ardından birçok ülkede olduğu gibi Türkiye'de de devlet bünyesinde çeşitli birimler oluşturulmuştur. Türkiye'de 1987 yılında Kadına Yönelik Politikalar Danışma Kurulunun, Devlet Planlama Teşkilatı Sosyal Planlama Genel Müdürlüğü'nün bünyesinde kurulmasıyla başlayan süreç, 1990 yılında o dönemdeki kurumsal adlarıyla Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığının kurulması, aynı yıl Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna (SHÇEK) bağlı olarak ilk kadın konukevinin açılması, 1993 yılında Devlet İstatistik Enstitüsü bünyesinde Toplumsal Yapı ve Kadın İstatistikleri Şubesinin oluşturulması biçiminde devam etmiştir. Ayrıca, üniversitelerde de Kadın Araştırma ve Uygulama Merkezleri ve yüksek lisans programları açılmaya başlanmıştır.

Kadına yönelik şiddet ile mücadele amacıyla mevzuata yönelik en önemli değişiklik 1998 yılında kadınlara şiddetten korumak amacıyla çıkarılan 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun'dur¹⁴. Aile içi şiddetle mücadele konusunda yapılan yasal düzenlemeler, Türkiye'nin Avrupa Birliğine adaylık statüsü ile ivme kazanmış, kadın hareketinin desteği ile 2000'li yıllar şiddetle mücadeleye yasal düzenlemelerin damga vurduğu yıllar olmuştur. 2003 yılında Aile Mahkemeleri kurulmuş, 2006 yılında Adalet Bakanlığı 4320 sayılı Kanun'un etkin biçimde uygulanması amacıyla genelge yayınlamıştır (35 sayılı Genelge). Şeref ve namus adına işlenen suçların, namus cinayetlerinin, kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin nedenlerini incelemek ve araştırmak üzere, alınması gereken önlemleri belirleyebilmek için, 28 Haziran 2005 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisinde bir araştırma komisyonu kurulmuş ve komisyonun hazırladığı rapor Meclis Başkanlığına sunulmuştur. 2006 yılında araştırma raporunu temel alan *Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler* konulu 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi çıkarılmıştır. 2008 yılında çıkarılan Ailenin Korunmasına Dair Kanun'un Uygulanması Hakkında Yönetmelik ile de şiddet uygulayan aile bireyleri hakkında alınacak tedbirler ile bu tedbirlerin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Kadın-erkek eşitliğinin sağlanması amacıyla 2000'li yıllardan itibaren önemli düzenlemeler yapılmıştır. 2004 yılında Anayasa'nın 10. maddesinin ilk fıkrasına "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin hayata geçmesini sağlamakla yükümlüdür" ifadesinin eklenmesidir. Türk Medeni Kanunu'nda yapılan yeni düzenlemelerle kadınların ev içi emeğini ve ekonomik bütünlüğünü korumaya yönelik önlemler alınmış; daha önce geçerli olan "mal ayrılığı rejimi", 1 Ocak 2002

¹⁴ 4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun (17 Ocak 1998). Resmî Gazete, Sayı: 23233.

tarihinden sonra gerçekleşen evlilikler için "Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi"ne dönüşmüştür. Türk Ceza Kanunu'nda 2005 yılında yapılan değişiklikler kadınların ve çocukların şiddetten korunmasına ve kadın-erkek eşitliğinin sağlanmasına yönelik önemli gelişmelerdir. Evlilik içi tecavüzün suç sayılması, cinsel suçların, topluma karşı işlenen suçlardan çıkarılıp, kişilere karşı işlenen suçlar altında yer alan cinsel dokunulmazlığa yönelik suçlar kapsamına alınması ilk sırada sayılabilecek düzenlemedir. Aynı yıl içinde, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde yer alan "Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar" ibaresi ile belediyelere sığınmaevi açma sorumluluğu getirilmiştir. 2012 yılında çıkarılan 6360 sayılı Belediye Kanun'u ise "Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır." ifadesiyle belirli belediyeler için sığınmaevi açmayı zorunluluğa dönüştürmüştür¹⁵.

Kadın sorunları alanında ulusal mekânizma görevini, kurulduğu 1990 yılından itibaren farklı yasal statüler¹⁶ ile yürüten Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), 2011 yılında çıkarılan 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlanmıştır. KSGM, kadına yönelik şiddetle mücadele için şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında farkındalık yaratılması için çeşitli bakanlıklar ile iş birliğiyle eğitim programları hazırlamakta ve yürütmektedir. Ayrıca, kadına yönelik aile içi şiddetin yok edilmesi için kurumsal mekânizmaların güçlendirilmesi kapsamında, Genel Müdürlük, kadına yönelik şiddetle mücadelede konuyla ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki iş birliğini ön plana çıkararak Ulusal Eylem Planları hazırlamaktadır; en son hazırlanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015 döneminde yapılması gereken faaliyetlere vurgu yapmaktadır¹⁷. Ayrıca, Sağlık Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Milli Savunma Bakanlığı, Adalet Bakanlığı gibi resmî kurum ve kuruluşlar ile bu alanda yürütülecek çalışmalarda, iletişim ve koordinasyonu güçlendirmek için iş birliği protokolleri imzalanmıştır.

¹⁵ On Üç İlide Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (06 Aralık 2012). *Resmî Gazete*, Sayı: 28489.

¹⁶ 20 Nisan 1990 tarihinde Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı, 25 Ekim 1990 tarih ve 3670 sayılı Kanun'la Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlanan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü 24 Haziran 1991 yılında yeniden Başbakanlığa bağlanmıştır. 1993 yılında Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığının ana birimlerinden biri olmuştur. 2002 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına, 2003 yılında Başbakanlığa bağlanmış ve 6 Kasım 2004 tarihinde 5251 sayılı Genel Müdürlük teşkilat yasağı kabul edilmiştir.

¹⁷ Eylem Planı'nda toplumsal cinsiyet eşitliği, kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yasal düzenlemeler yapmak ve uygulamadaki aksaklıkları ortadan kaldırmak; kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında toplumsal farkındalık yaratmak ve zihinsel dönüşüm sağlamak; şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına ve şiddet uygulayan ve uygulama ihtimali bulunanlara yönelik sağlık hizmetlerini düzenlemek ve uygulamak; şiddete uğrayan kadına, varsa çocuk/çocuklarına yönelik hizmet sunumunu gerçekleştirmek üzere kurum/kuruluş ve ilgili sektörler arası iş birliği mekânizmasını güçlendirmek ve kurum/kuruluşlar arası iş birliği sağlamak amaçlanmaktadır (T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2012). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015*. Ankara: KSGM).

Kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda 2011 tarihinde İstanbul Sözleşmesi olarak anılan "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi", 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir¹⁸. Bu Sözleşme, kadına yönelik şiddet tanımının genişletilmesi, ısrarlı takip ve aynı evde yaşama dikkate alınmaksızın şiddete maruz kalan kadınların korunması ve desteklenmesi açısından daha önceki sözleşmelerden bir adım daha ileridir. İstanbul Sözleşmesi, uluslararası hukukta izleme mekânizması getirmektedir. Sözleşmenin taraf devletlerce etkili bir şekilde uygulanmasını sağlamak üzere "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu (GREVIO)" adı altında Avrupa Konseyi bünyesinde bir denetim mekânizması oluşturulması ve devletler hakkında düzenli denetim raporlarının hazırlanması öngörülmektedir. Ayrıca, Sözleşmenin getirdiği önemli katkılar arasında şiddet kavramı tanımlanırken, fiziksel şiddetin etkilerinin yanında ekonomik, psikolojik ve cinsel şiddetin de bir sindirme mekânizması olarak tanımlanması ve kadın sözcüğünün reşit olmayan, cinsiyeti kadın olan grupları da içermesi bulunmaktadır. Sözleşme, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadeleyi etkinleştirmek için etkili bir hukuki çerçeve çizerek, önleme, koruma ve kovuşturma süreçlerini güçlendirirken mağdura destek olacak politikaları oluşturmaya önem vermektedir.

İstanbul Sözleşmesi'yle birlikte, 4320 sayılı Kanun'un sadece evlilik içinde yaşanan şiddeti önlemeye yönelik hükümlerin düzenlenmesine ilişkin adım atılmış ve 4320 sayılı Kanun'un uygulamadaki aksaklıklarını gidermek amacıyla 8 Mart 2012 tarihinde 6284 sayılı "Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun" yürürlüğe girmiştir. 6284 sayılı Kanun ile şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi altında bulunan evli, nişanlı, boşanmış, beraberliği olan ya da beraberliği sona ermiş kadınların, çocukların ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurlarının korunması hedeflenmiştir. Bu Kanun ile şiddete maruz kalan bireylere yönelik şiddeti önleme amaçlı koruyucu tedbir kararlarının kapsamı genişletilmiş ve kişinin kimlik bilgilerinin değiştirilmesi gibi önlemler dâhil edilmiş; şiddet uygulayan bireyler için de önleyici tedbir kararları alınabilmesi için hâkimin yanı sıra gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kolluk kuvvetlerinin yetkileri yapılandırılmıştır.

6284 sayılı Kanun ile şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla; 6284 sayılı Kanun'un 14. maddesine uygun olarak açılması hükme bağlanan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM)¹⁹ yürüteceği hizmet ve faaliyetler ilgili

¹⁸ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2013). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul Sözleşmesi (11.05.2011), 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik. Ankara: KSGM.

¹⁹ ŞÖNİM'de verilen hizmetlere ilişkin ayrıntılı bilgi Ek 1.1'de sunulmaktadır. Ek'te ŞÖNİM'in yanı sıra kadına yönelik şiddet konusunda hizmet veren kurumlar hakkında da bilgi yer almaktadır.

kanun ile düzenlenmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak çalışması ve kadına yönelik ve aile içi şiddetle mücadeleyi merkezi bir konumdan yürütmesi hedeflenen ŞÖNİM 14 ilde²⁰ pilot uygulamaya başlamıştır. Bu gelişmeleri izleyen dönemde Kadın Konuklarının Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik yeniden düzenlenerek 2013 yılında yürürlüğe girmiştir. Kadına yönelik şiddet ile mücadele amacıyla çeşitli Bakanlıklara ve Genel Müdürlüklere bağlı yeni birimler oluşturulmuştur. Örneğin, 2011 yılında Cumhuriyet Başsavcılığına bağlı Aile İçi Şiddet Bürosu, Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı her karakolda Aile içi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü, 2012 yılında Jandarma Genel Komutanlığına bağlı Çocuk ve Kadın Kısım Amirliği birimleri bu alanda hizmet veren yeni birimlerdendir.

1.4. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması

Kadına yönelik şiddetle mücadele için farklı şiddet biçimlerinin yaygınlığı ve bu alanda yürütülen politika ve programların değerlendirilmesi önemlidir. 2008 yılında gerçekleştirilen Türkiye'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması²¹, kadına yönelik şiddet konusunda ulusal düzeyde temsil niteliği olan önemli bilgi sağlamıştır. 2008 yılından bugüne kadar, özellikle şiddetle mücadeleye ilişkin mevzuat ve politikalarda önemli gelişmeler yaşanmıştır. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine İlişkin Kanun ile kadına yönelik şiddetle mücadele alanında birçok yenilik gündeme gelmiştir. Bu bağlamda, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın temel amacı, kadına yönelik şiddetle mücadele etmek ve kadına yönelik şiddet ile mücadele eden paydaşların güçlenmelerine katkıda bulunmaktır. Araştırma, 2008 araştırmasının ardından geçen yaklaşık altı yıl içinde, kadına yönelik farklı şiddet biçimlerinin yaygınlığı ile bu süre içinde yapılan yasal düzenlemelerin şiddetle mücadeleye etkisinin ortaya konmasını amaçlamıştır. Araştırmanın üç temel hedefi aşağıda sunulmaktadır:

Hedef 1: Kadına yönelik aile içi şiddetle etkili biçimde mücadele etmek üzere kapsayıcı politika ve programların temelini oluşturacak ulusal düzeyde veri elde etmek,

Hedef 2: Araştırma sonuçlarını, 2008 yılında gerçekleştirilen Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın sonuçları ile karşılaştırmak ve şiddet yaygınlığındaki farklılaşmayı ortaya koymak,

Hedef 3:

(a) Şiddetle mücadele alanında yasal düzenlemelere yönelik sorunları tespit etmek (özellikle 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulamasına ilişkin sorunlar),

²⁰ Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa ve Trabzon.

²¹ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, ICON Institut Public Sector ve BNB Danışmanlık konsorsiyumunca gerçekleştirilen ve T.C.Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün sorumlu ve yararlanıcı kurum olduğu "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" 2009 yılında yayınlanmıştır.

(b) Yasal düzenlemeler ile uygulamada karşılaşılan sorunlar hakkında şiddet mağdurları, şiddet uygulayanlar ve yasalarla ilgili düzenlemelerde görev alan profesyonellerin sorun alanlarına ilişkin görüşlerini ve çözüm önerilerini ortaya koymak,

(c) Mevcut politika ve mevzuatı değerlendirmektir.

Araştırmanın hedeflerine ulaşmak amacıyla, nicel ve nitel iki araştırma yöntemleri kullanılmış ve mevcut durumun tespit edilmesine çalışılmıştır. Her iki araştırmanın karşılaştırılabilirliğini korumak amacı göz önünde bulundurularak, 2008 araştırmasında kullanılan soru kâğıdı yeni oluşturulan yasal düzenlemeler doğrultusunda geliştirilmiş ve önceki araştırmanın önerileri arasında yer alan kadına yönelik şiddet konusunda ilk kez bir takip araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmanın önceki araştırmadan farklılaşan yönleri araştırma yöntemlerinin açıklandığı bölümlerde ayrıntılı biçimde sunulmaktadır. Araştırma sonuçları, 2008 araştırması sonuçlarına benzer şekilde, Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) Resmî İstatistik Programı kapsamına alınacak ve kadına yönelik şiddet ile mücadele alanında yürütülecek program ve politikaların oluşturulmasına veri sağlayacaktır.

Bu kitap, giriş bölümü dışında nicel ve nitel araştırma bulgularının ayrı ayrı kapsandığı iki temel bölümü içermektedir. Çalışmanın nicel araştırma kısmı yedi bölümden, nitel araştırma kısmı ise beş bölümden oluşmaktadır. Nicel araştırma yöntemiyle elde edilen verinin analiz edildiği kısım, araştırmada uygulanan yöntemin anlatıldığı ikinci bölüm ile başlamaktadır. Bu bölümü, hanehalkı nüfusunun özelliklerinin aktarıldığı üçüncü bölüm takip etmektedir. Dördüncü bölümde, görüşmelerin gerçekleştirildiği kadınların temel özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Eş/birlikte olunan kişi ile diğer kişilerden kadınlara yönelen farklı şiddet yaygınlıklarına ilişkin bilgi ise beşinci bölümde anlatılmaktadır. Altıncı bölüm, şiddet sonucunda meydana gelen yaralanmalar ve şiddetin sonuçlarına, yedinci bölüm ise şiddete maruz kalan kadınların şiddetle mücadele yöntemlerine odaklanmaktadır. Nicel kısmın son bölümü olan sekizinci bölümde, kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki yasalara ilişkin araştırma sonuçları verilmektedir.

Nitel araştırma yöntemi kullanılarak elde edilen verinin analiz edildiği kısım, uygulanan nitel araştırma yöntemlerinin anlatıldığı dokuzuncu bölüm ile başlamaktadır. Şiddete maruz kalmaları nedeniyle kurumsal başvuruda bulunmuş kadınların bakış açısından verilen kurumsal başvuru süreci onuncu bölümde yer almaktadır. On birinci bölüm, kadına yönelik şiddet konusunda genç erkeklerin ve fiziksel şiddet uyguladığı için ceza alan erkeklerin bakış açılarına yer vermektedir. On ikinci bölümde, kadına yönelik şiddetle mücadele açısından yeni bir kurum olan ŞÖNİM'e ilişkin Ankara ŞÖNİM'e yapılan başvurulara ve dosyalara ilişkin analizler sunulmaktadır. On üçüncü bölümde, derinlemesine görüşmelere ve odak grup

görüşmelerine katılanların, 6284 sayılı Kanun'a ilişkin görüşleri, bu alanda yaşanan sorunlara ve kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin önerileri bulunmaktadır. Sonuç ve değerlendirme bölümünde ise temel bulgulara değinilmekte ve kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yapılacak çalışmalara yönelik öneriler verilmektedir.

NİCEL ARAŞTIRMA

Bölüm 2

Nicel Araştırma Yöntemi

A. Sinan Türkyılmaz

Tuğba Adalı

Pelin Çağatay Seçkiner

Bölüm 2. Nicel Araştırma Yöntemi

Ahmet Sinan Türkyılmaz, Tuğba Adalı ve Pelin Çağatay Seçkiner

Bu bölümde, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın nicel bileşeninde kullanılan yöntem yer verilmiştir. Araştırmanın temel hedeflerinden biri, kadına yönelik şiddetle mücadele için gerekli olan veriyi en güvenilir biçimde elde etmektir. Kadına yönelik aile içi şiddet konusunda, ülke genelinde güvenilir tahminler ortaya koyan en kapsamlı araştırma 2008 yılında yürütülmüştür. 2008 araştırmasının önerilerinden biri, kadınların yaşam boyu maruz kaldıkları şiddet göstergesinin uzun bir süre belirgin şekilde değişmeyeceği görüşüne rağmen, bu tip araştırmaların takip amaçlı olarak belirli aralıklarla yapılmasıdır. Bu nedenle, öneriler arasında özellikle son 12 ayda kadınların maruz kaldığı şiddet ve şiddetin türü/sıklığındaki değişimlere ilişkin yaygınlığın belirlenmesinin gerekliliği belirtilmiştir. Bu çerçevede araştırma ile ülke genelinde farklı şiddet biçimlerinin yaygınlığına, kadınların şiddetle mücadele yöntemlerine ve özellikle 6284 sayılı Kanun'a ilişkin bilgilerine ve Kanun'dan yararlanma düzeylerine ilişkin güvenilir ve kullanılabilir verinin yanı sıra kadına yönelik aile içi şiddet ile ilgili algılamalara yönelik veri elde edilmiştir. Araştırma konusunun hassas olması nedeniyle bu araştırmanın tasarımı, cevaplayıcıların güvenliğine öncelik vererek saha çalışmasını yürüten görüşmecilerin güvenliğini sağlayacak biçimde yapılmıştır. Bu araştırmada, Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) geliştirmiş olduğu soru kâğıdı temel alınmış, Türkiye'nin bilgi ihtiyacı olan konular dâhil edilerek geliştirilmiştir. Ayrıca, araştırmanın her aşamasında DSÖ'nün kadına yönelik şiddet araştırmaları için belirlemiş olduğu Etik ve Güvenlik Kurallar esas alınmıştır¹.

2.1. Araştırmanın örnekleme

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın örneklem tasarımında ağırlıklı, tabakalı ve çok aşamalı küme örnekleme yaklaşımı kullanılmıştır. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2008²'in önerileri arasında bu konuda yapılacak araştırmalarda kullanılacak örneklem büyüklüğü de yer almaktadır. 2008 yılında gerçekleştirilen araştırmanın yaklaşık 24 bin hanehalkı büyüklüğündeki örnekleminin lojistik, moral/motivasyon ve araştırma kalitesi maliyetlerini arttırdığına değinilmektedir. Buradan hareketle, örneklem büyüklüğünün daha küçük olması önerisi 2014 araştırmasında dikkate alınmıştır³.

¹ World Health Organization Department of Gender and Women's Health. (2001). *Putting Women First: Ethical and Safety Recommendations for Research on Domestic Violence Against Women*. WHO/FCH/GWH/01.1. Geneva: WHO Publications.

² T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları

³ Kadına yönelik şiddet istatistiksel olarak yaygın bir olay olduğu için iki araştırma arasındaki örneklem büyüklüğü farkının önemli bir etkisinin olmayacağını belirtmek gerekir. 2014 araştırması için yapılan tasarım, 12 bölgenin her birinde yaklaşık 600 kadın veya üzerinin seçilmesini sağlamış, bu da göreceli hatanın (varyasyon katsayısı: kompleks örneklemeden elde edilen standart hatanın elde edilen tahmine oranı) yüzde 10 civarında kalmasını sağlamıştır.

Örneklem tasarımının temel amacı; ülke geneli, 12 Bölge⁴ ve kent/kır tabakaları için kabul edilebilir bir kesinlikle (doğrulukla) araştırmanın kadına yönelik şiddetle ilgili yaş grubu, eğitim düzeyi ve sosyal ve ekonomik statü gibi ana değişkenlere göre tahminlerini yüzde 95 güven aralığında sağlamasıdır. Örneklem seçiminde Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile iş birliği yapılmış ve örnekleme çerçevesi, blok seçimleri ve seçilen hanehalklarının yer aldığı blok listeleri TÜİK tarafından sağlanmıştır.

2.1.1. Örneklem büyüklüğü ve dağılımı

Örneklem büyüklüğünün hesaplamasında Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması 2008'de hesaplanan istatistiklerden yararlanılmıştır. Bu istatistikler fiziksel şiddet yaygınlığı, cinsel şiddet yaygınlığı, duygusal şiddet yaygınlığı, cevaplama ve tamamlama oranları, desen etkisi, hedef nüfusun toplam nüfustaki oranı, küme başı ortalama kadın sayısı ve homojenlik katsayısıdır.

Örneklem büyüklüğü hesaplanırken resmî istatistiklerin 12 NUTS 1 bölgesi düzeyinde üretildiği göz önüne alınarak, bu bölgelerdeki beklenen kadın görüşmesi sayısının yakın olmasına özen gösterilmiştir. Bu sayede tahminlerin güven aralıklarının genişlikleri de birbirine yakın olacaktır. Her bölgede 500-600 arası kadınla görüşülebildiği takdirde bölgelerdeki görece hatanın ise, fiziksel şiddet için yüzde 5-10 arası, cinsel şiddet için ise yüzde 10-15 arası olacağı tahmin edilmiştir. Görüşülmesi planlanan kadın sayıları ziyaret edilecek hanehalkı sayısına çevrilirken, Batı bölgelerinin daha yüksek cevapsızlık oranları ve Doğu bölgelerinde ziyaret edilen hanelerde 15-59 yaşlarında kadın bulunma olasılığının daha yüksek olması gibi etmenler göz önüne alınmıştır. Buna göre; bölge başına ziyaret edilmesi gereken hane sayısı ise 944 ile 1.504 arasında değişmekte, bunların sonucunda görüşülebilecek kadın sayıları ise 500-600 arasında kalmaktadır. Örneklem büyüklüğü hesaplanırken yararlanılan formül aşağıdadır:

$$n = \frac{p(1-p)t^2}{d^2} \frac{DR}{PHH}$$

Bu formülde p yaygınlığı, t tablo değerini, d toleransı, D desen etkisini, R kadın ve hanehalkı düzeyinde cevapsızlığı, P hedef nüfusun toplam nüfustaki oranını, HH ise ortalama hanehalkı büyüklüğünü temsil etmekte; hesaplanan n ise hane sayısı cinsinden örneklem büyüklüğünü göstermektedir. Belirtilen hedefler doğrultusunda,

⁴ 12 Bölgeyi oluşturan iller:

İstanbul (İstanbul)

Bah Marmara (Balıkesir, Çanakkale, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)

Ege (Aydın, Denizli, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak)

Doğu Marmara (Bilecik, Bolu, Bursa, Eskişehir, Kocaeli, Sakarya, Yalova, Düzce)

Batı Anadolu (Ankara, Konya, Karaman)

Akdeniz (Adana, Antalya, Burdur, Hatay, Isparta, İçel, Kahramanmaraş, Osmaniye)

Orta Anadolu (Kayseri, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Sivas, Yozgat, Aksaray, Kırıkkale)

Batı Karadeniz (Amasya, Çankır, Çorum, Kastamonu, Samsun, Sinop, Tokat, Zonguldak, Bartın, Karabük)

Doğu Karadeniz (Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon)

Kuzeydoğu Anadolu (Ağrı, Erzincan, Erzurum, Kars, Bayburt, Ardahan, Iğdır)

Ortadoğu Anadolu (Bingöl, Bitlis, Elazığ, Hakkari, Malatya, Muş, Tunceli, Van)

Güneydoğu Anadolu (Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Batman, Şırnak, Kilis)

yukarıdaki formül kullanılarak hesaplanan hedef hanehalkı sayıları ve bunları elde etmek için ziyaret edilmesi gereken küme sayıları Tablo 2.1'de verilmiştir.

Bu araştırma kapsamında Türkiye, ülke geneli, kent/kır, 12 bölge ve 5 bölge düzeyinde tahmin vermeyi sağlayacak şekilde 30 tabakaya ayrılmıştır. 12 Bölgeden biri olan İstanbul bölgesi hariç, diğer bölgelerde yaklaşık yüzde 75'e yüzde 25 oranında kent ve kır tabakalarına dağılım yapılmıştır. İstanbul'da ise hanelerin yaklaşık yüzde 5'i kırdan seçilmiştir. Araştırmada nüfusu 10,000 ve üzeri yerleşim yerleri kent, 10,000'den az nüfuslu yerleşim yerleri ise kır tabakalarını oluşturmaktadır. 10,560 hanehalkı kent tabakalarından, 4,512 hanehalkı ise kır tabakalarından seçilmiştir (Tablo 2.1).

Araştırmanın örnekleme küme örneklemesidir. Kentte küme büyüklüğü 32 hanehalkı, kırdan ise 24 hanehalkıdır. Bu küme büyüklükleri ile toplam hedeflenen 15,072 hanehalkı sayısına ulaşmak için 518 kümenin ziyaret edilmesi planlanmıştır. Kümelerin 330'u kent, 188'i ise kır kümeleridir.

2.1.2. Örneklem seçimi

Örneklem büyüklüğü belirlendikten sonra, TÜİK tarafından bloklar oluşturulup seçilmiştir. Örneklem seçiminin birinci aşamasında, tabakalar içindeki yerleşim yerleri coğrafi yakınlığa göre sıralanmış ve yaklaşık 100'er adreslik bloklara ayrılmıştır. Kır kümelerinde blok büyüklükleri örnekleme çıkan köyün niteliğine göre farklılaşmıştır; bazen 100'e yakın, bazen birden fazla köy, bazen de 100'ün üzerinde blok büyüklükleri gözlenmiştir.

Bu aşamadan sonra bloklar sistematik bir şekilde seçilmiştir. Sistematik seçim işlemiyle yerleşim yerleri büyüklüklerine orantısal olarak örnekleme çıkmışlardır. Bir başka ifadeyle, daha büyük yerleşim yerlerinden daha fazla küme örnekleme çıkmış bu tip yerlerde, daha fazla hane ziyaret edilmiştir.

Tablo 2.1. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, örneklem dağılımı-bölgeler, Türkiye 2014

Bölgesel sınıflandırmalar	Hanehalkı sayısı			Küme sayısı		
	Kent	Kır	Toplam	Kent	Kır	Toplam
5 Bölge						
Batı	3.972	961	4.933	124	40	164
Güney	896	336	1.232	28	14	42
Orta	2.563	1.008	3.571	80	42	122
Kuzey	1.152	1.008	2.160	36	42	78
Doğu	1.984	1.200	3.184	62	50	112
12 Bölge						
İstanbul	1.408	96	1.504	44	4	48
Batı Marmara	832	432	1.264	26	18	44
Ege	960	384	1.344	30	16	46
Doğu Marmara	1.152	240	1.392	36	10	46
Batı Anadolu	1.024	144	1.168	32	6	38
Akdeniz	896	336	1.232	28	14	42
Orta Anadolu	832	432	1.264	26	18	44
Batı Karadeniz	832	624	1.456	26	26	52
Doğu Karadeniz	640	624	1.264	20	26	46
Kuzeydoğu Anadolu	576	528	1.104	18	22	40
Ortadoğu Anadolu	704	432	1.136	22	18	40
Güneydoğu Anadolu	704	240	944	22	10	32
Toplam	10.560	4.512	15.072	330	188	518

Örneklemenin ikinci aşamasında, kent kümeleri için adres bloğu içinden sistematik olarak 32 hane, kır kümeleri için ise 24 hane seçilmiştir. Belediyesi olmayan kırsal yerleşim yerlerinde (bazı köylerde) TÜİK’ten adres bilgilerini içeren blok listeleri talep edilmemiştir; bunun nedeni adreslerin fiziki olarak tespitinin güçlüğüdür. Bu sebeple belediyesiz köylerde “listeleme” adı verilen bir çalışma saha çalışmasıyla eş zamanlı yürütülmüş, adreslerin bir listesi saha çalışması sırasında oluşturulmuştur. Bu listeler 48’lik haneler biçiminde oluşturulmuş ve her iki haneden birinin kapısı çalınmıştır. Saha çalışması için örnekleme çıkan iller ve bu illerin içinde bulunduğu NUTS 1 bölgeleri Ek A3’de yer alan Tablo A3.1’de verilmektedir.

2.2. Etik ve güvenlik kuralları ile ilgili önlemler

Araştırmanın her aşamasında DSÖ’nün geliştirdiği etik kurallar uygulanmış, hem görüşülen kadınların hem de araştırma ekibinin güvenliğini sağlamak amacıyla aşağıda belirtilen önlemler alınmıştır.

Güvenli İsim: Kadına yönelik aile içi şiddet araştırmalarının uluslararası olarak kabul edilen etik ve güvenlik kuralları arasında cevaplayıcıların ve araştırma ekibinin güvenliği oldukça önemlidir. Cevaplayıcılar ile araştırma ekibinin, şiddet uygulama eğilimi yüksek olan kişilerden gelecek fiziksel şiddete karşı korunmaları araştırmanın birinci öncelikleri arasında yer almıştır. Araştırmanın kadına yönelik aile içi şiddet konusunda olduğunun hanehalkı üyeleri veya yakın çevre tarafından bilinmesi,

şiddet uygulayan kişinin konudan haberdar olmasına yol açabilir; dolayısıyla şiddete maruz kalan kadınların daha ileri düzeyde şiddete maruz kalmalarına neden olup, cevaplayıcıları ve sahada görev yapan araştırma ekibini şiddete maruz kalma riski altına sokabilir. Bu nedenle, araştırmanın isminde şiddet kelimesinin kullanılmasından kaçınılmalı ve araştırmanın ismi saha çalışmasında "Türkiye'de Kadın ve Aile Araştırması" olarak kullanılmıştır. Bu strateji, DSÖ tarafından geliştirilen Kadına Karşı Aile İçi Şiddet Konusundaki Araştırmada Etik ve Güvenlik Önerileri arasında yer alan güvenli isim konulu tavsiyesidir.

Araştırma konusu hakkında görüşülen kişi dışındakilere bilgi verilmemesi: Araştırma konusunun hassas olması nedeniyle görüşülen kişi dışında hanede bulunan diğer kişilere araştırmanın içeriği hakkında sınırlı bilgi verilmiştir. Araştırmanın çevrede ve görüşmelerin gerçekleştirileceği hanelerde duyulması, görüşme içeriğinin diğer kişiler tarafından (şiddet uygulayan kişiler dâhil) bilinmesine neden olabileceğinden, görüşmeyi kabul eden kadınlar açısından şiddete maruz kalmalarını ya da daha fazla şiddet yaşama riskini artırdığından araştırma içeriğinin çevrede bilinmemesi konusunda çok hassas davranılmıştır.

Görüşmelerin onay aldıktan sonra gerçekleşmesi: Güvenli isim uygulamasının yanı sıra her görüşme öncesinde cevaplayıcının onayı alınmış, bu onayın alındığına dair görüşmeciler soru kâğıdını imzalamışlardır. Araştırmacılar, Etik ve Güvenlik Kuralları konusunda eğitim almışlar, görüşmenin başlangıcı, görüşme süreci ve görüşme sonrasında konunun hassasiyetine özen gösterecek biçimde davranmışlardır.

Her haneden bir kadın ile görüşme: Hanelerde 15-59 yaş grubunda birden fazla kadının olması durumunda, hane içinde aynı soruların birden fazla kadına sorulmaması amacıyla rastlantısal bir yöntem izlenerek bir kadın seçilmiş ve görüşmeler her hanehalkında seçilen tek bir kadın ile gerçekleştirilmiştir.

Görüşmelerin yalnız bir ortamda gerçekleşmesi: Araştırmanın görüşmeciler ile yalnız bir ortamda gerçekleşmesinin sağlanması konusunda araştırma ekipleri oldukça titiz davranmışlardır.

Görüşmelerin gizliliği: Tüm görüşmeciler görüşmelerin gizliliği konusunda eğitilmişlerdir. Onay ve bilgilendirme aşamasında cevaplayıcılara, cevapların gizli tutulacağı da bildirilmiştir.

Şiddete ilişkin sorular: Araştırmanın cevaplama oranlarının yüksek olmasında ve güvenilirliğinde soruların ifadelendirilmesi, sıralaması ve görüşmecilerin soru sorma biçimi oldukça etkilidir. Şiddeti, tek ve kapsamlı bir soruyla sormak gerçek oranları yakalamak için pek uygun değildir. Özellikle şiddet eylemlerinin sorulduğu sorularda "taciz/istismar", "tecavüz" ya da "şiddet" gibi ağır kelimeler kullanılmamış, bunun yerine şiddet içeren belirli davranışlar tanımlanarak cevaplayıcıya bu davranışlara maruz kalıp kalmadıkları sorulmuştur. Şiddet olaylarının nerede yaşandığı (okul, iş yeri gibi), farklı şiddet türlerine göre şiddet faillerinin kimler (eşi, eski eşi, erkek akrabalar

gibi) olduğuna ilişkin irdemeler yapılmış ve potansiyel failler hatırlatılmıştır. Ayrıca, soruların yargılayıcı olmamasına özen gösterilmiştir.

Görüşmelerin olumlu sonlandırılması: Görüşmeler, kadınların maruz kaldıkları şiddetle baş etme yöntemlerini güçlendirecek bir şekilde, kadınlara paylaştıkları bilgilerin önemli olduğunu ve diğer kadınlara yardımcı olma amacıyla kullanılacağı hatırlatılarak, olumlu bir tavırla sonlandırılmıştır. Görüşmenin sonunda kimsenin tacize/istismara uğramayı hak etmediği belirtilmiştir.

Şiddete maruz kalan kadınlara destek veren kurum bilgisi: Görüşülen kadınlara, ihtiyaç duyduklarını belirttikleri takdirde yaşadıkları illerde şiddete maruz kalan kadınlara destek olan ve hizmet veren kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının adresleri ve telefonları verilmiştir.

Araştırmacılara destek: Sahada çalışan araştırma ekibine, akademik personel ve araştırma danışmanları tarafından destek sağlanmıştır.

2.3. Araştırmada kullanılan kadına yönelik şiddet tanımları

Aşağıdaki tanımlarda belirtilen şiddet içeren davranışların en az bir kez yaşanmış olması o şiddet biçimine maruz kalınması anlamına gelmektedir. Araştırmada kullanılan eş(leri) veya birlikte oldukları erkek(ler) ile eş(leri) veya birlikte oldukları erkek(ler) dışındakilerden kadınların maruz kaldıkları şiddet tanımları DSÖ'nün araştırmasında kullanılan tanımlar ile aynıdır. Araştırmaya dâhil edilen ısrarlı takip sorusunda 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'daki tanım kullanılmış, eş(ler) veya birlikte oldukları erkekler dışındaki kişilerden maruz kalınan duygusal ve ekonomik şiddet biçimlerinin tanımları ise DSÖ'nün tanımları kullanılarak geliştirilmiştir. Erken evlilikler ise, uluslararası alanda kabul edilen yaş sınırı olan on sekiz yaşından önce gerçekleşen evlilikleri kapsamaktadır. Araştırma kapsamında kullanılan şiddet tanımları aşağıda açıklanmaktadır:

Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) tarafından kadına yönelik fiziksel şiddet:

Orta derecede fiziksel şiddet:

- Tokat atma ya da bir şey fırlatma
- İtme, tartaklama ya da saç çekme

Ağır derecede fiziksel şiddet:

- Yumrukla ya da bir cisimle vurma
- Tekmeleme, sürüklenme ya da dövme
- Boğazını sıkma ya da bir yerini yakma
- Bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanma

Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) tarafından kadına yönelik cinsel şiddet:

- Zorla cinsel ilişkiye girme
- Kadının istememesine rağmen korkudan cinsel ilişkiye girmesi
- Cinsel olarak aşağılayıcı ya da küçük düşürücü eylemlere zorlanma

Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) tarafından kadına yönelik duygusal şiddet/istismar:

- Hakaret ya da küfür
- Başkalarının yanında aşağılama ya da küçük düşürme
- Korkutma ya da tehdit etme
- Kadına ya da çevresindekilere zarar vermekle tehdit etme

Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) tarafından kadına yönelik ekonomik şiddet/istismar:

- Kadının çalışmasına engel olma ya da işten ayrılmasına neden olma
- Ev harcamaları için para vermeme
- Kadının gelirini elinden alma

Kadınların, eş ve/veya birlikte oldukları erkek(ler) dışındaki kişilerden gördükleri ev içi şiddet (şiddet mağduru ve şiddet uygulayan aynı haneyi paylaşmasa da aile veya hanede ya da aile mensubu sayılan diğer kişiler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet) biçimlerinden fiziksel ve cinsel şiddet, duygusal şiddet/istismar, eğitim ve çalışmanın engellenmesi ile çocukluk döneminde yaşanan cinsel istismarın ölçümü aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) dışındakilerden kadına yönelik fiziksel şiddet: 15 yaşından sonra eş veya birlikte olunan erkek dışındakiler tarafından fiziksel olarak kötü bir davranışa maruz bırakılma.

Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) dışındakilerden kadına yönelik cinsel şiddet: 15 yaşından sonra eş veya birlikte olunan erkek dışındaki kişiler tarafından istemediği hâlde cinsel ilişkiye girmeye ya da cinsel bir eylemde bulunmaya zorlanma

Eş(ler) veya birlikte olduğu erkek(ler) dışındakilerden kadına yönelik duygusal şiddet/istismar: 15 yaşından sonra eş veya birlikte olunan erkek dışındaki kişiler tarafından hakaret, küfür, aşağılama, küçük düşürme gibi duygusal olarak istismar edici davranışlara maruz bırakılma.

Çocukluk döneminde cinsel istismar: 15 yaşından önce istenmeyen bir cinsel davranışa ya da cinsel olarak rahatsız edecek şekilde dokunmaya maruz kalma.

Çalışmanın engellenmesi: 15 yaşından sonra eş veya birlikte olunan erkek dışındaki kişiler tarafından çalışmaya engel olunması ya da işten çıkarılmaya neden olunması.

Eğitimin engellenmesi: Eş veya birlikte olunan erkek dışındaki kişiler tarafından eğitimine devam etmenin engellenmesi.

Israrlı takip: Kişinin kendi güvenliğinden korku duymasına neden olacak şekilde eş/birlikte olunan erkekler, aynı haneyi paylaşsın ya da paylaşmasın aileden veya haneden olan ya da aile mensubu sayılan diğer kişi(ler), okul, mahalle ve çalışma ortamlarındaki kişi(ler), kadının tanımadığı kişiler tarafından tekrar eden, kasıtlı ve tehditkâr davranışların tümü ısrarlı takip olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmada

ısrarlı takibe ilişkin bilgi, aşağıda tanımlanan ısrarlı takip davranışlarına ilişkin sorular aracılığıyla elde edilmiştir:

- Sürekli telefonla arama,
- Kısa mesaj, mektup ve/veya e-posta gönderme,
- Sosyal medya aracılığıyla iletişim kurma ve takip etme,
- Çalışılan ya da yaşanan mekâna gelerek bir sebep olmadan karşısına çıkma,
- Çiçek, mum vb. romantik hediyeler ya da tuhaf, korkutucu eşyalar gönderme,
- İletişim bilgilerini internette ya da başkalarının görebileceği ortamlarda paylaşarak üçüncü kişilerin rahatsız etmesine neden olma,
- Görüşmezse intihar etme ile tehdit etme,
- Görüşmezse fiziksel ve/veya cinsel zarar vereceği ile tehdit etme,
- Görüşmezse çocuklara ya da aileden birilerine zarar verme ile tehdit etme

Erken evlilik:

Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre 18 yaşından önce ve Türk Medeni Kanunu'na göre 17 yaşının tamamlanmasından önce, fiziksel, fizyolojik ve psikolojik açılarından evlilik ve çocuk doğurma sorumluluğu taşımaya hazır olmadan gerçekleşen evliliklerdir. Bu çalışmada 18 yaşından önce gerçekleşen evlilikler erken evlilik olarak adlandırılmıştır.

2.4. Araştırmanın soru kâğıdı

Araştırma soru kâğıdı DSÖ'nün "Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women (Çoklu Ülke Kadın Sağlığı ve Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları⁵)" çalışmasının kullandığı soru kâğıtları dikkate alınarak tasarlanmıştır. Soru kâğıdında, ülke ihtiyaçları doğrultusunda, özellikle yasal düzenlemeleri izlemeyi hedefleyen yeni sorular eklenmiştir. Araştırma kapsamında 15-59 yaş grubundaki kadınlar hedef nüfusu oluşturmaktadır. Bu kadınların evlilik ve evlilik dışındaki birliktelikleri (erkek arkadaş, nişanlı, sözlü) de dikkate alınmıştır. Araştırmada, 15-59 yaş grubunda birden fazla kadın bulunan hanehalklarından sadece bir kadın, Kish⁶ (1949) yöntemiyle seçilmiş ve görüşme seçilen kadın ile yapılmıştır. 2014 yılı Şubat ayı içinde hazırlanan soru kâğıtlarının anlaşılabilirliği ve soruların akışını test etmek amacıyla bir ön deneme çalışması gerçekleştirilmiş ve ön denemeden elde edilen bilgiler ışığında, soru kâğıtları son hâline getirilmiştir.

⁵ Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO Publications.

⁶ Kish yöntemi, hanehalkında birden fazla uygun kişi olduğu durumda, olasılıklı yansız seçimi sağlayan bir tekniktir (Kish, L. (1949). A Procedure for Objective Respondent Selection within the Household. *Journal of the American Statistical Association*, 44(247), 380-387.).

Araştırmada hanehalkı ve kadın soru kâğıdı olmak üzere iki soru kâğıdı kullanılmıştır. Soru kâğıtları ile aşağıdaki konular hakkında bilgi toplanmıştır:

- a. Hanehalkı nüfusu ve hanelerin konut özellikleri,
- b. Kadınların temel özellikleri, evlilik tarihçesi ve erken evlilikler,
- c. Genel sağlık ve üreme sağlığı, çocukların davranış sorunları,
- d. Kadınların eşleri veya birlikte oldukları erkeğin temel özellikleri ve davranış biçimleri,
- e. Kadınların yaşamlarının herhangi bir dönemi ile görüşme öncesindeki son 12 aylık dönemde yakın ilişki içinde oldukları erkekler (eşi veya birlikte olduğu erkek(ler)) tarafından uygulanan fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal ve ekonomik şiddet/istismar,
- f. Kadınların gebelik sırasında maruz kaldıkları şiddet,
- g. Şiddet sonucu yaralanmalar ve tedavi,
- h. Kadınların maruz kaldıkları ısrarlı takip davranışları,
- ı. Kadınların 15 yaşından sonra yakın ilişkide olduğu erkek(ler) dışındakilerden maruz kaldıkları fiziksel ve cinsel şiddet, duygusal şiddet/istismar,
- i. Kadınların eğitim ve çalışma haklarının engellenmesi,
- j. Kadınların çocukluk döneminde maruz kaldıkları cinsel istismar (15 yaş öncesi),
- k. Toplumsal cinsiyet rolleri ve şiddet konusunda kadınların tutumları,
- l. Eşlerinin veya birlikte oldukları erkeklerin şiddetine maruz kalan kadınların aile içi şiddetle başa çıkma yöntemleri,
- m. Şiddete yönelik hizmet veren kurum/kuruluşlara başvuru,
- n. Kadınların evlilik ve şiddete ilişkin yasalardan haberdar olma durumu.

Cevaplayıcıların, 15 yaşından önce cinsel istismara uğrayıp uğramadığını anlamak amacıyla, gülen ve üzgün yüz ifadelerinin olduğu bir kart gösterilerek çocukluk dönemindeki cinsel istismar bilgisi farklı bir yöntem kullanılarak da sorulmuştur. Görüşme tamamlandıktan sonra, kadınlardan belirtilen duruma maruz kaldılar ise üzgün yüzü, kalmadılar ise gülen yüzü işaretlemeleri istenmiştir (Kutu 2.1).

Kutu 2.1

2.5. Veri toplama faaliyetleri ve veri işleme

2.5.1.Saha ekiplerinin seçimi ve eğitimi/pilot çalışma: Araştırmanın saha çalışmasında görev alacak personel için başvuran adaylardan seçme kriterlerine⁷ uygunlukları ve mülakat sonuçlarına göre kabul edilenler iki haftalık bir eğitime katılmışlardır. Seçilen aday sayısının saha çalışmasını yürütmek için hedeflenen sayının altında olması nedeniyle, ikinci kez saha elemanı ilanı verilmiş ve yeni adaylara ikinci bir eğitim düzenlenmiştir. Eğitimlerden ilki 24 Mart-6 Nisan tarihlerinde, ikincisi ise 21 Nisan-2 Mayıs tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Toplumsal cinsiyet ve aile içi şiddet konularının anlatıldığı, görüşme tekniklerinin öğretildiği ve soru kâğıdı üzerinde uygulamalı örneklerin yapıldığı eğitim, HÜNEE öğretim elemanları ve proje asistanlarından, çeşitli kurum ve kuruluşların uzmanlarından oluşan toplam 20 eğitmen tarafından yürütülmüştür. Görüşmecileri, kadına yönelik şiddet ile ilgili konularda donanımlı hâle getiren bir eğitim verilmiştir. Bu eğitim süreci, görüşmecileri araştırma konusunda duyarlı hâle getirmenin yanı sıra görüştükleri kadınları rahatsız etmeden bilgi almalarını da sağlamıştır.

İki haftalık eğitimin son 3 gününde yapılan pilot çalışmanın ardından, sahaya çıkacak ekipler belirlenmiştir. Ekiplerin belirlenmesinde, eğitime katılım, eğitim sürecince yapılan değerlendirmeler ile pilot çalışma sırasındaki performansları dikkate alınmıştır. Sahada çalışmak üzere 1 ekip başı (kadın veya erkek), 1 veya 2 denetçi (kadın veya erkek) ile 4 veya 5 görüşmeciden (kadın) oluşan 15 ekip oluşturulmuş ve saha çalışması bu 15 ekip tarafından yürütülmüştür. Görüşmeler kadınlar ile yapıldığından, saha uygulaması için sadece kadınlar görüşmeci olarak çalışmıştır. Çalışma süresince 128 saha personeli görüşmeci, denetçi, ekip başı veya veri girişçi olarak görev almıştır. Ekiplerin saha çalışmasını yürütürken izledikleri rotalar ise Ek A3'te yer alan Tablo A3.2'de yer almaktadır.

Saha uygulaması sırasında kullanılması için "Görüşmeci El Kitabı", "Ekip Baş ve Denetçi El Kitabı" ve "Listeleme ve Hanehalkı Seçimi El Kitabı" olmak üzere üç kitapçık hazırlanmıştır. Görüşmeci El Kitabı'nda görüşme sırasında dikkat edilmesi gereken noktalar, soru kâğıdına ilişkin genel kurallar ve sorularla ilgili açıklamalar yer almaktadır. Ekip Baş ve Denetçi El Kitabı, saha organizasyonu ve soru kâğıtlarının denetlenmesine ilişkin açıklamaları içermektedir. Listeleme ve Hanehalkı Seçimi El Kitabında ise, belediyesi olmayan köylerde hanehalklarını listeleme ve seçme işlemleri detaylı bir şekilde anlatılmaktadır.

2.5.2. Saha Uygulaması: Farklı illerde görev alan saha personeli arasında kriterlere uyumları, saha eğitimlerine katılımları ve eğitimdeki başarıları açısından herhangi bir farklılık bulunmamaktadır. Araştırma'nın saha çalışması ve veri girişinde görev

⁷ 30 yaşın altında, üniversite öğrencisi ya da mezunu olmak, saha çalışması süresince kesintisiz olarak çalışabilecek olan adayların başvuruları kabul edilmiştir.

alan kişilerin listesi Ek A2'de verilmektedir. Saha uygulaması, 8 Nisan 2014 tarihinde başlayıp, 11 Temmuz 2014 tarihinde tamamlanmıştır.

2.5.3. Veri işleme: Araştırmanın veri girişi Census and Survey Processing System (CSPPro) programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın eğitimine katılanlardan 2 sorumlu ve 18 veri girişi personeli, 24 Nisan 2014 tarihinde veri girişine başlamıştır. Veri girişinden kaynaklanabilecek hataların en aza indirilmesi amacıyla, bütün soru kâğıtları iki kez bilgisayar ortamına aktarılmış olup birinci ve ikinci veri girişi farklı kişiler tarafından yapılmıştır. İki veri girişi karşılaştırılarak, aralarında farklılık olması durumunda soru kâğıtları kontrol edilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Veri girişi çalışması, 18 Temmuz 2014 tarihinde tamamlanmıştır. Veri girişini de içeren veri işleme sürecinde, bilgisayar ortamına aktarılan verinin analize hazırlanması için bazı değişkenler yeniden kodlanmış ve gerekli endeksler oluşturulmuştur. Bu endeksler arasında, kadınların eğitim ve yaş grubu gibi temel özelliklerinin yanı sıra refah düzeyini göstermeyi amaçlayan refah endeksi⁸ yer almaktadır.

Veri Setleri: Araştırmanın veri işleme çalışmasını takiben, analizlerde kullanılmak üzere 2 temel veri seti oluşturulmuştur:

- Hanehalkı veri seti
- Kadın veri seti

Bu veri setlerine araştırmanın örneklem tasarımına uygun olacak şekilde hesaplanan hanehalkı ve kadın ağırlıkları eklenmiştir. Ağırlıkların hesaplanma yöntemi Ek A4'te anlatılmaktadır. Ayrıca iki araştırma (2008 ve 2014 yıllarında yapılan araştırmalar) arasında yaş dağılımı farklılığının etkisini görmek amacı ile 2014 araştırma verisinin yaş dağılımına ilişkin olarak farklı yöntemler denenerek örneklem ağırlığı yeni yaş dağılımları verecek şekilde kalibre edilmiştir. Bu kalibrasyonların ilkinde Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nin (ADNKS) Türkiye geneli için yaş dağılımı; ikincisinde ise NUTS 1 bölgeleri ayrıntısında yaş yapısı kullanılmıştır. Kalibre edilmiş iki farklı örneklem ağırlığı kullanılarak, fiziksel ve cinsel şiddet tahminleri yeniden üretilmiştir. Bu çalışmada, yaş yapısındaki farklılığın önemli bir etkisi olmadığı için kalibrasyon sonucu elde edilen ağırlıklar kullanılmamıştır. Kalibrasyon içeren ağırlık hesaplamalarının detayları Ek A4'te yer almaktadır.

2.6. Cevaplama oranları

Araştırmanın örneklem tasarımında yer alan 518 kümede örneklem büyüklüğü 15.084 hanehalkıdır⁹. Görüşme için gidilen ve görüşme yapılabilecek durumda olan 13.403 hanehalkından 11.247'si ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Buna göre,

⁸ Refah endeksi, hanehalkı soru kâğıdının hanehalkının konut özellikleri bölümünde yer alan belirli eşyalara sahip olup olmama soruları kullanılarak oluşturulmuştur. Temel bileşenler analizinin uygulandığı hesaplamalar sonucunda, refah değişkeni gruplanarak hanehalkı refah endeksi oluşturulmaktadır. Refah endeksi, temel sosyal ve demografik özellikler arasında yer almaktadır.

⁹ Bu değer Tablo 2.1' ile farklılaşma nedeni saha çalışması sırasında açılan soru kâğıtlarıdır: Tek hanehalkı olduğu düşünülen birimlerde birden fazla hanehalkı tespit edildiği takdirde bu hanehalklarına da soru kâğıdı açılmıştır.

hanehalkı düzeyindeki cevaplama oranı yüzde 83,9'dur. Hanehalkında görüşme yapılamamasının nedenleri arasında, seçilen hanehalklarının ziyaretler sırasında evde olmaması (yüzde 7), konutta/adreste yaşayan kimsenin olmaması (yüzde 6) ve görüşmenin reddedilmesi (yüzde 6) en sık karşılaşılanlardır (Ek Tablo A4.1). Saha araştırmalarında önemli konulardan biri, cevaplama oranlarının düzeyidir. Araştırmanın saha çalışması devam ederken cevaplama oranları titizlikle izlenmiş olup gerekli durumlarda tekrar ziyaretleri ile özellikle metropollerde cevaplama oranlarının yüksek olması sağlanmıştır. Ülke genelindeki cevaplama oranlarının başarısının yanı sıra 12 bölge düzeyinde de cevaplama oranları tatmin edici düzeydedir.

Görüşme yapılan hanehalklarında 15-59 yaş grubunda 13.310 kadın tespit edilmiştir. Bu kadınlardan yaş, medeni durum ve eğitim gibi temel bilgiler elde edilmiştir. Görüşme kriterlerine uygun olan 13.310 kadından, Kish yöntemiyle seçilen kadın sayısı 8.960 olmuştur. Araştırma kapsamında, 7.462 kadın ile yüz yüze görüşülerek kadın soru kâğıdı tamamlanmış olup, red oranı yüzde 4,4'tür. Kadın görüşmelerinde cevaplama oranı yüzde 83,3'tür (Tablo 2.2). Cevaplama oranlarının hesaplama yöntemi, kent/kır ve 12 bölge düzeyinde Örnekleme Kapsamı ve Örneklem Ağırlıkları bölümünde (Ek A4) verilmektedir.

Tablo 2.2 Cevaplama oranları, Türkiye 2014

	Sayı
Seçilen hanehalkı sayısı	15.084
Görüşme yapılabilecek hanehalkı sayısı ¹	13.403
Görüşme yapılan hanehalkı sayısı	11.247
Hanehalkı soru kâğıdı cevaplama oranı	%83,9
Hanehalkında bulunan kadın sayısı	13.310
Kish yöntemi ile seçilen kadın sayısı ²	8.960
Görüşme yapılan kadın sayısı	7.462
Kadın soru kâğıdı cevaplama oranı	%83,3

¹ Hanehalkı soru kâğıdındaki "Hanehalkının tümü araştırma tarihlerinde evde yok", "Konutta adreste yaşayan yok", "Adres konut değil", "Konut yıkılmış" ve "Diğer" kodları görüşme yapılamayacak durumları içerir.

² Bu sayı aynı zamanda, içinde 15-59 yaş grubunda en az bir kadın bulunan hanehalkı sayısidir.

Bölüm 3

Hanehalkı Nüfusunun Özellikleri

İsmet Koç

Tuğba Adalı

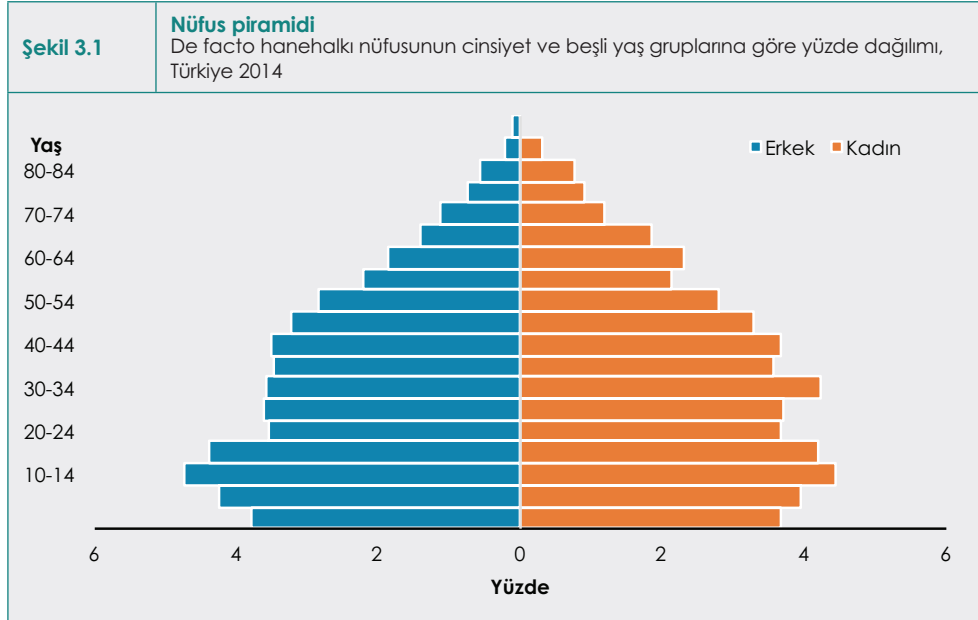
Bölüm 3. Hanehalkı Nüfusunun Temel Özellikleri

İsmet Koç ve Tuğba Adalı

Bu bölümde, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın hanehalkı soru kâğıtlarından elde edilen bilgi aracılığıyla araştırma kapsamında ziyaret edilen hanehalkı nüfusunun temel sosyal ve demografik özellikleri incelenmektedir. Hanehalkı üyeleri ve ziyaretçileriyle ilgili toplanan yaş, cinsiyet ve eğitim gibi göstergeler araştırma kapsamındaki nüfusun betimlenmesini sağlamanın yanında araştırma örnekleminin yeterliliğine ilişkin bilgi de verecektir.

3.1. Hanehalkı nüfusu ve hanehalkı kompozisyonu

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda görüşülen hanehalklarındaki de facto nüfusa¹ ait nüfus piramidi Şekil 3.1'de sunulmaktadır. Nüfus piramitleri nüfusların yaş ve cinsiyet kompozisyonunun yanı sıra geçmişteki demografik değişim süreçleri hakkında da önemli bilgiler sağlamaktadır. Türkiye nüfusunun yaş dağılımı, geçmişte yüksek doğurganlık düzeyleri gösteren, ancak daha sonra hızlı bir doğurganlık düşüşü yaşayan ülkelerin belirgin özelliklerine sahiptir. Piramidin tabanında daralmalar gözlenmesi yakın zaman doğurganlık seviyesindeki azalmaya işaret etmektedir.

¹ Hanehalkı listesinde yer alan kişiler arasından görüşmeden önceki geceyi seçilen hanede geçiren kişileri kapsamaktadır.

Piramit, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden (ADNKS) elde edilen 2013 verileri ile karşılaştırıldığında 5-19 yaş grubunun araştırma nüfusunda ADNKS nüfusuna göre daha büyük bir yüzdeye sahip olduğunu göstermektedir. Bu farklılık dışında araştırma nüfusunun yaş dağılımının Türkiye nüfusunun yaş dağılımı ile büyük ölçüde uyumlu olduğu görülmektedir.

Türkiye nüfusunda neredeyse her dört kişiden birinin (yüzde 24) 15 yaşından küçük olduğu görülmektedir (Tablo 3.1). Bu oran, kırsal yerleşim yerlerinde (yüzde 25) ve kentsel yerleşim yerlerinde (yüzde 24) önemli bir farklılaşma göstermemektedir. Toplam nüfus içinde yaşlı nüfusun (65 ve üzeri yaşlardaki nüfus) oranı 2008 yılında gerçekleştirilen Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda bulunan yüzde 7'ye göre artış göstermiş ve yüzde 9'a ulaşmıştır. Yaşlı nüfus oranı kırsal alanlarda daha yüksektir (yüzde 14). Bu durum kırsal yerleşim yerlerindeki genç nüfusun kentsel yerleşim yerlerine göç ettiklerini düşündürmektedir. Göç sürecinin bir sonucu olarak, kentsel nüfus içinde ekonomik açıdan aktif nüfus olarak nitelendirilebilecek 15-64 yaş nüfus oranının, kırsal nüfusa göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Nüfusun yaşlanmasına ilişkin sunulan bulgular; doğurganlığın hızla azalması, her yaş grubundaki yaşam beklentisinin artması ve sayıca fazla olan yaş kuşaklarının 65 yaşına ulaşmış olmasıyla yakından ilgilidir (Tablo 3.1).

Tablo 3.1 Araştırma nüfusunun yaş dağılımı			
Hanehalkı nüfusunun yaş grubuna ve kentsel/kırsal yerleşim yerine göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014			
Yaş Grubu	Yerleşim Yeri		Toplam
	Kent	Kır	
0-14	24,1	24,6	24,2
15-64	68,4	61,0	66,6
65+	7,4	14,4	9,1
Bilmiyor/cevap yok	0,1	0,1	0,1
Toplam	100,0	100,0	100
Sayı	28.116	15.298	43.414

Tablo 3.2'de araştırma nüfusunun eğitim durumu sunulmuştur. Erkeklerin yüzde 81'inin; kadınların ise yüzde 68'inin en az ilkokul mezunu oldukları görülmektedir. Bir başka deyişle kadınların eğitimi olmama veya ilkokulu bitirmemiş olma oranı, erkeklerinkinden yaklaşık yüzde 50 daha fazladır (sırasıyla yüzde 32 ve yüzde 19). Benzer şekilde, Türkiye'de erkeklerin yüzde 28'i lise mezunu veya daha yüksek eğitime sahip iken, kadınlar arasında bu oran yüzde 19 seviyesinde kalmaktadır. Kadınlar ve erkekler arasındaki eğitim farklılıklarına yerleşim yeri ve bölge temelinde bakıldığında, kırsal yerleşim yerlerinde ve özellikle de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yer alan bölgelerde ülke genelinde görülen eşitsizliğin daha da ağırlaştığı görülmektedir.

Tablo 3.2 Hanehalkı nüfusunun eğitim düzeyi

Dört ve üzeri yaştaki kadın ve erkek de facto hanehalkı nüfusunun tamamladığı en yüksek eğitim düzeyinin seçilmiş özelliklere göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014

Temel Özellikler		Kadın							Ağırlıksız Sayı	Ortanca eğitim süresi	
		Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	İlkokul	Ortaokul	Lise	Lisans ve lisansüstü	Bilmiyor/ Cevapsız	Toplam			
Yerleşim Yeri		Kent	28,1	33,6	15,2	14,3	8,7	0,1	100,0	12.756	6,1
		Kır	44,4	36,2	13,1	4,7	1,6	0,1	100,0	7.030	5,2
Bölge		İstanbul	27,6	33,8	16,3	13,4	8,9	0,0	100,0	1.823	6,0
		Batı Marmara	28,1	42,2	12,9	10,8	6,0	0,0	100,0	1.422	5,5
		Ege	26,6	38,4	13,6	13,0	8,3	0,2	100,0	1.402	5,8
		Doğu Marmara	26,0	39,8	14,6	13,0	6,6	0,0	100,0	1.655	5,7
		Batı Anadolu	24,4	34,5	14,0	16,0	11,0	0,0	100,0	1.249	6,8
		Akdeniz	30,8	32,8	15,3	14,0	7,2	0,0	100,0	1.476	5,9
		Orta Anadolu	35,2	34,5	15,4	9,5	5,3	0,0	100,0	1.692	5,6
		Batı Karadeniz	33,1	38,7	12,8	10,2	5,2	0,1	100,0	1.880	5,6
		Doğu Karadeniz	36,9	34,6	13,1	11,0	4,5	0,0	100,0	1.594	5,7
		Kuzeydoğu Anadolu	48,7	30,9	12,5	5,9	2,0	0,0	100,0	1.896	5,3
		Ortadoğu Anadolu	49,1	24,5	14,3	8,3	3,8	0,0	100,0	1.904	5,7
		Güneydoğu Anadolu	49,0	25,7	15,7	6,2	3,2	0,1	100,0	1.810	5,7
Yaş		4-5	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	671	0,0
		6-9	98,9	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1.294	1,1
		10-14	22,0	68,2	9,9	0,0	0,0	0,0	100,0	1.902	5,5
		15-19	3,5	7,8	73,3	15,2	0,2	0,0	100,0	1.793	9,3
		20-24	8,5	9,7	28,2	39,0	14,6	0,0	100,0	1.547	11,1
		25-29	13,5	21,9	18,1	25,3	21,1	0,1	100,0	1.470	10,2
		30-34	11,2	43,4	11,0	17,5	17,0	0,0	100,0	1.597	7,0
		35-39	11,3	50,8	10,4	15,6	11,9	0,0	100,0	1.434	5,7
		40-44	17,6	54,5	9,0	11,5	7,3	0,1	100,0	1.465	5,5
		45-49	22,7	53,3	7,9	9,7	6,4	0,0	100,0	1.308	5,4
		50-54	29,0	53,1	4,0	10,4	3,3	0,2	100,0	1.170	5,2
		55-59	40,0	43,8	4,3	7,0	5,0	0,0	100,0	866	5,2
		60-64	50,5	37,7	3,7	4,9	3,2	0,0	100,0	998	5,0
		65+	72,7	22,2	1,7	1,6	1,6	0,1	100,0	2.260	4,7
		Cevapsız/Bilmiyor	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	9	0,0
Toplam			32,2	34,3	14,7	11,9	6,9	0,0	100,0	19.786	5,8
Temel Özellikler		Erkek							Ağırlıksız Sayı	Ortanca eğitim süresi	
		Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	İlkokul	Ortaokul	Lise	Lisans ve lisansüstü	Bilmiyor/ Cevapsız	Toplam			
Yerleşim Yeri		Kent	17,7	30,7	19,4	20,0	12,1	0,1	100,0	12.299	7,8
		Kır	23,8	44,5	18,2	9,5	3,9	0,1	100,0	6.479	5,6
Bölge		İstanbul	16,8	33,4	19,4	19,3	11,1	0,1	100,0	1.823	7,5
		Batı Marmara	18,2	38,9	17,6	18,3	6,9	0,0	100,0	1.322	6,0
		Ege	15,4	38,8	18,0	15,6	12,2	0,0	100,0	1.353	6,7
		Doğu Marmara	15,8	33,8	20,1	20,5	9,7	0,1	100,0	1.614	7,6
		Batı Anadolu	16,2	30,2	17,5	19,6	16,5	0,0	100,0	1.195	8,1
		Akdeniz	18,2	33,9	19,2	18,7	9,8	0,2	100,0	1.470	7,4
		Orta Anadolu	18,2	36,5	20,2	16,9	8,0	0,2	100,0	1.568	7,1
		Batı Karadeniz	20,7	36,7	16,7	16,9	9,0	0,1	100,0	1.775	6,4
		Doğu Karadeniz	16,8	35,4	20,1	19,3	8,4	0,0	100,0	1.415	7,4
		Kuzeydoğu Anadolu	29,2	33,8	18,3	13,8	4,9	0,0	100,0	1.808	5,9
		Ortadoğu Anadolu	26,6	30,5	20,0	15,9	6,8	0,1	100,0	1.783	7,2
		Güneydoğu Anadolu	31,3	30,2	21,4	10,8	6,2	0,1	100,0	1.652	6,4
Yaş		4-5	100,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	668	0,0
		6-9	98,9	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	1.388	1,1
		10-14	23,9	68,5	7,6	0,0	0,0	0,0	100,0	2.003	5,3
		15-19	2,3	7,0	77,6	12,8	0,0	0,2	100,0	1.857	9,2
		20-24	2,3	6,0	32,6	47,5	11,5	0,0	100,0	1.411	11,3
		25-29	2,5	14,4	24,4	31,6	27,0	0,0	100,0	1.422	10,9
		30-34	3,4	27,7	17,6	30,4	20,8	0,0	100,0	1.373	10,2
		35-39	4,0	40,1	12,3	26,8	16,8	0,2	100,0	1.281	8,5
		40-44	3,6	44,8	15,1	21,6	14,9	0,0	100,0	1.350	7,4
		45-49	4,9	50,6	14,6	17,8	12,0	0,0	100,0	1.278	6,0
		50-54	6,0	49,4	12,8	19,8	11,7	0,2	100,0	1.156	6,0
		55-59	7,9	54,4	9,5	15,4	12,8	0,0	100,0	911	5,7
		60-64	14,4	55,1	8,9	10,7	10,5	0,3	100,0	810	5,5
		65+	31,7	51,8	5,4	5,5	5,5	0,0	100,0	1.849	5,2
		Cevapsız/Bilmiyor	33,7	44,7	3,1	12,2	0,0	6,3	100,0	18	5,5
Toplam			19,2	34,0	19,1	17,5	10,1	0,1	100,0	18.778	7,3

Araştırma sonuçlarına göre, Türkiye'de ortalama hanehalkı büyüklüğü 4 kişinin altına düşmüştür. Kentsel yerleşim yerlerinde 3.6 olan ortalama hanehalkı büyüklüğü, kırsal yerleşim yerlerinde 3.9 kişidir. Türkiye'de her 4 hanehalkından 1'i 4 kişiden oluşmaktadır. Hanehalklarının yüzde 12'sinde 6 veya daha fazla kişi yaşamaktadır. Bu tip kalabalık hanehalklarının oranı kentsel yerleşim yerlerinde yüzde 10'a düşerken; kırsal yerleşim yerlerinde yüzde 20'ye çıkmaktadır. Bir kişiden oluşan hanelerin toplam haneler içindeki payının 2008 yılındaki araştırmada yüzde 6, bu araştırmada ise yüzde 8 olduğu görülmektedir. Bu oran kırsal alanlarda ise yüzde 9'a yükselmektedir (Tablo 3.3).

Tablo 3.3 Hanehalkı kompozisyonu

Hanehalklarının yerleşim yerine ve hanehalkı büyüklüğüne göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014

Hanede yaşayanların sayısı	Kent	Kır	Toplam
1	7,2	9,3	7,7
2	20,0	27,5	22,0
3	21,7	15,9	20,4
4	27,1	16,0	24,4
5	14,1	11,2	13,4
6	5,4	7,7	6,0
7	2,2	4,8	2,8
8	0,8	3,0	1,3
9+	1,4	4,7	2,1
Toplam	100,0	100,0	100,0
Hanehalkı sayısı (Ağırlıksız)	7.474	3.773	11.247
Ortalama hanehalkı büyüklüğü	3,6	3,9	3,7

Not: Bu tablo hanehalklarının de jure üyelerine (genellikle hanede yaşayanlara) dayanmaktadır. Tablodaki yüzdelerin toplamı, rakamlar yuvarlanarak yazıldığı için %100'e karşılık gelmeyebilir.

Tablo 3.4, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda görüşülen hanehalkları ve bu hanelerde yaşayan de facto araştırma nüfusu ile ilgili sayısal bilgiler vermektedir. Bu tabloda yer alan ağırlıklı ve ağırlıksız hanehalkı sayılarının karşılaştırılması, örneklem tasarımında uygulanan ağırlıklı yaklaşım sonucunda hangi bölgelerde nüfusa orantılı olarak daha fazla veya daha az örneklem seçildiğini de göstermektedir.

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın sonuçlarına göre hanehalklarının yüzde 76'sı; hanehalkı nüfusunun ise yüzde 75'i kentsel yerleşim yerlerinde yaşamaktadır. Görüşme yapılan 11.247 hanehalkından yüzde 20'si İstanbul'da; yüzde 15'i ise Ege bölgesinde bulunmaktadır. Bu iki bölgeyi Akdeniz, Batı Anadolu ve Doğu Marmara bölgeleri izlemektedir. Hanehalkı nüfusunun da beşte biri İstanbul'da yaşamaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi, Türkiye'deki hanehalklarının yüzde 7'sini içermekle birlikte, ortalama hanehalkı büyüklüğünün Türkiye ortalamasına göre daha yüksek olması nedeniyle, nüfusun yüzde 10'una ev sahipliği yapmaktadır (Tablo 3.4).

Tablo 3.4 Hanehalkı sayısı ve hanehalkı nüfusu

Yerleşim yeri ve bölgeye göre hanehalkı sayısı ve hanehalkı nüfusunun yüzde dağılımı, Türkiye 2014

Yerleşim Yeri	Hanehalkı Sayısı			Hanehalkı Nüfusu		
	Ağırlıklı Yüzde	Ağırlıklı Sayı	Ağırlıksız Sayı	Ağırlıklı Yüzde	Ağırlıklı Sayı	Ağırlıksız Sayı
Kent	76,3	8.586	7.474	75,0	31.376	27.974
Kır	23,7	2.661	3.773	25,0	10.463	15.266
Bölge						
İstanbul	19,6	2.202	1.051	20,1	8.399	3.970
Batı Marmara	5,1	577	984	4,2	1.761	3.002
Ege	14,6	1.640	970	12,3	5.126	3.032
Doğu Marmara	10,2	1.152	1.043	9,5	3.968	3.593
Batı Anadolu	10,5	1.183	794	9,5	3.974	2.665
Akdeniz	12,8	1.441	914	12,3	5.159	3.271
Orta Anadolu	4,7	524	983	4,6	1.942	3.635
Batı Karadeniz	6,1	690	1.098	6,2	2.583	4.124
Doğu Karadeniz	3,4	380	917	3,3	1.397	3.360
Kuzeydoğu Anadolu	2,3	254	900	2,9	1.228	4.378
Ortadoğu Anadolu	3,6	410	853	4,8	2.006	4.172
Güneydoğu Anadolu	7,1	794	740	10,3	4.296	4.038
Türkiye	100,0	11.247	11.247	100,0	41.838	43.240

Bölüm 4

Kadınların Temel Özellikleri

Alanur Çavlin

Tuğba Adalı

Pelin Çağatay Seçkiner

Bölüm 4. Kadınların Temel Özellikleri

Alanur Çavlin, Tuğba Adalı ve Pelin Çağatay Seçkiner

Bu bölümde, Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nın kadın soru kâğıdı aracılığıyla 15-59 yaşları arasında bireysel görüşme yapılan kadınların temel sosyal ve demografik özellikleri ile erken yaşta evliliklere ilişkin bilgi verilmektedir.

4.1. Kadınların temel özellikleri

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması kapsamında görüşülen 15-59 yaşlarındaki kadınların bazı temel özelliklerine göre, yüzde dağılımları ile ağırlıklı ve ağırlıksız gözlem sayıları Tablo 4.1’de verilmektedir. Araştırma kapsamında, yerleşim yeri açısından değerlendirildiğinde, bireysel görüşme yapılan 7.462 kadının yüzde 78’i kentsel yerleşim yerlerinde; yüzde 22’si ise kırsal yerleşim yerlerinde yaşamaktadır. Görüşülen kadınların sadece yüzde 3’ü Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde yaşarken, yüzde 21’i İstanbul’da yaşamaktadır. Bireysel görüşmelerin gerçekleştirildiği kadınların yaş dağılımı, Türkiye’nin demografik yapısı ile uyumludur. Araştırma kapsamında görüşülen kadın nüfusu, otuzlu yaşların ortalarına kadar artmakta, otuz beşli yaşlardan başlayarak hızla azalmakta ve 55-59 yaş grubunda yüzde 7’ye düşmektedir (Tablo 4.1).

Tablo 4.1 Kadınların temel demografik özellikleri

Yerleşim yeri, bölge ve yaşa göre kadınların yüzde dağılımı, Türkiye 2014

		Ağırlıklı Yüzde	Ağırlıklı Sayı	Ağırlıksız Sayı
Yerleşim Yeri	Kent	77,6	5.790	5.073
	Kır	22,4	1.672	2.389
Bölge	İstanbul	20,6	1.539	692
	Batı Marmara	4,3	322	634
	Ege	12,3	917	619
	Doğu Marmara	9,5	712	694
	Batı Anadolu	9,8	731	434
	Akdeniz	12,5	932	604
	Orta Anadolu	4,6	340	620
	Batı Karadeniz	6,1	455	719
	Doğu Karadeniz	3,3	245	567
	Kuzeydoğu Anadolu	2,6	195	666
	Ortadoğu Anadolu	4,8	359	625
	Güneydoğu Anadolu	9,6	716	588
	Yaş	15-19	8,4	625
20-24		9,2	688	705
25-29		13,2	984	968
30-34		16,7	1.248	1.174
35-39		13,4	1.002	987
40-44		12,1	900	904
45-49		10,9	815	812
50-54		9,1	677	711
55-59		7,0	523	537
Toplam			100,0	7.462

Araştırma sonuçları, her on kadından yaklaşık sekizinin araştırmanın yapıldığı tarihte evli olduğunu göstermektedir. Bireysel görüşme yapılan kadınların yüzde 15'i hiç evlenmemiştir (Tablo 4.2'deki "evlenmemiş, birlikteliği olmamış" ve "evlenmemiş, birlikteliği olmuş" kadınlar). Hiç evlenmemiş kadınların yarısına yakını ise en az bir kez nişanlandığını, sözlendiğini veya erkek arkadaşı olduğunu belirtmiştir. Kadınların yüzde 3'ünün eşi ölmüştür; yüzde 4'ü ise boşanmış ya da ayrı yaşamaktadır. Eğitim düzeyi açısından bakıldığında, 15-59 yaşlar arasındaki kadınların yüzde 16'sının hiç okula gitmemiş veya ilkokulu tamamlamamış olduğu görülmektedir. Kadınların yüzde 41'i sadece ilkokul düzeyinde eğitim almıştır. Ortaokulu bitiren kadınlar ve lise mezunu kadınların oranı ise yüzde 17'dir. Üniversite veya lisansüstü eğitimi olan kadınların oranı ise yaklaşık yüzde 10 civarında kalmıştır (Tablo 4.2). Bu sonuçlara göre, son yıllarda sosyal ve ekonomik dönüşümün de etkisi ile eğitimi olmayan kadınların payının azaldığını, eğitimin yaygınlaştığını ve kadınların öğrenim düzeyinin eskiye oranla arttığını söylemek mümkündür.

Tablo 4.2 Kadınların temel sosyal ve demografik özellikleri

Eğitim, evlilik ve birliktelik durumu ve refah düzeyine göre kadınların yüzde dağılımı, Türkiye 2014

		Yüzde	Ağırlıksız Sayı
Eğitim	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	16,1	1.348
	İlkokul	40,9	3.147
	Ortaokul	16,9	1.239
	Lise	16,6	1.117
	Lisans ve lisansüstü	9,5	608
	Birliktelik Durumu	Hâlen evli	78,7
	Evlenmemiş, birlikteliği olmamış	8,4	662
	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	6,8	513
	Eşi ölmüş	2,5	198
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	3,6	261
Hanehalkı Refah Düzeyi	Düşük	36,8	3.218
	Orta	20,7	1.509
	Yüksek	42,4	2.735
Toplam		100,0**	7.462

* Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş.

** Tablodaki yüzdelerin toplamı, rakamlar yuvarlanarak yazıldığı için %100'e karşılık gelmeyebilir.

Kadınların eğitim durumlarının yerleşim yeri ve bölge gibi temel özelliklere göre dağılımına bakıldığında, lise ve üzeri eğitimi olan kadınların daha çok kentsel alanlarda, Batı bölgelerinde ve refah düzeyi yüksek olan hanehalklarında yaşadıkları görülmüştür. Eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınların en az olduğu Batı Marmara ve Batı Anadolu'ya kıyasla, kadınların eğitime katılımı Kuzeydoğu, Ortadoğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde daha düşüktür. Bireysel görüşme yapılan kadınların ortanca eğitim süresi 5,3 yıldır. Bu süre özellikle

15-24 yaş grubundaki kadınlar için, Türkiye ortalamasının üzerinde olup 6,4 yıla çıkmaktadır. Yaş ilerledikçe bu süre azalmakta, 45-59 yaş grubundaki kadınlar için 4,7 yıla gerilemektedir. Ortanca eğitim süresi refah düzeyindeki artışla birlikte 4,7 yıldan 6,2 yıla yükselmektedir (Tablo 4.3).

Tablo 4.3 Kadınların eğitim düzeyi

15-59 yaş grubundaki kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eğitim düzeyinin yüzde dağılımları ve ortanca eğitim süresi, Türkiye 2014

	Eğitim düzeyi					Toplam	Ortanca eğitim süresi	Kadın sayısı
	Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	İlkokul	Ortaokul	Lise	Lisans ve lisansüstü			
Yerleşim Yeri								
Kent	13,0	38,9	17,3	19,3	11,5	5.067	5,5	5.073
Kır	26,9	47,8	15,4	7,1	2,8	2.388	4,8	2.389
Bölge								
İstanbul	13,2	38,8	18,4	19,0	10,5	691	5,5	692
Batı Marmara	9,5	51,8	14,1	16,4	8,2	632	5,4	634
Ege	10,1	45,6	13,3	18,6	12,4	619	5,4	619
Doğu Marmara	10,1	46,0	19,2	15,7	9,0	693	5,4	694
Batı Anadolu	9,7	37,7	16,1	21,5	15,0	434	5,7	434
Akdeniz	14,0	40,1	17,8	18,4	9,6	602	5,4	604
Orta Anadolu	14,2	43,4	18,9	14,9	8,6	620	5,4	620
Batı Karadeniz	12,4	48,8	16,0	14,4	8,5	719	5,3	719
Doğu Karadeniz	14,2	45,0	16,0	17,6	7,1	567	5,3	567
Kuzeydoğu Anadolu	34,1	39,6	15,5	7,7	3,1	666	4,5	666
Ortadoğu Anadolu	36,8	30,2	16,4	11,5	5,1	625	4,7	625
Güneydoğu Anadolu	36,9	31,6	17,3	9,2	5,1	587	4,6	588
Yaş								
15-24	7,4	9,6	51,1	25,9	6,1	1.369	6,4	1.369
25-34	13,9	37,3	14,3	20,0	14,5	2.139	5,6	2.142
35-44	12,1	54,4	9,0	13,8	10,8	1.890	5,3	1.891
45-59	28,0	52,4	4,9	9,5	5,1	2.057	4,7	2.060
Hanehalkı Refah Düzeyi								
Düşük	30,2	46,1	14,8	7,3	1,6	3.213	4,7	3.218
Orta	12,7	47,0	20,2	15,7	4,4	1.507	5,3	1.509
Yüksek	5,6	33,3	17,1	25,1	19,0	2.735	6,2	2.735
Toplam	16,1	40,9	16,9	16,6	9,5	7.455	5,3	7.462

Okur-yazar yüzdesine bakıldığında, Türkiye geneli için her 10 kadından 9'unun okur-yazar olduğu görülmektedir (Tablo 4.4). Kırsal alanlar ile Doğu bölgeleri dışında bu oran, yüzde 90'ın üzerindedir. Eğitim düzeyinde gözlenen kırsal ve kentsel yerleşim yerlerine, bölgelere, yaş ve refah durumuna bağlı farklılaşmaların okur-yazar olma açısından da geçerli olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4 Kadınların okur-yazarlık düzeyi				
15-59 yaş grubundaki kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre okur-yazarlık durumu yüzde dağılımları, Türkiye 2014				
		Okur-yazar yüzdesi	Okur-yazar olmayan yüzdesi	Kadın sayısı
Yerleşim Yeri				
	Kent	92,5	7,5	5.073
	Kır	81,2	18,8	2.389
Bölge				
	İstanbul	93,5	6,5	692
	Batı Marmara	94,2	5,8	634
	Ege	94,9	5,1	619
	Doğu Marmara	92,9	7,1	694
	Batı Anadolu	95,2	4,8	434
	Akdeniz	90,2	9,8	604
	Orta Anadolu	90,9	9,1	620
	Batı Karadeniz	91,8	8,2	719
	Doğu Karadeniz	90,9	9,1	567
	Kuzeydoğu Anadolu	77,0	23,0	666
	Ortadoğu Anadolu	75,3	24,7	625
	Güneydoğu Anadolu	74,9	25,1	588
Yaş				
	15-24	96,9	3,1	1.369
	25-34	92,4	7,6	2.142
	35-44	92,0	8,0	1.891
	45-59	80,9	19,1	2.060
Hanehalkı Refah Düzeyi				
	Düşük	79,3	20,7	3.218
	Orta	93,2	6,8	1.509
	Yüksek	97,7	2,3	2.735
Toplam		90,0	10,0	7.462

Kadınların çalışma durumu incelendiğinde, araştırma tarihlerinde çalışmadığını söyleyen kadınların oranının yüzde 70 olduğu görülmektedir. Hâlen bir işte çalıştığını ifade edenlerin oranı ise yüzde 30 civarındadır. Kadınların çalışma durumunda eğitim örüntüsünden farklı bir yapı söz konudur. Kentsel alanlara kıyasla kırsal alanlarda; Orta ve Güney bölgelere kıyasla Batı ve Karadeniz bölgelerinde çalışan kadınların oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir (Tablo 4.5). Bu durum başı çeken iki sektör olan hizmet ve tarım sektörlerinin yerleşim yeri ve bölgelere göre dağılımı ile ilgilidir. Çalışan kadınların sektörel dağılımlarına ilişkin ayrıntılı tablolar Ek Tablo 4.1, 4.2, 4.3 ve 4.4'te verilmektedir. Çalışan kadın oranlarının ortalamasının üzerinde olması Batı

bölgelerinde hizmet sektöründeki ve Kuzey bölgelerinde ise tarım sektöründeki kadın istihdamına bağlıdır (Ek Tablo 4.1).

Tablo 4.5 Kadınların çalışma durumu (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre)

15-59 yaş grubundaki kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre çalışma durumunun yüzde dağılımları, Türkiye 2014

		Hâlen Çalışıyor	Hâlen Çalışmıyor	Toplam	Kadın sayısı
Yerleşim Yeri	Kent	28,2	71,8	100,0	5.073
	Kır	35,4	64,6	100,0	2.389
Bölge	İstanbul	28,2	71,8	100,0	692
	Batı Marmara	42,9	57,1	100,0	634
	Ege	36,3	63,7	100,0	619
	Doğu Marmara	30,0	70,0	100,0	694
	Batı Anadolu	33,7	66,3	100,0	434
	Akdeniz	29,1	70,9	100,0	604
	Orta Anadolu	25,9	74,1	100,0	620
	Batı Karadeniz	35,6	64,4	100,0	719
	Doğu Karadeniz	44,6	55,4	100,0	567
	Kuzeydoğu Anadolu	18,5	81,5	100,0	666
	Ortadoğu Anadolu	17,9	82,1	100,0	625
Güneydoğu Anadolu	18,0	82,0	100,0	588	
Yaş	15-24	18,3	81,7	100,0	1.369
	25-34	32,9	67,1	100,0	2.142
	35-44	36,8	63,2	100,0	1.891
	45-59	27,3	72,7	100,0	2.060
Refah Düzeyi	Düşük	26,2	73,8	100,0	3.218
	Orta	27,9	72,1	100,0	1.509
	Yüksek	33,9	66,1	100,0	2.735
Toplam		29,8	70,2	100,0	7.462

Türkiye genelinde her üç kadından ikisi hizmet sektöründe, her dört kadından biri ise tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Kır ve kent arasında sektörel dağılım örüntüsü beklendiği gibi birbirinden çok farklıdır. Kırdaki her dört kadından üçü tarım sektöründe çalışırken, kentte her beş kadının dördü hizmet sektöründe yer almaktadır. Kadın istihdamında özel sektör yüzde 85 ile büyük payı almıştır (Ek Tablo 4.3). Kadınların işteki statüleri incelendiğinde yüzde 31'inin düzenli işçi statüsünde; yüzde 19'unun ise ücretsiz aile işçisi statüsünde olduğu görülmektedir (Ek Tablo 4.5 ve Ek Tablo 4.6). Kadınların farklı sosyal ve demografik özelliklerine göre çalışma durumları Tablo 4.5 ve Tablo 4.6'da sunulmaktadır. En genç yaş grubu olan 15-24 yaş grubunda çalışan kadınların oranı daha azdır. Bu grupta hâlen eğitime devam eden kadınlar da olduğu düşünüldüğünde, bu yaş grubundaki kadınların diğer yaş grubundaki kadınlara oranla daha az çalışmakta olması beklenen bir durumdur.

Bu yaş grubundan sonraki yaş gruplarında 40'lı yaşların ortalarına kadar hâlen çalıştığını söyleyen kadınların oranı belirgin şekilde artmaktadır. Çalışan kadınların oranı refah seviyesindeki artışla birlikte yavaş bir artış göstermektedir (Tablo 4.5).

Tablo 4.6 Kadınların çalışma durumu (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre)
15-59 yaş grubundaki kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre çalışma durumunun yüzde dağılımları, Türkiye 2014

	Hâlen Çalışıyor	Hâlen Çalışmıyor	Toplam	Kadın sayısı
Eğitim				
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	20,7	79,3	100,0	1.348
İlkokul	29,5	70,5	100,0	3.147
Ortaokul	21,2	78,8	100,0	1.239
Lise	28,7	71,3	100,0	1.117
Lisans ve lisansüstü	63,6	36,4	100,0	608
Medeni durum				
Hiç evlenmemiş	26,7	73,3	100,0	1.175
Hâlen evli	29,7	70,3	100,0	5.828
Eşi ölmüş	21,7	78,3	100,0	198
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	51,5	48,5	100,0	261
Çocuk Sayısı				
0	30,3	69,7	100,0	1.626
1-2	33,3	66,7	100,0	3.292
3-4	24,9	75,1	100,0	1.974
5+	21,4	78,6	100,0	569
Toplam	29,8	70,2	100,0	7.462

Çalışma yaşamına katılan kadınlar arasındaki asıl önemli farklılaşma eğitim, evlilik durumu ve çocuk sayısındaki değişimde görülmektedir. Eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınların yüzde 21'i çalışırken, lisans ve üzeri eğitimi olan kadınların yüzde 64'ü çalışma hayatındadır. Kadınların medeni durumu incelendiğinde, eşi ölmüş kadınların yüzde 22'sinin, hâlen evli kadınların yüzde 30'unun, buna karşın boşanmış veya ayrı yaşayan kadınların yüzde 52'sinin çalışmakta olduğu görülmektedir. Hiç çocuğu olmayan kadınlar arasında çalışma hayatına katılım, 1 ya da 2 çocuğu olan kadınlardan daha az görünse de, çocuksuz kadınların önemli bölümünün genç yaşta, evli olmayan ve eğitimine devam eden kadınlar olduğunu unutmamak gerekir. Çocuk sahibi olan kadınlar incelendiğinde ise çocuk sayısı arttıkça, kadınların çalışma hayatına katılımının azaldığı görülmektedir (Tablo 4.6). Çalışmaya ilişkin önemli bir göstergede de, kadınların sosyal güvenlik kapsamında olup olmamalarıdır. Araştırma sonuçları, çalışan kadınların yarısından fazlasının, sosyal güvencesi olmadığını göstermektedir. Kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan kadınlar arasında sosyal güvencesi olmaksızın çalışan kadınların oranı daha fazla olup, kırsal alanda çalışan her beş kadından dördünün sosyal güvence kapsamında olmadığını altı çizilmelidir (Ek Tablo 4.7).

4.2. Kadınların evlilik durumu ve erken evlilikler

Türkiye'de toplumsal yaşamın neredeyse ayrılmaz bir parçası olan evlilik, aile içi şiddet konusunda yapılan çalışmalarda özel bir öneme sahiptir. Bu araştırma kapsamında evlilik, sadece resmî nikâhla sınırlı tutulmamış, kadınların beyanları esas alınmıştır. Araştırmanın hanehalkı soru kâğıdı aracılığıyla hanehalkındaki tüm bireylerin medeni durumlarına ilişkin bilgi elde edilmiştir. Tablo 4.7'de, hanehalkından gelen bilgiye dayalı analizlerden, 15-59 yaş arasındaki kadınlara ilişkin medeni durum bulguları verilmektedir. Kadınların çoğunluğu (yüzde 60) hâlen evlidir. Hâlen evli olmayanların medeni durumları incelendiğinde ise, yüzde 27'sinin hiç evlenmediği, yüzde 3'ünün boşandığı ya da ayrı yaşadığı, yüzde 10'unun ise eşinin öldüğü görülmektedir.

Evlilik yaşı, evliliğin kuruluşu açısından en temel belirleyici olup, erken yaşta yapılan evliliklerin kadınları hem şiddete maruz kalma, hem de şiddetle mücadele etme açılarından daha savunmasız hâle getirdiği bilinmektedir. Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'na göre kadınlar ve erkekler evlenmek için 17 yaşını doldurmak zorundadır ve ailelerin çocuklarını 15 yaşından önce evlendirmeleri suç kapsamındadır. Bu Kanun'lar ile kadınlar ve çocuklar koruma altına alınmış olmasına rağmen, erken yaşta evlilikler hâlen güncelliğini korumaya devam etmektedir. Erken yaşta evliliklerin sağlık ve sosyal sonuçları dikkate alındığında, ülke açısından önemli bir sorun olduğu ortadadır. Türkiye gibi evlilik içi doğurganlığın yüksek olduğu ülkelerde, erken yaşta yapılan evliliklerde kadınlar, daha erken doğurganlık riski altına girdikleri için, bu durumun kadınların sağlığı üzerinde ciddi ve olumsuz sonuçları söz konusudur. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırmaları'nın sonuçları sağlık risklerine dikkat çekerken, 5. bölümde görüleceği gibi erken yaştaki evliliklerde cinsel, fiziksel ve psikolojik şiddet olaylarına daha sık rastlandığı da bilinmektedir. Erken yaştaki evliliklerin şiddetle ilişkisi Bölüm 5'te şiddet düzeylerinin sunulduğu tablolarda gösterilmektedir.

Tablo 4.7 Evlilik durumu*

15-59 yaş arasındaki kadınların evlilik durumlarının yaşa göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014

Yaş	Hiç evlenmemiş	Hâlen evli	Boşanmış/ ayrı yaşıyor	Eşi ölmüş	Kadın sayısı
15-19**	93,3	6,5	0,2	0,0	1.939
20-24	62,9	35,5	1,5	0,1	1.712
25-29	23,4	72,9	2,7	1,1	1.543
30-34	11,7	83,4	4,4	0,5	1.643
35-39	6,6	86,7	5,3	1,5	1.463
40-44	5,2	87,8	4,7	2,3	1.503
45-49	2,7	87,1	4,4	5,9	1.356
50-54	3,0	85,8	3,5	7,8	1.204
55-59	2,4	78,1	4,6	14,9	901
Toplam	27,2	60,4	2,9	9,5	17.873

*Hanehalkı verisinden hesaplanmıştır.

** 15-18 yaş arasında hâlen evli kadınların oranı yüzde 3,6'dır.

Evlenmiş kadınların yüzdesi yaşla birlikte artmaktadır. En genç yaş grubu olan 15-19 yaş grubundaki kadınların yüzde 7'si araştırma tarihlerinde hâlen evlidir. On sekiz yaşından önce gerçekleşen evlilikler incelendiğinde 15-18 yaş grubundaki kadınların yüzde 4'ünün evli olduğu görülmektedir. Ancak, bu yüzde yorumlanırken, 15-18 yaş grubundaki kadınların önemli bir kısmının hâlen 18 yaşından küçük olduğu için erken evlenme riski altında olduğunun dikkate alınması gerekir. Bu nedenle, Tablo 4.8'de olduğu gibi, evlenmiş kadınların 18 yaşından önce ve 18 yaşından sonra evlenme durumları incelenmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, Kuzeydoğu, Ortadoğu, Güneydoğu, Orta Anadolu ve Batı Karadeniz bölgeleri 18 yaşından önce evlenme oranlarının en yüksek olduğu bölgelerdir. Erken yaşta yapılan evliliklerin oranı eğitim ve refah düzeyine göre farklılaşmaktadır. Erken yaşta evlenmek kadınların eğitime devam etmelerine engel olmakta, eğitimi daha az olan kadınların da daha erken yaşlarda evlendikleri görülmektedir. Araştırma sonuçlarına göre, özellikle eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınlar arasında erken yaşta evlenenlerin oranı yüzde 42'lere kadar çıkarken, eğitim düzeyinin artmasıyla bu oran belirgin bir şekilde azalmaktadır (Tablo 4.7).

Kadınların yaşı ile erken evlilikler arasında eğitim ve refah düzeyi arasındaki ilişkiye göre daha farklı bir ilişki görülmektedir. En genç yaş grubu olan 15-24 yaşlarındaki evlenmiş kadınların üçte birinden fazlası 18 yaşından önce evlenmiştir. Daha ileri yaş gruplarından 45-59 yaş grubundaki kadınların ise, yaklaşık üçte biri için erken evlilik söz konusudur. Diğer iki grupta ise her beş kadından biri erken yaşta evlenmiştir (Tablo 4.8).

Düşük ve orta refah düzeyinde önemli bir farklılaşma görülmez iken, yüksek refah düzeyinde erken evlilik oranı azalmaktadır. En düşük refah düzeyindeki kadınlar arasında erken yaşta evlenen kadınların yüzdesi en yüksek refah düzeyindekilerin iki katına yakındır (sırasıyla yüzde 33 ve yüzde 19). Ancak yüksek refah seviyesinde dahi erken evliliklerin yaygın olması dikkat çekicidir (Tablo 4.8).

Tablo 4.8 On sekiz yaşından önce ve sonra evlenme yüzdeleri

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre 18 yaşından önce ve 18 yaşından sonra evlenen kadınların yüzdesi, Türkiye 2014

		18 yaşından önce evlilik	18 yaşından sonra evlilik	Evlenmiş kadın sayısı
Yerleşim Yeri	Kent	24,6	75,4	4.290
	Kır	32,1	67,9	1.997
Bölge	İstanbul	25,9	74,1	583
	Batı Marmara	25,4	74,6	559
	Ege	25,9	74,1	538
	Doğu Marmara	19,5	80,5	612
	Batı Anadolu	23,5	76,5	377
	Akdeniz	21,7	78,3	529
	Orta Anadolu	31,3	68,7	531
	Batı Karadeniz	32,3	67,7	607
	Doğu Karadeniz	27,0	73,0	480
	Kuzeydoğu Anadolu	34,2	65,8	540
	Ortadoğu Anadolu	32,9	67,1	471
	Güneydoğu Anadolu	32,8	67,2	460
Yaş	15-24	36,1	63,9	477
	25-34	22,4	77,6	1.981
	35-44	21,8	78,2	1.815
	45-59	32,0	68,0	2.014
Eğitim	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	42,3	57,7	1.284
	İlkokul	29,5	70,5	3.010
	Ortaokul	28,0	72,0	737
	Lise	8,4	91,6	818
	Lisans ve lisansüstü	2,0	98,0	436
Refah Düzeyi	Düşük	32,6	67,4	2.735
	Orta	30,2	69,8	1.273
	Yüksek	18,7	81,3	2.279
Türkiye		26,3	73,7	6.287

Tablo 4.9'da evliliğin kuruluş biçimi, 18 yaşından önceki ve sonraki evlilikler için ayrı ayrı gösterilmiştir. Evlilik yaşına bağlı olarak evlilik kararının alınmasında çarpıcı olan erken evliliklerin yalnızca yüzde 24'ünde evlilik çiftin kendi kararına bağlı iken, 18 yaşın üzerindeki evliliklerde çiftin karar vermesinin yüzde 48 düzeyinde olmasıdır. Benzer şekilde kadınların onayı alınmadan aile kararı ile gerçekleşen evliliklerin oranı da, evlilik yaşına bağlı olarak değişmektedir. 18 yaşın altında gerçekleşen evliliklerin yüzde 20'sinde, 18 yaşın üzerinde gerçekleşen evliliklerin ise yüzde 6'sında, evlilik kararı kadınların onayı olmaksızın aileleri tarafından alınmıştır.

Tablo 4.9 Erken evliliklerin kuruluşu

Evliliğin kuruluşuna ilişkin özelliklerin 18 yaş öncesi ve 18 yaş sonrası evlenen kadınlar arasında yüzde dağılımları, Türkiye 2014

	<u>18 yaşından önce</u> <u>evlilik</u>	<u>18 yaşından sonra</u> <u>evlilik</u>	Kadın sayısı
Evlilik kararı			
Aile kararı (onaylı)	46,8	41,5	2.750
Aile kararı (onaysız)	19,9	6,2	643
Kendi isteği	24,3	47,8	2.482
Diğer (kaçma dâhil)	9,0	4,6	401
Evlilik şekli			
Resmî ve dini nikâh	94,8	95,4	6.003
Sadece resmî	3,2	1,6	132
Sadece dini	1,9	2,8	140
Hiçbiri	0,1	0,2	11
Nikâh önceliği			
Resmî nikâh	37,3	52,7	2.791
Dini nikâh	62,7	47,3	3.187
Nikâh için yaş büyütme			
Yaş büyütülmüş	13,3	-	315
Yaş büyütülmemiş	86,7	-	5.962
Dini nikâhı kıyan kişi			
Resmî imam ^a	62,6	67,1	4.071
Diğer imam ^b	14,6	13,1	835
Tanıdık/Akraba	10,9	11,0	637
Muhtar	1,8	0,9	74
Diğer	1,1	1,3	70
Bilmiyor	9,0	6,5	448
Başlık parası			
Başlık parası ödenmiş	21,3	8,9	954
Başlık parası ödenmemiş	78,7	91,1	5.319
Eşler arasında akrabalık			
Akrabalık yok	69,4	79,7	4.821
Kuzen ^c	18,1	10,4	787
Diğer akraba ^d	12,5	9,9	673
Eşler arasında yaş farkı			
Kadın 2 yaş büyük	1,0	7,5	372
Yaklaşık aynı	10,5	25,7	1.298
Erkek 2-4 yaş büyük	19,4	29,3	1.629
Erkek 5-9 yaş büyük	45,4	28,4	1.997
Erkek 10 yaş ya da daha fazla büyük	23,7	9,1	861
Türkiye	1.745	4.542	6.287

^aT.C. Başbakanlık Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından görevlendirilmiş din hizmetleri görevlisi

^bFahri din görevlisi

^cAmca oğlu, hala oğlu, teyze oğlu, dayı oğlu

^dKuzenler dışında kalan akrabalar

Evlilik yaşına bağılı olarak nikâh konusunda bir farklılaşma yoktur, evlilik yaşından bağımsız olarak evliliklerin yüzde 95'inde hem resmî hem de dini nikâh vardır. Yasal olarak öncelikle resmî nikâh kısılması gerekmesine karşın, 18 yaşından önceki evliliklerin yüzde 63'ünde, önce dini nikâh kısılmışken, aynı oran 18 yaşın üzerindeki evlilikler için yüzde 47'dir. Dini nikâhı kıyan kişi açısından ise, evlilik yaşına bağılı hiçbir farklılık görülmemiştir. Her iki durumda da dini nikâh yüzde 60'ın üzerinde bir oranda resmî imam tarafından kısılmıştır. Bu sonuç, resmî imamların 18 yaş öncesinde ve resmî nikâh aramaksızın dini nikâh kısıdığını göstermektedir (Tablo 4.9).

Evlilikle ilgili diğere özellikler incelendiğinde, erken yaşta evlenen kadınların evliliklerinin başlangıcında daha büyük oranda dezavantajlı koşullara maruz kaldıkları görülmektedir. Önemli bir nokta, 18 yaşın altındaki evliliklerin yüzde 13'ünde evlenebilmek için yaş büyütüldüğünün beyan edilmiş olmasıdır. Bu durum, evlilik yaşına ilişkin Kanun'da yer alan düzenlemede yaş sınırının yükseltilmesi ve yasalarda yer alan hükümlerin uygulanmasının etkin bir şekilde izlenmesi gerektiğini göstermektedir. Erken yaşta evlenen kadınlar arasında akraba evlilikleri, 18 yaşından sonra evlenen kadınlara göre daha fazladır. Erken yaşta evlenen kadınların kuzenleri (kardeş çocukları) ile evlenmeleri (yüzde 18), on sekiz yaşından sonra kuzenleriyle evlenenlerden (yüzde 10) daha fazladır. Ayrıca, bu evliliklerde eşler arasındaki yaş farkının dikkat çekici olduğunu da ifade etmek gerekir. Erkeğin 5-9 yaş daha büyük olduğu durumda 18 yaşından önce evlenen kadınların oranı yüzde 45 iken 18 yaşından sonra evlenen kadınlar arasında ise yüzde 28 düzeyindedir. Eşi ile yaş farkının 10 ya da daha fazla olması durumu, 18 yaş öncesinde evlenen kadınlar arasında yüzde 24, 18 yaşından sonra evlenen kadınlar arasında ise yüzde 9 düzeyindedir. Her iki durum birlikte değerlendirildiğinde 18 yaşından önce evlenen kadınların oranı yüzde 69'a çıkmaktadır. Başlık parası açısından da anlamlı bir farklılık görülmektedir; erken yaşta evlenen kadınların yüzde 21'i, 18 yaş sonrası evlenen kadınların ise yüzde 9'u evlilikleri için başlık parası ödendiğini ifade etmişlerdir (Tablo 4.9).

Bölüm 5

Kadına Yönelik Şiddet Yaygınlığı

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Alanur Çavlin

Bölüm 5. Kadına Yönelik Şiddet Yaygınlığı

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu ve Alanur Çavlin

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak yaşanan, insan hakları ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılık biçimlerinden biri olan kadına yönelik şiddet, kadınlara kadın olmalarından dolayı uygulanmaktadır. Kadınlara yönelik şiddet, kadınlara yakın çevrelerindeki erkekler başta olmak üzere, tanıdıkları ve tanımadıkları erkeklerden yönelmektedir. Ayrıca bazı durumlarda ailedeki diğer kadınlara şiddet uygulamaktadır. Araştırmanın adı, kadına yönelik aile içi şiddet olmakla birlikte, araştırmada kadınların ev içinde ya da dışında, aynı evde yaşasın ya da yaşamasın farklı kişilerden maruz kaldıkları şiddet biçimleri hakkında bilgi elde edilmiştir.

Farklı şiddet biçimlerinin yaygınlığına ilişkin bulguların sunulduğu ve değerlendirildiği bu bölüm, dört kısımdan oluşmaktadır. İlk kısımda, kadınların eşlerinin ve birlikte oldukları erkeklerin kadına yönelttiği fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal ve ekonomik şiddet/istismar üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda, kadına yönelik şiddetin düzeyi hesaplanmış olup, şiddetin düzeyi farklı sosyal ve demografik özelliklere sahip kadınlar için ayrı ayrı sunulmuştur. Ayrıca eşin veya birlikte olunan erkeklerin kadınları kontrol etmeye yönelik davranışlarına da yer verilmiştir. Eş ve birlikte olunan erkeklerin uyguladığı şiddeti betimleyen bu kısımda, kadınlara şiddet uygulayan son erkeğin (eş ya da nişanlı, sözlü, erkek arkadaş) temel sosyal ve demografik özellikleri, bazı kötü alışkanlıkları ve kendi ailesindeki şiddet geçmişine ilişkin bilgiye yer verilerek şiddet faillerinin bazı sosyal ve demografik özellikleri betimlenmiştir.

Bölümün ikinci kısmında, kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ile fiziksel ve cinsel şiddete ilişkin tutumlarına yer verilmiştir. Üçüncü kısımda ise, kadınlara eşleri veya birlikte oldukları erkekler dışındaki kişilerin uyguladığı şiddet ele alınmıştır. Bu kapsamda, kadınların eğitiminin ve çalışmasının engellenmesi, 15 yaşından sonra maruz kaldıkları fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar ve 15 yaşından önce yaşanan cinsel istismar konuları yer almaktadır. Üçüncü kısımda ayrıca eş veya diğer kişilerden kadınlara yönelen ve Türkiye’de hakkında ilk defa veri toplanmış bir şiddet biçimi olan ısrarlı takip konusundaki bulgulara yer verilmiştir. Son kısımda yer alan değerlendirme bölümünde ise, bölüme ilişkin araştırma bulguları kısaca değerlendirilmiş ve 2008 araştırması bulguları ile bazı karşılaştırmalar yapılmıştır.

Bölümün genelinde fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal ve ekonomik şiddet/istismar konularındaki bulgular, kadınları kontrol edici davranışlara ilişkin bilgiler ve ısrarlı takip hakkındaki sonuçlar, kadınların yaşadıkları bölge ve yerleşim yeri ile yaş grupları, medeni durum, çalışma durumu, eğitim ve refah düzeyi gibi temel özellikler çerçevesinde verilmiş ve değerlendirilmiştir.

5.1. Eş veya birlikte olunan erkekte kadına yönelik şiddet

Araştırmalar kadına yönelik aile içi şiddetin, en sık kadınların eşleri veya birlikte oldukları erkeklerden kadınlara yöneldiğini göstermektedir. Bu kısımda, öncelikle eş veya birlikte olunan erkekte kaynaklanan şiddetin yaygınlığı hakkındaki bulgular sunulmaktadır. Fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal ve ekonomik şiddet/istismar biçimlerinin farklı sosyal ve demografik özelliklere sahip kadınlar arasındaki yaygınlığının incelenmesinin yanı sıra şiddete zemin oluşturan davranışlar ve tutumlar da bu kısmın başlıkları arasındadır. Eşleri veya birlikte oldukları erkekler tarafından kadınların günlük hayatlarının kontrol altında tutulması ve kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ile fiziksel ve cinsel şiddete yönelik tutumları hakkındaki görüşleri de bu bölümde yer almaktadır.

Şiddet ve istismar düzeyinin standart bir şekilde ölçülebilmesi için şiddet içeren bazı davranışların sınıflandırılması ve araştırma kapsamında görüşülen kadınlara, şiddet içeren belirli davranışlara maruz kalıp kalmadıklarının sorulması gerekmektedir. Bu araştırmada, Dünya Sağlık Örgütü'nün uluslararası çalışmasında¹ kullanılan şiddet tanımları kullanılmıştır. Farklı şiddet biçimlerine yönelik davranışlara ilişkin tanımlar, yöntem bölümünde verilmektedir (Bkz. Bölüm 2.3. Araştırmada Kullanılan Şiddet Tanımları). Şiddet içeren her davranış için kadınlara, bu davranışa ne zaman ve ne sıklıkla maruz kaldıkları sorulmuştur. Araştırma kapsamında, iki farklı zaman dilimindeki şiddete ilişkin bilgi toplanmış, kadınların farklı şiddet biçimleri için *yaşam boyu şiddete maruz kalma* ve *yakın dönemde şiddete maruz kalma* durumları tespit edilmiştir. Yaşam boyu şiddet için kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları şiddet; yakın dönemdeki şiddet için ise araştırmanın yapıldığı dönemden önceki son 12 ayda maruz kaldıkları şiddet dikkate alınmıştır.

Kadına yönelik şiddet araştırmalarının çoğu, evlilik ilişkisinin kadınların şiddete maruz kalma riskini arttırdığını göstermektedir. Evlilik tanımı, farklı bölgeler ve kültürlerde aynı olguyu ifade etmeyebilir, Türkiye'deki evlilik sadece resmî nikâh ile sınırlı değildir. Bu nedenle, araştırmanın evlilik tanımı sadece resmî nikâhli evlilikleri kapsamamakta, dini nikâh ile yapılan evlilikleri de içermektedir. Bu bölümde yer alan şiddet düzeyine ilişkin temel bulgular evlenmiş kadınlar (hâlen evli, eşi ölmüş veya boşanmış/ayrı yaşayan) için hesaplanmıştır. Kadınların evli olmalarının ya da olmamalarının maruz kaldıkları şiddet düzeyi üzerinde önemli etkisinin olması nedeniyle, kadınların medeni durumları dikkate alınarak *hâlen evli, eşi ölmüş ve boşanmış/ayrı yaşayan* kadınların maruz kaldıkları şiddete ilişkin karşılaştırmalar yapılmıştır.

¹ 2005 yılında 10 ülkede tamamlanan "Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women" araştırması [Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO publications.].

5.1.1. Fiziksel ve cinsel şiddet

Fiziksel ve cinsel şiddeti ölçebilmek amacıyla, kadınlara fiziksel ve cinsel şiddet içeren belirli davranışlara maruz kalıp kalmadıkları sorulmuştur. Tablo 5.1'de bu sorulara verilen yanıtlara dayalı olarak evlenmiş kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşleri veya birlikte oldukları erkeklerin fiziksel ve cinsel şiddetine maruz kalma yüzdeleri sunulmaktadır. Bu tabloda, ülke genelinde kadınlar arasındaki şiddete maruz kalma düzeyi yanında, bölge ve yerleşim yerine, yaş gruplarına, medeni durum ve evlilik yaşına, eğitim, çalışma ve refah düzeyine göre şiddete maruz kalma düzeyi gösterilmektedir.

Türkiye genelinde *yaşamının herhangi bir döneminde* fiziksel şiddete maruz kaldığı belirten kadınların oranı yüzde 36'dır. Bir başka deyişle, her 10 evlenmiş kadından neredeyse 4'ü eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. *Son dönemde yaşanan şiddet* değerlendirildiğinde, araştırmadan önceki son 12 ay içinde, evlenmiş kadınların yüzde 8'inin fiziksel şiddete maruz kaldığı görülmüştür. Kırsal veya kentsel yerleşim yeri farklılığı, yaşam boyu veya son dönemde maruz kalınan şiddet düzeyinde önemli bir farklılaşmaya neden olmaz iken, bölgeler arasında fiziksel şiddet düzeyinin yaşam boyu şiddet için yüzde 27 ile 43 arasında; son 12 ayda yaşanan şiddet için ise yüzde 5 ile 11 arasında değiştiği görülmektedir. Her iki zaman diliminde de şiddet düzeyinin en yüksek olduğu bölge Orta Anadolu'dur (Tablo 5.1).

Araştırma sonuçları, fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada yaşanmasının yaygın olduğunu göstermektedir. Türkiye genelindeki kadınların yüzde 36'sı fiziksel şiddete, yüzde 12'si cinsel şiddete maruz kaldığını belirtirken, kadınların yüzde 38'inin iki şiddet biçiminden en az birine maruz kalması, çoğunlukla cinsel şiddetin fiziksel şiddet ile bir arada olduğunu göstermektedir (Tablo 5.1).

Yaşın ilerlemesi ile birlikte fiziksel ve cinsel şiddetten en az birine, yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalma durumu beklenildiği gibi artmaktadır. Ancak, 2008 araştırmasında da görüldüğü gibi, son 12 aylık dönemde belirtilen şiddet tam tersi bir şekilde genç yaşlardaki kadınlar arasında daha yaygındır. Araştırma kapsamındaki en genç yaş grubu olan, 15-24 yaşları arasındaki kadınlar arasında fiziksel şiddet, en yaşlı grup olan 45-59 yaşlarındaki kadınlara oranla yaklaşık üç katı seviyesindedir. Genç yaşların aynı zamanda evliliğin ilk yıllarına karşılık geldiği dikkate alındığında, şiddete maruz kalma riski açısından en dezavantajlı grubun genç ve evli kadınlar olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu ilişkiyi destekleyen bir başka bulgu ise, erken yaşta evlenmiş kadınların (18 yaş öncesi) her iki şiddet türüne de daha fazla maruz kalmasıdır. On sekiz yaşından önce evlenen kadınların yaklaşık yarısı fiziksel şiddete, beşte biri ise cinsel şiddete maruz kalmıştır. On sekiz yaşını tamamladıktan sonra evlenen kadınlar arasında ise her on kadından üçünün fiziksel şiddete, her on kadından birinin cinsel şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Özellikle cinsel şiddet,

erken yaşta yapılan evlilikle birlikte iki katına çıkmaktadır. Evlilikle ilgili dikkat çekici bir başka nokta ise, eşinden boşanmış veya eşi ile ayrı yaşayan kadınlar arasında, eşin veya birlikte olduğu erkeğin şiddetine maruz kalmış olan (hem yaşam boyu şiddet hem de son dönem şiddet açısından) kadınların payının yüksekliği (Tablo 5.1).

Tablo 5.1 Fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Fiziksel şiddet		Cinsel şiddet		Fiziksel ve/veya cinsel şiddet		Evlenmiş kadın sayısı	
	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay		
Yerleşim yeri								
	Kent	35,0	8,3	12,0	5,4	37,0	11,3	4.290
	Kır	37,5	7,7	11,9	5,0	39,0	10,1	1.997
Bölge								
	İstanbul	36,3	7,5	12,9	5,7	38,2	11,0	583
	Batı Marmara	29,7	8,9	11,6	3,7	31,1	10,2	559
	Ege	37,0	8,7	12,0	5,5	38,4	11,8	538
	Doğu Marmara	30,3	5,4	10,6	4,0	32,3	7,2	612
	Batı Anadolu	42,2	10,1	15,0	5,6	44,7	13,3	377
	Akdeniz	36,5	9,1	11,8	5,3	38,2	11,1	529
	Orta Anadolu	42,8	10,6	9,9	3,4	44,5	12,3	531
	Batı Karadeniz	34,3	8,3	9,9	4,3	35,1	9,1	607
	Doğu Karadeniz	26,8	6,5	9,9	5,6	28,9	9,8	480
	Kuzeydoğu Anadolu	38,6	8,3	16,2	8,3	41,0	12,6	540
	Ortadoğu Anadolu	32,2	7,1	10,9	5,3	35,0	10,3	471
	Güneydoğu Anadolu	32,5	7,9	11,4	7,2	35,8	13,0	460
Yaş								
	15-24	25,4	15,8	9,5	5,6	28,1	17,8	477
	25-34	32,4	10,0	10,5	6,2	34,0	13,0	1.981
	35-44	36,8	8,0	11,8	5,5	38,2	11,0	1.815
	45-59	40,1	4,6	14,5	4,2	42,7	7,3	2.014
Eğitim								
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	41,4	8,1	14,4	6,3	43,3	11,8	1.284
	İlkokul	39,9	7,9	12,9	5,8	41,8	11,0	3.010
	Ortaokul	34,4	11,9	12,6	5,1	36,7	14,1	737
	Lise	24,7	7,4	9,0	4,2	26,8	9,6	818
	Lisans ve lisansüstü	19,5	5,5	5,8	2,8	21,0	6,9	436
Medeni durum**								
	Hâlen evli	33,5	7,9	10,4	5,2	35,5	10,8	5.828
	Eşi ölmüş	43,5	0,9	16,0	1,0	44,8	1,1	198
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	73,7	19,5	44,2	11,8	75,1	21,8	261
Erken evlilik durumu								
	18 yaşından önce evlenmiş	47,6	10,0	18,9	7,2	50,1	13,9	1.745
	18 yaşından sonra evlenmiş	31,2	7,6	9,5	4,7	33,0	10,0	4.542
Çalışma durumu								
	Ücretli bir işte çalışıyor	37,3	8,8	13,0	5,4	39,1	10,9	1.959
	Ücretli bir işte çalışmıyor	34,8	7,9	11,6	5,3	36,8	13,9	4.325
Refah düzeyi								
	Düşük	41,4	10,2	14,1	7,0	43,4	13,7	2.735
	Orta	38,0	8,6	13,4	5,5	40,1	11,5	1.273
	Yüksek	29,2	6,2	9,5	3,8	31,0	8,4	2.279
Türkiye		35,5	8,2	12,0	5,3	37,5	11,0	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

**Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapıldığından hiç evlenmemiş kategorisi yoktur.

Eđitim düzeyinin artması fiziksel veya cinsel Őiddete maruz kalma yzdzelerini azaltmaktadır. Örneđin, hiç eğitimi olmayan/ilkokulu bitirmemiŐ kadınlarnn yzde 43'ü fiziksel veya cinsel Őiddete maruz kalırken, lisans ve üzeri eğitimi olan grupta bu oran, yzde 21'e dűŐmektedir. Eđitime göre farklılık, özellikle lise ve üzeri eğitimle birlikte baŐlamaktadır. Eđitime göre farklılaŐma önemli düzeydedir ancak, yüksek eğitimi olan kadınlr arasında her beŐ kadından birinin Őiddet mağduru olması azımsanamayacak kadar yüksek bir Őiddet düzeyini iŐaret etmektedir (Tablo 5.1).

Kadınlarnn ücretli bir iŐte çalıŐmalarının Őiddete maruz kalmaları ile iliŐkisi incelendiğinde, çalıŐma durumunun kadınlarnn eŐleri veya birlikte oldukları erkeklerin Őiddetine maruz kalmaları ačasından istatistiksel olarak anlamlı bir Őekilde farklılaŐmadıđı, sadece son 12 ayda fiziksel veya cinsel Őiddete maruz kalmıŐ kadınlarnn oranının ücretli bir iŐte çalıŐmayan kadınlr arasında yzde 3 kadar daha fazla olduğu görűlmektedir. Bu sonuç dikkatli bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. çalıŐma, eğitim, medeni durum ve refah gibi sosyal durumlar birbirleri ile de iliŐkili olarak Őiddet olgusu üzerinde etkili olmaktadır. Örneđin, Őiddete en fazla maruz kalan boŐanmıŐ/ayrı yaŐayan kadınlr arasında, aynı zamanda ücretli bir iŐte çalıŐma yzdesi de diğer kadınlara göre daha fazladır (Bkz. Tablo 4.6).

Refah düzeyi, eğitim düzeyine benzer bir Őekilde Őiddete maruz kalma yzdesi üzerinde etkilidir. DűŐük ve orta refah düzeyinde, hem fiziksel Őiddet hem de cinsel Őiddet ačasından küçük bir farklılık görűlmekte olup araŐtırma sonuçları her iki düzey için de her on kadından yaklaŐık dördünün fiziksel veya cinsel Őiddet mağduru olduğunu iŐaret etmektedir. Ancak, yüksek refah düzeyinde yaklaŐık her on kadından üçünün fiziksel, her on kadından birinin ise cinsel Őiddete maruz kaldığı görűlmektedir. Refah düzeyine göre farklılaŐma, son 12 ayda maruz kalınan Őiddette daha belirgindir. Refah düzeyi hanenin araŐtırma dönemindeki koŐulları değerlendirilerek gruplandırılmıŐ olduğundan, yakın döneme dair Őiddet göstergesi ile iliŐkisinin daha fazla olması beklenen bir durumdur.

5.1.1.1. Fiziksel Şiddetin derecesi ve fiziksel Şiddet iÇeren davranışlar

Fiziksel Őiddeti ölçmek için kadınlara, fiziksel Őiddet iŐeren altı farklı davranıŐ tanımlanmıŐ ve bu davranıŐlara yaŐamlarının herhangi bir döneminde ve son 12 ay iŐerisinde maruz kalıp kalmadıkları sorulmuŐtur. Dünya Sağlık Örgütü fiziksel Őiddeti derecesine göre orta derecede ve ağır derecede Őiddet olmak üzere iki grupta değerlendirmektedir. Bu gruplamaya göre fiziksel Őiddet davranıŐlarından "tokat atma ya da bir Őey fırlatma" ve "itme, tartaklama ya da saç çekme" orta derecede Őiddete neden olan davranıŐlar; "yumrukla ya da bir cisimle vurma", "tekmeleme, sürűkleme ya da dövme", "boğazını sıkma ya da bir yerini yakma" ve "bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanma" ise ağır derecede Őiddete neden olan davranıŐlardır (Bkz. Bölüm 2: Tanımlar).

Tablo 5.2'de evlenmiş kadınlara eşleri veya birlikte oldukları erkeklerin uyguladığı fiziksel şiddetin dereceleri, Türkiye geneli, bölge ve kent/kır ayrımında sunulmaktadır. Ülke genelinde evlenmiş kadınların yüzde 19'unun orta derecede fiziksel şiddete, yüzde 16'sının ise ağır derecede fiziksel şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Yerleşim yeri türüne göre şiddet derecesinde önemli bir farklılaşma görülmez iken, bölgesel farklılıklar açısından dikkat çekici olan Batı Marmara, Ege, Batı Anadolu, Orta Anadolu, Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu'nun içinde olduğu altı bölgede orta ve ağır düzeyde şiddete maruz kalmış kadınların oranının tamamen aynı veya hemen hemen benzer düzeyde oluşudur. Şiddetin genel düzeyi gibi ağır fiziksel şiddetin de en yoğun yaşandığı bölge Orta Anadolu bölgesidir.

Tablo 5.2 Fiziksel şiddet derecesi

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin orta ve ağır derecede fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınların* bölge ve yerleşim yerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Fiziksel şiddet		Evlenmiş kadın sayısı
	Orta derecede şiddet	Ağır derecede şiddet	
Yerleşim yeri			
Kent	18,9	15,4	4.290
Kır	21,2	15,6	1.997
Bölge			
İstanbul	21,3	16,1	583
Batı Marmara	14,8	14,7	559
Ege	17,5	20,4	538
Doğu Marmara	18,0	11,1	612
Batı Anadolu	21,1	21,4	377
Akdeniz	20,1	14,7	529
Orta Anadolu	22,6	23,0	531
Batı Karadeniz	20,5	14,2	607
Doğu Karadeniz	15,1	9,2	480
Kuzeydoğu Anadolu	18,6	17,1	540
Ortadoğu Anadolu	16,8	15,3	471
Güneydoğu Anadolu	18,9	11,4	460
Türkiye	19,4	15,5	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Türkiye genelinde ve yerleşim yeri düzeyinde en yaygın karşılaşılan fiziksel şiddet içeren davranış "tokat atma ya da bir şey fırlatma" davranışdır. Araştırma sonuçları, evlenmiş kadınların yüzde 33'ünün yaşamı boyunca en az bir defa, yüzde 7'sinin ise son 12 ayda "tokat atma ya da bir şey fırlatma" davranışına maruz kaldığını göstermektedir (Tablo 5.3 ve Ek Tablo 5.1). Son 12 ayda bu davranışa maruz kalan evlenmiş kadınların yüzde 38'i bir iki kez, yüzde 35'i ise çok kez eşinin veya birlikte olduğu erkeğin kendisine tokat attığını ya da bir şey fırlattığını söylemiştir. Bu sonuç, söz konusu şiddet davranışına maruz kalan kadınların çoğunluğu için durumun bir kereden ibaret olmadığını, tekrar eden bir davranış biçimi olduğunu göstermektedir (Tablo 5.3).

Tablo 5.3 Fiziksel şiddet davranışları ve sıklığı

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin şiddetine maruz kalan kadınların* yaşadığı fiziksel şiddet davranışlarının yeri ve bölgelere göre sıklığı** ve yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Toksit alma ya da bir şey infiltama				İlime ya da tartaalama				Yürüde				Yumrukla vurma				Evlenmiş kadın sayısı	
	Yaşarın herhangı bir döneını	Son 12 ay	Bir-iki kez	Birkaç kez	Yaşarın herhangı bir döneını	Son 12 ay	Bir-iki kez	Birkaç kez	Yaşarın herhangı bir döneını	Son 12 ay	Bir-iki kez	Birkaç kez	Yaşarın herhangı bir döneını	Son 12 ay	Bir-iki kez	Birkaç kez		Çok kez
Yerleşim yeri																		
12 Bölge																		
Kent	32,5	7,0	37,3	25,8	18,9	5,4	31,5	31,6	36,9	12,5	3,5	25,0	25,9	49,1	4,290			
Kır	35,8	6,4	39,4	31,2	16,4	4,4	34,1	24,2	41,7	13,6	3,2	36,7	19,4	43,8	1,997			
İstanbul	33,5	6,3	37,1	17,1	21,4	5,4	26,7	30,0	43,3	12,2	3,1	11,8	23,5	64,7	583			
Batı Marmara	27,6	7,7	35,4	34,9	29,7	6,0	24,6	48,1	27,3	12,1	4,2	30,9	39,4	29,7	589			
Ege	33,9	7,0	30,0	29,9	40,1	5,2	31,5	24,1	44,3	14,5	3,8	30,7	12,9	56,4	538			
Doğu Marmara	28,4	3,9	34,4	27,0	38,6	3,4	25,1	19,9	55,1	9,1	2,7	31,6	18,2	50,2	612			
Batı Anadolu	39,6	8,8	31,1	33,8	35,1	6,7	32,8	37,8	29,4	17,0	3,5	4,6	47,7	47,7	377			
Akdeniz	33,6	7,1	43,1	32,3	24,6	6,2	39,5	36,6	23,9	10,8	2,7	35,9	22,5	41,5	529			
Orta Anadolu	40,9	9,2	49,0	24,6	26,3	21,2	5,8	43,9	30,0	16,8	4,4	43,5	30,8	25,7	531			
Batı Karadeniz	32,8	7,4	41,6	22,1	36,3	4,7	34,4	27,5	38,1	12,0	4,1	43,3	19,2	37,4	607			
Doğu Karadeniz	24,6	5,6	42,8	31,1	26,2	3,6	42,6	23,7	33,7	9,6	2,9	14,4	35,0	50,6	480			
Kuzeydoğu Anadolu	35,4	7,0	37,0	26,5	36,5	5,0	25,8	29,8	44,5	15,0	5,0	14,9	37,4	47,7	540			
Ortaoğu Anadolu	30,7	6,8	42,8	20,8	36,4	3,9	31,7	15,4	53,0	12,4	3,1	27,7	12,7	59,6	471			
Güneydoğu Anadolu	32,5	7,1	40,7	28,1	31,2	4,1	31,6	21,0	47,4	12,8	4,1	47,4	15,8	36,8	460			
Türkiye	33,3	6,9	37,7	26,9	35,4	5,2	32,0	30,2	37,8	12,7	3,4	27,4	24,6	48,0	6.287			
Temel özellikler																		
Yerleşim yeri																		
12 Bölge																		
Kent	10,2	2,7	26,2	21,2	52,6	6,0	34,4	19,3	46,3	3,3	0,8	35,6	17,3	47,1	4,290			
Kır	11,1	2,5	28,6	19,8	51,6	4,8	31,0	25,1	43,9	2,6	0,7	67,4	3,0	29,7	1,997			
İstanbul	10,6	2,9	18,7	18,8	62,5	6,8	22,9	15,2	61,9	2,4	0,5	0,0	0,0	100,0	559			
Batı Marmara	10,1	2,3	14,9	31,0	54,0	4,3	12,7	61,9	25,4	3,2	0,9	39,4	0,0	60,6	538			
Ege	11,1	2,8	7,1	23,0	70,0	5,2	10,3	27,0	62,7	4,8	1,7	41,7	0,0	37,5	612			
Doğu Marmara	8,0	1,7	31,1	18,9	50,0	6,1	44,2	11,7	44,2	3,2	0,5	32,3	33,9	37,7	377			
Batı Anadolu	12,4	1,6	28,4	0,0	71,6	8,1	53,4	11,7	35,0	4,6	0,6	0,0	30,0	50,0	529			
Akdeniz	10,4	3,6	51,6	22,7	25,7	5,6	24,5	20,0	25,5	3,5	1,1	100,0	0,0	0,0	531			
Orta Anadolu	11,6	2,2	50,4	25,2	24,4	5,3	19,6	20,6	59,8	3,2	0,2	0,0	0,0	100,0	607			
Batı Karadeniz	9,1	2,6	24,6	30,3	45,1	4,6	45,9	26,5	27,6	2,5	1,2	56,6	13,6	29,8	480			
Doğu Karadeniz	8,3	3,1	34,6	47,1	18,2	3,3	100,0	0,0	0,0	2,9	0,2	100,0	0,0	0,0	540			
Kuzeydoğu Anadolu	11,9	3,9	5,1	29,0	65,9	5,7	7,5	46,2	46,3	2,8	0,9	60,5	20,1	19,4	471			
Ortaoğu Anadolu	11,4	3,1	33,4	13,9	52,7	4,0	16,1	27,2	56,8	3,0	0,8	0,0	23,9	76,1	460			
Güneydoğu Anadolu	9,3	2,2	20,0	10,0	70,0	4,8	28,6	14,3	57,2	1,3	0,2	0,0	0,0	100,0	559			
Türkiye	10,4	2,6	26,7	20,9	52,4	5,7	33,9	20,2	45,9	3,2	0,8	70,8	14,5	43,6	6.287			

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

**Fiziksel şiddetin sıklığı sadece son 12 ay için verilmiştir.

Şiddet davranışının verdiği zarar düzeyi arttıkça yaygınlığı azalmaktadır. Evlenmiş kadınların yüzde 18'i itme ve tartaklanmaya, yüzde 13'ü yumrukla vurmaya, yüzde 10'u tekmeleme, sürükleme ya da dövme, yüzde 6'sı boğazı sıkılmaya ya da yakılmaya ve yüzde 3'ü bıçak silah gibi aletlerle tehdite ya da bu aletlerin kullanılmasına maruz kalmıştır. Ağır derecede fiziksel şiddete maruz kalan kadın sayısı, orta derecede şiddete maruz kalan kadın sayısına göre daha az olmasına rağmen, ağır fiziksel şiddet biçimlerinin orta derecede fiziksel şiddet biçimlerine göre daha çok tekrarlanması dikkat çekicidir (Tablo 5.3).

Farklı şiddet davranışlarının ayrı ayrı yaygınlığı bölge, yaş grubu, evlilik durumu, eğitim ve refah düzeyi açısından bazı kategorilerde farklılık gözlenmekle birlikte benzer bir örüntüden söz edilebilir. Yaşam boyu fiziksel şiddetin ileri yaş grupları, daha düşük eğitim düzeyi ve düşük refah düzeyi için çoğunlukla daha yaygın olduğu söylenebilir. Boşanmış ve eşinden ayrı yaşayan kadınlar, her tür şiddet biçimine daha fazla maruz kalmaktadır. Özellikle dikkat çekici olan bu gruptaki kadınların dörtte birinden fazlasının en az bir kez bıçak ve silah gibi aletlerle tehdit edilmiş ya da bu aletlerin kendilerine yönelik kullanılmış olmasıdır. Bu durum kadın cinayetleri ile ilişkili olarak değerlendirilmesi gereken bir durumdur. Her bir davranışın yaşanma düzeyi ve sıklığına ilişkin ayrıntılı bilgi Ek Tablo 5.1'de verilmektedir.

5.1.1.2. Cinsel şiddet içeren davranışlar

Tablo 5.4'te, Türkiye geneli, yerleşim yeri ve bölgelere göre evlenmiş kadınların yaşam boyu maruz kaldıkları cinsel şiddet içeren davranış biçimlerinin düzeyi verilmiştir. Ek Tablo 5.2'de ise bölge, yerleşim yerinin yanı sıra temel sosyal ve demografik özelliklere göre evlenmiş kadınların yaşam boyu ve son dönemde maruz kaldıkları cinsel şiddet içeren davranış biçimlerinin yüzdeleri sunulmaktadır. Cinsel şiddet içeren üç farklı davranış arasından "*kadının istemediği hâlde korktuğu için cinsel ilişkiye girmesi*" hem Türkiye genelinde hem de yerleşim yeri düzeyinde en sık rastlanan cinsel şiddet biçimi olup, evlenmiş kadınların yüzde 9'u yaşamının herhangi bir döneminde, yüzde 4'ü ise son 12 ay içerisinde bu şiddete maruz kalmıştır. Zorla cinsel ilişkiye girme ise ikinci sıradadır. Kadınların yüzde 7'si yaşamının herhangi bir döneminde, yüzde 3'ü ise son 12 ay içinde zorla cinsel ilişkiye girdiklerini belirtmiştir (Tablo 5.4 ve Ek Tablo 5.2).

Araştırma sonuçları, Batı Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde yaşayan kadınların zorla cinsel ilişkiye girme ve korktuğu için cinsel ilişkiye girme davranışlarına en sık maruz kalan kadınlar olduklarını göstermektedir. Aşağılayıcı ya da küçük düşürücü eylemlere zorlanan kadınların yüzdesinin en fazla olduğu bölgeler ise Batı Anadolu, İstanbul, Ege ve Doğu Karadeniz bölgeleridir (Tablo 5.4).

Tablo 5.4 Cinsel şiddet içeren davranışlar

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin cinsel şiddet içeren davranışlarına maruz kalmış kadınların* yerleşim yeri ve bölgelere göre yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler		Zorla cinsel ilişkiye girme	Kadının istemediği hâlde korktuğu için cinsel ilişkiye girmesi	Kadının cinsel olarak aşağılayıcı ya da küçük düşürücü eyleme zorlanması	Evlenmiş kadın sayısı
Yerleşim yeri	Kent	7,4	9,0	3,6	4.290
	Kır	7,3	8,5	2,4	1.997
Bölge	İstanbul	7,9	9,7	4,0	583
	Batı Marmara	6,8	9,3	2,9	559
	Ege	6,3	9,2	4,0	538
	Doğu Marmara	5,9	8,1	3,5	612
	Batı Anadolu	12,1	10,9	4,7	377
	Akdeniz	6,9	7,6	2,3	529
	Orta Anadolu	6,5	6,4	1,7	531
	Batı Karadeniz	6,6	6,2	2,9	607
	Doğu Karadeniz	6,2	7,2	4,0	480
	Kuzeydoğu Anadolu	8,1	12,5	2,9	540
	Ortadoğu Anadolu	5,7	8,8	2,7	471
	Güneydoğu Anadolu	6,9	9,7	1,9	460
	Türkiye		7,4	8,9	3,3

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Cinsel şiddet davranışlarının görülme düzeyi açısından önemli farklılaşma, medeni durum ve evlilik yaşına ilişkindir. 18 yaşından önce evlenmiş kadınlar, hem yaşam boyu, hem de son dönemde maruz kalınan cinsel şiddet içeren davranışlara 18 yaşından sonra evlenen kadınlara göre daha fazla maruz kalmışlardır. Boşanmış ya da ayrı yaşayan her üç kadından birinin zorla cinsel ilişkiye girdiği; her üç kadından birinin istemediği hâlde korktuğu için cinsel ilişkiye girdiği; neredeyse her dört kadından birinin ise cinsel olarak aşağılayıcı ya da küçük düşürücü bir eyleme zorlandığı dikkat çekmektedir. Kadının yaşı ve çalışma durumuna göre önemli bir farklılaşma görülmezken, eğitime göre farklılık, yine fiziksel şiddette olduğu gibi, lise ve üzeri eğitim düzeyinde belirginleşmektedir (Ek Tablo 5.2).

5.1.1.3. Fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada yaşanması

Tablo 5.5'te, Türkiye geneli, yerleşim yeri ve bölgeler ayrımında, sadece fiziksel şiddete, sadece cinsel şiddete ve hem fiziksel hem de cinsel şiddete maruz kalan evlenmiş kadınların yüzde dağılımı sunulmuştur. Şiddete maruz kaldığını belirten evlenmiş kadınların yüzde 68'i sadece fiziksel şiddete maruz kalmış iken, her iki şiddet biçimini bir arada yaşayan kadınların oranı ise yüzde 27'dir. Kadınların yüzde 5'i ise sadece cinsel şiddete maruz kalmıştır.

Tablo 5.5 Şiddet biçimlerinin yüzdesi

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler		Sadece cinsel şiddet	Fiziksel ve cinsel şiddet	Sadece fiziksel şiddet	Evlenmiş, şiddete uğramış kadın sayısı
Yerleşim yeri	Kent	5,6	27,0	67,4	1.549
	Kır	3,9	26,6	69,6	771
Bölge	İstanbul	4,9	29,1	66,0	224
	Batı Marmara	4,6	32,7	62,6	174
	Ege	3,4	27,9	68,6	210
	Doğu Marmara	6,2	26,6	67,2	198
	Batı Anadolu	5,7	27,8	66,5	169
	Akdeniz	4,5	26,4	69,0	204
	Orta Anadolu	3,8	18,5	77,6	237
	Batı Karadeniz	2,3	25,9	71,8	215
	Doğu Karadeniz	7,4	26,9	65,7	140
	Kuzeydoğu Anadolu	5,8	33,7	60,4	221
	Ortadoğu Anadolu	8,0	23,1	68,9	163
	Güneydoğu Anadolu	9,1	22,9	68,0	165
	Türkiye		5,2	26,9	67,9

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş ve eşlerinden fiziksel ve/veya cinsel şiddete uğramış kadınlar için yapılmıştır.

Farklı sosyal ve demografik özelliklere sahip evlenmiş kadınların şiddet biçimlerine bir arada ya da ayrı ayrı maruz kalmalarına ilişkin detaylı bulgular Ek Tablo 5.3'te sunulmuştur. Sonuçlar incelendiğinde, medeni durum dışındaki özelliklerin, şiddetin bir arada ya da ayrı yaşanması konusunda önemli bir farklılık yaratmadığı görülmektedir. Boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların her iki şiddet biçimine birden maruz kalma yüzdesi, Türkiye genelinin iki katından daha fazladır. Şiddete maruz kalmış olan boşanmış/ayrı yaşayan kadınların yüzde 57'si hem fiziksel hem de cinsel şiddete maruz kalmıştır.

5.1.1.4. Medeni duruma göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet

Araştırma kapsamında, evlenmiş olsun ya da olmasın 15-59 yaş arasındaki tüm kadınlar ile görüşülmüştür. Tablo 5.6'da birliktelik durumuna göre en az bir kez evlenmiş ya da birlikteliği olmuş (nişanlı/sözlüsü/erkek arkadaşı) kadınların eşleri veya birlikte oldukları erkekler tarafından maruz bırakıldıkları farklı şiddet biçimlerinin yüzdeleri verilmiştir. Bir erkek ile evlilik ya da nişanlılık/sözlülük/erkek arkadaşlık şeklinde yakın ilişkisi olmuş tüm kadınlar arasında, yaşamlarının herhangi bir döneminde yakın ilişkide oldukları erkekler tarafından maruz bırakıldıkları fiziksel şiddet yüzdesi 33'tür (Ek Tablo 5.4).

Medeni durum şiddet düzeyi üzerinde en büyük etkiye sahip temel özelliktir. Birliktelik durumuna göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı sonuçları Ek Tablo 5.4'te bölge ayırımında sunulmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre evlilik ve şiddet ilişkisi açısından dikkat çekici iki temel nokta bulunmaktadır. Bunlardan ilki, evlilik ile birlikte kadınların erkekler tarafından maruz bırakıldıkları fiziksel şiddet yüzdesinin Türkiye genelinde yaklaşık 5 kat artarak yüzde 7'den yüzde 34'e çıkmasıdır. İkincisi

ise, boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların maruz kaldığı fiziksel şiddetin düzeyinin yüzde 74 ile tüm kadınlar arasında yaşanan şiddetin iki katı düzeyinde olmasıdır.

Tablo 5.6. Birliktelik durumuna göre fiziksel şiddet yaygınlığı
Birliktelik durumuna göre* eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınların yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler		Evlenmemiş, birlikteliği olmuş**	Hâlen evli	Eşi ölmüş	Boşanmış/ ayrı yaşıyor
Yerleşim yeri	Kent	7,3	32,8	43,8	73,1
	Kır	3,9	36,2	42,7	78,3
Bölge	İstanbul	6,0	34,8	50,0	69,7
	Batı Marmara	19,8	26,8	30,7	61,5
	Ege	11,0	34,4	48,3	76,7
	Doğu Marmara	4,4	27,4	39,4	79,0
	Batı Anadolu	6,1	38,8	32,9	88,3
	Akdeniz	9,1	35,4	56,3	52,7
	Orta Anadolu	3,8	40,7	44,8	75,7
	Batı Karadeniz	3,8	32,2	37,1	74,4
	Doğu Karadeniz	6,0	25,1	45,9	54,5
	Kuzeydoğu Anadolu	0,0	37,3	53,0	100,0
	Ortadoğu Anadolu	5,5	30,5	51,8	88,4
	Güneydoğu Anadolu	0,0	31,8	29,4	75,0
	Türkiye		6,7	33,5	43,5

* Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

** Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş.

Benzer bir örüntü cinsel şiddete maruz kalan kadınlar arasında da görülmektedir. Özellikle dikkat çekici olan boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların hâlen evli kadınlardan dört kat fazla oranda cinsel şiddete maruz kalmış olmalarıdır. Bölgeler arasında cinsel şiddetin düzeyinde farklılaşmalar olmakla beraber, medeni duruma göre benzer bir örüntü vardır. Farklılık, özellikle bazı bölgelerde bekâr kadınlar arasında cinsel şiddete maruz kalmış kadın olmamasından kaynaklanmaktadır (Ek Tablo 5.4).

5.1.1.5. Eğitim düzeyine göre fiziksel ve cinsel şiddet

Kadınların eğitim düzeyi, sahip oldukları olanaklar ve toplumsal ilişkileri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir uzanımı olan kadına yönelik aile içi şiddet olgusu da kadının eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Bu başlık altında, eğitim şiddet ilişkisi irdelenerek, yaşam boyu ve yakın dönem için ayrı ayrı fiziksel şiddet ve cinsel şiddet düzeyleri kadınların eğitim düzeyine göre değerlendirilmektedir. Daha önceki başlıklarda, eğitim düzeyindeki artışın kadının yaşamı boyunca ve son 12 ay içinde eşi veya birlikte olduğu erkeklerden şiddete maruz kalma oranını azalttığı ifade edilmiştir. Ancak temel farklılığın lise eğitiminden sonra görüldüğü, lise düzeyinden daha fazla eğitime sahip olanlar için şiddet düzeyindeki önemli azalmaya rağmen, lise düzeyinde eğitimi olan her dört kadından birinin; üniversite ve üzeri eğitimi olan her beş kadından birinin fiziksel şiddete maruz kalmış olması dikkat çekicidir (Tablo 5.7).

Tablo 5.7. Eğitim düzeyine göre fiziksel ve cinsel şiddet yaygınlığı

Eğitim düzeyine göre yaşamın herhangi bir döneminde ve son 12 ayda eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların * yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Fiziksel şiddet		Cinsel şiddet		Evlenmiş kadın sayısı
	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	
Eğitim düzeyi					
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	41,4	8,1	14,4	6,3	1.284
İlkokul	39,9	7,9	12,9	5,8	3.010
Ortaokul	34,4	11,9	12,6	5,1	737
Lise	24,7	7,4	9,0	4,2	818
Lisans ve lisansüstü	19,5	5,5	5,8	2,8	436
Türkiye	35,5	8,2	12,0	5,3	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Tablo 5.7’de eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş evlenmiş kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet oranının, üniversite ve üzeri eğitimi olan kadınlarınkinin iki katı olduğu görülmektedir. Ancak, eğitimi en yüksek düzeyde olan kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde karşılaştıkları fiziksel şiddet düzeyinin yüzde 20 olması da oldukça yüksek bir değerdir. Yakın dönem dikkate alındığında ise, kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet yüzdelerinde düzenli bir azalmadan ziyade bir dalgalanma gözlemlenmiştir. Son 12 ayda şiddete maruz kalanların oranı eğitimi olmayan/ilkokulu bitirmemiş ve ilkokul mezunları arasında yüzde 8 iken, ortaokulu tamamlamış kadınlar arasında bu oran en yüksek düzeyde olup yüzde 12’dir.

Farklı eğitim düzeyleri için yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan cinsel şiddet incelendiğinde, farkın özellikle lise eğitimi sonrasında olduğu görülmektedir. Eğitim düzeyi ile cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranlarının azalması, hem yaşamının herhangi bir döneminde hem de son 12 ayda şiddete maruz kalmış kadınlar için geçerlidir (Tablo 5.7).

5.1.2. Duygusal şiddet/istismar

Kadına yönelik şiddet biçimlerinden biri olan duygusal şiddet ya da duygusal istismar, araştırma kapsamında dört ayrı şiddet davranışına maruz kalınıp kalınmadığı sorularak belirlenmiştir. Bu davranışlar; “hakaret/küfür”, “aşağılama/küçük düşürme”, “korkutma/tehdit” ve “kadına ve çevresine zarar verme tehdidi”dir. Belirtilen davranışlardan hakaret, küfür, aşağılama ve küçük düşürme sözel şiddet kapsamında ele alınabilir, ancak tehdit içeren davranışlar da eklendiğinden bu şiddet biçimi duygusal şiddet/istismar olarak adlandırılmaktadır. En yaygın şiddet biçimi olan duygusal şiddetin/istismarın genel düzeyi incelendiğinde, Türkiye genelinde, evlenmiş kadınların yüzde 44’ünün, duygusal şiddet/istismar biçimlerinden en az birine hayatlarının herhangi bir döneminde maruz kaldığı görülmektedir. Duygusal şiddetin/istismarın düzeyi yerleşim yerine göre çok az farklılaşırken, bölge düzeyinde büyük farklılıklar sergilemektedir (Tablo 5.8).

Tablo 5.8 Duygusal şiddet/istismar yaygınlığı

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşi veya birlikte olduğu erkeklerin duygusal şiddetine/istismarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Duygusal şiddet/istismar			
	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	Evlenmiş kadın sayısı	
Yerleşim yeri				
	Kent	44,7	26,9	4.290
	Kır	40,8	21,2	1.997
Bölge				
	İstanbul	48,4	30,2	583
	Batı Marmara	41,2	22,4	559
	Ege	44,5	24,0	538
	Doğu Marmara	35,2	19,2	612
	Batı Anadolu	54,3	33,8	377
	Akdeniz	42,2	25,0	529
	Orta Anadolu	49,7	26,5	531
	Batı Karadeniz	38,6	21,5	607
	Doğu Karadeniz	36,5	19,9	480
	Kuzeydoğu Anadolu	42,3	26,2	540
	Ortadoğu Anadolu	38,4	21,8	471
	Güneydoğu Anadolu	40,5	24,5	460
Yaş				
	15-24	38,4	31,4	477
	25-34	43,6	27,6	1.981
	35-44	44,7	27,1	1.815
	45-59	44,7	21,0	2.014
Eğitim				
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	43,5	21,9	1.284
	İlkokul	45,9	26,7	3.010
	Ortaokul	45,6	29,7	737
	Lise	41,6	27,4	818
	Lisans ve lisansüstü	34,3	18,9	436
Medeni durum**				
	Hâlen evli	42,2	26,1	5.828
	Eşi ölmüş	44,0	2,7	198
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	80,0	31,3	261
Erken evlilik durumu				
	18 yaşından önce evlenmiş	50,6	27,4	1.745
	18 yaşından sonra evlenmiş	41,5	25,1	4.542
Çalışma durumu				
	Ücretli bir işte çalışıyor	46,8	25,7	1.959
	Ücretli bir işte çalışmıyor	42,6	25,6	4.325
Refah düzeyi				
	Düşük	46,3	26,5	2.735
	Orta	44,5	27,8	1.273
	Yüksek	41,4	23,8	2.279
Türkiye		43,9	25,7	6287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek Tablo 5.5'te hem yaşam boyu hem de son dönemde maruz kalınan duygusal şiddet/istismar davranışlarına ilişkin yüzdeler yer almaktadır. En az bir duygusal şiddet/istismar davranışına maruz kalmış evlenmiş kadınların yüzdesi, yerleşim yerine, yaşa ve refah düzeyine göre önemli bir farklılık göstermemekte, sadece

lisans ve üzeri eğitim almış kadınlar arasında belirgin olarak azalmakta, buna karşılık diğer şiddet biçimlerinde olduğu gibi boşanmış ve ayrı yaşayan kadınlar arasında iki katına çıkmaktadır. Bölgeler arasında ise duygusal şiddet/istismar düzeyi yüzde 35 ile yüzde 54 arasında değişmektedir.

En yaygın duygusal şiddet/istismar davranışı hakaret ve küfürdür (yüzde 37). Bunu takip eden "korkutma/tehdit" ve "aşağılama/küçük düşürme" duygusal şiddet/istismar davranışları sırasıyla yüzde 21 ile yüzde 20 düzeyindedir (Tablo 5.9). Son 12 ay içinde belirtilen duygusal şiddet/istismar biçimlerinden en az birine maruz kalma ise yüzde 26'dır. Duygusal şiddet/istismar, diğer şiddet biçimlerinden farklı bir örüntü ile üniversite ve üzeri eğitimi olan kadınların dışında neredeyse aynı düzeyde seyretmektedir. Yakın dönemde maruz kalınan duygusal şiddetin/istismarın düzeyi en yaygın ortaokul mezunu kadınlar arasındadır (Tablo 5.8).

Tablo 5.9 Duygusal şiddet/istismar içeren davranışlar
Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin duygusal şiddet/istismar içeren davranışlarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Hakaret/ küfür	Aşağılama/ küçük düşürme	Korkutma / tehdit	Kadına ve çevresine zarar verme tehdidi	En az biri	Evlenmiş kadın sayısı
Yerleşim yeri						
Kent	37,3	21,0	22,5	6,1	44,7	4.290
Kır	35,1	17,9	16,6	4,6	40,8	1.997
Bölge						
İstanbul	37,0	21,6	27,2	6,0	48,4	583
Batı Marmara	33,4	18,0	20,0	6,1	41,2	559
Ege	38,2	19,7	21,0	6,4	44,5	538
Doğu Marmara	30,3	17,3	16,8	4,9	35,2	612
Batı Anadolu	46,1	26,1	27,6	9,1	54,3	377
Akdeniz	37,4	19,4	21,9	6,2	42,2	529
Orta Anadolu	45,0	21,6	18,8	4,7	49,7	531
Batı Karadeniz	34,7	17,0	14,3	3,8	38,6	607
Doğu Karadeniz	31,9	15,2	15,2	3,6	36,5	480
Kuzeydoğu Anadolu	35,9	18,0	17,2	6,0	42,3	540
Ortadoğu Anadolu	31,2	15,6	17,7	5,1	38,4	471
Güneydoğu Anadolu	34,4	23,8	15,8	3,9	40,5	460
Türkiye	36,8	20,3	21,2	5,8	43,9	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

5.1.2.1. Kadınları kontrol etmeye yönelik davranışlar

Kadınların yaşamlarını kontrol edici davranışlar duygusal şiddetin/istismarın bir parçası olup genellikle diğer şiddet biçimleri ile ilişkilidir. Araştırma kapsamında kadınlara, eşlerinin veya birlikte oldukları erkeklerin, aşağıda listelenmiş olan davranışlarda bulunup bulunmadıkları sorulmuştur. Bu davranışlar:

- 1) Kadının arkadaşlarını görmesini engellemeye çalışma,
- 2) Kadının kendi ailesi ve akrabalarıyla görüşmesini kısıtlamaya/engellemeye çalışma,

- 3) Kadının her zaman nerede olduğunu bilmek isteme,
- 4) Kadını önemsememe ve ilgisiz davranma,
- 5) Kadın başka erkeklerle konuşunca sinirlenme,
- 6) Kadının kendisini aldattığından şüphelenme,
- 7) Kadının sağlık kuruluşuna gitmek için kendisinden izin almasını isteme,
- 8) Kadının kıyafetlerine karışma, kendi istediği biçimde giyinmesini isteme ve
- 9) Facebook ve twitter gibi sosyal paylaşım sitelerini kullanmasına karışma olarak tanımlanmıştır.

Tablo 5.10'da evlenmiş kadınlar arasında belirtilen davranış biçimlerine maruz kalmış kadınların yüzdesi bölge, yerleşim yeri, yaş, eğitim ve refah düzeyi ayırımında sunulmuştur. En yaygın kontrol edici davranış, erkeğin kadının her zaman nerede olduğunu bilmek istemesidir. Evlenmiş kadınların yüzde 62'si, bu davranışa maruz kaldığını ifade etmiştir. Diğer en yaygın kontrol edici davranışlar ise, kadının başka erkeklerle konuşmasına kızma (yüzde 43) ve kıyafetlerine karışmadır (yüzde 34) (Tablo 5.10).

Sonuçlar yerleşim yeri ayırımında incelendiğinde, yalnızca "kadının sağlık kuruluşuna gitmek için kendisinden izin almasını isteme" davranışında kırdı ve kentte yaşayan evlenmiş kadınlar için belirgin bir farklılaşma olduğu (sırasıyla yüzde 38 ve 20) görülmektedir. Bununla beraber pek çok kontrol edici davranış için bölgesel düzeyde farklılık görülmektedir. Kadınların en fazla maruz kaldıkları üç kontrol edici davranış incelendiğinde, her zaman nerede olduklarının bilinmesi isteği yüzde 54 ile 74 arasında; kadının başka erkeklerle konuşmasına kızma yüzde 37 ile 60 arasında ve kadının kıyafetlerine karışma ise yüzde 30 ile 43 arasında değişmektedir. Kadınları kontrol etmeye yönelik davranış biçimlerine maruz kalma düzeyi sosyal ve demografik farklılıklara göre incelendiğinde, fiziksel şiddetin yaygınlığına benzer bir örüntü sergilemektedir. Farklılıkların yerleşim yerinden ziyade, bölgesel düzeyde ortaya çıktığı bu örüntüye göre, Ortadoğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde kadınların, eşlerinin veya birlikte oldukları erkeklerin gündelik hayatlarını kontrol etmeye yönelik davranışlarının çoğuna daha fazla maruz kaldığı görülmektedir. Genel bölgesel örüntüden farklı olarak bu davranışlar arasında "ihmal etme" Batı Anadolu'da, "sadakatsizlikle suçlama" Ege ve Doğu Marmara bölgelerinde öne çıkmaktadır, "kıyafetlerine karışma" ise Ortadoğu Anadolu bölgesinde kadınların sıkça maruz kaldıkları bir davranıştır. Genç kadınlar (35 yaşın altındaki) belirgin olarak "başka erkeklerle konuşunca sinirlenme", "kıyafetlerine karışma" ve "sosyal paylaşım sitelerini kullanmasına karışma" davranışlarına ileri yaştaki kadınlara göre daha fazla maruz kalmaktadırlar (Tablo 5.10).

Tablo 5.10 Kadınların hayatını kontrol etmeye yönelik davranışlar

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin farklı biçimlerde kontrol edici davranışlara maruz kaldığını belirten kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Aıkadalarını görmeyi engelleme	Allesini görmeyi engelleme	Her zaman nerede olduğunu bilmek isteme	İhmal etme	Kıyafetlerine karşma, kendi istediği şekilde giyinmesini isteme	Başka erkeklerle konuşma sınırlama	Sadakatsiz olmakla suçlama	Kadını sağlık kuruluşuna izinsiz gönderme	Sosyal paylaşımlarını engelleme	Evlennmiş kadın sayısı	
Bölge	Kent	12,4	8,8	60,2	18,8	42,8	4,5	19,7	16,2	4.290	
	Kır	12,1	8,3	66,1	14,5	45,8	3,0	37,9	19,7	1.997	
	İstanbul	11,1	6,6	59,0	19,2	34,2	3,7	16,5	14,2	583	
	Batı Marmara	12,0	8,2	62,3	14,6	34,2	4,7	26,2	14,0	559	
	Ege	9,7	9,8	61,5	16,7	30,9	6,3	21,8	13,7	538	
	Doğu Marmara	9,9	7,6	54,0	15,2	29,5	6,6	11,5	13,4	612	
	Batı Anadolu	14,3	9,2	63,0	21,7	35,5	3,3	25,3	18,4	377	
	Akdeniz	10,2	8,1	59,3	17,5	31,9	3,3	26,0	16,1	529	
	Orta Anadolu	14,3	9,7	63,6	16,4	33,1	1,9	23,7	9,6	531	
	Batı Karadeniz	12,7	8,2	65,4	15,5	31,9	3,3	27,0	15,7	607	
Yaş	Doğu Karadeniz	11,8	6,6	66,2	15,7	33,4	3,1	23,5	12,8	480	
	Kuzeydoğu Anadolu	21,1	12,4	74,4	18,5	33,2	3,1	43,6	23,2	540	
	Orta Anadolu	20,8	12,0	72,0	20,0	43,2	5,8	43,6	38,3	471	
	Güneydoğu Anadolu	14,7	11,9	62,3	19,4	37,2	3,5	32,7	27,4	460	
	15-24	14,1	7,8	69,7	14,3	44,3	4,8	26,5	29,5	477	
Eğitim	25-34	14,1	9,0	64,2	18,5	41,3	5,2	23,4	21,4	1.981	
	35-44	11,7	8,6	58,0	18,8	41,3	4,2	20,7	15,7	1.815	
	45-59	10,6	8,8	59,8	17,2	24,7	3,0	26,1	10,3	2.014	
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	15,8	11,6	66,8	19,8	33,0	4,4	40,4	21,1	1.284	
	İlkokul	11,7	8,7	62,2	17,8	33,4	4,3	24,9	16,4	3.010	
	Ortaokul	12,1	9,3	64,0	18,2	41,4	4,0	20,2	22,5	737	
	Lise	11,8	6,8	57,4	17,0	32,2	3,6	11,7	12,8	818	
	Lisans ve lisansüstü	9,2	5,1	49,5	15,0	26,3	4,1	7,1	10,3	436	
	Refah Düzeyi	Düşük	14,6	11,3	63,7	20,4	35,1	5,4	35,2	20,8	2.735
		Orta	12,6	8,5	65,5	17,8	33,7	3,9	23,6	16,3	1.273
Yüksek		10,1	6,5	57,5	15,6	32,1	3,3	13,5	13,9	2.279	
Türkiye	12,3	8,7	61,5	17,9	33,6	43,4	4,2	23,7	17,0	6.287	

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

5.1.3. Ekonomik şiddet/istismar

Araştırma kapsamında kadınların eş ya da birlikte oldukları kişiler tarafından ekonomik şiddete/istismara uğrayıp uğramadıklarını anlamaya yönelik olarak yaşamlarının herhangi bir döneminde çalışmak istedikleri hâlde çalışmalarının engellenip engellenmediği ya da işten ayrılmalarına neden olup olunmadığı, eşin/birlikte olunan kişinin parası olduğu hâlde evin ihtiyaçları için para verip vermediği ve kadınların istemedikleri hâlde gelirlerinin ellerinden alınıp alınmadığı sorulmuştur. Ekonomik şiddet ya da istismar konusu, diğer şiddet biçimlerinden biraz daha karmaşık bir yapı sergilemektedir. Araştırma sonuçları, Türkiye genelinde belirtilen davranışlardan en az birine yaşamının herhangi bir döneminde maruz kalan evlenmiş kadınların oranının yüzde 30 olduğunu ortaya koymuştur. Son 12 ayda bu davranışlardan birine maruz kalan kadınların oranı ise yüzde 15'tir (Tablo 5.11).

Çalışmaya engel olma ya da bir işten ayrılmaya neden olma yüzde 24 ile belirtilen üç davranış biçimi arasında en çok karşılaşılan ekonomik şiddet/istismar davranışıdır. Yaşamının herhangi bir döneminde evlenmiş kadınların dörtte biri, son 12 ayda ise onda biri bu davranışa maruz kaldığını ifade etmiştir (Ek Tablo 5.6).

Yerleşim yeri ve bölgesel farklılıklar incelendiğinde, kadınların tarım dışı alanlarda istihdamının mümkün olduğu yerlerde, çalışmanın engellenmesi ile daha fazla karşılaşıldığı göze çarpmaktadır. Bu durumun bir yansıması olarak, kırdan yaşayan evlenmiş kadınların yüzde 17'si çalışmasının eşi veya birlikte olduğu erkek tarafından engellendiğini belirtmiş iken, bu oran kentte yaşayan kadınlar için yüzde 26'dır (Ek Tablo 5.6). Benzer bir örüntü farklı düzeylerde diğer ekonomik şiddet/istismar biçimleri için de geçerlidir. Kadınların sosyal ve demografik özelliklerine göre üç ekonomik şiddet/istismar davranışına ilişkin yüzdeler Ek Tablo 5.6'da bölge, yerleşim yeri, yaş, eğitim, medeni durum, erken evlilik durumu ve refah düzeylerine göre verilmektedir. Kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde, ev ihtiyaçları için para verilmemesi kadınların yüzde 9'unun maruz kaldığı bir davranıştır. Evlenmiş kadınların gelirinin elinden alınması ise yüzde 5 düzeyinde karşılaşılan şiddet/istismar biçimidir.

Tablo 5.11 Ekonomik şiddet/istismar yaygınlığı

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşi veya birlikte olduğu erkeklerin ekonomik şiddetine/istismarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Ekonomik şiddet/istismar			
	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ay	Evlenmiş kadın sayısı	
Yerleşim yeri				
	Kent	32,1	15,4	4.290
	Kır	22,8	11,7	1.997
12 Bölge				
	İstanbul	30,0	15,1	583
	Batı Marmara	27,5	11,3	559
	Ege	31,7	12,8	538
	Doğu Marmara	28,9	13,2	612
	Batı Anadolu	39,5	17,1	377
	Akdeniz	32,5	16,5	529
	Orta Anadolu	25,6	11,7	531
	Batı Karadeniz	24,5	11,7	607
	Doğu Karadeniz	25,7	12,0	480
	Kuzeydoğu Anadolu	27,6	17,8	540
	Ortadoğu Anadolu	24,3	14,3	471
	Güneydoğu Anadolu	27,1	17,1	460
Yaş grubu				
	15-24	29,0	19,0	477
	25-34	30,8	18,1	1.981
	35-44	32,3	15,7	1.815
	45-59	27,5	8,8	2.014
Eğitim				
	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	26,2	13,1	1.284
	İlkokul	33,2	16,6	3.010
	Ortaokul	33,2	16,3	737
	Lise	29,4	13,5	818
	Lisans ve lisansüstü	17,0	5,8	436
Medeni durum				
	Hâlen evli	28,1	14,8	5.828
	Eşi ölmüş	32,7	1,2	198
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	70,4	19,6	261
Erken evlilik durumu				
	18 yaşından önce evlenmiş	34,2	16,5	1.745
	18 yaşından sonra evlenmiş	28,6	13,9	4.542
Refah düzeyi				
	Düşük	30,3	15,9	2.735
	Orta	32,6	17,1	1.273
	Yüksek	28,5	12,2	2.279
Türkiye		30,0	14,6	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

5.1.4. Erken yaşta evlilikler ve şiddet/istismar ilişkisi

Erken yaşlarda evlilik, fiziksel, fizyolojik ve psikolojik açılarından evlilik ve çocuk doğurma sorumluluğunu taşımaya hazır olmadan gerçekleştirilen evlilikler olarak tanımlanmakta ve erken yaşta evlenen kadınların, daha ileri yaşlarda evlenen kadınlara oranla eğitim, sağlık, sosyal yaşama katılım gibi birçok açıdan daha dezavantajlı oldukları bilinmektedir. Dördüncü bölümde, erken evliliklerin kuruluşuna ilişkin özellikler aktarılmış, erken yaşta evlenen kadınların daha çok kendilerinden yaşça büyük erkekler ile ailelerinin kararıyla evlendikleri belirtilmiştir (Bkz. Bölüm 4.2 Erken Evlilikler). On sekiz yaşını tamamlamadan yapılan bu evliliklerde, birçok açıdan dezavantajlı olan kadınlar, farklı şiddet biçimlerine daha ileri yaşlarda evlenen kadınlardan daha fazla maruz kalmaktadırlar. Bu bölümde, 18 yaşını tamamlamadan evlenen kadınlar ile 18 yaşından sonra evlenen kadınların maruz kaldıkları fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar yüzdeleri karşılaştırılmaktadır.

Evlilik yaşı ile farklı şiddet biçimlerinin düzeyi arasında belirgin bir ilişki vardır. Tablo 5.12'de evlenmiş kadınların yaşamın herhangi bir döneminde ve son 12 ayda maruz kaldıkları şiddet yaygınlığı, yerleşim yeri ve Türkiye geneli için verilmektedir. Buna göre, yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan fiziksel şiddet erken yaşta evlenen kadınlar arasında yüzde 48 iken, 18 yaşından sonra evlenen kadınlar arasında yüzde 31 düzeyindedir. Son 12 ay açısından da benzer biçimde fiziksel şiddet yaygınlığı yüzde 10 ve yüzde 8 ile erken yaşta evlenen kadınlar aleyhinedir. Bu örüntü kentsel ve kırsal yerleşim yerleri açısından da geçerlidir; kentsel yerleşim yerlerinde yaşamın herhangi bir dönemindeki fiziksel şiddet yüzde 49, son 12 ayda ise yüzde 45 düzeyindedir (Tablo 5.12). Kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet davranışlarının hepsine erken yaşta evlenen kadınlar daha fazla maruz kalmışlardır (Ek Tablo 5.1).

On sekiz yaşından önce evlenen kadınların yüzde 19'u, 18 yaşından sonra evlenen kadınların ise yüzde 10'u yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Son 12 ay ve yerleşim yeri açısından da cinsel şiddet maruz kalma erken yaşta evlenen kadınlar arasında daha yaygındır (Tablo 5.12). Erken yaşta evlenen kadınlar fiziksel şiddet davranışlarında olduğu gibi, cinsel şiddet davranışlarının da her birine 18 yaşından sonra evlenen kadınlardan daha fazla maruz kalmışlardır. Bu fark özellikle zorla cinsel ilişkiye girme (yüzde 13'e karşın yüzde 5) ve istemediği hâlde korktuğu için cinsel ilişkiye girme (yüzde 14'e karşın yüzde 7) davranışlarında belirgindir (Ek Tablo 5.2).

Fiziksel ve cinsel şiddet biçimi bir arada değerlendirildiğinde, erken yaşta evlenen kadınların yarısının fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığı, 18 yaşından sonra evlenen kadınların ise üçte birinin şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Bu farklılaşmalar son 12 ay ve yerleşim yerleri için de gözlenmektedir (Tablo 5.12).

On sekiz yaşından sonra evlenmiş kadınların yüzde 42'si yaşamlarının herhangi bir döneminde duygusal şiddet/istismara maruz kalırken, bu oran 18 yaşından önce evlenmiş kadınlar için yüzde 51'dir (Tablo 5.12). Fiziksel ve cinsel şiddet davranışlarına benzer şekilde, duygusal şiddet/istismar davranışlarının tümünde erken yaşta evlenen kadınlar daha dezavantajlıdır (Ek Tablo 5.5).

Tablo 5.12. Evlilik yaşına göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar yaygınlığı
Erken evlilik durumuna göre eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddeti ile duygusal şiddetine/istismarına yaşamın herhangi bir döneminde ve son 12 ayda maruz kalmış kadınların* yerleşim yeri ayrımında yüzdesi, Türkiye 2014

		18 yaşından önce evlilik	18 yaşından sonra evlilik
Fiziksel şiddet			
Yaşamın herhangi bir dönemi			
	Kent	48,5	30,6
	Kır	45,2	33,9
	Türkiye	47,6	31,2
Son 12 ay			
	Kent	10,2	7,7
	Kır	9,2	6,9
	Türkiye	10,0	7,6
Cinsel şiddet			
Yaşamın herhangi bir dönemi			
	Kent	19,8	9,5
	Kır	16,5	9,7
	Türkiye	18,9	9,5
Son 12 ay			
	Kent	7,6	4,7
	Kır	6,3	4,5
	Türkiye	7,2	4,7
Fiziksel ve/veya cinsel şiddet			
Yaşamın herhangi bir dönemi			
	Kent	50,8	32,6
	Kır	48,2	34,7
	Türkiye	50,1	33,0
Son 12 ay			
	Kent	14,3	10,3
	Kır	12,7	8,8
	Türkiye	13,9	10,0
Duygusal şiddet/istismar			
Yaşamın herhangi bir dönemi			
	Kent	51,9	42,4
	Kır	47,0	37,9
	Türkiye	50,6	41,5
Son 12 ay			
	Kent	28,1	26,6
	Kır	25,4	19,2
	Türkiye	27,4	25,1
Kadın sayısı		1.745	4.542

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

5.1.5. Şiddet uygulayan erkeklerin özellikleri

Kadınların eşleri ya da birlikte oldukları erkeklerden maruz kaldıkları farklı şiddet biçimlerinin düzeyi bu kısma kadar şiddete maruz kalan kadınların temel sosyal ve

demografik özellikleri çerçevesinde ele alınmıştır. Öte yandan, şiddet uygulayan erkeklerin bazı temel özelliklerini incelemek, şiddet olgusunu iki taraflı olarak resmedebilmek açısından önem taşımaktadır. Araştırma kapsamında yaşamının herhangi bir döneminde şiddete maruz kalmış kadınlara, şiddet uygulayanın son eşleri veya son birlikte oldukları erkek olup olmadığı sorulmuştur². Aynı zamanda evlenmiş veya bir erkekle birlikteliği olmuş tüm kadınlara, son eşlerinin veya son birlikte oldukları erkeğin temel özellikleri ve kötü alışkanlıkları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Bu başlık altındaki analizler şiddet uygulayan erkeğin son eş veya birlikte olunan son erkek olması durumunu kapsamaktadır. Bu kısımda, şiddet uygulayan erkeklerin seçilmiş sosyal ve demografik özellikleri (yaş, eğitim ve çalışma durumu), şiddet davranışı ile ilişkili olabilecek bazı kötü alışkanlıkları (alkol, kumar, uyuşturucu, erkeklerle kavga, eşi aldatma) ve yetiştiği ailede şiddet geçmişine dair yüzdeler verilmektedir (Tablo 5.13 ve Tablo 5.14).

Tablo 5.13'te, araştırma kapsamında görüşülen kadınların eşleri veya birlikte oldukları erkeklerin bazı sosyal ve demografik özellikleri ile kötü alışkanlıkları ve ailelerindeki şiddet geçmişlerinin yüzde dağılımı sunulmaktadır. Bu yüzdeler, fiziksel ve cinsel şiddet uygulayan erkekler için de tabloda verilmektedir. Araştırma kapsamında görüşülen kadınların son eşi ya da birlikte oldukları erkeklerin yüzde 75'i 35 yaşın üzerindedir, sadece yüzde 2'si 25 yaşın altındadır. Erkeklerin yüzde 44'ü ilkökul mezunudur ve yüzde 84'ü ücretli bir işte çalışmaktadır. Eğitim düzeyi ve çalışmaya ilişkin örüntü, fiziksel ve cinsel şiddet uygulayan erkekler açısından da büyük ölçüde değişmemektedir (Tablo 5.13).

Kötü alışkanlıklara bakıldığında, Türkiye genelinde, kumar oynamanın (yüzde 2) ve uyuşturucu kullanmanın (yüzde 1) oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Tanımlanan kötü alışkanlıklar arasında en yaygın olan alkol kullanımıdır (yüzde 21). Şiddetle ilişkisi açısından sık alkol kullanan erkeklere odaklanıldığında ise, fiziksel şiddet uygulayan erkekler arasında hemen her gün alkol kullananların oranının yüzde 6, cinsel şiddet uygulayan erkekler arasında ise yüzde 11 olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında görüşülen kadınların eşleri veya birlikte oldukları erkeklerin başka erkekler ile kavga etmeleri (yüzde 10) çok yaygın olmamakla birlikte, fiziksel ve cinsel şiddet uygulayan erkekler arasında (sırasıyla yüzde 18 ve yüzde 27) daha fazladır. Erkeklerin başka bir kadınla birlikte olmaları, diğer bir deyişle aldatmaları, yüzde 7 düzeyindedir. Ancak, aldatma diğer alışkanlıklardan farklı olarak "evet" ve "olabilir" cevapları ile birlikte değerlendirildiğinde, yüzde 10'a yükselmektedir. Evet ve olabilir cevapları ile birlikte değerlendirildiğinde, fiziksel ve cinsel şiddet uygulayan erkekler arasında aldatmanın yüzde 20 ve yüzde 31 olduğu görülmektedir (Tablo 5.13).

² Kadına yönelik şiddetin birden fazla erkekten kaynaklandığı durumlarda, kadının son dönemde maruz kaldığı şiddet ile ilişkilendirebilmek açısından şiddet uygulayan erkeğin yakın ilişkisi olan son erkek olup olmadığını bilmek gerekmektedir.

Tablo 5.13. Erkeklerin sosyal ve demografik özelliklerinin, kötü alışkanlıklarının ve ailelerinin şiddet geçmişlerinin yüzde dağılımı

Son eş veya birlikte olunan tüm erkekler ile fiziksel veya cinsel şiddet uygulayan erkeklerin* temel sosyal ve demografik özelliklerinin, kötü alışkanlıklarının ve şiddet geçmişlerinin yüzde dağılımı, Türkiye 2014

Temel özellikler/kötü alışkanlıklar ve ailede şiddet geçmişi	Son eş veya birlikte olunan erkekler	Fiziksel şiddet uygulayan erkekler	Cinsel şiddet uygulayan erkekler
Yaş			
15-24	1,8	1,1	1,8
25-34	22,9	18,3	17,0
35-44	33,1	33,1	31,1
45-59	34,3	37,4	39,0
60+	7,9	10,1	11,2
Eğitim			
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	4,8	6,3	8,4
İlkokul	44,2	52,1	54,1
Ortaokul	15,6	15,6	13,5
Lise	21,6	17,3	18,0
Lisans ve lisansüstü	13,8	8,6	6,0
Çalışma durumu			
Ücretli bir işte çalışıyor	83,7	81,7	78,9
Ücretli bir işte çalışmıyor	16,3	18,3	21,1
Alkol kullanımı: İçki içme sıklığı			
Hiç	78,8	72,5	68,5
Hemen her gün	3,1	6,2	11,1
Haftada bir	4,3	5,6	7,0
Ayda bir	5,1	6,2	6,7
Ayda birden az	8,7	9,4	6,6
Kumar bağımlılığı: Kumar oynama sıklığı			
Oynamıyor	97,8	95,2	93,0
Her gün	0,9	2,0	3,3
Haftada bir	0,6	1,2	2,0
Ayda bir	0,4	1,0	1,0
Ayda birden az	0,3	0,6	0,8
Uyuşturucu kullanımı: Uyuşturucu kullanma sıklığı			
Kullanmıyor	99,4	98,6	97,8
Her gün	0,2	0,5	0,7
Haftada bir	0,3	0,6	1,0
Ayda bir	0,1	0,2	0,5
Ayda birden az	0,1	0,1	0,0
Başka erkeklerle kavga			
Evet	10,1	18,4	26,5
Hayır	89,9	81,6	73,5
Başka kadınlarla birlikte olma			
Evet	6,5	13,6	22,5
Hayır	89,7	79,6	68,9
Olabilir	3,9	6,8	8,4
Erkeğin annesinin şiddet geçmişi			
Annesi fiziksel şiddete maruz kalmış	27,3	40,4	45,7
Annesi fiziksel şiddete maruz kalmamış	48,5	34,4	33,2
Bilmiyor	22,0	22,9	18,8
Cevapsız	2,1	2,2	2,4
Erkeğin ailesinde fiziksel şiddet geçmişi			
Erkek ailesinde fiziksel şiddete maruz kalmış	22,0	34,9	41,8
Erkek ailesinde fiziksel şiddete maruz kalmamış	57,7	42,8	36,2
Bilmiyor	20,3	22,3	22,0
Türkiye	6.287	2.320	739

*Şiddet uygulayan erkeğin son eş veya son birlikte olunan erkek olduğu durumlar için hesaplama yapılmıştır.

Erkeklerin aile içindeki şiddet geçmişi incelendiğinde, anneleri babalarının fiziksel şiddetine maruz kalan erkeklerin oranı yüzde 27'dir. Fiziksel şiddet uygulayan erkeklerin yüzde 40'ının, cinsel şiddet uygulayan erkeklerin yüzde 46'sının annesi babasının fiziksel şiddetine maruz kalmıştır. Erkeklerin annelerinin şiddete maruz kalmasına benzer şekilde, fiziksel ve cinsel şiddet uygulayanlar arasında da kendisi şiddete maruz kalmış olanların payı artmaktadır. Kendisi fiziksel şiddete maruz kalmış erkeklerin oranı yüzde 22'dir. Fiziksel şiddet uygulayan erkeklerin yüzde 35'i, cinsel şiddet uygulayan yüzde 42'si ailesinde fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Erkeklerin ailelerindeki şiddet geçmişine ilişkin bilgilerin kadınlardan alınması nedeniyle, yanıtlar arasında bilmiyor ve cevapsız seçenekleri de yer almaktadır (Tablo 5.13).

Tablo 5.14'te, Türkiye genelinde, erkeklerin farklı sosyal ve demografik özelliklerine, kötü alışkanlıklarına ve şiddet geçmişlerine göre eş veya birlikte olduğu kadınlara fiziksel ve cinsel şiddet uygulama yüzdeleri verilmiştir. Kadınların son eşleri veya birlikte oldukları erkeklerin yüzde 34'ü fiziksel şiddet, yüzde 11'i cinsel şiddet uygulamıştır. Beklendiği gibi erkeklerin yaşı arttıkça aralarında fiziksel şiddet uygulamış olanların oranı da artmaktadır. Cinsel şiddet için ise farklı bir yaş örüntüsü görülmektedir. En genç yaş grubunda olan erkekler arasında cinsel şiddet uygulayanların yüzdesi, 25-34 ve 35-44 yaşları arasındaki erkeklerden daha fazladır. 25 yaş sonrasında ise cinsel şiddet uygulayanların oranı yaş ile artmaktadır.

Erkeklerin eğitimi incelendiğinde, eğitimin artması ile hem fiziksel hem de cinsel şiddet uygulayan erkeklerin oranının azaldığı açıkça görülmektedir. Bu durum, kadınların eğitimi ve şiddet arasında gözlemlenmiş olan örüntü ile de uyumludur. Eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş erkeklerin yüzde 45'i fiziksel şiddet, yüzde 19'u cinsel şiddet uygulamışken, bu oran lisans ve lisansüstü eğitimi olan erkekler arasında fiziksel şiddet için yüzde 20'ye, cinsel şiddet için ise yüzde 4'e düşmektedir. Eğitimin olumlu etkisine karşın, ülkenin en eğitilmiş erkeklerinin beşte birinin fiziksel şiddet uygulamış olması gerçeği oldukça dikkat çekicidir. Erkeklerin işsizliği şiddete gerekçe olarak sıkça gösterilen bir sorundur. Ancak, erkeklerin çalışma durumlarına göre şiddet davranışları incelendiğinde, ücretli bir işte çalışan ve çalışmayan erkekler arasında şiddet uygulama yüzdeleri açısından önemli bir farklılık görülmemiştir (Tablo 5.14).

Tablo 5.14. Erkeklerin sosyal ve demografik özelliklerine, kötü alışkanlıklarına ve ailelerinin şiddet geçmişlerine göre fiziksel ve cinsel şiddet uygulama yüzdeleri

Son eş veya birlikte olunan erkeklerin*, sosyal ve demografik özelliklerine, kötü alışkanlıklarına ve şiddet geçmişlerine göre fiziksel ve cinsel şiddet uygulama yüzdeleri, Türkiye 2014

Temel özellikler/kötü alışkanlıklar ve ailede şiddet geçmişi		Fiziksel şiddet	Cinsel şiddet	Erkek sayısı
Yaş	15-24	19,7	11,9	114
	25-34	26,6	8,1	1.407
	35-44	34,1	10,5	1.990
	45-59	36,8	12,5	2.173
	60+	42,5	14,7	524
Eğitim	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	44,9	19,4	358
	İlkokul	40,4	13,6	2.821
	Ortaokul	32,3	9,0	956
	Lise	27,2	9,1	1.326
	Lisans ve lisansüstü	19,7	3,9	764
Çalışma durumu	Ücretli bir işte çalışıyor	32,7	10,3	5.167
	Ücretli bir işte çalışmıyor	38,7	14,3	1.116
Alkol kullanımı: İçki içme sıklığı	Hiç	31,3	9,6	5.067
	Hemen her gün	68,4	39,8	193
	Haftada bir	42,0	17,3	253
	Ayda bir	40,4	13,5	300
	Ayda birden az	34,9	8,1	474
	Kumar bağımlılığı: Kumar oynama sıklığı	Oynamıyor	32,6	10,4
Her gün		85,0	44,6	56
Haftada bir		(71,0)	(38,5)	38
Ayda bir		**	**	21
Ayda birden az		**	**	18
Uyuşturucu kullanımı: Uyuşturucu kullanma sıklığı	Kullanmıyor	33,4	10,8	6.238
	Her gün	**	**	13
	Haftada bir	**	**	12
	Ayda bir	**	**	5
	Ayda birden az	**	**	4
Başka erkeklerle kavga	Evet	63,1	28,8	623
	Hayır	30,4	8,9	5.636
Başka kadınlarla birlikte olma	Evet	75,6	40,2	389
	Hayır	29,5	8,4	5.649
	Olabilir	61,0	22,3	242
Erkeğin annesinin şiddet mağduriyeti	Annesi fiziksel şiddete maruz kalmış	51,3	19,2	1.612
	Annesi fiziksel şiddete maruz kalmamış	23,0	7,2	3.161
	Bilmiyor	35,3	9,0	1.370
	Cevapsız	35,3		139
Erkeğin ailesinde fiziksel şiddet geçmişi	Erkek ailesinde fiziksel şiddete maruz kalmış	54,1	21,6	1.287
	Erkek ailesinde fiziksel şiddete maruz kalmamış	24,1	6,5	3.696
	Bilmiyor	38,9	12,0	1.286
Türkiye		33,7	11,0	6.287

*Şiddet uygulayan erkek son eş veya son birlikte olunan erkek olduğu durumlar için hesaplama yapılmıştır.

Gözlem sayısı 25 den az olan hücreler () işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğundan yüzde bilgisi verilmemiştir.

Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

Not: Fiziksel ve cinsel şiddete ilişkin sonuçlar satır yüzdesi olarak verilmiştir.

Erkeklerin alkol ve uyuşturucu kullanmaları, kumar oynamaları, başka erkekler ile kavga etmeleri ve başka kadınlar ile birlikte olmaları gibi kötü alışkanlık olarak tanımlanan davranışları genellikle şiddetle ilişkilendirilmekte ve kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında sık sık gündeme getirilmektedir. Alkol kullanımı ile şiddet ilişkisi incelendiğinde, alkol kullananların çoğunluğunu oluşturan ayda birden az alkol kullananların uyguladığı fiziksel ve cinsel şiddet yüzdelerinin, hiç alkol kullanmayanlar ile benzer düzeyde olduğu görülmektedir. Öte yandan, alkol kullanımının sıklığı ile erkeklerin şiddet uygulaması arasında bir ilişki vardır. Hemen her gün alkol kullanan erkekler, diğerlerine oranla daha fazla fiziksel ve cinsel şiddet uygulamışlardır (Tablo 5.14). Ancak, hemen her gün alkol kullanan grubun, erkekler arasında küçük bir gruba (yüzde 3) karşılık geldiğine dikkat edilmelidir (Tablo 5.13). Kumar oynayan ve uyuşturucu kullanan erkeklerin az sayıda olması nedeniyle fiziksel ve cinsel şiddet yüzdelerine ilişkin bilgilerin tamamı verilememiştir. Sonuçlar, şiddet düzeylerinin yükselmesinde kötü alışkanlıkları olan erkeklerin etkisinin oldukça sınırlı olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Ancak özel bir ilgi grubu olarak bu gruptaki erkeklere yönelik çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Başka erkekler ile en az bir kez kavga etmiş olan erkeklerin uyguladıkları fiziksel şiddet (yüzde 63), hiç kavga etmeyenlerin uyguladıkları şiddetin (yüzde 30) iki katından fazladır. Cinsel şiddet açısından ise bu fark üç katın üzerine kadar çıkmaktadır (sırasıyla yüzde 29 ve yüzde 9). Aldatan erkeklerin uyguladıkları fiziksel şiddet (yüzde 76) ve cinsel şiddet (yüzde 40) diğerlerine oranla daha fazladır. Araştırma sonuçları, annesi fiziksel şiddete maruz kalmış olan erkeklerin yarısının eşine fiziksel şiddet (yüzde 51), beşte birinin ise cinsel şiddet (yüzde 19) uyguladığını göstermektedir. Erkeklerin aile içinde kendilerinin maruz kaldığı fiziksel şiddet ise, yüzde 22 düzeyindedir. Erkeğin şiddet mağduriyeti, uyguladığı fiziksel şiddeti (yüzde 54) ve cinsel şiddeti (yüzde 22) artıran faktörler arasındadır (Tablo 5.14).

5.2. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ve şiddete ilişkin tutumları

Şiddet davranışını daha iyi analiz edebilmek için, kadınların toplumsal cinsiyet rolleri ve şiddete ilişkin tutumlarını öğrenmek önemlidir. Araştırma kapsamında, tüm kadınlara konuya ilişkin tutumlarını anlamak amacıyla toplumsal cinsiyet rolleri, fiziksel şiddete gerekçe olarak gösterilen durumlar ve cinsel şiddet konularında üç ayrı modülde yer alan sorular yöneltilmiştir.

Toplumsal cinsiyet ilişkileri ile ilgili olarak, sıralanan ifadelerle katılıp katılmadığı:

- 1) Kadın, herhangi bir konuda eşiyile aynı fikirde değilse tartışmamalı ve susmalıdır.
- 2) Çocukları terbiye etmek için bazen dövmek gerekebilir.
- 3) Kadının tavır ve davranışlarından ailenin erkekleri sorumludur.
- 4) Kadın elindeki parayı kendi istediği gibi harcayabilmelidir.

5) Yemek, bulaşık, çamaşır ve ütü gibi ev işlerini erkekler de yapmalıdır.

Fiziksel şiddete gerekçe olarak gösterilen durumlarla ilgili olarak, aşağıdaki durumlarda erkeğin eşini dövmesini doğru bulup bulmadığı:

- 1) Kadın ev işlerini ihmal ederse
- 2) Kadın eşine karşı çıkarsa
- 3) Kadın cinsel ilişkiyi reddederse
- 4) Kadın eşine başka kadınlarla ilişkisi olup olmadığını sorarsa
- 5) Erkek eşinin kendisini aldattığından şüphelenirse
- 6) Erkek eşinin kendisini aldattığını öğrenirse

Cinsel şiddetle ilgili olarak, aşağıdaki durumlarda:

- 1) Kadının canı istemiyorsa
- 2) Eşi sarhoş ise
- 3) Kadının sağlık sorunları varsa
- 4) Eşi kendisine kötü muamele ediyorsa

kadının eşiyse cinsel ilişkiye girmeyi reddedip reddedemeyeceği sorulmuştur.

Tablo 5.15'te yukarıda listelenmiş olan toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beş ifadeye katılan evlenmiş kadınların yüzdesi sosyal ve demografik özelliklerine göre verilmektedir. Birinci ve üçüncü ifadeler geleneksel toplumsal rolleri onaylayan, son iki ifade geleneksel rollere karşı çıkan ifadeler iken, ikinci ifade çocukların disipline edilmesinde şiddetin onaylanıp onaylanmadığını ortaya koyan ifadedir. Türkiye genelinde, evlenmiş kadınların yüzde 43'ü "kadın, herhangi bir konuda eşiyse aynı fikirde değilse tartışmamalı ve susmalıdır" ifadesine, evlenmiş kadınların yüzde 42'si ise "kadının tavır ve davranışlarından ailenin erkekleri sorumludur" ifadesine katıldığını belirtirken, evlenmiş kadınların yüzde 27'si "çocukları terbiye etmek için bazen dövmek gerekebilir" ifadesine katılmıştır. Buna karşın evlenmiş kadınların yüzde 68'i "kadın elindeki parayı kendi istediği gibi harçayabilmelidir" ve evlenmiş kadınların yüzde 71'i "yemek, bulaşık, çamaşır ve ütü gibi ev işlerini erkekler de yapmalıdır" ifadelerine katıldıklarını belirtmişlerdir. Şiddet düzeyinin yerleşim yerine göre önemli bir farklılık göstermemesine rağmen, dikkat çekici bir bulgu olarak tutumlar açısından kadının yaşadığı yerleşim yeri önemli bir farklılık yaratmaktadır. Kadınların refah düzeyine göre toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarda görülen farklılaşma yine şiddet düzeyindeki farklılaşmadan daha belirgindir.

Tablo 5.15 Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin belirtilen görüşlere katılan kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

		Kadın herhang bir konuda eşyle aynı fikirde değilse tartışmalıdır	Cocukları terbiye etmek için bazen dövmek gerekebilir	Bir kadının tavır ve davranışlarından ailenin erkekleri sorumludur	Kadın elindeki parayı kendi istediği gibi harçayabilmelidir	Yemek, buluşuk, camasır ve ütü gibi ev işlerini erkekler de yapabilmelidir	Evlenmiş kadın sayısı
Yerleşim yeri							
	Kent	39,0	24,3	37,8	69,0	73,1	4.290
	Kır	57,4	37,8	55,6	63,0	61,9	1.997
Bölge							
	İstanbul	40,3	20,1	37,5	65,2	70,2	583
	Batı Marmara	48,1	22,7	45,3	66,7	71,7	559
	Ege	36,6	23,2	41,7	68,2	72,9	538
	Doğu Marmara	37,0	20,2	32,3	72,0	75,7	612
	Batı Anadolu	37,9	29,3	35,6	68,0	78,8	377
	Akdeniz	42,8	31,4	42,9	75,1	76,2	529
	Orta Anadolu	49,6	31,0	48,5	58,5	61,7	531
	Batı Karadeniz	51,6	28,6	47,7	64,4	70,2	607
	Doğu Karadeniz	55,4	24,0	41,0	67,6	69,7	480
	Kuzeydoğu Anadolu	58,6	36,6	49,7	67,7	56,7	540
	Ortadoğu Anadolu	52,1	43,0	55,8	61,2	59,8	471
	Güneydoğu Anadolu	46,3	40,1	48,8	67,4	59,4	460
Yaş							
	15-24	42,1	25,2	42,5	65,0	68,2	477
	25-34	37,4	28,6	39,0	68,3	69,5	1.981
	35-44	39,1	26,7	38,6	67,2	72,1	1.815
	45-59	52,8	27,0	47,2	68,1	71,1	2.014
Eğitim							
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	63,2	42,3	60,4	59,3	59,8	1.284
	İlkokul	49,6	28,8	46,3	66,7	67,4	3.010
	Ortaokul	36,6	22,1	35,8	68,8	71,4	737
	Lise	20,5	16,7	25,3	71,3	81,4	818
	Lisans ve lisansüstü	12,1	13,4	13,5	82,8	92,1	436
Çalışma durumu							
	Ücretli bir işte çalışıyor	38,6	25,6	37,6	72,6	75,5	1.959
	Ücretli bir işte çalışmıyor	45,0	28,1	43,5	65,6	68,6	4.325
Refah düzeyi							
	Düşük	54,5	36,3	53,6	62,9	62,4	2.735
	Orta	46,3	26,2	40,5	67,2	70,7	1.273
	Yüksek	31,3	19,9	31,8	72,1	78,0	2.279
	Türkiye	43,0	27,3	41,7	67,7	70,6	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Evlenmiş kadınların fiziksel şiddete yönelik tutumunun irdelendiği modüle yer alan şiddete gerekçe olarak gösterilen durumlar arasında aldatma ve aldatma şüphesi şiddete gerekçe olma açısından en fazla onaylanan durumlardır. Evlenmiş kadınların yüzde 36'sı, kadının eşini aldatması durumunda erkeğin eşini dövmesini doğru bulduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde aldatma şüphesi de kadınların yüzde 18'i tarafından şiddete gerekçe olarak onaylanmaktadır. Özellikle 15-24 yaş grubundaki evlenmiş genç kadınlar arasında bu tutumun daha fazla onaylanıyor olması (aldatma durumunda yüzde 47, aldatma şüphesinde yüzde 20) dikkat çekicidir. Evlenmiş kadınların yüzde 58'i hiçbir gerekçe ile erkeğin eşini dövmesini onaylamaz iken, bu oran yerleşim yerine ve bölgelere büyük değişiklikler göstermektedir (Tablo 5.16).

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarda olduğu gibi, fiziksel şiddete gerekçe olarak gösterilen davranışlarda da kırsal ve kentte yaşayan kadınların tutumlarında önemli bir farklılık vardır. Tutumlardaki bölgesel farklılıklar, şiddet düzeyinde gözlenen bölgesel farklılığa göre daha belirgindir. Özellikle yüksek refah düzeyindeki kadınlarda yüzde 70, lisans ve lisanüstü eğitimi olan kadınlarda ise şiddete hiçbir durumu gerekçe olarak görmeme yüzde 84 düzeyine çıkmaktadır (Tablo 5.16).

Cinsel ilişkinin kadının isteği dışında gerçekleşmesi en temel cinsel şiddet davranışlarından biridir. Evli bir kadının cinsel ilişkiyi reddedebileceği çeşitli durumların sıralandığı modülle toplanan veri analiz edildiğinde, evlenmiş kadınların yüzde 86'sının kadının istemediği durumda cinsel ilişkiyi reddedebileceğini ifade ettiği görülmektedir. Evlenmiş kadınlar arasında en yaygın kabul edilen durum ise, sağlık sorunu olduğunda kadının cinsel ilişkiyi reddedebileceği düşüncesidir (yüzde 95). Sosyal ve demografik özelliklere göre evli kadınların cinsel ilişkiyi reddedebileceği çeşitli durumlara ilişkin yüzdeler, eğitim ve refah düzeyi değişkenleri ayırımında farklılık göstermektedir (Tablo 5.17).

Tablo 5.16 Fiziksel şiddete ilişkin tutumlar

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre şiddete gerekçe gösterilen seçilmiş durumlarda fiziksel şiddeti kabul edilir bulan kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Verleşim yeri	Şiddete gerekçe gösterilen durumlar										Evlennmiş kadın sayısı
	Hiçbir gerekçe ile şiddeti kabul etmeyenler	Kadının ev işlerini ihmal etmesi	Kadının eşine karşı çıkması	Kadının eşine ilişkin reddetmesi	Eşine başka kadınlara ilişkisi olup olmadığını sorması	Erkeğin kendisinin aldatıldığını düşünmesi	Erkeğin kendisinin aldatıldığını düşünmesi				
Bölge											
Kent	61,7	4,0	7,7	3,9	2,5	13,0	29,2	4,290			
Kır	44,0	12,9	20,9	11,7	8,7	23,7	45,5	1,997			
İstanbul	62,0	7,7	6,7	2,7	2,6	11,5	28,1	583			
Batı Marmara	54,5	7,1	17,2	8,3	9,5	23,7	40,0	559			
Ege	62,2	2,7	11,6	3,8	3,1	15,2	35,0	538			
Doğu Marmara	73,6	3,2	4,9	2,5	2,3	8,0	20,0	612			
Batı Anadolu	60,6	12,3	8,1	4,3	2,0	12,4	30,6	377			
Akdeniz	60,6	14,1	8,5	8,7	5,0	18,9	37,3	529			
Orta Anadolu	48,7	5,9	14,5	5,0	8,0	20,6	47,6	531			
Batı Karadeniz	53,9	4,3	12,7	6,2	4,5	19,2	31,0	607			
Doğu Karadeniz	64,0	17,8	10,1	4,7	4,0	12,6	27,9	480			
Kuzeydoğu Anadolu	34,5	21,1	27,5	17,5	10,4	27,9	53,4	540			
Ortadoğu Anadolu	36,7	12,6	31,9	21,5	14,6	36,3	61,4	471			
Güneydoğu Anadolu	40,4	7,7	22,7	14,6	8,8	25,1	52,3	460			
Yaş											
15-24	51,4	5,7	9,7	4,2	4,4	20,0	47,0	477			
25-34	59,8	5,4	12,0	5,8	4,7	16,3	35,0	1,981			
35-44	58,6	7,5	13,0	6,7	4,3	16,3	35,1	1,815			
45-59	56,5	11,4	16,3	10,2	6,8	19,7	36,2	2,014			
Eğitim											
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	35,3	20,1	30,1	20,0	12,5	31,4	54,5	1,284			
İlkokul	54,6	6,3	12,1	5,1	4,2	17,2	36,2	3,010			
Ortaokul	61,0	2,1	5,2	1,5	1,9	11,2	31,0	737			
Lise	77,7	0,5	1,3	0,7	0,9	6,4	19,1	818			
Lisans ve lisansüstü	84,3	0,0	0,2	0,0	0,2	2,8	13,1	436			
Çalışma durumu											
Ücretli bir işte çalışıyor	61,5	9,2	13,9	7,0	5,9	16,5	35,8	1,959			
Ücretli bir işte çalışmıyor	56,2	7,3	13,2	7,4	4,9	18,2	36,6	4,325			
Rafah düzeyi											
Düşük	43,3	13,4	20,6	12,5	8,3	26,0	48,7	2,735			
Orta	58,6	5,0	11,1	4,4	4,2	15,0	32,3	1,273			
Yüksek	70,3	2,3	5,2	1,9	1,6	8,1	22,3	2,279			
Türkiye	57,8	7,9	13,4	7,3	5,2	17,7	36,4	6,287			

*Hesaplamalar en az bir evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Tablo 5.17 Evlilikte cinsel ilişkiye zorlamaya yönelik tutumlar

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre seçilmiş durumlarda evli kadınların cinsel ilişkiyi reddedebileceğini düşünen kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

	Evli kadının cinsel ilişkiyi reddedebileceği seçilmiş durumlar				Evlenmiş kadın sayısı	
	Kadının canı istemiyor ise	Eşi sarhoş ise	Kadının sağlık sorunları varsa	Eşi kadına kötü muamele ediyor ise		
Yerleşim yeri						
	Kent	87,5	90,3	96,2	92,7	4.290
	Kır	78,3	84,6	91,4	86,6	1.997
Bölge						
	İstanbul	88,6	89,2	95,5	92,9	583
	Batı Marmara	83,8	86,2	96,5	92,7	559
	Ege	90,7	93,5	97,9	96,0	538
	Doğu Marmara	87,1	91,3	97,1	94,2	612
	Batı Anadolu	89,4	93,6	98,3	94,6	377
	Akdeniz	87,4	92,1	95,9	93,1	529
	Orta Anadolu	82,4	83,3	87,8	85,2	531
	Batı Karadeniz	85,9	88,4	94,5	90,3	607
	Doğu Karadeniz	82,0	89,8	95,3	89,7	480
	Kuzeydoğu Anadolu	78,1	81,5	92,6	83,9	540
	Ortadoğu Anadolu	74,0	80,0	85,7	80,1	471
	Güneydoğu Anadolu	72,9	81,3	92,2	83,4	460
Yaş						
	15-24	86,4	88,5	94,8	92,2	477
	25-34	87,5	91,0	95,6	93,2	1.981
	35-44	86,0	90,1	95,2	91,0	1.815
	45-59	82,8	86,1	94,6	89,6	2.014
Eğitim						
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	70,4	77,6	87,4	79,0	1.284
	İlkokul	86,1	88,9	95,8	92,4	3.010
	Ortaokul	88,7	93,2	96,6	94,1	737
	Lise	93,8	95,0	99,1	97,5	818
	Lisans ve lisansüstü	95,3	97,7	98,4	97,8	436
Çalışma durumu						
	Ücretli bir işte çalışıyor	87,7	91,3	96,5	93,7	1.959
	Ücretli bir işte çalışmıyor	84,6	88,1	94,6	90,4	4.325
Refah düzeyi						
	Düşük	78,4	82,5	90,9	86,0	2.735
	Orta	86,0	89,4	96,4	92,1	1.273
	Yüksek	91,5	94,7	98,2	95,8	2.279
Türkiye		85,5	89,0	95,1	91,4	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

5.3. Eş veya birlikte olduğu erkekler dışındaki kişilerden kadına yönelik şiddet

Kadınlara yönelik şiddetin en yaygın failleri eş ve birlikte olunan erkekler olmakla birlikte, kadınlar bu erkekler dışındaki kişiler tarafından da farklı şiddet biçimlerine maruz bırakılmaktadır. Araştırma kapsamında, tüm kadınlara eşleri ve birlikte oldukları erkekler dışındaki kişilerin yönelttiği şiddete ilişkin sorular sorulmuştur. Bu kısımda, kadınların yakın ilişkide oldukları erkekler dışındaki kişilerden, 15 yaşından itibaren maruz kaldıkları fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet/istismar, eğitim ve çalışma yaşamına katılmalarının engellenmesi ile 15 yaşından önce maruz kaldıkları cinsel istismar ile ilgili bulgular yer almaktadır. Fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet/istismar, çocukluk dönemindeki cinsel istismar failleri ile eğitim ve çalışma hakkını engelleyen kişilerin kimler olduğu bilgisi de bu kısma ilişkin ek tablolarda verilmektedir.

5.3.1. On beş yaşından sonra fiziksel şiddet

Araştırma kapsamında, kadınlara, eş veya birlikte olunan kişi dışındaki herhangi biri tarafından 15 yaşından sonra fiziksel şiddet uygulanıp uygulanmadığı sorulmuştur. Evet yanıtı veren kadınlara ayrıca fiziksel şiddet uygulayan kişi ya da kişilerin kimler olduğu ve maruz kaldıkları şiddetin sıklığına ilişkin sorular yöneltmiştir. Tablo 5.18’de, 15 yaşından sonra eş veya birlikte olunan kişi dışındakilerden kadınlara yönelik fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar yaygınlığı, bölge, yerleşim yeri, yaş, eğitim, birliktelik durumu ve refah düzeyi açısından verilmektedir.

Yakın ilişkide oldukları erkekler dışındaki kişilerin fiziksel şiddetine maruz kaldığını belirten kadınların oranı yüzde 14’tür. Kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet yüzdesi, kentsel ve kırsal alanlar açısından önemli bir değişiklik göstermemektedir. Bölgeler açısından ise İstanbul (yüzde 17), Orta Anadolu (yüzde 17), Batı Anadolu (yüzde 15) ve Ege (yüzde 15) bölgelerinde yaşayan kadınlar ülke ortalamasından daha fazla fiziksel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Genellikle aile bireylerinden kadınlara yönelen 15 yaşından sonraki fiziksel şiddete maruz kaldığını bildiren kadınların oranının eğitim ve refah düzeyine göre fazla farklılaşmadığı görülmektedir. Birliktelik durumu açısından boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların diğer kişilerden maruz kaldıkları fiziksel şiddet en yüksek düzeydedir (Tablo 5.18).

Kadınlar en fazla aile içinde fiziksel şiddete maruz kalmışlardır. Babalar, kadınlara fiziksel şiddet uygulayanların başında gelmektedir. Türkiye genelinde kadınların yüzde 43’ü babalarından, yüzde 23’ü annelerinden ve yüzde 18’i ağabeylerinden fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade etmiştir. Yetiştirdiği ailenin bireyleri yanında, eşinin aile bireyleri de kadınlara şiddet uygulayanlar arasında ön sıralardadır. Kadınların yüzde 8’i kayınpederi ve kayınvalidesinden, yüzde 5’i ise kayınbiraderinden fiziksel şiddet gördüğünü ifade etmiştir. Aile bireyleri dışında fiziksel şiddet uygulayanların başında ise yüzde 5 ile öğretmen gelmesi dikkat çekicidir (Ek Tablo 5.7).

Kentsel ve kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan kadınlar açısından bir farklılık görülmemekle birlikte, bölgesel farklılıklar mevcuttur. Orta Anadolu'da yaşayan kadınların yarısı, İstanbul ve Batı Marmara'da yaşayan kadınların yarısına yakını babasından şiddet görmüştür. Eşin ailesinden kaynaklanan şiddet, kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan kadınlar arasında belirgin olarak daha fazladır (Ek Tablo 5.7).

Tablo 5.18 On beş yaşından sonra fiziksel ve cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar						
Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşi veya birlikte olduğu erkekler dışındaki kişilerin fiziksel ve cinsel şiddetine ve duygusal şiddetine/istismarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014						
Temel özellikler		Fiziksel şiddet	Cinsel şiddet	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet	Duygusal şiddet/istismar	Kadın sayısı
Yerleşim yeri						
	Kent	14,3	3,2	16,3	23,5	5.073
	Kır	13,0	1,6	13,9	18,8	2.389
12 Bölge						
	İstanbul	17,4	3,1	19,6	27,1	692
	Batı Marmara	13,0	2,2	14,0	19,4	634
	Ege	15,0	2,0	15,8	22,3	619
	Doğu Marmara	12,1	3,9	14,9	17,7	694
	Batı Anadolu	15,3	6,1	19,4	33,3	434
	Akdeniz	14,4	2,8	15,3	23,2	604
	Orta Anadolu	17,0	1,8	18,2	24,1	620
	Batı Karadeniz	11,4	2,8	13,7	18,1	719
	Doğu Karadeniz	8,6	1,5	9,6	13,8	567
	Kuzeydoğu Anadolu	12,2	0,6	12,6	21,2	666
	Ortadoğu Anadolu	10,4	2,8	12,1	15,5	625
	Güneydoğu Anadolu	10,2	1,4	10,9	15,3	588
Yaş grubu						
	15-24	15,1	3,6	17,1	26,5	1.369
	25-34	14,6	3,6	16,8	23,2	2.142
	35-44	14,4	2,6	16,0	22,1	1.891
	45-59	12,3	1,9	13,5	19,4	2.060
Eğitim						
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	14,0	1,2	14,5	19,1	1.348
	İlkokul	13,8	1,8	15,1	20,7	3.147
	Ortaokul	14,3	3,4	16,6	24,9	1.239
	Lise	15,4	5,1	18,0	26,3	1.117
	Lisans ve lisansüstü	11,8	5,4	15,3	24,7	608
Birliktelik durumu						
	Hâlen evli	13,5	2,6	15,1	20,6	5.828
	Evlenmemiş, birlikteliği olmamış	9,5	1,8	10,7	21,8	662
	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş**	19,0	5,1	22,4	34,1	513
	Eşi ölmüş	16,7	3,5	19,2	28,8	198
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	25,1	6,9	26,4	37,4	261
Refah düzeyi						
	Düşük	15,6	2,4	17,0	21,9	3.218
	Orta	14,8	2,2	15,8	23,1	1.509
	Yüksek	12,2	3,6	14,7	22,5	2.735
Türkiye		14,0	2,9	15,8	22,4	7.462

*Hesaplamalar tüm kadınlar için yapılmıştır.

**Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş.

5.3.2. On beş yaşından sonra cinsel şiddet

Araştırma kapsamında tüm kadınlara, 15 yaşından sonra eşleri veya birlikte oldukları erkekler dışındaki kişiler tarafından istekleri dışında, cinsel ilişkiye girmeye ya da cinsel bir eylemde bulunmaya zorlanıp zorlanmadıkları sorulmuştur. Eğer kadın bu tür bir cinsel eyleme maruz kaldı ise bu davranışı kim ya da kimlerin yaptığı ve bu davranışın sıklığı konusunda da sorular yönlendirilmiştir. Türkiye genelinde, kadınların yüzde 3'ü yakın ilişkide olduğu erkekler dışındaki kişilerin cinsel şiddetine maruz kaldığını belirtmiştir. Eş ya da birlikte olunan erkek dışındakilerden maruz kalınan cinsel şiddet en fazla Batı Anadolu (yüzde 6) bölgesinde yaşayan kadınlar tarafından belirtilmiştir. Eğitimi lise ve üzeri olan kadınların belirttiği cinsel şiddet diğer eğitim düzeylerinden daha fazla olup yüzde 5'in üzerindedir (Tablo 5.18).

Fiziksel şiddetten farklı olarak cinsel şiddet uygulayanların başında yakın aile bireyleri dışındaki kişiler gelmektedir. On beş yaşından sonra cinsel şiddete maruz kalmış kadınların yüzde 56'sı bu şiddeti yabancı³ birinden gördüğünü ifade ederken, ikinci sırayı erkek akrabalar⁴ (yüzde 17) almaktadır. Kadınların yüzde 13'ü bir erkek arkadaşının cinsel şiddetine maruz kaldığını ifade ederken, yüzde 12'si ise iş yerinden bir kişinin cinsel şiddetine maruz kalmıştır (Ek Tablo 5.8).

5.3.3. On beş yaşından sonra duygusal şiddet/istismar

Kadınların yakın ilişkide buldukları erkekler dışındaki kişilerden 15 yaşından sonra maruz kaldıklarını belirttikleri duygusal şiddet/istismar ülke genelinde yüzde 22 düzeyindedir. Diğer şiddet biçimlerinden daha yaygın olan duygusal şiddet/istismar; Batı Anadolu bölgesinde, kentsel alanlarda yaşayan kadınlar ile daha genç yaş grupları arasında daha fazla olup, kadının eğitiminin artışına paralel olarak lise düzeyine kadar artmakta ardından hafif bir düşüş göstermektedir. Birlikte durumu açısından değerlendirildiğinde, boşanmış ya da eşinden ayrı yaşayan kadınlar en fazla duygusal şiddete/istismara maruz kalmış grubu oluşturmaktadır (yüzde 37). Bu grubu yüzde 34 düzeyi ile evlenmemiş, birlikteliği olmuş kadınlar takip etmektedir (Tablo 5.18).

Duygusal şiddete/istismara maruz kalmış kadınlara kimlerin kendilerine şiddet uyguladığı da sorulmuştur. Ek Tablo 5.9'da duygusal şiddet uygulayan kişilerin yakınlık derecesi, şiddete maruz kalan kadınların sosyal ve demografik özellikleri ayrımında detaylı olarak verilmektedir. Duygusal şiddete/istismara maruz kalan kadınlar, diğer şiddet biçimlerinden farklı olarak, daha çok kadın akrabaları⁵ tarafından duygusal açıdan istismar edildiklerini belirtmişlerdir. Kadınların yüzde 22'si bir kadın akrabasının, yüzde 21'i ise kayınvalidesinin duygusal istismarına maruz kaldığını ifade ederken, bu kişileri baba, erkek akrabalar, kayınpeder, anne ve

³ "Yabancı" kadının hiç tanımadığı kişilere karşılık gelmektedir.

⁴ Erkek akrabalar, baba, üvey baba, erkek kardeş/ağabey, kayınpeder ve kayınbirader dışında kadının kan bağı olan ya da olmayan erkeklere karşılık gelmektedir.

⁵ Kadın akrabalar, anne, üvey anne ve kayınvalide dışında aileden kan bağı olan ve olmayan kadınlardır.

ağabey takip etmektedir. Duygusal şiddeti/istimarı uygulayanlar açısından sosyal ve demografik özelliklere göre birkaç farklılık öne çıkmaktadır. Kayınvalideden kaynaklı duygusal şiddet/istismar yerleşim yerine ve bölgelere göre farklılaşmakta, kırsal yerleşim yerlerinde, Batı Karadeniz ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde daha yoğun görülmektedir. En genç yaş grubunda kayınvalide ve kayınpederden kaynaklı duygusal şiddete/istismara daha seyrek rastlanması, bu yaş grubunda evli kadınların oranının az olmasına bağlı olabileceğinden 25 yaş sonrası yaş gruplarının incelenmesi daha uygundur. İlk yaş grubu dışında eşin ailesinden kaynaklanan duygusal şiddetin/istismarın önemli düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir.

5.3.4. Çocukluk döneminde cinsel istismar

Çocukluk döneminde (15 yaşından önce) maruz kalınan cinsel istismarın ortaya çıkarılması oldukça güçtür. Konunun önemi ve hassasiyeti nedeni ile bu bilgiyi almaya yönelik soru DSÖ'nün kullandığı yöntemi kullanarak, iki farklı yöntem ile sorulmuştur. Öncelikle kadınlara 15 yaşından önce kendilerine istenmeyen bir cinsel davranışta bulunan ya da cinsel olarak rahatsız edecek biçimde dokunan olup olmadığı sorusu sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtlardan bağımsız olarak tüm kadınlara, soru kâğıdı tamamlandıktan sonra, üzerinde bir gülün ve üzgün yüz resminin bulunduğu bir kart verilmiştir. Kadınlardan, çocukluk döneminde istemedikleri bir cinsel davranışa maruz kaldılar ise üzgün yüzü, maruz kalmadılar ise gülün yüzü görüşmecinin görmeyeceği biçimde işaretlemeleri ve zarfa koyup kapatmaları istenmiştir. Böylece, yanıt verilirken görüşmeciden çekinmenin azaltılması amaçlanmıştır. Tablo 5.19'da yüz yüze görüşme sırasında soruya verilen cevaplara ilişkin yüzde ile karta yapılan işaretleme de dâhil edildiği her ikisinin birlikte yüzdeleri bölge, yerleşim yeri, yaş, eğitim düzeyi ve refah düzeyi ile birliktelik durumu ayırımında verilmektedir.

Kadınların, yüz yüze görüşme sırasında çocukluk döneminde maruz kaldıklarını belirttikleri cinsel istismar yüzdesi 5 iken, karta yapılan işaretleme ile birlikte bu oran yüzde 9'a yükselmektedir. Kentsel alanlarda yaşayan kadınlar, 15 yaşından önce yüzde 10 düzeyinde cinsel istismara maruz kaldığını belirtirken, kırsal alanlarda bu oran yüzde 6'dır. Çocukluk dönemindeki cinsel istismarın en fazla bildirildiği bölgeler, yüzde 12 ile Ortadoğu Anadolu bölgesi ve yüzde 11 ile Doğu Marmara ve İstanbul bölgeleridir. Başkalarına anlatılması oldukça zor olan çocukluk dönemindeki cinsel istismarı en fazla belirten gruplar, eğitimi lisans ve lisansüstü düzeyinde olan kadınlar ile boşanmış ve eşinden ayrı yaşayan kadınlardır. Konunun, hassas olmasına rağmen en fazla bu gruplar tarafından dile getirilmesi, bu gruplardaki kadınların konuyu daha rahat ifade edebildiklerini düşündürmektedir. Soru kâğıdının uygulaması sırasında sorulan cinsel istismar sorusuna evet yanıtı veren kadınlara, cinsel istismar davranışını gösteren kişi ya da kişilerin kim olduğu da sorulmuştur. Bu bilgiye dayalı olarak çocukluk döneminde

yaşanan cinsel istismarın failleri Ek Tablo 5.10'da ayrıntılı bir şekilde verilmektedir. Bu tablodaki bilgiler, yalnızca yüz yüze görüşme sırasında cinsel istismara maruz kaldıklarını ifade etmiş kadınlara sorulan "kim?" sorusuna dayandığından, cinsel istismara maruz kaldığını karta işaretleyerek bildiren kadınları içermemektedir. Ülke genelinde, 15 yaşından önce cinsel istismara maruz kalan kadınların yüzde 38'i tanımadıkları yabancı kişilerin⁶, yüzde 29'u ise yakın aile bireyleri dışında erkek akrabalarının⁷, istismarı ile karşılaşmıştır. Kadınların genellikle yaşadıkları çevrede bulunan tanıdıkları⁸ ise çocuklukta cinsel istismar faillerinin yüzde 15'lik kısmını oluşturmaktadır. Aile bireylerinin cinsel istismarı incelendiğinde ise dayı, amca ve ağabey ilk sıraları almaktadır (yüzde 4, yüzde 2 ve yüzde 2).

Tablo 5.19 On beş yaşından önce cinsel istismar

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüz yüze görüşmede ve karta işaretleyerek çocuklukta cinsel istismara maruz kaldığını belirten kadınların yüzdesi, Türkiye 2014

	Yüz yüze görüşme			Yüz yüze görüşme ve kart			
	Kadın sayısı	Yüzde	Toplam cevaplayan kadın sayısı*	Kadın sayısı	Yüzde	Toplam cevaplayan kadın sayısı**	
Yerleşim yeri	Kent	260	6,1	5.069	468	9,8	5.072
	Kır	57	2,5	2.387	142	6,0	2.387
Bölge	İstanbul	54	7,9	692	77	10,8	692
	Batı Marmara	20	3,2	633	53	8,5	634
	Ege	35	5,7	619	58	9,4	619
	Doğu Marmara	46	6,8	694	75	11,2	694
	Batı Anadolu	25	6,0	433	37	8,9	433
	Akdeniz	33	5,6	604	50	8,5	604
	Orta Anadolu	7	1,1	619	35	5,6	619
	Batı Karadeniz	21	3,0	719	39	5,5	719
	Doğu Karadeniz	20	3,6	565	31	5,5	566
	Kuzeydoğu Anadolu	10	1,5	666	37	5,5	666
	Ortadoğu Anadolu	28	4,4	624	77	12,4	625
	Güneydoğu Anadolu	18	3,1	588	41	7,0	588
Yaş	15-24	58	5,0	1.366	126	10,0	1.369
	25-34	125	7,1	2.140	215	11,4	2.140
	35-44	97	6,6	1.891	164	9,5	1.891
	45-59	37	2,2	2.059	105	4,9	2.059
Eğitim	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	22	2,3	1.348	100	7,2	1.348
	İlkokul	95	3,7	3.144	199	6,7	3.144
	Ortaokul	77	6,8	1.238	132	10,8	1.239
	Lise	67	7,6	1.115	100	10,8	1.117
	Lisans ve lisansüstü	56	10,7	608	79	14,8	608
Birliklilik durumu	Hâlen evli	227	5,2	5.824	444	8,5	5.825
	Evlenmemiş, birlikteliği olmamış	21	4,0	660	45	8,0	662
	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş***	36	7,5	513	63	12,8	513
	Eşi ölmüş	4	1,1	198	13	6,0	198
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	29	10,2	261	45	15,6	261
Refah düzeyi	Düşük	93	3,6	3.215	244	8,0	3.216
	Orta	59	4,3	1.508	111	7,2	1.508
	Yüksek	165	7,3	2.733	255	10,6	2.735
Türkiye		317	5,3	7.456	610	8,9	7.459

*Çocuklukta cinsel istismara maruz kalma sorusunu yüz yüze görüşmelerde toplam cevaplayan kadın sayısı.

**Hem yüz yüze görüşmelerde hem de kartta işaretleyerek cevaplayan toplam kadın sayısı.

***Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş.

⁶ Yabancı kişiler, kadının hiç tanımadığı kişilerdir.

⁷ Erkek akrabalar, baba, üvey baba, erkek kardeş, ağabey, dede, amca ve dayı dışında kalan aileden kan bağı olan ve olmayan erkeklerdir.

⁸ Tanıdıklar, komşu, bakkal, aileden bir kişinin arkadaşı gibi kadının yakın ilişkide olmadığı kişilerdir.

5.3.5. Eğitimin ve çalışmanın engellenmesi

Eğitim ve çalışma hakkı da kadınların insan hakları temelinde sahip oldukları haklar arasındadır. Ancak ülke genelinde eğitime ve çalışma hayatına katılmanın aileler, akrabalar ve tanıdıklar aracılığıyla engellendiği bilinmektedir. Araştırma kapsamında, kadınlara, eğitimlerine devam etmelerinin ve 15 yaşından sonra çalışma yaşamına katılmalarının engellenip engellenmediği sorulmuş ve engellenmesi durumunda bunun kimler tarafından gerçekleştirildiği soruları yöneltilmiştir.

Tablo 5.20'de, kadınların eğitimlerinin ve çalışma yaşamına katılmalarının engellenmesinin yüzdeleri verilmektedir. Ülke genelinde kadınların yüzde 32'si ailesi, akrabası ya da tanıdık biri tarafından okula devam etmesinin engellendiğini belirtmiştir. Kırsal yerleşim yerinde yaşayan kadınlar açısından bu oran yüzde 39'a yükselmektedir. Kadınların eğitim haklarının en fazla ellerinden alındığı bölge ise kadınların yüzde 42'sinin okula devam etmediği Kuzeydoğu Anadolu bölgesidir. Bölgeler arasında okula devamı engellenen kadın yüzdesinin en düşük olduğu Batı Marmara bölgesinde bile, her 4 kadından 1'inin bu şiddete maruz kaldığı görülmektedir. Eğitime engel olma durumuna en fazla maruz kalan kadınlar beklendiği üzere eğitimi olmayan/ilkokulu tamamlamış olanlar ile en düşük refah düzeyine sahip hanelerde yaşayan kadınlar ve daha yaşlı kadınlardır (Tablo 5.20). Ülke genelinde kadınların eğitimini engelleyenlerin başında yüzde 71 ile babalar ilk sırada gelmektedir. Babaları yüzde 29 ile anneler ve yüzde 9 ile erkek akrabalar⁹ izlemektedir (Ek Tablo 5.11).

Kadınların 15 yaşından sonra çalışma hayatına katılmasının engellenmesi ülke genelinde yüzde 11 düzeyindedir. Kentsel yerleşim yerlerinde, kadınların yüzde 12'sinin çalışması engellenirken, bu oran kırsal yerlerde yüzde 8'dir (Tablo 5.20). Bölgelere bakıldığında çalışma hayatına katılımın engellenmesine ilişkin oranın yüzde 9 ile 13 arasında olduğu görülmektedir. En genç yaş grubu olan 15-24 yaş grubundaki kadınlar daha ileri yaştaki kadınlardan daha fazla çalışma hayatına katılma isteklerinin engellendiğini belirtmektedir. Benzer bir durum, boşanmış ve eşinden ayrı yaşayan kadınlar için de geçerlidir. Eğitim düzeyi açısından çalışma hayatına katılma konusunda en az sorun yaşadığını belirtenler üniversite eğitime sahip olanlar ile hiç eğitimi olmayanlardır (Ek Tablo 5.12).

Kadınların çalışmasını engelleyenler eğitimin engellenmesinde olduğu gibi başta baba olmak üzere yakın aile bireyleridir. Türkiye genelinde kadınların yüzde 59'unun babası, yüzde 22'sinin annesi ve yüzde 14'ünün ağabeyi çalışmasına engel olmuştur. Ek Tablo 5.12'de kadınların çalışma yaşamına katılmalarının yakın aile bireyleri tarafından engellenmesine ilişkin yüzdeler yer almaktadır.

⁹ Erkek akrabalar, baba, erkek kardeş, ağabey dışında aileden kan bağı olan ve olmayan erkekler.

Tablo 5.20 Eğitimin ve çalışmanın engellenmesi

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşi veya birlikte olduğu erkekler dışındaki kişiler tarafından eğitimleri ve 15 yaşından sonra çalışma yaşamına katılmaları engellenmiş kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

		Çalışmasına engel olma	Eğitimine engel olma	Kadın Sayısı
Yerleşim yeri	Kent	11,5	29,6	5.073
	Kır	7,9	39,4	2.389
Bölge	İstanbul	10,9	27,0	692
	Batı Marmara	10,3	24,8	634
	Ege	9,6	30,1	619
	Doğu Marmara	11,5	30,5	694
	Batı Anadolu	12,9	32,3	434
	Akdeniz	11,2	32,7	604
	Orta Anadolu	10,5	37,5	620
	Batı Karadeniz	8,6	31,3	719
	Doğu Karadeniz	8,5	35,4	567
	Kuzeydoğu Anadolu	9,7	41,9	666
	Ortadoğu Anadolu	10,4	35,2	625
	Güneydoğu Anadolu	10,5	39,0	588
Yaş	15-24	12,5	16,5	1.369
	25-34	11,7	30,2	2.142
	35-44	10,1	33,5	1.891
	45-59	8,9	42,0	2.060
Eğitim	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	8,4	55,7	1.348
	İlkokul	11,2	38,5	3.147
	Ortaokul	14,5	27,1	1.239
	Lise	10,9	13,4	1.117
	Lisans ve lisansüstü	5,3	3,4	608
Birliktelik durumu	Hâlen evli	10,4	34,9	5.828
	Evlenmemiş, birlikteliği olmamış	8,8	13,6	662
	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş**	13,3	10,8	513
	Eşi ölmüş	11,3	43,0	198
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	15,9	39,3	261
Refah düzeyi	Düşük	10,7	39,5	3.218
	Orta	12,7	33,2	1.509
	Yüksek	9,7	24,5	2.735
Türkiye		10,7	31,8	7.462

*Hesaplamalar tüm kadınlar için yapılmıştır.

**Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş

5.3.6. Israrlı takip

Bir şiddet biçimi olan ısrarlı takip kişinin arzusu dışında onu rahatsız edecek şekilde telefonla arama, mesaj ya da e-posta gönderme, hediyeler alma, habersiz olarak karşısına çıkıp kişiyi rahatsız etme gibi davranışları kapsamaktadır. Israrlı takip bazı durumlarda kendisi ile görüşmeyi kabul etmezse kendisine, takip edilen kişiye ya da takip edilen kişinin ailesine zarar vermekle tehdit etme boyutuna kadar ulaşmaktadır. Israrlı takip 6284 sayılı Kanun ile şiddet biçimleri arasında tanımlanmıştır. Ancak şu ana kadar Türkiye'de ısrarlı takibin boyutlarını ortaya çıkaracak bilgi elde edilmemiştir. Araştırma kapsamında ilk defa ısrarlı takibin düzeyini, takip eden kişilerin yakınlığını ve ısrarlı takibe maruz kalanların bununla mücadele biçimlerini ortaya çıkaracak bilgi toplanmıştır.

Tablo 5.21'de farklı ısrarlı takip biçimleri ve bu takibi yapan kişinin yakınlığına göre takip edilmiş kadın yüzdeleri sunulmuştur. Tablonun ilk sütununda her bir ısrarlı takip biçimine maruz kalmış kadınların yüzdesi ülke geneli için verilmektedir. Herhangi bir ısrarlı takip biçimine maruz kalmış kadınlar dikkate alındığında, Türkiye genelinde kadınların yüzde 27'sinin¹⁰ yaşamları boyunca en az bir kez ısrarlı takip davranışına maruz kaldığı sonucu ortaya çıkmaktadır. En sık karşılaşılan ısrarlı takip biçimi, sürekli telefonla arayarak rahatsız etme olup, kadınların yüzde 19'u bu takip biçimine maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Kadınları telefonla arayarak rahatsız edenler çoğunlukla yabancı kişilerdir¹¹. Yabancı kişilerden sonra, en fazla sürekli telefonla arayarak rahatsız edenler, kadınların eski eşleri ya da birlikte oldukları erkekler (yüzde 10) ile tanıdıklarıdır¹² (yüzde 10).

Kısa mesaj, mektup ve/veya e-posta gönderme, ikinci sırada sıklıkla belirtilen ısrarlı takip biçimidir. Kadınların yüzde 8'i bu davranışa maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir. Bu takip biçimine maruz kalmış kadınların yarısından fazlası (yüzde 52) kendilerini yabancı birinin rahatsız ettiğini belirtirken, başta eski eş/birlikte olunan erkek (yüzde 17) olmak üzere kadının tanıdığı erkeklerin bu şekilde takibi de yaygındır. Kadınları sosyal medyada takip etme ve ev, işyeri gibi buldukları mekânlara gelerek rahatsız etme üçüncü sırada karşılaşılan ısrarlı takip biçimleridir. Kadınların yüzde 6'sı bu davranışlara maruz kalmıştır. Kadınları takip edenler genellikle yabancı erkeklerdir; sosyal medyada takip edildiğini belirten kadınların yüzde 67'si kendisini rahatsız edenin yabancı biri olduğunu söylemiştir. Kadınları ev ve işyeri gibi buldukları mekânlara gelerek rahatsız edenlerin yüzde 43'ü yabancı, yüzde 20'si yakın olmayan bir tanıdaktır. Kadınların görüşmezse intihar edeceği konusunda tehdit edilmesi yüzde 5 oranında karşılaşılan bir ısrarlı takip biçimidir, diğer takip biçimlerinin oranı ise yüzde 5'in altındadır. Araştırma sonuçları, sık rastlanan ısrarlı takip eylemlerinin faillerinin daha çok yabancılar olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Ancak, intihar etme, kadına ve yakın çevresine zarar verme gibi ölüm ve zarar verme tehditlerini içeren ısrarlı takip biçimlerinin failleri daha çok eski eş ve birlikte olunan erkeklerdir. Kadını çocuklara ya da ailesine zarar verme ile tehdit etme (yüzde 39), görüşmez ise kadını tehdit etme (yüzde 38) ve görüşmez ise intihar edeceği ile tehdit etme (yüzde 30) en çok eski eş ya da birlikte olunan erkeklerden kadınlara yönelen ısrarlı takip biçimleridir.

¹⁰ Tabloda doğrudan görülmeyen Tablo 5.9 dipnotunda yer alan veriye dayalı hesaplama sonucudur.

¹¹ Yabancı kişiler, kadının hiç tanımadığı kişilerdir.

¹² Tanıdıklar, komşu, bakkal, aileden bir kişinin arkadaşı gibi kadının yakın ilişkide olmadığı kişilerdir.

Tablo 5.21. Israrlı takip biçimleri ve takip eden kişiler

Israrlı takibe maruz kalmış kadınların ısrarlı takibi yapan kişi ve ısrarlı takip biçimlerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Israrlı takibi yapan kişiler							Israrlı takibe maruz kalan kadın sayısı			
	Herhangi biri tarafından ^a	Eş/birlikte olduğu kişi	Eski eş/birlikte olduğu kişi	Erkek bir arkadaş	Akraba	İşyerinden biri	Öğretmen		Tanıdık ^b	Yabancı ^c	Diğer ^d
Sürekli telefonla arama	19,2	1,5	10,4	7,3	2,8	1,3	0,2	9,7	70,8	3,0	1.327
Kısa mesaj, mektup ve/veya e-posta gönderme	7,7	1,6	17,2	14,5	4,2	2,0	0,2	14,0	52,1	3,1	551
Sosyal medyada takip etme	5,7	0,8	12,3	15,0	1,4	0,5	0,5	10,9	66,7	1,6	366
Bulunulan mekânlara gelerek rahatsız etme	5,8	3,2	13,4	10,1	2,7	7,2	1,2	20,0	42,6	5,0	404
Çiçek, mum vb. gibi hediyeler gönderme	2,0	6,7	18,7	14,9	3,5	6,7	0,7	19,4	29,9	3,0	134
İletişim bilgilerimi üçüncü şahıslara paylaşma	1,7	0,9	17,5	12,3	9,6	0,9	0,0	21,1	28,9	12,3	114
Görüşmezse ithibar etme ile tehdit etme	5,0	15,0	30,3	22,2	3,9	2,7	0,3	15,3	11,4	2,1	333
Görüşmezse kadını tehdit etme	2,7	11,4	37,5	9,7	6,8	2,8	0,0	14,8	15,3	3,4	176
Görüşmezse kadının çocuklarına ya da ailesine zarar verme ile tehdit etme	1,7	13,0	38,9	7,4	5,6	0,0	0,0	16,7	13,9	6,5	108
Diğer	1,1	4,5	15,7	7,9	5,6	1,1	2,2	20,2	31,5	12,4	89

^aBu sütun tüm kadınlar arasında takip eden kişi fark etmeksizin farklı ısrarlı takip türlerine maruz kalmış kadınların yüzdesini göstermektedir. Tüm kadınların yüzde 26,6'sı en az bir ısrarlı takip türüne maruz kalmıştır.^bTanıdık: Komşu, bakkal, aileden bir kişinin arkadaşı gibi kadının yakın ilişkide olmadığı kişiler^cYabancı: Kadının hiç tanımadığı kişiler^dDiğer: Cinsiyeti belirtilmemiş akraba ya da arkadaş, kim olduğu belirtilmemiş kişiler

5.4. Değerlendirme

Bu bölümde, kadınların yaşam boyu ve araştırmadan önceki son 12 ay içinde, farklı kişiler tarafından maruz bırakıldıkları çeşitli şiddet biçimlerinin yaygınlığına ilişkin bilgiler sunulmaktadır. Araştırma sonuçları, kadınların en fazla yakın ilişkide oldukları erkekler tarafından şiddete maruz bırakıldıklarını göstermektedir. Evlenmiş kadınların eş veya birlikte oldukları erkekler tarafından yaşamlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları fiziksel şiddet yüzde 36, cinsel şiddet ise yüzde 12'dir. Fiziksel ve cinsel şiddet tahminleri 2008 araştırması sonuçlarıyla kıyaslandığında, fiziksel şiddet düzeyinde yüzde 39'dan yüzde 36'ya, cinsel şiddet düzeyinde ise, yüzde 15'den yüzde 12'ye bir değişim olduğu görülmektedir. Bu iki şiddet türünden en az birine maruz kalma, yüzde 42'den yüzde 38'e değişmiştir (Ek Şekil 5.1). Kadınların dile getirdikleri şiddet biçimleri arasında en yaygın olan duygusal şiddet/istismar ise her iki araştırmada da yüzde 44 düzeyindedir. Her üç şiddet biçimine maruz kalan kadınların eğitimlerinin ve yaşadıkları hanelerin refahın iyileşmesi, şiddet mağduriyetlerinin iki araştırma açısından da azalmasını getirmektedir (Ek Tablo 5.13). Kadınların eşleri veya birlikte oldukları kişiler tarafından ekonomik olarak kısıtlanmalarıyla ilgili üç farklı şiddet eylemine maruz kalma düzeylerinde iki araştırmada yaklaşık yüzde 1 düzeyinde bir fark bulunmaktadır (Ek Tablo 5.14).

Kadınların maruz kaldıkları fiziksel ve/veya cinsel şiddet, her iki araştırmada da yaşa ve eğitim düzeyine göre farklılaşmaktadır. Yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan fiziksel ve/veya cinsel şiddet yüzdeleri, her iki araştırmada da yaşın ilerlemesiyle birlikte artarken, son 12 aylık dönemde tam tersi bir şekilde genç yaşlardaki kadınlar arasında artmaktadır.

Eğitim düzeyi açısından da, araştırma sonuçları benzer örüntüyü ortaya koymaktadır. Kadınların eğitim düzeylerindeki artış, fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmayı azaltmasına rağmen, yüksek eğitimi olan kadınlar arasında şiddetin hâlen kadınların yaklaşık üçte biri düzeyinde olması dikkat çekicidir.

Her iki araştırmanın sonuçları, belirtilen şiddet biçimlerine ilişkin tahminlerin bölgeler arasında farklılaştığını ortaya koymaktadır. 2008 araştırmasında bölgeler arasındaki fiziksel şiddete yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalma düzeyi yüzde 25 ile yüzde 53 arasında Batı Marmara ile Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde değişmektedir. 2014 araştırmasında ise aynı şiddet biçimi için bölgesel farklılık, yüzde 27 ile yüzde 43 oranında Doğu Karadeniz ile Orta Anadolu bölgelerindedir (Ek Şekil 5.2). Kuzeydoğu Anadolu bölgesi cinsel şiddetin her iki araştırmada da en yaygın olduğu bölgedir (sırasıyla yüzde 30 ve yüzde 16) (Ek Şekil 5.3). Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalma ise, 2008 araştırmasında yüzde 26 ile yüzde 57 arasında Batı Marmara ile Kuzeydoğu Anadolu bölgeleri arasında değişmektedir. 2014 araştırmasında ise bölgesel farklılık yüzde 29 ile yüzde 45 oranında Doğu

Karadeniz ile Batı ve Orta Anadolu bölgelerindedir (Ek Şekil 5.4). Aradan geçen yaklaşık altı yıllık süre içindeki bu değişimin önemli bir nedeni, geçmişte daha fazla şiddete uğramış yaşlı kuşağın araştırma örnekleminde çıkarken, en genç kuşağın araştırmaya dâhil olmasıyla açıklanabilir.

Türkiye genelinde son 12 ayda maruz kalınan fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı 2008 ve 2014 araştırmaları arasında yüzde 14'ten yüzde 11'e değişmiştir. Daha çok bölgeler arasında gözlenen bu değişim, Kuzeydoğu, Ortadoğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu bölgelerinde belirgindir. Değişimin en fazla görüldüğü bölgeler 2008 araştırmasında şiddet yaygınlığının en yüksek olduğu bölgelerdir. Fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı, 2008 yılında Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde en yüksek düzeyde iken, 2014 yılında ise Kuzeydoğu Anadolu bölgesinin yanı sıra Güneydoğu ve Batı Anadolu bölgelerinde de gözlenmiştir (Ek Şekil 5.5). Son 12 ayda gözlenen bölgeler arası farklılığın, altı yıl öncesindeki bölgesel farklar ile benzer olmaması, bu süre içinde kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda yürütülen çalışmaların şiddet yaygınlığının daha yüksek olduğu bölgelerde daha etkili olabildiğini düşündürmektedir. Öte yandan, özellikle büyük kentlerde yoksulluk, işsizlik ve diğer gerilim yaratıcı faktörlerin etkisiyle erkeklerin iktidarının belli ölçüde sarsılması ve bu sarsılmanın şiddet uygulama eğiliminin artmasında rol oynaması da farklılığın nedenleri arasında olabilir.

2014 araştırmasının sonuçları, daha erken yaşlarda evlenen kadınlar arasında şiddet yaygınlığının daha fazla olduğunu ortaya koymaktadır. 18 yaşını tamamlamadan evlenen kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde maruz kaldıkları fiziksel ve/veya cinsel şiddet yüzde 50 iken, bu oran 18 yaşından sonra evlenen kadınlar için yüzde 33'tür. Kadınların maruz kaldıkları şiddet düzeyinin boşanma ve ayrı yaşama durumunda artması, şiddetin boşanma nedeni olabildiği gibi, boşanma talebinin de şiddete neden olduğunu düşündürmektedir. Boşanmış ya da ayrı yaşayan kadınların dörtte üçü eşlerinden fiziksel şiddete maruz kalmışlardır. Boşanmış kadınlar tüm şiddet biçimleri açısından en dezavantajlı konumdadırlar.

Şiddet uygulayan erkeklerin temel özellikleri değerlendirildiğinde ise, sık alkol kullanma, uyuşturucu ve kumar gibi alışkanlıkların genel olarak şiddet uygulayan erkeklerin profilini yansıtmadığı, oldukça küçük bir grup için geçerli olduğu görülmektedir. Erkeklerin başka erkekler ile kavga etmeleri, kendi ailelerinde annelerinin fiziksel şiddetine tanıklık etmeleri ile kendilerinin aile içinde fiziksel şiddete maruz kalmaları şiddet uygulamaları açısından daha etkilidir.

Kadınlar, sadece eşleri veya birlikte oldukları erkeklerden değil, aileleri de dâhil olmak üzere yakın çevrelerindeki kişilerden de şiddete maruz kalmaktadırlar. 2008 araştırmasında kadınların çocukluk döneminde, bir başka ifadeyle 15 yaşından önce maruz kaldıkları cinsel istismar yüzdesi 7, 2014 araştırmasında ise yüzde 9

düzeyinde bulunmuştur. Çocukluk dönemindeki cinsel istismarın failleri arasında 2008 araştırmasında olduğu gibi 2014 araştırmasında da yabancı kişiler gelmektedir. Kadınların 15 yaşından sonra eş veya birlikte oldukları erkekler dışındakilerden maruz kaldıkları fiziksel şiddet düzeyi 2008 araştırmasında yüzde 18; 2014 araştırmasında yüzde 14'tür. Cinsel şiddet düzeyi ise her iki araştırma için yüzde 3'tür.

2014 araştırması kapsamında, kadınların eğitimlerine ve çalışma hayatına katılmalarının aile ve yakın çevre tarafından engellendiğine yönelik bilgi elde edilmiştir. Sonuçlar, her 10 kadından 3'ünün eğitiminin engellendiğini, 15 yaşından sonra ise her 10 kadından 1'inin çalışmasının engellendiğini ortaya koymaktadır.

2014 araştırmasında ilk kez bilgi toplanan bir diğer şiddet biçimi de ısrarlı takiptir. Türkiye genelinde kadınların yüzde 27'si en az bir kez ısrarlı takibe maruz kalmıştır. En yaygın ısrarlı takip biçimleri sürekli telefonla arama (yüzde 19), kısa mesaj, mektup veya e-posta gönderme (yüzde 8) ya da sosyal medya aracılığıyla takip etme (yüzde 6) ile kadının çalıştığı ya da yaşadığı yere gelerek rahatsız etme (yüzde 6) şeklindedir. Araştırma sonuçları, kadınların eşleri dışındakilerden maruz kaldıkları ısrarlı takip eylemlerinin faillerinin daha çok yabancılar (sürekli telefonla arama yüzde 71, kısa mesaj, mektup veya e-posta gönderme yüzde 52) olduğunu ortaya çıkarmıştır. Tehdit içeren ısrarlı takip biçimlerinin ise, öncelikle eski eş veya eskiden birlikte olduğu erkeklerden (çocuklara/ailesine zarar verme ile tehdit etme yüzde 39, görmezse kadını tehdit etme yüzde 38) kadınlara yöneldiği görülmektedir.

Kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından iki araştırmanın ortaya koyduğu sonuçlar, geleneksel rolleri benimseyen "*kadınların eşleriyle tartışmaması gerekir*" ifadesi 2008 araştırmasında her 10 kadından yaklaşık 5'inin kabul ettiği bir görüş iken, 2014 araştırmasında her 10 kadından 4'ünün kabul ettiğini bir görüştür. Benzer biçimde, "*kadınların tavır ve davranışlarından erkekler sorumludur*" ifadesi 2008 araştırmasında yüzde 47, 2014 araştırmasında ise yüzde 42'dir. Bu sonuçlar, çocuklara yönelik şiddeti onaylamayan eğilimin artması ve fiziksel şiddetin aldatma dışında büyük oranda kabul edilemez olmasıyla birlikte düşünüldüğünde, şiddete gösterilen toleransın azaldığına işaret etmektedir. Öte yandan, kadınların yarısının geleneksel rolleri benimsemeye devam ettiğini de belirtmek gerekir. Her iki araştırmada da şiddetin yaygınlığı yerleşim yerine göre önemli bir farklılık göstermemesine rağmen, toplumsal cinsiyete yönelik tutumlar açısından kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan kadınlar arasında toplumsal cinsiyet rollerini onaylayan ifadelere katılanlar kentlere oranla daha fazladır.

Bölüm 6

Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Mehmet Ali Eryurt

Pelin Çağatay Seçkiner

Bölüm 6. Kadına Yönelik Şiddetin Sonuçları

Mehmet Ali Eryurt ve Pelin Çağatay Seçkiner

Kadına yönelik aile içi şiddetin en önemli sonuçlarından biri, şiddetin kadınların ve çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığını doğrudan ve dolaylı yollarla olumsuz şekilde etkilemesidir. Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalınması sonucu oluşan yaralanmalar, şiddetin kadın sağlığına doğrudan etkisini göstermektedir. Bununla birlikte, yaşamlarının herhangi bir döneminde şiddete maruz kalmış ve kalmamış kadınların seçilmiş bazı genel ve ruhsal sağlık durumlarıyla ilgili sorulara verdikleri yanıtlar, şiddetin sağlık üzerinde dolaylı etkilerinin de olabileceğini göstermektedir. Bu konuda başka ülkelerde yapılan araştırmaların sonuçları, fiziksel ve ruhsal rahatsızlıkların yaşanan şiddetin doğrudan bir sonucu olduğunu iddia etmemekle birlikte, şiddet yaşayan kadınlarda bazı fiziksel ve ruhsal rahatsızlıkların görülme sıklığının daha fazla olduğunu göstermektedir¹.

Şiddetin bir başka sonucu ise kuşaklararası şiddetin aktarımı ile ilişkilidir. Yetiştikleri ailede şiddet olan kadınların, kendilerinin de şiddete daha fazla maruz kaldıkları bilinmektedir. Ayrıca kadınların şiddete maruz kaldığı hanelerde, hem annenin hem de babanın çocuklara yönelik şiddeti önemli bir konudur. Bu bölümde söz konusu ilişkileri incelemeye yönelik analizler yer almaktadır. Kadınların ve erkeklerin fiziksel şiddete maruz kalmış olmaları ile çocuklara şiddet uygulaması arasındaki ilişki ele alınmıştır. Ayrıca aile içi şiddetin küçük çocuklar üzerindeki etkisini incelemek üzere 6-14 yaşları arasındaki çocukların bazı davranış sorunlarının varlığı kadına yönelik şiddetin olup olmaması durumları için incelenmiştir.

6.1. Şiddet sonucu yaralanma

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınlara, bu şiddet sonucunda meydana gelen yaralanmalar, yaralanmaların sayısı ve biçimleri hakkında sorular sorulmuştur. Türkiye genelinde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların yaklaşık dörtte biri şiddet sonucunda yaralandığını belirtmiştir (Tablo 6.1). Bu oran kentsel ve kırsal yerleşim yerlerinde önemli derecede farklılaşmasa da, kentsel yerleşim yerlerinde, maruz kaldığı şiddet sonucu yaralandığını belirten kadınların oranı yüzde 27 iken, kırsal yaşayan kadınlarda yüzde 21'dir. Şiddet sonucu yaralandığını belirten kadınların oranı bölge düzeyinde incelendiğinde, en düşük oranın yüzde 17 ile Ortadoğu Anadolu bölgesinde, en yüksek oranın ise yüzde 29 ile İstanbul bölgesinde olduğu görülmektedir. Batı Marmara, Batı Anadolu ve

¹ Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M., Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO Publications.

Akdeniz bölgeleri şiddet sonucu yaralandığını belirten kadın oranının yüksek olduğu diğer bölgeler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu bölgelerde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kaldığını belirten kadınların dörtte birinden fazlası yaşadığı şiddet sonucu yaralandığını belirtmiştir.

Tablo 6.1 Şiddet sonucu yaralanma

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşi veya birlikte olduğu erkeklerden yaşamının herhangi bir döneminde maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu yaralanan kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

		Yaralanan kadınların oranı	Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Yerleşim yeri	Kent	26,9	1.582
	Kır	21,2	776
Bölge	İstanbul	29,1	228
	Batı Marmara	28,0	183
	Ege	26,5	216
	Doğu Marmara	21,0	200
	Batı Anadolu	27,3	171
	Akdeniz	27,3	207
	Orta Anadolu	25,0	240
	Batı Karadeniz	21,9	218
	Doğu Karadeniz	24,2	142
	Kuzeydoğu Anadolu	22,2	222
	Ortadoğu Anadolu	17,3	166
	Güneydoğu Anadolu	22,0	165
Yaş	15-24	22,6	162
	25-34	26,1	672
	35-44	27,8	683
	45-59	23,9	841
Eğitim düzeyi	Eğitimi yok/İlkokul bitirmemiş	23,6	559
	İlkokul	24,3	1.189
	Ortaokul	27,7	290
	Lise	28,5	225
	Lisans ve lisansüstü	33,4	94
Birliktelik durumu	Hâlen evli	22,0	2.037
	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş**	(33,6)	38
	Eşi ölmüş	31,2	88
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	59,0	195
Refah düzeyi	Düşük	26,8	1.166
	Orta	23,5	506
	Yüksek	25,4	686
Türkiye	25,6	2.358	

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

**Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş.

Yaşamın herhangi bir döneminde maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu yaralanma yaygınlığı kadının yaşına göre anlamlı bir farklılaşma göstermemektedir. Bütün yaş gruplarında şiddet görmüş hemen hemen 4 kadından 1'i maruz kaldığı şiddet sonucu yaralandığını beyan etmiştir. Kadının eğitim düzeyi ve hanenin refah düzeyi ile şiddet yaşama yaygınlığı arasında negatif bir ilişki olmasına rağmen (Bölüm 5, Tablo 5.1), şiddet sonucu yaralanma olgusu açısından böyle bir ilişkiye rastlanmamaktadır. Aksine kadının eğitim düzeyi ve maruz kaldığı şiddet sonucu yaralandığını belirten kadınların oranı arasında pozitif bir ilişki gözlemlenmektedir. Eğitim düzeyi arttıkça şiddet sonucu yaralandığını belirten kadınların oranı da artmaktadır. Lisans ve üzeri eğitimi olan kadınlar arasında maruz kaldığı şiddet sonucu yaralandığını belirten kadınların oranı yüzde 33, eğitimi olmayan veya ilkökulu bitirmemiş kadınların ise yüzde 24'tür. Şiddet sonucu yaralanma düzeyi hanenin refah düzeyine göre önemli bir farklılaşma göstermemektedir. Kadının birliktelik durumuna göre şiddet sonucu yaralandığını ifade eden kadınların yaygınlığına bakıldığında, bu açıdan en dezavantajlı grubun boşanmış veya eşinden ayrı yaşayan kadınlar olduğu görülmektedir. Şiddet görmüş ve boşanmış veya ayrı yaşayan her 10 kadından 6'sı maruz kaldığı şiddet sonucu yaralandığını belirtmiştir. Bu oran hâlen evli olan kadınların maruz kaldıkları şiddet sonucunda yaralanma oranının yaklaşık üç katıdır.

Araştırmada, yaşamlarının herhangi bir döneminde eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin şiddetine maruz kaldığını ve bu fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu yaralandığını söyleyen kadınlara araştırma tarihine kadar kaç kez yaralandıkları ve bu yaralanmalardan herhangi birinin kadının tedavi olmasını gerektirecek kadar şiddetli olup olmadığı sorusu da sorulmuştur. Türkiye genelinde, maruz kaldığı şiddet sonucu yaralanan her on kadından altısının birkaç kez veya daha fazla kez yaralandığı görülmektedir (Tablo 6.2). Şiddet sonucu yaralanmış yaklaşık her iki kadından biri en az bir kez tedavi olmasını gerektirecek kadar şiddetli derecede yaralandığını belirtmiştir. Şiddet sonucu tedavi gerektirecek kadar ağır yaralandığını belirten kadın yüzdesinin yüksekliği, şiddetin derecesinin ne kadar yüksek olduğunu gösterirken, yaralanmaların sıklığı, şiddetin kadınların fiziksel sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini çarpıcı bir biçimde göstermesi açısından önemlidir.

Kentsel ve kırsal alanlarda yaşayan kadınlar arasında yaralanma sayısı ve yaralanmanın derecesi açısından önemli bir farklılık görülmemektedir. Akdeniz bölgesi dışında tüm bölgelerde şiddet sonucu yaralanmış kadınların çoğunluğu birkaç kez ya da daha fazla defa yaralanmıştır (yüzde 55 ile yüzde 75 arasında değişmektedir). Bu durum şiddet gibi şiddet sonucu yaralanmanın da kadınların yaşamında tekrar eden bir durum olduğunu göstermektedir (Tablo 6.2).

Tablo 6.2 Şiddet sonucu yaralanma sayısı

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşinden veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu yaralanmış kadınların* yaralanma sıklığı ve derecesi, Türkiye 2014

	Yaralanma sayısı			Tedavi gerektilerecek kadar yaralanan	Şiddet sonucu yaralanmış kadın sayısı	
	Bir-iki kez	Birkaç kez**	Çok kez***			
Yerleşim yeri						
	Kent	42,0	29,2	28,8	46,6	410
	Kır	37,2	29,1	33,7	50,9	164
Bölge						
	İstanbul	38,2	33,5	28,3	44,8	68
	Batı Marmara	28,6	30,5	40,9	42,8	50
	Ege	42,1	31,5	26,4	49,2	57
	Doğu Marmara	(26,3)	(19,8)	(53,8)	(46,6)	41
	Batı Anadolu	(37,7)	(36,0)	(26,3)	(54,5)	48
	Akdeniz	62,6	12,8	24,7	48,5	55
	Orta Anadolu	37,3	30,9	31,8	44,4	60
	Batı Karadeniz	(37,8)	(35,0)	(27,2)	(56,6)	48
	Doğu Karadeniz	(25,5)	(46,8)	(27,7)	(44,0)	33
	Kuzeydoğu Anadolu	(44,5)	(17,0)	(38,6)	(62,3)	49
	Ortadoğu Anadolu	(39,2)	(25,6)	(35,2)	(55,1)	29
	Güneydoğu Anadolu	(44,8)	(33,1)	(22,1)	(30,4)	36
Yaş						
	15-24	(48,3)	(34,8)	(16,9)	(24,6)	35
	25-34	40,5	33,6	25,8	44,1	174
	35-44	45,8	26,5	27,6	49,2	171
	45-59	36,0	26,6	37,4	52,7	194
Eğitim düzeyi						
	Eğitimi yok/İlkokul bitirmemiş	38,5	30,9	30,6	46,2	121
	İlkokul	41,7	27,5	30,8	50,9	284
	Ortaokul	38,1	27,5	34,4	47,7	76
	Lise	37,7	34,6	27,7	33,5	63
	Lisans ve lisansüstü	(59,2)	(30,9)	(9,9)	(52,1)	29
Refah düzeyi						
	Düşük	39,2	28,5	32,2	49,4	297
	Orta	41,8	35,0	23,2	44,2	110
	Yüksek	43,2	26,6	30,2	46,6	167
Türkiye		41,1	29,2	29,7	47,4	574

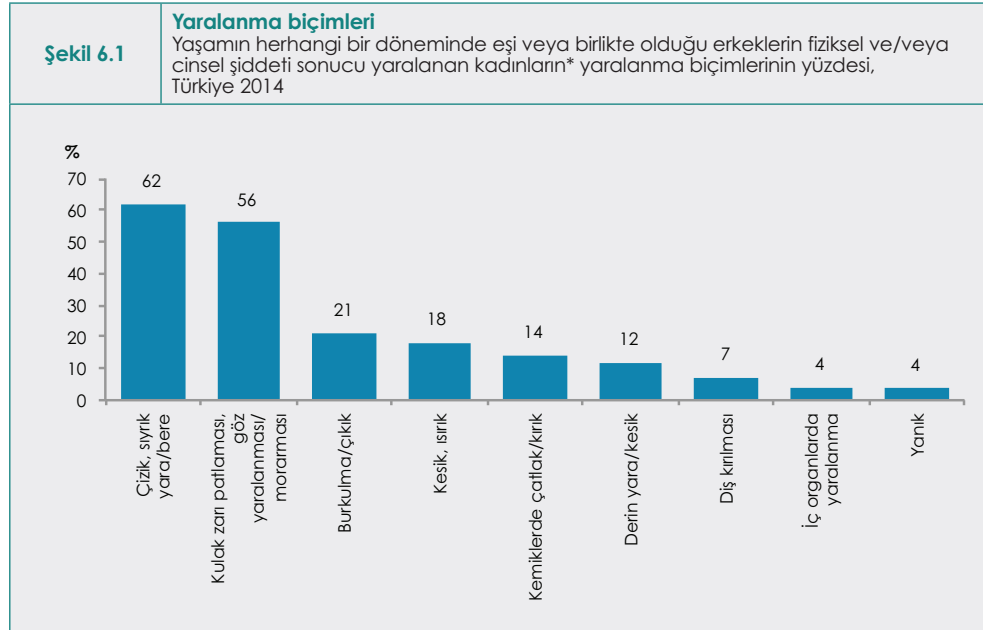
NOT: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

**3-5 kez

*** 5'ten fazla

Maruz kalınan şiddet sonucu yaralanma sayıları, kadınların temel özelliklerine göre değerlendirildiğinde, çok kez (5'ten fazla kez) yaralandığını söyleyen kadınların oranının yaşla birlikte arttığı görülmektedir. En genç yaş grubu olan, 15-24 yaş grubundaki kadınların yüzde 17'si çok kez yaralandığını belirtirken, 45-59 yaş grubundaki kadınlar arasında bu oran yüzde 37'ye çıkmaktadır. Tedavi gerektirecek kadar yaralanan kadınların yüzdesinde de yaşa göre benzer bir ilişki gözlemlenmektedir. Eğitim düzeyi, yaralanma sayısı açısından önemli bir farklılık yaratmamaktadır. Anlamlı tek farklılık lisans ve üzeri eğitimi olan kadınlarla diğer eğitim kategorilerindeki kadınlar arasında gözlemlenmektedir; lisans ve üzeri eğitimi olan kadınlar arasında hayatı boyunca şiddet sonucu bir-iki kez yaralanan kadınların oranı yüzde 59 iken, beşten fazla (çok kez) yaralanan kadınların oranı yüzde 10'dur (Tablo 6.2). Tedavi gerektirecek kadar yaralanan kadın yüzdesi incelendiğinde ise en yüksek eğitilmiş kadınlar da dâhil, hiçbir eğitim kategorisinde anlamlı bir farklılık gözlemlenmemektedir. Benzer bir durum refah düzeyi için de geçerlidir. Yaralanma sayısı ve tedavi gerektirecek kadar yaralanan kadın yüzdesi refah düzeyine göre farklılaşmamaktadır.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Eş veya birlikte olduğu erkeklerden yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan fiziksel ve/veya cinsel şiddet içeren davranışlar sonucu meydana gelen yaralanmalar farklı biçimlerde olmaktadır. Şekil 6.1'de farklı yaralanma biçimleri yaşayan kadınların yüzde dağılımları verilmiştir. Bu yaralanma biçimlerine bakıldığında, Türkiye genelinde yaralanmaların en yaygınlarının 'çizik, sıyrık veya

yara/bere' (yüzde 62) ve 'kulak zarı patlaması, göz yaralanması veya morarması' (yüzde 56) biçiminde gerçekleştiği görülmektedir. Şiddet sonucu yaralanmış kadınların yüzde 21'i 'burkulma çıkık' yüzde 18'i 'kesik veya sıyrık', yüzde 14'ü ise 'kemiklerde çatlak veya kırık' oluşacak şekilde yaralandıklarını söylemişlerdir. Yaralanma biçimlerinden ağır yaralanmaların yaygınlığının bu denli yüksek oluşu niteliksel araştırma kapsamında toplanan bilgi ile de örtüşmektedir.

Yaralanma biçimleri incelenirken dikkat edilmesi gereken ilk nokta şiddet mağduru kadınların aynı zamanda birden fazla biçimde yaralanabilecek olmalarıdır. Özellikle 'çizik, sıyrık veya yara/bere' oluşacak biçimde yaralanma diğer yaralanma biçimlerine eşlik eden bir yaralanmadır. Yaralanma biçimlerinin yüzde dağılımı kadınların araştırma tarihinde yaşadığı yerleşim yerine göre farklılaşma gösterirken farklı yaralanma biçimleri farklı bölgelerde öne çıkmaktadır. Kesik ve ısıklar en yoğun Doğu Karadeniz bölgesinde yaşanırken, burkulma ve çıkık Batı Anadolu ve Batı Karadeniz, kemiklerde çatlak ve kırık Ortadoğu Anadolu, derin kesikler Kuzeydoğu Anadolu ve iç organlarda yaralanma Doğu Karadeniz bölgesinde, yanık ise Güneydoğu Anadolu bölgesinde daha fazla yaşanmaktadır (Ek Tablo 6.1).

6.2. Gebelikte fiziksel şiddet

Gebelik sırasında fiziksel şiddet yaşanmasının kadınlar kadar doğacak bebeklerin de sağlığını olumsuz etkilediği bilinmektedir. Araştırma kapsamında en az bir kez gebe kalmış kadınlara gebelikleri sırasında eşlerinin veya birlikte oldukları erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalıp kalmadıkları sorulmuştur.

Türkiye genelinde, en az bir kez gebe kalmış kadınların yüzde 8'i gebeliği sırasında eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kaldığını belirtmiştir (Tablo 6.3). Araştırma sonuçları, gebeliği sırasında fiziksel şiddete maruz kalma durumunun kentsel ve kırsal yerleşim alanlarında yaşayan kadınlar arasında farklılaşmadığını göstermektedir. Gebelik öncesinde maruz kalınan fiziksel şiddet ile karşılaştırıldığında yüzdesi azalmakla birlikte gebeliği sırasında fiziksel şiddete maruz kaldığını belirten kadınların en çok Kuzeydoğu Anadolu (yüzde 11) bölgesinde yaşayan kadınlar olduğu görülmüştür (Tablo 6.3 ve Tablo 6.4).

Araştırma tarihinde 15 ve 24 yaşları arasındaki kadınların fiziksel şiddete daha ileri yaş gruplarındaki kadınlara göre daha düşük oranlarda maruz kalmalarına benzer şekilde, bu yaş grubundaki kadınların yüzde 7'si gebelikleri sırasında eş veya birlikte oldukları erkekler tarafından fiziksel şiddete maruz bırakıldıklarını söylemişlerdir. Gebelik sırasında şiddete maruz kaldığını belirten kadın oranında yaşla birlikte cüzi bir artma gözlemlenmesi, gebelik sayısının artmasına paralel olarak beklenen bir durumdur.

Gebelik sırasında fiziksel şiddete maruz kalma yüzdesi, kadınların eğitim ve refah düzeyine göre değişmektedir. Lisans ve üzeri eğitimi olan kadınlar arasında ve refah düzeyi daha yüksek hanelerde yaşayan kadınlar arasında gebelik sırasında şiddet yaşama yüzdesi daha düşüktür. Eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınlar arasında ve refah düzeyi düşük hanelerde yaşayan kadınlar arasında görülen gebelik sırasında fiziksel şiddet yaşama yaygınlığı yüzde 11 ile Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Tablo 6.3 Gebelikte fiziksel şiddet

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre en az bir kez gebe kalmış kadınlar arasında eşinden veya birlikte olduğu erkeklerden gebelikleri sırasında fiziksel şiddete maruz kalmış olan kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

		Gebeliği sırasında fiziksel şiddete maruz kalmış kadınlar	En az bir kez gebe kalmış kadın sayısı
Yerleşim yeri	Kent	8,4	4.095
	Kır	8,1	1.923
Bölge	İstanbul	8,5	561
	Batı Marmara	7,4	536
	Ege	7,9	511
	Doğu Marmara	6,5	574
	Batı Anadolu	10,2	360
	Akdeniz	9,4	502
	Orta Anadolu	8,8	511
	Batı Karadeniz	6,6	587
	Doğu Karadeniz	6,7	454
	Kuzeydoğu Anadolu	10,6	519
	Ortadoğu Anadolu	7,2	455
Güneydoğu Anadolu	8,9	448	
Yaş	15-24	6,9	422
	25-34	8,0	1.893
	35-44	8,9	1.756
	45-59	8,5	1.947
Eğitim düzeyi	Eğitimi yok/ilkokul bitirmemiş	10,7	1.251
	İlkokul	9,0	2.921
	Ortaokul	8,9	693
	Lise	5,4	765
	Lisans ve lisansüstü	3,1	387
Refah düzeyi	Düşük	10,9	2.631
	Orta	8,2	1.207
	Yüksek	6,2	2.180
Türkiye		8,3	6.018

*Hesaplamalar tüm gebe kalmış kadınlar için yapılmıştır.

Araştırmada, eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlara, gebelikleri sırasında yaşadıkları fiziksel şiddetin değişip değişmediği, değiştiyse nasıl değiştiği sorulmuştur. Türkiye genelinde 10 kadından 4'ü gebelik sırasında da maruz kaldığı şiddetin değişmediğini, 10 kadından biri ise şiddetin arttığını belirtmiştir. Bir başka ifade ile şiddet mağduru her iki kadından birisi için gebelik, şiddetin azalmasına yol açmamıştır. Şiddete maruz kalmış kadınların sadece yüzde 9'unun gebelik sırasında şiddetin durduğunu ifade etmiş olması da dikkat çekici bir bulgudur (Tablo 6.4).

Tablo 6.4 Gebelikte fiziksel şiddet değişimi						
Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşinden veya birlikte olduğu erkeklerden fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların* gebelikleri sırasında yaşadıkları fiziksel şiddetin değişiminin yüzdesi, Türkiye 2014						
		Değişmedi	Şiddet arttı	Şiddet azaldı	Şiddet durdu	Gebeliği sırasında fiziksel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Yerleşim yeri	Kent	40,5	11,4	39,1	9,0	337
	Kir	42,8	5,9	42,8	8,5	148
Bölge	İstanbul	(42,6)	(8,8)	(42,0)	(6,6)	49
	Batı Marmara	(39,8)	(10,4)	(41,6)	(8,1)	38
	Ege	(42,3)	(25,4)	(27,1)	(5,1)	37
	Doğu Marmara	(39,0)	(13,2)	(41,8)	(5,9)	36
	Batı Anadolu	(47,0)	(5,9)	(39,1)	(7,9)	36
	Akdeniz	(40,2)	(10,9)	(37,9)	(10,9)	47
	Orta Anadolu	(41,6)	(6,6)	(42,9)	(8,9)	45
	Batı Karadeniz	(38,0)	(2,6)	(41,3)	(18,1)	39
	Doğu Karadeniz	(36,3)	(7,0)	(33,3)	(23,5)	30
	Kuzeydoğu Anadolu	31,6	7,1	59,5	1,8	55
Ortadoğu Anadolu	(40,0)	(5,7)	(44,1)	(10,3)	33	
Güneydoğu Anadolu	(37,3)	(7,4)	(42,8)	(12,5)	40	
Yaş	15-24	(18,5)	(14,4)	(47,7)	(19,4)	31
	25-34	29,9	10,4	47,8	11,8	152
	35-44	43,7	14,3	35,3	6,7	150
	45-59	53,4	5,2	35,2	6,3	152
Eğitim düzeyi	Eğitimi yok/İlkokul bitirmemiş	43,1	8,7	42,4	5,8	127
	İlkokul	40,3	11,8	38,9	9,0	242
	Ortaokul	38,5	10,5	36,5	14,5	65
	Lise	43,7	7,8	38,4	10,1	39
	Lisans ve lisansüstü	*	*	*	*	11
Refah düzeyi	Düşük	40,9	11,9	40,1	7,2	262
	Orta	37,4	10,7	42,6	9,3	97
	Yüksek	43,5	7,3	37,8	11,4	126
Türkiye		41,0	10,2	39,9	8,9	485

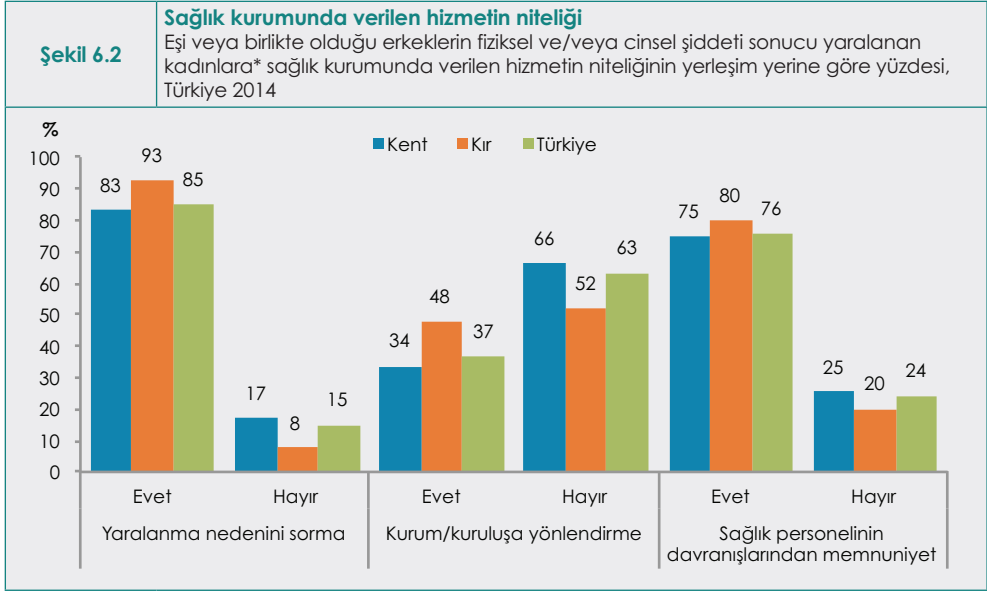
NOT: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25 den az olan hücreler (*) işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğundan dolayı yüzde bilgisi verilmemiştir.

*Hesaplamalar gebeliği sırasında eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre şiddetin gebelik sırasında değişme durumu incelendiğinde, farklılaşma özellikle şiddetin arttığı ve durduğu durumlar için gözlemlenmiştir. Şiddete maruz kalan ve kırsal alanda yaşayan kadınlar arasında gebelikte şiddet kadınların yüzde 6'sı için artarken, kentte yaşayan kadınlar için bu oran yüzde 11'dir. Şiddet gebelikte en çok genç kadınlar arasında durmuştur, ancak aynı grupta şiddetin arttığını söyleyen kadınların oranı da Türkiye ortalamasının üzerindedir (yüzde 14). Kadınların maruz kaldıkları fiziksel şiddet düzeyinin gebelik sırasında değişmediğini veya arttığını belirten kadın yüzdesi, yaşa göre önemli bir farklılaşma göstermekte, yaş ilerledikçe gebelik sırasında şiddetin değişmediğini belirten kadın yüzdesi artmaktadır. En genç yaş grubu olan, '15-24' yaş grubundaki her 10 kadından 3'ü yaşadıkları şiddetin değişmediğini veya arttığını belirtirken, 35 yaş üzerindeki her 10 kadından yaklaşık 6'sı şiddetin değişmediğini veya arttığını ifade etmiştir. Şiddetin durduğunu söyleyen kadınların oranı en yüksek Doğu Karadeniz bölgesindedir.

6.3. Şiddet nedeniyle sağlık kurumu başvurularında sunulan hizmetlerin niteliği

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin şiddeti sonucu yaralanan kadınlara başvurdukları sağlık kurumunda nasıl bir hizmet verildiği ve hizmetin niteliği kadınların fiziksel ve ruhsal sağlıkları açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, sağlık görevlileri, sağlık kurum ve kuruluşlarına başvuran kadınların başvuru ve tedavi süreçlerinde şüphelenmeleri durumunda şiddete maruz kalıp kalmadıklarını sormak, ön değerlendirmelerini yaptıktan sonra ise gerekli kurum ve kuruluşlar hakkında bilgilendirmek ve yönlendirmek ile yükümlüdürler. Araştırma sonuçlarına göre Türkiye genelinde şiddet nedeniyle sağlık kurumuna başvurulduğunda, sağlık personeli tarafından kadınların yüzde 85'ine yaralanma nedeni sorulmuştur. Kırsal yerleşim yerlerinde, kentsel yerleşim yerlerine nazaran yaralanma nedeninin daha yaygın olarak sorulduğu görülmektedir (Şekil 6.2). Bölgeler değerlendirildiğinde ise yaralanma nedeninin en yaygın olarak sorulduğu bölgeler Batı Anadolu, Orta Anadolu ve Batı Karadeniz bölgeleri iken, en az sorulan bölge Ortadoğu Anadolu bölgesidir (Ek Tablo 6.2). Türkiye genelinde kadınların yüzde 76'sı sağlık personelinin davranışlarından memnun olduğunu belirtmiştir. Kırsal yerleşim yerlerinde sağlık personelinin memnuniyet kentsel yerleşim yerlerine göre kısmen daha yüksektir. Sağlık personelinin davranışlarından en çok memnun olan bölge olarak Kuzeydoğu Anadolu bölgesi ön plana çıkarken, Güneydoğu Anadolu bölgesi en az memnuniyetin bildirildiği bölgedir (Ek Tablo 6.2).

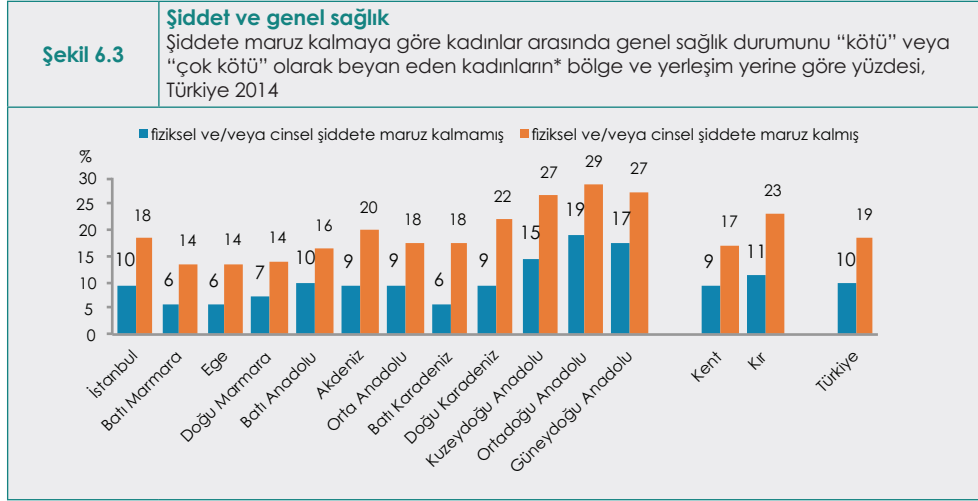

* Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

6.4 Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve genel sağlık

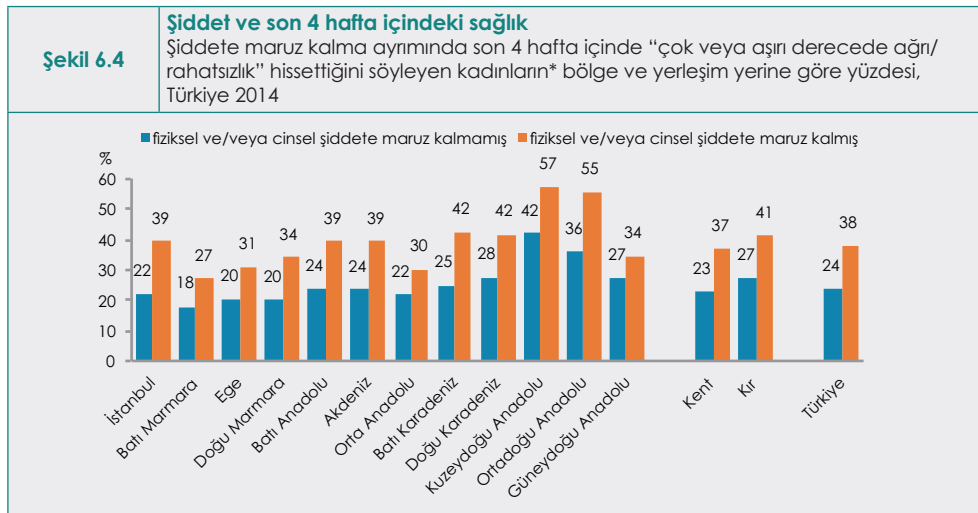
Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda kadınlara genel olarak ve son 4 hafta içinde kendi sağlık durumlarını değerlendirmelerini sağlayacak sorular sorulmuştur. Sağlık durumuna ilişkin bilgi, kadınlara yaşadıkları şiddete ilişkin sorular sorulmadan önce yöneltilmiştir. Bu bölümde kadınların sağlık durumlarına ilişkin verdikleri yanıtlar, eşleri veya birlikte oldukları erkeklerden fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaşayıp yaşamadıklarına göre incelenmektedir.

Türkiye genelinde kadınların yüzde 13'ü sağlık durumunu "kötü veya çok kötü" olarak beyan ederken, yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınlar arasında sağlık durumunun "kötü veya çok kötü" olarak belirtilmesi, hiç şiddete maruz kalmamış kadınlara oranla iki kat daha yaygındır (Ek Tablo 6.3 ve Şekil 6.3). Bu farklılığın hemen hemen aynı oranlarda kentsel ve kırsal alanlarda yaşayan kadınlar arasında da olduğu görülmektedir. Yaşanılan bölge açısından bakıldığında, Kuzeydoğu Anadolu, Ortadoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da şiddete maruz kalmış kadınların genel sağlık durumları hakkında diğer bölgelerdeki kadınlara göre daha yüksek oranla olumsuz değerlendirmede buldukları görülmektedir. Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığını belirten kadınlar ile maruz kalmadığını belirtenler arasında genel sağlık durumunun kötü olması açısından en büyük fark Batı Karadeniz bölgesinde görülmektedir. Bu bölgede şiddete maruz kalmış kadınlar arasında sağlık durumunu "kötü veya çok kötü" olarak belirtilmesi, hiç şiddete maruz kalmamış kadınlara oranla üç kat daha fazladır.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

Son 4 hafta içindeki sağlık durumunun değerlendirilmesinde de, kadınların verdikleri yanıtların yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalıp kalmamalarına göre farklılaştığı görülmektedir (Şekil 6.4). Türkiye genelinde son 4 hafta içinde "çok veya aşırı derecede ağrı/rahatsızlık" hissettiğini söyleyen kadın oranı yüzde 29 iken, şiddete maruz kalmış kadınlar arasında bu oran yüzde 38'e çıkmakta, hiç şiddete maruz kalmadığını söyleyen kadınlar arasında ise bu oran yüzde 24'e düşmektedir (Ek Tablo 6.3 ve Şekil 6.4). Bu göstergedeki yerleşim yerine ve bölgeye dayalı farklılaşma örüntüsü, genel sağlık durumunda gözlenen yapıyla benzerdir. Kuzeydoğu Anadolu ve Ortadoğu Anadolu'da yaşayan ve şiddete maruz kalan kadınların yarısından çoğu (sırasıyla yüzde 57 ve 55) son 4 hafta içindeki sağlık durumunu olumsuz olarak değerlendirmiştir.

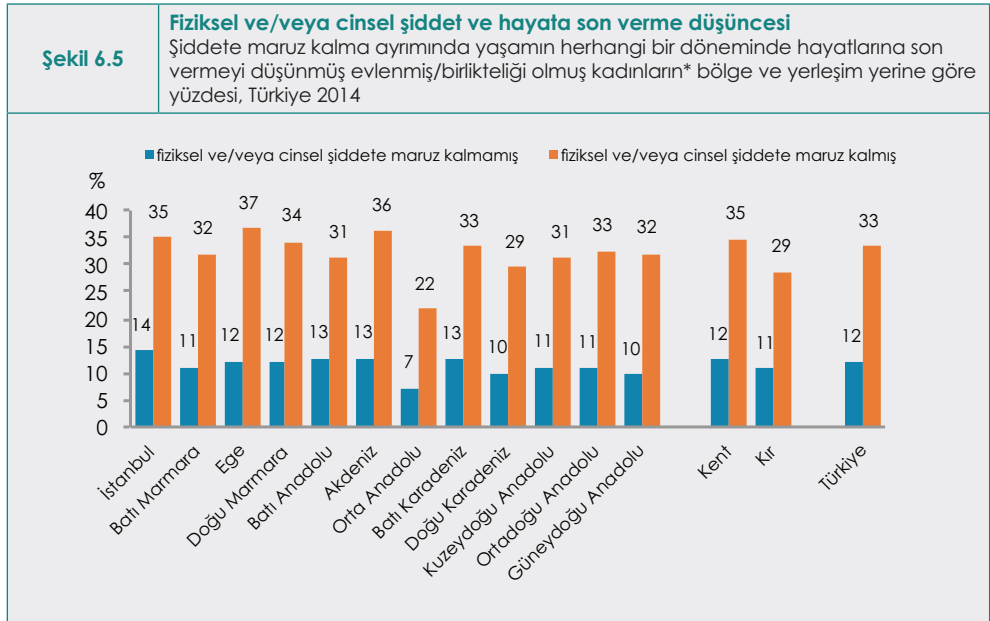

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

Kadınların temel özelliklerine göre şiddet ve sağlık durumu değerlendirmesine bakıldığında, yaşamının herhangi bir döneminde eş veya birlikte olduğu erkeklerin şiddetine maruz kaldığını belirten kadınların hiç şiddete maruz kalmadığını söyleyen kadınlara göre daha yüksek oranlarda sağlık durumları hakkında olumsuz değerlendirmede buldukları görülmektedir (Ek Tablo 6.3). Bu farklılık oransal olarak daha genç yaş gruplarındaki kadınlar, lisans ve üzeri eğitim almış kadınlar ve refah düzeyi orta ve yüksek seviyelerdeki hanelerde yaşayan kadınlar arasında daha belirgin düzeydedir.

6.5 Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve ruh sağlığı

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması’nda görüşülen kadınlardan araştırma tarihinden önceki son 4 hafta için ruhsal sağlıklarına ilişkin bilgi vermeleri istenmiştir. Bu kapsamda kadınlardan son 4 hafta içinde yaşadıkları bazı ruhsal sorunlar hakkında bilgi alınmış ve ayrıca yaşamları boyunca hayatlarına son verme düşüncesine ilişkin sorular da sorulmuştur. Son 4 hafta içinde bazı ruhsal sorunların yaşanıp yaşanmadığına ilişkin sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde yaşamın herhangi bir döneminde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınlar arasında bu tür sorunlar yaşanmasının şiddete maruz kalmayan kadınlara göre daha yaygın olduğu görülmektedir (Tablo 6.5). Örneğin, şiddete “şiddete maruz kalmadım” diyen kadınların yüzde 45’i son 4 hafta içinde kendini mutsuz hissettiğini söylerken, bu oran şiddete maruz kalan kadınlar arasında yüzde 70’tir.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

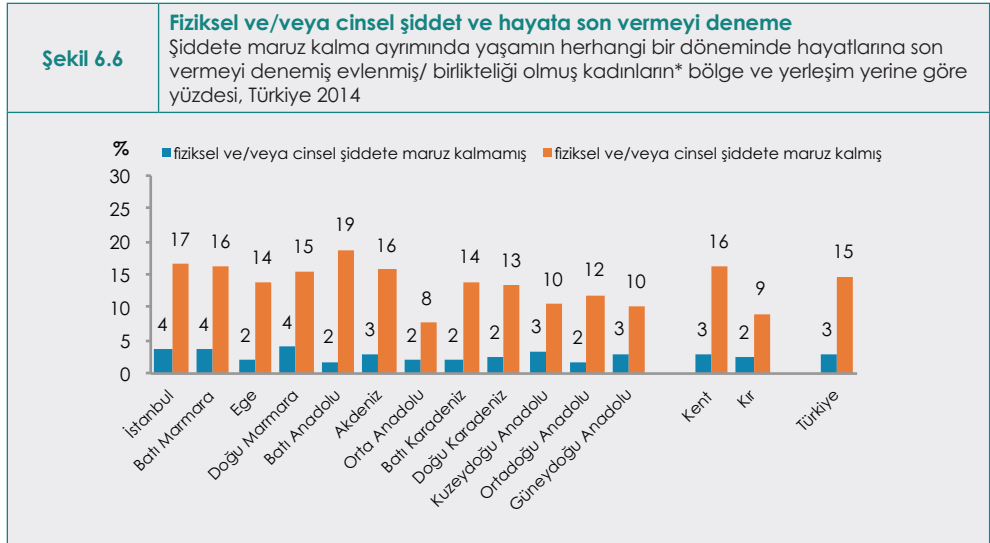
Tablo 6.5 Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile bedensel ve ruhsal sağlık ilişkisi

Yaşamın herhangi bir döneminde eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış ve kalmamış kadınlar arasında son 4 hafta içinde yaşanan sağlık sorunlarının yüzdesi, Türkiye 2014

Ruhsal sorunlar	Şiddete maruz kalmış kadınlar (%)	Şiddete maruz kalmamış kadınlar (%)
Sık sık başın ağrması	62,0	49,6
İştahsızlık	39,3	28,0
Uyku sorunu olma	57,7	42,4
Pek çok şeyden kolayca korkma	35,8	24,0
Ellerin titremesi	37,1	22,2
Kendini sinirli, gergin ve endişeli hissetme	80,0	63,6
Hazımsızlık çekme	40,0	26,3
Zihni toparlamakta sorun yaşama	61,3	42,3
Kendini mutsuz hissetme	69,5	45,3
Daha sık ağlama	43,3	24,7
Günlük faaliyetlerde isteksizlik	64,0	49,6
Karar vermede zorluk yaşama	50,7	36,1
Gün içinde yapılan işleri aksatma	63,2	49,7
İşe yaramadığını düşünme	41,1	22,1
Zevk aldığı şeylere karşı ilgiyi kaybetme	52,1	32,1
Kendini değersiz hissetme	45,3	22,5
Hayata son vermeyi düşünme	13,2	3,8
Kendini hep yorgun hissetme	78,5	62,6
Midede rahatsızlık hissi	53,0	38,7
Hemen yorulma	74,5	58,8
Kadın Sayısı	2.358	4.435

Eşin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kaldığını belirten kadınlar arasında ruhsal sorun yaşanmasının daha yaygın olarak görüldüğünü gösteren bir diğer durum ise hayata son verme düşüncesine ilişkin sorulara verilen yanıtlar incelendiğinde karşımıza çıkmaktadır. Türkiye genelinde, eşi veya birlikte olduğu erkekler tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakılan kadınlar arasında yaşamının herhangi bir döneminde hayatına son vermeyi düşünmüş olan kadınların oranı, "şiddete maruz kalmadım" diyen kadınlar arasındaki oranın yaklaşık 3 katıdır (Şekil 6.5). Orta Anadolu bölgesi hariç bölgelerin tamamında fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru her 10 kadından yaklaşık 3 veya 4'ü bugüne kadar hayatına son vermeyi düşündüğünü ifade etmiştir. Kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre, hayatına son verme düşüncelerine ilişkin yüzdeler Ek Tablo 6.4'te gösterilmektedir.

Hayatına son vermeyi düşünmüş kadınlar için olduğu gibi hayatına son vermeyi denemiş kadınların yüzdesi de fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış ya da kalmamış olma durumlarına göre önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Hayatına son vermeyi deneme ülke genelinde şiddete maruz kalan kadınlar arasında, maruz kalmayanlara göre 5 kat daha yaygın iken kentte yaşayanlar için beş kattan da fazladır (Şekil 6.6). Batı Anadolu ve İstanbul bölgelerinde yaşayan ve fiziksel ve/veya cinsel şiddet mağduru kadınlar arasında hayatına son vermeyi denemiş olanların oranı sırasıyla yüzde 19 ve yüzde 17'dir. Bu bölgelerde şiddete maruz kalmış her beş kadından birinin hayatına son vermeyi denemiş olması dikkat çekicidir. Orta Anadolu dışındaki bölgelerin tamamında yüzde 10 ve üzerinde olan bu oran Orta Anadolu'da yüzde 8 düzeyindedir.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

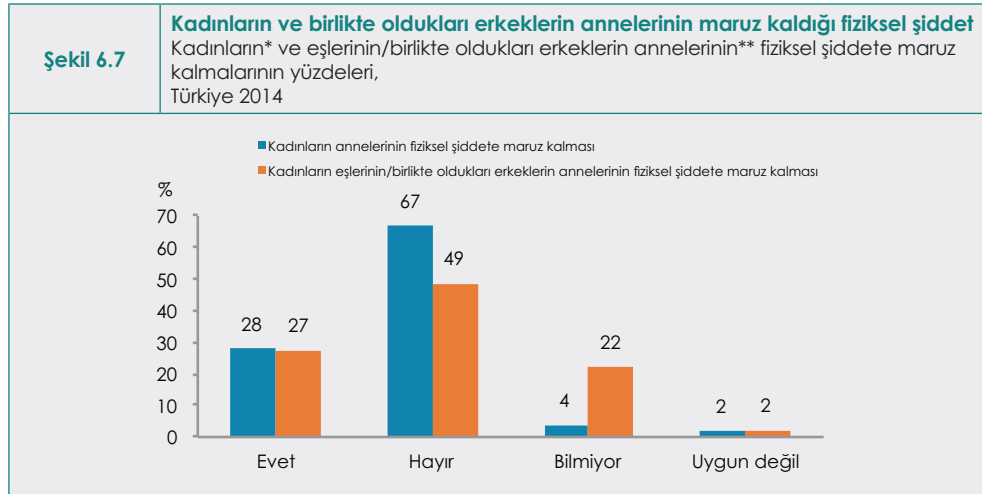
6.6 Şiddetin kuşaklararası aktarımı

Kadına yönelik şiddete neden olabilecek ve kadına yönelik şiddetin yol açabileceği toplumsal sorunlar yine şiddet davranışlarına odaklanılarak incelendiğinde, şiddetin kuşaklararası aktarımı şiddetin önemli sonuçlarından biri olarak öne çıkmaktadır. Aile içinde annenin şiddete maruz kalmasının, kadınların ve erkeklerin ilerideki yaşamlarında şiddeti normalleştirmelerinde etkisi olduğu bilinmektedir. Araştırma kapsamında, şiddetin bir kuşaktan diğerine aktarılmasına ilişkin bilgi, kadınların kendilerinin fiziksel şiddete maruz kalmaları, çocukluk döneminde annelerinin babaları² tarafından şiddete maruz kalması ve kadınların kendi çocuklarına fiziksel olarak zarar vermelerine ilişkin sorular aracılığıyla elde edilmiştir. Kadınlara ayrıca, eşlerinin ya da birlikte oldukları erkeklerin annelerine fiziksel şiddet uygulanıp

² Soru, babanız ya da annenizin birlikte olduğu kişi biçiminde sorulmuştur.

uygulanmadığı, eşlerinin ya da birlikte oldukları erkeklerin çocukluklarında şiddete maruz kalıp kalmadıkları ve erkeklerin çocuklara vurup vurmadığına ilişkin sorular sorularak erkekler açısından da şiddetin kuşaktan kuşağa aktarılması konusunda bilgi elde edilmiştir.

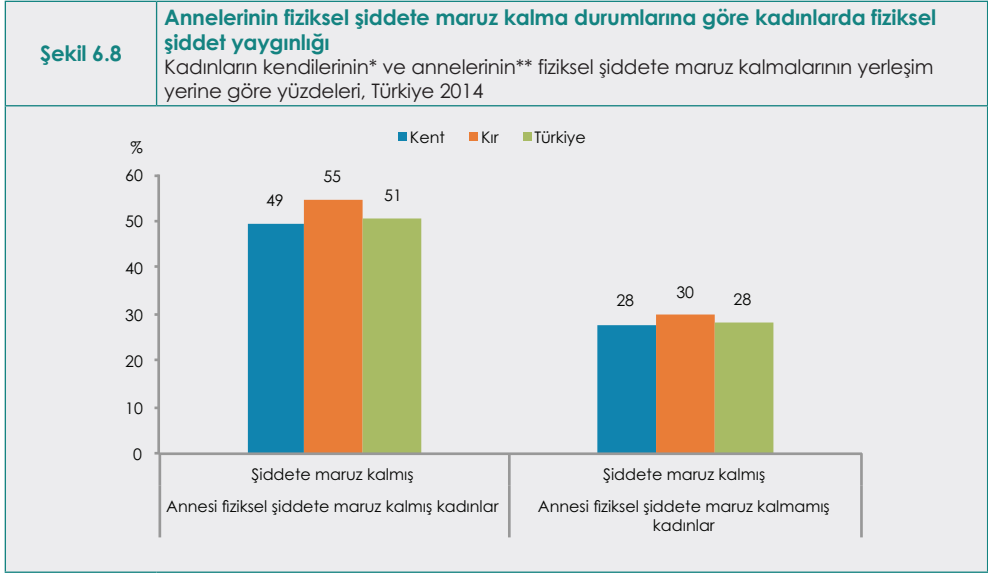
Bu kısımda, görüşülen kadınların ve onların eşlerinin ya da birlikte oldukları erkeklerin çocukluk döneminde annelerinin şiddete maruz kalma durumlarına ilişkin yüzdelerin verilmesinin ardından, kadınların yetişkinlik dönemlerinde fiziksel şiddete maruz kalmaları, erkeklerin ise fiziksel şiddet uygulamalarına ilişkin oranlar verilmiştir. İki kuşakta gözlenen şiddet düzeyleri dikkate alınarak, kadınların ve yakın ilişkide oldukları erkeklerin çocuklara vurması ya da fiziksel zarar vermesi arasındaki ilişki betimsel düzeyde ele alınmıştır.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

**Hesaplamalar kadınların annelerinin son eş veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmasına göre yapılmıştır.

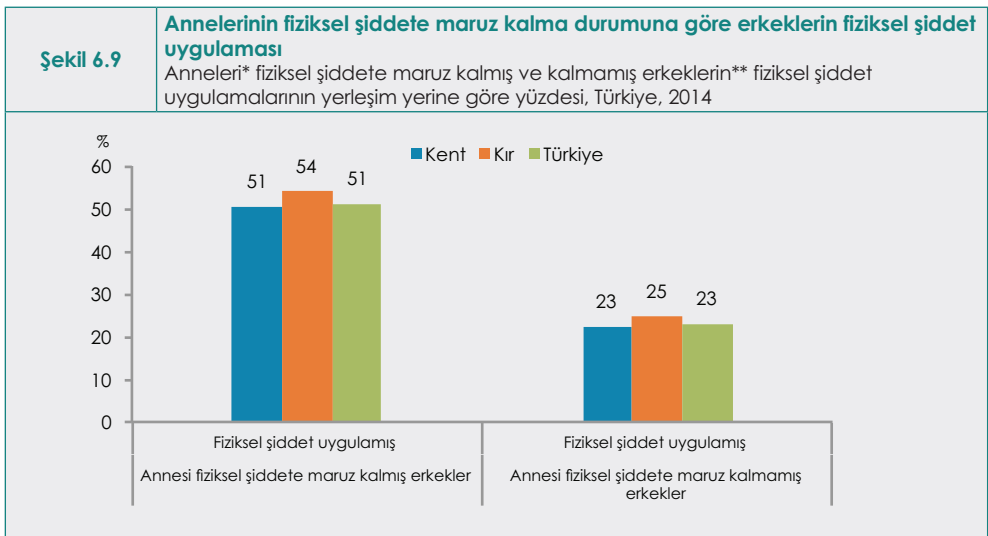
Şekil 6.7'de en az bir kez evlenmiş kadınların ve onların yakın ilişkide oldukları erkeklerin annelerinin fiziksel şiddete maruz kalma durumlarına ilişkin yüzdeler verilmektedir. Türkiye genelinde, evlenmiş kadınların yüzde 28'i annelerinin fiziksel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Bu oran erkeklerin anneleri (yüzde 27) açısından da oldukça benzer düzeydedir. Erkeklerin annelerinin fiziksel şiddet mağduru olup olmadıklarına ilişkin bilginin kadınlardan elde edilmesi nedeniyle, kadınların yüzde 22'si tarafından bu durumun bilinmemesi anlaşılır bir orandır. Annesi ve babasıyla yaşamamış olan ya da anne ve babasını görmemiş olanlar açısından ise "uygun değildir" seçeneği söz konusudur. Kadınların ve annelerinin fiziksel şiddete maruz kalma durumlarının bölgeye ve yerleşim yerine göre dağılımı Ek Tablo 6.5'te verilmektedir.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

** Hesaplamalar kadınların annelerinin son eş veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmasına göre yapılmıştır.

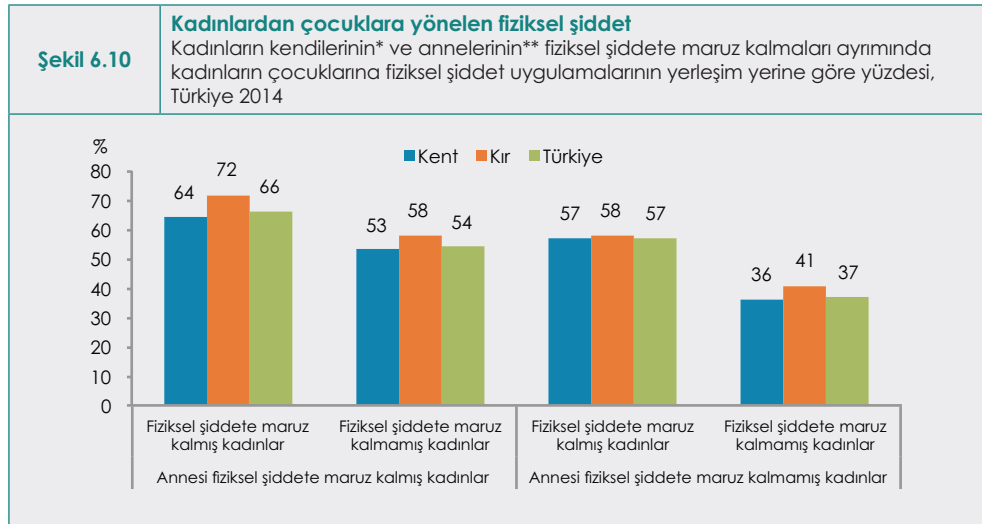
Şekil 6.8'de görüşülen kadınlar ve annelerinin fiziksel şiddet mağduriyetleri arasındaki betimsel ilişki yerleşim yeri temelinde ele alınmıştır. Fiziksel şiddete en fazla maruz kalan kadınlar, annesi fiziksel şiddet görmüş olanlardır. Türkiye genelinde annesi fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların yüzde 51'inin kendisi de fiziksel şiddete maruz kalmıştır. Bu oranlar kırsal alanlarda (yüzde 55), kentsel alanlardan (yüzde 49) biraz daha fazladır. Öte yandan, çocukluk döneminde, anneleri fiziksel şiddete maruz kalmayan kadınların, yüzde 28'i şiddet mağduru olduğunu belirtmiştir (Şekil 6.8).

*Hesaplamalar erkeklerin annelerinin son eş veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmasına göre yapılmıştır.

**Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınların son eş veya birlikte olduğu erkekler için yapılmıştır.

Kadınların bir kuşak öncesinde annelerinin şiddete maruz kalması ile kendilerinin maruz kalmasına benzer şekilde, erkeklerin de annelerinin şiddete maruz kalması ve kendilerinin eşlerine fiziksel şiddet uygulamaları arasındaki ilişki Şekil 6.9'da gösterilmektedir. Türkiye genelinde annesi şiddet mağduru olan erkeklerin yarısının (yüzde 51) fiziksel şiddet uyguladığı görülmektedir. Kırsal alanda yaşayan, annesi şiddet görmüş olan erkeklerin şiddet uygulaması (yüzde 54) kentsel alanda yaşayanlara göre (yüzde 51) biraz daha yüksektir. Öte yandan, annesi fiziksel şiddet mağduru olmamış erkeklerin şiddet uygulaması Türkiye genelinde yüzde 23'e düşmektedir. Bu sonuç, erkeklerin şiddet ortamında yetişmemelerinin ileride şiddet uygulamalarını azaltıcı bir etkisi olduğuna işaret etmektedir (Şekil 6.9).

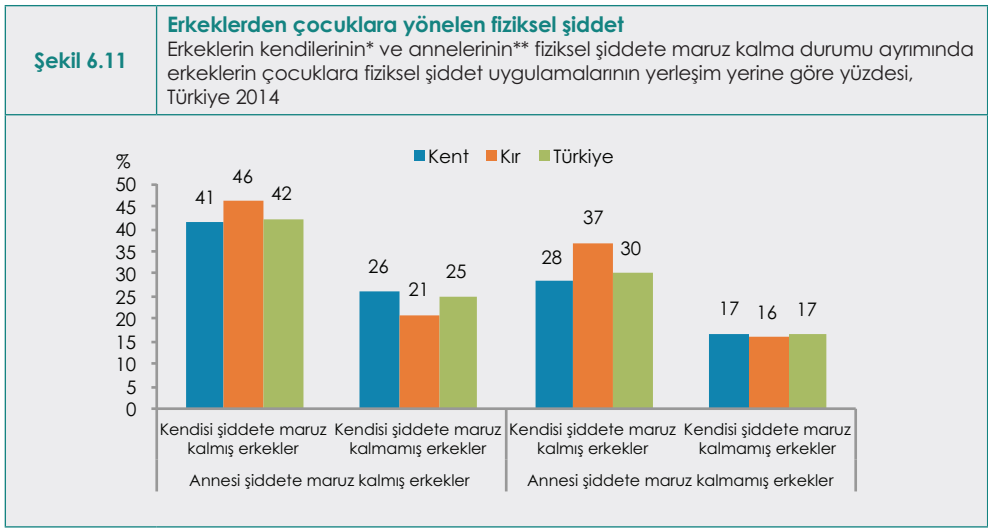

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş ve en az bir canlı doğum yapmış kadınlar için yapılmıştır.

** Hesaplamalar kadınların annelerinin son eş veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmasına göre yapılmıştır.

Annesinin, babasının veya annesinin birlikte olduğu erkeğin şiddetine maruz kaldığı ailelerde yetişen kadınların ve erkeklerin, çocuklarına fiziksel olarak kötü davranmaları daha fazla görülmektedir. Şekil 6.10'da kadınların kendi annelerinin fiziksel şiddet mağduriyeti ile kendilerinin fiziksel şiddet yaşamasının çocuklarına yönelttikleri şiddet düzeyine etkisi betimsel düzeyde gösterilmektedir. Türkiye genelinde, çocuklarına en fazla şiddet uygulayan kadınlar (yüzde 66), hem anneleri hem de kendileri fiziksel şiddete maruz kalmış olan kadınlardır. Yerleşim yeri açısından ise, kırsal alanlarda yaşayan ve hem anneanneleri hem de anneleri fiziksel şiddete maruz kalmış çocuklar yüzde 72 oranında en fazla fiziksel şiddet mağduru olan gruptur. Annelerin çocuklarına yönelttikleri şiddette, şiddetin kuşaktan kuşağa aktarıldığını gösteren bu yüzdeler, kadınların hem annelerinin hem de kendilerinin fiziksel şiddet mağduru olmadığı durumda (yüzde 37) şiddetin önemli ölçüde azaldığını göstermektedir.

Kadınlar açısından ele alınan şiddetin kuşaklararası aktarımına benzer biçimde, erkeklerin de çocuklara yönelttikleri fiziksel şiddetin kendi aile geçmişlerindeki şiddetle ilişkisi de betimsel düzeyde ele alınmıştır (Şekil 6.11). Anneleri fiziksel şiddete maruz kalan ve kendileri de aile içinde fiziksel olarak şiddet gören erkeklerin, çocuklarına uyguladıkları şiddet düzeyi yüzde 42'dir. Bu grubun çocuklara uyguladığı şiddet düzeyi kırsal alanlarda (yüzde 46) kentsel alanlardan (yüzde 41) biraz daha yüksektir. Çocuklara en az fiziksel şiddet uygulanması (yüzde 17), erkeklerin kendilerinin ve annelerinin fiziksel şiddete maruz kalmamaları durumunda görülmektedir.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınların son eş veya birlikte olduğu erkekler için yapılmıştır.

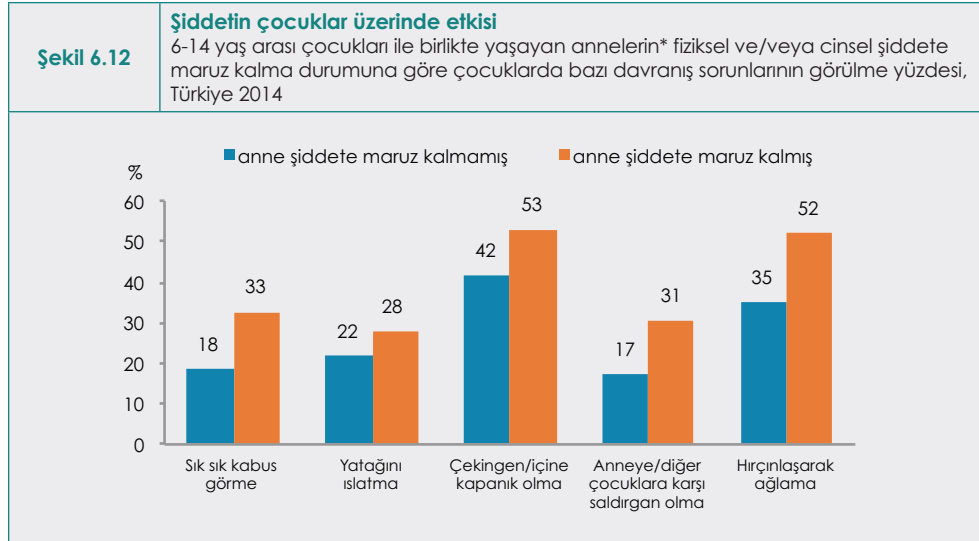
**Hesaplamalar erkeklerin annelerinin son eş veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmasına göre yapılmıştır.

Şiddetin kuşaklararası aktarımına ilişkin sonuçlar, ataerkil toplumsal yapıya oldukça uygun bir biçimde, daha çok gücü elinde tutan erkeklerin kadınlara ve çocuklara, benzer biçimde çocuklarına oranla daha fazla gücü elinde tutan kadınların da çocuklara şiddet uygulaması açısından dikkat çekicidir. Çocukluğun geçtiği aile ortamında şiddetin varlığı, kadınların ve erkeklerin şiddeti daha normal kabul etmelerine neden olabilmektedir. Burada, dikkat edilmesi gereken en önemli konu, şiddet yaşanan ailelerde yaşayan çocukların hepsinin mutlaka şiddete yönelmediğinin ya da şiddet mağduru olmadığına bilinmesidir. Ancak sonuçlar, yüzdeler açısından annesinin babası tarafından fiziksel şiddete maruz kaldığını bilen kadınların eşleri tarafından maruz kaldıkları şiddetin daha yüksek olduğunu, annesi şiddet gören erkeklerin de eşlerine daha fazla şiddet uyguladıklarını ortaya koymaktadır. Kadınların ve erkeklerin çocuklarına yönelttikleri şiddet açısından da şiddet geçmişinin önemli olduğu görülmüştür. Bulgular yerleşim yerine bağlı olarak önemli bir değişiklik göstermemektedir.

6.7. Şiddetin çocuklar üzerinde etkisi

Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nda okul çağında (6-14 yaşları arası) en az bir çocuğu olan kadınlara bu çocuklardan herhangi birisinin bazı davranış sorunlarını gösterip göstermediği sorulmuştur. Çocuğun davranışına yönelik bu sorular, eş veya birlikte olunan erkeklerden aile içinde maruz kalınan şiddete ilişkin sorulardan daha önce sorularak yanıtların etki altında kalmadan alınması sağlanmıştır.

Şekil 6.12’de Türkiye genelinde, eş veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış ve kalmamış kadınların çocuklarının sergilediği bazı davranış sorunlarının yüzdesi verilmektedir. Buna göre şiddete maruz kaldığını belirten kadınların çocuklarında davranış sorunları, maruz kalmadığını söyleyen kadınların çocuklarına oranla daha yaygın olarak görülmektedir. Örneğin, şiddete maruz kalmış yaklaşık her 10 kadından 3’ünün çocuğunda “anneye veya diğer çocuklara karşı saldırgan olma” davranışı görülürken, bu oran şiddete maruz kalmadığını belirten kadınların çocukları arasında yarı yarıya azalmaktadır. Annenin şiddete maruz kalması ile çocukların davranış sorunları arasındaki ilişki Ek Tablo 6.6 ve Ek Tablo 6.7’de farklı sosyal ve demografik özelliklere göre incelenmiştir. Türkiye genelinde kadına yönelik şiddet ile çocuğun davranış sorunları arasındaki ilişki “Anneye ve diğer çocuklara karşı saldırgan olma” ve “Hırçınlaşarak ağlama” davranışlarında daha belirgindir.

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş/birlikteliği olmuş kadınlar için yapılmıştır.

6.8. Değerlendirme

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, kadınların eş veya birlikte oldukları erkekler tarafından maruz kaldıkları aile içi şiddetin kadınların ve çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığı üzerinde pek çok açıdan doğrudan ve dolaylı olumsuz etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmadan elde edilen bulgular, görüşme yapılan kadınların beyanlarına dayandığı için her ne kadar sorular detaylı ve net olarak ifade edilmiş olsa da, şiddetin etkilerine ilişkin yorum ve algı farklılıkları söz konusu olabilmektedir. Batıda yaşayan, eğitilmiş, yüksek refah düzeyindeki hanelerde yaşayan kadınların maruz kaldıkları şiddet sonucu yaralandıklarını daha yüksek oranda belirtmeleri bu algı farklılığı ile izah edilebilir.

Araştırma sonuçları, 2008 araştırması sonuçları ile karşılaştırıldığında, kadınların şiddet sonucu yaralanma düzeyleri açısından bir değişiklik olmadığı (2008 ve 2014 araştırmaları için sırasıyla yüzde 24 ve yüzde 26), ancak tedavi gerektirecek yaralanma yüzdesinin arttığı görülmektedir (sırasıyla yüzde 41 ve yüzde 47). Araştırma sonuçlarına göre, gebelik dönemindeki fiziksel şiddetin daha önceki araştırma ile benzer düzeyde olduğu gözlenmiştir (sırasıyla yüzde 10 ve yüzde 8). Benzer şekilde, Türkiye genelinde, maruz kaldığı şiddet sonucu yaralanmış kadınların yaralanma sıklığında önemli bir değişim yaşanmamıştır.

Maruz kaldıkları şiddet sonucu tedavi olmak amacıyla sağlık kuruluşlarına başvuran kadınların beşte dördünden fazlasının (yüzde 85) yaralanma nedeninin sorulduğunu söylemesi ve sağlık personelinin hizmetlerinden büyük bir bölümünün (yüzde 76) memnun olması, sağlık kuruluşlarına ulaşan kadınların bu konuda büyük oranda olumlu hizmet aldıklarını göstermektedir. Araştırmanın bir kesit araştırması olması nedeniyle, yaralanmalar konusu dışında, şiddete maruz kalmanın kadınların fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlarını yaşamalarının doğrudan bir nedeni olup olmadığını saptamak, bu sağlık sorunlarına yol açabilecek diğer nedenlere dair bilgi toplanamadığı, dolayısıyla diğer faktörler kontrol edilemediği için mümkün görünmemektedir. Ancak, araştırmadan elde edilen bulgular, kadınların şiddet yaşamaları ile bazı fiziksel ve ruhsal sağlık sorunlarının belirtilerini göstermeleri arasında güçlü bir ilişkinin olabileceğini göstermektedir. Kadınların yaşadıkları yer ve temel özelliklerine göre bulgular incelendiğinde de bu biçimdeki bir ilişkinin varlığına dair tutarlı sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Kadınların yaşadıkları yer ve temel özellikleri ne olursa olsun şiddete maruz kalmış kadınlar arasında fiziksel ve ruhsal sağlık durumu hakkında olumsuz beyanda bulunma eğilimi şiddete maruz kalmayan kadınlara göre çok daha yaygındır.

Benzer şekilde anneleri şiddet yaşamış 6-14 yaş arası çocukların bazı ruhsal sorunları şiddet yaşamamış annelerin çocuklarına göre daha yaygın olarak

görülmektedir. Araştırmanın bu sonucu farklı ülkelerde gerçekleştirilmiş benzer nitelikli araştırmalardan elde edilen sonuçlarla örtüşmektedir³.

Şiddetin bir başka önemli sonucu da kuşaklararası aktarımıdır. Kadınların ve erkeklerin çocukluk döneminde annelerinin fiziksel şiddete maruz kalmaları, kadınların eşlerinden maruz kaldıkları fiziksel şiddeti, erkeklerin ise fiziksel şiddet uygulamasını artıran önemli bir faktördür. Şiddetin çocuklara yönelmesinde de, kadınların ve erkeklerin hem annelerinin hem de kendilerinin fiziksel şiddet mağduriyeti önemli düzeyde etkili olmaktadır. En az şiddete maruz kalan çocuklar, ailesinde şiddet olmayan ve kendisi de şiddete maruz kalmamış anne ve babalar ile büyüyen çocuklardır.

³ Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO Publications

Bölüm 7

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

Banu Akadlı Ergöçmen

Ahmet Sinan Türkyılmaz

Ayşe Abbasoğlu Özgören

Bölüm 7. Kadına Yönelik Şiddet ile Mücadele Yöntemleri

Banu Akadlı Ergöçmen, Ahmet Sinan Türkyılmaz ve
Ayşe Abbasoğlu Özgören

Maruz kalınan şiddetin büyüklüğü, boyutu ve etkilerinin yanında kadınların şiddetle nasıl mücadele ettikleri de önemlidir. Şiddete maruz kalan kadınlar, yaşadıkları şiddetle baş edebilmek için çeşitli yöntemler geliştirmektedirler. Şiddete fiziksel olarak karşılık verme, şiddeti tanıdıklarına veya başkalarına anlatma ve ilgili kurum ve kuruluşlara başvurma kadınların şiddetle mücadele yöntemleri arasında bulunmaktadır. Ülke düzeyinde şiddetin yaygınlığı ve bununla mücadele yöntemleri ilk olarak 2008 yılında yapılmış olan Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması’nda saptanmış ve maruz kalınan şiddetin kadınlara göre nedenleri, şiddet mağduru kadınların bu şiddetle nasıl mücadele ettikleri, şiddeti nasıl ve kimlerle paylaştıkları ve şiddet sonucu nerelere başvurdukları, sağlık hizmetlerinden ve diğer hizmetlerden nasıl yararlandıkları öğrenilmiştir. Bu çalışmada, bunlara ek olarak, kadınların şiddete maruz kalmaları hâlinde başvurabilecekleri kurumlara/kuruluşlara ve buralarda verilen hizmetlere ilişkin bilgileri, bu bilgilere hangi kanallardan ulaştıkları, başvuru herhangi bir kurumdan/kuruluştan farklı kurumlara yönlendirme varsa onlara ilişkin bilgi ve başvurunun şiddete etkisi gibi daha detaylı bilgiler kapsanmıştır.

Bu bölümün ilk kısmında kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetin nedenleri, kadınların bakış açısından verilmektedir. Bölümün devamında, kadınların şiddetle mücadele ederken kullandıkları yöntemler arasında sayılan fiziksel olarak karşılık verme, şiddeti yakın çevredeki kişilere anlatma ve evi terk etme ile ilgili sonuçlar sunulmaktadır. Ayrıca, şiddet sonucu kadınların, kurumsal düzeyde başvuru yapıp yapmadıkları ve hangi kurum/kuruluşlara yöneldikleri ile kadınların fiziksel şiddet sonucu yaptıkları her bir başvuru ve bunların süreçleri hakkında detaylı bilgiler verilmektedir. Son olarak ısrarlı takip nedeniyle kurumlara yapılan başvurular hakkında sonuçlar paylaşılmaktadır. Bu bölümde verilen sonuçların 2008 araştırması bulguları ile karşılaştırılması Bölüm 7.4’te yer alan Değerlendirme’de verilmektedir.

7.1. Kadınlar açısından şiddetin nedenleri

Bu bölümde kadınların maruz kaldıkları şiddetin nedenleriyle ilgili görüşler, kadınlar tarafından belirtilen nedenler olup onların bakış açılarını yansıtmaktadır. Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlara şiddetin nedenleri sorulduğunda, “erkeğin ailesiyle sorun” kadınların yüzde 33’ü tarafından belirtilen en yaygın gerekçedir. Bunu erkeğin kadını kıskanması, erkeğin yetiştirilme tarzı, erkeğin fiziksel ve ruhsal sorunları ve erkeğin diğer eşi/ilk eşiyle sorunlarını kapsayan “erkeklerle ilgili nedenler” (yüzde 28) ile maddi sıkıntı, erkeğin iş sorunları ve erkeğin işsiz olması kategorilerini içeren “ekonomik sıkıntılar/zorluklar” (yüzde 27) izlemektedir (Tablo

7.1). Sonuçlar, kadına yönelik aile içi şiddetin çeşitli ve geniş bir yelpazede yer alan nedenlerinin arasında, erkekle ve erkeğin ailesiyle ilgili nedenlerin öne çıktığını ortaya koymaktadır. Erkeğin kötü alışkanlıkları da bu kapsamda değerlendirildiğinde, kadınların şiddet nedeni olarak ağırlıklı olarak erkekle ilgili nedenleri belirttikleri görülmektedir.

Tablo 7.1 Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (yerleşim yeri ve bölge)

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlara^a göre şiddetin nedenlerinin yerleşim yeri ve bölgeye göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Ekonomik sıkıntı/zorluk ^b	Erkeğin kötü alışkanlıkları ^c	Erkekle ilgili nedenler ^d	Kadınla ilgili nedenler ^e	Erkeğin ailesi ile sorun	Çocuklarla ilgili sorunlar	Özel bir nedeni yok	Dışardan gelen baskılar	Kadının ailesi ile sorun	Dedikodu	Erkekle arasında yaş farkı	Diğer ^f	Fiziksel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Yerleşim yeri													
Kent	27,0	12,0	30,7	24,3	32,3	8,9	11,1	0,5	3,3	0,1	1,3	7,1	1.492
Kır	27,3	11,8	20,3	23,7	35,3	14,4	13,2	1,3	2,0	0,0	0,5	5,3	739
Bölge													
İstanbul	25,6	11,0	28,2	25,8	33,8	11,0	11,9	0,5	4,4	0,0	1,5	5,5	216
Batı Marmara	30,2	13,7	34,4	25,7	29,0	11,3	11,7	1,1	2,9	0,0	1,2	3,5	175
Ege	32,2	20,2	29,0	23,4	31,1	8,0	5,3	0,9	4,2	0,0	0,5	8,3	208
Doğu Marmara	28,4	13,6	31,7	25,8	38,7	8,5	10,1	0,6	3,5	0,0	2,2	5,0	188
Batı Anadolu	29,6	9,8	31,9	26,3	34,7	7,6	14,1	0,7	4,0	0,0	1,3	8,0	162
Akdeniz	22,6	12,4	23,6	20,7	27,8	11,2	9,6	1,0	2,1	0,0	0,5	9,1	198
Orta Anadolu	30,3	10,1	26,5	23,4	30,4	14,7	14,8	0,6	2,2	0,4	0,4	5,6	230
Batı Karadeniz	24,4	12,7	28,0	24,7	39,3	8,0	13,8	0,9	0,9	0,0	1,0	4,8	212
Doğu Karadeniz	29,6	8,1	33,2	19,2	33,8	13,3	20,5	0,9	1,5	0,0	2,2	5,0	131
Kuzeydoğu Anadolu	21,3	5,0	33,4	19,6	44,4	12,9	11,4	0,0	3,8	0,0	0,5	6,7	208
Ortadoğu Anadolu	30,2	5,1	27,7	22,8	32,6	19,6	9,3	0,7	0,0	0,0	1,3	6,6	153
Güneydoğu Anadolu	21,9	8,0	21,9	24,6	29,3	7,3	16,9	0,7	0,7	0,7	0,7	7,3	150
Türkiye	27,0	11,9	28,3	24,1	33,0	10,2	11,6	0,7	3,0	0,1	1,1	6,7	2.231

NOT: Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır. Tablodaki yüzdelere "bir" den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

^a Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

^b Ekonomik sıkıntı/zorluk: Maddî sıkıntı, erkeğin iş sorunları, erkeğin işsiz olması

^c Erkeğin kötü alışkanlıkları: Erkeğin sarhoş olması, aldatması, uyuşturucu kullanması/kumar oynaması

^d Erkekle ilgili nedenler: Erkeğin kadını kıskanması, erkeğin yetiştirilme tarzı, erkeğin fiziksel/ruhsal sorunları, erkeğin diğer/ilk eşi nedeniyle meydana gelen sorunlar

^e Kadınla ilgili nedenler: Kadının erkeğin sözünü dinlememesi, kadının erkeği kıskanması, kadının cinsel ilişkiyi reddetmesi, kadının boşanmak istemesi, kadının ev işlerini aksatması, kadının evliliği istememiş olması, kadının suçlu hissetmesi/kendini suçlaması

^f Diğer: Tartışma sebebiyle, erkeğin sorumsuz olması, erkeğin evliliğe hazır olmaması/alışmaması, kadının küfredmesi, miras ile ilgili nedenler vb.

Kadınların yüzde 24'ü "kadınla ilgili nedenler"den dolayı eşi veya birlikte olduğu erkeğin şiddetine maruz kaldıklarını söylemişlerdir. "Kadınla ilgili nedenler", daha çok kadının şiddetten kendini sorumlu tuttuğu durumlar için geçerlidir ve kadının erkeğin sözünü dinlememesi, erkeği kıskanması, cinsel ilişkiyi reddetmesi, ayrılmak/boşanmak istemesi, ev işlerini aksatması, istemeden/sevmeden evlenmiş olması

ve kendini suçlaması cevaplarını içermektedir. "Özel bir nedeni yok" yanıtı ise kadınların yüzde 12'si tarafından eşlerinin kendilerine uyguladıkları şiddetin nedeni olarak gösterilmiştir (Tablo 7.1).

Kırsal yerleşim yerlerinde şiddet nedeni olarak "erkeğin ailesi ile yaşanan sorunlar" yüzde 35 ile ülke ortalamasının üstündedir. Kentsel yerleşim yerlerinde ise yüzde 31 olarak belirtilen "erkeklerle ilgili nedenler" in kırsal yerleşim yerlerine göre daha yaygın bir şiddet nedeni olarak belirtildiği görülmektedir. "Çocuklarla ilgili sorunlar" ın şiddet nedeni olarak belirtilmesi, kırsal yerleşim yerlerinde kentsel yerleşim yerlerine göre daha fazladır (sırasıyla yüzde 14 ve yüzde 9) (Tablo 7.1).

Bölge düzeyinde bakıldığında, Batı Marmara ve Ege bölgesi hariç diğer bölgelerde kadınların şiddetin nedenleri olarak söyledikleri nedenler arasında "erkeğin ailesiyle sorun" en başta gelmektedir. Batı Marmara'da "erkeklerle ilgili sorunlar", Ege Bölgesi'nde ise "ekonomik sıkıntı/zorluk" en yaygın nedenler olarak belirtilmiştir (sırasıyla yüzde 34 ve yüzde 32). Orta Anadolu Bölgesinde, "erkeğin ailesiyle sorun" ile "ekonomik sıkıntı/zorluk" aynı oranlara (yüzde 30) sahip iki şiddet nedenidir. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde, şiddet nedeni olarak "erkeğin ailesiyle sorun" un belirtilmesi yüzde 44 düzeyindedir ve bölgeler dikkate alındığında kadınların belirttikleri tüm şiddet nedenleri arasında en yüksek orandır (Tablo 7.1).

Kadınlar tarafından belirtilen şiddet nedenlerine kadınların temel özelliklerine göre bakıldığında, ülke genelinde en yaygın neden olan "erkeğin ailesiyle sorun" eğitim düzeyi yükseldikçe daha az oranda belirtilmektedir (Tablo 7.2). "Ekonomik sıkıntılar/zorluklar" ı belirten kadın yüzdesi beklendiği gibi eğitim düzeyi ve refah düzeyi yükseldikçe azalmaktadır. Genç yaş grubundaki kadınlarda eşleri tarafından gördükleri şiddetin nedeni olarak "erkeğin kötü alışkanlıkları" nın belirtilmesi diğer yaşta kadınlar göre daha azdır. "Çocuklarla ilgili sorunlar" da aynı şekilde daha ileri yaşlardaki kadınlar arasında şiddetin nedeni olarak daha sık belirtilmiştir. Kadınların yaşları ilerledikçe sahip oldukları toplam çocuk sayısı arttığı için çocuklarla ilgili sorunların şiddetin nedeni olarak gösterilmesinin bu gruplarda daha fazla olması beklenen bir durumdur. Refah düzeyi düşük olduğunda çocuklarla ilgili sorunların daha sık şiddet nedeni olarak belirtilmesi de, bu grupta çocuk sayısının daha fazla olmasının yanı sıra ekonomik nedenlerin etken olabileceğini düşündürmektedir (Tablo 7.2). Fiziksel şiddetin, şiddete maruz kalmış kadınlara göre nedenleriyle ilgili detaylı bulgular Ek Tablo 7.1 ve Ek Tablo 7.2'de sunulmuştur¹.

¹ Bu tablolarda yer alan nedenler Tablo 7.1 ve Tablo 7.2'de yapılan gruplamalar öncesindeki kadınların doğrudan ifade ettikleri daha detaylı nedenlerdir. Gruplandırmaya ilişkin notlar ilgili tabloların altında verilmiştir. Kadınlar şiddet için birden fazla neden öne sürebildiklerinden kategorilerin birbiri ile toplanamayacağı unutulmamalıdır.

Tablo 7.2 Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (sosyal ve demografik özellikler)Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlara^a göre şiddetin nedenlerinin temel sosyal ve demografik özelliklere göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Ekonomik sıkıntı/zorluk ^b	Erkeğin kötü alışkanlıkları ^c	Erkeğe ilgili nedenler ^d	Kadına ilgili nedenler ^e	Erkeğin ailesi ile sorun	Çocuklarla ilgili sorunlar	Özel bir nedeni yok	Dışardan gelen baskılar	Kadının ailesi ile sorun	Devletten	Erkekler arasında yaş farkı	Diğer ^f	Fiziksel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Yaş													
15-24	17,5	4,3	39,7	35,2	29,2	7,0	6,1	0,9	0,0	0,0	0,4	11,4	147
25-34	26,9	8,7	28,1	26,9	37,1	7,0	10,4	1,1	4,8	0,0	1,0	6,6	632
35-44	27,4	13,2	28,8	23,6	34,9	11,5	10,9	0,4	2,6	0,2	1,6	5,7	656
45-59	28,6	15,1	25,9	20,1	28,5	12,5	14,2	0,6	2,3	0,1	0,9	6,8	796
Eğitim													
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	28,3	10,2	24,9	25,3	30,0	13,1	13,9	0,6	1,0	0,0	0,7	6,3	532
İlkokul	28,4	12,1	25,4	22,5	35,3	10,7	11,1	0,7	3,3	0,2	0,9	5,1	1.134
Ortaokul	27,0	12,6	35,0	29,2	33,3	6,4	10,5	0,9	2,6	0,0	0,8	12,7	268
Lise	22,2	12,5	30,5	23,0	32,0	7,7	9,8	1,0	5,4	0,0	1,0	9,0	208
Lisans ve lisansüstü	16,7	14,2	51,6	26,2	23,0	7,6	13,2	0,0	3,7	0,0	6,1	5,0	88
Evlilik ve birliktelik durumu													
Hâlen evli	26,7	10,0	25,1	23,9	33,7	11,3	11,6	0,6	3,1	0,1	0,7	6,5	1.923
Hiç evlenmemiş-Nişanlısı/Sözleşmesi/Erkek arkadaşı olmuş	(1,6)	(1,9)	(66,0)	(42,9)	(7,9)	(0,0)	(3,1)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(9,6)	33
Eşi ölmüş	1,6	1,9	66,0	42,9	7,9	0,0	3,1	0,0	0,0	0,0	0,0	9,6	85
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	26,7	16,1	28,7	21,2	28,3	8,2	13,8	0,0	2,9	0,7	2,3	9,9	190
Çalışma durumu													
Ücretli bir işte çalışıyor	28,8	13,4	31,7	24,8	30,4	11,7	10,4	1,3	2,9	0,0	1,1	7,4	728
Ücretli bir işte çalışmıyor	26,2	11,3	26,7	23,8	34,2	9,5	12,2	0,4	3,0	0,1	1,1	6,4	1.502
Refah düzeyi													
Düşük	31,2	11,5	26,0	23,4	33,7	11,3	12,8	1,1	2,7	0,0	1,0	6,8	1.106
Orta	27,4	12,2	26,7	25,3	33,8	8,9	11,4	0,7	3,4	0,0	0,5	4,8	478
Yüksek	21,7	12,3	32,2	24,3	31,6	9,6	10,2	0,3	3,1	0,2	1,6	7,8	647
Türkiye	27,0	11,9	28,3	24,1	33,0	10,2	11,6	0,7	3,0	0,1	1,1	6,7	2.231

NOT: Parantez içinde belirtilen yüzdelere gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevabın işaretlenebileceği sorunlardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

^a Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.^b Ekonomik sıkıntı/zorluk: Maddi sıkıntı, erkeğin iş sorunları, erkeğin işsiz olması^c Erkeğin kötü alışkanlıkları: Erkeğin sarhoş olması, aldatması, uyuşturucu kullanması/kumar oynaması^d Erkeğe ilgili nedenler: Erkeğin kadını kışkırtması, erkeğin yetiştirilme tarzı, erkeğin fiziksel/ruhsal sorunları, erkeğin diğer/iki eşini nedeniyle meydana gelen sorunlar^e Kadına ilgili nedenler: Kadının erkeğin sözünü dinlememesi, kadının erkeği kışkırtması, kadının cinsel ilişkiyi reddetmesi, kadının boşanmak istemesi, kadının ev işlerini alması, kadının evliliği istememesi olması, kadının suçu hissetmesi/kendini suçlaması^f Diğer: Tartışma sebebiyle, erkeğin solumuz olması, erkeğin evliliğe hazır olmaması/olmaması, kadının küfretmesi, miras ile ilgili nedenler vb.

7.2. Kadınların maruz kaldıkları şiddetle baş etme yöntemleri ve hizmetler

7.2.1. Şiddetin yakın çevreye anlatılması

Kadınların maruz kaldıkları şiddeti yakın çevrelerinden kimlere anlattıkları ve şiddetin anlatıldığı bu kişilerden kimlerin onlara yardım etmek istedikleri ile şiddet sonucu kurum/kuruluşlara başvurma bilgisi araştırmanın kapsamında yer almaktadır. Ülke geneli için bakıldığında, eşinin/birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların yüzde 44'ü maruz kaldıkları şiddeti kimseye ve hiçbir kuruma anlatmadıklarını belirtmişlerdir. Başka bir deyişle; şiddete maruz kalan kadınların neredeyse yarısı, maruz kaldıkları şiddeti ilk kez bu araştırma sırasında yapılan görüşmelerde, görüşmecilere anlatmışlardır (Tablo 7.3). Şiddete maruz kalmış kadınların yüzde 37'si, şiddeti kendi ailelerine, yüzde 24'ü de arkadaşları veya komşularına söylemişlerdir. Kadınların, maruz kaldıkları şiddeti erkeğin ailesine anlatmaları ise yüzde 17 ile oldukça düşük düzeydedir (Tablo 7.3).

Maruz kalınan şiddetin başkalarına söylenmesi, kadının yaşadığı yerleşim yerinin kırsal ya da kentsel olmasına göre farklılık göstermektedir. Kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan kadınların şiddeti başkalarına anlatmaları, kentlerde yaşayan kadınlara göre daha düşük düzeydedir, araştırma bulgularına göre kentlerde yaşayan kadınların yüzde 41'i şiddeti kimseye anlatmamışken bu oran kırsal kesim için yüzde 55'tir (Tablo 7.3). Sonuçlar, yerleşim yeri kent olan ve eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınların yüzde 39'unun şiddeti kendi ailelerine anlattıklarını, ama bu oranın kırsal yerleşim yerleri için yüzde 29 olduğunu göstermektedir (Tablo 7.3).

Kadının eşinden/birlikte olunan erkeklerden maruz kaldığı şiddeti başka kişilere anlatması konusunda bölgeler arasında da farklılıklar bulunmaktadır. İstanbul, Batı Marmara ve Ege bölgesi şiddeti kimseye anlatmayanlar açısından en düşük düzeylere sahip üç bölgedir (sırasıyla yüzde 39, yüzde 40 ve yüzde 41); bir başka ifadeyle, bu bölgelerde yaşayan kadınların maruz kaldıkları şiddeti yakınlarına veya tanıdıklarına diğer bölgelerdeki kadınlara göre daha çok anlattıkları görülmektedir. Kuzeydoğu Anadolu bölgesi ise, kadınların, erkek şiddetini başkalarına en az düzeyde anlattıkları bölgedir (yüzde 59); bu bölgede eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış her 10 kadından yaklaşık 6'sının, maruz kaldıkları şiddeti kimseye anlatmadıkları anlaşılmaktadır (Tablo 7.3).

Tablo 7.3 Şiddetin anlatılması

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddeti başkalarına anlatan kadınların^a temel sosyal ve demografik özelliklere göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Kimseye anlatılmayan	Kendi ailesine anlatılan ^b	Erkeğin ailesine anlatılan ^c	Arkadaş/komşusuna anlatılan	Kurum kuruluşu ^d	Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Yerleşim yeri						
Kent	41,2	39,4	18,2	26,2	1,3	1.582
Kır	54,7	28,6	14,7	16,8	1,6	776
Bölge						
İstanbul	38,9	40,3	22,7	27,9	1,4	228
Batı Marmara	40,1	42,0	15,6	25,4	1,7	183
Ege	40,9	40,4	14,1	27,4	1,0	216
Doğu Marmara	44,0	37,3	19,7	23,0	0,5	200
Batı Anadolu	42,4	42,5	18,8	28,8	1,6	171
Akdeniz	49,3	30,1	14,9	23,3	2,3	207
Orta Anadolu	43,3	38,2	14,3	21,8	0,8	240
Batı Karadeniz	45,2	37,5	11,9	22,6	1,8	218
Doğu Karadeniz	46,1	38,7	24,7	16,3	3,7	142
Kuzeydoğu Anadolu	58,5	24,3	14,9	15,0	0,4	222
Ortadoğu Anadolu	53,0	29,3	16,9	15,8	1,2	166
Güneydoğu Anadolu	50,6	29,3	14,1	15,3	0,6	165
Yaş						
15-24	44,3	36,0	17,0	24,9	0,8	162
25-34	39,5	40,2	19,1	24,0	1,7	672
35-44	41,0	39,6	18,8	25,4	1,6	683
45-59	51,0	32,2	14,8	22,7	1,0	841
Eğitim						
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	58,3	26,7	13,6	16,9	1,2	559
İlkokul	42,1	37,9	18,6	22,6	1,0	1.189
Ortaokul	43,6	38,8	18,3	27,0	1,4	290
Lise	32,9	44,3	19,6	35,4	2,9	225
Lisans ve lisansüstü	35,9	48,0	13,1	36,6	2,7	94
Refah düzeyi						
Düşük	49,5	32,4	18,3	20,1	1,7	1.166
Orta	41,7	38,9	17,1	25,1	1,0	506
Yüksek	39,5	41,4	16,3	28,2	1,2	686
Türkiye	44,3	37,0	17,4	24,0	1,4	2.358

Not: Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevabın işaretlenebildiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

^a Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

^b Kendi ailesi: Annesi, babası, kız kardeşleri, erkek kardeşleri, çocukları, kadın akrabaları.

^c Erkeğin ailesi: Kayınvalidesi, erkeğin ailesinden kadınlar.

^d Buradaki kurum/kuruluşa anlatma, kurum/kuruluştan bir görevliye anlattığı ancak başvuru yapmadığı anlamına gelmektedir.

Şiddetin başkalarına anlatılması, yaşa göre farklılık göstermektedir. Yaşları 25 ile 44 arasında değişen kadınların şiddeti anlatma eğilimlerinin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Maruz kaldığı şiddeti kimseye anlatmamış kadınların oranı 45-59 yaş

grubu kadınlarda, 25-34 ve 35-44 yaş grubu kadınlara göre daha fazladır (sırasıyla yüzde 51, yüzde 40 ve yüzde 41). Belirtilmesi gereken bir başka yaş grubu ise 15-24 yaş grubudur; görece genç olan bu yaş grubunda, şiddeti kimseye anlatmamanın (yüzde 44), bu yaş grubunu takip eden iki yaş grubuna göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Farklı eğitim düzeyindeki kadınlar arasında şiddeti yakın çevreye anlatmada belirgin farklılık bulunmaktadır. Eğitim düzeyi yüksek olduğunda şiddeti saklayan kadın oranının göreceli olarak az olduğu görülmektedir. Eğitimi olmayan ya da ilkokulu tamamlamamış kadınların yüzde 58'i şiddeti kimseye anlatmazken, bu oran lise eğitimini tamamlamış kadınlarda yüzde 33'e, üniversite ve üzeri eğitimi tamamlamış kadınlarda yüzde 36'ya inmektedir.

Ayrıca, kadının eğitim düzeyi yükseldikçe şiddeti kendi ailesine anlatan kadın oranı da artmaktadır. Kadının şiddeti kendi ailesine söylemesi, düşük eğitim düzeyindeki kadınlarda yüzde 27 iken, yüksek eğitim düzeyine sahip kadınlarda yüzde 48'dir (Tablo 7.3).

Refah düzeyi yüksek olduğunda da şiddeti yakın çevreye anlatma göreceli olarak daha fazla olmaktadır. Örneğin, düşük refah düzeyinde yer alan kadınların yüzde 32'si maruz kaldıkları şiddeti kendi ailelerine söylerken, bu oran yüksek refah düzeyinde yer alan kadınlarda yüzde 41'e çıkmaktadır (Tablo 7.3).

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların yüzde 39'u şiddete tanık olan ya da şiddetten haberdar olan kişilerden hiçbirinin kendilerine yardım etmediklerini açıklamışlardır. Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların yüzde 19'u kendi ailelerinden yardım almışlardır. Kendi ailesinden yardım görme yüzdesi, kentsel yerleşim yerlerindeki kadınlar için, kırsal yerleşimlerdeki kadınlardan daha fazladır (sırasıyla yüzde 21 ve yüzde 14). Bölgelere göre bakıldığında dikkat çekici bir durum, Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi'nde eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların şiddet karşısında yalnız olmalarıdır. Bu bölgede yaşayan ve fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların yüzde 62'sine, şiddetten haberdar olmalarına karşın, hiç kimsenin yardım etmemiş olduğu görülmektedir. Batı Karadeniz ve Orta Anadolu bölgelerinde de şiddet karşısında yardım alamama oranları yüksek düzeydedir (sırasıyla yüzde 51 ve yüzde 46). Bölgeler arasında, şiddet durumunda yardımı kendi ailesinden alan kadın oranı, yüzde 24 ile Batı Marmara'da en yüksektir (Tablo 7.4).

Tablo 7.4 Şiddete maruz kalan kadına yakın çevresinden yardım etmek isteyenler

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların* şiddetten haberdar olan ve kendisine yardım etmek isteyen kişilerin ve kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Hiç kimse	Kendi ailesi**	Erkeğin ailesi***	Arkadaş/ Komşusu	Kurum/ kuruluş	Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Yerleşim yeri						
Kent	37,7	21,1	10,0	8,3	0,7	1.582
Kır	41,3	13,8	9,3	6,2	1,3	776
Bölge						
İstanbul	32,2	22,3	11,7	7,2	0,9	228
Batı Marmara	35,3	24,4	9,5	7,3	0,0	183
Ege	41,1	22,7	10,6	12,6	0,5	216
Doğu Marmara	40,1	17,2	13,2	5,4	0,5	200
Batı Anadolu	35,4	23,2	8,4	9,4	1,6	171
Akdeniz	35,3	19,2	6,8	9,8	1,3	207
Orta Anadolu	46,4	14,9	5,8	7,1	0,4	240
Batı Karadeniz	50,8	13,0	6,5	7,0	1,3	218
Doğu Karadeniz	35,3	22,2	8,8	5,8	2,1	142
Kuzeydoğu Anadolu	62,3	11,5	8,4	4,0	0,4	222
Ortadoğu Anadolu	38,1	15,5	13,8	5,2	0,0	166
Güneydoğu Anadolu	39,5	13,0	10,9	3,2	0,0	165
Yaş						
15-24	25,7	22,0	13,9	10,7	0,0	162
25-34	38,7	20,8	11,4	8,0	0,9	672
35-44	39,4	22,0	9,8	7,7	1,2	683
45-59	40,0	15,7	7,7	7,1	0,7	841
Eğitim						
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	41,5	11,8	7,0	4,9	1,4	559
İlkokul	41,1	18,4	10,0	6,6	0,6	1.189
Ortaokul	38,4	20,1	12,8	7,0	0,8	290
Lise	26,5	29,0	14,6	15,7	1,1	225
Lisans ve lisansüstü	26,6	38,0	2,4	17,1	0,3	94
Refah düzeyi						
Düşük	41,2	15,9	9,0	5,5	1,3	1.166
Orta	39,5	20,6	12,5	7,6	0,8	506
Yüksek	34,6	23,1	9,2	10,7	0,3	686
Türkiye	38,5	19,4	9,8	7,8	0,8	2.358

Not: Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevabın işaretlenebildiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

**Kendi ailesi: Annesi, babası, kız kardeşleri, erkek kardeşleri, çocukları, kadın akrabaları.

***Erkeğin ailesi: Kayınvalidesi, erkeğin ailesinden kadınlar.

Eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınlarda, eğitim düzeyi yükseldikçe kendi ailesinden yardım alan kadınların oranının arttığı görülmektedir. Örneğin şiddete maruz kalmış ve lisans ve daha üzeri düzeyde eğitime sahip kadınların yüzde 38'ine kendi ailesi yardım etmiştir. Benzer şekilde, eğitim düzeyi yükseldikçe arkadaş ve komşunun yardım etmek istediği kadınların payı da artmaktadır. Şiddete maruz kalmış ve lisans ve daha üzeri düzeyde eğitime sahip kadınların yüzde 17'sine komşu veya arkadaş yardım etmek istemiştir; bu oran eğitimi olmayan ve ilkokulu bitirmemiş kadınlarda yüzde 5'tir. Diğer yandan, şiddete maruz kalmış ve lisans ve daha üzeri düzeyde eğitime sahip kadınlara erkeğin ailesinin yardım etme talebi sadece yüzde 2'dir (Tablo 7.4).

Kadınların refah düzeyi yükseldikçe gerek kadının ailesinin gerekse arkadaşlarının veya komşularının şiddete karşı kadına yardım talebinde bulunması artmaktadır. Eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış ve yüksek refah düzeyinde olan kadınların yüzde 35'ine bu şiddetten haberdar olan hiç kimseden yardım talebi gelmemiştir (Tablo 7.4).

7.2.2. Fiziksel olarak karşılık verme

Türkiye'de eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınların yüzde 30'u, fiziksel şiddete karşı kendilerini korumak amacıyla fiziksel olarak karşılık verdiklerini ifade etmişlerdir. Bu oran kırsal yerleşim yerlerinde yüzde 19 iken, kentsel yerleşim yerlerinde yüzde 34'tür. Maruz kalınan şiddete fiziksel olarak karşılık verme, ağır derecede fiziksel şiddete maruz kalmış kadınlarda, orta derecede şiddete maruz kalmış olanlara göre daha fazladır (sırasıyla yüzde 40 ve yüzde 30) (Tablo 7.5).

Bölgelere göre bakıldığında ağır şiddete maruz kalma hâlinde fiziksel olarak karşılık veren kadınların payının en yüksek olduğu bölge İstanbul (yüzde 49) olup, bu oranın en düşük olduğu bölge de Kuzeydoğu Anadolu Bölgesidir (yüzde 19) (Tablo 7.5). Fiziksel şiddete maruz kalmış, eğitimi olmayan veya ilkokulu bitirmemiş kadınların yüzde 20'si fiziksel şiddete karşı kendini korumak amacıyla fiziksel olarak karşılık verirken, lisans veya üzeri eğitimi olan kadınların yarıdan fazlası (yüzde 52) fiziksel şiddete fiziksel olarak karşılık vermektedir. Sonuçlar ağır şiddet söz konusu olduğunda, fiziksel şiddete maruz kalmış lise eğitimine sahip kadınların yüzde 63'ünün fiziksel şiddete en az bir kez fiziksel olarak karşılık verdiğini ortaya koymaktadır (Tablo 7.5).

Tablo 7.5 Fiziksel şiddete karşı kendini korumak amacıyla fiziksel olarak karşılık vermek

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınların* şiddete karşı kendini korumak için fiziksel olarak karşılık verme durumuna, şiddetin düzeyine ve kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

		Eşi/birlikte olduğu erkeklerden fiziksel şiddet görme		Orta şiddette		Ağır şiddette	
		En az bir kez fiziksel olarak karşılık verme	Fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların sayısı	En az bir kez fiziksel olarak orta şiddette karşılık verme	Orta derecede fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların sayısı	En az bir kez fiziksel olarak ağır şiddette karşılık verme	Ağır derecede fiziksel şiddete maruz kalmış kadınların sayısı
Yerleşim yeri							
	Kent	33,5	1.492	33,7	1.464	44,0	670
	Kır	18,9	739	19,0	726	27,1	311
Bölge							
	İstanbul	35,7	216	35,9	215	48,7	90
	Batı Marmara	40,1	175	40,8	172	48,0	84
	Ege	34,3	208	34,8	202	47,8	102
	Doğu Marmara	32,5	188	33,2	184	40,7	71
	Batı Anadolu	30,3	162	30,0	160	38,5	80
	Akdeniz	30,2	198	30,3	194	44,8	82
	Orta Anadolu	21,8	230	22,1	226	25,1	104
	Batı Karadeniz	27,8	212	27,8	212	35,0	84
	Doğu Karadeniz	29,5	131	28,8	127	39,9	53
	Kuzeydoğu Anadolu	14,8	208	14,4	199	19,0	99
	Ortadoğu Anadolu	21,0	153	21,0	149	22,9	69
	Güneydoğu Anadolu	18,2	150	18,2	150	27,1	63
Yaş							
	15-24	42,7	147	42,5	142	62,7	59
	25-34	33,5	632	33,7	618	46,4	259
	35-44	30,1	656	30,5	645	38,7	290
	45-59	25,0	796	25,1	785	33,7	373
Eğitim							
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	20,0	532	20,2	520	27,3	240
	İlkokul	26,7	1.134	26,9	1.116	36,8	491
	Ortaokul	39,4	268	39,4	262	55,1	118
	Lise	45,8	208	46,1	203	62,6	88
	Lisans ve lisansüstü	(51,5)	(88)	(51,5)	(88)	(47,7)	43
Refah düzeyi							
	Düşük	24,5	1.106	24,8	1.082	34,6	522
	Orta	29,2	478	28,8	469	35,9	202
	Yüksek	37,7	647	38,1	639	51,6	257
Türkiye		30,1	2.231	30,3	2.190	40,3	981

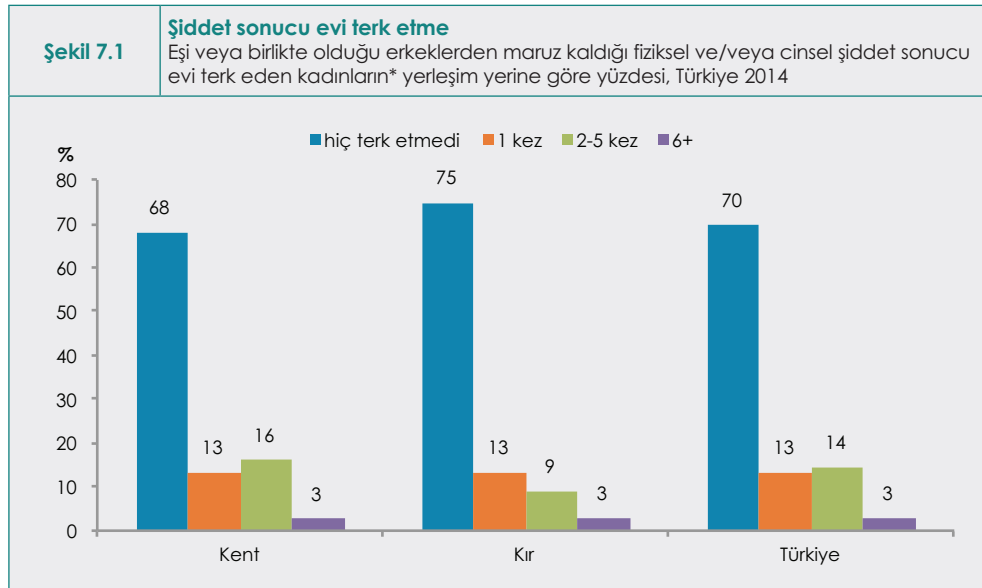
Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Fiziksel şiddete fiziksel olarak karşılık verme refah düzeyine göre farklılık göstermektedir. Düşük refah düzeyinde yer alan kadınların yüzde 25'i fiziksel şiddete fiziksel biçimde karşılık verirken, refah düzeyi yükseldiğinde bu oran yüzde 38'e çıkmakta, ağır şiddet durumunda ise yüzde 35'ten yüzde 52'ye yükselmektedir (Tablo 7.5). Fiziksel şiddete fiziksel olarak karşılık vermenin yaş boyutunda da değişiklik gösterdiği anlaşılmaktadır. Genç kadınlarda fiziksel karşılık verme, diğer yaş grubundaki kadınlara göre daha yaygın olarak görülmektedir. Araştırma sonuçları, özellikle ağır şiddete maruz kalma hâlinde, 15 ile 24 yaşlar arasındaki kadınların yüzde 63'ünün fiziksel karşılık vererek kendilerini korumaya çalıştıklarını ortaya koymaktadır (Tablo 7.5). Fiziksel şiddete fiziksel olarak karşılık vermiş kadınların yüzde 38'i karşılık vermenin şiddeti durdurduğunu belirtirken, yüzde 36'sı şiddeti arttırdığını ifade etmiştir²(Ek Tablo 7.3).

7.2.3. Şiddet nedeniyle evi terk etme

Kadınların fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmaları, bazı durumlarda evlerini terk etmelerine neden olmaktadır. Eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kaldığını belirten kadınların yüzde 30'u şiddet sonucu bir geceliğine bile olsa en az bir kez evlerini terk etmişlerdir. Kadınların yüzde 13'ü evlerini sadece bir kez terk ederken, yüzde 14'ü, 2 ile 5 kez terk ettiklerini ifade etmişlerdir (Şekil 7.1).

* Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

² Rakamlar ilişkisi devam eden ve ilişkisi sona eren kadınların toplamı içindir.

Bölgeler ve yerleşim yerine göre bakıldığında, kentsel yerleşim yerlerinde yaşayan eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınlar arasında şiddet sonucu evi en az bir kez terk etmenin, kırsal yerleşimlerde yaşayanlara göre daha yaygın olduğu görülmektedir (sırasıyla yüzde 32 ve yüzde 25). Şiddete maruz kalmış kadınlar arasında şiddet sonucu evi terk etme oranının en düşük olduğu iki bölge ise sırasıyla Ortadoğu Anadolu (yüzde 15) ve Kuzeydoğu Anadolu'dur (yüzde 23) (Ek Şekil 7.1).

Fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evlerini terk etmiş kadınlar ilk olarak çoğunlukla kendi ailelerine gitmektedirler (yüzde 81). Şiddete maruz kalma sonucunda evlerini terk eden kadınların bir kısmı ise akrabalarına (yüzde 7) gitmişken, daha az bir kısmı da erkeğin ailesine/akrabalarına (yüzde 3) ya da kendi arkadaşlarına (yüzde 3) gitmişlerdir. Ayrıca bu kadınların yüzde 5'i ayrı evi/ikinci evi, çocuklarının evi veya dışarısı gibi cevapları kapsayan "diğer" kategorisi içinde yer alan yerlere gitmişlerdir (Ek Tablo 7.4).

Evlerini en az bir kez terk etmiş kadınlar arasında en yaygın terk etme nedeni maruz kalınan şiddete "daha fazla tahammül edememek" olarak beyan edilmiştir (yüzde 74). Bunu yüzde 8 ile eşinin kadını evden atması izlemektedir. Evini en az bir kez terk etmiş kadınların yüzde 7'si çocuklarla ilgili nedenler yüzünden evi terk etmek zorunda kalmıştır. Ayrıca erkeğin kendisini öldürmesinden korkması ya da erkeğin kadını tehdidini veya öldürmeye çalışmasını içeren "öldürülmekten korkmak" da belirtilen nedenler arasındadır (yüzde 7) (Tablo 7.6). Evi terk etme nedenlerinin detaylı bulguları Ek Tablo 7.5'te sunulmaktadır.

Tablo 7.6 Şiddet sonucu en yaygın evi terk etme nedenleri

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi en az bir kez terk eden kadınların en yaygın evi terk etme nedenleri, Türkiye 2014

En sık belirtilen evi terk etme nedenleri	Yüzde
Daha fazla tahammül edememek	73,9
Evden atılması	7,9
Çocuklarla ilgili nedenler*	7,4
Öldürülmekten korkması**	7,3

NOT: Tablodaki yüzdeler "bir"den fazla cevabın işaretlenebildiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

*Çocuklarla ilgili nedenler: "Erkek çocuklarını tehdit etti/dövdü", "çocuklarının üzülmesine dayanamadı" nedenlerinden en az birini ifade edenler.

**Öldürülmekten korkması: "Erkeğin kendisini öldürmesinden korktu", "erkek tehdit etti/öldürmeye çalıştı" nedenlerinden en az birini ifade edenler.

Kadınların fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evlerini terk ettikten sonra geri dönme nedenlerinin başında çocuklar ile ilgili nedenler gelmektedir (yüzde 61). "Çocuklarla ilgili nedenler", kadının çocuklarının mutsuz olacaklarından korkması, çocuklarını kaybedeceğinden korkması ve çocukların kadının geri dönmesini istemesini içermektedir. Bunu "kadının erkeği sevmesi/affetmesi/erkeğin değişeceğini

düşünmesi" (yüzde 31) ve "erkeğin kadının geri dönmesini istemesi" (yüzde 20) izlemektedir. Eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalma sonucu evini terk eden kadınların yüzde 19'u da kendi ailesinin veya erkeğin ailesinin geri dönmesini istemesi nedeniyle eve geri döndüğünü belirtmiştir. (Tablo 7.7). Evi terk ettikten sonra geri dönme nedenlerinin detaylı bulguları Ek Tablo 7.6'da sunulmaktadır.

Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış fakat evini hiç terk etmemiş kadınların büyük bir bölümü çok ciddi bir sorun olmadığı için evlerini terk etmediklerini ifade etmişlerdir (yüzde 54). Bir başka ifadeyle, eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların yarısından fazlası maruz kaldıkları şiddeti çok ciddi bir sorun olarak değerlendirmemişlerdir.

Tablo 7.7 Şiddet sonucu evi terk ettikten sonra en yaygın eve geri dönme nedenleri

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi en az bir kez terk eden ve geri dönen kadınların en yaygın eve geri dönme nedenleri, Türkiye 2014

En sık belirtilen eve geri dönme nedenleri	Yüzde
Çocuklarla ilgili nedenler*	60,6
Erkeği seviyor/affetti/değişeceğini düşündü**	31,1
Erkek geri dönmesini istedi	19,9
Aileler geri dönmesini istedi***	19,0

NOT: Tablodaki yüzdeler "bir"den fazla cevabın işaretlenebildiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

*Çocuklarla ilgili nedenler: "Çocuklarının mutsuz olacağından korktu", "çocuklarını kaybedeceğinden korktu", "çocuklar dönmek istedi/ dönmesini istedi" nedenlerinden en az birini ifade edenler.

**Erkeği seviyor/affetti/değişeceğini düşündü: "Erkeği seviyor/affetti", "erkeğin değiştireceğini düşündü" nedenlerinden en az birini ifade edenler.

***Aileler geri dönmesini istedi: "Kendi ailesi evine dönmesini istedi", "erkeğin ailesi eve dönmesini istedi" nedenlerinden en az birini ifade edenler.

"Çocuklarla ilgili nedenler" (yüzde 30) ve "erkeği sevmek/affetmek/erkeğin değiştireceğini düşünmek" (yüzde 18) evi terk etmemenin diğer nedenleri arasında yer almakta ve daha önce belirtilen eve geri dönme nedenlerine benzemektedir. Evi terk etmeme nedenleri arasında, kadının gidecek yeri olmaması da şiddet sonucu evini hiç terk etmemiş kadınların yüzde 14'ü tarafından belirtilmiştir (Tablo 7.8). Evi terk etmeme nedenleri detaylı olarak Ek Tablo 7.7'de sunulmaktadır.

Tablo 7.8 Şiddet sonucu en yaygın evi terk etmeme nedenleri

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi hiç terk etmemiş kadınların en yaygın evi terk etmeme nedenleri, Türkiye 2014

En sık belirtilen evi terk etmeme nedenleri	Yüzde
Çok ciddi bir sorun yok	54,3
Çocuklarla ilgili nedenler*	29,5
Erkeği seviyor/affetti/değişeceğini düşündü**	17,7
Gidecek yeri yoktu	14,1

NOT: Tablodaki yüzdeler "bir"den fazla cevabın işaretlenebildiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

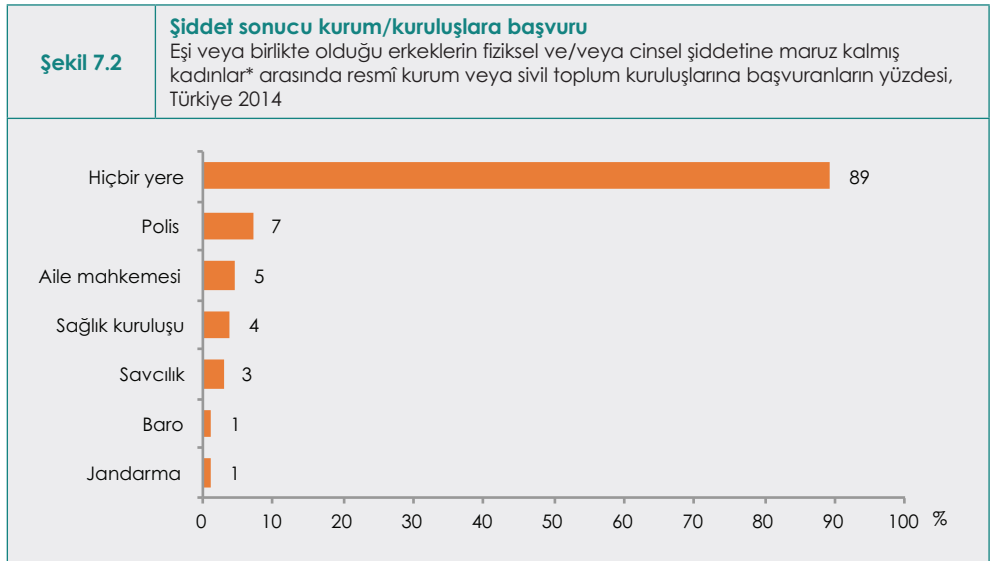
*Çocuklarla ilgili nedenler: "Çocuklarının mutsuz olacağından korktu", "çocuklarını kaybedeceğinden korktu" nedenlerinden en az birini ifade edenler.

**Erkeği seviyor/affetti/değişeceğini düşündü: "Erkeği seviyor/affetti", "erkeğin değiştireceğini düşündü" nedenlerinden en az birini ifade edenler.

7.2.4. Şiddet nedeniyle kurum/kuruluşlara başvuru

Eşin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalan kadınlara maruz kaldıkları şiddet sonucu kurum ve/veya kuruluşlara başvurup başvurmadıkları sorulmuştur. Sorulan bu kurum/kuruluşlar "polis veya ALO 155", "jandarma veya ALO 156", "ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı", "Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)", "Aile Mahkemesi", "kadın sığınmaevi/konukevi", "savcılık", "valilik-kaymakamlık", "baro", "Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü", "hastane ya da sağlık kuruluşu", "kadın kuruluşları" ve "Belediye Kadın Danışma Merkezi"dir. Şiddet nedeniyle yapılan başvurular şahsen yapılmış başvurular olabileceği gibi kadın için başkalarının yaptığı başvurular da olabilmektedir.

Eşin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların, kurumlara ve/veya kuruluşlara başvurma oranları çok düşük düzeydedir. Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların büyük bir çoğunluğu (yüzde 89) bu kurum/kuruluşlardan hiçbirine başvurmadıklarını belirtmiştir (Şekil 7.2).

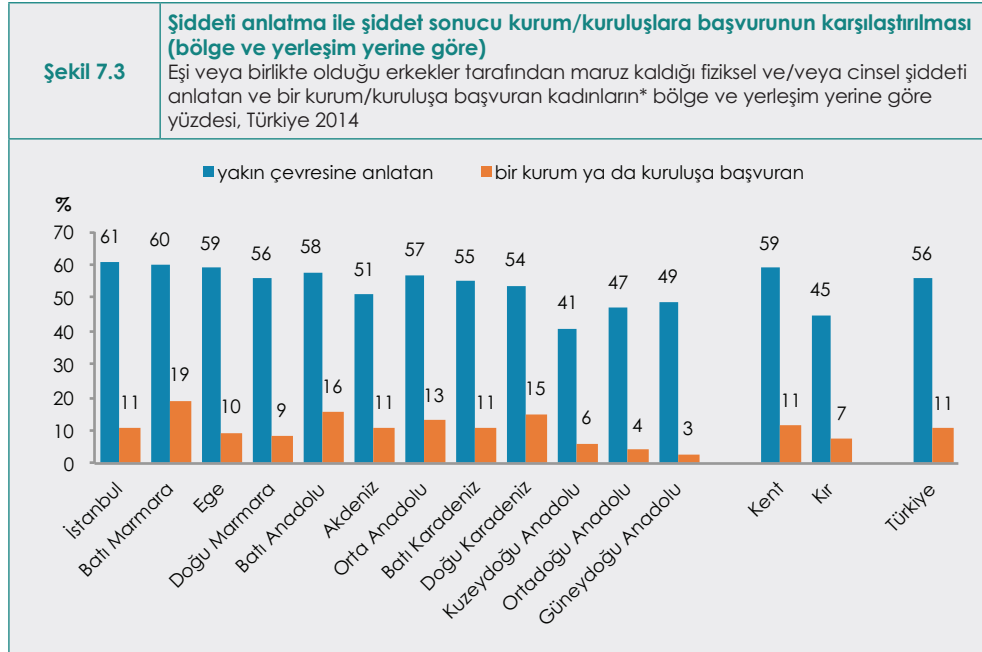
NOT: Tablodaki yüzdelere birden fazla işaretleme yapılabildiğinden oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmeyebilir.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

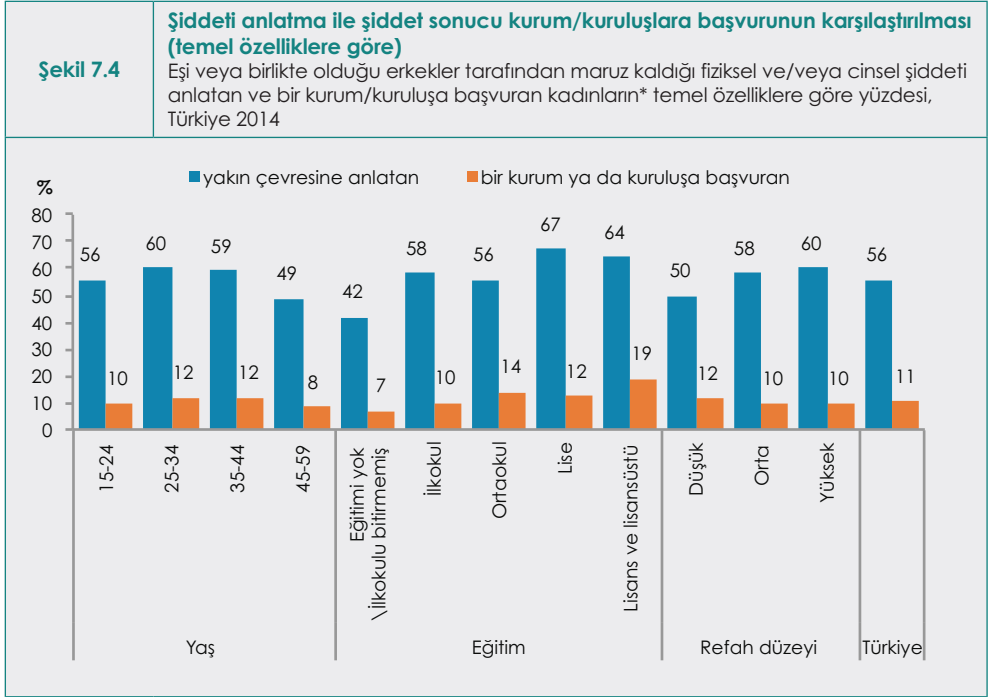
Kadınlar şiddetle ilgili olarak yasal yolları kullanarak resmî kurum veya sivil toplum kuruluşlarına başvurmadan çok maruz kaldıkları şiddeti aile, arkadaş veya komşularına anlatmaktadırlar. Bu durum her bölge ve yerleşim yerinde, tüm yaş grupları, eğitim ve refah düzeylerindeki kadınlar için geçerlidir. Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların yüzde 56'sı şiddeti yakın çevrelerine anlatırken,

sadece yüzde 11'i resmî kurum veya sivil toplum kuruluşuna başvurmuştur (Şekil 7.3 ve Şekil 7.4).

Kırsal yerleşim yerlerine göre, şiddetin daha çok paylaşıldığı ve şiddet sonucu resmî veya resmî olmayan kurum/kişilere başvurunun daha fazla olduğu kentsel yerleşimlerde bile şiddeti anlatma (yüzde 59) ve kurumsal yardım isteme (yüzde 11) arasında büyük fark olduğu görülmektedir (Şekil 7.3). Maruz kalınan şiddetin anlatılması ve kurumsal başvurunun bölge örüntüsü, bu konuda, bölgeler arasında önemli farklılıklar olmadığını göstermektedir. Düzeyler farklı da olsa tüm bölgelerde, şiddeti anlatan kadınların payı kurumsal başvuru yapanlardan daha fazladır. Kurumsal başvurunun en yüksek olduğu bölge yüzde 19 ile Batı Marmara, en düşük olduğu bölge ise yüzde 3 ile Güneydoğu Anadolu Bölgesidir. Refah düzeyine göre bakıldığında kurumsal başvuru oranlarının çok değişmediği ancak şiddeti anlatmanın refah düzeyi arttıkça yüzde 50'den yüzde 60'a arttığı görülmektedir. Benzer biçimde, kadının yaşına ya da eğitimine göre bakıldığında da şiddeti anlatmanın kurumsal başvuruya göre daha yaygın olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 7.4).

* Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

* Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Bu araştırmada, 2008 Araştırmasından farklı olarak, fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalan kadınlara, bu alanda hizmet veren kurum ve kuruluşların verdiği hizmetleri duyup duymadıkları sorulmuştur. Kurumların duyulma yaygınlığına bakıldığında polis en yaygın olarak bilinen kurum olarak göze çarpmaktadır (yüzde 86). Polisi, sığınmaevi/konukevi (yüzde 85) ve jandarma (yüzde 74) izlemektedir. Kentsel yerleşim yerlerinde yaşayan, daha yüksek eğitilmiş ve daha yüksek gelir düzeyine sahip hanelerdeki kadınlar arasında kurum ve kuruluş bilgisi daha fazladır. Şiddete maruz kalmış olmak bilgi düzeyini çok etkilememekle beraber, polis ve sığınmaevi/konukevi hariç şiddete maruz kalmamış kadınlar arasında bilgi seviyesi az da olsa daha yüksektir (Tablo 7.9).

Şiddet nedeniyle kurum ve ilgililere başvurma çok az olmakla beraber, en az bir kurum veya ilgili kişiye başvurmuş fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların oranının, kentsel yerleşim yerlerinde yaşayan kadınların kırsal yerleşim yerlerindeki göre daha fazla olduğu görülmektedir (sırasıyla yüzde 12 ve yüzde 8). Polise başvurma oranı genellikle diğer kurum/kuruluş/kişilere göre daha fazladır. Türkiye genelinde yüzde 11 düzeyinde olan kurumsal başvurular içinde, kadınlar en yaygın olarak polise (yüzde 7) başvurmaktadır. Bunu Aile Mahkemesi'ne (yüzde 5) başvuru izlemektedir (Tablo 7.10).

Tablo 7.9 Şiddetle mücadelede hizmet veren kurum/kuruluşların duyulma yüzdesi, Türkiye 2014

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre kadınların şiddetle mücadele için başvurabilecekleri kurumları duyma yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Polis	Jandarma	Alo 183	KOZA/ŞÖNİM	Aile Mahkemesi	Sığınma-evi/konuyu	Savcılık	Valilik/Kaymakamlık	Baro	ASP Bakanlığı/İl Müdürlüğü	Sağlık kuruluşu	Kadın Kuruluşu	Belediye Kadın Danışma Merkezi	Kadın sayısı
Bölge	Kent	89,1	74,8	59,6	12,9	72,6	74,7	66,5	50,1	65,8	73,6	64,4	43,3	5.073
	Kır	76,4	69,5	42,8	10,7	55,7	58,5	53,6	27,2	44,4	59,5	42,1	26,7	2.389
	İstanbul	94,2	81,0	69,1	12,8	77,7	82,5	78,4	59,7	74,9	84,0	73,7	55,4	692
	Batı Marmara	86,1	72,8	55,4	11,5	70,7	69,9	61,6	45,2	57,7	71,6	63,2	38,7	634
	Ege	91,6	75,6	56,1	12,9	74,6	76,8	62,5	45,3	61,8	73,2	62,9	42,3	619
	Doğu Marmara	89,3	79,5	60,0	10,9	74,2	72,2	68,2	50,5	63,9	73,9	64,1	41,2	694
	Batı Anadolu	85,2	68,4	53,7	8,7	71,2	71,0	55,4	41,8	57,6	62,4	56,3	33,8	434
	Akdeniz	86,2	75,4	53,5	14,4	67,2	70,8	62,5	43,7	59,6	68,9	55,4	33,0	604
	Orta Anadolu	83,6	72,7	44,1	11,2	56,8	62,3	59,6	33,8	50,0	71,2	43,0	24,5	620
	Batı Karadeniz	81,6	70,4	50,9	11,1	64,8	65,8	55,8	37,6	56,7	67,3	57,8	33,7	719
	Doğu Karadeniz	91,1	84,1	65,2	17,2	74,7	81,5	76,9	55,6	66,0	78,4	68,9	47,9	567
	Kuzeydoğu Anadolu	82,8	70,4	51,3	17,1	62,4	77,1	71,7	32,3	60,0	69,1	48,4	33,2	666
	Orta Anadolu	74,4	61,3	42,6	9,1	54,6	73,9	53,6	47,4	29,4	49,7	50,8	44,4	625
	Güneydoğu Anadolu	69,7	58,2	41,8	14,2	50,6	71,0	49,9	47,4	30,3	46,2	53,0	42,4	32,3
Yaş	15-24	86,8	74,3	60,0	10,8	72,9	71,8	60,4	38,2	66,6	74,4	63,2	36,5	1.369
	25-34	86,7	74,2	57,5	12,0	70,6	74,5	65,3	46,9	62,6	70,8	59,9	39,5	2.142
	35-44	87,7	74,8	57,5	13,0	71,1	72,2	66,8	48,7	62,8	72,2	62,0	42,7	1.891
	45-59	84,0	71,3	49,8	13,3	61,9	65,7	60,8	43,9	53,9	65,8	54,0	38,8	2.060
Eğitim	Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	72,5	59,6	38,7	12,8	45,5	52,2	48,5	26,1	36,2	55,5	34,3	26,9	1.348
	İlkokul	85,7	72,6	50,9	11,6	65,7	69,1	62,4	41,0	57,3	67,7	54,9	37,9	3.147
	Ortaokul	88,8	75,7	60,9	11,6	74,1	73,0	64,6	42,2	64,2	73,6	62,3	36,5	1.239
Relatif düzeyi	Lise	93,1	81,8	69,4	13,0	83,6	84,2	73,5	62,3	76,9	82,2	78,3	51,3	1.117
	Lisans ve lisansüstü	95,3	83,7	74,3	15,6	86,0	85,2	75,1	69,3	85,6	81,3	83,1	53,7	608
	Düşük	77,8	66,1	42,7	10,9	56,5	59,7	54,0	30,8	47,8	59,8	42,1	29,0	3.218
Şiddet Deneşimini	Orta	88,6	75,6	57,5	12,5	68,8	72,2	64,0	46,9	62,2	73,2	61,4	40,0	1.509
	Yüksek	92,4	79,1	66,5	13,7	79,4	80,4	71,7	56,4	71,9	78,3	73,5	48,6	2.735
	Hiç fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmadı	85,5	74,3	56,8	13,2	69,2	71,5	65,7	47,4	63,4	71,6	62,5	42,9	4.435
En az bir fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldı	87,3	72,5	53,3	11,1	66,7	85,3	69,7	60,0	42,1	54,5	68,3	52,4	33,3	2.358
	Türkiye	86,2	73,6	55,9	12,4	68,8	71,1	63,6	45,0	61,0	70,4	59,4	39,6	7.462

Tablo 7.10 Şiddetle mücadelede hizmet veren kurum/kuruluşlara şahsen yapılan başvurular

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların şahsen başvuru yaptıkları kurum/kuruluşlara ve temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdeleri, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Hıçbir yere	Polis Jandarma	Alo 183	KOZA/ŞÖNİM	Aile Mahkemesi	Şişme-evi/ Konukevi	Savcılık	Vaillik/ Kaymakamlık	Baro	ASP Bakaniği/ İl Müdürlüğü	Sağlık kuruluşu	Kadın Kuruluşu	Belediye Kadın Danışma Merkezi	En az bir kurum/kişiyi başvurmuş	Kadın sayısı					
Bölge	Kent	88,5	8,3	0,9	0,7	0,2	5,2	1,1	3,0	2,4	0,8	0,6	1,5	0,2	4,2	0,4	0,2	11,5	1.582	
	Kır	92,5	2,8	2,3	0,0	0,0	2,8	0,4	3,0	2,4	0,8	0,1	0,0	0,5	2,8	0,1	0,0	7,5	776	
	Istanbul	89,0	8,0	0,6	0,9	0,0	5,2	0,9	3,3	3,3	0,9	0,9	0,0	2,3	0,5	5,2	0,9	0,0	11,0	228
	Batı Marmara	80,8	12,5	0,6	0,6	0,0	9,0	1,7	7,4	1,1	1,1	0,0	0,6	1,1	0,0	3,9	0,0	0,6	19,2	183
	Ege	90,5	6,3	1,3	0,5	0,0	6,1	0,0	1,9	0,5	0,5	0,0	0,0	0,5	0,0	2,4	0,0	0,0	9,5	216
	Doğu Marmara	91,5	4,6	1,4	0,0	0,0	4,0	1,1	0,9	0,4	0,4	0,0	0,5	0,4	0,0	0,5	0,0	0,0	8,5	200
	Batı Anadolu	84,4	10,9	2,6	1,3	0,6	5,3	1,9	2,8	1,0	2,5	0,6	0,6	0,6	0,6	7,2	0,6	0,6	15,6	171
	Akdeniz	89,2	7,1	0,8	0,5	0,0	2,8	1,6	2,4	0,0	0,5	0,0	0,0	0,4	0,0	4,9	0,0	0,0	10,8	207
	Orta Anadolu	87,0	6,6	1,2	0,0	0,0	6,6	0,0	7,5	0,0	0,0	4,5	0,0	0,4	0,0	4,5	0,0	0,4	13,0	240
	Batı Karadeniz	89,1	8,4	0,5	0,0	1,0	6,1	0,4	4,2	1,4	1,8	4,1	0,0	0,8	0,0	4,1	0,0	0,0	10,9	218
	Doğu Karadeniz	84,8	7,4	4,9	0,0	0,0	7,2	1,4	4,3	1,3	2,2	0,8	0,6	1,4	0,0	6,6	0,6	0,0	15,2	142
	Kuzeydoğu Anadolu	93,7	4,0	1,3	0,9	0,0	1,7	1,4	3,1	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	6,3	222
	Orta Anadolu	96,0	3,4	0,6	0,0	0,0	1,8	0,7	1,8	1,2	1,1	1,8	0,0	1,1	0,0	1,8	0,0	0,0	4,0	166
	Güneydoğu Anadolu	97,0	2,4	0,6	0,0	0,0	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	0,0	3,0	165
Yaş	15-24	90,3	7,9	1,6	0,0	0,0	2,9	0,2	2,1	0,0	2,1	0,0	0,3	0,0	2,2	0,0	0,0	9,7	162	
	25-34	88,1	7,8	1,1	1,0	0,3	5,8	1,4	4,0	1,1	4,0	0,3	2,6	0,3	5,7	0,3	0,3	11,9	672	
	35-44	87,9	7,4	1,8	0,5	0,0	4,6	0,7	3,0	0,4	0,7	0,0	0,7	0,1	5,0	0,3	0,1	12,1	683	
	45-59	91,6	6,0	0,7	0,3	0,1	4,0	0,9	1,9	0,6	0,7	1,8	0,3	0,1	1,8	0,3	0,1	8,4	841	
	60+	92,9	5,1	1,3	0,4	0,4	1,1	0,8	2,5	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	7,1	559	
Eğitim	Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	92,9	5,1	1,3	0,4	0,4	1,1	0,8	2,5	0,3	0,4	0,0	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	7,1	559	
	İlkokulu bitirmiş	90,0	6,4	1,1	0,6	0,1	4,3	0,9	2,3	0,5	1,2	0,2	0,2	0,2	3,4	0,4	0,1	10,0	1.189	
	Ortaokul	86,0	10,7	1,1	0,6	0,0	7,9	1,2	6,7	0,8	2,1	0,0	0,0	0,0	5,2	0,1	0,0	14,0	290	
	Lise	87,8	8,8	0,5	0,8	0,0	7,1	1,9	3,0	2,3	2,8	0,7	0,7	0,7	5,4	0,7	0,0	12,2	225	
	Lisans ve lisansüstü	81,1	9,9	2,9	0,0	0,0	8,8	0,0	0,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,6	0,0	1,5	18,9	94	
Evlilik ve biliklilik durumu	Hiç evlenmemiş-Nikahsız/ Sözlüsü/ERKEK arkadaş olmuşt	90,4	9,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,6	38	
	Hâlen evli	92,6	4,7	0,7	0,4	0,1	2,6	0,5	1,6	0,4	0,5	0,1	0,5	0,1	2,8	0,1	0,0	7,4	2037	
	Eş ölmüş	93,1	3,5	0,0	0,0	0,0	6,1	0,0	1,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5	0,0	0,0	6,9	88	
Refah düzeyi	Başarısız/Ayrı yaşayor	54,7	32,7	7,0	2,0	0,3	25,8	6,0	17,0	3,9	9,9	2,3	1,4	1,4	16,1	2,3	1,4	45,3	195	
	Düşük	88,3	8,3	1,2	0,4	0,0	4,6	1,3	3,4	0,7	1,6	0,3	0,1	0,3	4,3	0,3	0,1	11,7	1.166	
Türkiye	Orta	90,4	6,8	1,3	1,1	0,3	3,8	0,6	2,6	0,7	0,9	0,0	0,0	0,0	3,0	0,0	0,0	9,6	506	
	Yüksek	90,2	5,8	1,1	0,3	0,2	5,1	0,7	2,4	0,6	1,1	0,2	0,2	0,2	3,9	0,5	0,2	9,8	686	
	Ortalama	89,4	7,1	1,2	0,5	0,1	4,6	1,0	2,9	0,7	1,3	0,2	0,1	0,2	3,9	0,3	0,1	10,6	2.358	

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

Bu araştırmada, eşi veya birlikte olduğu erkeklerden fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınlardan kolluk kuvvetlerine başvuranların, başvuruları sırasında ifadelerinin alınma koşulları ve başvuru sonuçları hakkında bilgiler alınmıştır. Kolluk kuvvetlerine başvuruları sırasında ifadesi alınmayan kadın oranının yksekligi dikkat çekicidir. Polise başvuran kadınların yüzde 81'inin ifadesi alınmamıştır. İfade veren kadınlara bakıldığında, ifade sırasında kadının yalnız olmayıp yanında başka polislerin (yüzde 18) veya kadının ailesi (yüzde 14) gibi kişilerin bulunduğu görülmektedir. şiddete maruz kalmış kadının polis tarafından ifadesi alınırken kadının eşinin yanında olduğu durumların oranı ise yüzde 3'tür (Tablo 7.11).

Tablo 7.11 Polisin ifade alma koşulları

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldıkları fiziksel şiddet sonucu polise başvurmuş kadınların ifadelerinin alındığı ortamda bulunan kişilere ve kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Polis: ifade alınan ortamda bulunan cnc kişiler								Toplam
	İfadesi Alınmadı	Yalnız	Eşi	ocuklar	Erkeğin Ailesi	Kadının Ailesi	Başka Biri	Başka Polisler	
Yerleşim yeri									
Kent	80,3	42,3	2,8	4,6	2,7	14,1	5,5	18,4	131
Kır	(92,7)	(62,0)	(3,8)	(7,2)	(0,0)	(7,3)	(0,0)	(16,1)	26
Yaş									
15-24	*	*	*	*	*	*	*	*	12
25-34	81,4	47,1	6,2	5,6	4,2	17,9	0,5	13,5	52
35-44	(84,5)	(40,0)	(1,1)	(4,4)	(3,5)	(13,8)	(7,8)	(23,0)	46
45-59	(84,2)	(43,2)	(1,8)	(5,7)	(0,0)	(11,8)	(8,4)	(21,5)	47
Refah düzeyi									
Düşük	85,8	52,6	4,7	7,0	4,8	11,0	5,2	14,2	83
Orta	(72,7)	(35,8)	(0,0)	(1,4)	(0,0)	(12,9)	(5,0)	(29,2)	33
Yüksek	(80,1)	(35,4)	(1,8)	(3,7)	(0,0)	(18,4)	(4,8)	(17,2)	41
Türkiye	81,4	44,1	2,9	4,8	2,4	13,5	5,0	18,2	157

NOT: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir.

şiddete maruz kalmış kadınların polise başvuru sonuçlarına bakıldığında başka kurum kuruluşa yönlendirilmeleri en yaygın uygulama olmuştur (polis için yüzde 40). Polise şiddet nedeniyle yapılan başvuruların yüzde 27'si eşi ile uzlaştırmayla, yüzde 23' ise tedbir kararı alınmasıyla sonuçlanmıştır (Tablo 7.12).

Maruz kalınan fiziksel ve/veya cinsel şiddet nedeniyle başvurulan kurum ve kuruluşların yaygın bir uygulaması olan başka kurum/kuruluşlara yönlendirmelere bakıldığında, polisin en çok Aile Mahkemesi veya Ceza Mahkemesi'ne yönlendirdiği görülmektedir (yüzde 18). Polisin yaptığı yönlendirmelerin yüzde 10'u sığınmaevlerine/konukevlerine, yine yüzde 10'u savcılığa, yüzde 7'si ise sağlık kuruluşlarıdır. Savcılığa yapılan başvuruların ise çoğunluğu (yüzde 71) Aile Mahkemesi veya Ceza Mahkemesine yönlendirmeye sonuçlanmıştır (Tablo 7.13).

Tablo 7.12 Polise başvuru sonuçları

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldıkları fiziksel şiddet sonucu polise başvurmuş kadınların başvuru sonuçlarının kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Eşi ile uzlaştırıldı	Tedbir kararı alındı	Kurum/kuruluşa yönlendirildi	Hiçbir şey yapılmadı	Diğer	Başvuran kadın sayısı
Kent	29,0	23,3	40,5	13,2	9,7	131
Kır	(29,5)	(17,4)	(46,6)	(15,1)	(8,3)	26
Yaş						
15-24	*	*	*	*	*	12
25-34	20,9	34,8	44,7	12,8	9,0	52
35-44	(29,8)	(21,2)	(35,5)	(19,7)	(4,3)	46
45-59	(44,5)	(13,7)	(41,1)	(3,9)	(13,4)	47
Refah düzeyi						
Düşük	30,8	25,3	42,5	14,8	4,0	83
Orta	(33,0)	(22,1)	(32,8)	(12,2)	(16,6)	33
Yüksek	(23,1)	(18,8)	(44,5)	(11,9)	(14,1)	41
Türkiye	29,1	22,8	41,0	13,4	9,5	157

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir.

Tablo 7.13 Kurum/kuruluşların yönlendirmesi

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden fiziksel şiddete maruz kalmış, resmî kurum veya sivil toplum kuruluşlarına başvuran kadınların yönlendirildikleri kurumlara göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Herhangi bir yere yönlendirilmedi	Polis	KOZA/ ŞÖNİM	Aile Mahkemesi / Ceza Mahkemesi	Şişme/evi/ Konukevi	Savcılık	Valilik/ Kaymakamlık	Sağlık kuruluşu	Kadın kuruluşu	Diğer	Başvuran kadın sayısı
Polis	60,5	0,0	1,5	18,1	9,6	9,9	1,7	7,1	0,3	2,3	157
Jandarma	(66,7)	(0,0)	(0,0)	(11,6)	(1,0)	(15,9)	(4,2)	(3,8)	(0,0)	(8,4)	34
Savcılık	0,0	0,0	0,0	71,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	35,7	81

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Sonuçlar gözlem sayısı olarak 25'ten fazla başvuru sayısına sahip kurum ve kuruluşlar için verilmiştir.

Kurum/kuruluşlara yapılan başvuruların şiddete etkisine bakıldığında, şiddetin daha çok durduğu, değişmediği veya azaldığı ifade edilmiştir. Örneğin, polise başvurular söz konusu olduğunda ilişkinin devam ettiği veya sona erdiği durumlarda, şiddete maruz kalmış kadınların yüzde 44'ü, başvuru sonucu şiddetin durduğunu belirtmişlerdir. Yine polise yapılan başvuruların yüzde 32'sinin ilişkinin devam ettiği veya sona erdiği durumlarda şiddeti değiştirmedikleri, yüzde 20'sinin ise şiddeti azalttığı belirtilmiştir. Başvuru sonrası ilişkisi devam edenler arasında şiddetin değişmemesi (yüzde 25) yüksek oranda gözlenirken, ilişkisi sona erenler arasında şiddetin durması (yüzde 27) yüksek orandadır (Tablo 7.14).

Tablo 7.14 Kurum/kuruluşlara başvuruların şiddetin devamına etkisi

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldıkları fiziksel şiddet sonucu kurum/kuruluşlara başvurmuş kadınların başvuru sonrası şiddete maruz kalmalarına ilişkin yüzdeler, Türkiye 2014

	İlişki devam etti				İlişki sona erdi				Başvuran kadın sayısı
	Arttı	Azaldı	Değişmedi	Durdu	Arttı	Azaldı	Değişmedi	Durdu	
Polis	3,3	19,4	24,8	16,3	1,4	1,0	6,7	27,2	157
Jandarma	(9,7)	(14,0)	(21,5)	(21,9)	(2,0)	(1,8)	(9,9)	(19,2)	34
Savcılık	3,0	13,2	15,0	17,5	3,4	2,1	11,4	34,4	81
Aile mahkemesi	1,0	12,3	8,8	14,4	3,3	1,8	7,0	51,4	114

Not: Sonuçlar gözlem sayısı olarak 25'ten fazla başvuru sayısına sahip kurum ve kuruluşlar için verilmiştir. Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

Fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu resmî bir kurum veya sivil toplum kuruluşundan yardım talebinde bulunduğunu belirten kadınların başvurma nedenleri arasında en çok belirtilen neden maruz kaldıkları şiddete daha fazla dayanamayacak olmalarıdır (yüzde 69). Bunu kötü bir şekilde yaralanmış olmaları, öldürülmekten korkmaları ve muhtemelen boşanmak veya şiddetten korunmak için hukuki destek almak istemeleri izlemektedir (sırasıyla yüzde 30, yüzde 27 ve yüzde 25) (Tablo 7.15). Öldürülmekten korkma, erkeğin kadını tehdit etmesi ya da öldürmeye çalışmasını ve kadının erkeğin kendisini öldürmesinden korkmasını içermektedir. Başvurma nedenleri arasında şiddete daha fazla tahammül edememek ve kötü bir şekilde yaralanmış olmak kadınların ağır derecede şiddete maruz kaldıklarını gösterir niteliktedir. Şiddet sonucu kurumlara/kişilere başvurma nedenlerinin detaylı sonuçları Ek Tablo 7.8'de sunulmaktadır.

Maruz kaldıkları şiddet sonucunda herhangi bir kuruma başvurmadıklarını veya yardım talebinde bulunmadıklarını belirten kadınların büyük bir bölümü (yüzde 62) maruz kaldıkları şiddetin çok ciddi bir sorun olmadığını ifade etmişlerdir. Diğer başvurmama nedenleri arasında çocuklarla ilgili nedenler (yüzde 17), birlikte olduğu kişiyi sevmek, affetmek veya değişeceğini düşünmek (yüzde 16) ile utanmak veya ailenin adının kötüye çıkacağından korkmak (yüzde 15) başta gelmektedir (Tablo 7.15). "Çocuklarla ilgili nedenler" ise kadının çocuklarının mutsuz olacağından korkması ve çocuklarını kaybedeceğinden korkmasını içermektedir. Nereye başvuracağını bilmedikleri için yardım talep etmeyen kadınların oranı yüzde 13 ve yardım alabileceğine inandığı için başvuru yapmayan kadınların oranı yüzde 4'tür (Ek Tablo 7.9). Şiddet görmesine rağmen kurumlara/kişilere başvurmamış kadınların başvurmama nedenlerinin detaylı sonuçları Ek Tablo 7.9'da sunulmaktadır.

Tablo 7.15 Şiddet sonucu kurumlara/kuruluşlara başvurma ve başvurmamanın en yaygın nedenleri

Eşi veya birlikte olduğu kişi(ler)den fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalma sonucu en az bir kurum/kişiye başvurmuş ya da hiçbir kuruma başvurmamış kadınların^a en yaygın başvurma ve başvurmama nedenleri, Türkiye 2014

En sık belirtilen başvurma nedenleri	Yüzde
Daha fazla tahammül edememek	68,7
Kötü bir şekilde yaralanmak	30,0
Öldürülmekten korkmak ^b	26,7
Hukuki destek almak istemek	25,3
En sık belirtilen başvurmama nedenleri	
Çok ciddi bir sorun olmaması	61,6
Çocuklarla ilgili nedenler ^c	16,7
Erkeği sevmek/affetmek/değişeceğini düşünmek	15,9
Utanmak ^d	14,5

NOT: Tablodaki yüzdeler "bir"den fazla cevabın işaretlenebildiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

^aHesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır

^bÖldürülmekten korkmak: "Erkek tehdit etti/öldürmeye çalıştı", "erkeğin kendisini öldürmesinden korktu" nedenlerinden en az birini ifade edenler

^cÇocuklarla ilgili nedenler: "Çocuklarının mutsuz olacağından korktu", "çocuklarını kaybedeceğinden korktu" nedenlerinden en az birini ifade edenler

^dUtanmak: "Ailenin adının kötüye çıkacağından korktu", "anlatmaya utandı" nedenlerinden en az birini ifade edenler

7.3. Israrlı takiple mücadele

Ülke genelinde ilk kez veri elde edilen ısrarlı takip her on kadından yaklaşık üçünün maruz kaldığı bir şiddet biçimidir. Israrlı takip nedeniyle kurumlara yapılan başvurulara bakıldığında en yaygın başvurunun polise veya jandarmaya (yüzde 52) ve savcılığa (yüzde 49) yapıldığı görülmektedir. Israrlı takibe maruz kalmış ve bir kurum/kuruluşa başvurmuş kadınların yarısından fazlası (yüzde 53), yaptıkları başvurudan sonuç alamadıklarını belirtmişlerdir. Önleyici tedbir veya koruyucu tedbir kararı alınan başvuruların oranı ise düşük düzeylerde kalmıştır (sırasıyla yüzde 13 ve yüzde 9) (Tablo 7.16).

Israrlı takibe maruz kalan ve bir kuruma başvuran kadınların kentsel veya kırsal yerleşim yerinde yaşıyor olması başvuru yapılan kurumlar açısından önemli farklılıklar ortaya koymamaktadır. Aile Mahkemesi'ne yapılan başvuruların oranı kırsal yerleşimde kentsele göre daha fazladır (sırasıyla yüzde 10 ve yüzde 4). Savcılığa yapılan başvuru oranı ise kentsel alanlarda kırsal alanlara göre daha yüksektir (sırasıyla yüzde 51 ve yüzde 45). Sonuçlar, 15-24 yaş grubundaki kadınların polis/jandarmaya başvurularının (yüzde 74) diğer yaş gruplarındaki kadınlara göre daha fazla olduğunu göstermektedir. Diğer yandan, ısrarlı takip sonucu yapılan başvurulara bakıldığında, savcılığa yapılan başvuruların kadının hane refah düzeyinin artmasıyla arttığı, kolluk kuvvetlerine yapılan başvuruların ise kadının hane refah düzeyiyle ters orantılı olduğu görülmektedir (Tablo 7.16).

Tablo 7.16 İsrarlı takip nedeniyle kurum/kuruluşlara başvuru

İsrarlı takibe maruz kalmış ve kurum/kuruluşlara başvuran kadınların başvurdukları kurumların ve başvuru sonuçlarının temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Başvuru yapılan kurumlar							Başvuru sonucu			
	Polis/ Jandarma	Alle Mahkemesi	Savcılık	Valilik/ Kaymakamlık	Belediye Kadın danışma merkezi	Kadın kuruluşu	Diğer	Kadın sayısı	Koruyucu tedbir	Önleyici tedbir	Sonuç alınmadı
Yerleşim yeri											
	Kent	51,3	3,9	50,5	0,0	0,3	0,6	7,8	8,2	13,2	54,8
	Kır	54,3	10,0	44,7	0,7	1,5	0,0	6,8	14,6	10,0	45,7
Yaş											
	15-24	(73,6)	(0,0)	(33,2)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(8,8)	(4,8)	(9,5)	(54,6)
	25-34	(46,9)	(9,8)	(50,1)	(0,0)	(0,0)	(2,2)	(6,8)	(15,0)	(3,3)	(59,4)
	35-44	49,4	4,9	55,8	0,0	0,0	0,0	5,4	8,9	21,8	49,7
	45-59	(45,6)	(3,8)	(49,9)	(0,6)	(2,2)	(0,0)	(11,3)	(7,3)	(9,8)	(51,1)
Eğitim											
	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
	ilkokul	50,7	5,1	45,8	0,3	1,3	0,0	4,9	12,7	14,4	49,0
	Ortaokul	(55,6)	(8,0)	(56,3)	(0,0)	(0,0)	(2,0)	(4,1)	(9,8)	(16,3)	(56,1)
	Lise	(57,4)	(5,7)	(44,9)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(15,6)	(3,7)	(6,7)	(62,0)
	Lisans ve lisansüstü	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*
Refah düzeyi											
	Düşük	64,8	10,4	35,9	0,0	0,8	1,8	2,2	15,8	19,6	58,0
	Orta	(65,4)	(8,0)	(44,1)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,7)	(11,2)	(17,4)	(48,8)
	Yüksek	39,8	0,9	59,0	0,2	0,5	0,0	13,1	5,0	7,0	51,9
Türkiye		51,9	5,0	49,4	0,1	0,5	0,5	7,6	9,3	12,6	53,2

NOT: Parantez içinde belirtilen yüzdeilerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir.

7.4. Değerlendirme

Kadına yönelik aile içi şiddet çok boyutu olan karmaşık bir durumdur. Bu olgunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacak bir boyut da şiddete maruz kalmış kadınların şiddetin altında yatan nedenler hakkında ne düşündükleridir. Bu bağlamda 2008 araştırmasında olduğu gibi bu çalışmada da maruz kaldıkları fiziksel şiddetin onlara göre nedenleri sorulmuştur. Eşin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınların bu bağlamda belirttikleri nedenlerin başında erkeğin ailesiyle yaşanan sorunlar, erkekle ilgili nedenler ve ekonomik sıkıntılar/zorluklar gelmektedir. Kadınlara göre ilk üç şiddet nedeninin 2008 yılında yapılmış olan çalışmada da aynı olarak bulunması geçen zaman içinde şiddet nedenleri açısından bir değişim olmadığını göstermektedir. Bu ilk üç neden "erkeğin ailesiyle yaşanan sorunlar" (2008'de yüzde 32, 2014'te yüzde 33), "erkekle ilgili nedenler" (2008'de yüzde 21, 2014'te yüzde 28) ve "ekonomik sıkıntılar/zorluklar"dır (2008'de yüzde 22, 2014'te yüzde 27).

Kadınlar maruz kaldıkları şiddeti çoğunlukla anlatmamakta ve yalnız göğüslemektedirler. Kadınların yaklaşık yarısı (yüzde 44) maruz kaldıkları fiziksel ve/veya cinsel şiddeti kimseye anlatmamışlardır. Maruz kaldığı şiddeti paylaşan kadınlar ise şiddeti önce kendi ailelerine, akrabalarına ya da yakınlarına anlatmaktadırlar. Ne var ki kadınlar ailelerinden her zaman gerekli desteği alamamaktadırlar. Bu çalışmada gözlemlenen şiddetin paylaşılma oranları, 2008 araştırmasının bulgularıyla karşılaştırıldığında çok büyük değişiklikler görülmemekle birlikte, hem kırsal hem kentsel yerleşim yerlerinde, maruz kalınan şiddeti başkalarına anlatmanın arttığı görülmektedir. Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı şiddeti anlatan kadınların payının geçen yaklaşık altı yıl içinde, Akdeniz ve Kuzeydoğu Anadolu bölgeleri dışında, tüm bölgelerde çok yüksek oranlarda olmasa da arttığı görülmektedir. Ülke genelinde, eşin veya birlikte olduğu erkeklerin şiddetine maruz kalmış kadınların şiddeti anlatma oranının artışı ise yüzde 5'te kalmıştır (Ek Şekil 7.2).

Temel özelliklere göre bakıldığında, 2008'den 2014'e şiddeti anlatmanın ortaokul, lise ve üzeri eğitim düzeyi ile yüksek refah düzeyine sahip hanelerde yaşayan kadınlar hariç her grupta arttığı görülmektedir (Ek Şekil 7.3). Ne var ki bu artışlar çok yüksek seviyelerde değildir. Yaş gruplarına göre bakıldığında 15-24 yaş grubu hariç her yaş grubunda şiddeti anlatma oranı az da olsa artmıştır.

Eşin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların şiddeti önlemek için bu alanda hizmet veren bir kurum/kuruluşa başvurmaları yüzde 11 gibi son derece düşük bir düzeydedir. 2008 Araştırması sonuçlarıyla karşılaştırıldığında eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların bir kuruma/kuruluşa başvurma oranlarında az da olsa bir farklılaşma görülmektedir. Bölgelere göre bakıldığında

bölgeler arasında en fazla artış yüzde 8 ile Batı Anadolu Bölgesi'ndedir. Bu artışı Batı Marmara, Doğu Karadeniz ve Orta Anadolu bölgelerindeki artışlar izlemektedir (Ek Şekil 7.4). Kurumsal başvuruların 2008 ile 2014 arasındaki değişimine bakıldığında toplamda yüzde 3 düzeyinde bir artış görülmektedir. Maruz kalınan şiddet sonucu yapılan kurumsal başvuruya, kadının yaşına, eğitimine ve hane refah düzeyine göre bakıldığında değişimler dikkat çekici olmamakla birlikte artış olduğu durumlarda bu artışın yüzde 1 ile yüzde 5 arasında değiştiği gözlenmektedir (Ek Şekil 7.5).

Diğer yandan, şiddete maruz kalmış kadınların çoğunluğu başta polis olmak üzere sığınmaevi/konukevi ve jandarmaya ilişkin bilgiye sahiptirler (sırasıyla yüzde 86, yüzde 85 ve yüzde 74). Kadınlar, maruz kaldıkları şiddet sonucunda herhangi bir kuruma başvurmama veya yardım talebinde bulunmama nedeni olarak, maruz kalınan şiddetin çok ciddi bir sorun olarak görülmemesi şeklinde ifade etmişlerdir. Kurum/kuruluşa başvurmama nedeni olarak gördükleri şiddeti çok ciddi bir sorun olarak görmeme 2008 yılında da en çok belirtilen neden olarak karşımıza çıkmıştır (2008'de yüzde 64, 2014'te yüzde 62).

Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış kadınların kolluk kuvvetlerine başvurularında ifadelerinin alınmadığı belirtilmiştir. Bu durum kolluk kuvvetlerine başvurular sırasında bazı sorunlar yaşandığını göstermektedir. Polise yapılan başvurularda kadınların yüzde 81'inin ifadesi alınmamıştır. Ayrıca kadının ifadesi alınırken yanında başka polislerin olması yüzde 18, kadının ailesinden kişilerin olması yüzde 14 düzeyindedir. Şiddete maruz kalmış kadınların polise başvurularının yüzde 41'i başka kurum/kuruluşa yönlendirilmeleri ile sonuçlanmıştır.

Israrlı takip sonucu yapılan başvurularda en çok polise veya jandarmaya ve savcılığa başvurulmaktadır. Ne var ki ısrarlı takibe maruz kalmış ve bir kurum/kuruluşa başvurmuş kadınların yarısından fazlası, yaptıkları başvurudan sonuç alamadıklarını belirtmişlerdir (yüzde 53).

Şiddete maruz kalan kadınlar için şiddetle başa çıkma, onların hâla yeterince destek bulamadıkları bir konu olmaya devam etmektedir. Kadınların insan haklarını ihlal eden kadına yönelik şiddet konusunda 2008 ile 2014 yılları arasında geçen zaman içinde bazı yasal düzenlemeler yapılsa da, sonuçlar şiddetle mücadele açısından daha fazla çaba harcanması gerektiğine işaret etmektedir. Şiddet nedeniyle kurum/kuruluşa başvurma nedenleri daha fazla tahammül edememek, kötü bir şekilde yaralanmak ve öldürülmekten korkmak gibi şiddetin ortaya çıkardığı ciddi durumlar ve sonuçlar olmayı sürdürmektedir. Kadınların maruz kaldıkları şiddeti ciddi bir sorun olarak görmemeleri hem şiddet sonucu kurum/kuruluşa başvurmama (yüzde 62) hem de şiddet nedeniyle evi terk etmemenin (yüzde 54) başlıca nedenidir. Şiddet sonucu evini en az bir geceliğine terk etmiş kadınlar arasında evine geri dönen kadınların geri dönme nedenleri de hem ailevi

hem duygusal nedenler olarak görülmektedir. Eve geri dönmenin başlıca nedenleri kadınların çocuklarının mutsuz olmalarından korkmaları veya onları kaybetmek istememeleri (2008 için yüzde 56, 2014 için yüzde 61), erkeği sevmeleri, affetmeleri veya erkeğin değişeceğini (2008 için yüzde 10, 2014 için yüzde 31) düşünmeleridir. Son altı yılda bu nedenlerin değişmemiş olması şiddetle mücadelenin bileşenlerinin ne kadar karmaşık ve değişmesi zaman alan boyutları olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Bölüm 8

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Konusunda Yasalara İlişkin Bilgi Düzeyi

Alanur Çavlin

Tuğba Adalı

Bölüm 8. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Konusunda Yasalara İlişkin Bilgi Düzeyi

Alanur Çavlin ve Tuğba Adalı

Bu bölümde, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nda, kadınların sahip oldukları haklar, şiddete karşı mücadeleyle ilgili bazı seçilmiş Kanun maddelerine ilişkin bilgi düzeyleri ve bu bilgiyi elde etme kanalları hakkındaki bulgular sunulmaktadır. Söz konusu Kanunlar; Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu (TCK) ile 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'dur. Bazı Kanun maddelerinin bilinmesiyle ilgili sonuçların yanı sıra 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddetle mücadele amacıyla kurumsal başvuruda bulunan kadınlar için alınan çeşitli tedbir kararlarına ilişkin bulgulara da bu bölümde yer verilmektedir.

Araştırma kapsamında Medeni Kanun'dan evlenme yaşı, resmî nikâh önceliği ve mal paylaşımına ilişkin kanun maddeleri ile kadının çalışmak için eşinden izin almasının gerekmemesi ve Türk Ceza Kanunu'yla ilgili birden fazla evlilik yapmanın suç olduğunun ve kadının eşi tarafından cinsel ilişkiye zorlanamayacağına ilişkin hükümün duyulup duyulmadığı sorulmuştur. Ayrıca 6284 sayılı Kanun kapsamında yer alan bazı koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının duyulması ve kurumsal başvuru durumunda bu kararların alınıp alınmadığı da sorular arasında yer almaktadır.

Kanunları, dolayısıyla haklarını daha az bilen kadınların betimsel olarak tespit edilmesi, farklı sosyal ve demografik grupların politika uygulamalarında öncelikli hâle gelmesine olanak tanıyacaktır. Bu nedenle, bu bölümde kanunların ve hakların kadınlar tarafından bilinmesi yerleşim yeri, bölge, yaş, eğitim düzeyi ve refah düzeyi ile fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalıp kalmama durumuna göre verilmiştir. Seçilmiş Kanun maddelerinin bilinmesine ek olarak, hangi kanallar aracılığıyla Kanun maddelerinden haberdar olduğuna ilişkin bilgiler de bu bölümde yer almaktadır. Bu veri, Kanun'ların bilinmesine katkıda bulunan yolların tespit edilmesi ve daha verimli kullanılması için yol gösterici olacaktır.

8.1. Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu'ndaki seçilmiş kanun maddelerinin bilinmesi

Araştırma kapsamında tüm kadınlara aşağıda sıralanan kanun maddelerini bilip bilmedikleri sorulmuştur:

- Evlenmek için kadınlar ve erkekler 17 yaşını doldurmak zorundadır.
- Anne babaların ve diğer akrabaların çocukları 15 yaşından önce evlendirmeleri suçtur, hapis cezası gerektirir.
- Resmî nikâh olmadan dini tören yapılması suçtur.

- Erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi suçtur.
- Kanunen eşinin kadını cinsel ilişkiye zorlaması suçtur.
- Kadın ev dışında çalışmak için eşinden izin almak zorunda değildir.
- Boşanma sırasında eşler evlilikleri süresince edindikleri malları aralarında paylaşırlar.

Tablo 8.1 'de seçilmiş Medeni Kanun ve Türk Ceza Kanunu hükümlerinin farklı sosyal ve demografik gruplardaki kadınlar tarafından bilinme yüzdelerine yer verilmektedir. Sonuçlara göre, evlenme yaşı, resmî nikâh önceliği, erkeğin birden fazla kadınla evliliği ve mal paylaşımına ilişkin kanun maddeleri kadınların yüzde 80'inden fazlası tarafından bilinmektedir. Bununla birlikte, her 10 kadından yaklaşık 3'ü, kadının eş tarafından cinsel ilişkiye zorlanamayacağına ilişkin hükmü, her 10 kadından yaklaşık 6'sı ise, kadının çalışmak için eşinden izin almasının gerekmediğine ilişkin hükmü duymadığını beyan etmiştir.

Bulgular, sosyal ve demografik farklılıklara göre incelendiğinde, ilk göze çarpan beklendiği gibi kentsel yerleşim yerlerinde kanunların duyulmasının kırsal yerleşim yerlerine göre daha fazla olmasıdır. Yerleşim yerine göre farklılık, kadının cinsel ilişkiye zorlanamayacağı, ev dışında çalışması için izne tabii olmadığı ve mal paylaşımının eşit olması konuları için yüzde 10'un üzerindedir.

Bölgeler arası farklılıklar en çok ülkenin en doğusu ve en batısı arasında görülmektedir. Kanunların bilinmesi İstanbul, Batı Marmara ve Batı Anadolu'da genel olarak yüksek iken, Doğu bölgelerinde daha düşüktür. En yüksek bölgesel farklılıklar nikâh töreninin önceliği, erkeğin birden fazla kadınla evliliği, evlilik içi cinsel ilişkiye zorlanma ve eşinden izin almaksızın çalışmayla ilgili hükümler için gözlenmiştir, farklılık düzeyi bu maddeler için yüzde 20'ye kadar ulaşmaktadır.

Yaşa göre kanunların duyulma oranı oldukça az farklılık göstermektedir. Buna rağmen bazı konuların (nikâh töreni, evlilik içi cinsel ilişkiye zorlanma, erkeğin birden fazla kadınla evliliği) 15-24 yaşlarındaki genç kadınlar arasında daha az bilindiği görülmektedir. Mal paylaşımına ilişkin hüküm de 45-59 yaş grubunda daha az bilinmektedir.

Tablo 8.1'deki bulgular eğitimin kadınların haklarını bilmeleri açısından önemini gözler önüne sermektedir. Eğitimi olmayan/ilkokulu bitirmemiş kadınlar tüm Kanun maddelerini en az bilen kadınlar iken, lisans ve lisansüstü eğitimi olan kadınlar arasında bilgi düzeyi en yüksektir. Türkiye genelinde yüzde 43 ile en az bilinen Kanun maddesi olan kadının çalışmasına dair olan madde, lisans ve lisansüstü mezunu kadınların yüzde 70'i tarafından bilinmektedir. Eğitim düzeyleri arasında en çok bu hükümde farklılık görülmektedir. Bunun dışında, erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi, evlilik içi cinsel ilişkiye zorlanma ve mal paylaşımını bilen kadınların oranı,

lisans ve lisansüstü olan kadınlarda, eğitimi olmayan/ilkokulu bitirmemiş kadınlara göre yüzde 23 daha yüksektir.

Refah düzeyine göre bulgular, eğitim düzeyine göre gözlenen yapıya oldukça benzemektedir; fakat gruplar arası farklılıkların düzeyi daha az belirgindir. Bu olgu, refah düzeyi ve eğitimin birbiriyle ilişkili göstergeler olmasından kaynaklanabilir. Refah düzeyi daha düşük olan hanelerde yaşayan kadınlar genellikle eğitim düzeyi de daha düşük olan kadınlardır; kanunlara ilişkin bilgi düzeyleri de diğer gruplara göre daha düşüktür.

Şiddete maruz kalma durumuna göre sonuçlar oldukça dikkat çekicidir; bunun nedeni şiddete maruz kalmış veya kalmamış kadınların kanunlara ilişkin bilgilerinin benzer düzeyde olmasıdır. En yüksek fark yüzde 6 ile kadının çalışmasına yönelik Kanun maddesinde görülmüştür, bu fark şiddete maruz kalmamış kadınlar lehinedir. Bu durum, hem şiddet yaşayan kadınların Tablo 8.1'de farklılaşma gösteren değişkenler açısından heterojen bir grup olduğunu; kadınların yasalara ilişkin bilgilerinin yüksek olmasına rağmen şiddete maruz kalan kadınların şiddeti kurum ve kuruluşlardan ziyade aile ve arkadaş çevrelerine anlatmaları düşündürücüdür.

Tablo 8.1 Evlilik ve temel haklara ilişkin bazı hukuk kurallarının bilinmesi

Evlilik ve temel haklara ilişkin bazı hukuk kurallarının kadınlar tarafından duyulmasının kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine ve şiddet deneyimine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Evlilik için kadınlar ve erkekler 17 yaşını doldurmak zorundadır	Anne babaların ve diğer akrabaların çocukları 15 yaşından önce evlenmeleri suçtur, hapis cezası gerektirir	Resmî nikâh olmadan dâhi foren yapılması suçtur	Erkeğin biden fazla kadını evlenmesi suçtur	Karunen eşinin kadını cinsel ilişkiye zorlaması suçtur	Kadın ev dışında çalışmak için eşinden izin almamak zorunda değildir	Boşanma sonrasında eşler evlilikleri süresince edindikleri malları aralarında paylaşır	Kadın sayısı
Bölge								
Kent	87,4	92,8	84,4	86,9	74,1	46,4	91,7	5.073
Kır	83,4	88,0	78,8	78,3	61,7	32,1	81,0	2.389
Istanbul	88,7	94,0	86,1	90,4	81,1	55,4	93,8	692
Batı Marmara	84,7	92,8	84,2	90,0	75,4	50,0	87,7	634
Ege	84,6	89,4	83,5	87,9	71,1	50,3	92,7	619
Doğu Marmara	90,3	91,8	86,2	86,0	72,7	38,9	88,0	694
Batı Anadolu	89,9	94,1	89,1	89,0	76,5	40,4	94,3	434
Akdeniz	90,4	92,5	83,5	86,8	71,4	35,0	89,6	604
Orta Anadolu	88,6	93,6	83,1	85,3	61,7	35,5	80,8	620
Batı Karadeniz	82,2	91,8	86,0	87,0	68,1	37,8	87,3	719
Doğu Karadeniz	91,0	93,7	89,7	82,2	71,3	41,0	93,4	567
Kuzeydoğu Anadolu	78,4	88,9	79,2	76,0	64,4	36,7	86,0	666
Orta Anadolu	79,1	85,9	67,5	70,6	56,1	34,2	80,4	625
Güneydoğu Anadolu	79,2	88,1	71,0	68,9	57,9	36,5	81,2	588
Yaş								
15-24	85,9	91,4	76,8	81,6	63,5	41,1	89,3	1.369
25-34	87,3	91,8	82,7	85,7	72,9	44,9	91,4	2.142
35-44	86,6	92,6	84,5	85,0	73,7	43,9	90,5	1.891
45-59	86,0	91,1	86,4	86,3	72,4	42,0	85,8	2.060
Eğitim								
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	79,7	84,5	75,1	73,6	59,6	37,3	75,8	1.348
İlkokul	86,5	92,6	86,0	85,2	72,3	38,9	88,6	3.147
Ortaokul	86,5	92,7	80,0	82,7	68,6	39,6	92,8	1.239
Lise	89,8	93,6	83,7	91,0	76,6	47,7	95,1	1.117
Lisans ve lisansüstü	92,8	95,7	89,1	96,5	82,4	69,7	98,8	608
Refah düzeyi								
Düşük	82,2	88,5	78,1	78,3	62,0	34,8	80,9	3.218
Orta	86,5	92,6	85,1	85,7	72,5	43,0	92,6	1.509
Yüksek	90,3	94,1	86,6	90,4	78,8	50,5	95,0	2.735
Şiddet deneyimi								
Şiddete maruz kalmış	86,2	92,8	83,9	84,8	70,6	39,1	88,7	2.358
Şiddete maruz kalmamış	87,1	91,5	83,5	85,7	72,9	45,5	89,6	4.435
Türkiye	86,5	91,8	83,1	85,0	71,3	43,2	89,3	7.462

Şekil 8.1'de, Tablo 8.1'de yer alan kanun maddelerinden en az birini duyan kadınlara söz konusu maddeyi hangi kanallar aracılığıyla duydukları sorusuna verilen yanıtlar sunulmaktadır. En sık verilen yanıt televizyon ve radyo olmuştur; kadınların yüzde 88'i bu kanallardan kanunlara ilişkin bilgi aldıklarını söylemiştir. Bunu yüzde 61 ile sosyal çevre takip etmektedir (akraba, arkadaş ve tanıdık). Kadınların yüzde 17'si yazılı materyal (gazete/dergi/kitap) aracılığıyla bilgi edindiğini belirtirken, internet/sosyal medya üzerinden kanunları duyan kadınlar yüzde 16 düzeyindedir. Okullar, kamu kuruluşları, STK'lar/kadın kuruluşları ve afiş/panolar bu ilk sayılan kanallara göre oldukça az kadın için bilgi kaynağı durumundadır.

Farklı sosyal ve demografik gruplara göre bilgi edinme yolları Ek Tablo 8.1'de sunulmaktadır. Buna göre, televizyon/radyodan bilgi edinme oranı alt gruplarda fazla farklılaşmazken; gazete/dergi/kitapların kırsal yerleşim yerlerinde, daha düşük eğitim düzeylerinde, düşük refah düzeylerinde ve şiddete maruz kalmış kadınlar arasında öne çıkan kaynaklar olmadıkları görülmektedir. İnternet veya sosyal medyadan bilgi almaya ilişkin örüntüler gazete/dergi/kitaplar ile benzeşmektedir. Okul aracılığıyla hukuk kurallarının duyulması en çok 15-24 yaş grubundaki genç kadınlar içinde, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki kadınlar arasında yaygındır. Lisans ve lisansüstü eğitim düzeyindeki kadınların diğer gruplara göre daha az oranda akraba/arkadaş/tanıdıklardan bilgi edindikleri daha fazla oranda kamu kurum/kuruluş veya STK/kadın kuruluşundan bilgi edindikleri gözlenmektedir.

8.2. 6284 sayılı Kanun'da yer alan tedbir kararlarının bilinmesi

Araştırma kapsamında, kadınlara 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan ve aşağıda sıralanan tedbir kararlarını duyup duymadıkları sorulmuştur:

- Kanuna göre şiddet mağdurlarını korumak için şiddet uygulayan kişi, beraber yaşanan evden uzaklaştırılır.
- Şiddete maruz kalmış kişilere ve çocuklara barınma olanağı sağlanır.
- Şiddete maruz kalmış kişiye hayati tehlikesi bulunması hâlinde geçici koruma hizmeti sağlanır.
- Kanuna göre şiddet mağdurlarına geçici maddi yardım sağlanır.
- Kanuna göre şiddet mağduru kişinin çocuklarına kreş imkânı sağlanır.
- Şiddet uygulayan kişinin evli olması durumunda müşterek evi satması engellenir.
- Şiddet uygulayan kişinin koruma altındakilere yaklaşması ve onlarla iletişim kurması engellenir.
- Şiddet uygulayan kişinin alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı varsa kendisine muayene ve tedavi olanakları sağlanır.

Tablo 8.2'de yukarıda sıralanan tedbir kararlarının bilinmesine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Söz konusu tedbir kararları içinde şiddet uygulayan kişiyi evden uzaklaştırma kararı, şiddete maruz kalan kişilere barınma imkânı ve geçici koruma hizmeti en çok bilinenlerdir; bu üç madde kadınların yüzde 80'inden fazlası tarafından duyulmuştur. Bunları şiddet uygulayan kişinin koruma altındakilere yaklaşmasının engellenmesine ilişkin düzenleme izlemektedir; her 4 kadından 3'ü bu uygulamadan haberdardır. Şiddet uygulayan kişinin alkol veya uyuşturucu bağımlılığı varsa tedavi olanağı sağlanabileceği kadınların yüzde 60'ı tarafından bilinmektedir. Tedbir kararlarından üçü ise kadınların yarısı veya yarısından azı tarafından bilinmektedir: Bunlar şiddete maruz kalan kişilere geçici maddi yardım sağlanması, şiddet mağduru kişinin çocuklarına kreş imkânı sağlanması ve şiddet uygulayan kişinin ortak bir ev varsa bunu satmasının engellenmesine ilişkindir (sırasıyla yüzde 50, 42 ve 45).

6284 sayılı Kanun'un bilinmesine dair örüntüler büyük ölçüde evlilik ve temel haklara ilişkin hukuk kurallarının bilinmesine dair örüntülere paraleldir; bununla birlikte tedbir kararlarının bilinme düzeyi genel olarak Medeni Kanun ve TCK'daki seçilmiş kanun maddelerinin bilinmesinden daha azdır. Bunun nedeni 6284 sayılı Kanun'un hem görece olarak yeni olması, hem de tamamen özel bir konuya ilişkin olması olarak değerlendirilebilir. Tedbir kararları, kentsel yerleşim yerlerinde kırsal yerleşim yerlerine göre daha yaygın olarak bilinmektedir. Türkiye genelinde diğerlerine göre daha az bilinen geçici maddi yardım sağlanması, kreş imkânı sağlanması ve şiddet uygulayanın ortak evi satmasının engellenmesi gibi tedbir kararları haricinde kent ile kır arasında tedbir kararlarının duyulmasına ilişkin oransal farklılıklar yüzde 10'un üzerindedir.

Tablo 8.2 6284 sayılı Kanun ile ilgili tedbir kararlarının duyulması

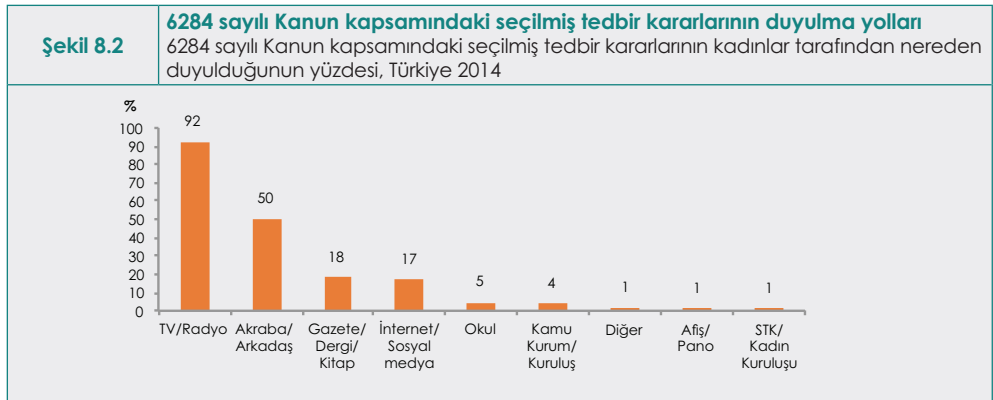
6284 sayılı Kanun kapsamında seçilmiş tedbir kararlarını duymuş olan kadınların temel sosyal ve demografik özellikleri ve şiddet deneyimine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Şiddet uygulayan kişi/evden uzaklaştırılır		Barınma olanağı sağlanır	Geçici koruma hizmeti sağlanır	Geçici maddi yardım sağlanır	Çocuklara kreş imkânı sağlanır	Şiddet uygulayanın ortak evi satılması engellenir	Şiddet uygulayan koruma altındakilere yaklaşılmaz ve iletişimi kuramaz	Şiddet uygulayana alkol ve uyuşturucu bağımlılığı için tedavi imkânı sağlanır	Kadın sayısı
	89,9	76,3								
Bölge	Kent	87,0	86,5	50,6	42,5	47,7	80,0	61,4	5,073	
	Kır	73,0	73,0	47,1	37,8	36,8	64,8	53,4	2,389	
	İstanbul	90,8	88,7	89,3	56,3	48,7	58,1	84,4	61,0	692
		Batı Marmara	88,3	84,4	83,6	48,7	43,5	46,0	75,4	52,3
	Ege	91,3	87,3	84,9	52,4	43,8	40,1	79,3	60,7	619
		Doğu Marmara	91,2	88,5	86,9	47,0	44,4	42,6	73,6	59,8
	Batı Anadolu	92,9	89,6	88,1	44,0	35,6	46,3	78,8	61,6	434
		Akdeniz	86,4	82,1	82,7	45,5	35,0	42,4	79,8	63,7
	Orta Anadolu	82,7	78,6	80,1	44,6	35,4	44,8	72,7	50,7	620
		Batı Karadeniz	87,0	84,1	82,0	47,9	41,2	47,1	74,7	63,8
	Doğu Karadeniz	88,0	84,6	84,2	58,9	49,7	49,2	79,1	75,9	567
		Kuzeydoğu Anadolu	78,6	80,2	82,7	56,6	47,5	42,4	67,4	70,3
	Orta Anadolu	78,8	75,4	73,6	49,7	35,6	35,8	65,9	49,1	625
		Güneydoğu Anadolu	70,0	68,2	69,4	46,4	35,0	32,2	63,3	49,5
Yaş	15-24	82,5	84,3	82,8	49,2	34,5	32,8	76,3	59,7	1,369
	25-34	87,3	84,6	85,3	47,2	37,9	43,6	78,3	57,3	2,142
	35-44	90,5	86,3	85,2	50,2	43,0	50,7	78,3	59,8	1,891
	45-59	85,7	80,5	80,3	52,9	48,4	50,0	73,1	61,9	2,060
Eğitim	Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	72,2	66,1	67,5	48,5	40,3	39,1	60,0	49,9	1,348
	İlkokul	87,8	83,1	82,0	51,5	43,8	47,5	74,4	60,3	3,147
	Ortaokul	86,3	87,7	87,3	50,5	36,6	37,8	78,6	62,5	1,239
	Lise	93,3	92,8	91,8	49,3	43,8	47,6	85,9	62,6	1,117
Refah düzeyi	Lisans ve lisansüstü	97,2	95,1	95,5	44,9	38,1	55,2	94,2	63,2	608
	Düşük	78,7	73,8	72,8	47,3	37,8	37,8	66,0	54,1	3,218
Şiddet deneyimi	Orta	89,2	85,7	85,9	50,5	41,1	44,0	76,7	60,2	1,509
	Yüksek	92,8	91,8	91,6	51,8	44,8	52,3	85,7	64,2	2,735
	Şiddete maruz kalmış	87,7	82,4	82,2	46,9	38,3	44,4	75,4	58,5	2,358
Türkiye	Şiddete maruz kalmamış	87,0	84,7	84,3	51,3	43,8	47,3	77,0	60,2	4,435
		86,9	83,9	83,5	49,8	41,5	45,2	76,6	59,6	7,462

Bölgesel farklılıklar kent-kır farklılıklarına göre daha belirgindir. İstanbul'da yaşayan kadınlar tüm tedbir kararlarını Türkiye ortalamasının üzerinde bir oranda bilmektedir. Bununla birlikte, kadınlar arasında en fazla ve en az bilinen tedbir kararlarına göre de farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin geçici koruma hizmeti en çok İstanbul'da yaşayan kadınlar tarafından duyulmuşken (yüzde 89), alkol ve uyuşturucu bağımlılığı durumunda tedavi imkânı en çok Doğu Karadeniz'de duyulmuştur (yüzde 76). Kadınlar arasında çoğu tedbir kararının bilinmesi yaşa göre bir değişim göstermezken; geçici maddi yardım çocuklara kreş imkânı ve ortak evin satışına ilişkin hükümler ileri yaşlarda daha çok bilinmektedir. Evden uzaklaştırma, barınma olanağı, geçici koruma hizmeti ve şiddet uygulayan kişinin koruma altındakilere yaklaşmaması düzenlemeleri en genç ve en yaşlı gruplar tarafından daha az bilinmektedir.

Beklendiği gibi eğitim düzeyi farklı olan kadınlar arasında tedbir kararlarının bilinme düzeylerinde belirgin bir farklılaşma görülmektedir. Eğitim düzeyi en düşük kadınlar arasında en yaygın bilinen tedbir kararı evden uzaklaştırmaya ilişkin olandır (yüzde 72), en az bilinen ise ortak evin satılmasının engellenmesine yönelik olandır (yüzde 39). Lisans veya lisansüstü düzeyde eğitim almış kadınlar arasında bu yüzdeler sırasıyla yüzde 97 ve yüzde 55'tir. Geçici maddi yardım ve çocuklara kreş imkânıyla ilgili tedbir kararları ise eğitim düzeyleri arasında fazla farklılık göstermemektedir. Kadınların yaşadıkları hanelerin refah düzeyleri arttıkça tedbir kararlarının duyulma oranı da artmaktadır; bu tüm tedbir kararları için geçerlidir.

Şiddete maruz kalma durumuna göre tedbir kararlarının bilinmesi fazla farklılık göstermemekte olup küçük farklılıklar şiddete maruz kalmamış kadınların lehinedir. Şiddete maruz kalmış kadınların kurumsal başvuruda bulunma oranlarının düşüklüğü dikkate alındığında bu sonuç şaşırtıcı değildir. En fazla farklılaşma geçici maddi yardım ve kreş imkânı tedbir kararları içindir (sırasıyla yüzde 4 ve 6). Diğer kararların duyulması incelendiğinde, şiddete maruz kalmadığını belirten kadınların evden uzaklaştırmaya ilişkin olan dışında tüm tedbir kararlarından yüzde 1-2 düzeyinde daha fazla haberdar olduğu görülmektedir.

6284 sayılı Kanun kapsamındaki tedbir kararlarının duyulma yolları arasında en sık alınan yanıt TV/Radyo olmuştur. En az bir tedbir kararı duyan kadınların yüzde 90'ından fazlası bu kanallar aracılığıyla tedbir kararlarını duymuştur. Kadınların yarısı bilgilerini akraba, arkadaş veya tanıdıklarından aldıklarını beyan etmişlerdir. Gazete/dergi/kitap ve internet/sosyal medya aracılığıyla tedbir kararlarını duyan kadınların oranları birbirlerine oldukça yakındır (sırasıyla yüzde 18 ve 17). Daha önce Şekil 8.1'de de görüldüğü gibi okul, kamu kuruluşları, afiş/panolar, STK/kadın kuruluşları tedbir kararlarının duyulmasına göreceli olarak daha az katkıda bulunmuşlardır (Şekil 8.2).

Tedbir kanallarının duyulma yollarının temel özelliklere göre farklılaşması ile ilgili detaylı bulgular Ek Tablo 8.2'de verilmektedir. Genel olarak, tüm alt gruplar için TV/radyodan bilgi edinmenin yüzde 89 ile yüzde 95 aralığında değiştiği görülmektedir. Gazete/dergi/kitaplardan bilgi edinmenin her bir sosyal ve demografik özelliğe göre en yüksek olduğu alt gruplar şunlardır: kent (yüzde 21), Batı Anadolu (yüzde 27), 35-44 yaş grubu (yüzde 22), lise ve lisansüstü eğitim (yüzde 49), en yüksek refah düzeyi (yüzde 28) ve şiddete maruz kalmamış kadınlar (yüzde 20). Afiş ve panolardan bilgi alma hemen her alt grup için oldukça nadirdir. İnternet ve sosyal medyadan bilgi edinmeye ilişkin düzey ve örüntüler gazete/dergi/kitap yoluyla bilgi edinme ile çoğu temel özellik için benzeşmektedir. Ancak internet ve sosyal medyadan bilgi edinme belirgin olarak genç kadınlar arasında yaygın oluş yaşın artışı ile azalmaktadır (15-24 için yüzde 28 iken 45-59 için yüzde 7). Daha önce Ek Tablo 8.1'de de gözlendiği gibi, okuldan bilgi alma en fazla en genç kadınlar ve en yüksek eğitilmiş kadınlar arasında yaygındır. Akraba/arkadaşlardan tedbir kararlarını duyma lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip kadınlar arasında tüm alt gruplar içinde en nadirdir (yüzde 37). Bu eğitim düzeyindeki kadınlar yüzde 10'un üzerinde kamu kurum/kuruluşundan tedbir kararlarını duymuş tek alt gruptur. Aynı grup kadın STK/kadın kuruluşlarından da en çok bilgi alan grup olsa da, genel olarak STK/kadın kuruluşlarından bilgi edinme düzeyi düşüktür.

8.3. 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararları

Bu bölümde 6284 sayılı Kanun kapsamında şiddetle mücadele amacıyla kurumsal başvuru yapan kadınlar için çıkarılan tedbir kararları, bunların uygulanma durumları ve tedbir kararı uygulanan kadınlar arasında bu tedbir kararlarından memnuniyet durumlarına ilişkin araştırma bulguları sunulmaktadır. Tablo 8.3'e göre, yasal başvuruda bulunmuş kadınların neredeyse yarısı için (yüzde 48) en az bir tedbir kararı alınmış ve kadınların yüzde 39'u için bu karar uygulanmıştır. En yaygın alınan tedbir kararı, evden uzaklaştırma tedbir kararıdır; kurum/kuruluşlara başvurmuş kadınların yüzde 22'si için bu karar alınmış, yüzde 15'i için de uygulanmıştır. Bu tedbir kararını yüzde 20 ile geçici koruma kararı izlemektedir; kadınların yüzde 17'si için bu tedbir kararı uygulanmıştır. Geçici maddi yardım ve barınma tedbir

kararlarının alınma ve uygulanmasına ilişkin oranlar ise yüzde 10'un altındadır (kararların alınması sırasıyla yüzde 8 ve yüzde 9). Bununla birlikte sorulan dört tedbir kararı dışında başvurusu sonucunda başka bir tedbir kararı alınan kadınların oranı yüzde 19'dur. Diğer kararların arasında psikolojik danışmanlık hizmeti verilmesi, aile konutu şerhi, çocuklarla ilişkinin sınırlandırılması/kaldırılması ve konutun korunan kişiye tahsisi sayılmıştır. Kadınlar alınan diğer kararlardan söz ederken, tedbir kararları dışında, şiddet şikâyetleri üzerine boşanma kararı ile eşe verilen ceza kararlarını dile getirmişlerdir. Tedbir kararı alınma ve uygulanma oranları arasında farklılık gözlenmesi dikkat çekicidir; bu farkın en belirgin olduğu tedbir kararı, evden uzaklaştırma tedbir kararıdır (sırasıyla yüzde 22 ve yüzde 15).

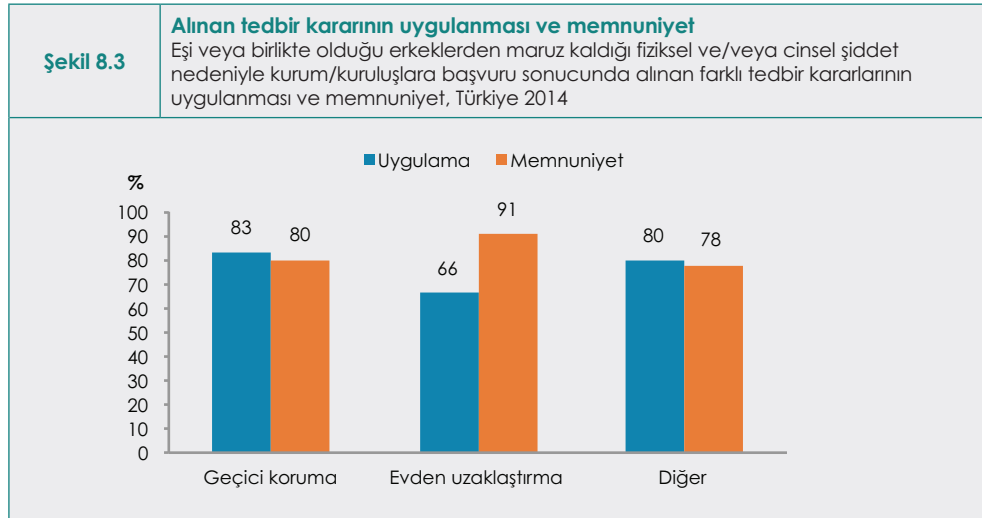
Tablo 8.3 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararları
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden kaynaklı fiziksel veya cinsel şiddet nedeni ile kurum/kuruluşlara başvuru sonucunda alınan farklı tedbir kararlarının kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Verileşim yeri	Geçici koruma		Evden uzaklaştırma		Geçici maddi yardım		Barınma		Diğer		En az bir tedbir kararı		Toplam	
	Alındı	Uygulandı	Alındı	Uygulandı	Alındı	Uygulandı	Alındı	Uygulandı	Alındı	Uygulandı	Alındı	Uygulandı		
Yaş	Kent	22,0	18,0	23,0	15,0	8,5	6,5	8,9	7,0	16,2	12,1	48,0	38,0	184
	Kır	8,6	8,6	17,9	11,8	2,6	2,6	7,6	3,2	30,6	26,7	47,0	41,5	63
Yaş	15-24	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	16
	25-34	30,2	23,6	28,0	15,4	6,9	6,9	9,7	7,3	18,7	12,4	55,0	42,4	80
	35-44	14,2	14,2	21,4	16,8	5,4	3,4	7,7	4,4	18,7	15,4	47,3	39,5	79
	45-59	13,1	11,6	13,5	11,2	12,2	8,8	10,6	8,8	17,2	16,0	40,6	36,4	72
Eğitim	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	8,7	8,7	25,3	18,7	8,9	8,9	6,3	6,3	21,6	11,6	35,8	22,9	34
	İlkokul	20,1	15,2	19,7	13,7	6,6	3,3	11,8	7,7	20,1	17,6	48,4	39,3	124
	Ortaokul	29,8	24,5	23,5	8,6	6,6	6,6	7,2	6,5	13,3	7,2	55,2	44,7	39
	Lise	29,7	29,7	30,2	30,2	15,6	15,6	6,9	5,3	26,8	21,8	67,1	67,1	32
	Lisans ve lisansüstü	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	18
Refah düzeyi	Düşük	17,2	12,8	23,5	15,6	8,5	5,6	15,6	11,2	25,4	21,3	53,2	43,0	120
	Orta	15,5	15,5	16,1	9,1	8,9	8,9	0,0	0,0	5,4	4,1	35,8	28,8	56
	Yüksek	26,5	22,7	24,1	16,2	5,1	4,4	4,0	3,1	16,7	10,3	47,6	38,2	71
Türkiye	19,8	16,5	22,2	14,5	7,5	5,9	8,7	6,4	18,6	14,4	47,9	38,6	247	

NOT: Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işaretli ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yeterli olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir.

Araştırmada Kanun'da belirtilen adıyla sorulan tedbir kararı alınma ve uygulanma oranları kentsel alanlarda kırsal yerleşim yerlerine göre daha yüksektir; bununla birlikte alınan diğer tedbir kararlarının oranları ise kırsal alanlarda daha yüksektir. Tedbir kararlarının en az birinin alınması dikkate alındığında, tedbir kararlarının en fazla alındığı yaş grubu 25-34; en düşük olduğu yaş grubu ise 45-59'dur. Bu yaş grupları sırasıyla evlilik veya birliktelik içinde daha az ve daha çok zaman geçirmiş gruplara işaret etmektedir. Eğitim düzeyi de başvuran kadınlar için tedbir kararı alınmasıyla doğru orantılıdır; başvuru yapan eğitim düzeyi yüksek kadınlar arasında tedbir kararı alınma ve uygulanma oranı daha fazladır. Bu bulgu, bölümün başında sunulan eğitim düzeyi yüksek kadınların kanunlardan haberdarlığının daha yüksek olması bulgusuyla da örtüşmektedir; sonuçlar kanunlardan veya haklarından daha fazla haberdar olan kadınlar için 6284 sayılı Kanun kapsamındaki başvuru sürecinin daha verimli sonuçlanabileceğini düşündürmektedir. Refah düzeyine göre sonuçlar daha önce kır ve kent yerleşim yerleri için gözlenen sonuçları anımsatmaktadır: Refah düzeyi daha yüksek hanelerde yaşayan kadınlar için geçici koruma ve evden uzaklaştırma tedbir kararının alınma oranı daha fazla olsa da, refah düzeyi daha düşük olan hanelerdeki kadınlar için barınma ve "diğer" bir tedbir kararının alınma oranı daha yüksektir.

Şekil 8.3, en çok uygulanan tedbir kararları için kadınların memnuniyet düzeyini göstermektedir. Özellikle evden uzaklaştırma tedbir kararıyla ilgili olarak alınıp, kadınların memnuniyet durumu oldukça yüksektir (yüzde 91). Geçici koruma ve belirtilen tedbir kararları dışındaki tedbir kararlarının uygulanmasıyla ilgili memnuniyet oranı da yaklaşık yüzde 80 düzeyindedir.

8.4. Değerlendirme

Bu bölümde Medeni Kanun, Türk Ceza Kanunu ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'daki bazı maddelerin kadınlar tarafından bilinip bilinmediği ve söz konusu maddelerin duyulma yollarına ilişkin bulgular sunulmuştur. Bu araştırma ile elde edilen bilgi 2012 yılında kabul edilmiş olan 6284 sayılı Kanun'a ilişkin ulusal düzeyde toplanan ilk bilgidir. Bu yönüyle de araştırmanın yenilikleri arasındadır. Sonuçlar birkaç önemli nokta etrafında toplanmaktadır. Medeni Kanun ve Türk Ceza Kanunu kapsamındaki çoğu hukuk kuralı cevaplayıcılar tarafından yaygın bir şekilde bilinmektedir. Buna karşın kadınların cinsel şiddet ve ekonomik istismara ilişkin yasaların varlığından daha az haberdar oldukları görülmektedir. Kadınların neredeyse yüzde 30'u evlilik içi cinsel ilişkiye zorlamanın suç olduğunu, yüzde 55'inden fazlası ise kadının ev dışında çalışmak için eşinden izin alma zorunluluğu olmadığını duymadığını ifade etmiştir. Sonuçlar kanunlara ilişkin bilginin en fazla TV veya radyo aracılığıyla edinildiğini gözler önüne sermiştir. Bu nedenle söz konusu yasalar ile 6284 sayılı Kanun'a kamu spotlarında veya diğer medya kanallarında yer verilmesinin kadınların bilgi düzeyi üzerinde olumlu etkisi olduğu düşünülmektedir. 6284 sayılı Kanun, oldukça yeni bir düzenleme olmasına karşın pek çok kadın tarafından bilinmektedir. Kadınların yüzde 80'inden fazlası evden uzaklaştırma, barınma ve geçici koruma uygulamalarını duyduğunu beyan etmiştir. Daha az bilinen, çocuklara kreş imkânı, ortak evin satılması ve geçici maddi yardım hizmetlerine ilişkin tedbir kararlarının bilinmesinin artması, önümüzdeki dönemde Kanun'un sunduğu olanaklardan yararlanma ihtiyacı duyan kadınlar arasında bu kapsamda yapılacak başvuru sayısını arttırabilir.

NİTEL ARAŞTIRMA

Bölüm 9

Nitel Araştırma: Amaç ve Yöntem

Banu Akadlı Ergöçmen
İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Bölüm 9. Nitel Araştırma: Amaç ve Yöntem

Banu Akadlı Ergöçmen ve İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

9.1. Nitel araştırmanın amacı

Kadına yönelik aile içi şiddetin toplumsal bir olgu olarak çeşitli kişileri, grupları, kurumları içermesi ve bunların birbirleriyle demografik, sosyal, kültürel ve ekonomik ilişkiler temelinde iç içe geçmiş bağlar barındırması, konuya nitel araştırma yöntemiyle bakışı kaçınılmaz kılmaktadır. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın nitel çalışma bölümünde, kadının aile bağları olan ya da olmayan yakınlarından şiddete maruz kalmasına ilişkin gerçekliğin kurumsal ve yasal düzeylerdeki farklı aşamalarının ve bu aşamalarda yer alan kişilerin deneyim ve görüşlerinin, içeriden bakışla ve yorumlayıcı bir biçimde yansıtılması hedeflenmiştir.

Araştırmanın temel amaçlarından biri kadına yönelik şiddetle mücadelede yer alan paydaşların güçlenmelerine katkıda bulunmaktır. Bu doğrultuda, yasal ve kurumsal düzeyde yaşananları öğrenmek, sorun alanlarını belirlemek ve mekânizmaları tespit etmek üzere nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Maxwell¹ (1996), nitel çalışmalar için özellikle uygun olan beş araştırma amacından söz ederken, ilkini araştırılan konudaki olayların, durumların ve eylemlerin anlamını kavramak ve anlamlandırmak, bir başka ifadeyle yorumlayıcı yaklaşım ile ortaya koymak olarak belirtir. Nitel araştırma yöntemi aynı zamanda, kişilerin davranışlarının içinde biçimlendiği bağlamı ve bu bağlamın onların eylemleri veya davranışları üzerindeki etkisini anlamayı da amaçlar. Nitel araştırma yönteminin bu özellikleri ile örtüşen bir biçimde bu araştırmanın nitel safhasındaki amaç da olayın çeşitli aktörlerinin yasal ve kurumsal düzey ile ilgili bakışlarını ve deneyimlerini kavramak, yaşananların/ olayların gelişim sürecini anlamak ve buradan hareketle kadına yönelik aile içi şiddeti önlemekte yol gösterici olabilecek noktaları ortaya koymaktır.

Araştırmanın bu safhasında odaklanılan konunun "kurumsal düzey" olmasında, öncelikle 2008 yılında yapılmış olan Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın² sonuçları belirleyici olmuştur. 2008 Araştırması, şiddete maruz kalan kadınların kurumlara başvurma oranlarının çok düşük düzeyde olduğunu ve fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaşamış kadınların yüzde 92'sinin polis, jandarma, hastane/sağlık kuruluşu, savcı, avukat, kadın örgütleri vb. hiçbir kurum ya da kişiye başvurmamış olduklarını göstermiştir. Aradan geçen yaklaşık altı yıl içinde, kadına yönelik aile içi

¹ Maxwell, J. A. (1996). "Qualitative Research Design. An Interactive Approach". *Applied Social Research Methods Series*, Vol. 41. Thousand Oaks, CA: Sage Publications

² Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, ICON İnanç Kurumu ve BNB Danışmanlık konsorsiyumunca gerçekleştirilen ve T.C.Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün sorumlu ve yararlanıcı kurum olduğu "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması" 2009 yılında yayınlanmıştır.

şiddet ile mücadelede yasal düzenlemeler yapılmış³ ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) gibi yeni kurumsal yapılar oluşturulmuştur. Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın nitel aşaması, şiddetle mücadele alanındaki yasal düzenlemelerden özellikle 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanmasına ve pratikte karşılaşılan sorunlara odaklanmaktadır. Bu çerçevede, şiddet mağdurlarının, şiddet uygulayanların, kurumsal ve yasal düzenlemelerin uygulamasında yer alan uzmanların sorun alanlarına ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri önem kazanmaktadır. Şiddet nedeniyle kurumlara yapılan başvurular sırasında yaşanan sorunların belirlenmesi ve sorunlarla baş etme yollarının anlaşılması için başvuruda bulunan kadınların, şiddet uygulayan erkeklerin ve yasaları kullanan ve uygulayan meslek gruplarından kişilerin algılamaları, beklentileri ve önerileri mercek altına alınmıştır. Bu bağlamdaki sorunların belirlenmesi, çözüm önerilerinin üretilmesi ve uzmanlar/meslek sahipleri/ idareciler ile erkekler ve şiddet faili olan erkekler gibi farklı grupların kadına yönelik şiddete yaklaşımlarının öğrenilmesi amacıyla derinlemesine görüşmeler, odak grup görüşmeleri ve içerik analizi olmak üzere üç farklı teknik kullanılmıştır.

Araştırma konusunun daraltılarak araştırma sorusuna/sorularına indirgenmesi ile araştırmada kullanılacak tekniğin belirlenmesinin adımları da atılmış olmaktadır. Görünür olanın ötesinde öze inen, ayrıntılı kavramayı ve araştırılan konuyu bütüncül biçimde ele almayı ve öğrenmeyi sağlayan bir veri oluşturma aracı olarak derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Odak grup görüşmeleri aracılığıyla, grup tartışmaları üzerinden kadına yönelik şiddete bakışın ve deneyimlerin aktarılması ve iç görülerin keşfedilmesi hedeflenmiştir. Ayrıca, Ankara ilinde şiddet mağdurları ve şiddet faileri hakkında hâkim, kolluk görevlileri veya mülki amirler tarafından istem üzerine veya resen verilmiş olan tedbir kararları ve raporlar konusunda Ankara ŞÖNİM'den elde edilen belirli sayıdaki rapor için, içerik analizi⁴ yapılmıştır.

Nitel araştırmanın yönteminin anlatıldığı Bölüm 9.2 ve alt bölümlerinde verinin toplanmasında kullanılan derinlemesine görüşmelerin ve odak grup görüşmelerinin bu araştırma çerçevesindeki ilkeleri, görüşme sayıları ve görüşülen kişilerin özellikleri verilmektedir. Ayrıca, kurumsal verinin analizinde kullanılan tekniklerden biri olarak içerik analizine ilişkin bilgiler de burada yer almaktadır.

Yöntem bölümünü takip eden dört bölümde, araştırmanın nitel aşaması kapsamında yapılan analizler farklı başlıklar altında sunulmaktadır. Bu araştırmada, şiddetle mücadelede kurumsal başvuru yolunu kullanmış kadınların başvuru sürecinde yaşadıklarını öğrenme ve yaşananları derinlemesine bir bakışla anlama

³ 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, 20.03.2012 tarih ve 28239 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği" 18 Ocak 2013 tarihinde, "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" 5 Ocak 2013 tarihinde çıkarılmıştır.

⁴ Belirli kurallar çerçevesinde bir metinden geçerli çıkarımlar yapmayı sağlayan bir araştırma yöntemi (Weber,1990). Weber, R.P. (1990). 'Basic Content Analysis'. *Quantitative Applications in the Social Sciences*, Vol. No. 07-049. Newbury Park, California: Sage Publications.

ön plana alınmıştır. Bu nedenle Bölüm 10'da, şiddete maruz kalmış ve herhangi bir kuruma başvurmuş kadınlarla yapılan görüşmelerden elde edilen veri temelinde kadına yönelik şiddet ile ilgili kurumsal başvuru süreci ele alınmaktadır. Kadına yönelik aile içi şiddeti önlemede şiddetin faillerinin bakışını öğrenmek, düşüncelerini anlamak şiddetle mücadele için önemli bir bilgidir. Araştırmalar daha çok kadınlarla yapıldığından, bilginin erkeklerden doğrudan alındığı çalışma, hâlen az sayıdadır. Araştırma'da bu durum dikkate alınarak kadına yönelik şiddetin erkeklerin bakışından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede, erkeklerin şiddet uygulama nedenleri, şiddete ve şiddet ile mücadeleye ilişkin düşünceleri Bölüm 11'de onların bakışından sunulurken, genç erkeklerin yanı sıra uyguladıkları şiddet nedeniyle ceza almış erkeklerin düşünceleri ve 6284 sayılı Kanun'a bakışları dikkate alınmıştır. Bölüm 12'de kadına yönelik şiddetle mücadelede yeni bir kurum olan ŞÖNİM, içerik analizi yöntemiyle incelenmektedir. Bölüm 13, şiddet ile mücadelede hizmet veren ve dolayısıyla bizzat uygulamanın içinde olan uzmanlar/meslek sahipleri/idarecilerin 6284 sayılı Kanun'a ilişkin görüşlerini ve özellikle bu mücadeledeki yasal ve kurumsal yapılara dair önerilerini içermektedir.

9.2. Yöntem: Görüşmeler ve içerik analizi

Araştırma kapsamında derinlemesine görüşme, odak grup görüşmesi ve içerik analizi olmak üzere üç farklı yöntem kullanılmıştır.

9.2.1. Derinlemesine görüşmeler

Derinlemesine görüşmelerin temel amacı, şiddete maruz kalan kadınların, şiddet uygulayan erkeklerin ve bu alanda hizmet veren farklı meslek gruplarından uzmanların şiddetle mücadele konusuna yönelik yaklaşımlarının anlaşılmasıdır. Derinlemesine görüşmeler bu hedef doğrultusunda, sosyal gerçekliğin birden çok katmanını olduğu gözetilerek, üç ayrı grup için planlanmıştır:

- Şiddete maruz kalmış ve destek almak üzere kurumsal başvuruda bulunmuş kadınlar,
- Uyguladıkları şiddet nedeniyle ceza almış erkekler,
- Bu alanda kurumsal hizmet veren çeşitli uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler.

Derinlemesine görüşmeler 2013 yılının Kasım ve Aralık aylarında Ankara'da yapılmıştır. Veri oluşturma sürecinde derinlemesine görüşmelerin yapılacağı kişilere ulaşmak için çeşitli kurum ve kuruluşlar ile iletişime geçilmiştir. Her grupta görüşülen kişilere ilişkin bazı temel bilgiler aşağıda ilgili bölümlerde verilmektedir. Görüşmelerde, yarı yapılandırılmış yönergeler kullanılmıştır.

Derinlemesine görüşmeleri bir erkek, beş kadın olmak üzere altı kişilik bir araştırma ekibi yürütmüştür. Görüşme öncesinde, etik kurallar gözetilerek, yönergelerde anlatılan biçimde görüşmenin kapsamı, içeriği, süresi ve gizliliğine ilişkin bilgi verilmiş

ve tüm görüşmeler, görüşülen kişilerin onayları alındıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Kadınlar ile yapılan derinlemesine görüşmeler, görüşülen kişi ile görüşmecinin yalnız olduğu, rahat ve güvenli bir ortamda, uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler ile yapılan görüşmeler ise bu kişilerin kendi çalışma ortamlarında gerçekleştirilmiştir. Şiddet uygulamış erkekler ile yapılan görüşmeler cezaevi ve Adalet Bakanlığı'na bağlı Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığına bağlı Eğitim ve İyileştirme Bürolarındaki eğitim verilen birimde yapılmıştır. Görüşme süreleri bir saat ile üç saat arasında değişmektedir. Derinlemesine görüşmeler çoğunlukla ses kayıt cihazı kullanılarak yapılmıştır, ancak, cezaevindeki erkeklerle yapılan görüşmelerde ses kaydına izin verilmediğinden bu görüşmeler, görüşmecinin söylenenleri not alması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bazı uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler de görüşmelerde ses kaydı yerine not alınmasını tercih etmişlerdir. Ses kayıtlarının bilgisayar ortamına aktarılması, görüşmeyi gerçekleştiren araştırmacıların kendileri tarafından yapılmıştır. Araştırma bulgularının analizi, derinlemesine görüşmelerin bilgisayar ortamına aktarılmış metinleri üzerinden yapılmış ve verinin kodlanmasında Nvivo8 yazılım programından yararlanılmıştır. Görüşmeler, görüşülen kişinin kimliğinin ortaya çıkarılmaması ve/veya kimliğini belirtecek bir bilgi olmaması dikkate alınarak ve takma isim verilerek çözümlenmiştir. Analiz ve raporlama süreçlerinde de bu konuya özen gösterilmiştir. Çözümlemelerde, görüşülen kişilerin anlatımları korunmuş ve metin içinde verilen alıntılarda kişilerin kendi ifade biçimleri kullanılmıştır.

9.2.1.1. Kurumsal başvuruda bulunmuş kadınlar ile derinlemesine görüşmeler

Derinlemesine görüşme yapılan gruptan biri, şiddete maruz kalmış ve destek almak amacıyla kolluk kuvvetleri, savcılık, belediye, sağlık kuruluşu, sivil toplum kuruluşu (STK), sığınmaevi/konukevi veya ŞÖNİM gibi herhangi bir kuruma başvurmuş kadınlardır. Aile içi şiddet nedeniyle kurumsal başvuruda bulunan kadınlar ile yapılan görüşmelerde, şiddete maruz kalan kadınların kurumsal başvuruda bulunmalarına neden olan olay, başvuru sürecindeki deneyimleri, başvuruda buldukları kurumların fiziksel görüşme ortamı ile görüşmeyi gerçekleştiren görevlilerin yaklaşım ve tutumları başvuru yapılan her kurum için alınmıştır.

Kadınların yasalar ve kurumlar hakkındaki bilgi düzeyleri ile ısrarlı takip konusuna yönelik algıları ve deneyimleri de görüşmelerin konuları arasında yer almıştır. Şiddet mağduru olan ve maruz kaldıkları şiddet ile mücadele amacıyla kurumsal başvuruda bulunan kadınlara ulaşılmasında, Ankara ilinde bu alanda hizmet veren kuruluşlar (STK, belediyeler ve ŞÖNİM) ile iletişime geçilmiş ve başvuruda bulunan kadınlardan görüşmeye gönüllü olan 10 kadın ile görüşülmüştür. Görüşülen kadınlara ilişkin temel özellikler ve başvurdukları kurumların bilgisi Ek Tablo 9.1'de verilmektedir.

Derinlemesine görüşme gerçekleştirilen şiddete maruz kalmış ve kurumsal başvuruda bulunmuş kadınların yaşları 20 ile 56 arasında değişmektedir. Gelir getiren bir işte

çalışan kadın sayısı azdır ve eğitim düzeyleri farklılaşmaktadır. Şiddete maruz kalmış kadınların başvuru yaptıkları kurumlar çeşitlidir. Ayrıca, şiddet ile başa çıkabilmek ve maruz kaldıkları şiddeti sonlandırmak için herhangi bir kuruma başvuran kadınların hem kurumsal işlemlerin gereği olarak hem de yaşadıkları şiddet biçimlerinin çeşitliliği nedeniyle pek çok kurumla ve kurumsal yapıyla muhatap oldukları anlaşılmaktadır.

Derinlemesine görüşme yapılan kadınlar kurumsal başvuruda bulunmuş kişiler olduklarından, onları başvuru sürecine götüren etkenlerin neler olduğu, yönlendiren kişilerin olup olmadığı, başvuru sürecinde⁵ yaşadıkları ve elbette içinde buldukları aile ortamı ile sosyal ve ekonomik ve kültürel özellikleri önem kazanmaktadır. Görüşülen aile içi şiddete maruz kalmış farklı yaş ve eğitim gruplarından kadınların yaşadıkları şiddetin failleri, uluslararası literatürle uyumlu şekilde ve daha önceki araştırmaların da ortaya koyduğu gibi kadınların eşleri veya birlikte oldukları kişilerdir.

9.2.1.2. Ceza almış erkekler ile derinlemesine görüşmeler

Derinlemesine görüşmelerin gerçekleştiği bir diğer grup, aile içi şiddet nedeniyle Türk Ceza Kanunu hükümleri çerçevesinde hüküm giymiş olup, hâlen cezaevinde bulunan veya denetimli serbestlik kapsamında olan, görüşmeyi kabul etmiş erkeklerdir. Aile içi şiddet nedeniyle Ceza Kanunu hükümleri uyarınca cezaevinde bulunan erkekler ile yapılan görüşmelerde, ceza almalarına neden olan olaya, şiddet sonrası adli sürece ve aldıkları cezanın düşündüklerine, evlilik ilişkisine ve kadına yönelik şiddet konusu ile erkeklerin özelliklerine değinilmiştir. Kadına yönelik şiddet konusuna yaklaşımların yanı sıra şiddetin önlenmesine yönelik önerilerin üzerinde de durulmuştur.

Derinlemesine görüşmeler fiziksel şiddet uygulamış ve uyguladıkları şiddetin sonucuna göre farklı cezalar almış 12 erkek ile yapılmıştır. Ankara ilindeki cezaevlerinde belirtilen nedenler ile hükümlü olan ve Ceza İnfaz Kurumunda bulunan yaşları 32 ile 84 arasında değişen, eğitim düzeyleri ilkokul terkten yüksekokul mezuniyetine kadar farklılaşan 10 erkek ile gönüllülük temelinde görüşülmüştür. Ayrıca denetimli serbestlik kapsamında olan 2 erkek ile gönüllülük esas alınarak görüşme yapılmıştır. Görüşmelerin organizasyonunda kurum yetkilileri ile sosyal çalışmacıların desteği alınarak görüşmelerin sakin bir ortamda gerçekleşmesi sağlanmıştır. Görüşmeler bir erkek, üç kadın araştırmacı tarafından kurumun kütüphanesinde ve dersliklerinde yapılmıştır. Ceza İnfaz Kurumunda ses kaydına izin verilmemesi nedeniyle görüşmeler not alınarak tamamlanmıştır. Bu notların mümkün olduğu kadar görüşülen kişilerin kendi ifadeleri biçiminde olmasına özen gösterilmiştir. Denetimli serbestlik kapsamında⁶ olan 2 erkek ile eğitime katıldıkları kurumda görüşme yapılmıştır.

⁵ İlk başvuru dikkate alınmıştır.

⁶ Nitel araştırma süresi içinde gerekli izinlerin alınmasının gecikmesi, denetimli serbestlik kapsamında eğitime katılan erkekler ile sadece iki görüşme yapılmasına neden olmuştur. Görüşme sayıları gibi görüşmelerin niteliği de yeterli olmadığından, denetimli serbestlik mekânizmasını kullanan erkekler konusunda sınırlı bilgi aktarılmıştır.

Görüşmelerin gerçekleştirildiği Ceza İnfaz Kurumunda, 6284 sayılı Kanun kapsamında zorlama hapsine mahkûm olmuş kimsenin bulunmaması nedeniyle, Kanun çerçevesinde denetimli serbestliğe tabi olan erkekler ile görüşülmesi yoluna gidilmiştir. Görüşülen 12 erkeğin 2'si eşlerine fiziksel şiddet uyguladıkları için denetimli serbestlik kapsamında olup, 3'ü eşini yaraladığı, 7'si ise eşini öldürdüğü için cezaevinde bulunmaktadır. Görüşülen erkeklerin eğitim düzeyleri, yaptıkları iş (cezaevindeki erkekler için son çalıştıkları iş) ve cezaevinde bulunma ya da denetimli serbestliğe gönderilme nedenleri Ek Tablo 9.2'de gösterilmiştir. Aralarında hâlen dava süreci devam edenler olmakla birlikte, eşini öldürmüş erkeklerin aldıkları cezalar 15 ile 24 yıl arasında değişmektedir.

9.2.1.3. Uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler ile derinlemesine görüşmeler

Özellikle 6284 sayılı Kanunu referans alarak kadına yönelik şiddetle mücadele alanında hizmet sunan farklı meslek gruplarından kişiler ile de görüşülmüştür. Bu kişilerin belirlenmesinde, uzmanların/meslek sahiplerinin/idarecilerin kadına yönelik aile içi şiddetin hemen her aşamasında kadınların ya da failerin temas ettikleri görevliler olmalarına dikkat edilmiştir. Uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler, Ankara ilinin farklı ilçelerinde görevli mülki idare amirleri (3 kaymakam), farklı alanlarda görev yapan hukukçular (2 avukat, 1 savcı, 2 hâkim), Ankara'nın çeşitli ilçe emniyet müdürlüklerinde Aile içi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü'nde görevli polisler (4 polis), farklı kurumlardan sosyal hizmet uzmanları (2 sosyal hizmet uzmanı), bu alanda farklı kurumlarda çalışan sosyolog (1 sosyolog), psikolog (2 psikolog), sağlık çalışanı (1 doktor) ve ŞÖNİM bünyesinde çeşitli pozisyonlarda çalışanlar (3 görevli) şeklindedir (Bkz. Ek Tablo 9.3.).

Toplam 21 uzman/meslek sahibi/idareci ile yarı yapılandırılmış görüşme yönergeleri kullanılarak yapılan derinlemesine görüşmelerde amaçlananlar şöyledir:

- Uzmanların/meslek sahiplerinin/idarecilerin kendi kurumları bünyesinde yürütülen faaliyetlerle ilgili bilgi ve deneyimlerini öğrenmek,
- Aile içi şiddetin izlenmesi ve önlenmesi alanında çalışan kurumların ve sivil toplum örgütlerinin işleyişleri ve kurumlar arası iş birliği hakkında görüş ve önerileri almak,
- Yürürlükte olan yasaların ve uluslararası sözleşmelerin (İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı Kanun) işleyişine ilişkin görüşleri almak,
- Kadına yönelik şiddet hakkında genel tutum ve değerlendirmeleri almak,
- Şiddet uygulayan kişiye ve diğer kişiler ile kurumlara ilişkin önerileri almak.

9.2.2. Erkekler ile odak grup görüşmeleri

Odak grup, küçük gruplar ile kapalı toplantılar hâlinde ve bir grup tartışması ortamında, katılan kişilerin belli bir konu hakkında görüşlerinin tespit edilmesi amacıyla uygulanan bir nitel araştırma tekniğidir. Bu çalışmada da temel amaç,

grup tartışmaları üzerinden etkileşimli bir ortam aracılığıyla, erkeklerin kadına yönelik şiddete bakışlarını, deneyimlerini ve nitel çalışmanın temel sorusu olan yasal mevzuat ile ilgili değerlendirmelerini anlamak ve içgörülerini keşfetmektir. Araştırmada yaşları 25 ile 35 arasında değişen genç erkeklerden oluşan 8 grup⁷ ile yarı yapılandırılmış yönerge kullanılarak ortalama iki saat süren odak grup görüşmeleri yapılmıştır (Bkz. Ek Tablo 9.4). Grupların oluşturulmasında, grup kompozisyonundaki dengenin önemli olması nedeniyle grup içi homojenliğe, gruplar arasında ise karşılaştırmayı sağlayacak farklılığa dikkat edilmiştir. Odak grup katılımcılarına kartopu yöntemiyle ulaşılmıştır. Görüşmeler, katılımcıların kendilerini rahat ve güvende hissetmelerinin sağlanabileceği bir ortamda bir moderatör ve bir gözlemci eşliğinde yapılmıştır. Katılımcıların tartışabilecekleri sorular ve grup etkileşimi içinde düşünce, duygu ve deneyim aktarımı, daha önceden hazırlanmış olan yönerge doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Erkekler ile yapılan odak grup görüşmelerinde grupların oluşturulmasında yaş, eğitim ve medeni durum dikkate alınmıştır. Buna göre, yaşları 25 ile 35 arasında olan erkeklerin, eğitim düzeyi farklılaşması, lise ve üzeri eğitim ile lise altı eğitim olarak belirlenmiştir. Aynı yaş grubu erkekler için medeni durum farklılaşması ise bekâr (birlikteliği olan ve olmayan ayrımı dikkate alınarak), 3 yıldan kısa süredir evli ve 3 yıl ve/veya daha uzun süredir evli şeklindedir.

9.2.3. İçerik analizi

İçerik analizi, incelenen doküman, metin vb. biçimlerdeki verinin kavramsallaştırılarak açıklanması, kurgulanması ve bu kurgu temelinde analiz edilmesini amaçlamaktadır. Nitel araştırmanın üçüncü aşaması için planlanmış olan içerik analizi Ankara ilinde ŞÖNİM'e 21 Aralık 2012 ile 25 Ekim 2013 tarihleri arasında yapılan başvurular arasından, dosya içeriği bakımından zengin olan 31 dosya seçilerek yapılmıştır⁸.

Şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk amirleri ve mülki amirler tarafından istem üzerine veya resen verilmiş olan tedbir kararları ve ev içi şiddet vakası bildirilen hanelerle ilgili düzenlenen tutanak, sosyal inceleme ve durum değerlendirme raporları (Bkz. Kutu 9.2.3.1) üzerinden yapılmıştır. Aynı ayrı isimlendirilen belgeler arasında nitelik açısından fark bulunmadığı için "Sosyal İnceleme Raporu Ana Hattı" başlıklı belgeler "Sosyal İnceleme Raporu" olarak kaydedilmiş, benzer şekilde "Durum Değerlendirme Ana Hattı" başlıklı belgeler "Durum Değerlendirme Raporu" grubunun içine alınmıştır.

⁷ Odak grup görüşmelerinde katılımcı sayısı 5 ile 8 arasında değişmektedir.

⁸ İçerik analizinin yanı sıra ŞÖNİM'e yapılan başvurulara ilişkin olarak KOZA yazılım programı kapsamındaki veri betimsel olarak incelenmiştir (Bkz. Bölüm 12).

Kutu 9.2.3.1. İncelenen belgeler arasında sıkça değinilen iki çeşit belgeye ilişkin açıklama

Sosyal İnceleme Raporu: Kadın ve varsa beraberindeki çocukları ile gerçekleştirilen görüşme ve gözlem sonrasında, bu kişilerin ev ve/veya sosyal çevreleri ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen bilgiler ile bu kişilerin geçmişi ve sorunlarına ilişkin sosyal, ekonomik ve sağlık durumlarının, fiziksel, zihinsel, psikososyal özelliklerinin, aile ve kültür yapılarının değerlendirildiği, sorunlarının çözümünde uygulanacak müdahale yöntemlerini saptamak ve sunulacak sosyal hizmetlerin şekil ve niteliğini belirlemek amacıyla düzenlenen rapordur.

Durum Değerlendirme Raporu: Kadının hizmetle karşılaştığında ve sonrasında oluşan durumlar karşısında yapılan görüşme ve bu görüşme sonucu elde edilen bilgiler ile dosya incelemeleri sonucunda yazılan rapordur.

Bilgi notu

Bu notlar ŞÖNİM'de görev yapan sosyal çalışmacı tarafından hazırlanan bilgi içerikli notlardır. Bilgi notlarının hazırlanma nedenleri ve/veya amaçları aşağıda verilmektedir:

- Şiddet mağduru bulunmadığında,
- 6284 sayılı Kanun kapsamına alınamayacak bir durum olduğunda,
- Hakkında işlem yapılmış kadınların durumunu öğrenmek için yapılan rutin ziyaretlerden sonra,
- Sorumlu olunan bölge dışında gerçekleşen bir olayı yetkili kurumlara aktarmak için,
- ŞÖNİM'e gelen ihbar ve yönlendirmeler üzerine.

Bölüm 10

Kadına Yönelik Şiddet ile İlgili Kurumsal Başvuru Süreci

Banu Akadlı Ergöçmen

Bölüm 10. Kadına Yönelik Şiddet ile İlgili Kurumsal Başvuru Süreci

Banu Akadlı Ergöçmen

Kadına yönelik aile içi şiddet ile mücadele, şiddetin çok katmanlı karmaşık yapısı nedeniyle, farklı düzeylerde pek çok stratejiyi gerektirmektedir. Gerek bireysel gerekse toplumsal düzeyde sosyal ve ekonomik maliyeti yüksek olan kadına yönelik aile içi şiddet ile mücadelede öne çıkan en temel çözüm yolu, şiddete uğrayan kadınların bu durumu kendi içlerinde yaşamak yerine, yaşadıklarını bu alanda uzmanlaşmış kurumlara ve/veya kişilerle paylaşarak çözüm aramalarıdır.

Kadına yönelik aile içi şiddet ile mücadele, gerekli hukuki altyapının kurulması ile başlayıp, kadının ihtiyaç duyduğu her safhada yardım alabileceği kurumların tesis edilmesine ve kadınların bu kurumları kullanabilme imkânına kavuşmalarına kadar uzanmaktadır. Kadına karşı şiddet ile mücadelede uluslararası sözleşmeleri imzalamış olan Türkiye'nin bu konudaki hukuki alt yapısı 1990'lı yıllardan itibaren önemli ilerlemeler kaydetmiş ve farklı kurumsal yapılar hizmet vermeye başlamıştır. Özellikle, yakın zamanda 6284 sayılı Kanun'un getirdiği düzenlemeler ile yeni uygulamaların işlerlik kazanması ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)¹ gibi yeni birimlerin faaliyete geçmesi, bu çalışmada şiddet ile mücadelede temel olan kurumsal yapının belli başlı bir tema olarak ön plana alınmasını getirmiştir.

Bu bölümde kurumsal yapı, şiddete maruz kalarak insan hakkı ihlalini yaşayan ve fiziksel, cinsel ve/veya ruhsal olarak zarar gören kadınların deneyimleriyle ve bakışlarıyla ele alınmaktadır. Şiddet mağduru olmuş ve kurumsal başvuruda bulunmuş 10 kadınla yapılan derinlemesine görüşmeler, 'başvuru süreci' ve 'başvurulan kurumlar' olarak iki tema altında incelenmiştir. Başvuru süreci başlıklı bölümde, kadının maruz kaldığı şiddet nedeniyle, şiddetle mücadele alanında hizmet veren bir kuruma ilk kez başvurduğunda bu kararı nasıl aldığı ve başvuru sürecinde yaşadıkları yansıtılmaktadır. Derinlemesine görüşmeler, birden fazla kuruma başvurulmuş ise başvurulmuş tüm kurumlara ilişkin bilgiyi içermektedir. Başvurulan kurumlar başlığı altında, tüm kurumlar kadınların bakış açılarından ele alınmaktadır. Analizler, kadınların deneyimlerinden ve bakış açılarından yansıyan bilgiler ışığında anlamayı, anlamlandırmayı ve özü yakalamayı hedefleyerek şiddetle mücadelenin bu aşamasının nasıl daha işlevsel hâle gelebileceği konusunda ipuçları ortaya koymaktadır. Bu bölümde, hakkında ilgi toplanan ısrarlı takip konusunda kadınların deneyimleri ve algılarına ilişkin bilgiye de yer verilmiştir. Son kısımda ise, bölümün genel bir değerlendirmesi yer almaktadır.

¹ ŞÖNİM'e ilişkin detaylı bilgi Ek B1'de verilmektedir.

10.1. Kadın açısından kurumsal başvuru süreci

Maruz kaldıkları şiddet sonucunda destek ve/veya yardım almak için çeşitli kurumlara başvuran kadınlar, kuruma başvurma kararı ile başlayan bir süreç yaşamaktadırlar. Bu bölümde kurumsal başvurusu olan kadınlarla yapılan derinlemesine görüşmeler temelinde, kadını kurumsal başvuru kararına götüren olaylar ve bu kararın nasıl verildiği, hangi kurumlara başvurulduğu ile başvuru sürecinde neler yaşandığı anlatılmaktadır. Bunlara ilaveten, kadınların kurumlara ilişkin bilgiyi nereden edindikleri ve kurumlar hakkındaki düşüncelerinin kendi deneyimleri temelinde değerlendirilmesi verilmektedir.

10.1.1. Kadının kurumsal başvuru kararı

Kadınların yaşadıkları şiddeti kurumsal düzeye taşımaları, genellikle dayanma güçlerinin bitme noktasında gerçekleşmektedir. Görüşülen kadınların neredeyse tamamının anlatıları, şiddetin genellikle evliliğin/birlikteliğin erken dönemlerinde başladığını, fakat kadınların olaylara belli bir süre tahammül göstermeye çalıştıklarını ortaya koymaktadır. Fiziksel ve/veya psikolojik şiddet altında dayanılmaya çalışılan bu sürenin ise hayli uzun olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin, kocasından yakın zamanda boşanmış, 56 yaşında ve lise mezunu bir kadın, psikolojik ve fiziksel şiddete 35 yıl tahammül gösterdikten sonra ancak hastanedeki görevlilerin yönlendirmesiyle belediyenin kadın danışma merkezine başvurmuştur. Evlendikten 20 gün sonra fiziksel şiddet ile karşılaşan 36 yaşında, ilkokul mezunu, 16 yaşında evlenmiş ve ancak 19 yıl sonra kurumsal başvuruda bulunmuş bir kadın, kocasından ilk kez şiddet gördüğü andaki şaşkınlığını **“20 gün sonra ... yüzüme bir şey attığını hatırlıyorum yani. Şaşırttı beni, mesela evliliğimde 15 gün içinde öyle değildi. Birdenbire ...”** sözleriyle anlatmıştır.

Kadınları kurumsal başvuru noktasına getiren bir başka neden ise, kendilerinin maruz kaldıkları ağır şiddete, çocuklarına yönelik şiddetin de eklenmesidir. Eşinin kendisinin dışında çocuklarına uyguladığı şiddetten de rahatsız olan 36 yaşında ilkokul mezunu kadın yaşadıklarını şöyle anlatmaktadır:

“... dövdüm kızını dedi, oğlunu dövdüm dedi ... ramazandı, oklava almıştım, börek neyi açarım diye ... dedim sen bu çevreden bizi çığlık çıkmasın diye eve gapatıyosun, işkence yaptırıyosun, biz ağzımızı böyle her şeye gapatıyoruz susuyoruz, sen bu çevre benim yohluğumu bilmesin diye guru ekmek getiriyosun biz yiyoruz zenginmiş ayağı yapıyoruz, hiç bi şey belli etmiyoruz. Her şey gözümün önüne geldi, artık bitmişti, öldürecekse öldürsün, yaşatacaksa yaşatsın, her yükü bana yükleyip de, kendisi erkek olamazdı... Çocukların önünde, çocuklar çığlık atıyo, bas bas bağırıyo, büyük kız böyle yitikliyo kızların gollarını neyi böyle morartmış ..., raporda da çıktı. En son başıma vurdu yere

sarsıldım, düştüm böyle midem bulandı, sarsıldım. Allahtan ... 20 kiloluk damacana var açmış giz onun üstüne fırlatıyım derken tüm üstüme geldi, eğer onu fırlatıp üstüme dökülmeseydi, ben orada baygınlık geçireceğime kesinlikle emindim, o çocukları tüm halledecekti o adam orda.”

(36 yaşında, ilkokul mezunu)

Uzun süre fiziksel şiddete tahammül gösteren bu kadın **“... Belli bi yerde birikti birikti patladı, polis aklıma geldi, ilk polise başvurduğum”** şeklindeki ifadesiyle de durumu kurumsal aşamaya taşımayı yalın bir anlatımla sergilemektedir.

Halasının oğluyula görücü usulüyle evlenmiş, 38 yaşında ve ilkokul mezunu bir kadının anlatımından ise, şiddetin, kadının evlilik yaşamında en başından itibaren yer almaya başladığı ve evli kaldığı 20 yıl boyunca ağır şiddet gördüğü anlaşılmaktadır. Kadının, **“... evlendik bir ay mıydı, bana ...gıt dedi babanın evine yürü gıt dedi, beni evden attı”** diye başlayan anlatımını, evlendikten kısa bir süre sonra yaşadığı şiddetin **“... bana jilet attı, içkiliydi... bacaklarım felan jilet attı. Gece yarısıydı, sonra ben bağıarak ağlayarak annesigilin oraya kaçtım, yakındı, halam oluyo kendisi”** şeklindeki anlatımı izlemektedir. Yaşadığı şiddet olaylarında, **“hep annemlere gittim”** diyerek önceleri kurumsal başvuruda bulunmadığını, ilk kez bir karakola başvurduğunda 10 yıllık evli olduğunu ve yaralandığı için yine annesine gittiğini, onların kendisini karakola ve hastaneye götürdüklerini **“... bacağıma bıçak çakı sapladı kaçtı... annemgile gittim... annemgil götürdüler karakola, hastaneye...”** diye aktarmıştır.

Bir başka görüşmede ise, 25 yaşında ve ortaokul mezunu olup boşanma sürecinde olan beş yıllık evli bir kadın **“... oturup konuşmazdı karşılıklı, ... direk döverdi. ... bir tokatla başladı ama sonra ilerledi işte”** ifadesiyle kadına yönelik şiddetin, aslında, bir kez başladığında devam eden bir süreç olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. **“İki yıla kadar aslında hiçbir şey yapmamıştım”** diyen bu kadın ilk darp raporunu annesinin olayı fark etmesiyle almıştır.

Derinlemesine görüşmeler, şiddetin sıklığından çok, ağırlığının ve bedensel zarar görmenin kişiyi kurumsal başvuruya götüren etken olduğunu gösterirken, kurumsal başvuruya giden yolda çoğunlukla kadının ailesi, özellikle de annesi önemli bir rol oynamaktadır. Şiddetle başa çıkmakta çaresiz kaldığında yakın çevre, ilk başvuru nokta olmaktadır; bu yakın çevre her zaman kadının kendi ailesi olmasa da, kurumsal başvurunun gerçekleşmesinde, yukarıda verilen örneklerden de anlaşılacağı gibi, kadının ailesinin rolü açıktır. Her ne kadar genellenebilir sayısal sonuçlar, şiddeti öğrenme hâlinde kadının ailesinden gelen yardım talebinin düşük sayılabilecek bir düzeyde olduğunu gösteriyorsa da şiddet ile mücadelede kurumsal başvuru yolunu kullanmış kadınların kendi ailelerinden ve özellikle annelerinden gelen yardımlar bu araştırmada derinlemesine görüşme yapılan kadınlarda öne çıkmaktadır. Görüşmeler,

erkeğin ailesinin şiddeti önlemede genellikle kadına pek fazla yardımcı olmadığına işaret etmektedir. Şiddet, erkeğin ailesinden bireylere anlatıldığında kurumsal başvuru yolunun açılmadığını örnekleyen bir alıntı aşağıda verilmektedir:

“Ailesine birkaç sefer bunu söyledim ... herhangi bir tartışmamızda ya itiyor kakıyor dövüyor işte tokat atıyor falan diye... Annesine babasına söyledim ... onlar hiçbir şey yapmadılar. Konuşuruz ederiz yapmaması lazım falan şeklinde, kendi anne babama hiç söylemedim taaa ki son olaylar oluncaya kadar.”

(38 yaşında, üniversite mezunu)

Başvuru kararı bazen uzun zaman düşünülmüş bir süreç olurken, çoğu kez aniden gelişen bir olay olarak yaşanmaktadır. Olayın hızlı bir şekilde meydana geldiği durumlarda, kadının evden çıkarken yeterli hazırlığı yapamamış olması, o sırada ve daha sonra kadının kendini çaresiz, güvensiz ve güvencesiz hissetmesine yol açmakta, onu ruhsal olarak zedelediği gibi maddi olarak da sorun yaşamasına neden olmaktadır. Örneğin, dini nikâhlı eşinin ailesi aynı şehire taşındıktan sonra ilişkilerinin bozulduğundan bahseden eğitim düzeyi lise olan 22 yaşında bir kadın evden çıkışını **“Bir mesaj geldi bana, ‘yarım saat içinde toplanıyosun evi terk ediyosun’ diye... Eşim onu yazdıktan sonra ben de yarım saat içinde ne toplayabilirim ki? ... Zaten bırak dedi hepsini. O bana ...[telefon] almıştı, onu bırak dedi hattını da alma. Ben akıllılık edip hattımı aldım ... Her şeyimi bıraktım yani, giysilerimi her şeyim orada kaldı. Çıktım ...”** diye anlatmaktadır. Şiddet ortamından bir an önce uzaklaşma çabası sırasında kadınların kendilerini genellikle parasız ve kimliklerini alamadan dışarı atmalarına bir başka örnek de 33 yaşında ve ilkokul mezunu bir kadının anlatımında görülmektedir: **“Evden çıkarken nüfus cüzdanlarını da alamadım. Sığınmaevine naklettiler. Nüfus cüzdanı yoktu burada çıkarttım.”** Evden parasız çıktığını belirten bir diğer kadın ise çektiği sıkıntıyı şöyle aktarmaktadır:

“Yoktu çünkü ben öyle ilk çıktığımda öyle bilmiyodum, yoktu mesela, ... teyzemin oğlunu aradım, o bana para göndermişti ...Ayy ...’de ne sefalet çektiim, ah ...hiç hatırlamıyım, çünkü çok üzülüyorum, inanır mısın, bir gün hiç unutmam yaz günü [ağlamaya başlıyor], bir su alacak param yok ya, diyodum bir bakkala girsem söylesem, ayıp diyodum ...”

(56 yaşında, lise mezunu)

Diğer yandan, evden eşyasız ve parasız çıktıktan sonra polislerden yardım alan 38 yaşında ilkokul mezunu bir kadın eşyalarını ancak polis korumasında alabilmiştir: **“... polislerle gidip ...öğlen evden aldık, biraz eşya kaptık işte, polisler hadi çabuk olun çabuk olun hızlı hızlı, ortalarına aldılar bizi, gelir felan birbirlerine girerler şey**

olmasın ...". Para konusunda da polislerin yardım ettiğini belirten aynı kadın **"... polisler verdi bana, Allah razı olsun ... harçlığımı cebime koydular ..."** demektedir.

10.1.2. Kadın açısından kurumsal başvuru sürecinde yaşananlar

Kurumsal başvuruda çoğunlukla karakol ile başlayan süreç, hastane, ŞÖNİM, kadın konukevi/sığınmaevi şeklinde devam etmekte ve sürece psikolog, avukat vb. uzman kişiler dâhil olmaktadır. Görüşme yapıldığı sırada kadın konukevinde olan 22 yaşında, lise mezunu bir kadın yaşadığı süreci şöyle aktarmaktadır: **"... ilk önce savcılığa gittim (...) sonra karakola yönlendirdiler (...) gidecek yerim olmadığı için... karakoldan KOZA'ya (...) sığınma, evet kalacak yerim yoktu."**

Derinlemesine görüşmeler, ilk kez yapılan kurumsal başvuru sırasında, kadının bir bilinmeze doğru, ne olacağını, ne talep etmesi gerektiğini bilmeden ve kurumlar hakkında çeşitli ön yargılara sahip olarak hareket ettiğini yansıtmaktadır. Savcılığa taksi ile tek başına giden 22 yaşında ve lise mezunu olan kadın **"Hiç adliyeye gitmedim ki ömrüm boyunca. Savcı deyince insan korkuyor. (...) katibi falan olsa hadi neyse direk savcının karşısına çıktım..."** diye başladığı anlatımında, nasıl karşılanacağını düşünüyordunuz sorusunu, doğrudan **"Sert"** olarak cevaplamaktadır; çok tedirgin olduğunu söylediği görüşmede **"... ama savcı çok iyiydi. Babacan tavırları vardı"** diye ilave etmektedir. Savcılıkta süreç hakkında bilgilendirildiğini belirten bu kadının, yönlendirildiği karakol için yorumları bir anlamda medyanın etkisini yansıtmaktadır:

"Ne bileyim Arka Sokaklar dizisi var ya orada görüyordum karakol nasıl bir şey. İlk defa geldiğim için karakola öyle ön yargılı değildim; ... bana kötü davranmadılar, ama bakışları şeydi [resmî nikâhı olmadığı için böyle baktıklarını düşünüyor]".

(22 yaşında, lise mezunu)

Çocuklarıyla birlikte karakola gitmiş olan ve karakolda herhangi bir şekilde bilgilendirilmeyen 36 yaşında, ilkokul mezunu kadının anlatımından, gerek hastaneye gerekse sığınmaevine gidişini o sırada öğrendiği ve karakola beraber gittiği çocuklarını işlemler sırasında görememenin endişe yarattığı anlaşılmaktadır:

"Hiç bi şey söylemediler ... erkek polis geldi, seni hastaneye götürecez dedi. ... Gelirsin gelmezsin şey değil hastaneye gidecez dedi. (...) Tekrar garagola geldim, çocuğun orda dedi ifadesi alınıyo dedi, ben çocukları sordum, çocuklarım nerde diye, ifade alınıyo dedi. Gene de evhamlanmayım, polise baskı yapmayım ... ben çocuklarımı istiyom ... demeyim, bizim faydamıza gereken bi şey ki böyle olacak dedim. Sabredeyim dedim, niye alsınlar benim çocuğumu dedim. Alması gerekiyorsa da yalvarırım dedim, insanlıktan çıkmadılar heralde"

**dedim. Öyle düşünüyom kendi gafamdan da onları gurguluyom ...
sizi ... kadın sığınmaevine götürecez dediler ...kadın sığınmaevinde
böyle galacamı düşünmedim, koruma amaçlı dedi.”**

(36 yaşında, ilkokul mezunu)

Anlatımlar, işlemlerin uzun sürdüğünü, kadınların kendilerini ifade etmekte genellikle sıkıntı çekmediklerini, karakol süreci başladıktan sonra hastaneye ve eğer gideceklerse ŞÖNİM'e polis eşliğinde gittiklerini, kadın konukevi/sığınmaevine yerleştirilme işleminde de yalnız olmadıklarını göstermektedir. Kurumsal başvuru sürecine ilişkin anlatımların ortaya koyduğu bir başka gerçek ise, kadınların kendi yaşamlarına dair karar verirken, imzalayacakları bir dokümanı okumaları gerektiği gibi kamusal davranış kalıplarına ve kurallarına alışkın olmadıklarıdır. Özellikle 6284 sayılı Kanun ile beraber kadına yönelik şiddetle mücadele alanında sorumlu kurumlarda kadının aydınlatılmış rızası hususuna vurgu yapılmakta ve kadına sunulacak hizmetlerde kadının bilgilendirilip, sonra onayının alınması gerektiği belirtilmektedir. Ne var ki şiddetle başa çıkma çabası içinde bir kuruma başvuran kadınlar, çoğunlukla neye imza attıklarıyla ya da doldurulan formlarla pek ilgilenmemektedirler. Gerek yaşanan travma, gerekse ev dışındaki hayata ve bu hayatın kurallarına aşına olmamak kadınların bu süreci kendi istekleri doğrultusunda yönetmelerine engel olmaktadır. Her ne kadar bu süreçte yaşananların daha sonrası için öğretici olduğu anlaşılıyorsa da ilk kez yaşanan bir kurumsal deneyimde kadınlar genellikle kendileri için başkalarının yaptıklarına razı olmaktadır. Hastaneden alınan form için “**...ne olduğunu bilmem, kâğıdı polise verdiler**” ifadesi, 36 yaşında, ilkokul mezunu kadının kendini doğrudan ilgilendiren rapora bakmadığını ve bakması gerektiğini bilmediğine işaret etmektedir.

Duyguların farklılaştığı ve çeşitlendiği bir süreç olan ilk kurumsal başvuru sürecini, bir yandan kurtulma duygusu bir yandan da bir bilinmeze gitme duygusu içinde yaşayanların ifadelerlendirmeleri, içlerindeki kırılganlığı ve tedirginliği yansıtmaktadır. Görüşme sırasında kadın konukevi/sığınmaevinde kalan, artık kendini güvende hisseden ve verilen hizmetlerden memnun olan 36 yaşında, ilkokul mezunu bir kadın, ilk kez karakola başvururken, kurtulma duygusunun getirdiği rahatlamayı “**şöyle garşılanırım böyle garşılanırım düşünmedim sadece gorkarak gittim oraya. ... can havliyle attık gendimizi [çocuklarla], karakol binasına ilk girerken hah bitti, çoh şükür kurtuldum dedim. Bunu alacaklar benim yanımdam dedim**” şeklinde yansıtmaktadır.

Kurumsal başvuruda bulunmanın ve yaşananları başkalarına anlatmanın hiç de kolay olmadığı ve kişinin kendi içinde hesaplaşmasına neden olduğu anlaşılmaktadır. Yaşantıları çoğunlukla ev içi ortamlarla sınırlı olan, kendi dar çevreleri dışına çıkmayan ve aile içinde yaşananların ailede kalması gerektiği kültürüyle yetişen insanlar için bir kuruma gidip kendi özellerine ait bilgileri yabancı insanlara anlatmanın sıkıntısı

açıktır. Aşağıda verilen alıntı bu durumdaki bir kişinin maruz kaldığı şiddeti başkalarına anlatırken neler hissettiğini ve nasıl bir açmaz içinde olduğunu yansıtmaktadır.

“Şöyle söyliyim, karakola girdim, çok iyi bi abi vardı, karşımda, böyle babam yaşlarında, bi yandan ağlıyorum zaten çok kötüydüm ... kolay kolay annemden babamdan dayak yemiş insan değilim, böyle bi insandan dayak yiyip gelip şikâyetçi oluyorum, herkese anlatıyorum ...o an çok kötü oldum, etmesem mi diye düşündüm bi an, onun için değil kendim için hani anlatmasam mı filan diye, ondan sonra, kızım dedi ...[sonunda polis anlatması için ikna ediyor].”

(20 yaşında, lise mezunu)

Bir başka örnekte ise 38 yaşındaki eğitim düzeyi ilkokul olan bir kadın, karakola giderken hissettiklerini ve o süreci şöyle anlatmaktadır:

“ Giderken ne hissedeyim, korku, sinir, o tarafa böyle sinirliyim, dudaam şey, kanıyo, tutuyom, utaniyom hâlimden, ondan sonra gittim geldim içeriye (...) Üniformalı, üç beş tane polis vardı, direkman gittim dedim. Ben eşimden şiddet gördüm dedim, darp raporu istiyorum dedim... Beni oturtular (...) Hastaneye hemen gittik de hastaneden gelince çok bekledim, ifademi felan aldılar orda, sorular sordular... Biri yazıcıydı, biri az konuştu gitti o, öbürüyle çok konuştuk, o yazdı hep, hafta o çıkarttı.”

(38 yaşında, ilkokul mezunu)

Kendisini rahat ifade ettiğini belirtirken yaşadığı yerin küçük bir yer olması nedeniyle **“tanıdıktı [polis memuru için] zaten, ... (yer adı) küçük, her şeye oraya gittiğimiz için, ...kaç tane olayıma şahit oldu yani bu alkol yüzünden. Tamam ... seni kurtaralım dedi en sonunda bana ... Seni sığınmaya gönderelim dediler (...) Allah razı olsun, çok iyi yönlendirdiler, bilgilendirdiler”** şeklinde karakol sürecini anlatmaktadır.

Anlatılar kadınların birçoğunun psikolojik destek ile kurumsal başvuru sürecinde tanıştıklarını göstermektedir. Aile içi şiddetin neden olduğu fiziksel yıpranmanın yanında, yaşanan şiddet ve şiddetin yarattığı duygularla kadının ruh sağlığı da etkilenmektedir. Şiddete maruz kalan kadınların kendilerini aciz, güçsüz, çaresiz hissetmeleri, daha önce yaptıkları birçok şeyi yapamaz bir durumda tükenmişlik duygusunu yaşamaları, yalnızlık ve utanç duymaları ve intihar isteği gibi pek çok ruhsal çöküntü belirtisi araştırmalarla kanıtlanmıştır². Bu çalışmanın sonuçları da, kurumsal başvuru sürecinde kadınların pek çoğunun psikolojik destek ile tanışmalarının ve bu desteği almanın kişilere iyi geldiğini ortaya koymaktadır. Örneğin 20 yaşında, lise

² Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO Publications.

mezunu bir kadın en yakınlarına anlatamadıklarını psikolog ile paylaşabildiğini ve rahatladığını şöyle anlatmaktadır:

“... psikolojik destek almak ister misin filan, ...'la öyle görüşmeye başladık. Haftada bi kere gelmeye başladım, onla konuşuyoduk, rahattadım biraz (...) En rahat konuşabildiğim belki de hani ne yaşadıysam en ince ayrıntısına kadar o biliyodur. Annemle konuşmaya çekindiğim şeyleri ... bir hafta boyunca topluyodum ... ona anlatıyodum ...”

(20 yaşında, lise mezunu)

Psikolog desteğinin ne denli yararlı olduğunun anlatıldığı bir başka görüşmeden ise kadının bu destek sonucu kendini suçlamaktan vazgeçtiği ve daha iyi karar verebilir hâle geldiği anlaşılmaktadır:

“O da [psikolog kastediliyor] sizin bu süreci kendi başınıza yürütebilir güce geldiğinizi görüyorum ama yine bir tıkanığınız nokta olursa istediğiniz zaman beni arayın ...dedi. Bana en azından psikolojik destek olarak çok faydalı oldu. Bazı kararları daha iyi verebilirim hani yanlış karar bile olsa hani insan yanlışlıkta yapabilir kendini suçlama şeklinde düşünce oluştu; çünkü ben öncesinde kendimi suçlayan bir insandım “

(38 yaşında, üniversite mezunu)

10.2. Kurumsal başvuruda bulunmuş kadınların şiddetle mücadele alanında hizmet veren kurumlara bakışı

Kadına yönelik şiddet ile mücadelenin bireysel düzeyden toplumsal düzeye taşınmasında kurumsal yapılar önemlidir. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015'in 2. ve 3. maddeleri de toplumsal farkındalığın ve zihniyet dönüşümünün sağlanmasında kamu kurumlarını, sivil toplum kuruluşlarını ve medya kuruluşlarını sorumlu kurumlar olarak belirlemiş ve bu kurumların iş birliği içinde olmaları gereğini vurgulamıştır. Bu araştırmada, kadınların ilk kez başvurdukları kurum ile ilgili deneyimlerinin yanı sıra konuyla ilgili diğer kurumlar hakkındaki bilgileri ve görüşleri de alınmıştır. Bu bölüm, şiddete maruz kalmış kadınların başvurdukları kamu kurumlarında³ ve sivil toplum kuruluşlarında yaşadıklarını içermektedir.

Sadece ilk kurumsal başvuru dikkate alındığında, karakol, kadınların yarısından fazlasının başvurmuş olduğu kurum olarak birinci sırada yer almaktadır. Yaralanma söz konusu olduğunda doğrudan hastaneye giden olsa da yaralı olarak karakola başvuranlar da bulunmaktadır. Jandarma, savcılık, belediye kadın danışma merkezi

³ İlgili kamu kurumları hakkında detaylı bilgi Ek B1'de verilmektedir.

ve sivil toplum kuruluşu da az sayıda olmakla beraber ilk başvuru kurumları olarak görüşmelerde belirtilmişlerdir.

Kadınların şiddete maruz kaldıkları süre içinde başvurdukları ve yönlendirildikleri tüm kurumlar dikkate alındığında karakol 9 başvuru sayısı ile, en sık başvuru yeri konumundadır. Karakolu, görüşülen 10 kadından 7'sinin kaldığı sığınmaevi/kadın konukevi ve 7'sinin başvurduğu ŞÖNİM izlemektedir. Görüşülen kadınların yarısının hastane, 3'ünün sivil toplum kuruluşlarına (STK) başvuruları vardır, 4'ü ise ilk kabul birimine yönlendirilmiştir. Savcılığa 3 kadın, Alo 183'e 2 kadın, baroya 2 kadın başvurmuştur. Görüşülen kadınların 2'si maruz kaldığı şiddetle ilgili kaymakamlığa, 2'si ise Baroya başvuruda bulunmuş iken 1 kadın jandarmaya, 1 kadın da belediyenin kadın danışma merkezine başvurduğunu söylemiştir (Ek Tablo 9.1).

Görüşmeler, şiddetin yaralama düzeyinde olduğu durumlarda ilk başvuru kurumunun bir sağlık kuruluşu olabileceği gibi karakol da olabileceğini ortaya koymaktadır. Şiddet sonucu yaralanmalarda kadının öncelikle tedavi edilmesi ve darbin belgelenmesi esas olmaktadır. Yaralı olarak önce karakola yapılan başvurularda kadın, tedavi için hastaneye götürülmekte ve yaralanma raporlanmaktadır. Ne var ki doğrudan bir sağlık kurumuna gidildiğinde, doktor hastanın şiddet gördüğünü anlamış olsa bile, aşağıdaki alıntıda olduğu gibi, kadınların bazen şiddeti inkâr yoluna gittikleri de somut bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

“... sırtıma çok şiddetli vurdu. Birkaç gün sonra baktım yani sırtımın orası morarmış. Bu sefer korktum iç kanama falan mı geçircem diye. Doktora gittim ... doktor anladı dayak yediğimi. İsmi ver ... dedi. Ben söyleyemem dedim o zaman tedavi edemeyiz sizi dedi. ... Yani acile gitmişim ben ... Özel bir hastaneye. ... doktor anladı işte bir dayak olayı olduğunu. O zaman ben vazgeçiyorum dedim çıktım, sonra ... tanıdık doktor bulmaya çalıştık falan bir röntgen çektirdik.”

(38 yaşında, üniversite mezunu)

10.2.1. Başvuru kurumlarına ilişkin bilginin kaynağı

Kadına yönelik şiddetle mücadele eden kurumlara ilişkin bilgi çeşitli kaynaklardan veriliyor olsa da, kadınların anlatımlarında televizyonun öne çıktığı ve kurumlar hakkında bilginin çoğunlukla televizyon programları aracılığıyla elde edilmiş olduğu görülmektedir. Örneğin, 33 yaşında, ilköğretim mezunu bir kadın kendisini koruyacak yasal kurumlardan, televizyon ve kocasının bu kurumlar hakkında yaptığı karşıt yorumlar sayesinde bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Hâlen kadın konukevi/sığınmaevinde bulunan 29 yaşında ilköğretim mezunu bir başka kadın da bilgiyi televizyondan aldığını söylerken bir önceki örneğe benzer biçimde, eşinin babasının bu konudaki karşıt düşüncelerini de eklemektedir:

“Kadına şiddet diye televizyondan duydum. Sonra kayınbabam sürekli afedersin ... [üst düzey yöneticiye] falan da kızardı. Söverdi yani. Ne yalan söyleyeyim. Vay efendim oraları çıkardı da, ipini sapını koparan kadınlar da, kocasını bilmem aldatan da yeri de şöyle de böylede. Kadın hakkı diye birşey mi olurmuş afedersin ... yapıyor sonra kadının hakkı diye birşey varmış diye...”. Sonra sonra kadınların haklı olduğunu oralardan öğrendim ben. Aklim mantığım herşeye yetiyor ama gücüm birşeye yetmiyor.”

(29 yaşında, ilkokul mezunu)

Bu örnekler, konunun karşısında olarak yapılan olumsuz konuşmaların, aslında kadınların konuya dikkatini daha fazla çektiğine işaret etmektedir. Diğer yandan, “Aklim mantığım herşeye yetiyor ama gücüm birşeye yetmiyor.” cümlesi kadının bilgi edinmesinin önünde kadından kaynaklanan bir engel olmadığını ama yapabilirlik aşamasında zorlanıldığının açık bir ifadesidir.

Karakol haricinde farklı bir kurum söz konusu olduğunda, bilgi kaynağı, yine televizyon olmaktadır. İlk kurumsal başvurusunu savcılığa yapmış 22 yaşında, lise mezunu bir kadına, savcılığı nereden duymuş olduğu sorulduğunda, cevabı “Ben televizyon çok izlerim dizileri falan. Direk savcılığa gidiyorlar ya aklıma geldi ben de bindim taksiye ...[savcılığın bulunduğu semti söylüyor] gittim. Direk yani oraya gittim” şeklindedir.

10.2.2. Kadınların başvurdukları kurumlara ilişkin düşünceleri

Karakol/Polis

Kurumlara memnuniyet üzerinden bakıldığında, başvuru sayısı en yüksek olan karakol, başvuranlara yönelik tavır bakımından 9 başvurunun 6'sı tarafından çeşitli açılardan eleştirilmiştir. Karakol ile ilgili tutum ve yaklaşım bakımından ifade edilen deneyimler arasında en olumsuz olanlarından biri 33 yaşında olan ilkokul mezunu bir kadın tarafından aktarılmıştır; kocasına tedbir kararının bittiğini bildirenin, yaşadığı yerin karakol polisleri olduğunu ve bu yüzden tedbir kararının bittiği gün dayak yediğini, ardından karakola sığındığında polislerin kendisini eve geri dönmeye razı etmeye çalıştıklarını anlatmaktadır:

“Karakol'dan aradılar, “koruma kararı bitti” diye ona haber verdiler. Koza'dan beni aradılar. “Koruma kararını uzatalım, eşine söyleme” dediler. ... Dövdü. Koruma kararı cezası katlanmasın diye dövmüyormuş. Dövdü, hem de nasıl hakaretler. (...) Karakoldayken “eve gitmeyeceğim” dedim. “2 gün nezarete tutalım” dediler. Sonra bir şey olunca ölünce mi geleceksiniz? Bir odaya aldılar. Dışardan cama sürekli taş atıyor. Polisler yanından geçip gidiyorlar.”

(33 yaşında, ilkokul mezunu)

Karakolda yaşadığı deneyimi olumlu olarak nitelendiren kadınların üstünde durduğu noktalar ise kendi mağduriyetleri sırasında karakol sürecindeki işleyişte bir aksama ve/veya kötü tavır olmamasından kaynaklanmaktadır. Olumsuz deneyim yaşayan kadınların detaylı olarak yaşadıklarını anlatmalarına rağmen, karakola başvuru sürecinde herhangi bir olumsuzluk yaşamayan kadınların yaşadıklarını çok detaylı aktarmadıklarını belirtmek gerekmektedir:

“Yani böyle odaydı, bir polis vardı aile içi şiddet polisi, onunla konuştum ona anlattım, kadın sığınmaevine gideceğimi belirttim. İşlemleri yaptı, ... iyilerdi yani, iyi davranıyorlar, iyi konuşuyorlar yani.”

(21 yaşında, ortaokul mezunu)

“Ben güveniyorum polislere, çünkü ben hangi karakola gittiysem hepsi çok iyi davrandı, belki yaşımdan dolayı da olabilir, bilemiyorum yani, hepsi bana çok yardımcı oldu, gerçek söylüyorum, Allah razı olsun hepsinden. Ben memnun kaldım.”

(56 yaşında, lise mezunu)

Şiddete uğrayan kadınların sıklıkla başvurduğu ilk kurum olan polisin/karakolun, meseleye, toplumsal cinsiyet eşitliği merceğinden bakmaması kadınların yaşadıkları sorunların başında gelmektedir. Kolluk kuvvetlerinin şiddet vakalarına doğrudan veya dolaylı bir yargılama ve barıştırma üslubu ile yaklaştıkları da ifade edilenler arasındadır. Eve çağrılan bir polisin tutumu aşağıdaki gibi anlatılmaktadır:

“... Ben aradıktan sonra polis geldi, polise ağlamaya [eşi] başladı. Dedi ki ‘ben bu kadar su getiririm, pazarını yaparım, çalışırım’ anlatmaya başladı. Herkese anlattığı şekilde, ben ama ...buna yaranamam dedi. (...) Polis bana dedi ki “sen nasıl bi insansın dedi adamın ne suçu var ki arıyosun bizi” dedi, ben dedim ki “sen ne diyosun ya”, dedim, “garşındakini görmüyo musun, üstümü görmüyo musun”, tüm üstüm başım ıslaktı, her tarafım (...) [polis sonunda] (...) “toplanın gidiyoruz” dedi. “karakola şikâyet edeceksin” dedi.”

(36 yaşında, ilkokul mezunu)

Benzer bir durumla karşılaşmış olan 38 yaşındaki, ilkokul mezunu başka bir kadın ise yaşadıklarını şöyle anlatmıştır:

“Biz karakoldan polisleri çağırdığımız zaman, polisler bize ...aileye biz karışamayız, aile arası, bi de adam alkollü bi şey yapamayız diyodu (...) Arıyoduk, karışmıyodu polis, ilgilenmiyodu. Ben o yüzden ben karakola da gitmiyodum, ilgilenmiyolardı.”

(38 yaşında, ilkokul mezunu)

Karakoldaki memurların tavrına göre değişen uygulamalara bir örnek de aşağıda sunulmaktadır:

“Hiç dinlemediler orada. Dışarıda böyle çay içiyorlarmış. Hiç kimse, böyle alay eder bir şekilde tamam tamam birşey olursa ekip göndeririz. Bizi arayın dediler. İlgilenmediler. Ama bir amiri varmış. Çok iyi adammış. Buralara gelmeme çok yardımcı oldu. Sen dedi başında gelseydin ben sana yardımcı olurum dedi. ... Karakoluna gittim. ... Ama dedim bana yardımcı olmadı sizin buradaki şeyleriniz dedim ... Bilmiyordum ki dedim. ... Böyle şey başıma ilk defa geliyor bilmiyorum ki dedim. Bunlar benimle hiç ilgilenmedi dedim. ... Amir çok baba adammış gerçekten Allah bir gün imkân verirse gerçekten o adamı görmeye gideceğim. Ondan sonra buraya yönlendirdi.”

(29 yaşında, ilkokul mezunu)

Kadın konukevi/sığınmaevi

Görüşülen kadınlar, barınma ihtiyacı içinde olan ve kendileri için bir süreliğine de olsa kurtuluş olarak gördükleri mekânlar olan kadın konukevleri/sıęınmaevleri⁴ için genellikle olumlu değerlendirmeler yapsalar da şikâyet konusu durumlar da mevcuttur. şikayetler çoğunlukla, zaten üzerlerinde baskı olan bir ortamdan gelen kadınların, kendilerini tekrar baskıcı koşulları içinde bulmalarından kaynaklanmaktadır. Sığınmaevinde kaldığı sürelerde, eşiyle barışma, çocuklarının düğün hazırlıkları gibi nedenlerle sığınmaevinden ayrılıp, maruz kaldığı şiddet tekrarlanınca sığınmaevine dönen bu nedenle birçok sığınmaevinde bulunan 56 yaşında lise mezunu bir kadın, bir sığınmaevinde/konukevinde yaşadıklarını şöyle aktarmaktadır:

“Problemler, mesela bahçede, bir sigara içimi süre veriyorlar, içeri, içeri içeri içeri, kadınlaar içeri, saat doldu. Ya biz esir miyiz. Ya oturalım hava alalım, yok, neden, il müdürlüğü öyle demiş ...[kaymakamlığa şikâyeti sırasında] biz dedim evlerimize gidelim dedim, evlerimizde de buradaki gibi aynı şekilde dedim, değişen bi şey yok ki dedim yani, bari evimde dedim rahat sigaramı içerim, çayımı içerim dedim yani”.

(56 yaşında, lise mezunu)

Rahatsızlığını kaymakamlığa ileten bu kadın, orada kalan kadınların sığınmaevine/konukevine gelen görevlilere gerçek düşüncelerini söylemediklerini çünkü sığınmaevinden/konukevinden çıkarılmaktan korktuklarını anlatmaktadır: **“siz dedim neden gerçekleri söylemediniz, napalım korktuk, hani bizi atarlar matarlar diye. Olur mu canım, onların evine gelmedik biz, devletin evindeyiz dedim; burayı bize devlet şey yaptı yani yasalar olarak, onları ilgilendirmiyö ki, sağolsun devletimizden, yiyoruz içiyoruz açıkta kalmıyoruz”.**

⁴ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kadın konukevleri ile sivil toplum kuruluşları ve belediyelerin sığınmaevlerine ilişkin detaylı bilgi Ek B1’de verilmektedir.

Kadın konukevinde/sığınmaevinde kadınların rahatsızlık hissettikleri bir durum da sığınmaevi/konukevi çalışanlarının tutumlarından kaynaklanmaktadır. Kadın konukevleri/sığınmaevleri, travmatik ortamlardan çıkıp gelen ve o ortamların yıpratıcı etkisini taşıyan insanları barındırdığından, şiddete maruz kalmış kadınların ruhsal durumlarına duyarlı davranış biçimi önem kazanmaktadır. Farklı kadın konukevlerinde/sığınmaevlerinde kalmış, 21 yaşında ortaokul mezunu bir kadın kadın konukevlerini/sığınmaevlerini bu bağlamda karşılaştırmakta ve bir kadın konukevi/sığınmaevinin çalışanlarından, kırıcı olmamaya dikkat ederek, söz ederken **“Görevliler sertti yani bayanlara ... böyle çok şey davranmıyolardı, iyi, iyilerdi ama hani konuşma tarzlarından hiç memnun kalmadım yani. ... Yani biz ağız alışkanlığı olmuş mesela biz diyoduk abla yani herkese abla ..., abla demiyeceksin diyolardı, hanım diyeceksin ... ondan sonra bi şey olduğu zaman sert bi şekilde söylüyolardı”** demektedir. Aynı kadın bir başka kadın konukeviden/sığınmaevinden memnuniyetini ise **“o çalışanlar olsun, görevliler olsun, çok iyilerdi ... insanı anlıyolar, böyle konuşuyorlar, çok sıcak kanlılar ... sanki dersin ki kendi evindesin yani, öyle bi ortam yapmışlardı kendi evin gibi, halısı vardı, perdesi, televizyonu, çayı getiriyolardı mesela, odada televizyon izleyerek içiyorduk, yani o çalışanları da çok iyiydi, Allah razı olsun onlardan. Aynı ev ortamı gibiydi”** sözleriyle anlatmaktadır. Bu anlatımlar, kadın konukevlerinin/sığınmaevlerinin kendi içlerinde çeşitli açılardan farklılık gösterdiklerini ortaya koymaktadır.

Görüşülen kadınların bir kısmı kadın konukevine/sığınmaevine gelerek rahatladıklarını, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinden yararlandıklarını belirtmişlerdir. Kadın konukevinde/sığınmaevinde kalan kadınlar arasında ayrımcılık yapılmadığını, kadın konukevi/sığınmaevindeki görevlilerle sığınmaevinde kalan kadınlar arasında bir hiyerarşi olmadığını ve kendine güveninin tazelendiğini söyleyen 33 yaşında ilkokul mezunu bir kadın **“Sığınmaevinde kendime güvenim gelmeye başladı. Ben de dedim, bir taneyim. Ben de yapabilirim dedim”** sözleriyle duygularını dile getirmiştir. Sığınmaevinde kalan 38 yaşında ve ilkokul mezunu bir kadın kendini güvende hissettiğini şöyle aktarmaktadır:

“Çünkü şimdi devletin elinde olduğum için, emniyette olduğum için, çünkü orda emniyette olamıyorum, annemin babamın yanında emniyette olamıyorum, serbest bırakmıyorlar, ... ama burda yardımcı oluyo devlet sana, götürüyo özel arabasıyla şey yapıyo, orda öyle yaptılar, yani ilgileniyorlar, o yüzden.”

(38 yaşında, ilkokul mezunu)

Hâlen konukevi/sığınmaevinde kalan 29 yaşında ilkokul eğitilmiş bir kadın ise içinde bulunduğu ortamdan hoşnutluğunu anlatırken kadın konukevi/sığınmaevini **“Tam ev ortamı gibi. Yemin ederim yani. Gerçekten çok güzel.”** diyerek nitelendirmektedir. Diğer yandan, evlenmeden önceki sosyal çevresinde de şiddete tanık olmuş bir

kadının anlatımından, çocukluk günlerinde bu olaylardan ne denli rahatsızlık duyduğu, çözüm üretmek için üzerine düşünmüş olduğu ve olay kendi başına gelince de sığınmaevinde/konukevinde bulunmayı bir kurtuluş olarak nitelediği anlaşılmaktadır:

“Burda mesela diyorum ki, benim geniş ailem, benim küçükken kurduğum hayalin aynısı gibime geliyo mesela, ben küçükken diyodum ki, garı goca sokakta ne döğüşünce -başımдан geçti her şey Allaha çok şükür geçti, yani geçmeseydi iyiydi geçti- döğüşürlerdi gavga yaparlardı. Ben derdim ki bi ev yapacam hepsini o kadınları oraya dolduracam, aha hayal gerçek diyom, gerçekleşmiş senin hayalin, oturuyosun ilk önce sen şiddeti gördün, sen oturuyosun, öyle hissediyorum”.

(36 yaşında, ilkokul mezunu)

Başvurulan kurum ve merkezler hakkında kadınların anlattıklarına bakıldığında, memnuniyetin, büyük ölçüde kurum çalışanlarının tavırlarına bağlı olarak değiştiği görülmektedir. Ayrıca, konukevlerinde/sığınmaevlerinde kalmak, şiddetten kurtulma anlamına da geldiğinden, kadınların bu kurumları değerlendirmelerinde rahatlatma duygusunun ön plana çıkmasına neden olmaktadır.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)

ŞÖNİM⁵, bu kurumla temas içinde olmuş kadınlar tarafından, hakkında olumsuz herhangi bir yargıda bulunulmamış bir kurumdur. 6284 sayılı Kanun ile birlikte hizmet vermeye başlayan ve 2012 yılından itibaren 14 ilde pilot olarak uygulaması devam eden ŞÖNİM, kadınların başvuruda buldukları ya da sevk edildikleri kurumlar arasında yer almaktadır. Görüşülen kadınların ŞÖNİM'e ulaşmaları bireysel başvurudan çok karakol, belediye gibi diğer kurumların yönlendirmesiyle olmuştur. Karakola başvurmuş kadınlar, ŞÖNİM'e polis eşliğinde ve polislerin sağladığı bir vasıtayla ulaştırılmıştır.

Şiddetin önlenmesi, koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının uygulanmasına yönelik destek hizmetlerinin sunulması amacıyla kurulan ŞÖNİM, kadınlarda iyi bir izlenim bırakmıştır. ŞÖNİM'e dair değerlendirmelerde, hem merkeze gelen kadınlara sağlanan ortamın, hem de hizmet sunumunun kadınları memnun ettiği görülmüştür. Her ne kadar görüşme yapılan bazı kadınların ŞÖNİM gibi bir kurumdan haberlerinin olmadığı araştırmanın tespitleri arasındaysa da, bu merkezlerin kısa sayılabilecek bir zaman önce kurulmuş olmaları nedeniyle yeni bilinmeye başladıklarından söz etmek mümkündür. Kadınlar arasında daha çok **“KOZA”** olarak bilinen ŞÖNİM'in hizmetlerine dair aktardıkları tanıklıklar arasında öne çıkan bir deneyim, kendisine ulaşılan kadar ŞÖNİM'den haberdar olmayan bir kadına aittir. ŞÖNİM, tedbir

⁵ ŞÖNİM konusunda detaylı bilgi Ek B1'de verilmektedir.

kararlarının takibini yapmakla yükümlü olduğu için kadına ulaşmış ve destek vermiştir:

“Oradan evime gelmişlerdi, “sana karşı şiddet var mı?” diye, “bizle irtibat kur”, danışman kendi geldi. Onlar bana ulaştı, çok şaşırdım önce bilmiyordum. Koza’ya gittim, danışmanlık verdiler. Koza da çok kibar davranıyor, ilgileniyor, güzel ilgileniyor. “Koruma kararını yeniden başlatıyoruz, söylemeyin deneyelim” diye. Koza aradı. (...) Ben önceleri pek şey yapmıyordum ama evime gelene kadar. Çok ilgilendiler.”

(33 yaşında, ilkokul mezunu)

ŞÖNİM'deki ortamın rahatlığına dair bir yorum ise şöyledir:

“(...) orada çok rahat hissettim kendimi. Kendi evimmiş gibi. Sahip çıkıldığını anladım orda, öyle bir güvence verdiler bana. Hep orada kalcamı zannettim ama. Oradan bir yere götürmiceklerini sandım. Beğendim ya içini ortamın.”

(22 yaşında, lise mezunu)

İlk Kabul Birimi

İlk Kabul Birimi⁶, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine ya da ŞÖNİM'e başvuran kadınların iki haftaya kadar kalabilecekleri birimdir. Bu birimde kadınların ilk gözlemleri yapılarak psikososyal ve ekonomik durumları incelenmektedir. İlk kabul birimi, 2009 yılından beri faaliyettedir. ŞÖNİM'in kadınlar üzerindeki olumlu intibasına karşılık, ilk kabul birimi için yorumlar, bu birime yönlendirilen kadınların kuruma yönelik oldukça olumsuz bakışlarını yansıtmaktadır. Derinlemesine görüşme yapılan kadınların eleştiriler genellikle merkezin temizliği ve personelin tavırlarıyla ilgilidir. İlk kabul biriminde kalmış kadınlardan biri birimde çalışan bir görevlinin kendisini bir daha içeri almamakla tehdit ettiğini anlatmıştır:

“Orda bi ... Hanım var.. bana dedi ki: “bir daha gelersen seni buraya almam”, “Neden ... Hanım?”, “Çünkü sen çalışıyorum dedin, çıkmışsın”, “... Hanım, benim kocam bugün oraları basmış haberin var mı senin?” dedim. Sonra “burası sizin yeriniz değil devletin yeri” dedim. “Ne demek almıyosun” dedim. Ondan sonra ben mecburen çıkış yaptım ordan. Korktum belki beni başka bi yere vermezler diye, ... [başka bir şehire] gitmek zorunda kaldım bu sefer.”

(56 yaşında, lise mezunu)

⁶ İlk Kabul Birimine ilişkin detaylı bilgi Ek B1'de verilmektedir.

İlk Kabul Biriminin temiz olmayan ortamına dair eleştirel bir aktarım da, burada kalan 38 yaşında ve ilkokul mezunu olan bir kadının “... **çok kötüydü. Yani soğuktu, pisti, ...**” şeklindeki anlatımı, merkezdeki yaşam koşullarının oldukça sağlıksız olduğunu yansıtmaktadır.

Olumsuz değerlendirmelerde en temel etken, birimin kalabalık ortamı ve farklı niteliklerdeki kadınların bir arada olmasıdır. İlk Kabul Birimlerinde kalma sürelerinin kısa olması nedeniyle sürekli bir dolaşım yaşanmaktadır. Aşağıda sunulan üç örnek, kadınların alıştıkları sosyal ve kültürel ortamlarından ayrılma psikolojilerinin üstüne, birimin kalabalıklığı ve farklı kişisel özelliklere sahip kadınların bir arada yaşamalarının yarattığı sıkıntı karşısında hissettiklerini yansıtmaktadır.

“Valla şimdiki kaldığımız yere bakarakta orası biraz şeydi yani. Kalabalık ortamı olduğu için ora biraz zor. Orada idare etmek çok zor. ...Aşırı derecede de her türlü kadını görüyorsun.”

(29 yaşında, ilkokul mezunu)

“... hani ben dün geldim midem tutmadı bi şey yemeye, çünkü o kadar çocuk var, o kadar kadınlar var, mesela ayakkabılarla giriyoruz odalara, yani hiç bi şekilde ayakkabı çıkartıp da girilme yok, ne biliyim ortamı hiç beğenmedim açıkçası.”

(21 yaşında, ortaokul mezunu)

“Kalabalık oluyordu bir de ... şiddet gören kişiler gelmiyordu (sinirleniyor biraz), misal şiddet gören kişi nasıl olur, ya bi yeri mor olur ... ya bi yeri kırık olur, kimi babasına kızmış gelmiş, kimi annesiyle kavga etmiş gelmiş, kimi sokaktan gelmiş ... geliyolardı geri gidiyolardı.”

(38 yaşında, ilkokul mezunu)

Sivil Toplum Kuruluşları

Maruz kaldığı şiddet sonucu kurumsal destek arayışı içinde olan kadınların başvurdukları kurumlar arasında STK'lar da bulunmaktadır. Derinlemesine görüşme yapılmış kadınların az sayıda başvuruda buldukları STK'lara yönelik değerlendirmeleri daha çok memnuniyet biçiminde ifade edilmiştir. Başvurduğu STK'da çok sıcak karşılandığını ve avukata yönlendirildiğini belirten kadın, buradaki yaklaşımı şu sözlerle aktarmıştır:

“... yardımcı oldular ya, o konuda biraz destek oldular... Yani hemen aradılar, ordan baroyu aradılar, avukat verceklerdi, iyi oldu yani, hemen gittim, avukatı tutuverdiler gidince, öyle iyiydi. Direk avukatı verdiler, gittim ben.”

(25 yaşında, ortaokul mezunu)

Kadın kuruluşundan memnun olduğunu dile getiren 56 yaşında, ilkokul mezunu başka bir kadın ise kendisine sıcak davranılmasından memnun olduğunu **“Yani hemen sıcakkanlı, hemen yardımcı olurlar gibisinden, öyle de oldular yani...”** sözleriyle aktarmıştır.

10.3. Israrlı takip

Kurumsal başvuruda bulunmuş kadınlar ile yapılan derinlemesine görüşmelerde kadınlardan, sürekli telefonla arama, kısa mesaj, mektup veya e-posta gönderme ve sosyal medya ile iletişim kurma gibi ısrarlı takip⁷ davranışlarından herhangi birine maruz kalıp kalmadıkları konusunda bilgi vermeleri istenmiştir. Herhangi bir ısrarlı takip biçimiyle karşılaşıldığında ise kadınların neler hissettikleri, neler yaşadıkları ve baş etmek için neler yapmaları gerektiği konusunda görüşlerini aktarmaları da istenmiştir.

Derinlemesine görüşmelerde, az sayıda olmakla birlikte kadınların gündeme getirdiği ısrarlı takip biçimi telefonla arayıp rahatsız etmek biçimindedir. Üniversite mezunu, 38 yaşındaki bir kadının “telefon tacizi” olarak tanımladığı ısrarlı takip, genellikle eski eşler tarafından kadınlara yönelmektedir. Eski eşinin kendisini arayıp tehdit ettiğinden söz eden 33 yaşında, ilkokul mezunu bir kadın, eski eşinin cep telefonuna bıraktığı mesajlardan söz ederken **“tehdit vardı, sen ölüme değmezsin. Seni öldürmiyecem gel konuşalım tarzı mesajlar gönderiyordu. Yok senin bu şeyin baban temizleyecek namusunu, yok dayına şöyle yaparım, yok annene şöyle yaparım, anneme küfür ediyö felan diye mesajları vardı vardı yani”** sözleriyle aktarmıştır. Bu davranışlardan çok rahatsız olduğunu, psikolojik olarak kendisini yıpratıldığından söz ederken **“... çok rahatsız oluyorum açıkcası ... aramasını istemiyorum. Onun derdini biliyorum ben, hani beni psikolojikman etkiliyo zaten, aileme baskı yapması, dayıma baskı yapması. Çünkü dayımı çok sevdiğim için dayıma çok baskı yapıyo, yiğeni getir, yiğenin böyle yaptı, nedir dayım aracı oldu diye, barıştırdı diye bizi ... Şimdi dayımı tehdit ediyorlar ...”** sözleriyle sadece kendisinin değil ailesinin de eski eşi tarafından tehdit edildiğini ifade etmiştir.

Kadınlar, ısrarlı takip ile mücadele etmek için, telefonlarında eşlerini engelleme ya da telefon numaralarını değiştirme yoluna gittiklerini belirtmişlerdir. Savcılığa başvurulduğunda bu konuda destek alınabildiğinden söz eden 25 yaşında, lise mezunu bir kadın, eski eşinin eskiden kendisini arayıp küfür ettiğini ancak kurumsal başvuruya gerek kalmadan telefon numarasını engelleme yoluyla bu sorunu çözdüğünü belirtmiştir. Kurumsal başvuruda bulunan kadınlar açısından ısrarlı takip, maruz kaldıkları diğer şiddet biçimlerine kıyasla daha az konuşulan bir konudur.

⁷ Israrlı takip davranışlarının tamamı için Araştırmada Kullanılan Kadına Yönelik Şiddet Tanımlarına bakınız (Bölüm 2).

10.4. Değerlendirme

Bu bölümde maruz kaldıkları şiddeti sonlandırmak için kurumsal başvuruda bulunan kadınların yaşadıkları, deneyimleri ve kendi değerlendirmeleri temel alınarak kurumsal başvuru öyküleri incelenmiştir. Kadınların maruz kaldıkları şiddeti ilk defa kendi aileleri ya da yakın çevreleri dışında bu alanda çalışan kurumlara anlatma kararını nasıl aldıkları ve bu süreçte yaşadıklarını içeren kurumsal başvuru süreci ve kadınların toplumsal düzeyde kadına yönelik şiddetle mücadele eden kurum ve kuruluşlar hakkında kendi yaşadıkları üzerinden yaptıkları değerlendirmeler ele alınmıştır.

Kadın açısından kurumsal başvuru sürecini anlamakta öne çıkan ve anlaşılmaya çalışılan ilk durum kadının kurumsal başvuru kararı ile ilgilidir. Görüşülen kadınlar, şiddetle evliliklerinin/birlikteliklerinin erken dönemlerinde karşılaştıklarını ve oldukça uzun bir süre ağır derecede fiziksel ve/veya psikolojik şiddete tahammül göstererek beraberliklerini sürdürdüklerini belirtmişlerdir. 2008 Araştırmasında da gözlenen bu durum, bu Araştırmanın sonuçları açısından da geçerlidir. Kadınlar şiddete katlanma güçlerinin sona erdiği, başka bir ifadeyle bıçağın kemiğe dayandığı noktada sessiz kalışlarını sonlandırmakta ve maruz kaldıkları şiddetten kurtulmak için bu alanda çalışan resmî kurum ya da sivil toplum kuruluşlarına başvuru yapmaktadırlar. Çoğunlukla ağır derecede bedensel zarar görme sonucu yapılan bu başvurularda, kadının gördüğü şiddetin yanı sıra çocuklarının da maruz kaldığı ağır şiddet onu önce yakın çevresi daha sonra yakın çevresi dışında yardım aramaya itmektir. Kurumsal başvuru için kadının karar verme aşamasında ağırlıklı olarak kendi ailesinin özellikle de annesinin yönlendirici ve destekleyici etkisi oldukça önemlidir. Diğer taraftan kadınların, maruz kaldıkları şiddeti erkeğin ailesiyle paylaştıkları zaman şiddeti sonra erdirmeye yönelik herhangi bir yardım alamamaları bu süreçte kadının erkeğin ailesi tarafından nasıl yalnız bırakıldığını göstermektedir. Şiddet ortamından uzaklaşma, her zaman üzerine iyice düşünülmüş ve gerekli ön hazırlıkların yapıldığı bir karar aşaması sonrası gerçekleşmemektedir. Ani bir karar sonucu ya da zorunda kalarak evini terk eden kadınlar, hem maddi hem de ruhsal açıdan kendilerini tedirgin ve kınlgan hissettiklerini aktarmışlardır.

Derinlemesine görüşmeler, maruz kaldığı şiddetin sona ermesi için şahsen ya da yakınlarının desteği ile kurumsal yardım arayan kadınların bu süreçte neler yaşayacaklarına ve beklentilerinin neler olacağına dair bir fikirlerinin olmadığını göstermiştir. "Kol kırılır, yen içinde kalır" deyişi ile kuşatılmış bir toplumda, aile içinde yaşananın mahremiyetinin önemi, kadını, maruz kaldığı şiddeti yabancılara anlatma sürecinde, hem kendisi ile hem de yakın çevresindeki kişilerle bir hesaplaşmaya zorlamaktadır.

Görüşülen kadınların şiddetle mücadelede rol alan kurumlardan çoğunlukla televizyon aracılığıyla haberdar oldukları ve bu kurumlar hakkında çok az bilgi sahibi olduğu ve çeşitli ön yargılarının bulunduğu anlatılarında ortaya çıkmıştır. Maruz kalınan şiddet sonucu kurumsal başvuru dikkate alındığında, karakol, kadınların yarısından fazlasının başvurmuş olduğu kurum olarak ilk sırada yer almaktadır. Olumsuz davranışlarından söz edilen polisler olduğu gibi olumlu olarak değerlendirilen polisler de bulunmaktadır. Görüşülen şiddet mağduru bazı kadınlar, gerekli rehberlik ve destek hizmetleri için polis tarafından yönlendirilmediklerini bunun yerine evlerine geri gönderilerek şiddet uygulayan eş ile uzlaştırma ve barıştırma çabalarının olduğunu belirtmişlerdir. Son yıllarda aile içi şiddetle mücadele kapsamında kolluk görevlilerine toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı eğitim programlarının yaygın bir biçimde düzenlenmesine rağmen polisin kadına yönelik şiddet algısının, mevcut ataeril sistemin değerleri üzerinden temellenmiş olması kadınları maruz kaldıkları şiddete son verme sürecinde hayal kırıklığına uğratmakta ve güçsüzleştirmektedir.

Yaralanma söz konusu olduğunda doğrudan hastaneye giden olsa da yaralı olarak karakola başvuranlar da bulunmaktadır. Kadınların anlatıları tedavi süreçlerinde yaralanma nedeninin şiddet sonucu olduğunun sağlık personeli tarafından anlaşılabilirse bile başvuran kadının şahsı tarafından gizlendiğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum, fiziksel şiddet sonucu meydana gelen yaralanma ve darpların rapor edilme sürecinde kadını şiddetle mücadelede güçsüz kılan bir diğer unsurdur.

Ayrıca hukuki destek, barınma desteği ve psikososyal desteklerin sunulduğu ŞÖNİM ve konukevi/sığınmaevi de kadınların başvurduğu kurumlar arasında yer almaktadır. Şiddetle mücadele alanında 6284 sayılı Kanun kapsamında pilot uygulama olarak yürütülen ŞÖNİM hakkında görüşülen kadınların bazılarının haberdar olmadığı görülmüştür. Buna karşın şiddetle mücadelelerinde ŞÖNİM'den hizmet alan kadınların tümü memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. ŞÖNİM'in ilk kabul birimine ve daha sonrasında kadın konukevine yönlendirdiği kadınlar, çoğunlukla ilk kabul birimi hakkında kaldıkları ortamın fiziki şartlarının kötülüğü ve görevli personelin bazılarının davranışları hakkında olumsuz görüşlerini belirtmişlerdir. Kadın konukeleri ve sığınmaevlerinde kalan kadınlar, 2008 Araştırmasında da olduğu gibi şiddet ortamından uzaklaşmanın kendilerini iyi hissettirdiğini belirtmişlerdir. Bu kurumlardan aldıkları hizmet hakkındaki değerlendirmelerini çalışan görevlilerin tutum ve davranışlarına göre ifade etmişlerdir. Jandarma, savcılık, belediye kadın danışma merkezi ve sivil toplum kuruluşu da az sayıda olmakla beraber ilk başvuru kurumları olarak görüşmelerde belirtilmişlerdir.

Kurumsal yardım süreçlerinde sağlanan hizmetlerin kadınların aydınlatılmış rızasına dayanarak yapılması ilkesi temel alınmışken görüşülen kadınların haklarında alınan kararların tamamından nitelikli bir şekilde haberdar olmadıkları anlaşılmıştır. Gerek yaşanan travma gerekse ev dışındaki hayata ve bu hayatın kurallarına aşına

olmamak, kadınların bu süreci kendi istekleri/iradeleri doğrultusunda yönetmelerine engel olmakta ve kendileri için başkalarının yaptıklarına razı olmalarına neden olmaktadır. Anlatımlar, işlemlerin uzun sürdüğünü, kadınların kendilerini ifade etmekte genellikle sıkıntı çekmediklerini, karakol süreci başladıktan sonra hastaneye ve eğer gideceklerse ŞÖNİM'e polis eşliğinde gittiklerini, sığınmaevine yerleştirilme işleminde de yalnız olmadıklarını göstermektedir. Görüşülen kadınların birçoğu psikolojik destek ile kurumsal başvuru sürecinde tanışmış ve bu destekten yarar görmüşlerdir.

Kadınların ısrarlı takip olarak söz ettikleri davranışlar, daha çok cep telefonu ile arama ya da mesaj gönderme biçimindedir. Bu davranışlara maruz kalan az sayıda kadın, eski eşlerinin bu davranışları uyguladığını belirtmişlerdir. Eski eşlerin sadece kadınları değil, kadınların yakın çevresini de tehdit etmesi, eski eşlerden gelen şiddetin ayrılma sonrasında devam eden en önemli biçimi olarak değerlendirilebilir.

Bölüm 11

Erkeklerin Kadına Yönelik Şiddete Bakışı

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Bölüm 11. Erkeklerin Kadına Yönelik Şiddete Bakışı

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Bu bölümde, odak grup görüşmelerine¹ katılan yaşları 25 ile 35 arasında değişen genç erkekler ile derinlemesine görüşme² yapılan eşini yaralamış/öldürmüş erkeklerin kadına yönelik şiddet konusuna ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. İlk kısımda, öncelikle odak grup görüşmelerine katılan genç erkeklerin bakış açısıyla kadına yönelik şiddetin nedenleri, daha sonra eşini yaralamış/öldürmüş erkeklerin, kendi yaşadıklarından hareketle kadına yönelik şiddetin nedenlerine yönelik düşünceleri aktarılmıştır. İkinci kısımda, araştırma kapsamında görüşülen tüm erkeklerin³, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'a ilişkin bilgileri, Kanun'a yönelik düşünceleri ve görüşmelerde dile getirdikleri tedbir kararlarının uygulanması hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Bölümün üçüncü kısmında, görüşülen erkeklerin çoğunluğu tarafından sık sık değinilen bir konu olarak, medyada kadına yönelik şiddetin yer alması konusundaki görüşler aktarılmıştır. Son kısımda ise, bölümün değerlendirmesine yer verilmiştir.

11.1. Erkeklerin bakışından kadına yönelik şiddetin nedenleri

Araştırma kapsamında, kadına yönelik şiddet konusunda erkekler tarafından farklı görüşler dile getirilmiştir. Bu kısımda, odak grup görüşmelerine katılan ve yaşları 25-35 arasında değişen genç erkekler ile eşlerine uyguladıkları fiziksel şiddet nedeniyle ceza almış olan erkeklerin görüşleri ayrı ayrı aktarılmaktadır.

11.1.1. Odak grup görüşmelerine katılan genç erkeklerin bakışından şiddetin nedenleri

Odak grup görüşmelerine katılan, yaşları 25 ile 35 arasında değişen genç erkeklerin hemen hepsi kadınlara uygulanan şiddete karşı olduklarını ve konunun ülke için önemli bir sorun olduğunu dile getirmektedirler. Genç erkeklerin, kadınların neden şiddete maruz kaldığı konusuna yaklaşımları, kendi ailelerinde şiddetin olup olmamasına, medeni durumlarına, sosyal ve ekonomik özelliklerine ve eğitim düzeylerine göre bazı farklılıklar göstermektedir. Eğitim düzeyi lise ve daha fazla olan erkekler kadına yönelik şiddeti, toplumun yapısı, gelenekler, erkeklerin yetiştirilme biçimleri ve güç ilişkileri gibi kavramlar ile açıklamaktadırlar. Öte yandan, eğitimi lise düzeyinden daha az olan ve ekonomik zorluk yaşayan erkekler açısından kadına yönelik şiddet, maddi sorunlar ve çalışma yaşamının erkekler üzerinde yarattığı baskıların sonucunda yaşanan bir durum olarak tanımlanmakta ve kadına yönelik şiddet ile gelir düzeyi arasındaki ilişki gündeme getirilmektedir.

¹ Yaşları 25 ile 35 arasında değişen erkeklerin katıldığı sekiz odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşmelerine yönelik detaylı bilgi Bölüm 9'da yer almaktadır.

² Derinlemesine görüşmelerin 10'u cezaevinde bulunan, 2'si ise denetimli serbestlik kapsamında eğitime katılan erkekler ile yapılmıştır. Görüşülen erkeklerin özelliklerine ilişkin detaylı bilgi Bölüm 9'da yer almaktadır.

³ Odak grup görüşmeleri ile derinlemesine görüşmelere katılan erkekler.

Kadın-erkek ilişkilerinde, erkeklerin kadınlara uyguladığı şiddetin, tek bir nedeni olmadığı ve birbirinin içine geçmiş birçok nedenin birlikte yaşandığı bu alandaki araştırmalarda belirtilmektedir. Erkeklerle göre kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında ailelerin çocuklarını yetiştirme biçimleri, geleneksel kadın-erkek rollerinin değişmesi ve bu değişimi daha fazla yaşayan kadınların haklarının bilincinde olmaları, erkeklerin ise daha az değişmesi ve evi geçindirme sorumluluğunun erkeklerde olması, ekonomik sorunlar, erkeğin alkol kullanımı, erkeklerin namus algısı ile birlikte aldatılma algısı gibi konular dile getirilmiştir. Belirtilen tüm bu nedenlerin temelinde ise, güç ilişkilerinin yer almasından ve daha fazla gücü elinde bulunduran erkeklerin kadınlara karşı bu gücü kullanmalarının sadece bireysel düzeyde değil, toplumsal düzeyde de kabul edilmesinden söz edilmiştir. Odak gruplarda gündeme getirilen nedenlerin birçoğu, erkeklerin, erkek olmalarından kaynaklanan ve toplum tarafından desteklenen güçlerini kadınlara karşı kullanmalarıyla ilgilidir.

Bu bölümde, genç erkeklerin şiddetin nedenlerine ilişkin düşünceleri, erkeklerin ifadeleriyle aktarılmıştır. Şiddeti açıklama konusunda aynı ağırlıkta olmayan, genellikle birbirinden ayrılması zor olan ve iç içe geçen bu nedenler, odak gruplarda dile getirilme sıklığı dikkate alınarak gruplandırılmıştır.

11.1.1.1. Güç ilişkilerinin sonucu olarak şiddetin yaşanması

Aile içi şiddetin güç kavramıyla ilişkilendirilmesi ve erkeklerin sahip oldukları gücü kaybetmemek adına şiddete başvurmaları bazı odak grup görüşmelerinde kadına yönelik şiddetin nedenleri arasında dile getirilmiştir. Odak grup görüşmelerine katılan katılımcılar arasında aile içi şiddet deyince, ilk olarak babaların, dolayısıyla babalarının annelerine yönelttiği şiddetin hatırlanmasıyla sıkça karşılaşmıştır. Eğitimi lise düzeyinin altında olan katılımcıların olduğu gruplarda ataerkil ilişkilere vurgu yapan birkaç kişi olmuştur. Ancak, özellikle üniversite mezunu genç erkekler tarafından "baba", "erkek" ve "güç" kavramları arasında soyut düzeyde daha fazla ilişki kurulmuştur. Babanın eş, çocuklar ve diğer aile üyelerini kontrol edici ve koruyucu rolü, babanın/erkeğin kendinde "koruduklarına" şiddet uygulama hakkını beraberinde getirebilmesi açısından eleştirilmektedir. Odak grup katılımcılarından biri, aile içinde babanın/erkeğin gücünün herkesten üstün olmasının şiddet için zemin hazırladığını ve erkeğe verilen bu hakkın bizzat kendisinin şiddet olduğunu şu sözleriyle savunmaktadır:

"... temel sorumluluk aile içinde olup biten bir şeye karşı değil de, dışarıdaki, onlara yüklenen toplumsal sorumlulukla ilgili bir şey. Onun doğru şekilde değerlendirilmesi ... ona verilen bu görevi ... yönetim biliminin reisiği görevini yeterince doğru şekilde yerine getirebildiğini kanıtlayanın parçası olabilir mi güç ile alakalı. Çünkü o güç, onun arkasındaki güçte ona o yetkiyi veren toplumsal yapı, o rolü veren

toplumsal yapı. Zaten o insanın hani aile reisi olarak babanın bir takım hükümler koyma yetkisini kazandığı andan itibaren şiddet de başlamış oluyor. Kavgaya kadar, dövme kadar gitmese de o aile içinden birine, o hak verildiği andan itibaren zaten şiddetin temeli oluşmuş oluyor ... Toplum tarafından onlara verilen avantajlı konumu muhafaza etmeye çalışıyor... zaten ama o hak denilen şey şiddetin kendisi. Öyle bir hakka sahip oluyor olması..."

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Babanın/erkeğin aile üyeleri üzerinde sahip olduğu güç, sadece fiziksel ya da ekonomik güç ile sınırlı değildir. Erkeğin ya da babanın gücü, daha geniş bir çerçeve içinde erkeğe aile içinde verilen hakları anlatan sembolik bir güç olarak tanımlanmaktadır. Bu sembolik güç, yasaların dışında kalan, ailenin kendine has yasalarının geçerli olduğu bir duruma karşılık gelmektedir. Gençler, ataerkil sistemin ailedeki yansımaları, babaların belirlediği kurallara uyulmasının gerekliliği biçiminde ifade etmişlerdir. Aile içindeki yasaları belirleyen baba ya da ailedeki diğer erkekler, kendilerine karşı çıkılması durumunda şiddete başvurabilmektedirler. Aile içinde yaşananların dışarıya aktarılmamasının da, babanın belirlediği kurallardan biri olduğu vurgulanmıştır. Kendi koydukları kuralları uygulamaya çalışan babaların, şiddeti, ev içinde asayiş sağlamaya amacıyla kullandıklarından söz edilmiştir:

"... Kavga mesela ya da şiddet dışarıya taşıdığına ancak yasayı ilgilendiriyor, hani asayiş sorunu olarak görülüyor belki. Bununla bağlantılı şimdi bir de ailenin de kendine atfedilen yasaları var. Yani sanıyorum şiddet söz konusu olduğunda bu yasaların ihlal edildiği bir zemin oluşmuş, dolayısıyla bu yasa belki ailenin reisi olarak kurguladığı için erkeği direkt ilgilendiriyor hâliyle. Dolayısıyla kendince asayiş sağlamış oluyor yani kendince o yasanın gereğini yerine getirmiş oluyor."

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Şiddet, gücü elinde bulunduran kişiler olan erkekler tarafından, ellerindeki gücü korumak amacıyla kadınlara ve çocuklara karşı kullanılan bir araç olabilmektedir. Eğitimi lise ve üzerinde olan bekâr katılımcıların olduğu bir odak grup görüşmesinde, erkeklerin ellerindeki gücü kontrol edemeyeceklerini anladıkları noktada şiddete başvurduklarından söz edilmiştir. Şiddetin ortaya çıktığı ana ilişkin **"gücün kontrolden çıktığı an"**, **"gücün yitirmeye başlandığının hissedildiği an"** ya da **"fikren çatıştığı, kendini kabul ettiremediği an"** **"konuşmanın bittiği an"**, **"diyalogun bittiği an"** gibi açıklamalar gündeme getirilmiştir. Bu açıklamalar, şiddetin ortaya çıktığı **"an"** dan söz etmekle birlikte, görüşmelerde erkeklerin bilinçli bir şekilde ellerindeki gücü koruma çabasında olduğu görülmektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadele açısından erkeklerin öfkelerini kontrol edemedikleri konuşulmuş ve kontrol edilemeyen **“güç”** mü yoksa **“öfke”** mi olduğu tartışılmıştır. Bu tartışmalarda, öfkeden çok, erkeklerin ellerindeki gücü kaybetme korkularının şiddete yönelmelerine etkisi hâkim görüş olmuştur. Lise ve daha fazla eğitime sahip bekâr katılımcılar, erkeklerin güçlerinin ellerinden gitmesiyle yaşadıkları gerginlik nedeniyle şiddete başvurduklarından söz etmektedirler:

“H:...güçle ilişkili mutlaka ama gücünü ... ya tam olarak kontrol edemediği andan itibaren şiddet bir araç hâline geliyor gibi de geliyor bana.

Ü: Güç mü öfke mi bahsettiğin kontrol edilemeyen?

H: Şöyle bir şey aslında kontrolden çıktığını düşündüğü anda bir erkek...

E: Gücün yitirmeye başladığını hissettiği anda ya da fikren çatıştığı kendini kabul ettiremediği anda, aileden yetişerek kazandırılmış bazı kötü özellikler neticesinde işte sen erkeksin, senin sözün dinlenmeli ondan sonra işte sen... Çoğu ailede olduğu gibi ekonomik özgürlüğü olmayan çocuk ya da kadın bağımlı oldukları baba ya da abi olsun o tarz insanlar, sen benim sayemde yaşıyorsun, benim sayemde işte bu şartlarda yaşamını sürdürüyorsun eninde sonunda benim dediğimi yapın. Benim istediğim olacak ...kendini kabul ettiremediği anda yetiştirilme tarzı olan bir şekilde. İşte vurursun, döversin kabul ettirirsin o şeye geliyor. Fikren kabul ettiremediğini güçle...”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Ataerkil sistemlerde, kadınlar ve kız çocukları aile içindeki hiyerarşinin en alt basamağındadır. Geleneksel olarak ataerkil toplumlarda kabul edilen bu eşitsiz ilişkiler, erkeklere önemli avantajlar sunmaktadır. Sivil toplum çalışanı, 2 senelik evli, üniversite mezunu bir odak grup katılımcısı, kendisini de dâhil ederek erkeklerin sahip oldukları avantajları korumak adına güç kullanabildiklerini şu sözlerle ifade etmiştir:

“...aslında ülkemizde veya dünyada tüm kadınlar şiddet görme riskine sahip. Biraz önce de dediğim gibi hani erkekliğin böyle bir ... algısı var... erkek olmamızdan kaynaklı hani bana göre çok müthiş avantajlarımız var, yani hiçbirimizin devretmeye kıyamayacağı avantajlarımız var ve bundan kaynaklı olarak da şiddetin buradan doğduğunu ben söyleyebilirim kendi açımdan”.

(3 yıldan kısa süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Şiddet nedenleri için, kadınlar ve erkekler arasında tarihsel olarak var olan eşitsiz ilişkileri gündeme getirenler daha önce bu konu üzerinde düşünmüş oldukları

anlaşılan erkeklerdir. Kadınları kontrol etmek için kullanılan eril şiddet, eğitilmiş erkekler tarafından ataerkillik ve güç ilişkileri ifadeleriyle soyut düzeyde açıklanmıştır. Erkeklerin ellerindeki gücü koruyamamaktan duydukları endişe nedeniyle şiddete başvurduklarından söz eden yukarıda görüşlerinin alıntılandığı genç erkeklerin eğitim düzeylerinin daha yüksek olmasının belirttikleri düşüncelerde etkisi olduğu görülmüştür.

Odak grup görüşmelerinin hemen hepsinde, erkeklerin kendilerini çaresiz hissettikleri zaman şiddete başvurdukları da dile getirilmiştir. Örneğin, yüksek lisans mezunu, dört yıllık evli bir odak grup katılımcısı, bir erkek olarak, erkekler için olumsuz ifadeler kullanmaktan rahatsız olduğunu belirterek, şiddet uygulayan erkeklerin kendilerini çaresiz hissettikleri şeklindeki düşüncesini şöyle anlatmıştır:

“Aslında orada erkeğin kendini çaresiz hissetmesi, belki bir psikolojik şiddet uygulayamayacak kadar çaresiz hissetmesi sonucunda bir şey. O çaresizliğin verdiği bir patlama oluyor herhâlde ... Burada birbirleriyle çatışmaya girdiklerinde kadınla başa çıkamamak bence yani bir erkek olarak bunu söylemekten çok da mutlu değilim ama kadınla başa çıkamayacağında onu ancak ben böyle alt ederim diye hissedip yapıyor olabilirler”.

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Toplumun erkeklerden her zaman başarılı ve güçlü olmalarını beklemesi sonucunda, yukarıda rahatsızlığını dile getiren odak grup katılımcısı, erkeklerin kadınlar ile başa çıkamamasını olumsuz bir durum olarak değerlendirirken, erkeğin var olan gücünü kaybetme endişesine göndermede bulunmaktadır. Otoritenin sarsılma kaygısı, toplum tarafından verilen sorumluluğu yerine getirmemek biçiminde algılanarak erkekleri şiddete yönlendirebilmektedir. Şiddet uygulayan erkeklerden söz eden katılımcının ***“bir erkek olarak bunu söylemekten rahatsız oluyorum”*** derken dile getirdiği rahatsızlık, erkekler hakkında konuşan bir erkeğin de kendini baskı altında hissettiğini göstermektedir. Erkeklik çalışmalarının gündeme getirdiği erkeklerin güçlerini koruma çabalarının sadece kadınları değil, erkekleri de baskı altına aldığı odak gruplarda da gündeme getirilmiştir. Toplumda baskın olan ve ideal olarak kabul edilen erkeklik modeli, hegemonik⁴ erkekliğin dışında davranan erkekler de, bu baskın erkek modeli karşısında kendilerini baskı altında hissedebilmektedir. Benzer biçimde, güç ilişkilerine vurgu yapan başka bir katılımcının sözleri, erkeklerin avantajlarını koruyan ataerkillik toplumsal yapının, aslında erkekler için de bir tehdit olduğuna değinmektedir:

⁴ Hegemonik erkeklik konusundaki çalışmalar için belirtilen kaynaklara bakılabilir: Connell, R.W. (1998). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.; Connell, R.W. ve Wesserschmidt, W.J. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept. *Gender and Society*, 19(6), 829-859.; Coles, T. (2008). Finding Space in the Field of Masculinity: Lived Experiences of Men's Masculinities. *Journal of Sociology*, 44(3), 233-248.; Sancar, S. (2008). *Erkeklik: İmkansız İktidar*. İstanbul: Metis Yayınları.

“Yani bence tamamen güce odaklı bir hikâye kurgulamak gerekiyor. Bu bence ilk insandan yaratılış hikâyelerinden itibaren kurgulanan bir güç geleneği var erkeğe atfedilen... ama en nihayetinde bir güce tapınma hikâyesi ya da işte kendini bir güçle kodlama, güçle ifade etme şekline dönüşecektir. Bu sadece aile içinde tezahür etmiyor hani erkekler erkek arasında da aynı şey var, güç rekabeti var. Yani gücünü maksimize etme sanki hani bu işin doğası buymuş gibi erkeğin tabiatı gereği hani özcü bakışla oraya çıkıyor ve insanlar buna çok çabuk ikna oluyor.”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

11.1.1.2. Toplumun şiddete toleransı ve şiddetin meşru kabul edilmesinde ailenin etkisi

Odak gruplara katılanların çoğu, toplum tarafından şiddetin gündelik hayatın bir parçası olarak görüldüğüne ve bu durumun şiddetin meşrulaşmasında çok önemli bir rolü olduğuna dikkat çekmektedir. Toplum içinde hâkim olan bu bakış açısı, şiddete maruz kalanlara destek olmak yerine, onlara acımayı ve üzülmeyi beraberinde getirmektedir. Şiddet faillerini anlama çabası, şiddet uygulanmasının mutlaka geçerli bir nedeni olduğu düşüncesinden beslenmektedir. Şiddetin haklı gerekçelerinin olabileceği düşüncesi, erkeklerin özellikle kadınların cinselliğiyle ilgili konuları gündeme getirerek kendilerini haklı çıkarmaları biçiminde tezahür etmekte ve erkek şiddetine göz yumulmasına neden olabilmektedir. Bu durum, şiddet faillerinin atfedilme beklentilerinin toplum tarafından büyük oranda karşılık görmesini de sağlayabilmektedir. Genç, bekâr bir katılımcı bu durumu şu sözlerle ifade etmiştir:

“...Şöyle bir şey vardı hani neden olmuş gibi. Sanki mantıklı bir gerekçe gösterebilecekmiş gibi açıklama hakkı veriliyor. Neden yaptın gibi, bir sebep söyleyip bizi ikna edebilirsin. Bir şans veriyorlar aslında. Yani olumlanabilir bir şey, sebebine göre. Boşu boşuna dövmediyse mesele yok gibi bir algı var aslında.”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Toplumun şiddeti desteklemesi konusunda atasözlerinin de gündeme geldiği odak grup tartışmalarında, toplumdaki sevgi algısına da değinilmiştir. Sevginin zaman zaman şiddet ile ifade edildiğinden söz eden bazı katılımcılar **“Döverek sevmek denilen bir şey var bizim toplumumuzda”** sözleriyle toplumun şiddeti meşrulaştırmasının kolay olduğunu vurgulamışlardır. Toplum içinde şiddetin normal bir durum olarak karşılanması, aile içinde yaşanan olumsuzlukların aile içinde çözülmesi gerektiğinin düşünülmesi, başka kişiler arasında gözlenen aile içinde meydana gelen şiddet olaylarına karışmamanın ve olağan görmenin farklı bir gerekçesi

olarak karşımıza çıkmaktadır. İlkokul mezunu, inşaat işçisi bekâr bir katılımcı, ev içinde yaşanan şiddetin mahremiyete müdahale etmemek gerekçesiyle toplumsal olarak kabul edilen bir durum olduğunu şu sözlerle anlatmıştır:

“... Komşun karısını dövüyorsa gözünün önünde, evdeyse gidip kapıya vurup karını niye dövüyon diyemezsin. Çünkü öyle bir yapıyız, öyle bir toplumuz, biz diyemeyiz yani. Eeee ama yolda, sokakta gördüğümüzde ya araya gireriz ya polis çağırırız elinde kesici ya da delici bir alet varsa polisi çağırırsın. Öyle yardımcı olabiliriz başka türlü yardımcı olamazsın.”

(Birlikteliği olmayan bekâr , lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Kadına yönelik şiddetin yakın çevrede yaşanmasına müdahale etmenin daha zor olduğundan söz edilmesi, şiddete tolerans gösterildiğini ortaya koyması açısından önemli bir bilgidir. Odak gruplarda birkaç kişi yakın çevrelerinde yaşanan şiddet olaylarına zaman zaman müdâhil olduklarından söz etmiş olsalar da, yaygın olarak dile getirilen kendi akraba çevresinde ve yakın çevrede yaşanan şiddet olaylarına karışmanın daha sonra ilişkileri bozma riski taşıması nedeniyle tercih edilmediği yönündedir.

Toplum içinde şiddetin meşru görünmesine ilişkin yorum yapan katılımcılardan biri, şiddetin kültürel olarak terbiye etmek amacıyla kullanıldığına değinmiştir. “Ağaç yaşken eğilir” atasözü ile özetlenebilecek bir durum olarak düşünüldüğünde, toplumsal olarak terbiye ve disipline etmek amacıyla şiddete başvurulması yaygındır. Özellikle kadınları ve çocukları disipline etmek amacıyla şiddet uygulanması toplumun kabul ettiği ve normal karşıladığı bir durumdur. Erkek egemen sistem, çocuklara küçük yaşlarda, kadınlara ise ilişkinin/evliliğin başlangıcında şiddet uygulanması yoluyla onları disipline etmeyi hedeflemektedir. Evli bir katılımcının eve geldiği zaman beklentilerine karşılık verilmediği durumlarda eşine gösterdiği tepkinin o an için olmasa da, uzun vadede etkili olacağını söylemesi kadının ev içinde erkek tarafından nasıl disipline edildiğine örnek olarak verilebilir:

“Erkek eve girdiği zaman hâliyle eşinden yapması gerekli bi şey ister. Çamaşırını yıkamasını ister, yemeğinin hazır olmasını ister, işten yorgun gelirsin, eve girdiğin zaman eşinin yemek hazırlamasını istersin. Ben eve girdiğim zaman yemek daha hazır olmadığı zaman fitırırım. Kızırım yani bi tepki veririm. Ben akşama kadar çalıştım, akşama kadar evdesin napıyosun yani, bi yemek yapmaya vaktin... Haaa belli bir yerde o da haklı, iki tane çocukla uğraşiyor ki çocukla uğraşmak kadar zor bir şey yoktur herhâlde... ama işte işin stresi, yorgunlukla bi tepki vermek zorunda da kalıyoruz yani. Ha bu verdiğimiz tepkiler de, o an için değil zaten. O an bağırip çağırıp bir

şey söylesen yapabilecek bir şey yok. Zaten hazır değildir, aynı hatayı tekrar yapmasın diyerekten onlar yapılır. Gene aynı hatayı yapmasın, belli bir tepki verelim ki bi dahakine olmasın yani. İki defa oluyorsa bir defaya düşsün. “

(3 yıldan uzun süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Genç ve yeni evli bir erkeğin eşini “terbiye etmek” amacıyla uyguladığı bu yöntemden söz ederken kullandığı **bu verdiğimiz tepkiler de, o an için değil zaten** ifadesi bu yöntemin erkeklerin kendilerini, kadınları disipline etmekle yükümlü gördüklerine işaret etmektedir. Şiddetin, özellikle de fiziksel şiddetin bir terbiye ve disiplin aracı olarak kullanılmasından söz eden başka bir katılımcı ise bu yöntemin daha çok kırsal kökenli ailelerde uygulandığından söz etmiştir. Kendi ailesinden örnek veren doktora derecesine sahip bir katılımcı kentlerde yaşamının artmasıyla birlikte şiddetin daha görünür olmasına değinmiştir. Kırsal alanda “doğal” ve “normal” karşılanan şiddetin erkekler tarafından kadınlara ve çocuklara, kadınlar tarafından da çocuklara uygulandığından söz etmiştir:

“ ...ama eskiden de daha olağan tanımlanıyordu bence kırsal alanda, köy hayatında kocanın eşini dövmesi, çocukların dövülmesi falan filan çok daha standart bir şeydi ve hani çok daha [fazla] doğum oluyordu. Belki böyle bir gündem meselesi bile olmuyordu. Şehirde şimdi bazen karakolda bitiyor... Dedemler işte babamın amcaları ... işte gelinler kavga ettiği zaman hepsi de işte evine veya odasına çekip döverlermiş işte bu köyde konuşulmuş; ama bu yani bir ritüel gibi aslında kavgayı sonlandırma, geçimsizliği azaltma falan gibi. Bu anlamda genel olarak erkeğin şiddet uygulaması, annenin çocukları dövmesi gibi yani kadının da bir nevi çocuk, hani dövülerek terbiye edilen, sesi kesilen veya dırdırına son verilen falan filan gibi veya işte kendi aralarındaki huzursuzluklarını kontrol etmek... Disiplin şeyi gibi görüyor...Hani annenin tam akli şeyi yerinde olmayan çocukları disipline etmesi gibi kadın da öyle algılanıyor demek ki ve o doğal bir rol olarak şey yapılıyor yani.”

(Birikteliği olan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Şiddetin toplumsal olarak meşru karşılanmasında, kadınların ve erkeklerin yetiştikleri ailelerdeki yaşam tarzı ve aile ilişkilerinin önemli etkisi vardır. Kendi ailesinde ve köylerinde kadınların ve çocukların dövülmesinin normal karşılanmasından söz eden katılımcının sözleri, annelerin çocuklarını disipline etmekte çocuklarının aklına güvenmemelerine benzer biçimde kadınların da erkekler tarafından küçük görüldüklerini satır arasında vurgulamaktadır.

Ailelerde başlayan terbiye ve disiplin etme eylemi ailelerin çocuklarını yetiştirmelerinin de kadına yönelik şiddet açısından önemli olduğunu göstermektedir. Kadına yönelik şiddet literatürü, şiddet mağduru ve faili olan kadınlar ve erkeklerin birçoğunun yetiştikleri ailelerde şiddet yaşandığını ortaya koymaktadır. Şiddete tanık olmak, erkek çocuklarının şiddet uygulama, kız çocuklarının ise şiddeti kabullenme eğilimini artırabilmekte, dolayısıyla şiddetin normalleştirilmesine etkiye bulunabilmektedir. Şiddetin kuşaktan kuşağa aktarılması, odak grup görüşmelerine katılan genç erkeklerin birçoğu tarafından dile getirilmiştir. Şiddetin kökeninin nereden kaynaklandığından bahseden 28 yaşındaki bekâr bir katılımcı, şiddetin nesilden nesile aktarılmasını **“zincirleme bir döngü”** olarak tanımlarken, sadece aile ile sınırlı olmayan savaşı bir toplum olmaktan kaynaklı bir şiddetten söz etmiştir:

“Şimdiki durumumuzdan kaynaklı hafta ...hep böyle zincirleme bir döngü oluyor. Annenin annesi anneye yapmış ya da babanın babası babaya yapmış, o ona yapmış, bu buna yapmış... Yani bir süreç almış başını gidiyor. Yani bir şiddet söz konusu, evet... Şiddet söz konusu... Savaşçı toplumların torunları olduğumuzdan kaynaklı bizde, gerçekten hani şiddet uygulama tekniği uyguluyoruz. Acaba temel köken ora mı? Savaşçı toplumların torunları olduğumuzdan kaynaklı hep böyle bir şiddet, bir güç, baskı gösterisi yapmaya çalışıyoruz.”

(Birlikteliği olmayan bekâr , lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Terbiye ve disiplin amacıyla kullanılan fiziksel şiddet, aynı zamanda yaşanan sorunun sonlanması amacıyla da hizmet etmekte ve sorun yaşandığında şiddete başvurarak sorunların çözülmesi hedeflenmektedir. Kendi ailesinde yaşanan tartışmaların fiziksel şiddet ile sonuçlanmasını rahatlama olarak aktaran bir odak grup katılımcısı, **“babam şey olurdu, annem, sonra babam şey olurdu, birbirlerine atarlardı tutarlardı. Biz çocuktuk yani bir an önce kavga etseler de işte şu ses kesilse. İşte ondan sonra bir patırtı kütürtü...”** sözleriyle fiziksel şiddetin kendi ailesi için bir sorun çözme yöntemi olarak algılandığını çok net biçimde ifade etmektedir. Aynı genç, odak grup görüşmesinin ortalarına doğru kendisinin de kız arkadaşına bir tokat attığını itiraf ederek, ailesinde tanıklık ettiği ve kendisinin de maruz kaldığı şiddet ile kendi uyguladığı şiddet arasında bir ilişki kurmuştur. Babasının kendisini “erkek” olarak yetiştirmek adına şiddete başvurduğunu düşündüğünü şu sözler ile ifade etmiştir:

“Belki yetiştirme tarzı hani... Ben erkeğim, mesela beni babam döverek yetiştirdi. Dayak yiyerek yetiştirdi hani belki de bunu gerekli gördü. Hani bu şekilde olmalı. Dayak yiyip, işte vurup, biraz ezip onu işte şey asileştirip işte erkek olsun.”

(Birlikteliği olmayan bekâr , lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Ailenin çocuklarını yetiştirirken kullandığı yöntemler, özellikle erkek çocukların ileride şiddet uygulamalarına neden olacak faktörlerden biri olarak gündeme getirilmiştir. Birçok odak grup katılımcısı bu konuya değinerek kendi yaşamlarından örnekler vermiş, aile içinde babanın anneye şiddet uygulamasının şiddetin normalleştirilmesine neden olabileceğine değinmiştir:

“... bir insan şiddet uygulasa ilk başta tabandan gelir. Mesela ailenin yetiştirmesinden gelir, aileden ne görüyorsa... Mesela ben çocuğumun yanında eşimi, Allah göstermesin eşime yani şiddet uygularsam, ilerde benim çocuğumda hanımına, babasından ne görüyorsa ailesinden ne görüyorsa ailesine şey yapacak, eşine çocuğuna şiddet uygulayacak. En önemli şey... ailenin yetiştirmesinden kaynaklı oluyor.”

(3 yıldan kısa süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

11.1.1.3. Erkeklerin “aldatılma” ve “namus” algısı

Odak grup görüşmelerinde dile getirilen şiddet nedenleri arasında, erkeklerin namusla ilgili algıları ve aldatılmaya ilişkin düşünceleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Namusun ne anlama geldiği konusunda yapılan tartışmalarda, namusu “**ekmek parası**” ya da “**alın teri**” olarak tanımlayan katılımcılar olmakla birlikte, cinsellikle ilişkilendirenlerin daha fazla olduğu görülmüştür. Özellikle, eğitim düzeyi liseden daha az olan katılımcıların çoğu, namusu cinsellikle birlikte ele alarak, evli kadınlar açısından daha da önemli olduğundan söz etmişlerdir. Namusu “**koruma içgüdüsü**” ya da “**namus dediğin zaman senin sahibin, eşin senin sahibindir**” biçiminde tanımlayan lise düzeyinden daha az eğitimi olan bekâr bir katılımcı, kendisi ve yakın çevresi için namusun çok önemli olduğunu belirtmiş ve namusun korunması adına şiddetin kabul edilebilir olduğundan söz etmiştir.

Odak grup görüşmelerinde erkeklerin kadına yönelik şiddete en fazla tolerans gösterdikleri konular namusla ilgili konulardır. Erkeklerin çoğu aldatılma konusundan söz etmişler ve kadına yönelik şiddete yönelik verdikleri örneklerde, kadınların eşlerini aldatması durumunda erkeğin şiddete başvurmasının haklı olduğuna değinmişlerdir. Erkeklerin aldatılmalarına ilişkin örnekler veren katılımcılar, hayali durumlardan söz ederken bile erkeklerin aldatıldığında düşünemediklerini ve şiddete başvurabildiklerini belirterek, şiddeti haklı çıkarmaya yönelik ifadeler kullanmaktadırlar:

“...şöyle bir hayat var: Ben evliyim çoluk çocuğum var, evime gidiyorum tak benim yatağımda kadınının yanında başka birisi var. Bana kim yardım edecek? Daha artık yatakta görmüşüm ben, yani kusura bakmayın bu ihanet. Yani o anda gitti beyin, ne düşünebilirim ve o an bana kim yardım edecek?”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Erkeğin namusunu ilgilendiren bir durum olarak bahsedilen kadının aldatması, bazen de aldatma şüphesi, kadınların yaşam haklarının ellerinden alınması noktasına kadar gidebilmektedir. Bekâr erkekler ile yapılan başka bir odak grup görüşmesinde, 34 yaşında, ilkokul mezunu bir katılımcı, namusun kendisi ve çevresi açısından cinselliği çağrıştırdığından söz ettikten sonra sakin bir şekilde **“Evli olsam eşimi nasıl öldürebilirim. Beni aldatırsa onu öldürürüm, gözümü kırpmam bile belki”** diyerek aldatma durumunda şiddete başvurmanın ötesinde, öldürmenin bile söz konusu olabileceğini belirtmiştir. Bunun üzerine diğer katılımcılar da aldatmanın affedilemeyeceği ve ölümlü cezalandırılacağı konusunda genel bir kabul olduğundan söz etmişlerdir. Katılımcıların biri bu ruh hâlini **“kesinlikle Ortadoğu’da ve Türkiye’de yaşayan %90 erkek bu tavırda yani”** sözleriyle genellemiş ve konunun coğrafi sınırlarını genişletmiştir. Aldatılma durumunda şiddeti onaylayan bu konuşmaların etkisi şiddetin nasıl haklı görülebildiğini ve erkeklerin birbirlerinden nasıl etkilendiğini göstermektedir. Bu konuşmalar üzerine, bekâr genç erkekler arasında geçen konuşma, erkeklerin çoğunda şiddet uygulama potansiyelinin olabileceğini göstermektedir:

“K: Ben şahit oldum ben olsam ben de yaparım diyene, namus kardeşim değişmez diyen bir sürü erkek tanıyorum.

A: Yav öyle var hani demin dedi ya arkadaş, beni aldatırsa öldürürüm. Kimse o durumda belki soğukkanlı olamaz, ben öldürmem diyemez, soğukkanlı olamaz. Belki ben dâhil uygulardım bilmiyorum o duruma kimse gelsin istemem. O durumda ben napacağımı bilmiyorum.”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Erkeklerin kıskanç olmaları nedeniyle aldatılma şüphesi içinde olmaları dahi, kadınlara şiddet uygulanmasının ya da öldürülmesinin kolay kabul edilebilmesini gündeme getirmiştir. Evli ya da bekâr odak grup katılımcıları aldatılma konusunu bu kadar çok gündeme getirmelerine rağmen, erkeklerin aldatmasından neredeyse hiç söz etmemişlerdir.

11.1.1.4. Kadınların haklarının bilincinde olması ve “itaat etmeme”leri

Erkeklerin dile getirdiği şiddet nedenleri arasında, erkeğin uyguladığı şiddetin sorumluluğunu şiddet mağduru kadına yükleyen bir yaklaşım yer almaktadır. Kadınları suçlayan bu yaklaşım, eğitim düzeyi ya da medeni durum farkı gözetmeksizin, kadın-erkek ilişkilerinde geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini destekleyen erkekler tarafından dile getirilmiştir. Genç erkeklerin bazıları “eğitimi”, “özgür” ve **“haklarının bilincinde olan”** kadınların, daha fazla şiddete maruz kaldıklarından söz etmişlerdir. Özgür kadınlar için bir katılımcının kullandığı **“oyunbozan”** ifadesi, kadınların geleneksel olarak kendilerine biçilen rolleri değiştirme çabalarını ortaya koymakta ve bu durumun şiddete neden olduğuna dikkat çekmektedir. Kadınların hakları

konusunda bilinçlenmeleri, erkeklere kendilerinden önceki kuşaklar gibi itaat etmemelerine neden olmaktadır. Bundan rahatsızlık duyduğunu dile getiren odak grup katılımcılarından biri, isyan ederek geleneksel rollerin dışına çıkan kadınların erkekleri sinirlendirdiğini, sokaklara çıkıp eylem yapan ve erkekler aleyhine slogan atan kadınların şiddeti tetiklediğini belirtmektedir:

“Niye doğuyor şiddet mesela gastede, televizyonda da izledim yazıyor, pankart açmışlar. İşte şiddete karşı ‘biz kimsenin namusu değiliz’ böyle bir şey yazmışlar. Aslında yanlış bir şey o söz, onların o pankartı açması söz söylemesi erkekleri sinirlendiriyor. Aslında onlara karşı bir şeyleri tetikliyor.”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Kadınların isyankârlığının şiddeti tetiklediğinin dile getirilmesine benzer biçimde, gündelik yaşam içinde kadınların “çok konuşmaları” da bir çeşit karşı çıkma ya da boyun eğmeme olarak algılanmakta ve şiddet nedenleri arasında belirtilmektedir. Erkeklerin anlatımlarına göre bu durum karşısında çaresiz kalan erkekler, şiddete başvurabilmektedir. Erkeğin iş yaşamında karşılaştığı sıkıntılara vurgu yaptıktan sonra, erkeğin şiddet uygulamasını **“belki çaresizlik, ... susturma amaçlı, sussun diye. Çünkü ben de gördüm adamların çoğu eşinin çenesinden çekiyor. Çene, konuşması, artık susturmak için belli bir yerde vurmak zorunda kalıyor diye düşünüyorum”** diyerek gerekçelendiren bakış açısı şiddet uygulayan erkeklerden çok, kadınları suçlamakta ve kadınların susmamalarını şiddet nedeni olarak göstermektedir. Odak grup katılımcıları arasında eğitilmiş kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıklarını, ancak yaşadıkları şiddeti gizlediklerini savunanlar da mevcuttur.

Erkeklere itaat etmemeyi şiddet nedeni olarak belirtenlere karşın kırsal kökenli, ailesinden destek alamayan ve kendi ayakları üzerinde duramayan kadınların daha fazla şiddete maruz kaldığını dile getirenler olmuştur. Katılımcılar daha çok yakın çevrelerindeki tanıdık kişilerden örnekler vererek, kadınların daha geleneksel ilişkiler içinde olmalarının şiddete maruz kalma risklerini artırdığından söz etmişlerdir. Geleneksel ailelerde yetişen kadınların, eğitim imkânlarından yararlanamaması, kendilerine ait gelirlerinin olmaması gibi faktörlerin şiddeti artırıcı etkisinden bahsedilmiştir. Polis olarak görev yapan bir katılımcı, karakoldaki başvuruları dikkate alarak kadınların destekten yoksun olmalarının da şiddete olan etkisini şu sözlerle aktarmıştır:

“ ...Bayanın tutunabileceği bir dal olursa mesela iş anlamında, aile anlamında, o kişinin şiddete uğrama ihtimali biraz daha zayıf oluyor. Çünkü böyle şeyleri prim vermiyor; fakat bayan eşine kendini bağımlı hissediyorsa, hani böyle maddi manevi anlamda destek bulamıyorsa.

Bu yine şiddete zemin oluşturan bir faktör olarak gözüktüyor. Bu da gene eğitim seviyesi düştükçe, iş anlamında ve benzeri anlamlarda imkânlar kısıtlandıkça gene çoğalabilecek bir durum.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Kadınların eşlerine karşı daha uysal olmalarının onları şiddetten koruyacağını savunan altı yıllık evli bir katılımcı, son dört yıldır eşiyile sorun yaşamamalarını eşinin davranışlarındaki değişim ile açıklamaktadır. Aşağıda dile getirilen erkeğin ailesinden yaşlı bir kadının verdiği nasihatın, çiftin ilişkisinde ne derece etkili olduğunu bilmemekle birlikte, erkeğin anlatımından, kadının eskisine oranla daha fazla erkeğin sözünü dinlediği ve bu durumun erkeği rahatlattığı anlaşılmaktadır:

“...aldığım para yetmedi. Ben o zaman el kaldırdım eşime... Benim de hoşuma gitmiyor, senin istediğin bir şeyi alamamak benim zoruma gidiyor... Zaten ben çocuklar için çalışıyorum, senin için çalışıyorum. O zamanda bi o ara hatta el kaldırdıktan sonra babamın bir büyüğü vardı akrabası. Kadın altmış beş yetmiş yaşında. Geldi hanıma dedi ki “Biz” dedi “gelirken dedi genç kızken bizim herifler dedi köyde kahveye gider, biz tarlaya gideriz, tarla tapanı hallettikten sonra eve geliriz. Yemeği hazırlarız. Onlar kahveden gelene kadar, yemek hazırlanmazsa dayak yedik dedi yetiştiremezsek. Yani bu geri kafalı insanların yapacağı şey. “Şimdi bulaşık makinan var” diyor,” çamaşır makinan var” diyor. “Her şey elinin altında. Fırının var. Yani senin yapacağın gelinlikte ne var ki?” diyor... Onların yaşadıklarına bakarak kendini şey yaptı. O gün bugün dört sene oldu daha bir laf dalaşımız dahi olmamıştır belki hanımdan dolayı.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Kadınların itaat etmedikleri için şiddete maruz kaldığını ve uyumlu olmaları durumunda şiddetin ortadan kalkacağını savunan bu görüşler, geleneksel toplumsal cinsiyet rollerini destekleyen erkekler tarafından dile getirilmiştir. Aynı odak grup görüşmesinde tartışma ilerledikçe, erkeklerin belirlediği kurallara uyan kadınların da şiddete maruz kaldıklarının vurgulanması, geleneksel rollere uygun davranmanın kadınların şiddete maruz kalmasını önlemediğini ortaya koymuştur:

“ ... ama gerçekten hiçbir şekilde oyun kurallarını bozmayan bir şekilde oyunu kurallarıyla oynamaya çalışan kadınlar bile daha fazla oyunun kuralına uydukça şiddet görebiliyorlar işte.”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

11.1.1.5. Erkeğin evi geçindirme sorumluluğu

Geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin erkeklere yüklemiş olduğu evi geçindirme sorumluluğu, erkeklerin şiddetin nedeni olarak daha çok ekonomik nedenleri dile getirmelerine yol açmaktadır. Ekonomik sorunlar ya da erkeklerin iş yaşamında maruz kaldıkları baskı, yorgunluk, hoşnutsuzluk aile içinde şiddete neden olarak dile getirilmektedir. Özellikle çalışma yaşamında sorun yaşadığını belirten, daha çok güvencesiz işlerde, asgari ücret karşılığı çalışan erkekler ekonomik sıkıntıların aile içindeki gerginliklerin temel nedeni olduğuna değinmişlerdir.

Kadınlar için ev işleri ve çocuk bakımı, erkekler için ise evin geçimini sağlama sorumluluğunu keskin çizgilerle tanımlayan geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri kadınlar kadar erkekleri de baskı altına almaktadır. Odak gruplarda, evi geçindirme sorumluluğunu üzerinde taşıyan evli katılımcılar, sadece geçim sıkıntısının değil, iş yaşamındaki sorunların da kendilerini strese soktuğundan söz etmişlerdir. İş saatlerinin uzun olması, iş hayatında yeterince mutlu olmama gibi sorunlarla eve yorgun gelen erkekler eş ve çocuklarının taleplerini karşılamamanın kendileri açısından zor olduğuna değinmişlerdir. Çocuklarının istediği ilgi nedeniyle aile içinde yaşanan gerginlikleri bir katılımcı şöyle açıklamıştır:

“Erkekler neden şiddet uyguluyo... mesela hanımın üstüne gelmezse veya çocuklar senle çok uğraşmazsa, çocuğuna sevgi gösteriyorsun, napiyo üstüne hopluyo o şekilde sen “oğlum git” diyosun, “kızım git” diyosun. Eğer bunları anlamayan bi çocuk olursa şiddet demeyelim de yani, napiyosun [eliyle hareketi gösteriyor] alıyosun hızlı bi şekilde oturtuyosun mesela. Ondan sonra napiyo, sana küsüyo, darlıyo kızıyo. Ondan sonra hanımın napiyo, tepki gösteriyo “çocuğa niye öyle davranıyosun” diye... Yani ailede huzursuzluk çocuklardan da çıkabiliyo.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Şiddet nedeni olarak ekonomik sorunlar dile getirilse de, ekonomik sorunu olmayan erkeklerin de şiddet uyguladığından söz edilmiştir. İşçi ailesinde yetişmiş bekâr bir katılımcı, şiddetin ekonomiden bağımsız olduğunu şu sözlerle vurgulamıştır:

“Şöyle bir bakış açım var yani hepimiz sanırım işçi ailenin çocuklarıyız. Bizim ekonomik bağımsızlığımız olmadığı için zaten öyle yetiştiği için ekonomiyi ön planda alıyoruz. Şiddetle ekonominin bence alakası yok, işçi sınıfındaysan tamam var, ama arkadaşım adamın cebinde milyarlar var. Gidiyor kadınlı yatıyor, kadını öldürüyor çıkıyor. Şiddet, bu kadar basit.”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

11.1.1.6. Erkeğin alkol kullanımı

Eşleri ya da birlikte oldukları kadınlara şiddet uygulayan erkeklerin, şiddet uygulamayan erkeklere oranla, daha fazla kötü alışkanlığa sahip olma eğiliminde oldukları birçok çalışmada⁵ ortaya konmuştur. Bu davranışlar arasında sık alkol kullanımı da, erkeklerin şiddet uygulamasını artıran faktörlerden biri olarak belirtilmektedir. Bu araştırma kapsamında, alkolün şiddeti tetikleyici bir etkisi olduğu odak grup görüşmelerinde gündeme getirilmiştir. Bekâr ve eğitimi lise düzeyinin altında olan katılımcılardan biri, çevresinde gözlemlediklerine referans vererek **“kavgalar olduğu an, iki eş arasında kavga olduğu an ... genelde hep erkeğin alkollü olduğu anlar oluyor”** sözleriyle alkolü şiddetin nedenleri arasında gördüğünden söz etmiştir. Benzer biçimde düşünen başka bir katılımcı da, şiddet uygulanmasını doğrudan alkol alınması ile ilişkilendirmiştir:

“... İnsanlar bunu kendini kaybettiği zaman yapıyor. Kendini kaybetmesinin sebebi de, o anda alkol alıyor. Alkol alıp karısını döven çok oluyor. Normalde ... karısıyla, çocuklarıyla iyi geçinen biri alkol aldığı zaman hani normalde aşırı tepki göstermeyeceği bir şeye aşırı tepki gösterip, dövabiliyor yani. “

(Birlikteliği olan bekâr, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Alkol konusunda erkeklerin dile getirdikleri başka bir görüş ise, kadınların alkol alan erkeklere karşı daha toleranslı olmaları gerektiği biçiminde aktarılmıştır. Örneğin, sokakta tanıklık ettiği bir tartışmayı aktaran bir katılımcı, erkeğin alkol aldığı zamanlarda kadının tolerans göstermemesinin yanlış olduğunu savunmuştur:

“ ...Kadın diyo ki “ben seni istemiyorum” diyo... “Sen evine bakmıyorsun”, “İçiyosun, ondan sonra geliyorsun huzursuz ediyosun”... adam diyo ki “git ya” diyo, “ben” diyo, “tamam düzeleceğim” diyo... İçkili adama bulaşmadığın takdirde, hiçbir zaman karşısındaki insana zarar vermez. Sadece düşüncesi nedir, içkidir o anda... Ama içkiyi bayanlar napiyo tasvip etmiyolar, diyolar ki “böle böle, benim eşim içmesin.” Ya, bırak, o gün içmiş, doğru değil mi? Bırak, gitsin o naapsın, kanepede yatsın sen git kendi odana yat, doğru değil mi, sorun çıkarma. Şiddeti napiyo, yavaş yavaş kendi hazırlıyo. O vakit olay bu.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Kadınların içkiyi onaylamamalarına değinen bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip başka bir odak grup katılımcısı ise, **“Eve girdiğin zaman “Zikkım iç!”**. **Bizim kadınların en çok kullandığı şey “Şöyle yap”**, **“Böyle yap”** biçimindeki ifadelerin erkekleri rahatsız

⁵ Dünya Sağlık Örgütü'nün altı bölgede (Afrika, Amerika, Orta Akdeniz, Avrupa, Güneydoğu Asya ve Batı Pasifik) yer alan 81 ülkede yapılmış 155 çalışma verisini derleyen rapordan alınmıştır. WHO (2013). Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-partner Sexual Violence. Geneva, Switzerland.

ettiğini belirtmiştir. Erkeklerin alkol kullanmalarına ilişkin olarak verilen bir başka örnekte ise, alkol kullanıp eşine şiddet uygulayan bir erkeğin içmesinin nedeninin, karısının davranışlarıyla ilişkilendirilmesidir. Aşağıda aktarılan örnek, alkole toleransı daha az olan toplumun, kadına yönelik şiddet konusunda ne kadar toleranslı olduğunu göstermektedir:

“... bir akşam ev arkadaşımın annesiyle birlikte oturduk akşamın ilerleyen saatleri balkonda, ... karşı apartmanda... bir adam bağıyor, bir kadın bağıyor. ... sonra balkondan bir şey düştü, karanlık çok fazla görmedim. Sonra ertesi gün olayın ne olduğu anlaşıldı. Adamın ciddi sorunları var, kadına şiddet uyguluyor, alkol ve benzeri hani kısaca klişe olarak bütün o kötü koca emarelerine sahip. Kadın da boşanma davası açmış, adam da hani ben alkollüyüm... o zaman napayım bari işte kadını dövüyüm diyor sonra kapısına dayanıyor. Kadın da ondan sonra balkondan yan balkona geçmeye çalışırken düşüyor... Bu olayı ben ev arkadaşımın annesinden öğrendim... Kadın, kendi kadın olmasına rağmen böyle bir durum içerisinde şu cümleyi kurdu. 'Hani kim bilir kadının dostu mu var, ne varsa adam alkolik olmuş'. Ya Türkiye'de... Sadece Türkiye'de değil ben bu coğrafyada özellikle olduğunu tahmin ediyorum kadının herhangi bir durumda kendini haksız görme eğilimi var.”

(Birlikteliği olan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

11.1.2. Kadınları yaralayan ve öldüren erkeklerin bakışından şiddetin nedenleri

Araştırma kapsamında kadınlara uyguladıkları şiddet nedeniyle ceza almış olan 12 erkek ile görüşülerek, onların kadına yönelik şiddet hakkındaki görüşlerinin kendi yaşadıkları üzerinden anlaşılması amaçlanmıştır. Görüşmelerin 2'si denetimli serbestlik kapsamında eğitim alan, 10'u ise cezaevinde bulunan erkekler ile yapılmıştır. Görüşülen erkeklerin hepsi evlenmiş ve eşlerini yaralama ya da öldürme nedeniyle farklı cezalar almışlardır. Bu erkeklerin 7'si eşini öldürmesi, 3'ü eşini yaralaması nedeniyle cezaevinde bulunmakta iken, eşini yaralayan 2 erkek denetimli serbestlik kapsamında öfke kontrolü eğitimine devam etmektedir. Eşini öldüren erkekler, öncelikle silah, daha sonra ise bıçak ve bir ölüm de ise kemer kullanmışlardır. Farklı cezalar almış olan bu erkeklerin, hepsinin yaşadıkları olaylara ilişkin anlatımlarından, kadına yönelik şiddetin nedenlerinden bahsederken, şiddeti önemsemedikleri ve kadınları suçlayarak kendilerini haklı çıkarma eğiliminde oldukları görülmektedir. Erkeklerin eşlerini yaralama/öldürme ile sonuçlanan olayları aktarımlarında iki farklı eğilim göze çarpmaktadır:

- Yaralama ya da öldürmenin “kaza” sonucu gerçekleşmesi,
- Öldürülen kadının suçlanması ve cinayetin gerekçelerinin açıklanması

Görüşülen erkekler, genellikle aldıkları cezaları hak etmediklerini düşünmekte ve ceza almalarının nedenini, eşleri başta olmak üzere diğer kişilere yüklemektedirler. Bu erkekler, kadınları ve kadınların yakın çevresindeki kişileri, kendilerinin 'onaylamadığı davranışları' yapmaya devam etme, yeterince 'iyi anne' ve 'iyi eş' olmama ya da aldatma gibi nedenler ile suçlamaktadır. Bu suçlamalarda, cezaevi ortamında bulunanlar açısından benzer suçları işlemiş erkeklerin bir arada olmalarının etkisini göz ardı etmemek gerekmektedir.

11.1.2.1. Yaralama ya da öldürmenin “kaza” sonucu gerçekleşmesi

Kadına yönelik şiddet konusunda yapılan araştırmalar, şiddet uygulamış erkeklerin genellikle bunu kabul etmediklerini ya da önemsemedikleri için bu konuda fazla konuşmak istemediklerini ortaya koymaktadır. Cezaevinde görüşülen erkeklerin bir kısmı da eşlerini yaraladığını/öldürdüğünü benzer şekilde kabul etmemekte ve olayın kaza sonucu gerçekleştiğini iddia etmektedir. Cezaevinde görüşülen ve ikinci eşini öldürmekten 24 yıl hapis cezası alan 46 yaşında, lise mezunu olan A.'nın anlatımı, eşini öldürmeyi inkâr eden yaklaşıma örnek olarak verilebilir. A., eşini sevdiğini, öldürmek istemediğini ancak ölümüne sebebiyet verdiğini söylemiştir. A., ceza almasına neden olan olaydan söz ederken, eşi ve eşinin ailesiyle ilişkisinden uzun uzun bahsettikten sonra eşini öldürdüğü anı kısaca anlatma yolunu tercih etmiştir.

A. eşini öldürme anından söz ederken, kendi durumunu detaylı bir şekilde anlatmasına rağmen eşini vurduğunu dahi anlamadığını ve olayın kaza olduğunu dile getirmiştir:

“Bu arada eşim de içeride birileriyle tartışıyordu. Ben içeri girmedim, tartışmaya katılmak istemedim. Ben gidiyorum dedim... öğrendim ki benim evden uzaklaştırma tedbiri bitmiş, benim haberim yok... Bana tehdit, küfür, hakaret... ama göndermiyorlar, kapıyı kitlediler. Evde yedek anahtar var, onu buldum. Bu son olacak dedi, eşyalarımı topladım. Silahımı gardrobun arkasından aldım. Bir yandan çıkmaya bir yandan anahtarları bulmaya çalışıyorum. Elim kum eşya dolu, bi yandan silah elimde, anahtarları bulup buluşturmaya çalışıyorum. O anda hâla bana küfürün bini bir para. Bi an 'pat!' diye bir ses geldi. Halbuki silaha mermi vermedim, nişan alıp ateş etmedim. Baldızım şaşırды, eşimden bu arada küfürler devam ediyo, ben de iskaladı sandım. O sırada baldızım ver anahtarı kapıyı açayım dedi, ben de verdim, çıktım. Baldızım, eşimle birlikte içeride olduğu hâlde vurulduğunu görmemiş. Ben dışarı çıkarken kapıdan ablamı vurmuşsun dedi. Ben de aşağıdayken ambulansı ve cinayet masasını aradım. Bana orda beklemene gerek yok bize gel dediler. Daha

sonra normal polisi aradım, onlar da kalk buraya gel dediler. Ben de Kızılay'a indim, bi arkadaşımın ofisine. Kendimi toparlayınca polisi aradım, eşin öldü dediler ben de teslim oldum.”

(46 yaşında, lise mezunu, cezaevi görüşmesi)

A. babasıyla birlikte kendi servis araçlarında çalışırken, servis şoförlüğü yaptığı araçtaki işçilerden birinin akrabasıyla bir ilişki yaşamıştır. İki çocuk sahibi olan A. birlikte olduğu kadının gebe kalması üzerine ilk eşinden ayrılarak ikinci evliliğini yapmıştır. Boşanma nedeniyle kendi ailesiyle arası bozulmuş ve babasıyla ortak işinden ayrılarak taksicilik yapmaya başlamıştır. İkinci evliliğinden de iki oğlu olmuştur. Bu süre içinde baldızı çocuklara bakmak üzere onlarla birlikte yaşamaya başlamış ve A. hem baldız hem de eşinin babası ile sorunlar yaşamaya başlamıştır. Eşinin babasının evlendiği kadından hoşlanmayan A. baldızının bakkala borçlanmasından da şikâyetçidir. Ayrıca, maddi durumlarından şikâyetçi olan eşi çalışmak istemiş ve bir emlakçıda işe girmiştir. Kayınpeder ve kayınpederin eşinin onlarda olduğu bir yılbaşı gecesinde yaşanan şiddet nedeniyle hakkında evden uzaklaştırma kararı alınmıştır. Bu arada eşi boşanma davası açmıştır. Evden uzaklaştırma kararı sürecinde eşi, bronşit olan çocuklarının masraflarını karşılayamadığı için kendisini aramış ve bu durum yeniden birlikte olmalarına neden olmuştur. Eşinin mahkemede boşanmaktan vazgeçmesi üzerine tekrar evliliklerini kurtarmaya çalışmışlar ve ilk bir iki ay başarılı olmuşlardır. Eşinin bu kez son olacak diyerek ilişkiyi bitirmek istemesi üzerine, evden gitmek üzere eşyalarını toplarken elindeki silahın patlaması sonucu eşinin ölümüne sebebiyet verdiğini aktarmıştır.

(46 yaşında, lise mezunu, cezaevi görüşmesi)

Eşini yaralamış olan 33 yaşındaki başka bir erkek de benzer biçimde, eşinin yaralanmasının kaza sonucu olduğunu belirtmiştir. Olayın nasıl gerçekleştiğini anlatırken, kendi yaşadığı olumsuzluklar ile nasıl bir ruh hâlinde olduğunu öncelikli olarak anlatmıştır:

“Çok bunalımdaydım bir süre önce düşmüştüm merdivenden. Ameliyat oldum idrar yolları çatladı iki sefer dışarda bir sefer burda ameliyat oldum daimi olarak sorun olacak. Aynı zamanda işlerim çok ters gitmeye başladı. Psikolog psikiyatrist görsem o hâldeydim aslında, o gün evimde silahla oynuyordum silahın yayı bozuktu onu tamir etmeye çalışıyordum. O arada eşim geldi yine tartışmaya başladık işin gücün yok boş duruyorsun diye söyleniyordu. Elimdeki silaha yapıştı. O esnada patladı mermi böyle [eliyle kurşunun izlediği yolu kendi kolundan boynuna doğru gösterdi] merminin hızı düşük olduğu için kolundan girdi, böyle içinde dolaşıp önce omuz altını sonra, ordan boynuna sonra ordan da omuriliğın oraya geliyor”.

(33 yaşında, ilkokul mezunu, cezaevi görüşmesi)

Cezaevindeki erkeklere benzer biçimde, eşini yaralaması nedeniyle denetimli serbestlik kapsamında ceza alan 51 yaşındaki, ortaokulu terk etmiş bir erkek de eşinin yaralanmasını kendisiyle çok az ilişkilendirmiştir ve bir nevi kazadan söz etmiştir:

“Ben o gün iki tokat attım orda. O da dişlerini tamir ettiriyordu falan komple, takma diş falan yaptırıyordu. Şurasında [dudağının kenarını gösteriyor] yara vardı, o yara kanamış. Onkoloji hastanesinden rapor almış on gün. Ondan sonra biz buraya patladık [patladık cezaevine girmek anlamında], mahkemeye çıktım.”

(51 yaşında, ortaokul terk, cezaevi görüşmesi)

11.1.2.2. Öldürdüğü eşi suçlama ve cinayeti gerekçelendirme

Kadınlara yönelik şiddet olaylarında ve kadın cinayetlerinde, erkekler genellikle bir gerekçe bulmaya çabalamakta ve yaşadıkları olayla ilgili olarak yaraladıkları ya da öldürdükleri kadınları suçlamaktadırlar. Yaşanan olayların çoğunda “kıskançlık”, “aldatma” ya da “aldatma şüphesi” gündeme getirilmektedir. Aldatma konusu, odak grup görüşmelerine katılan genç erkekler tarafından şiddetin toplum tarafından onaylanma gerekçelerinden biri olarak aktarılmıştır. Eşlerini öldüren erkekler, genç erkekleri doğrular biçimde, kendilerini temize çıkarmanın ötesinde, toplumun namus anlayışına uygun bir gerekçe olarak “aldatmadan” söz etmektedirler. Eşini öldüren, 39 yaşındaki ortaokul mezunu K.’nin anlattıkları, toplumun namusa yaklaşımını ve aldatma durumunda şiddetin nasıl onaylandığını göstermektedir.

K. ailesinin istememesine rağmen eşyle severek evlenmiş ve bu evlilikten bir oğlu olmuş. Eşinin eve ve çocuklara yeterince ilgi göstermemesinden ve eve geç gelmesinden evliliğin başından beri şikâyetçi. Eşi çalışmak isteyince aralarında sorun yaşanmış, güvenlik sertifikası almak için kursa gitmesiyle gerginlikleri artmış. Eşi kursa gidiyorum diyerek bir süre eve gelmemiş, eve gelip sonra tekrar evi terk etmiş. Ancak yeniden evden gittiğinde çocuk K.’da kalmış. K. boşanma davası açmış, ancak bu arada eşi çocuğu almak istediğini belirtmiş. K. çocuğu vermeyeceğini söyleyince, eşi onu öldürmekle tehdit etmiş. Dönercide çalışan K. tehditlerden çekindiği için sabah et sıyırma bıçağı ile doğrama bıçağını yanına almış. Sabah servis aracını beklerken gelen eşi ile çocuk konusunda tartışmışlar, eşi küfür edince arkadaşlarının yanında rezil olduğunu söyleyen K. o anda bıçak ile eşini öldürmüştü. Öldürdüğü anı “gözüm döndü” biçiminde anlatmıştır.

(39 yaşında, ortaokul mezunu, cezaevi görüşmesi)

Eşini öldüren K.’nin anlatımı, kendisini suçlu hissetmemenin ötesinde haklılığını ortaya çıkarmaya yöneliktir. Sürekli olarak eşinin yaptıklarından söz eden K., eşinin kendisini öldürmekle tehdit ettiğini, kendisini aldattığını, çocuğu almak istediğini ve iş yerine gelerek kendisini rezil ettiğinden söz ederek, kendisini öldürmeye iten süreçte haklılığını aktarmaya çalışmaktadır.

Eşini öldüren 32 yaşındaki ilkökul mezunu başka bir erkek ise **“Bu adam niye bunu dövüyo? Bazı durumlarda olabilir. Aldatma durumlarında olur. Biz Türk erkeği, bunu gururumuza yediremeyiz. Erkeklerde kıskançlık var”** sözleriyle işlediği cinayetin gerekçesi olarak, eşinin kendisini aldatmasını göstermekte ve aldatma durumunda öldürmenin kabul edilebilir olduğundan bahsetmektedir.

Eşini yaraladığı için cezaevinde bulunan 49 yaşında, ilkokul mezunu başka bir erkek ise, benzer şekilde kadınların erkekleri dinlememesinin altında aldatmayla ilgili bir durum olabileceğine değinmektedir: **“Ya adamı dinlemiyö, ya da altında başka bişey var yani. Başka yollara sapma. Dost buluyo. İnternet çıktı, telefon çıktı. Akşama kadar takip edemiyosun. Yoksa durup dururken niye vursun adam, cinayet olsun.”**

Erkekler, uyguladıkları şiddeti ve cinayetleri gerekçelendirirken aldatma durumunun gerçekleşmesini net olarak ifade etmemekle birlikte, sık sık farklı cep telefonu ya da facebook gibi bilgisayar üzerindeki ağların aldatmaları artırdığından söz etmekte ve eşlerinin bu kanallar ile kendilerini aldattığından şüphelendiklerini belirtmektedirler. Örneğin, 46 yaşındaki lise mezunu A., eşinin facebook'ta birçok arkadaşı olmasından rahatsız olduğunu, kaçamak telefon görüşmelerinden şüphelendiğini ve bu konuda tartışıklarından söz etmektedir.

Erkeklerin şiddete ilişkin anlatımlarında kullandıkları ifadelerde, görüşmenin mahkeme ortamında yapılan savunmalara benzediği dikkat çekmektedir. Eşini öldürmesi nedeniyle ceza almış olan erkeklerin yaşadıkları olaydan söz ederken dikkatli konuşmaları, özellikle hâlen davası devam eden bir kişi için tahrik indirimini⁶ gündeme getirmesi açısından önemlidir. Erkekler, öldürdükleri ya da yaraladıkları eşlerinin hatalı olduğunu vurgulayarak anlatmakta ve çoğunda bir aldatma durumundan söz etmektedirler. İşlenen cinayetlerde, aldatma şüphesinin ardından, erkeklerin ruh hâlinin olumsuz olmasından ve evde bulunan silah ile oynarken ya da silahı temizlerken beklenmeyen bir patlamadan söz edilmiştir.

Eşini öldüren erkekler arasında pişmanlık çok az gündeme getirilmiştir. Pişman olduğunu söyleyenler ise kendi hayatları ve çocuklarının hayatlarıyla ilgili kaygılarını dile getirmektedirler. Eşini öldürdüğü için 20 yıl ceza almasından söz eden 32 yaşındaki ilkokul mezunu bir erkek, **“Keşke olmasaydı. Onu kurtardık, kendimizi yaktık. Çocuklar da ortada kaldı. 20 sene ceza aldım. Şuraya değer mi yani? Çocuklarımın yanında olacağım gün, böyle bi durum oldu”** sözleriyle çocuklarının yanında olamamaktan dolayı duyduğu sıkıntıyı dile getirmektedir. Ancak eşini öldürmekten dolayı herhangi bir pişmanlıktan söz etmemiştir. Cezaevinde genel olarak pişmanlıkla ilgili söylenenleri **“Herkes üzülüyo. Keşke olmasaydı diyo. Üç tane çocuğum kaldı ortada. Bi cana kıysam da cezası çok diye üzüldüler”** sözleriyle aktarmıştır. Burada eşini öldürmüş olmayı **“bir cana kıysam da”** ifadesi ile aldığı cezanın eşini öldürmekten daha önemli olduğunu belirtmiştir. Benzer biçimde, cezaevindeki erkeklerin genelde aldıkları cezaları fazla bulduklarını da eklemiştir.

Eşini öldürmekten 15 yıl ceza almış olan K., namusu için karısını öldürdüğünü belirtmekte ve herhangi bir pişmanlıktan söz etmemektedir. Aksine, karısını

⁶ Görüşülen erkekler arasında tahrik indirimi alan bulunmamakta, hâlen davası devam eden bir kişi bulunmaktadır. Ancak görüşmecilerin bazılarının söylemlerinde, dava sürecinde tahrik indirimi almak için ezberledikleri ifadeleri kullandıkları görülmüştür.

öldürmesi konusunda haklı olduğunu ve toplumun da kendisi gibi düşündüğünü söylemektedir:

“Medya da bunu iyice abartıyor. Ben de cinayet işlemişim, işte kadını koruyamadılar kadına karşı cinayet işlendi. Peki sor bu adam, bu kadını niye öldürdü. Şimdi mesela, bir adam eşi yemek yapmadı diye öfkeleniyor karısını öldürüyor. Bir adam da namusu için eşi onu aldattığı için eşini öldürüyor. İkimize de müebbet ceza veriyorlar. Burada bir adalet yok. Ben mahkemeye çıktığımda böyle iddianamede ağırlaştırılmış müebbet bana öngörülüyor. Öbür adama düz müebbet. Sonra 15 yıl ceza aldım.”

(39 yaşında, ortaokul mezunu, cezaevi görüşmesinden)

Eşlerini öldürmek veya yaralamaktan dolayı cezaevinde bulunan erkekler, kadınların yaşamlarını yitirmesinden ya da sakat kalmalarından sorumlu olmalarına rağmen, genelde kadınların davranışlarını gündeme getirerek, benzer gerekçeler öne sürmektedirler. Erkeklerin öne sürdükleri gerekçelerin çoğu, toplum tarafında büyük oranda onaylanacağı tahmin edilen “aldatma” konusundadır. Cezaevindeki erkeklerin bazıları, eşlerini yaralamalarına ya da öldürmelerine ilişkin aktardıkları gerekçelerin kendilerini cezaevinden kurtarmaya yetmemesini şaşkınlıkla karşılamaktadır. Özellikle onaylanacağından çok emin oldukları “aldatma” ve “namus” konularını gündeme getirmelerine rağmen, genellikle erkek olan görevlilerin verdikleri cezaları kabullenmekte zorlandıkları görülmektedir. Bu kapsamda, görüşülen cezaevindeki erkeklerin birçoğu için, kendilerini anlamayan ve suçladıkları hâlde öldürdükleri kadınlardan yana tavır sergileyen devlet yetkilileri de suçlu konumundadır.

11.2. Erkeklerin şiddetle mücadele ve 6284 sayılı Kanun'a ilişkin düşünceleri

Bu kısımda, kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda Türkiye'deki hukuksal duruma ilişkin farklı gruplardan erkeklerin bakış açıları ele alınmıştır. Odak grup görüşmelerine katılan genç erkeklerin, denetimli serbestlikten yararlanan ve eşlerini öldürme/yaralama nedeniyle cezaevinde bulunan erkeklerin 6284 sayılı Kanun hakkındaki bilgi düzeyleri ve Kanun hakkındaki görüşlerine yer verilmiştir

11.2.1. 6284 sayılı Kanun hakkında bilgi

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, “şiddete uğrayan veya uğrama tehlikesi altında bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin usul ve esasları düzenlemek” amacıyla 2012 yılından beri yürürlüktedir. İnsan haklarına

dayalı ve kadın erkek eşitliğine duyarlı, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesini esas alan Kanun kapsamında, kadınları şiddetten koruyan özel tedbirlerin bir ayrımcılık olarak yorumlanmayacağı da belirtilmiştir.

Odak grup görüşmelerine ve derinlemesine görüşmelere katılan farklı eğitim, medeni durum ve meslek gruplarından erkeklerin çoğunun, Kanun hakkında yeterli bilgisi olmadığı görülmüştür. Araştırmada görüşülen erkekler, Kanun hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları hâlde, genellikle Kanun'la ilgili olumsuz görüş bildirmişlerdir. Bu olumsuz görüşler, genel olarak erkeklerin Kanun'dan çekindiklerini düşündürmesi açısından anlamlı bulgular olarak değerlendirilmelidir.

Erkekler Kanun'a ilişkin bilgileri medya ya da yakın çevre aracılığıyla öğrenmektedir. Eşlerine şiddet uyguladıkları için cezaevinde bulunan erkekler, genellikle kendi durumlarını ilgilendiren konuları bilirken, denetimli serbestlik kapsamında öfke kontrolü eğitimi alan erkekler Kanun'dan çok az haberdardır. Genç odak grup katılımcılarının ise kendileri/yakın çevresinden birileri şiddet ile ilgili bir sorun yaşamadıysa ya da işleri/ilgi alanları nedeniyle bu konuyla ilgilenmek durumunda kalmadıysa Kanun'a ilişkin bilgileri yok denecek kadar az ve kulaktan dolma bilgi düzeyindedir. Odak grup görüşmelerine katılan 3 yıldan uzun süredir evli ve lise ve üzeri eğitime sahip olan katılımcılardan sadece biri Kanun'u "6284 sayılı Kanun" olarak ismiyle dile getirmiş ve içeriği hakkında oldukça kapsamlı bilgiye sahip olmasını özel olarak konuyla ilgilenmesi biçiminde açıklamıştır. Onun dışındaki genç erkeklerin kadına yönelik şiddetin hukuksal boyutuna ilişkin bilgileri, daha çok televizyon ve gazeteden edindikleri haberlere dayalıdır. Konuyla ilgili bilgiyi daha çok tesadüfler sonucunda veya magazin kanalıyla öğrenmişlerdir.

Genç odak grup katılımcılarından bazıları, kadına yönelik şiddet konusunun çözümüne dair umutlu olmadıklarını ve yasal düzenlemeler yoluyla bu alanda olumlu bir gelişme yaşanacağına inanmadıklarını dile getirmişlerdir. Kadına yönelik şiddetin önleneyeğine inanmadıklarını belirten katılımcılar, bu nedenle konu hakkında bilgi sahibi olma gereği duymadıklarını söylemişlerdir. Ayrıca, kanunlardan genel olarak haberdar olmanın zor olduğu ve kanunların dilinin kolay anlaşılması, odak gruplarda gündeme getirilen 6284 sayılı Kanun'u bilmeme gerekçeleri arasında yer almaktadır. Farklı eğitim düzeylerinden genç erkeklerin, şiddetin azalması ve önlenmesi konusundaki bu karamsar ruh hâllerinin, kadına yönelik şiddet konusunda yasal açıdan elde edilen olumlu kazanımlara olan ilgiyi azalttığı söylenebilir.

Genç ve eğitimli erkekler, yasal düzenlemelerin bir kısmının bazı kadınlar için hayat kurtarıcı olabileceğine değinseler de, yapılanların çok yeterli olmadığını düşünmektedirler. Kanunların şiddetle mücadele için yeterli olmadığını düşünen katılımcıların dile getirdikleri en önemli argüman, yasal önlemlerin kâğıt üzerinde

kalmasıdır. Yüksek lisans öğrencisi genç bir erkek, yasaların uygulanmamasının, ülkenin önemli sorunları arasında olduğuna değinerek, önemli olanın zihniyet olduğunu vurgulamıştır:

“... Türkiye’de yasalarla pratik süreçler arasında çok ciddi bir açık var. Yani mesela gazetelere düşüyor ya bazen insanlar. Mesela [kadın] kendi mahallesindeki karakola gidiyor, polise şikâyetle bulunuyor ve polis tekrar eve gönderiyor. Yani çok aile merkezli bir toplum olduğu için Türkiye, tabii aile de çok erkek merkezli olduğu için... Yani yasalar, hani yasalara kalacak olsa mesela Türkiye’nin çok farklı pozisyonda bir ülke olması lazım; çünkü Anayasa’ya göre sosyal devlet işte efendim ne bileyim kadın erkek eşitliği var... Yani aslında yasaya da çok şey yapmamak lazım, Türkiye’de yasa dediğim gibi daha böyle hani fiili olarak bizim kendi hayatlarımızı icra etme biçimimizle, işte güya bize bir çerçeve sağlaması öngörülen yasalar arasında çok ciddi bir mesafe var.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

11.2.2. 6284 sayılı Kanun’a ilişkin görüşler

Araştırma kapsamında görüşülen erkekler, kadına yönelik şiddet konusunda yasal düzenlemeler ile özellikle 6284 sayılı Kanun hakkında görüşleri sorulduğunda çok detaylı bilgi sahibi olmasalar da görüşlerini dile getirmişlerdir. Kanun’u olumlu değerlendiren lise ve üzeri eğitilmiş genç erkeklerin katıldığı odak grup görüşmesinde, Kanun’un kadınlara yönelik pozitif ayrımcılık çerçevesinde ele alınması konusu dile getirilmiştir.

“...bence kadınlara yönelik pozitif ayrımcı olmak güzel bir şey. Yani bunu devlet yasası ile de olsa, kişisel de olsa, ... pozitif ayrımcılık bu anlamda kötü değil... Benim yani gözümün önünden gitmeyen görüntüler var hâla bu ülkede. ... kadınlar öldürülüyor ve devlet bunu önleyemiyor, devlet bu yasalarıyla da bunu önleyemez. Yani bu başka bir şey, çelişki işte...”

(3 yıldan kısa süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Eşine fiziksel şiddet uyguladığı için Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığı’nın düzenlediği eğitime katılan 46 yaşındaki, ortaokul mezunu S., derinlemesine görüşmede, 6284 sayılı Kanun ve tedbir kararlarından çok haberdar olmasa da, genel olarak yasaları olumlu bulduğuna değinerek Kanun’dan olumlu söz etmiştir:

“...Valla, yasalar hakkında fikrim, iyiii, çok güzel. Çünkü televizyonda akşama kadar televizyonda görüyoruz, neleri görüyoruz. Benim için

de bu ceza çok iyi oldu, bundan sonra gözümün önüne bakarım yani. İster istemez insan tabii ki öfkelenirse de, tepkisini, yani ne bilim, hâkim olması lazım. Bir noktadan sonra susacaksın.”

(46 yaşında, ortaokul mezunu, denetimli serbestlik görüşmesi)

6284 sayılı Kanun'dan haberdar olduğunu belirten 33 yaşında, eşini öldürmüş erkeklerden biri Kanun'u yorumlarken Avrupa'da yaşamış olması nedeniyle karşılaştırma yaparak Kanun'un olumlu bir kazanım olduğundan söz etmiştir: **“Çok güzel bir yasa, Avrupa'da da var. Ama kadınlarımızı eğitmeden hemen önüne koymak da. Önce eğiteceksin, erkeği de, kadını da”**.

Erkeklerin birçoğunun Kanun'la ilgili olumsuz görüş dile getirmeleri, Kanun'un erkeklerin iktidarını sarsan önemli bir adım olması açısından önemlidir. Eğitimi lise düzeyinin altında olan evli bir odak grup katılımcısının yasalarla ilgili görüşlerini aktarırken, kendi eşinin haklarını bilmesini istemediğini belirten sözleri, kanun hakkında genel olarak erkeklerin olumsuz görüş bildirmelerinin nedenini ortaya koyan bir örnek olarak değerlendirilebilir.

“Tabii yani şimdi kadın, o yasaları duyduğu zaman ha bizimkiler belki görmeyebilir ama bir yerden duyduğu zaman diyecek ki 'Aa bak benim bu hakkım varmış. Adam, bana tokat attığı zaman ceza alıyormuş'. Bunu duyduğu zaman ister istemez depene [tepene] çıkar”.

(3 yıldan uzun süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Yukarıdaki görüşleri savunan katılımcının, evliliklerde yaşanan problemlerin normal olduğunu dile getiren **“... bir erkek çocukla bir kız çocuğa farklı roller verilir, bu rollere göre büyür. Evlilikte de aynı, evlilikte de herkesin bir rolü var. Nasıl ki, anne, baba ve çocuk ayrılıyorsa, bu evlilikte erkeğin görevleri var, bayanın görevleri var. Bu görevler karıştığı zaman veya dışarıdan bir müdahale olduğu zaman ister istemez bardak doluyor. .. Ee zamanında konuşulmayan problemler de bardağı taşıyor”** sözleri, kadınlar ve erkekler için geleneksel rollerin devamından yana olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı odak grup görüşmesinde, kadınlara pozitif ayrımcılık yapılmaması gerektiği de savunulmuş, bu konuda farklı görüşte olan bir katılımcı ise aşağıda aktarılan sözleriyle karşı bir görüşü dile getirmiştir:

“Ben anlattıklarınızdan şöyle bir şey anlıyorum. Ben mesela arkadaşşıma şiddet uygularsam, hani gayet mahkemeye gidebilir, dava açabilir; fakat hani iş aile içinde olduğunda bunu neden cezai yaptırımını istemiyoruz da hani tedavi edilebilir, rehabilite edilebilir bir noktada olduğunu düşünüyoruz? Yani eee şiddet aile içinde olduğunda kol kırılır yen içinde kalır öyle bir şey dediler işte.

Öyle bir durum mu olması gerekiyor ki, benim açıkçası bu yasadan haberim yoktu ve bence gayet de iyi bir düzenlememiş; fakat hani yasaların getirdiği bu hakları kadın kullandığında, kullanmasından kaynaklı hani hak etti, hakkını kullandı, hakkını aradı ve şey yaptı o yüzden şiddet gördü hatta öldürüldü noktasındaysa ben bunu açıkçası kendim kabul etmek istemem ve hani yaptırımlarının daha sert olmasını ve daha bağlayıcı olması gerektiğine inanıyorum.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Odak grup görüşmesindeki bu tartışma, katılımcıların görüşlerinin, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin yaklaşımlarına ve evlilikten beklentilerine göre farklılaştığını göstermekle birlikte, kadının insan hakları konusunda da farklı bakış açılarını ortaya koymaktadır.

11.2.2.1. Görüşmelerde dile getirilen bazı tedbir kararlarına ilişkin görüşler

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun⁷ kapsamında şiddetin önlenmesi amacıyla şiddet mağdurları ve şiddet uygulayanlar hakkında hâkim, kolluk görevlileri ve mülki amirler tarafından tedbir kararları verilmesi öngörülmektedir. Koruyucu tedbir kararları, Kanun kapsamında korunan kişilerle ilgili, önleyici tedbir kararları ise şiddet uygulayanlar ile ilgili olarak verilen kararlardır.

Erkeklerle yapılan görüşmelerde dile getirilen tedbir kararları daha çok şiddet uygulayan kişilere yönelik olarak alınan önleyici tedbir kararları ile ilgilidir. Bu kararlar ile ilgili olarak dile getirilen görüşlerin genellikle erkekleri mağdur göstermeyi hedefleyen açıklamalar ve örneklerden oluştuğu görülmektedir. Görüşmelerde evden uzaklaştırma kararı olarak dile getirilen şiddet uygulayanların **“müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi”⁸** kararı erkekler tarafından en çok dile getirilen tedbir kararıdır. Aile mahkemesi hâkimlerinin aldığı bu önleyici tedbir kararı, gecikmesi hâlinde sakınca yaratacak durumlarda doğrudan kolluk amirleri tarafından da alınabilmektedir. Birçok katılımcı evden uzaklaştırmanın erkekleri şiddetten caydırmak yerine daha fazla şiddet uygulamaya sevk etme ihtimalinden söz etmiştir. Bu kararın, erkekler açısından onur kırıcı olduğundan söz eden, doktora öğrencisi bir odak grup katılımcısı, bu kararı bir ceza olarak tanımlamış ve erkeklerin evden uzaklaştırılmış olmanın hincıyla daha fazla şiddete başvurduğunu dile getirmiştir:

“...uzaklaştırma cezası erkeği bir yerde bulunduğu sosyal çevre içerisinde aynı mahalleden veya yakınlarında bak hani ceza aldı...”

⁷ (20 Mart 2012). Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun. <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>> (2014, Ağustos 25)

⁸ 6284 sayılı Kanun Madde 5(1b)

erkek için büyük bir şeydir belki, onur kırıcı bir davranıştır. Bir hanımın yüzünden ceza aldım, o tip tırnak içerisinde söylüyorum...Yani öğretici bir ceza yönteminden ziyade şiddeti teşvik edici bir cezaya dönüşüyor. Yani senin yüzünden bak üç ay eve uğrayamadım, gelemedim. Eve gelince daha fazla şiddete yol açabilecek bir ceza olabilir. Onun için cezai işlem yani bu tip işlerde cezai uygulamalar özenli seçilmeli diye düşünüyorum.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Yukarıdaki alıntıya benzer biçimde, birçok katılımcı evden uzaklaştırmayı bir ceza olarak tanımlamakta ve bu kararın onur kırıcı olduğunu belirtmektedir. Oysa, bu önleyici tebir kararının amacı, şiddet mağduru olan kadınların ve varsa beraberindeki çocukların ikincil mağduriyetini önlemektir. 6284 sayılı Kanun'un ilk bölümünde, kadına yönelik şiddetle mücadele için usul ve esasları düzenleyen birinci maddenin c bendinde “şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için alınan tedbir kararları insan onuruna yaraşır bir şekilde yerine getirilir ifadesi yer almaktadır. Erkeklerin dile getirdiği “onur kırıcı” olma hâli ile kast edilen ise, tedbir kararının bir kadın yüzünden alınması ile ilgilidir. Yukarıdaki alıntıda yer alan “bir hanım yüzünden” ifadesi, toplumda kadınların ikinci sınıf görüldüklerini ve kadınlar yüzünden evden uzaklaştırılmanın küçümseyici bir durum olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Bu görüşü dile getiren erkeklerin bakış açısı, kadına yönelik şiddetin önlenmesinden çok, erkeklerin toplum içindeki statü kaybına ilişkin kaygılarını ön plana çıkaran görüşü temsil etmektedir.

Yasalara ilişkin görüşlerini söylerken, evden uzaklaştırma kararının aldatılma durumunda verilmesinde dahi yasanın kadınları korumasına tepkisini, eşini öldürdüğü için ceza evinde bulunan ilkokulu tamamlamamış 46 yaşındaki A. “... **Şu an mesela kanunda zina suç değil, eşini başka erkekle yakalasan suç değil yani. Eşini yakalaysan bi de öldürme diye evinden uzaklaştırılıyorsun**” sözleriyle aktarmıştır.

6284 sayılı Kanun'un kadına yönelik şiddetle mücadele açısından, kadınlara pozitif ayrımcılık yapması erkeklerin birçoğu tarafından eleştirilmektedir. Yeterli bilgi sahibi olmasa da, cezaevindeki erkeklerin yasalar konusundaki genel eğilimi, son dönemde çıkan yasaların kadınların yanında yer aldığı ve bu nedenle de erkeklerin mağdur olduğu yönündedir. Eşini öldürmüş erkekler, kendilerine “neden öldürdün” diye sorulmadığına ve kendilerine yapılan haksızlıkları anlatabilecekleri bir ortam bulamadıklarına dair şikâyetlerde bulunmuşlardır. Bu nedenle, şiddet sonucunda meydana gelen cinayetin nedenlerinin araştırılması ve kendilerini şiddet uygulamaya götüren aşamaların neler olduğuna yönelik çalışmaların yapılması erkeklerin en çok dile getirdikleri konular arasındadır.

Devletin sadece kadınların yanında olduğundan şikâyet eden, özellikle eşini öldürmüş ve uzun süre ceza almış erkekler kendilerini bu hâle getirdikleri için eşlerini suçlamaktadırlar. Kanun ile kadınların desteklendiğini belirten erkekler, bu nedenle erkeklerin mağdur olduğuna sıkça değinmişler ve devleti cinayet işlemiş olsa bile erkekleri korumadığı için eleştirmişlerdir. Cezaevindeki erkeklerin dile getirdiği devletin sadece kadınları koruduğuna ilişkin görüş, bazı odak grup görüşmelerinde de belirtilmiştir. Özellikle kadınların daha bilinçli olduğuna değinen bir katılımcı, erkeklerin haksız bulunmasından şikâyet etmiştir:

“Şu anki günümüz kadınlarının çoğu bilinçli. Teknolojiden her şeyi öğreniyorlar. Bilgisayar olsun, internet olsun, televizyon olsun her şeye giriyorlar. Devlet her gün bir yasa daha koyuyor ve kadınları hep haklı çıkarmaya çalışıyor devlet. Bu konuda da işte şiddete karşı, kadınlara şiddet uygulanmasın diyerekten yapıyorlar belki ama. Bu da yanlış bişey... erkeğin davasında erkeğin haklı olduğu hiçbir konu yok.

(3 yıldan uzun süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Erkekler, Kanun'ların kadınları korumasından rahatsız olduklarını dile getirdikten sonra, kendi haklılıklarını göstermek amacıyla eşlerinin kendilerini ne kadar tahrik ettiklerini vurgulamaktadırlar. Eşini ekmek bıçağıyla yaraladığını anlatan iki çocuk sahibi 32 yaşındaki bir erkek, pişman olduğunu ancak yasaların bu kadar ağır ceza vereceğini bilmediğini anlatmıştır. Eşinin cep telefonundan başkaları ile mesajlaşması nedeniyle ekmek bıçağını kullandığını söylerken devletin polisinin, hâkiminin ve avukatının kendisinden yana tavır almamasını da eleştirmektedir. Yaşadığı adli süreçten bahsederken de olaydaki tahrik unsurunun yeterince dikkate alınmadığından söz etmiştir:

“Polisler de hâkim de çok ılımlıydı. Beni caydırıcı bi davranışları olmadı. Hâkimin daha ikinci duruşmada ceza vermesi bana koyuyo. Bi şeyleri ifade edebilmek isterdim. 20 sene aslında cinayet cezası ama benimki yaralama. Bu kadar kısa bir sürede ceza almamı anlayamadım. 2,5-3 ay içinde ceza verildi. Ben suçlu olduğumu kabul ediyorum ama tahrik olayını yazdıramadım. Gördüğüm mesajların hangi cep telefonuna geldiğini bir rakamla yanlış verdim diye 20 yıl ceza aldım. Ne iyi hâl verdi ne bi şey. Devletin verdiği avukat oturdu, bi tek tahliyesini istiyoruz dedi o kadar.”

(32 yaşında, ilkokul mezunu, cezaevi görüşmesinden)

Yukarıdaki alıntıda yer aldığı gibi, polis ve hâkimin kendisine karşı ılımlı olmalarına rağmen, sonuçta aldığı 20 yıllık cezaya içtenlikle şaşırmıştır. Bu durum, toplumsal olarak erkeklere verilen ayrıcalıklara alışmış olan ve kendisiyle aynı cinsiyette olan

kamu görevlilerinin kendisini anlamaları gerektiği beklentisini göstermektedir. Eşini öldürmüş erkeklerin dile getirdiği gibi **“bir cana kıymışım ama”** nedenini sormadılar diye devam eden şikâyetler, erkeklerin davranışlarında haklı olduklarını düşündüklerine işaret etmektedir.

6284 sayılı Kanun'u değerlendiren erkekler, Kanun'u erkekler açısından sadece sonuca odaklanması ve erkekleri bu noktaya getiren süreç konusunda devletin adım atmaması nedeniyle eleştirmektedirler. Erkekleri şiddete yönelten sürecin çok önemli olduğunu vurgulayanlar arasında cezaevinde bulunan erkeklerin yanı sıra odak gruplarından bazı katılımcılar da yer almaktadır. İki katılımcının bu konudaki konuşması, şiddet uygulanmasının haklı bir nedeni olduğunu düşünen ve erkekler açısından şiddeti uygulayandan çok şiddete maruz kalana yüklenen bir yaklaşımı ortaya koymaktadır:

Ö: Ama o zaman yani adliyeye gittiğiniz zaman aslında bir dinlemesi lazım, erkek neden dövdü mesela? Yani bu kadın neden şiddete maruz kalır yani, bunları dinlemeleri lazım... Yani ne oldu tamam kadın gitti, raporunu aldı sağlık raporu, dayak yediği için raporunu aldı verdi karakola, tamam erkek suçlu ama niye suçlu, bu kadın ne yaptı, niye bu duruma getirdi bu adamı?

V: Tartışılan sonuç. ... yani sürekli tartışılan sonuç. Yani şurada beşimizin de anlatmaya çalıştığı aslında bizim oraya doğru sevk edildiğimiz hani şiddete doğru sevk edildiğimiz. Şimdi herkesin bugün bağırıldığını, kavga yaptığını, tartıştığını görüyoruz bir sonraki boyutunun şiddete dönüştüğünü yani şiddeti tartışıyoruz. “

(3 yıldan kısa süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Odak grup görüşmesine katılan bazı katılımcılar, erkeklerin üzerinde önemli bir baskı olduğundan söz ederken devletin insanları şiddet uygulayacak noktaya gelmeden frenlemesi gerektiğinden söz etmişlerdir. Bu konuda insanların yetişme biçiminden, ekonomik koşullara kadar birçok farklı nedene bağlı imkânsızlıkların erkekler üzerinde yarattığı baskının kadınlara şiddet olarak yansıdığı dile getirilmiştir:

“Aslında devletin de tartışmaya çalıştığı sonuç, kadına şiddet ya da öldürülmesi ya da cinayetleri. Sonuç değil de baştan başlatması gerekiyor tartışmayı. Biz bu yetiştirdiğimiz insanları nerden itibaren yetiştirmeye başlamalıyız, ne üzerine yetiştirmeliyiz? Bunun tartışması gerekiyor...her gün insanlar ölüyor, öldürüyor, dayak yiyor, dayak atıyor. Şimdi bunlar sonuç kısmı aslında, biz bu sorunu çözeceğimiz yer başka bir mecrasıdır tamam mı?

(3 yıldan kısa süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Odak grup görüşmeleri ya da cezaevindeki erkekler açısından Kanun'a bakış noktasında çok önemli bir farklılaşmanın olmadığı söylenebilir. Odak grup görüşmesine katılan genç erkekler de, devletin kadınları daha fazla korumasından rahatsız olduklarını söylemektedir. Benzer şekilde, eşini öldüren lise mezunu 46 yaşındaki A'nın **"yasa kadına öyle bi güç verdi ki sanki arkasında her an abisi varmış gibi"** sözleri, erkeklerin devleti karşılarında gördükleri anlamına gelmektedir. Eşini öldürmekten 20 yıl ceza almış olan 3 çocuk sahibi ilkokul mezunu 32 yaşında olan F. de **"Devlet kadını haksız görseydi, bu olay buraya kadar gelmezdi. Kadının yapmasına rağmen, devlet beni haksız buluyo. İş yerimde 30 kişinin içinde rezil etti beni. Herkes biliyo başıma geleni. Beni tahrik etti"** sözleriyle devletin kadınları haksız görmesinin çözüm olacağını dile getirmektedir.

Kadınlara pozitif ayrımcılık uygulanmasından, kadınlara hak verilmesinden ve hukuk aracılığıyla kadınların şiddetten korunmalarından rahatsız olanlar, genellikle kadınlar için geleneksel rollerin devamını destekleyen, farklı yaş ve eğitim düzeyinden erkeklerdir. Bu konu özellikle eşlerine şiddet uygulamış erkekler tarafından daha fazla gündeme getirilmekte ve devletin de bu durumu desteklemesi beklenmektedir. 84 yaşında ilkokul terk, ikinci eşini öldürmesi nedeniyle 18 yıl ceza almış M., toplumsal cinsiyet açısından kadınların geleneksel rollerinin değişmemesini talep etmektedir: **"... Kanun benim de hakkımı onun da hakkını korusun. Kanunlar kadına çok yetki veriyö. Bu düzen düzen değıil. Bana bir sürü şart koşuyolar. Bu kadar kadının eline silah verirsen bu memleket kötüye gider. Kadın ev hanımıdır, acık evine bağılı olsun. Devletin kabahati kadınlara bu kadar yetki vermesi."** Eşini öldürdüğü için 15 yıl ceza almış, aynı zamanda Danimarka vatandaşı olan bir erkek, Türkiye'de toplumsal olarak erkeklığın ön planda olduğundan söz ederken, yasanın Avrupa ülkelerine uygun olduğunu ancak Türkiye için uygun olmadığından söz etmiştir:

"Bu toplum bunu kaldırmaz. Biz Müslüman bir ülkeyiz. Din toplumlarında biliyorsunuz erkek baskın. Müslümanlıkta, Türklükte erkek ön planda. Şimdi bu öyle bir yasaki bu yasayı medyatik yaptılar. Hem cinayeti hem de şiddeti artırdılar. Benim eşim bacım yanlış bir yoldaysa bir tokat atmışsam bu şiddete giriyor. Bu karakola gidip beni şikâyet ettiği zaman kincilik nefret daha da çoğalıyor. Eğer erkeğin üzerine bu kadar oynanırsa, erkeğin haysiyetine namusuna şerefine laf getirilirse evli olsun bekâr olsun bu affedilemeyecek bir konu. Bunun adaleti yok. Ben namusum için bunu vurmuşum. Yani bu toplumun %75'i namusuna laf atılsa bunu yapmış olur. Şimdi toplum Avrupa sili gibi oldu. Ben Danimarka'daki gibi ben oranın da vatandaşıyım. Orada da gittim yaşadım orada da kız arkadaşım vardı. Oradaki kız arkadaşım bir gün benleydi yarın başkasıylaydı. Türk toplumu bunu kaldırmaz. "

(39 yaşında, ortaokul mezunu, cezaevi görüşmesinden)

11.2.2.2. 6284 sayılı Kanun'un şiddetin önlenmesinde caydırıcı etkisi

Erkeklerin 6284 sayılı Kanun'dan yeterli düzeyde haberdar olmamalarına rağmen, dile getirdikleri görüşlerde kamuoyunun gündeminde olan olumsuzlukların yansıtıldığını söylemek yanlış olmaz. Özellikle kadına yönelik şiddet konusundaki haberler aracılığıyla öğrenilen, ancak içeriği hakkında yeterli bilgi sahibi olunmadığı hâlde görüş bildirilen konular arasında yer alan "evden uzaklaştırma tedbir kararı" en çok söz edilen önleyici tedbir kararıdır. Evden uzaklaştırma tedbir kararının erkekler tarafından olumsuz karşılanması ve tedbir kararları nedeniyle şiddetin artmasından söz edilmesi, Kanun'un erkekleri tedirgin ettiğine işaret etmektedir.

Cezaevindeki erkeklerin, Kanun hakkında önceden yeterli bilgileri olsa, daha farklı davranacaklarından söz etmeleri de Kanun'un caydırıcılık açısından önemli olabildiğini göstermektedir. Kanunun eğitim düzeyi ya da sosyal ve ekonomik düzey gözetmeksizin erkekleri tedirgin etmesi ise Kanun'un şiddeti önlemede işlevsel olduğunu göstermektedir.

11.3. Erkeklerin gözünden kadına yönelik şiddetin medyada yer alması

Hem odak grup görüşmelerinde hem de derinlemesine görüşmelerde, erkeklerin, kadına yönelik şiddet yaygınlığı konusundaki genel kanısı şiddetin arttığı yönündedir. Eski oranla kadına yönelik şiddetin daha fazla gündemde olduğuna değinen katılımcılar da bulunmaktadır. Şiddetin görünür olmasında özellikle televizyonun önemli bir işlevi olduğu tüm katılımcıların hem fikir oldukları konulardan biridir. Denetimli serbestlik kapsamında eğitime katılan bir katılımcının dile getirdiği gibi şiddet **"televizyonda akşama kadar televizyonda görüyoruz, neleri görüyoruz"** biçiminde izlenen bir konuma gelmiştir. Televizyon başta olmak üzere medyanın şiddetin görünür olmasına katkıda bulunması nedeniyle şiddetle mücadele açısından olumlu bir işlevi olmasından söz edilmiştir. Ancak, medyanın kadına yönelik şiddeti sürekli gündem hâline getirmesi ve gündeme getirme biçimleri eleştirilmektedir. Özellikle şiddetin sunulma biçimi ve kullanılan dil, şiddeti meşrulaştırması nedeniyle eleştirilmiştir. Ana akım medyanın kadına yönelik şiddet haberlerini sansasyonel bir tarz ile sunmasından duyulan rahatsızlık, genç erkeklerden biri tarafından şu sözlerle aktarılmıştır:

"Genel, ana akım medyanın diliyle, genel olarak halkın hani bir komşudaki şiddete bakışı arasında benzerlik görüyorum. Mesela medya bu gibi meseleleri kolay kolay haberleştirirken çok sansasyonel olmaya çalışır. Şiddeti gösterir... ana akım kanallarda... sürekli bir cinnet hâli görüyorum ... gibi çok yaygın izlenen kanallarda bu cinneti çok görüyorum, yani sansasyon bir dedikodu malzemesi gibi adeta. Biraz ...reyting kaygısı belki. Çok iyi, olumlu, dönüştürücü anlamda yer bulmadığını gözlemliyorum."

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Eşini öldürdüğü için 15 yıl ceza almış olan, 39 yaşındaki ortaokul mezunu K. medyanın sürekli olarak kendisini göstermesinden duyduğu rahatsızlığı “ ... **benim olayım ben televizyonlara çıktım ... Şimdi ben medyaya tazminat davası açsam, beni haksız yere katil olarak cani olarak bu topluma tanıttılar**” sözleriyle dile getirmiştir. K. medya ile ilgili bir diğer eleştirisini ise “**medyaya bu kötü olaylar yansıyor çoluk çocuk bunlar kurban oluyor, televizyonda görüyor akşam psikolojisi bozuluyor**” biçiminde aktarmıştır.

Şiddetin medyada sunulma biçiminin yanı sıra lise ve üzeri eğitime sahip erkeklerin katıldığı odak gruplarda belirtilen başka bir eleştiri ise, kadına yönelik şiddet ile ilgili haberlerin verilmesinin zamanlaması ve süresiyle ilişkilidir:

“Haber bültenlerinin akışlarında böyle devlet erkânının yaptıklarından ülkenin gündeminde olan şeylere doğru bir sırayla gittiklerinde işte aile içi şiddet sonucunda bir zarar görmüş insanın, bültenin sonundaki böyle eğlenceli laylaylom videolara geçiş sürecinde araya sıkıştırılması gibi bir şey de gördüğüm oluyor...Pat verip ondan sonra da evet şimdi de oyun oynayan kedilere geçiyoruz gibi bir yaklaşımla araya işte haber süresi 40 dakikaysa bunu da 2 dakikalık, 3 dakikalık süreye sığdıralım. Öyle geçelim biz yolumuza devam edelim, yarın nasıl olsa bir tane daha böyle bir şey çıkar onu da araya sıkıştırırız gibi.”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Medyaya yönelik eleştirilerden biri de, özellikle kadın cinayetlerinin medyada çok yer alması nedeniyle, kadın cinayetlerinin meşrulaştırıldığı düşüncesidir. Üniversite eğitime sahip birçok katılımcı gibi şiddetin önlenmesi konusunda karamsar olduğundan söz eden bir katılımcı, erkekler açısından şiddet nedeniyle bile olsa görünür olmanın önemli olabildiğine ve bunun da şiddet riskini artırdığına değinmiştir:

“Ben bu konuda biraz karamsarım daha karamsar olan taraftayım ... Aynı zamanda bu kadar ana akımla bu kadar gündem olması şeyi de üretiyor mesela, bu cinayetlerin tekrar tekrar işlenmesini ortaya çıkarıyor; Çünkü biraz şey bir toplumda ya da dönemde yaşıyor ya işte ‘heroic’ [bir çeşit kahraman olma] ya da görünür olma meselesi üzerinden yaşıyoruz, herkes öyle yaşıyor yani. Herkes en azından bir saniyede olsa televizyonda görünüyor diye tabir edilen bir durum var. ...”

(Birlikteliği olmayan bekâr, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Medyada kadın cinayetlerinin gösterilmesi konusuna değinen katılımcıların birçoğu, medyada şiddet olaylarının ve cinayetlerin sıradanlaştırıldığından ve meşrulaştırıldığından söz etmektedir. Televizyonda şiddete maruz kalan kadınların ve kadın cinayetlerinin gösterilmesi hakkında odak grup katılımcılarının sözleri, cinayetlerin kanıksanmasına medyanın katkısını vurgulamaktadır:

V: Olumsuz etkiliyor bence. Meşrulaştırdığını düşünüyorum

K: Sıradan bir şeymiş gibi...

V: Sıradanlaştırıyor, herkes silahını aldığında, bıçağını aldığında bir kadını öldürebileceğini görmeye başlıyor. Ya bu biraz başkalaşması gerekiyor. Yani gerçekten sıradan bir şeymiş gibi... Hatta spiker bile şunu söyleyebiliyor: 'Yine kadın cinayetleri' deyince gerçekten başka bir durum. Yani bu haberler gerçekten ya kota konması gerekiyor ya da o spikerlere, habercilere bununla ilgili bir eğitim verilmesi gerekiyor. Çünkü herkes kanıksamış durumda. Dövmek meşru, öldürmek meşru

...

K: Bugün kaç kişi öldü diye haberler izliyorsun. Yani bu resmen teşvik gibi...

V: Yani onun yerine başka bir şey çıkartsalar, değiştirseler. İşte bunun önüne geçmek ile ilgili durumları anlatsalar. Eğitim çalışması tarzında eğitim programları yayınlasalar daha da verimli olacak.

(3 yıldan kısa süredir evli, lise düzeyinin altında eğitime sahip, odak grup görüşmesinden)

11.4. Değerlendirme

Bu bölümde, odak grup görüşmelerine katılan genç erkekler ile eşine şiddet uyguladığı için ceza almış olan (cezaevinde bulunan ve denetimli serbestlik kapsamında eğitim programlarına katılan) erkeklerin kadına yönelik şiddetin nedenleri, kadına yönelik şiddetle mücadele alanında yürürlükte olan yasal düzenlemeler, medyanın rolü ve etkisi konusundaki görüşleri aktarılmaktadır.

Kadın-erkek ilişkilerinde, erkeklerin kadınlara uyguladığı şiddetin, tek bir nedeni olmadığı bilinmektedir. Bu çalışmada, odak grup görüşmelerine katılan, eğitimi lise ve üzerinde olan bazı erkekler tarafından şiddetin güç ilişkilerinden kaynaklandığı dile getirilmiştir. Şiddetin nedenlerinden söz ederken, doğrudan güç ilişkilerinden söz eden bu erkekler, daha çok üniversite mezunu ya da yüksek lisans öğrencisidir. 2008 çalışmasında şiddete maruz kalmış kadınlardan bazılarının söz ettiği şiddet ve güç ilişkisinin bu çalışmada erkekler tarafından baba ve erkek ile ilişki kurularak anlatılmasında, sosyal bilimlerin farklı disiplinlerinde yüksek lisans öğrencisi olan erkeklerin bu konuda daha duyarlı olduklarına dikkat çekmesi açısından önemlidir. Güç ilişkileri sonucunda şiddet yaşanmasının yanı sıra toplumun şiddete toleransı ve şiddetin meşru kabul edilmesinde ailenin etkisi, erkeklerin aldatılma ve namus algısı, kadınların itaat etmemesi, erkeklerin

evi geçindirme sorumlulukları ve erkeklerin alkol kullanmaları gibi nedenler de odak gruplarda söz edilen şiddet nedenleri arasındadır.

Eşlerine uyguladıkları şiddet nedeniyle cezaevinde bulunan erkeklerin bakış açısından ise, şiddetin nedeni ya bir "kaza" ya da öldürdükleri eşlerinin "yanlış" davranışları biçiminde aktarılmıştır. Cezaevindeki erkeklerin söylemlerinden, kadına yönelik şiddeti önemsemedikleri ve kadınları suçlayarak kendilerini haklı çıkarma eğiliminde oldukları anlaşılmaktadır. Eşlerini yaralama/öldürme ile sonuçlanan olaylardan söz edilirken yaralama ya da öldürmenin "kaza" sonucu gerçekleştiğinin söylenmesi ile öldürülen kadının suçlanması ve cinayete genelde aldatılma, namus gibi gerekçeler gösterilmesi göze çarpmaktadır. Erkekler arasında eşini öldürmekten dolayı pişman olduğunu söyleyen çok az kişi bulunmaktadır. Fiziksel şiddet uygulamış erkeklerden sadece denetimli serbestlik kapsamında eğitime katılanlar kendilerini kontrol edemediklerinden söz etmişlerdir.

2008 araştırmasının nitel aşamasının hedef kitlesi ve amacı farklı olmakla birlikte, görüşmelerde şiddet nedenleri açısından kıskançlık, eşlerin birbirini aldatması ve erkeğin kötü alışkanlıkları (alkol ve uyuşturucu kullanımı gibi), erkekler kadar kadınlar tarafından da dile getirilen şiddet nedenleri arasındadır. Bu çalışmada, daha önceki çalışmada bahsedilen ekonomik nedenlerden az sayıda erkek katılımcı söz etmiş, bu sorundan söz eden erkekler dahi ekonomik durumu iyi olan erkeklerin de şiddet uyguladıklarına değinmişlerdir.

Her iki çalışmada da farklı gruplardan erkeklerin gündeme getirdikleri şiddet nedenleri arasında çarpıcı olan, kadınların "erkeklerin kuralları"na uymamasının erkekler tarafından genel olarak kabul edilmemesi ve "namus" ya da "aldatma" durumu, hatta endişesinin yaşanması durumunda şiddetin kolay tolere edilebileceğidir. 2008 çalışmasında eğitim düzeyi lise ve üzerinde olan odak gruplardan katılımcılar da, kadınların, erkeklerin kurallarına uymamalarının şiddete neden olmasından söz etmişlerdir. Bu çalışmada da benzer biçimde, kadınların erkeklerin istemediği kıyafetleri giymemesi konusunda uyarılara kayıtsız kalması sonucunda erkeğin şiddet uygulayabileceği, şiddet nedenleri arasında örnek olarak verilmiştir. Bir başka örnek ise, erkeklerin kadınlar üzerindeki kontrollerini devam ettirmenin araçlarından biri olan, sosyal ağlara ve internet ortamına yönelik getirdikleri yasaklara kadınların uymamasıdır. Bu ortamlarda başka erkekler ile görüşüleceği ve bunun aldatmayla sonuçlanacağı kaygısı birçok erkek tarafından gündeme getirilmiştir. Eşini öldürmesi nedeniyle cezaevinde bulunan erkekler de, odak grup görüşmelerine katılan erkeklerin dile getirdiği, toplumun da kolay tolere edebileceğini düşündükleri "namus" ve "aldatma" konularına ilişkin gerekçeler öne sürerek, yaşam hakkını elinden aldıkları kadınları suçlamaktadır.

Erkekler bir yandan kanunların şiddetle mücadele için yeterli olmadığını, yasal önlemlerin kâğıt üzerinde kaldığını ifade ederken, diğer yandan Kanun'un sadece kadınlara hak verdiğini, eşini öldürmüş olsa bile erkekleri öldürmeye iten sebepler ile ilgilenilmediğini gündeme getirmişlerdir. Ceza almış erkekler ile odak grup görüşmelerine katılan erkeklerin ifadelerinden 6284 sayılı Kanun'un olumsuz değerlendirilmesi açısından çok önemli bir fark olmadığı gözlenmiştir. 6284 sayılı Kanun'la ilgili olarak en sık dile getirilen olumsuz durum evden uzaklaştırma önleyici tedbir kararıyla ilgilidir. Erkeklerin Kanun hakkındaki olumsuz görüşleri değerlendirilirken, pek çoğunun Kanun hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığı, aktardıkları görüşlerin daha çok medyadan ve yakın çevreden öğrendikleri kulaktan dolma bilgiye dayalı olduğu dikkate alınmalıdır.

Özellikle eşlerine uyguladıkları şiddet sonucu ceza almış olan erkekler, 6284 sayılı Kanun ile kadınların desteklendiğini belirtmiş ve bu nedenle erkeklerin mağdur olduğunu düşündüklerine sıkça değinmişlerdir. Cezaevindeki erkekler, devleti cinayet işlemiş olsa bile erkekleri yeterince korumadığı için eleştirmişlerdir. Eşini öldüren 46 yaşındaki A.'nin, "yasa kadına öyle bir güç verdi ki, sanki arkasında her an abisi varmış gibi" ifadesinden erkeklerin devleti karşılarında gördükleri anlaşılmalıdır.

Erkeklerin 6284 sayılı Kanun hakkında yeterli bilgi sahibi olmamalarına rağmen dile getirdikleri olumsuz görüşler, erkeklerin Kanun'dan çekindiklerini göstermektedir. Erkeklerin Kanun'dan çekindiğini en belirgin biçimde ortaya koyan görüşler, özellikle ceza almış erkekler tarafından dile getirilmiştir ve bu erkekler uyguladıkları şiddet sonucunda, eşlerini öldürmüş olsalar bile, devletin böyle bir ceza vermemesi gerektiğini savunmakta ve her durumda kendilerini haklı gösterme çabası içindedir. Bu amaçla belirtilen gerekçeler yaşam hakkının ihlali açısından kabul edilemezdir. Bu nedenle, erkeklerin kadınlara yönelik olarak uyguladıkları şiddetin önlenmesinde Kanun'un önemli bir caydırıcılığı olduğunun altının çizilmesi gerekmektedir. Odak grup görüşmeleri ile cezaevinde yapılan derinlemesine görüşmelerde, erkeklerin kadına yönelik şiddet konusundaki genel kanısı şiddetin arttığı yönündedir. Bu artışta medyanın kadına yönelik şiddetin görünür olmasındaki etkisi, katılımcıların çoğunun hem fikir olduğu bir konudur. Medyanın şiddetin görünür olmasına katkısı olumlu bulunmasına rağmen, medya konusunda büyük oranda eleştiri gündeme getirilmiştir. Medyada şiddet haberlerinin ve kadın cinayetlerinin gösterilmesine değinen katılımcılar, bu durumun şiddeti sıradanlaştırdığını ve meşrulaştırdığını belirtmişlerdir. Bu eleştiriler arasında haberlerin sunulma biçimi, kullanılan eril dil, şiddet haberlerinin verildiği zamana ilişkin eleştiriler de yer almaktadır.

Bölüm 12

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yeni Bir Kurum: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri

**Pınar Karababa Kayalığıl
Hilal Arslan**

Bölüm 12. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Yeni Bir Kurum: Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)

Pınar Karababa Kayalığıl ve Hilal Arslan

Bu bölümde, kadına yönelik aile içi şiddet ile mücadele alanında görece yeni bir kurum olan ve 2012 yılından itibaren pilot uygulama olarak hizmet veren Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'nde (ŞÖNİM) yürütülen çalışmalar hakkında, başvuruları temel alarak yapılan analizlere yer verilmektedir. Ankara ŞÖNİM'e yapılan başvuru dosyaları arasından seçilmiş dosyalardaki belgeler üzerinden bir içerik analizi yapılmıştır. Bölümün ilk kısmında, içerik analizinin yapılandırma süreci anlatılmış, ikinci kısmında ise içerik analizi bulgularına yer verilmiştir. Üçüncü kısımda, dava dosyalarında yer alan şiddet mağdurlarının profilleri ile şiddet uygulayanlara ilişkin bazı bilgiler aktarılmıştır. Dördüncü kısımda, başvuru dosyalarında yer alan belgeler üzerinden yapılan sosyal ağ analizine yer verilmiştir. Son kısım ise, bölümün değerlendirmesine ayrılmıştır. Ankara ŞÖNİM'de bulunan dosyaların incelenmesinin yanı sıra Aralık 2012-2013 tarihlerini kapsayan süre içindeki başvurulara ilişkin KOZA yazılım programında kaydedilmiş veri ayrıca analiz edilmiş ve betimsel analiz sonuçları Ek B9'da verilmiştir.

12.1. İçerik analizini yapılandırma süreci

İçerik analizi, Ankara ŞÖNİM'e 21 Aralık 2012 ile 25 Ekim 2013 tarihleri arasında yapılmış başvurular için düzenlenmiş dosyalar arasından içerik açısından zengin olan seçilmiş 31 dosya üzerinden yapılmıştır. İncelenen 31 dosya, 191 belge içermektedir. Farklı isimlendirilmesine rağmen belgeler arasında nitelik açısından fark olmadığı için "Sosyal İnceleme Raporu Ana Hattı" başlıklı belgeler "Sosyal İnceleme Raporu" olarak kaydedilmiş, benzer şekilde "Durum Değerlendirme Ana Hattı" başlıklı belgeler de "Durum Değerlendirme Raporu" grubunun içine alınmıştır. Dosyaların içerdiği belgeler Ek Tablo 12.1'de verilmiştir.

İncelenen belgeler arasında sıkça değinileceği için burada açıklanmasının yararlı olacağı düşünülen iki çeşit belge vardır. **Sosyal İnceleme Raporları** kadın ve varsa beraberindeki çocukları ile gerçekleştirilen görüşme ve gözlem sonrasında, bu kişilerin ev ve/veya sosyal çevreleri ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen bilgiler ile bu kişilerin geçmişi ve sorunlarına ilişkin sosyal, ekonomik ve sağlık durumlarının, fiziksel, zihinsel, psikososyal özelliklerinin, aile ve kültür yapılarının değerlendirildiği, sorunlarının çözümünde uygulanacak müdahale yöntemlerini saptamak ve sunulacak sosyal hizmetlerin şekil ve niteliğini belirlemek amacıyla düzenlenen rapordur. **Durum Değerlendirme Raporları** ise, kadının hizmetle karşılaştığında ve sonrasında oluşan durumlar karşısında yapılan görüşme ve bu görüşme sonucu elde edilen bilgiler ile dosya incelemeleri sonucunda yazılan rapordur. Bu raporlar sosyal

çalışma görevlileri tarafından şiddet mağduruyla yapılan görüşmeler temelinde düzenlenmektedir.

Analizde "Bilgi Notu" başlığıyla yer alan belgeler ise ŞÖNİM'de görev yapan sosyal çalışma görevlileri tarafından şiddet mağduru bulunamadığında, 6284 sayılı Kanun kapsamına alınamayacak bir durum olduğunda, hakkında işlem yapılmış kadınların durumunu öğrenmek için yapılan rutin ziyaretlerden sonra, sorumlu olduğu bölge dışında gerçekleşen bir olayı yetkili kurumlara aktarmak için veya ŞÖNİM'e gelen ihbar ve yönlendirmeler üzerine hazırlanan bilgi içerikli notlardan oluşmaktadır.

İncelenen 31 dosyada yer alan 191 belge arasında 98 adet üst yazı, 6 adet tebliğ ve tebellüğ belgesi olduğu görülmüştür. Bu belgeler öznel olmayan, resmî bir haberleşme dili içerdiklerinden sadece sürecin takibi için bilgi sağlamaktadırlar. Bu nedenle içerik analizi kapsamında değerlendirilmemişlerdir. Benzer biçimde, içerik analizinin temel amacı, hukuki düzenlemelerin işleyişine dair içeriği incelemek olduğundan, 15 dilekçe de analiz kapsamı dışında bırakılmıştır. Bununla birlikte, belgeler arasında yer alan üst yazılar ise kurumlar arası iletişimin bir göstergesi olduğundan, kurumlar arasındaki ilişkinin ve iş yükünün ortaya çıkarılması açısından değerlendirme kapsamına alınmıştır. Üst yazılar üzerinden bir sosyal ağ grafiği çıkartılarak kurumların aralarındaki iletişime dair merkezîyet ve yoğunluk açısından incelenmelerine karar verilmiştir.

İçerik analizi kapsamında, 6 sosyal inceleme raporu¹; 11 durum değerlendirme raporu², 11 bilgi notu ve 12 tedbir kararı arasından uygunluk açısından seçilen 11 tedbir kararı, 11 tutanak ile 9 müşteki ifade tutanağından oluşan 49 belge incelenmiştir. Seçilen belge türlerinin bazılarının incelemeye alınmama nedeni, bazı vakaların 6284 sayılı Kanun kapsamı dışında kalmasıdır. Dosyalardan bazıları için süreç hâlâ işlemekte olduğundan vakaya dair tüm bilgilerin bulunmaması ve bazı dosya içeriklerinin ise vakaya dair durumu tamamıyla yansıtacak belgelerden yoksun olması sebebiyle dosyaların içerdikleri belgeler arasında tam anlamıyla bir örtüşme bulunmamaktadır. Öte yandan, dosyaların içerdiği belgelerin, kategoriler için yeterli bilgi sağlayacak detaylara sahip olduğu görülmüştür.

Analiz edilen 49 belgede hem sıklıkla rastlanan ifadeler, hem de genel kapsamın dışında kalan kullanımlar saptanmış ve iki temel hedef gözetilerek içerik açısından incelenmiştir. Bu hedeflerin ilki, belgelerin kadına yönelik şiddeti engellemeye ve toplum içinde kadının konumunun ifade edilmesine dair oluşturulan dil ve tutumlara uygunluklarını, ikincisi ise metinlerin kadına yönelik şiddeti inceleme, aktarma ve önleme açısından işlevselliklerini incelemektir. İçerik analizinin ilk hedefi için raporlarda yer alan metinler aşağıdaki yedi kategori üzerinden incelenmiştir:

¹ Sosyal inceleme raporlarının biri bir hastanenin sosyal hizmet bölümü, biri Kadın Konukevi Müdürlüğü ve geri kalan 4'ü de ŞÖNİM tarafından düzenlenmiştir.

² Durum değerlendirme raporlarının biri Kadın Konukevi Müdürlüğü geri kalan 10'u ŞÖNİM tarafından düzenlenmiştir.

- **Kişilere yönelik tanımlamalar:** İncelenen belgelerde kişiler hakkında kullanılan ifade, tanımlama ve kişilere atfedilen özellikler kapsam ve yeni düzenleme hedefleriyle uygunluk açısından incelenmiştir.
- **Kişilere yönelik tutumlar:** Sosyal çalışmacılar tarafından yazılan raporlarda belirtilen mağdur ve fail tutumları hem kurumsal dilin uygunluğu, hem de karşılaşılan kişilere dair tutum ve yaklaşım biçimlerini öğrenme açısından değerlendirilmiştir.
- **Raporlarda ilişki biçimlerine yönelik ifadeler:** Bu kategori ilişki biçimlerinin nasıl nitelendiğini ve kurumsal dilin bu nitelendirmedeki uygun kullanımını incelemek için oluşturulmuştur. Boşanmış ve bekâr bireyler arasındaki ilişkiler de aile içi şiddet kapsamında olduğundan, kategori, ilişki biçimleri açısından bir çeşitlilik sunmaktadır.
- **Mekân özellikleri:** Mekân, sosyal ve ekonomik durumu gösterme açısından kuvvetli bir kategoridir. İncelemede sosyal çalışma görevlilerinin bazı durumlarda mekân üzerinde de inceleme yaptığı görülmüştür. Bu kategori içinde mekân kullanımının içeriğe kattığı değer ve kullanılmamasının etkisi incelenmiştir.
- **Şiddet biçimleri:** Bu kategori altında hem incelenen belgelerde telaffuz edilen, saptanan ve aktarılan şiddet biçimleri, hem de şiddet biçimlerine yapılan atıfların kapsam ve hizmetlerle uygunluğu incelenmiştir.
- **Sunulan hizmetler:** İçerik analizinin ikinci aşaması için hizmetler hem kurum hem de bireylere sunulan hizmetler olarak ele alınmıştır ve raporların içeriği ile kişilere yapılan bilgilendirmelerin kişilerin maruz kaldığı şiddet biçimlerine uygunluğu incelenmiştir.
- **Koruyucu ve önleyici tedbir kararları:** Tedbir kararları, bu incelemede verilen hizmetlerin ve raporların kararın hazırlanmasındaki uygunluğu açısından ele alınmıştır.

Bunun yanı sıra, dosyalardan şiddet mağduru kadınlara yönelik düzenlenen iyileştirme hizmetlerine ilişkin bilgi sağlamak için, şiddet mağdurlarının profilleri ve şiddet uygulayan hakkında belirtilen bazı özellikler hakkında bilgi verilmiştir.

İçerik analizi kapsamında belirlenen ikinci hedef için sosyal inceleme, durum değerlendirme raporları ve tedbir kararları incelenmiştir. Metin içeriklerinin kapsam ve amaçla uygunluğunun incelendiği bu kısımda, metinler arası bir karşılaştırma yapılmaktadır. Bu sayede inceleme raporlarının tedbir kararları için yarar sağlamasını arttırmaya yönelik çözümler üretilmesi amaçlanmıştır. Bu çözümler aşağıda başlıklar altında sıralanabilir:

- Kurumlararası işleyişi kolaylaştıracak ve hızlandıracak öneriler geliştirilmesi,
- Mağdurun süreç içinde geçireceği deneyimin daha kolay ve daha olumlu hâle getirilmesi,

- Belge içeriklerinin standart hâle getirilmesi,
- Belgelerin içerdiği dilin kapsamlı uyuşur hâle getirilmesi,
- Kadına yönelik şiddet biçimlerinin, sıklığının ve ifade biçimlerinin belirlenmesi,
- Sıklıkla verilen tedbir kararlarının belirlenmesidir.

12.2. İçerik analizi bulguları

İçerik analizinde, kurumlar arası işleyiş ve şiddetin önlenmesi için alınan tedbir kararları ile mağdura yardım sağlanması konusunda yürütülen işlemlere ilişkin sürecin olumlu bir şekilde işlediği görülmüştür. Bununla birlikte belge içeriklerinin standart olmaması, kullanılan bazı ifadelerin kadına yönelik şiddeti önleme amacıyla yapılan yeni düzenlemelerin içeriğine uymaması ve şiddet uygulayan hakkında yapılan incelemelerin mağdurun incelenmesine kıyasla az sayıda olması gibi durumlar saptanmıştır.

Analiz edilen 49 belge arasında yukarıda belirtilen şartlara uygun olan 47 belge, daha önce belirlenen yedi kategori üzerinden analiz edilmiştir. Bu incelemede, yasa içeriğine ve kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin çalışmaların benimsediği dil ve bu dile aykırı olarak tanımlanabilecek kullanımlar üzerinden belgelerdeki üslup ve tutuma dair unsurların içerikle uyumunun incelenmesi ve belgelerin ilettiği bilginin derlenmesi gerçekleştirilmiştir. İncelenen belgelerin çoğunda dil açısından bir bütünlük olmakla beraber, bazı durumlarda içerikle uyuşmayan kullanımlar saptanmıştır.

12.2.1. Kişilere yönelik tanımlamalar: Sosyal inceleme raporları kişilerin medeni hâli, sosyal konumu ve maddi durumlarıyla ilgili ifade ve tanımlamalar içermektedir³. Şiddete maruz kalan kadınlar için yapılan tanımlamalara bakıldığında, 6 sosyal inceleme raporunun ŞÖNİM'de görev yapan sosyal çalışma görevlileri tarafından düzenlenen dördünde yasal mevzuata uygun olarak, şiddete maruz kalan kişi için "mağdur", "şiddet mağduru" ya da "şiddet mağduru kadın" kavramlarının, bunun yanı sıra iki raporda "müracaatçı" teriminin kullanıldığı görülmüştür.

- "Müracaatçı" tanımı, hastanede görevli olan sosyal çalışma görevlisi tarafından kullanılmış, aynı vaka için ŞÖNİM'in hazırladığı raporda bu ifade tekrarlanmıştır. Ankara Kadın Konukevi Müdürlüğü tarafından hazırlanan başka bir raporda da şiddet mağduru kadından müracaatçı olarak bahsedilmiştir.
- Durum değerlendirme raporlarına bakıldığında 11 rapor arasından ŞÖNİM'de görev yapan sosyal çalışma görevlileri tarafından düzenlenen 6'sında kendisine şiddet uygulanan kadınlar için "mağdur" tanımlaması kullanılmış; 14 bilgi notu içinde 5 kez mağdur kullanımına rastlanmıştır.

³ İncelemede belirlenen kategoriler üzerinden, içerik analizinde kullanılmak üzere seçilen 47 belgeden, bu analize uygun olan 37'si alınmış ve bunlar arasından incelenecek kategoriye uygun olan belgeler incelenmiştir. Kategorilerin altında, o kategoriye mahsus olarak yapılan incelemelerin hangi belgeler üzerinden yapıldığı ayrıca belirtilmiştir. Kişiyne yönelik tanımlamalar ve ilişki biçimlerine yönelik detaylar Ek Tablo 12.2'de sunulmuştur.

- Bir rehber avukat tarafından "talepçi" tanımlaması kullanılmıştır.
- Tutanaklar göz önüne alındığında, 11 tutanak içinde bir kez Kadın Konukevi Müdürlüğü tarafından hazırlanan tutanakta, konukevinde kalan şiddet mağduru kadın için "konuk kadın" ifadesinin kullanımına, ayrıca 1 tedbir kararı için de "müşteki" kullanımına rastlanmıştır.

Kullanılan kavramlar, hem şiddete maruz kalan kadınların mağduriyetinin tanınması, belirtilmesi ve aktarılması açısından, hem de sosyal çalışma görevlilerinin kadına yönelik şiddetle mücadele alanındaki kavramlara ve terimlere hâkimiyetini göstermesi açısından önem taşımaktadır. Kadına yönelik şiddeti önlemek için yapılan yasal düzenlemelerin diline uygun olan "şiddet mağduru" tanımının kişinin içinde bulunduğu durumu açıklamak için en fazla kullanılan tanım olduğu görülmektedir. Kişilere yönelik diğer tanımlamalarda, "şiddet mağduru" olarak nitelendirmelerin dışında, kadınlar için kullanılan ifadelerle bakıldığında "hanım", "bayan" ve "kadın" kullanımlarının tercih edildiği görülmektedir. Sosyal inceleme raporları, durum değerlendirme raporları ve bilgi notlarında kadınların toplumsal cinsiyet kimliğinin doğru ifadesi olan ve bu kimliğin statü farkı içermeyecek şekilde "kadın" olarak kullanımı 3 kez gerçekleşirken, aynı cinsiyeti taşıyan kişiler ile arada fark yaratan "bayan" ve "hanım" ifadeleri, bayan için 2, hanım için ise 5 kez kullanılmıştır (Ek Tablo 12.2).

Sosyal çalışma görevlilerinin şiddet uygulayan kişileri çoğunlukla "eş", "eski eş", "boşanılan eş" gibi aile içi terimlerle tanımladıkları görülmektedir. Bunların haricinde eylemle ilgili olarak, tedbir kararları içinde bir kez "kusurlu birey" tanımlaması kullanılmıştır. İncelenen belgelere bakıldığında, şiddet uygulayan 18 erkeğin, rapor yazıldığı sırada şiddet mağduruyla evli olduğu ve 2 erkeğin boşanma sonrasında şiddet uygulamaya devam ettiği görülmüştür. ŞÖNİM'de görev yapan sosyal çalışma görevlileri tarafından düzenlenen ve Ek Tablo 12.1'de açıklanan sosyal inceleme ve durum değerlendirme raporlarında 11 kez, bilgi notlarında ise 5 kez kullanılan "eş" kelimesi her iki tip raporda da şahısların şiddet uygulamadaki etkin konumlarının herhangi bir sıfatla ifade edilmediğini ortaya koymaktadır. Buradaki sorun, şiddeti uygulayan bireyin faili olduğu eylemle tanımlanmayıp, ailevi ilişki üzerinden tanımlanması hâlinde gerçek durumun ortaya konulmasının gölgelenmesidir. Belgelere bakıldığında, sosyal inceleme raporları, durum değerlendirme raporları ve bilgi notlarında formların standartlığını bazı raporlarda mağdur ve failin isimlerinin sadece baş harflerinin verilmesi (3 kez) ile bazı raporlarda isimlerin açıkça belirtilmesi (7 kez) bozmaktadır.

Ayrıca, vakalardan birinde şiddet uygulayan kişi hakkında verilen bilginin "aşiret kültürüne sahip" tanımlamasını içermesi, sosyal çalışma görevlisinin tarafsızlığına gölge düşürebilecek bir durumdur. Bu kategoride, kadınlara yönelik incelemelerin yapıldığı ve mağduriyetlerinin belirlenmesi için çaba sarf edildiği görülürken,

şiddetin faili üzerine tanım ve incelemelerin oldukça kısıtlı olduğu saptanmıştır. Tüm belgelerde şiddet uygulayan erkekler hakkında inceleme ve tanımlamaların sayıca çok az olması da ayrıca üzerinde durulması gereken bir noktadır. Şiddeti uygulayanın eylemine, sosyal hayatına ve psikolojik durumuna yönelik incelemenin azlığı, kadına yönelik şiddet problemine yönelik çözüm üretme sürecinde veri eksikliği yaratacağından söz konusu belgelere eklenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

12.2.2. Kişilere yönelik tutumlar: Sosyal çalışma görevlilerinin hazırladıkları raporlarda şiddet mağdurlarının tutumlarına dair kullanılan tanımlamalara bakıldığında, kişinin kendini yeterli ifade edebilmesinin, olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi kurabilmesinin ve iletişime açık olmasının ilk başta incelenen özellikler olduğu göze çarpmaktadır. Kişilerin buldukları durumu anlamaya, aktarmaya ve sebeplendirmeye verilen önem, bazı raporlarda "sorunlara çözüm arayabilme kapasitesi ve becerisi", "iş birliğine açıklık", "yardıma açık olma", "durumun bilincinde olma" gibi ifadelerle anlatılmaktadır. Bu incelemeler daha çok mağdurun sosyal çalışma görevlisi ile ilişki kurabilmesini esas almaktadır. Bunun olmadığı durumlarda mağdurun durumu da belirtilmektedir. Bununla birlikte, burada gösterilen hassasiyete rağmen, mağdurun maruz kaldığı şiddet biçimlerinden veya şiddet uygulayanla iletişiminden nasıl etkilendiği, durum değerlendirme raporu, sosyal inceleme raporu ve bilgi notlarında aynı titizlikle belirtilmemektedir. Nadiren mağdurun durumu hakkında "baskı altında gibi" ve "tedirgin" şeklinde açıklamalar yapılmış olsa da şiddet öyküsü alındıktan sonra psikolojik durum için ayrı bir incelemenin çoğunlukla yapılmadığı görülmüştür.

İnceleme raporlarının şiddet uygulayanlar için içerdiği bilgi, mağdur hakkında aktarılan bilgiye oranla kısıtlıdır. Şiddet uygulayan bireyler için sıklıkla yapılan vurgulardan biri "öfke kontrolü problemi" olmasıdır. Öfkeyi kontrol edememe hâli, durum değerlendirme raporlarında 4 kez, bilgi notlarında ise 1 kez belirtilmiş, sosyal inceleme raporlarında yer alan şiddet uygulayan bireyler için ise böyle bir tanımlama yapılmamıştır. Öfke kontrolü durumunun dışında özellikle vurgulanan "sinirli" ve "sözel şiddete eğilimli" tanımlamalardır. Şiddet mağduru kadınlara ilişkin raporlar sosyal çalışma görevlisi ile iletişim içinde yazıldığından, şiddet uygulayanların profiline dair bilgilerden daha detaylıdır. Bu incelemeler, hem daha çok bilgi içerdiği, hem de incelemenin olumlu bir özelliği olarak şiddet nitelmesini, şiddet mağdurlarının deneyimi üzerinden yaptığı görülmektedir. Ancak şiddet uygulayanların profiline ve şiddet eğilimine yönelik bilgiler buna kıyasla eksiktir.

12.2.3. Raporlarda ilişki biçimlerine yönelik ifadeler: İnceleme raporları ve bilgi notlarında ilişki biçimlerinin özellikle evlilik vurgusuyla biçimlendiği, bunun dışında evli bireyler arasındaki akrabalık ilişkisinin ve görücü usulü evliliklerin belirtildiği dikkati çekmiştir. Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanlar arasındaki ilişki biçimi

temel olarak evlilik üzerinden kurulmuş ve şiddet uygulayanlar şiddet eylemleriyle değil, şiddet görenin eşi sıfatıyla yer almışlardır. Şiddet mağdurlarının maruz kaldıkları şiddet yasal mevzuata uygun şekilde belirtilirken, şiddeti uygulayan kişiye gerçekleştirdiği eylem üzerinden yer verilmemesi mağdur-fail ilişkisinin dengesi açısından bir sorun yaratmaktadır. Bu durum sosyal inceleme raporlarında 3 kez, durum değerlendirme raporlarında 6 kez, bilgi notlarında ise 5 kez görülmektedir. Bunun ötesinde, boşanma durumunda “boşanılan eş” veya “eski eş” gibi kullanımların dışında, durum değerlendirme raporlarında 1 kez yalnızca “eş” kullanımına rastlanmış, 1 defa da evliliğin olmadığı bir beraberliğin taraflarının da tedbir kararlarında “gayri resmî eş” olarak geçtiği görülmüştür.

12.2.4. Mekân özellikleri: Mekân geniş kapsamıyla haneyi, sosyal çevreyi, bulunulan yer(ler)i ve coğrafyayı içeren bir kategoridir ve incelemelerde bulunulması için rapor yazılan kişilerin sosyal ve ekonomik durumlarının anlaşılması ve buna yönelik hizmet geliştirilmesi açısından yararlıdır. Belgelerdeki mekân kullanımının başka bir özelliği de kişilere yönelik tanımlamalara benzer bir şekilde raporların içeriğinin kapsamla örtüşüp örtüşmediğinin gösterilmesidir. Sayısı az olmakla beraber, rapordaki mekâna iki şekilde değinildiği görülmüştür. Bunlardan ilki yaşanılan evin yapısını tasvir etmek için, ikinci ise kişilerin yaşadığı ya da etkilendiği coğrafyayı tanımlamak içindir. İlk grupta ikamet geçici ikamet olduğu, evin bakımlı olup olmadığı, evin koşullarının yaşamaya uygun olup olmadığı üzerine notlar ile sosyal inceleme ve durum değerlendirme raporlarında birer kez karşılaşılmıştır. Şiddet uygulayan ve şiddete maruz kalan bireylerin yaşamlarının detaylandırılması için önemli olan bu bilgi türünde mağdura karşı olumsuz yargı içerdiği düşünülebilecek bir mekân kullanımı da göze çarpmıştır. Diğer rapordaki kadınların eskiden çalıştıkları işten bahsedilmez iken, bir vakada kadının eski işinin “gazino gibi alkollü mekânlarda” çalışmak olduğu belirtilmiştir. İkinci grupta ise, daha çok hangi bölgeden geldiklerine ya da etnik kökenlerine yönelik açıklamalar yapılmıştır. Buna verilebilecek örneklerden biri yukarıda da değinilen “aşiret kültürüne sahip” ifadesidir.

12.2.5. Şiddet biçimleri: Şiddet biçimlerinin, 6284 sayılı Kanun'a uygun olarak tanıtılması ve tanımlanması, şiddetin önlenmesi ve mağdurlara buna uygun hizmet sunulması açısından önemlidir. Dosyalarda şiddet mağdurlarının başvuru sebebi olan ve sosyal inceleme raporları, durum değerlendirme raporları ve tedbir kararlarında mağdurun tüm şiddet geçmişi ile beraber aktarılan şiddet biçimlerine bakılmıştır. Bunun için ilk olarak fiziksel, ekonomik, cinsel, psikolojik ve sözlü şiddet ile ısrarlı takip türlerinden oluşan 6 alt kategori hazırlanmıştır. Ardından belgelerde başta fiziksel şiddet olmak üzere şiddet biçimlerine dair başka atıflara da rastlandığından, bu şiddet biçimlerinin görünür kılınması için alt kategoriler Ek Tablo 12.3'te detaylandırılmıştır.

Sosyal inceleme raporları, durum değerlendirme raporları ve bilgi notlarına bakıldığında, bazı şiddet biçimlerinin daha sık dile getirildiği görülmüştür. Alt kategoriler ile birlikte değerlendirildiğinde, raporlarda fiziksel şiddet (21 kez), sözlü şiddet (14 kez), psikolojik şiddet (11 kez), ekonomik şiddet (2 kez), cinsel şiddet (2 kez) ve ısrarlı takip (6 kez) yer almaktadır. Raporlarda en çok fiziksel şiddetin yer alması, fiziksel şiddetin yoğunluğu sebebiyle diğer şiddet biçimlerine daha az değinildiğini düşündürmektedir. Belgelerde, fiziksel şiddet kelimesi 8 kez kullanılmış gibi görünse de, diğer atıflarla beraber belgedeki vakalarda rastlanan fiziksel şiddet biçimlerinin sayısı 21'e çıkmaktadır. Benzer şekilde sözlü şiddet kelimesi 6 kez kullanılırken, detaylandırıldığı zaman hakaretin ya da bir belgede değinildiği hâliyle "sinkafli söz"ün sık karşılaşılan bir durum olarak ortaya çıktığı ve sözlü şiddet tanımlamasına 14 kez rastlandığı görülmektedir. Bir başka durum psikolojik şiddet altında geçen tehdit durumudur. 22 şiddet mağdurunun dosyalarında geçen 11 psikolojik şiddet vakasının, 7'sinde tehdit edilme durumu belirtilmiştir.

Şiddet biçimleri arasında fiziksel ve sözel şiddet sıklıkla yer alırken, ekonomik şiddete daha az yer verilmiştir. Ekonomik şiddet 2 kez ifade edilerek, incelenen dosyalar çerçevesinde, en az rastlanan şiddet biçimlerinden biridir. Ekonomik kısıtlama gibi ekonomik şiddet olarak tanımlanabilecek bir davranışın şiddetle ilişkilendirilmeden telaffuz edildiği görülmüştür. Buna karşın, ekonomik sıkıntı ve çalışmamanın şiddet mağduru için yarattığı sorunlara dosyalarda sıklıkla değinilmektedir. Eşler arasında anlaşmazlık sebebi olarak ekonomik sorunlara 8 kez, aileye dair ekonomiyi de içeren sorumlulukları yerine getirmeme durumuna 2 kez değinilmiştir. Bundan dolayı, olası bir ekonomik şiddet durumunun görüşmecinin ya da görüşülen kişinin yeterli bilgi sahibi olmaması ve bu sebeple durumun altının çizilmemesi yüzünden az sayıda belirtildiği düşünülmektedir. Bu durum bazı vakalarda şikâyet sebebi ile doldurulan şiddet geçmişi bilgilerinin detaylanmaması ile sonuçlanmıştır.

Benzer bir durumun psikolojik şiddet için de geçerli olduğu düşünülmektedir. Psikolojik şiddet her ne kadar 4 kez belirtilmiş ise de şiddet öyküsünde "psikolojik şiddete dönüşme ihtimali olan tehdit vakalarına" 7 kez, "aile baskısına" 6 kez, "geniş aileyle beraber yaşamaktan⁴ kaynaklanan sorunlara" 2 kez, "boşanmayı engellemek için çocuğun veya çocukların kaçırılmasına" 2 kez, "dışarı çıkmaya izin vermeme", "dini inançlardan dolayı ayırım gözetme", "kıskançlık" ve "aileyle görüşmeye izin vermeme" durumlarına 1'er kez rastlanmaktadır.

Şiddet biçimleri arasında "cinsel şiddete" 2 kez, "ısrarlı takip vakasına" ise 3 kez değinilmiştir. İsrarlı takip kapsamına giren "tehdit içeren mesajlara", "telefonla tehdide" ve "zarar verme amaçlı takibe" 1'er kez rastlanmıştır.

⁴ Eş dışında eşin ailesinden bireylerin şiddetine maruz kalma ihtimali artmaktadır.

Şiddet biçimlerinin belgelerde ifade edilmesi ile ilgili bir diğer durum da yetkililer tarafından şiddeti tanımlamak için kullanılan bazı nitelemelerin Kanun kapsamında kullanılan tanımlarla uyumsuzluğu veya tanımlamaların yetersiz kalmasıdır. Şiddeti adlandırmak için çeşitli kavramlar kullanılmıştır; 1 kez kullanılan ve detaylandırma için fazla geniş bir kategori olarak kalan "aile içi şiddet" kavramı, 1 kez kullanılan ve ifadeyi tam olarak anlaşılır kılmayan "ağır şiddet" ifadesi, benzer şekilde sözel şiddet yerine "kaba söylemler" veya "sinkafli söz" tercih edilen anlatımlardır. Birer kez de cinsel şiddet ve fiziksel şiddet kelimeleri yerine, bu durumları daha belirsizleştiren cinsel istismar ve fiziksel istismar şeklindeki ifadelenilmelere rastlanmıştır. Örneklerin de gösterdiği gibi şiddet türlerinin başka şekilde ifade edildiği durumlarda, vakaların şiddet öykülerinde, boşluklar oluşmakta ve bunun üzerinden sağlanacak olası hizmet ve yargı süreci için raporda eksiklikler oluşmaktadır.

12.2.6. Sunulan hizmetler: Bu kategori kapsamı için hizmet, hem kurum hem de kişiye sunulan hizmetler olarak kabul edilmektedir; bu nedenle sosyal çalışma görevlilerinin kayda geçirdikleri bilgilerin detaylandırılmış olması hizmetlerin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadele eden kuruluşların hizmetleri içinden seçilen alt kategoriler Aile Danışma Merkezi, geçici maddi yardım, kadın sığınmaevi, kreş, rehabilitasyon, rehberlik ve danışmanlık ile yakın koruma olarak belirlenmiştir. Ancak, mağdurlara haklarının ve danışmanlık hizmetlerinin kapsamı üzerine verilen bilgilendirme hariç, dosyaların içeriği her vaka için yukarıda belirtilen tüm bu hizmetlerin gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini yansıtmamaktadır. Kayıtlara aktarılan bilgiler temelinde verilen hizmetlere bakıldığında, geçici maddi yardıma rastlanmamıştır. Kadın sığınmaevine/konukevine gönderilen şiddet mağduru sayısı 2, rehberlik ve danışmanlık verilen kişi sayısı 2, Aile Danışma Merkezi'ne yönlendirilen aile sayısı 1, kreş, rehabilitasyon ve yakın koruma hizmetlerinin ise 1'er kez sunulduğu belirlenmiştir. Geçici maddi yardım hizmeti bu belgeler içinde görülmesi de 2 raporda yardım talebinden vazgeçildiği belirtilmektedir. Geçici maddi yardım talebinin olduğu 3 dosyada araştırma tarihinde hâlen işlemekte olduklarından, kararın verilip verilmediğine dair bilgi içeren bir belge dosyada bulunmamaktadır.

İnceleme raporlarında danışmanlık hizmetleri ve bilgilendirmeye dair yer alan bilgiler hizmet aktarımının sorunsuz olduğunu iletmektedir. 12 kez yapıldığı görülen bilgilendirme hizmeti içinde yukarıdaki kategorilerde değinildiği gibi, kapsama uymayan tanımlamaların görülmesi nedeniyle kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda, sosyal çalışmacıların eğitimleri de dâhil olmak üzere eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir. Bu şekilde hem mağdurun yaşadığı olayları aktarabilmesine hem de bu olayların kayıt sisteminin güçlendirilmesine nitelik ve nicelik olarak katkısı olacaktır.

12.2.7. Koruyucu ve önleyici tedbir kararları: Tedbir kararları üzerine yapılan incelemede, doğrudan aynı kararlar verilmiş olmasa da bazı tedbir kararlarının daha çok verildiği görülmüştür. Sıklıkla verilen kararlar arasında, şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunulmamasını içeren 5/1a maddesi yer almaktadır. 5/1a maddesi incelenen 12 tedbir kararının 11'inde kullanılmıştır. Bunu, mağdurun ve korunan kişilerin bulunduğu konuta, okula ve işyerine yaklaşmama hükmü içeren 5/1c maddesi ile korunan kişinin şahsi eşya ve malına zarar vermeme hükmü içeren 5/1e maddesinin 9'ar kez kullanılarak takip ettiği görülmüştür. Şiddet uygulayanın korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine yönelik 5/1f hükmüne 8 kez, şiddet uygulayanın korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol uyuşturucu kullanmaması ve bağımlılık durumunda rehabilite edilmesi hükmünü içeren 5/1h hükmüne 7 kez ve müşterek konuttan uzaklaştırmaya dayanan 5.1b hükmüne 6 kez rastlanmıştır. Hüküm içerikleri ve verilmiş yoğunluğu şiddet uygulayanların profilleri ve sosyal çalışma görevlilerinin incelemesine bakıldığında özellikle alkol ve uyuşturucu kullanımı ve bağımlılık durumlarına dair hükmün (5/1h) şikâyet ve profillerle tam olarak örtüşmediği, örneğin 5.1h'nin verildiği her durum için şiddet uygulayanın alkol kullanmasıyla ilgili bir sorunun belirtilmediği, öfke kontrolü sorunu belirtilen durumlar için ise öfkeyi kontrol etmeye yönelik kararın aynı sayıda verilmediği göze çarpmaktadır. Belgelerde verilen tedbir kararına ilişkin detaylar Ek Tablo 12.4'te verilmektedir.

12.3. Şiddet mağdurlarının profilleri ve şiddet uygulayanlara ait bazı özellikler

Bu incelemede dosyaların içeriği üzerinden gerçekleştirilen içerik analizinin yanı sıra, dosyaların davalarına ait olduğu 22 şiddet mağduru kadının yaş grubu, eğitim düzeyi, çalışma durumu, medeni hâli, sağlık durumu ve maruz kaldığı birincil ve ikincil şiddet biçimlerine bakılarak profilleri çıkarılmıştır (Ek Tablo 12.5). Şiddete maruz kalan ve kendisine yönelik şiddeti sonlandırma için adım atabilen kadınlardan oluşan bu grup içinde çoğunluğun, 12 kişiyle, 30-39 yaş grubunda olduğu, bunu 8 kişiyle 20-29 yaş grubu kadınların takip ettiği görülmektedir. Kadınlardan 16'sı çalışmamaktadır ve kadına yönelik şiddeti önlemede önemli bir nokta olan ekonomik bağımsızlığa sahip değildir. Resmî nikâhlı 18 kadından sadece 4'ü çalışmaktadır. Resmî nikâhlı olup çalışmayan kadınlardan 2'si çalışmasını engelleyecek şekilde hasta, 1'i de engellidir ve engelli maaşı almaktadır.

Eğitim durumlarına bakıldığında, 7 kadının eğitim bilgilerine ulaşılamamış, geri kalan 15 kadının ise, 6 ilkokul mezunu, 6 lise mezunu ve 3 ortaokul mezunundan oluştuğu görülmektedir. Maruz kalınan şiddet biçimlerinden en fazla görülen şiddet biçimi 18 vakayla fiziksel şiddet iken, cinsel şiddete birinci ve ikinci derecedeki şiddet biçimleri arasında 1'er kez rastlanmıştır. İkinci sırada maruz kalınan şiddet biçimlerinde

psikolojik şiddet ön sıradadır. Ardından sözlü şiddet gelmektedir. Kanun kapsamına yeni alınan ısrarlı takip konusuna da 1 defa birincil, 1 defa da ikincil şiddet biçimi olarak değinilmiştir. İncelenen belgelerden bazılarının henüz devam eden davalar ile ilgili olması, bazı dosya içeriklerinin de şiddet mağdurunu ve içinde bulunduğu şiddet durumunu tam olarak içermemesi sebebiyle dosyaların arasında, içerdikleri belgeler bakımından tam anlamıyla bir bütünlükten söz edilmesi mümkün olmamıştır.

Raporlar, kararlar ve notların mevcut içeriklerinde, şiddet mağdurlarının psikolojik ve bedensel sağlık durumları ile şiddet uygulayanlara ilişkin bilgiler açısından eksiklikler bulunmaktadır. Ancak, gerek yasal sürecin işleyişine gerekse hizmet sunumuna olumlu katkıda bulunacağı düşünülerek, 32 raporda belirtilen bilgilerden şiddet mağdurlarının sağlık durumu ve şiddet uygulayanların sağlık, meslek, sabıka ve bağımlılık durumu derlenmiştir. Bu içeriğe göre şiddet mağduru kadınların şiddete bağlı olarak bedensel sağlıklarının bozulmasına 4 kez ve yaşadıkları şiddet vakalarına bağlı olarak psikolojik sorun yaşamalarına 2 kez değinilmiştir.

Şiddet uygulayanlara bakıldığında ise psikolojik soruna 2 kez değinilmiştir. Raporlara girilen sınırlı bilgilerden şiddet uygulayan erkeklerden 3'ünün düzenli bir işinin olmadığı, 6'sının işsiz olduğu, 3 kişinin sabıka kaydı olduğu ve aralarından 1 kişinin yasadışı örgüt üyeliği olduğu, 3 kişinin bağımlılık durumu olmadan alkol kullandığı, 2 kişinin ise bağımlı olarak nitelendiği görülmektedir. Hem kadın hem de daha az değinilen erkek profilleri için önemli noktalardan biri, bu konuya ilişkin bilgilerin yasal sürecin sağlıklı işlemesine katkısı olacağıdır. Bu nedenle incelemelerde şiddet mağduru ve şiddet uygulayanın fiziksel sağlık, psikolojik sağlık, bağımlılık ve meslek bilgilerinin alınmasına özen gösterilmesi gerektiği düşünülmektedir.

12.4. Sosyal ağ analizi

Sosyal ağ analizi, 98 adet üst yazının incelenmesinden oluşmaktadır. Üst yazılar kadına yönelik şiddetin önlenmesi için çalışan paydaşların haberleşmesini ve sorunu çözmek için düzenlenen işleyişin haritasını çıkarmaktadır. Analizde hem işleyiş yoğunluğunun hem de işleyiş içindeki merkezi kurumların gösterilmesi hedeflenmiştir. Kadına yönelik şiddet konusunda çalışan kurumlar arasındaki ilişkiler şekil ile gösterilmiştir.

6284 sayılı Kanun ile yapılan yasal düzenlemeler ve geliştirilen yeni kurumsal yapı, kadına yönelik şiddeti önleme süreçleri için paydaş kurumların tek merkezle irtibat hâlinde olmasıyla beraber, sürecin kendisine şiddet uygulanan veya uygulanma tehdidi altında bulunan kadınlar lehine hızlandırılmasını öngörmektedir. Şekil 12.1⁵, hem ŞÖNİM ile iletişimi hem de bu iletişimin öngörüldüğü şekilde sürmediği noktaları göstermek için yazışmaların dağılımını görselleştirmektedir. Dağılım içinde birbirleriyle iletişim sayısını onları birbirine bağlayan ağlar arasında göstermektedir.

⁵ Şekil 12.1 içinde kullanılan kısaltmalar için bkz. Ek Tablo 12.6

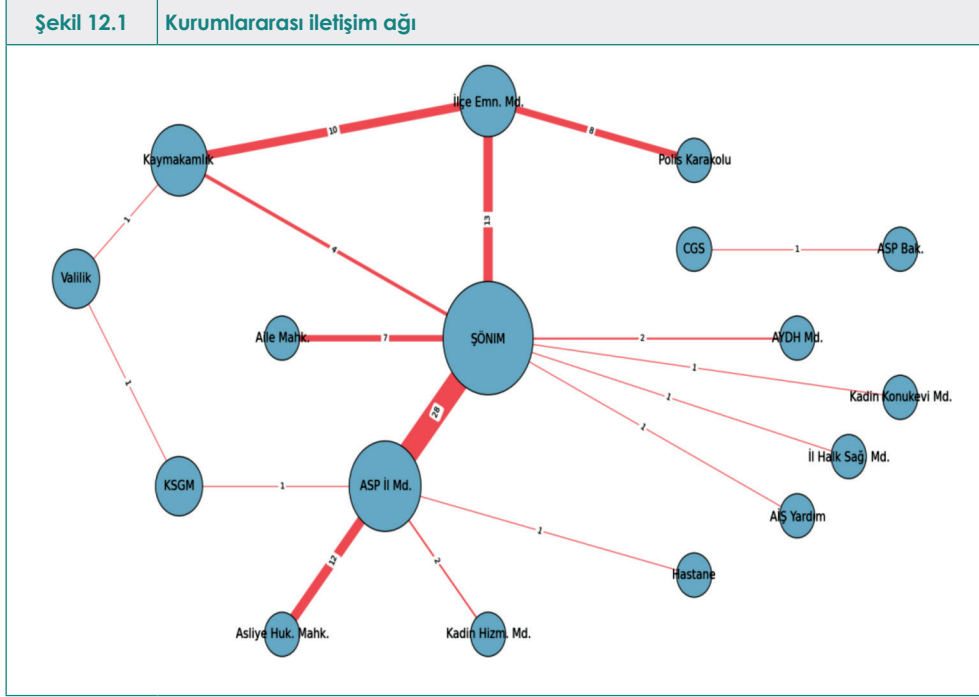
Şekil 12.1'e ayrıca, incelenen üst yazılarda bulunması sebebiyle, diğerleri ile iletişim kurmamalarına rağmen, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın aralarında yaptığı yazışma da eklenmiştir.

Şekil 12.1'de gösterilen dağılıma bakıldığında, kadına yönelik şiddete karşı mücadele için yapılandırılan kurumlarda hem rehberlik hem de hukuki işlemlerin hızlandırılması için merkezi konuma getirilen ŞÖNİM'den sonra ikinci sık iletişim ağının Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nün yazışmalarında olduğu görülmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü'nün merkezdeki konumunun aslında kendi bünyesinde yer alan ŞÖNİM tarafından temsil edilmesi gerekirken, yazışmalarda her ikisinin de etkin olarak gözükmesi işleyişin tam oturmadığını göstermektedir. Bu durum kurumlararası yazışmalarda da görülmektedir. Örneğin, ŞÖNİM ile Aile Mahkemesi arasında 7 yazışma varken, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü ile Asliye Hukuk Mahkemesi arasında 12 yazışma bulunmaktadır. Polis merkezlerinin süreci hızlandırmak için aracı ve paydaş kurumlar yerine doğrudan tek merkez olarak görünen ŞÖNİM ile irtibat kurması da yeni yapılanma kapsamına alınmıştır. Buna rağmen polis merkezleri ile ŞÖNİM arasında doğrudan yazışma olmadan iletişimin önce ilçe emniyet müdürlüğü ardından da müdürlük ve ŞÖNİM arasında gerçekleşmesi iletişimin belli noktalarda aksadığına işaret etmektedir. Benzer bir irtibatsızlık, hastane gibi ŞÖNİM'le doğrudan iletişim hâlinde bulunması gereken bir kurumun bu yazışma ağı içinde yer almaması ve hazırladıkları sosyal inceleme raporunun ise doğrudan Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğüne gönderilmesidir.

Üst yazılar üzerinden yapılan inceleme kurumlararası koordinasyonun kuvvetli olduğunu ve ŞÖNİM'in 'tek kapı' ilkesi ile şiddet mağduru kişilere ve yakınlarına hizmet vermeye başladığını göstermektedir. Fakat ortak veri tabanı kullanılmaması ve pilot uygulamaların bazı fonksiyonlarının henüz işlemiyor olması nedeniyle bürokratik sürecin yoğun olduğu anlaşılmaktadır. Karakol ve hastane gibi kadına yönelik şiddete karşı mücadelede çok önemli olan iki kurumun, kadına yönelik şiddetle mücadelede merkezi bir işlevi olması planlanan ŞÖNİM'le iletişimlerinin az olduğu görülmektedir. ŞÖNİM ile yazışmaların Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlükleri üzerinden yapılması bürokratik bir ağırlık yaratarak işlem sürecini yavaşlatmaktadır.

ŞÖNİM'in pilot aşamasının bitmesiyle birlikte uygulama yönetmeliğinin çıkması ile bu iletişim ağının kısmen azalması beklenen durumdur. Öngörülen merkezi iletişim hâline dönülmesi için gerekli olan başka bir koşul ise paydaşların bilgilendirilmesi ve aracı kullanmadan ŞÖNİM'le irtibat kurabilmeleri için hem ŞÖNİM personelinin sayısının artırılması hem de bu kurumların sürece etkin katılımlarının ortak veri tabanı geliştirerek ve koordinasyon koşulları hızlandırılarak desteklenmesidir.

Şekil 12.1 Kurumlararası iletişim ağı

12.5. Değerlendirme

İçerik analizi temelinde varılan sonuçlardan biri, kişilere yönelik tanımlamalar, ilişki biçimleri, mekân özellikleri, kişilere uygulanan şiddet biçimleri ve tanımlanmasına yönelik bir düzenleme yapılması gerekliliğidir. Böylece, 6284 sayılı Kanun'da yer alan tanımların kullanımının sağlanması ve değer yargısı içerme, kişi hakkında kişinin kendi durumundan bağımsız olarak, olumsuz etki yaratma ihtimalleri azaltılabilecektir. İçerik analizinde kullanılan kategoriler içinde gösterildiği gibi, ifade ve tanımlamaların kapsama uygun şekillenmesi ve buna uygun kullanımı yaşanan şiddet olayının doğru aktarılması açısından önemlidir. Kullanılan ifadelerin ve tanımların, sosyal çalışma görevlileri ve raporları düzenleyen kişilerin kadına yönelik şiddet konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmadıkları ile konuya hâkimiyetlerini ortaya koymak açısından önemli bir gösterge olduğu unutulmamalıdır.

İçerik analizi sonuçlarına dayanarak hazırlanan raporlar ve belgelerde, yaşanan olayın doğru aktarımını ve standart bilgiyi sağlamak için aşağıdaki konuların dikkate alınması önerilmektedir:

- Şiddet mağduru kadınlar için “hanım”, “bayan” ve “kadın” kullanımlarından, kişiler arasında statü farkı yaratabilecek kullanımlardan kaçınılması ve kadınların toplumsal cinsiyetinin tam karşılığı olan, kişiler arasında statü farkı yaratmayacak “kadın” kelimesinin kullanılması,

- Maruz kalınan şiddet durumuna belirginlik kazandırmak için “talepçi” ve “müracaatçı” gibi tanımlar yerine, kendisine şiddet uygulanmış kişiler için “şiddet mağduru” tanımının kullanılması,
- Şiddet uygulayan kişilerin, “eş”, “eski eş” ve “kusurlu birey” gibi ifadeler ile tanımlanması yerine, faili oldukları eylemle tanımlanması ve şiddet uygulayan kişi, olarak belirtilmesi,
- Şiddet uygulayan ve şiddet mağduru bireylerin kimlik gizliliğini sağlamak amacıyla isimlerinin baş harfleri ile belirtilmesi,
- Şiddet mağduru ve şiddet uygulayanlara ilişkin tanımlarda fiziksel sağlık, psikolojik sağlık, bağımlılık ve meslek bilgilerinin bulunmasına özen gösterilmesi,
- Şiddet uygulayanlarla ilgili inceleme ve tanımlamalarda, standardın ve yeterli verinin sağlanması için şiddet uygulayanlara yönelik daha ayrıntılı bilginin alınması,
- Kişileri ailedeki konumlarıyla tanımlamak ve ilişki biçimlerini aile odaklı aktarmak yerine, şiddet uygulayan ve şiddet mağduru bireyler üzerine bilginin yaşanan şiddet olayına uygun biçimde birey merkezli oluşturulması,
- İlişki biçimleri tanımlanırken evliliğe dâhil olmayan ilişkilerin evlilik odaklı bir bakış açısıyla değerlendirilmemesi ve ilişkiyi doğru ifade eden tanımların kullanılması,
- Şiddet mağdurlarının geçmiş yaşamları ve cinsel davranışlarına ilişkin mağdura karşı ön yargıya yol açabilecek ve sunduğu kanıtların geçersiz sayılarak istismar edilmesine neden olabilecek bilginin aktarılmaması,
- Raporların tümünde mekân konusunda bilgi verilmesi, mekâna ilişkin bilgilerin daha detaylı ve ön yargı içermeyecek biçimde aktarılması,
- Şiddet biçimlerinde “aile içi şiddet” ya da “ağır şiddet” gibi eylemin tanımlanmasını belirsiz kılan kavramların yerine, uygulanan şiddetin biçiminin net olarak ifade edilmesi, şiddet kategorisine girdiği bilinmeden değinilen ya da değinildiği hâlde şiddet biçimi olarak kaydedilmeyen psikolojik şiddet, ekonomik şiddet ve ısrarlı takip gibi şiddet biçimlerinin 6284 sayılı Kanun'a uygun olarak ifade edilmesi önerilmektedir.

Ayrıca, raporlar içindeki bölümlendirmelerin birbiri ile uyumlu olmadığı ve bazı raporlarda şiddet öyküsü dışında hiçbir bilginin detaylı alınmadığı ve konular için bölümlendirme yapılmadığı göze çarpmıştır⁶. Sosyal ve ekonomik durumun incelenmesi hizmet üretimi ve yargı süreci için önemliken buna her seferinde değinilmediği ve bunu gösterebilecek önemli kategorilerden olan mekân incelemesinin nadiren yapıldığı saptanmıştır. Bu nedenle, hem bürokratik süreci kolaylaştırmak, yargıya aktarılacak dosyalarda doğru bilgilerin yer almasını sağlamak ve hizmet sunumunun kalitesini artırmak için belgelerde bulunan

⁶ Sosyal İnceleme Raporları ve Durum Değerlendirme Raporları arasında yapılan karşılaştırmada kullanılan kategoriler çıkarılmış ve kullanılma sıklıkları Ek Tablo 12.7'de belirtilmiştir.

boşlukların tamamlanarak belge türlerinin standart hâle getirilmesi, bu kapsamda tüm belgelerde, incelemelerin hem mağdura, hem de faile göre yapılması, sosyal ve ekonomik durumu gösterecek incelemelerin raporlara eklenmesi ve yukarıda belirtilen önerilerin dikkate alınması önerilmektedir.

Bu önerilere ek olarak, tedbir kararlarının daha sağlıklı verilebilmesi, hizmet üretiminin daha kaliteli yapılabilmesi ve sosyal çalışma görevlilerinin şiddet mağdurları ile kurdukları ilişkide amaca daha yetkin bir şekilde ulaşabilmeleri için, bazı ifade ve durumlara dair bilgiyi standart biçimde toplanması ve bazı durumlar için bilgi aktarımının yaygınlaştırılması yararlı olacaktır. Bu amaca yönelik olarak sosyal çalışma görevlilerinin,

- Şiddet mağduru kişilere ilişkin tutumlarında, şiddet mağdurundan aldıkları iletişim kapasitesi ve ruhsal durum gibi daha çok kendileriyle olan iletişimi aktaran bilginin yanı sıra (ya da tercihen yerin) kadınların maruz kaldıkları şiddetten psikolojik olarak nasıl etkilendiklerine ilişkin detaylı bilgiyi aktarmaları,
- Şiddet mağduru ile iletişimleri sırasında ihmal etmeden şiddet biçimlerini tanıtmaları, sormaları ve bunu belirtilen davranışların şiddet biçimi olduğunun bilinci içinde aktarmaları,
- Şiddet uygulayan kişiler için raporlarda belirttikleri "öfke kontrolünün olmaması" durumunu, uygulanan şiddet biçimleriyle ilişkisini saptamaları ve şiddet içeriğine dâhil etmeleri gerekmektedir..

Yukarıda belirtilenlerin sağlanması amacıyla, sosyal çalışma görevlilerine kadına yönelik şiddetle mücadelede yasal mevzuat ve toplumsal cinsiyet eşitliği konularında hizmet içi eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yapılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Şiddet mağdurunun süreç içinde geçireceği deneyimi olumlu hâle getirmek amacıyla sosyal çalışma görevlileri ile birlikte tüm ŞÖNİM çalışanlarının şiddet mağdurlarına yaklaşım konusunda bilgilendirilmeleri önerilmektedir.

Ayrıca, bu bölümün ekinde yer alan (Ek B9), ŞÖNİM'e bireysel ya da yönlendirme yoluyla yapılan tüm başvurulara ilişkin verinin kayıt altında alındığı KOZA isimli yazılım programında yer alan veri setindeki bilgilerin standart biçimde alınması ve yazılım programının iyileştirilmesi/geliştirilmesi bu bölümün önerileri arasındadır.

Bölüm 13

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Görüşmelerin Öne Çıkardıkları

Banu Akadlı Ergöçmen

Bölüm 13. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Görüşmelerin Öne Çıkardıkları

Banu Akadlı Ergöçmen

Bu bölümde kadına yönelik aile içi şiddetin ortadan kaldırılmasına yol gösterici olmak amacıyla farklı grupların şiddetle mücadeleye ilişkin görüşleri düşünceleri ve önerileri verilmektedir. Derinlemesine görüşmelerde ve odak gruplarda kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik olarak aktarılan görüşler ve öneriler bireysel, toplumsal ve kurumsal düzeyde olmak üzere üç ana başlık altında ele alınmaktadır.

Kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin olarak bireysel düzeyi kapsayan görüşler dört başlık altında sunulmaktadır. İlk kısımda, kadının kendine yönelmiş aile içi şiddetle mücadelesinde bireysel düzeyde yapabileceklerini içeren “şiddeti ve failini afişe etmek” “yardım alma ve psikolojik destek” ile “kadının ekonomik bağımsızlığını kazanması” başlıklarını ve ilaveten, görüşmelerin ataerkil bakış açısıyla ortaya koyduğu biçimde “şiddetle mücadelenin sorumluluğunu da kadınlara yükleyen öneriler”i içermektedir.

Kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin olarak aktarılan görüşlerin toplumsal düzeyi ilgilendiren kapsamda olanlar üç başlık altında verilmektedir. Bu kısımda “zihniyet dönüşümü çerçevesinde toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılığı” içeren bir başlık ile “kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık eğitimleri” ve “medyada şiddetin sunulma biçimi ve medyanın şiddeti meşrulaştırması” konularını ele almaktadır

Kadına yönelik şiddetle mücadelede kurumları kapsayan görüşler üç başlık altında toplanmıştır. Bu başlıkların ilki 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan koruyucu ve önleyici tedbir kararlarına ve bunların pratikte işleyişine yönelik görüşleri içermektedir. ŞÖNİM'lerin işleyişi ile kadına yönelik şiddetle mücadelede görev alan kişilerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve öneriler de diğer iki başlık altında verilmektedir.

13.1. Kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin görüşler: Bireysel düzeyde

Kadına yönelik aile içi şiddetten zarar gören ve onuru, sağlığı, yaşamı elinden alınan kadının, bu insan hakkı ihlaline karşı mücadelesinde kullanabileceği yöntemler ve kurumlar bulunmaktadır. Araştırmada, konunun içinde yer alan farklı aktörler -kadınlar, erkekler ve uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler- kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması için yapılabileceklerine, yapılması gerekenlere, mevcut yasal düzenlemelere ve bunların uygulanmasına yönelik görüşlerini, deneyimlerini ve önerilerini aktarmışlardır.

Bu araştırmada görüşülen kadınların şiddete maruz kalmış ve şiddetle mücadelelerinde herhangi bir kuruma başvurmuş kadınlar olmaları nedeniyle, kadınların şiddetle mücadele etmek için bireysel düzeyde neler yapabilecekleri, görüşülen kadınlar tarafından oldukça belirgin biçimde ifade edilmiştir. Gerek kurumsal başvurusu olan kadınların nerileri, gerekse kadına yönelik aile içi şiddet ile mücadelenin belli noktalarında görev yapan uzmanların/meslek sahiplerinin/idarecilerin konuyla ilgili görüş ve nerileri çeşitli olmakla beraber ne çıkan öneriler dört başlık altında toplanmıştır. Kadınlar ve uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler tarafından belirtilen öneriler arasında yer alan kadının şiddetle mücadelesini saklamaması ve bu mücadeleyi kurumsal düzeyde, uzman yardımı ile yapması "şiddeti ve failini afişe etmek" başlığı altında verilmektedir. Kadınların, aslında deneyimin de sağladığı bir bakış açısıyla, üzerinde ısrarla durdukları ve uzmanların da benzer şekilde vurguladıkları şiddete maruz kalan kadının psikolojik destek gereksinimi, "yardım almak ve psikolojik destek" başlığı altında yer almaktadır. Uzman/meslek sahibi/idareci görüşmelerinde ve odak grup görüşmelerinde şiddeti önlemede kadının ekonomik özgürlüğünü kazanmasının ve eğitiminin önemi dile getirildiğinden "kadının ekonomik bağımsızlığını kazanması" bireysel düzeyde şiddetle mücadeleye ilişkin ayrı bir başlık olarak olarak verilmektedir. Bireysel düzeydeki önerilerin son başlığı ise şiddetle mücadelenin sorumluluğunu kadınlara yükleyen "kadınların geleneksel rollerini devam ettirmeleri"dir. Buradaki görüş ve öneriler, şiddetin ortadan kalkması için kadınların geleneksel toplumsal rollerine uygun davranmalarını ne çıkarmakta ve ataerkil toplum yapısının kadını kontrol edici bakış açısını yansıtılmaktadır.

13.1.1. şiddeti ve failini afişe etmek

Kurumsal başvurusu olan şiddet mağduru kadınların yaptığı belli başlı öneriler arasında şiddetin saklanmaması ve kurumsal destek alma gelmektedir. Görüşülen kadınlar, önerilerini genellikle kendi deneyimlerine ve öğrenilmiş bilgilerine dayandırmışlardır. Bu önerilerde, geçtikleri kurumsal süreçten edindikleri bilgilerin ve deneyimlerin izleri açık bir biçimde görülmektedir. şiddet mağduru olup kurumsal destek almış kadınlar, şiddet mağduru kadınlara bir kuruma başvurmayı önerirken, "kişinin özgüvenini kazanması", "kendini güvende hissetmesi", "haklarının bilincine varması" ve "ruhsal olarak rahatlaması" türünden vurgular yapmaktadırlar; bu kalıplar, bir anlamda kendilerinin kurumsal süreçte öğrendiklerinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Örneğin, 36 yaşındaki ilkokul mezunu bir kadın, "**Tokat varsa mesela, kadın ne olursa olsun bir tokadı bile hak etmiyor, kadını sen bilerek aldın adam derim, yani böyle düşünürüm, kesinlikle derim. ... bir polise git, yani gereken neyse bir polis halletsin bunu, kesinlikle derim, çünkü kadın bir tokadı hak etmiyor ...**" sözleriyle, şiddete maruz kalan kadının kolluk kuvvetlerine yönlendirilmesi gerektiğini söylerken, aynı zamanda, "kadın bir tokadı bile hak etmiyor" yaklaşımıyla da kendisinin gelmiş olduğu bilinç düzeyini yansıtılmaktadır.

Şiddet ile mücadele etmek için bir kurumun yardımını almanın önemini yine kendi örneğinden yola çıkarak söyleyen 29 yaşında ve ilkokul mezunu bir kadın **“Valla ne yalan söyleyeyim kendini ezdirmemesini, hakkını sonuna kadar mücadele etmesini ve böyle bir ortama gelip ayakta kalmasını ... tavsiye ederim. Gerçekten yemin ederim çok geç kalmışım. Yine de inşallah geç kalmamışım”** demektedir.

Kurumsal başvuruyu öneren bir kadın, hem kendinin hem de genelde şiddete maruz kalmış kadınların her zaman doğrudan gözlemlenemeyecek ruh hâline vurgu yapmaktadır. Şiddete maruz kalan kadının, aslında huzur ve güven bulması gereken yer olan kendi evinde ne denli huzursuz yaşadığını, hatta rahat bir uykuya bile uyuyamadığını anlatan ifadeler şöyledir:

“Öneririm, neden önermeyim ki, öneririm tabii ... belki ben şimdiye kadar, böyle ... yerler olmasaydı şimdi ölmüştüm yani üzüntülerden, hastalıktan. Gerçek söylüyorum, yani Allah razı olsun, sığınacak yerimiz oluyor, yatağımızda rahat uyuyoruz, ay o gelecek bu gelecek, o mu kalkacak o mu vuracak, o bi şey mi diyecek derdimiz yok. Rahat uyuyoruz ... mesela arkadaşlar ... ayy çok şükür diyorlar ya, bu gece diyorlar rahat uyuyacağız, kalbim çarpmayacak, korkmayacağız diyorlar”.

(56 yaşında, lise mezunu)

Yaşanılan olaylardan ve duygulardan hareketle aktarılan bu görüş, kadın için şiddetten uzak bir mekânda olmanın kişiye verdiği huzuru ve rahatlamayı dile getirmenin yanında korku, endişe ve tedirginlik içinde yaşamamanın ne denli yıpratıcı olduğunu da göstermektedir.

Şiddetin saklanmamasını, kadının maruz kaldığı şiddetten dolayı utanmamasını, yaşadıklarını başkalarına anlatmasını ve şiddet uygulayanı gizlemeyip duyurmasını savunan eğitim düzeyi yüksek bir kadın, **“... bunu kimseden de saklamamasını, aman işte ayıptır bana vurdu da ben herkesten saklayım da ... Onu kesinlikle yapmamasını söylerim. Yani ifşa etsin o kişiyi.”** derken, aslında şiddete maruz kalmanın kadının ayıbı olmadığını ve kadının bunu saklamamayı öğrenmesi gerektiği yönündeki görüşlerini belirtmektedir.

“Bence, ben de dâhil olmak üzere bunun açığa çıkmasını düşünüyorum; çünkü ben ...'ın davranışını ... anneme ve diğer yakınlarıma söylediğim anda bir nevi mahalle baskısı oluşuyor. ... Mesela avukata söyledim, avukatın onu geri araması çok büyük bir etki yarattı. Demek ki bu tipte davranışların saklı kalmaması lazım yani ifşa edilmesi gerekiyor ceza alsın ya da almasın ... işte en fazla üç ila altı ay hapis cezası alıyor o da zaten ilk hapis cezası olduğu için 1500

lirayla çıkıyor. Onun tabii mesleki açıdan büyük bir etkisi oluyordur; ama toplumsal açıdan bu davranışı vazgeçirme anlamında hemen hemen hiçbir etkisinin olduğunu düşünmüyorum dolayısıyla bu davranışın ifşa edilip kınanması bence önemli ... cezai bir şey olsun; ama ifşa da edilsin. ... Ben niye sakladım ki senelerce, utandığım için. Yani ben o kadar eğitilmiş bir kadını; ama tokat yediğimi, ne bileyim yumruk atıldığını saklıyorum. Niye saklıyorum ki? Utanması gereken ben değil, bana yapan kişi utanmalı ki yapmasın o davranışı; ama ben senelerce sakladım utandığım için.”

(38 yaşında, üniversite mezunu)

Önerisini bu yönde yapan kadının yaşam hikâyesine bakıldığında, böyle bir tavsiyede bulunabilme noktasına uzun zamanda geldiğini ve bu süreçte de hayli yıprandığını belirtmek gerekmektedir. Tek başına mücadelenin şiddeti önlemeye ve şiddete maruz kalma ihtimalini engellemeye yetmediğini, buna karşın kadının mücadelesinde yalnız olmadığının şiddetin faili tarafından bilinmesinin daha sonuç getirici olduğu anlaşılmaktadır. Anlatımdan şiddeti ifşa etmenin cezai yaptırıma göre daha işlevsel olduğu anlaşılırken, şiddetin açık edilmesi hâlinde bunun toplum tarafından olağan karşılanmaması gerektiği de önemli bir nokta olarak şöyle aktarılmaktadır:

“Hani bunu akrabalar da bilmeli; ama bunun olağan karşılanması tehlikesine de düşmeden kınayıcı biçimde karşılanmalı. ... Kesinlikle onaylanmaması ... Çocuk yaramazlık etti dayağı hak etti ya da kadın dırıldır etti dayağı hak etti düşüncesinin silinmesi lazım.”

(38 yaşında, üniversite mezunu)

Görüşülen uzmanlar da şiddetin duyurulması ve paylaşılması konusunda fikir birliği içindedirler. Örneğin bir doktor, kadının şiddetle mücadele edebilmek için yakın çevresinden başlayarak yaşadıklarını anlatması gerektiğini söylemektedir.

“... öncelikle hani yardım almaya, bir kere anlatmalı yani. İlk önce şiddete uğradıklarını mutlaka dile getirmeliler ve yardım istemeliler, yani bu ilk aşama ... Bunu dile getirmek şart bence. Mutlaka söylemeliler, komşularından başlayarak. Bir çember hâlinde, sağlık kurumları olabilir, hukuksal danışma merkezleri olabilir, kadın dayanışma merkezleri olabilir ... komşularından başlayarak bunu dile getirmeleri şart diye düşünüyorum.”

(Doktor)

Kadının konuşmasını ve yaşananların paylaşılmasını öne çıkaran bir avukat, kadınların şiddetle mücadeleye yönelik paylaşımlarının örgütlü bir yapı

içerisinde yapılması gerektiğini belirtmekte ve bunun çözüm üretme açısından önemli olduğunu dile getirmektedir:

“Birincisi, ... bu meseleyi öncelikle konuşma, özgürce konuşma ve politika üretme hak ve yetkisini kadınlara bırakmalılar. Çünkü, ... eşitler arası bir ilişki söz konusu değil. ... önce kadınların kendi maruz kaldıkları şiddetle mücadele konusunda kendi yöntemlerini, deneyimlerini, açıkça konuşabilecekleri, paylaşabilecekleri ve bununla mücadele için etkili mekânizma yaratabilecekleri çözümleri üretmek adına kendi örgütlülüklerini sağlamaları önemli.”

(Avukat)

Kadının, maruz kaldığı şiddeti bitirmek için bir kuruma başvurmasa da hiç değilse yakın çevresi ile paylaşmasının önemini belirten bir hâkim, kadının kendisine şiddet uygulanmasını engelleyecek tedbirleri alabilme konusunda bilinçlendirilmesine de vurgu yapmaktadır:

“Bir kere paylaşmalı, şiddete uğradığını. Yani her seferinde müracaat etmiyor. ... Emniyete, doktora, kolluğa gitmiyor ama en azından etrafındaki insanlarla paylaşmalı. Çünkü bir kere susup kimseye söylemediği zaman arkası geliyor. Yani bunu kesinlikle başkasıyla paylaşmalı, destek almalı. Ya da eşinin, partnerinin ne dersiniz deyin şiddet uygulamasını engelleyici tedbirleri alacak birşeyler yapabilmeli kadın. Yani o konuda bilinçlendirilmeli kadın.”

(Hâkim)

13.1.2. Yardım alma ve psikolojik destek

Kadınlar maruz kaldıkları aile içi şiddetle, çeşitli kaygılar ve çaresizlikler nedeniyle genellikle yalnız mücadele etmektedirler. Oysa, aile içinde kadına yönelmiş şiddet, kadının farklı alanlarda desteğe ihtiyaç duyacağı bir eylemdir. Kadının yalnız olmadığını bilmesi, dayanışma içinde olunabileceğinin farkında olması, ona güç verecek ve onu şiddetten kurtulmak için mücadeleye yöneltebilecek bir etmenddir. Özellikle kadınlar ve uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler ile yapılan görüşmelerde de ortaya konulan öneriler, kadının şiddetle mücadelesinde yardım alması yönündedir.

Şiddete maruz kalma çoğunlukla ruhsal çöküntüyü de beraberinde getirdiğinden, şiddete maruz kalan kadına psikolojik destek sunulması, gerek kadınlar gerekse uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler tarafından belirtilen bir öneridir. Ne var ki psikolojik destek, kişinin talebi olmaksızın verilebilecek bir hizmet değildir. Bu nedenle, psikolojik destek konusunda zorlayıcı olmadan cesaretlendirici ve destekleyici olmanın önemi unutulmamalıdır.

Şiddete maruz kalmış ve şiddetle mücadelesinde bir kuruma yönelmiş kadınların psikolojik destek üzerinde durmaları konunun önemini göz önüne sermektedir. Şiddetin başkalarıyla paylaşılmadığının özellikle üstünde duran 20 yaşında ve ortaokul eğitilmiş bir kadının “Psikolojik yardım, hiç bir şey[e] değilse bile ona ihtiyacı var. Çünkü yani kim olursa olsun, en yakın arkadaşın bile olsa konuşamıyorsun bazen bazı şeyleri” demesi bu konudaki ihtiyacı açıkça ortaya koymaktadır.

Şiddete maruz kalmış ve başvurdukları kurumlarda psikolojik destekten yararlanmış olan kadınların dile getirdiklerine benzer şekilde farklı meslek gruplarından uzmanlar da, şiddet mağdurlarının öncelikli ihtiyaçları arasında, psikolojik desteğe yer vermişlerdir. Kadınların şiddet ortamından uzaklaştırılmasını öneren kaymakam, kadınların şiddet ortamı içinde mücadele güçlerini yitirdiklerine üstü örtük de olsa bir gönderme yapmakta ve kadınların güvenli bir ortamda bulunmalarının önemine dikkat çekmektedir.

“Kadının psikolojik sorunlar yaşamaması mümkün değil” diyen bir polis memuru, şiddete maruz kalan bir kadının psikolojik desteğe mutlaka ihtiyacı olacağını söylemektedir. Bu yardımın da çok geç kalınmadan yapılmasını önermektedir.

“6284’ten müracaat eden her kadının psikolojik desteğe ihtiyacı var. Oraya [başvuruda doldurulan form] kesinlikle hayır denmemeli bence, oraya standart evet yazmalı ... Psikolojik desteğe mutlaka ihtiyacı vardır kadının. Büyük şehirde zaten herkesin ihtiyacı varken bir de kadına şiddet uygulanmış yani. ... kadın ilk müracaata geldiğinde ... müracaat alınırken bence bu kadının o anki psikolojik durumu nedir, aile sağlığı uzmanı olur, psikolog mu olur, onların bir dinleyip ondan sonra adli konulara geçilmesi lazım, daha sonra değil.”

(Polis)

Kadının şiddetle zorlu mücadelesinde yardım sunulmasına ilişkin olarak; verilen desteğin sadece psikolojik destek ile sınırlı olmaması gerektiğini vurgulayan bir avukat, kadınların kendilerini yalnız hissetmeyecekleri bir konuma gelmelerine, kendilerine güvenlerini sağlamalarına ve güçlenmelerine kadar maddi ve manevi her türlü desteğin şiddet mağdurlarına sunulması gerektiğine dikkat çekmektedir. Ayrıca, şiddete maruz kalan kadının mücadelesini bir uzman yardımı ile yapmasını ve bunun mutlaka kurumsal veya hukuksal bir adım atmak anlamına gelmeyeceğini sadece danışmanlık hizmeti bile olabileceğini belirtmektedir. Kadını, uzman yardımı almaya ikna etme biçiminin önemini şöyle anlatmaktadır:

“Zorlamadan, cesaretlendirerek, teşvik ederek, bununla mücadele konusunda bir üstten veya yargılayan tavırla değil de destekleyen, yanında olan, anlayan ve aradaki geçişkenliği de ... O şiddetin

yarın bir gün mağdurunun ben olabileceğimi de, buna benim de maruz kalabileceğimi de ... belirterek ilişki kurmak çok önemli, çünkü ... her travmada olduğu gibi şiddete uğrayan da öncelikle kendini suçluyor. Kendisine yönelen şiddete, şiddet uygulayana hak veriyor. Kendisine yönelen şiddeti aklileştirmeye başlıyor. "Ben şöyle yaptığım için beni dövdü". Bir kere işte o ... dayanışma ilişkisi, o destek çok önemli. Şiddeti hak etmediğini, kimsenin şiddeti hak etmeyeceğini bir bütün olarak kabul etmemiz ve bunun üzerine, bütün dilimizi, bakış açımızı bunun üzerine inşa etmemiz lazım."

(Avukat)

Bir başka avukat ise, yardım alacak kişilerin kapsamını daha geniş tutarak, gerekli her tür desteğin şiddete maruz kalan herkese verilmesini savunmaktadır. Kişinin şiddetle mücadele ederken kendisini yalnız hissetmemesi gerektiği ve desteklerin bu anlamda yararlı olacağı şöyle anlatılmaktadır:

"Şiddet mağduru kimse, erkek, kadın, çocuk hiç fark etmez, insanlara gerekli desteğin sunulması gerektiğini düşünüyorum. Maddi destek, manevi destek, psikolojik destek, eğitimsel destek yani ... kendilerini yalnız hissetmemeli. Benim yanımda devlet kapı var, benim yanımda sivil toplum kuruluşları var, ben mağdur olduğumda başvurabileceğim yerler var diyebilmeli bence."

(Avukat)

Kurumsal olmasa da yardımı, yakın çevreden arama ihtiyacı aşağıda verilen alıntıdan açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Evliliği süresince kesintisiz fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kalmış bir kadının, yakın çevresinden yardım beklentisi şu sözlerle ifade edilmektedir:

"Ailemden şöyle destek bekledim, sürekli gelsinler, bunlar gelmiyor, ailen gelmiyor. Ailenden uzak dur, kop diyor ya, ailemden şöyle destek bekledim sık sık gelsinler gözüne soksunlar ... anları vardı ... ne kadar rezil bir damadı [olduğunu] ne kadar rezil bir aile[ye] verdiğini, sık sık gelmesini istedim ailemin, gelsin[ler] gözleriyle görsünler, ben ne anlatırsam hiç bir şeye inanmıyorlar. Kız arkadaşımdan da şöyle destek bekledim, nasıl olsa okuyor dedim, ... kitap neyi getiriyordu ben de okuyordum ediyordum çok hoşuma gidiyordu, sohbeti hoşuma gidiyordu, psikolojik açısından dinleniyordum yani. Yani nasıl diyim size, rahatlıyordum. Ben konuyu anlatınca konuda art niyet aramıyordu. Vay şu olur da, bu olur da.."

(36 yaşında, ilkokul mezunu)

Aile içinde kadına yönelen şiddeti önlemek için başvuru yollarından biri de mağdurun ya da failin şiddet ortamından uzaklaşması/uzaklaştırılması şeklindedir. Yasal mevzuat çerçevesinde mağdura güvenli barınma imkânı sunmak veya failin müşterek konuttan veya bulunulan yerden uzaklaştırılması uygulamaları arasında yer almaktadır. Şiddet mağduru kadının, her şeyden önce şiddetin psikolojik baskısının olduğu ortamdaki uzaklaştırılması gerektiğini belirten bir kaymakam, önerisini şöyle anlatmaktadır:

“Bir kere öncelikle o şiddetin psikolojik şeyinden çıkartılmalı yani, hem fiziki olarak hem psikolojik olarak ... öncelikle o atmosferden çıkarıp kendini güvenli hissedebileceği, artık buna kadın sığınmaevini dersiniz ... başka bir kurumsallaşma mı yaparsınız, o şeyden kadını kurtarmak lazım.”

(Kaymakam)

İşin uygulama tarafında yer aldığını söyleyen ve **“Ailede şiddet görsün görmesin ailede esas ana direk kadındır”** diyen kaymakam, kadınların bilinçlenmesi gerektiğini ve bu konuda sivil topluma da görev düştüğüne ilişkin düşüncelerini **“Öncelikle bilinçlenmeli. Daha sonra ne hakları var, nereye nasıl başvurabilir ... sivil toplum tarafından. Öyle güvencelerinin olduğunu bilmeliler yani. Bilirlerse, ne yapacağını bilirse ona göre devam eder zaten...”** şeklinde belirtmektedir. Kadının şiddetle mücadelede haklarını ve başvuracağı yolları bilmesinin önemini, sorumluluğu kadına yükleyerek anlatırken: **“Kadın bu işleri iyi bilirse hem çocuğunu muhafaza eder hem aile birliğini korur, hem kendini korur, öyle değil mi? Onun için kadın esas alınıyor yani merkez alınıyor”** demektedir.

Şiddete maruz kalan kadının şiddet ile mücadelesinde kurumsal desteğe erişmesine yardımcı olmak üzere yapılan öneriler arasında kadın karakollarının kurulması vardır. Bu önerinin temelinde kadınların kurumsal başvuru yoluna pek de kolay gitmediklerinin dikkate alınması bulunmaktadır. Bir sosyal çalışma görevlisi kadınların yasal sürece zor adım attıklarını belirterek **“Kadın karakollarının oluşturulması gerekiyor. O yüzden de kadınlara yönelik bu yasal süreçlerin öncesinde oluşturulması gereken ara mekânizmalara ihtiyaç var”** önerisinde bulunmaktadır. Ayrıca aynı sosyal çalışma görevlisi, kadınların ulaşması gereken telefon numaralarının, onların kolaylıkla erişebileceği noktalarda olmasını önermektedir: **“Her yerde, kadının ulaşabileceği her yerde olması gerekiyor. Hatta bu GSM operatörleri için de farklı bir şey düşünülebilir ... Yani onlarda da etkili olarak nasıl kullanılabilir ya da ... Bilemiyorum şeyler yapılabilir. Ulaşabilmesi lazım kadınların. Her kadına mesaj gönderebilirler.”**

13.1.3. Kadının ekonomik bağımsızlığını kazanması

Kadına yönelik şiddetle mücadelede, kadının ekonomik bağımsızlığını kazanması kadının güçlenerek ailedeki ve toplumdaki konumunda bir değişiklik yaratması açısından önemli bir etmendir. Bu konudaki öneriler birçok uzman/meslek sahibi/ idareci ve ayrıca odak grup katılımcısı genç erkekler tarafından dile getirilmiştir. Ne var ki şiddete maruz kalıp kurumsal destek almış kadınların pek azı, kadının ekonomik bağımsızlığına sahip olması konusunda öneri getirmiştir. Kadının ekonomik olarak bağımsız olmasının şiddeti önlemeye yönelik bir öneri olarak kadınlar tarafından belirtilmemesinde etken iki faktör olduğu düşünülmektedir. Bu faktörlerden biri, kadınların çalışma hayatına az katılmış olmaları, bir diğeri de kadının -özellikle evli kadınının- ev dışında çalışmaması yönündeki toplumsal eğilimin benimsenmiş olmasıdır.

Odak grup görüşmeleri ile derinlemesine görüşmelere katılan erkeklerin bir kısmı, kadınların şiddetle baş edebilmek için, ekonomik özerklik kazanarak kendi ayaklarının üzerinde durmalarının önemini vurgulamışlardır. Buna ilaveten, hemen her sorun alanında dile getirildiği gibi, kadınların ve erkeklerin bu konuda bilinçlenmeleri de öneriler arasındadır. Görüşülen kişinin eğitim düzeyi yükseldikçe, kadının ekonomik bağımsızlığının şiddeti önlemede bir etmen olarak görülme eğilimi de artmaktadır. Örneğin, odak grup katılımcısı üç yıldan uzun süredir evli olan lise mezunu genç bir erkek, kadınların örgün eğitim almalarının, onların iş yaşamına katılmalarına önemli katkı sağlayacağından söz etmekte ve kadının kendine ait gelirin olması gerektiğini söylemektedir:

“... Yani kadının da eğitim görmesi çok önemli ... kadın ekonomik özgürlüğünü kazandığında ... mutlaka kendi ayaklarının üzerinde durabiliyor. Yani bir ekonomik özgürlüğü yok kadının, sadece ev hanımı ve kocasının eline bakıyor, sırf çocuklarını ortada bırakmamak adına hani şiddete maruz kalan ve sesini çıkarmayan bir sürü kadın var. ... Kendi ekonomik özgürlüğünü kazanmalı bence kadın.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Cinsiyet temelli iş bölümü ve ataerkil yapının etkisiyle kadının iş gücüne katılım oranının erkeklerin iş gücüne katılım oranının yarısından az olduğu Türkiye'de, şiddetle mücadeleye yönelik uzman önerileri kadının iş gücüne katılımına odaklanmaktadır. Bir avukat, kadınların çalışma yaşamına katılmasının desteklenmesine şu sözlerle değinmektedir:

“Kadınların çalışma hayatında ... etkin bir şekilde desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum, çünkü ekonomik özgürlüğünü ... sağladıkça, kişiliğini kimliğini buldukça bu şiddet olaylarının daha da azalacağını düşünüyorum ... kadının ... kimliği[ni] kazanması konusunda devletin her tür desteği vermesi gerektiğini düşünüyorum.”

(Avukat)

Uzmanların/meslek sahiplerinin/idarecilerin önemle üzerinde durduğu kadının ekonomik özgürlüğüne sahip olması için kadınlara mesleki eğitim verilmesini ve meslek edinme imkânlarının artırılmasını belirten bir polis, kadınların **“Ekonomik bağımsızlıklarını elde edemediklerinden dolayı kadın sığınmaevlerinde ... çocuklarıyla beraber kalmak zorunda”** olduklarını ifade etmekte ve kadınların kendi başlarına geçimlerini sağlayamadıkları için, şiddete maruz kaldıkları eve geri dönmek zorunda kaldıklarını söylemektedir. Kadınların bir mesleğe sahip olmamalarının, onların şiddetle mücadele etmelerinin en önemli engeli olduğunu belirtirken **“... [kadınlar için] meslek konusu çok önemli ... garantili meslek ama ...iş garantili kurslar verilmeli bu kadınlara ... Kadının da ... kesinlikle çalışma hayatına girmesi lazım, en azından şiddet görmemesi için”** demektedir. Özellikle öğrenim çağını geçirmiş kadınlar için kurslar yoluyla meslek sahibi olmanın daha işlevsel olacağı üzerinde duran bir polis memuru, bu konuda devletin sorumluluk almasını önererek kız çocukları için eğitimin öneminden söz etmektedir:

“ilkokul mezunu kadını 35-40 yaşından sonra tutup pat pat pat pat açık lise sonra öğrenim filan yapacak hâlimiz yok, bence. Çünkü onlar da bir süreç, ... az bir zaman değil. ... Şimdi yapabileceğimiz, acil, ivedi ... belli bir yaşa gelmiş eğitimsiz insana yapacağımız şey, İŞKUR yoluyla iş temin etmek, kurs verip iş temin etmek ... devletin iş bulması ... iş öğretip tamam sen artık işi öğrendin, hadi al sertifikanı git değil de yani iş garantili kurslar verilmesi lazım bu kadınlara ... meslek olursa, ... ekonomik bağımsızlığını elde ederse ... ilkokuldan ... ‘kızım, sen ekonomik bağımsızlığını elde etmek zorundasın’ denilse bu çocuklara, zaten buralara gelmeyecek.”

(Polis)

Kadının ve erkeğin eşit olmasının önemine dikkat çeken bir doktor kadının ekonomik olarak erkeğe bağımlı olmasının doğurabileceği sonucu **“ ... kadın ikincil görüldüğünde, kadın erkeğe eşit görülmediğinde, eşit hayat şartları, ayakları üzerinde duracak koşullar sağlanmadığı sürece bir erkeğe bağımlı koşullarda yaşamaya mahkûm edildiği sürece zaten kadını ... şiddete açık bırakmış oluyorsunuz”** diyerek anlatmaktadır.

Kendine ait bir gelirden yoksun olmanın kadına maliyeti, kendi yaşamından vazgeçmesi ve güçlükler içinde başkasına bağımlı bir yaşama katlanmak zorunda kalmasıdır. Kadının şiddetle mücadelesinde yapılabileceklerini sıralayan bir avukat, şiddet mağduru bir kadın için hukuksal olarak alınabilecek önlemler olduğunu belirtse de, aslında bunların gerçekleşmesinin zor olduğunu ve parasal sorunları da beraberinde getirdiğini **“... ama uygulamada bunların hepsi çok zor gerçekleşiyor, uygulamada insanlar büyük ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kalıyor”** diyerek eklemektedir.

“... çok yapabileceği şeyler var hukuken işte boşanma davası açmak, nafaka, maddi manevi tazminat almak ... müdürlüklerinden maddi destek almak, iş konusunda destek almak ... ceza davası açmak, savcılığa şikâyetle bulunmak, koruma kararı almak ve benzer pek çok yolları var ... ekonomik bağımsızlığını sağlamak, işe girmek...”

(Avukat)

Kadının kendi geçimini temin etmek üzere çalışması, uygulamada her zaman çok kolay olmamaktadır. Kadının ev dışında çalışmasının uygun bulunmadığı geleneksel yapı içinde yer alan bir kadının, sosyal olarak baskılanmasına bir de mesleki açıdan donanım eksikliği eklendiğinde, çalışma yaşamına katılımı engellenebilmektedir. Bir sosyal çalışma görevlisi, şiddet mağduru kadının kendi ayakları üzerinde durmasını sağlayacak gelir getirici bir işin her zaman çok kolay sağlanamadığının göz önünde bulundurulmasını, **“Tek başına iş diyoruz ama şiddet mağduru kadınların pek çoğu eğer çalışmıyorsa, geleneksel yaşam içerisinde geliyorsa, çalışma yaşamına katılması öyle çok kolay bir şey olmuyor hemen”** sözleri ile hatırlatmaktadır.

13.1.4. Şiddetle mücadelenin sorumluluğunu kadınlara yükleyen öneriler

Yapılan görüşmelerde, ataerkil bakış açısıyla ve bu sistemin yapı taşlarıyla uyumlu biçimde oluşmuş düşünceler de kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesine ilişkin olarak iletilmiştir. Kadınlar ile erkeklerin eşit olmadığı ve kadını baskılayan bakış açısını temel alan yaklaşımın izlerini taşıyan bu görüşler şiddetin oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Cinsiyete göre farklılaşan ve eşit olmayan rol ve sorumlulukların hâkim olduğu aile yapısında kadından beklenen babanın, kocanın ve ailenin diğer erkeklerinin kurallarına “itaat edilmesi”, özellikle cezaevindeki erkekler tarafından şiddetin önlenmesi ve şiddetle mücadeleye yönelik önerilerden biri olarak dile getirilmektedir. Kadının “itaat etmesi”, erkekleri rahatsız edecek davranışlardan kaçınması ve daha uysal olması gibi öneriler, şiddetten zarar gören taraf olan kadının karşısına şiddeti ortadan kaldıracak davranış biçimleri olarak sunulmaktadır. Kadınların, cep telefonu ve “facebook” gibi sosyal medya sitelerini kullanmalarının, erkekleri rahatsız etmesi nedeniyle bu konuda dikkatli olmaları ve kendilerini bu tür sanal ortamlardan uzak tutmaları, erkeklerin önerileri arasındadır.

Kadınların erkeklere karşı anlayışlı olmalarının beklenmesi, özellikle de kavga anında nasıl bir tavır takınacaklarını öğrenmeleri de, şiddeti ortadan kaldıracak bir başka öneridir. İlişkisi olmayan bekâr ve eğitim düzeyi lise düzeyinin altında olan odak grup görüşmesi katılımcısı bir erkek, şiddetin önlenmesi konusunda kadınlara şiddet ortamı yaratmama ve ortamı sakinleştirme sorumluluğunu üstlenmelerini önermektedir:

“... yani programlar yapılırsa bayanlara karşı ... bayanları bilgilendirse, bir kavga esnasında bir bayanın nasıl davranacağı şeklinde programlar yapsalar. İşte böyle olun, kocanız konuştuğça siz susun, siz konuşuyorsanız kocanız sussun. ... Evde ufak bir şey tartışmaya dönüyor, tartışa tartışa en sonunda erkek dövüyor.”

(İlişkisi olmayan bekar, lise düzeyinin altında eğitime sahip odak grup görüşmesinden)

Ataerkil sistemin bakış açısını yansıtan bu örnekte olduğu gibi, kadının kendisine yönelen şiddetin sorumluluğu da kadına yüklenebilmektedir. Bir avukatın tanımlamasıyla kadına yönelik aile içi şiddet ataerkil sistemin bir ürünüdür:

“Ataerkil sistemin o kodları, kadınla erkek arasındaki eşitsizliğin erkeklerin dünyasındaki karşılığı, yani kadını kendi malı mülkü veya kadını kendi hâkimiyet alanındaki bir nesne olarak görmesinden kaynaklı olarak, onu terbiye etmek için, baskılamak için, yeri geldiğinde kendi öfkesini boşaltmak için, kendi iktidarını sağlamlaştırmak için başvurduğu bir şiddet biçimi. ... Bu doğrudan bir sistem meselesidir yani, patriarkal sistemin doğduğumuzdan itibaren bize dayattığı cinsiyet rolleri sebebiyle kazandığımız bir bilgi ve bu bilginin sonucu olarak şiddet bir gösterge olarak ortaya çıkıyor, o iktidarın o gücün bir göstergesi olarak ortaya çıkıyor.”

(Avukat)

Şiddetle mücadele için öne sürülen öneriler, kişilerin aileye bakış açlarına göre farklılaşmaktadır. Ailenin her durumda korunması ve aile birliğinin bozulmamasından yana tavır sergilendiğinde, öneriler, kadına yönelik şiddetin cezalar ve yasalar ile çözülemeyeceğine kadar uzanmaktadır. Örneğin, odak grup katılımcısı bir kolluk görevlisi ataerkil bakış açısı içinde bir yandan ailenin yıkılmaması, diğer yandan da kadınların Kanun'ları suiistimal edebildikleri üzerine temellendirdiği görüşlerini şu sözlerle dile getirmiştir:

“Uzun yıllar oluşmuş olan geleneksel yapı artık zihniyet değişim sürecine zaten girmiş ... İşte bu zihniyet değişimiyle hem kadının toplumdaki konumunun güçlenmesi, hem erkeklerin kadına bakışının değişmesiyle birlikte bu sorunun yasalar dışında çözülebileceğine inanıyorum. Yani yasaların da çok etkili olduğuna inanmıyorum, yani ben de bizatıhi uygulama safhasında bulunduğum için, ... karakola gelen şikâyetini aldığımız insanlara baktığımda hiçbir zaman sorunu çözdüğümüzü değil, tam tersi, bazen aileyi yıktığımızı, işte bu işin suiistimal edildiğini çok kez gözlemledim. ... İşte eşini iffira amacıyla bana şiddet uyguluyor diyenleri, işte tecavüz etti diyenleri, çok enteresan şeyler var.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip; odak grup görüşmesinden)

Bir kolluk görevlisinin dile getirdiği bu sözler, şiddet mağduru kadınlara destek sunma görev ve sorumluluğu olan bir kişinin aslında kendi ataerkil bakışı içinde aile kurumunu yıktığı endişesini taşıdığını yansıtmaktadır; bu bakışın verilen hizmete yansımaya olasılığı ise kadına yönelik şiddet ile mücadelenin önündeki engeller arasında yerini almaktadır.

13.2. Kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin görüşler: Toplumsal düzeyde

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadeleye toplumsal veya kültürel açıdan bakıldığında, belirtilen görüşler, toplumsal cinsiyet eşitliği etrafında odaklanmaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadelenin temel taşı konumunda olan toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı toplum olma ve bunun için de gerekli zihniyet dönüşümü bu alanda çalışan uzmanların /meslek sahiplerinin/idarecilerin neredeyse tamamı tarafından dile getirilmiştir. Odak grup görüşmelerine katılan erkeklerin de birçoğu toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimine değinerek öneri getirmişlerdir.

13.2.1. Zihniyet dönüşümü: toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı toplum olmak

Araştırma bulguları, insanların bireysel gelişimini sağlamaya ve davranışlarını şekillendirmeye yarayan eğitimin, kadına yönelik aile içi şiddetin önlenmesinde de önemli bir sosyal süreç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çerçevede kadının da erkeğin de eğitimi önem kazanmaktadır. Özellikle toplumsal cinsiyet eğitimi, şiddetle mücadelenin 'olmazsa olmazı' olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uzmanların çoğunluğu açısından temel yaklaşım, şiddeti oluşturan mekânizmaların ortadan kaldırılmasına yönelik adımların atılmasıdır. Uzmanların yaptıkları önerilerin başında, toplumda zihniyet değişimi yaratması beklenen, toplumsal cinsiyet eşitliği eğitiminin verilmesi ve bunun erken yaşlardan itibaren uygulanması gelmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği bilincinin ancak eğitim ile olabileceği, bu eğitimin de ezberlenerek değil gerçekten özümşenerek, yasa ve kurallar günlük hayata aktarılacak ve kişiye birey kimliği kazandırma hedefi gözetilerek verilmesi üzerinde durulmaktadır.

Bir avukatın bakışında, ilkokuldan başlayarak kademeli ve uzun süreli olarak verilecek, özünde insan olma odaklı toplumsal cinsiyet eşitliğini öğreten bir eğitimin, toplumdaki ön yargıları yıkacağı umudu vardır:

“ilk eğitimine gelen çocuğa toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimleri koyabilirsek, onun yaş durumuna göre anlayabileceği standartta bir eğitim getirebilirsek ... kadın ve erkeğin insan olduğu, bir olduğumuz, eşit olduğumuz, birbirimizden farklı olmadığımız ... kızla erkek çocuklar arasında ...yapılan farklı muamelenin yanlış

... olduğu, bir olaya kadın ya da erkek ayrımı ile değil önce insan olarak [bakmak]gerektiği konusunda ... psikolojik pedagojik bir eğitim verilmesi gerektiğini düşünüyorum. ... İnsanların kafalarındaki ön yargıyı aşabileceğimizi düşünüyorum ... bunun için en önemli çözüm kesinkes ilköğretimde hatta kısa süreli değil uzun yıllara yayılan bir toplumsal cinsiyet eğitliği eğitimi, kademe kademe verilmesi gerektiğini düşünüyorum."

(Avukat)

Toplumsal cinsiyet eğitiminin verilif biçiminin önemli olduğunu söyleyen aynı avukatın önerisi, bu eğitimin temel ders şeklinde fakat klasik ders müfredatlarının yapısından farklı olarak, daha hayatın içinden ve içselleştirilebilecek biçimde verilmesi yönündedir:

"... temel ders olarak verilmesi gerektiğini düşünmüyorum ... vatandaşlık dersi ... bu kapsamda veriliyor ama daha ziyade ezber ve içi boş bir şekilde veriliyor, bu eğitimlerin tiyatro oyunuyla, dramayla, etkinliklerle faaliyetlerle daha hareketli ve daha çok çocukların ... özümseyebileceği bir şekilde verilmesi gerektiğini düşünüyorum ve bu eğitimle ortaokul lisede de devam etmesi gerektiğini."

(Avukat)

Başka bir avukat ise benzer biçimde, çocukların çok küçük yaştan itibaren eğitilebileceğini söylerken **"şiddetin istisnai örnekler haricinde tedavi edilebilecek bir şey olduğunu düşünmüyorum. O bir davranış kalıbı. Dolayısıyla, biz bu davranış kalıplarının oluşmasını, cinsiyet rollerinin bu kadar keskin, belirleyici olduğu bakış açısının aşılmasını sağlamak zorundayız"** demekte ve bunun nasıl yapılacağını da şöyle örneklemetedir: **"... örneğin ... nasıl vatandaş olunur öğretiyorlardı ya bize, ben de şöyle düşünüyorum, nasıl şiddet uygulamayan bir insan olunması gerektiğini, şiddet uygulamanın ağır sonuçları ve yaptırımları olduğunu, caydırıcı bir mekânizma olduğunu [öğretsiner]"**.

Çocuğa özellikle ailede verilen eğitimin önemini vurgulayan bir polis, sadece yasa yapmanın şiddetin önlenmesinde tek başına yeterli olmayacağını, bunun çocuğa ailede verilen eğitim ile desteklenmesi gerektiğini ifade etmektedir. Eğitimin çocuklukta ve ailede başladığına ilişkin düşüncelerini şöyle aktarmaktadır:

"... İlkokul nereden başlar? Evden başlar. Aile terbiyesi olacak. Anası babası için adam muhakkak kötü olur. O kültürde kötü yetiştiriyor. Bilhassa kız çocuğu. Bu internet yok mu! Çocuklar herşeyi ordan belliyor. Çocuğunun üzerinde iyi duracaksın. Terbiyeli yetiştireceksin ... Yasa yapmak ceza vermek çözüm değil, adam karısına zarar

veriyor, hapishanede yatıyor sonra çıkınca yine aynı kafada adam. Bu yüzden eğitim önemli. Şiddet ailenin içinde başlıyor daha çocukken yetiştirilirken yoğun sözlü, fiziksel şiddete maruz kalan insanlar kendileri de şiddet uyguluyor. Eğitimle ancak bunun üstesinden gelebilirsiniz.”

(Polis)

Kadına yönelik şiddetin önlenmesi için, bireyin eğitim sürecinden geçerek, toplumsal olarak şiddeti normalleştiren bakış açısını değiştirmeye yönelik bir bilinç düzeyine gelmesi gerekmektedir. Eğitimi lise düzeyinin altında olan bekâr genç erkeklerin katıldığı bir odak grupta, eğitimin önemine değinen iki genç erkek de eğitime bu bakış açısı ile yaklaşmaktadırlar:

A: Yani şiddeti o uyguluyorsa o an tamamen mesuliyet ondadır. Yani onun şiddete eğilimini sağlayan durumlar da göz önünde bulundurulabilir. Bence kadın da erkek de çok iyi eğitilmelidir mesela.

C: Şimdi şöyle bir şey oluyor A'nın dediği gibi yeterli eğitime sahip olmadığı için toplumun ona empoze ettiği şeyleri yapıyor insan. Kadın dövülür, yani dövülür. Bu mantıkla erkekler hareket ediyor. Gerekli eğitim verildiği zaman kadın dövülmez.”

(Birlikte olmaya bekâr, lise düzeyinin altında eğitime sahip; odak grup görüşmesinden)

Eğitim düzeyi daha yüksek olan odak grup katılımcıları, erkeklerin yetiştirilme biçimlerinin, yasalardan daha etkili olduğu ve şiddetle mücadelede bir zihniyet dönüşümüne ihtiyaç duyulduğu noktasında birleşmektedir.

Toplumsal cinsiyet eğitiminin, sadece öğrencilerle sınırlı kalmayıp daha geniş bir kapsama alanı içinde düşünülüp çeşitli meslek dallarında çalışanlara verilmesini isteyen bir avukat, bu eğitim **“polislere, yargısal mercilere, kadın örgütlerinin desteği ve aracılığıyla”** verilmez ise şiddetin ortadan kaldırılamayacağı görüşündedir. Kadın erkek eşitliğinin sağlanmasına daha üst yapıdan yaklaşarak, bunun ülke politikası içinde telaffuz edilmesi gerekliliğini belirten bir doktor **“Bir kere, kadınlara erkek eşittiri yüksek sesle söylemesi gerekiyor bu ülkenin karar vericilerinin. Bu olmadığı sürece bağımlılık ilişkisi, hiyerarşik bir ilişki olduğu sürece, ev içinde, kamusal alanda her zaman için kadınlar mağdur olacaktır”** demektedir. Benzer biçimde, bir hâkim de **“Yasa olanı çözer, hukuk olanı çözer. Onun içinde olması gereken nedir siyaset onu belirleyecek”** demektedir.

Bazı uzmanların ağırlaştırılmış cezaların şiddeti önleyeceği yönündeki görüşlerine karşın bazıları da cezalardan çok eğitimi öne çıkarmaktadırlar. Örneğin bir avukat **“Toplumun her alanında var olan şiddet kültürüne karşı yasalarla ağır cezalar getirilmesi gerektiğini düşünüyorum öyle cezalar getirmeliyiz ki insanlar**

birbirlerini hırpalamaktan birbirlerine hakaret etmekten birbirlerini darp etmekten korkmaları” derken, bir savcı da **“Ceza ile değişim olmaz eğitim çok önemli toplumun her kesimi için”** demektedir.

Bir sosyal çalışma görevlisi ise, şiddet ile mücadelede, kadının yardım alabileceği mekânizmaların tek başına yeterli olmayacağını, toplumsal bakışı değiştirecek politikaya da gereksinim olduğundan söz etmektedir:

“Şiddeti besleyen o erkek egemen toplumsal yapıya ilişkin sosyal politikaların değiştirilmesi gerekiyor temelde. Kadın hâlâ daha sadece annelikle tanımlanıp, aile içine kapatıldığı sürece, kadın, erkeğin sahiplenmesi gereken temel unsur olarak görüldüğü sürece, tek başına panik butonlarının, tek başına bunların işe yaramayacağını. ... Ama bunların da olması gerektiğini düşünüyorum.”

(Sosyal çalışma görevlisi)

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle pekişen toplumsal baskı, kadının üstünde bir güç olarak, onun şiddetten kurtulabilmesinde önemli bir engel teşkil etmektedir. Aşağıda verilen örnekte toplumsal baskının gücü açık bir biçimde sergilenmektedir:

“Bu kapıda kadın bir gün bekler kocam hakkında en ağır tedbirler uygulansın diye. Uygulanır hatta ... onun işte anlatımlarıyla belki biraz daha sert uygulanır bu tedbirler ... Aynı kadın ertesi gün (bu şaka değil) ... bu tedbiri kaldırın biz kocamla barıştık diye burada akşama kadar bekler ... bunlar ne; bu işte hani yine o erkeğin tırnak içinde şiddetinden kaynaklanan bir durum, vazgeçme hâli ya da nedir işte ailenin şiddetinden ... yine geliyoruz toplumsal cinsiyete. Erkek kocadır döver de söver de sever de işte yani buna kızılmaz. ‘Kızım hepimizin kocası dövdü, ya da, kızım hepimiz karımızı dövdük, ya ne var bunda bakın hâlâ evliyiz’ diyor baba, ana, kardeşler filan. Öyle bir baskının sonucunda vazgeçiyorlar.”

(Hâkim)

Sonuçta kadına yönelik aile içi şiddetin toplumsal bir olay olduğunun kavranması gerektiğini belirten bir hâkim **“...tedbiri uyguladık yasayı da yaptık, sonuç? Sonuç yok”** demekte ve çözümün toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısının kazandırılmasında olduğunu söylemektedir:

“... nasıl olur bu eğitim, yani tamam ilkokul müfredatına yazılsın ... şu andaki öğrenci kesimini eğitmek bakımından; hadi ilköğretim, ortaöğretim işte lise düzeyinde de hadi üniversitede okuyanlar ... De ki işte 2014 yılı itibariyle bütün sınıflara böyle bir ders konulsun eğitilsin. Peki üniversiteyi bitirenler ya da üniversiteye gitmeyenler;

bunlarında bir şekilde ... en azından mahallede eğitilmesi lazım. Yani o kaymakamlıkların ... mahallelerinde toplantı yapmaları lazım. Şimdiye kadar ... bunlar hep sivil toplum örgütlerine bırakılmıştır. ... gider ... bir mahallede mahallenin kadınlarına eğitim verir, erkeklerine eğitim verir, neyse erkeklere pek eğitim verdiklerini bilmiyorum ama kadınlara veriyorlar ... devlet bunun içinde nerede var? Devlet işte bir mevzuatın uygulama bağlamında var sadece. O da çok soyut ... tabii ki çalışanlar var, çalışanların hakkını yemiyorum burada, ama ... sistemden bahsediyorum devlet yok derken. Yoksa hakikaten az sayıda insanlar var ve var güçleri ile çalışıyorlar."

(Hâkim)

Aynı hâkim erkeklerin eğitilmesi gerektiği ama eğitilemedikleri şeklindeki yorumunda, ataerkil yapının bunun önünde engel olduğunu şöyle anlatmaktadır:

"Kadınlar eğitiliyordu bir yerlerde sonra bitti o moda. Sonra erkekler bir türlü eğitilemedi. Niye çünkü erkeklerin eğitime tahammülü yok ... ataerkil düzenden kaynaklanan bir durum zaten. Öyle olunca erkeğin eğitilmesi de zor ... geliyoruz yine toplumsal cinsiyet ile ilgili bir şeye."

(Hâkim)

Şiddetle mücadele konusunda kadınların güçlenmeleri ve bilinçlenmelerinin önemine değinen söylemlerin yanı sıra erkeklerin eğitilmeleri odak gruplarda da gündeme getirilmiştir. Üniversite mezunu evli bir odak grup katılımcısı, erkekler değişmeden kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda başarı sağlanamayacağını söyleyerek erkeklerin bu konuda daha fazla sorumluluğunun olduğuna şu sözlerle dikkat çekmektedir:

"Valla çözüm erkeklerde. ... Erkekler eğitilmedikten sonra kadınlar ne kadar ... zaten şiddet gören burada kadın ... biz erkekler eğitilmedikten sonra biz bu erkeklerde şiddeti önlemedikten sonra ve çevremizdekileri uyarmadıktan sonra ne yaparsak yapalım, ne kadar eğitim alırsak alalım bu şiddet durmaz ... kadına eğitim değil erkeğe eğitim lazım burada."

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip; odak grup görüşmesinden)

Üniversite mezunu ve evli olan odak grup katılımcısı bir erkek, kadına yönelik şiddet konusunda sorunun erkeklikle ilgili olduğunu ve bu durumu düzeltmesi gerekenin de devlet olduğunu şöyle ifade etmektedir:

“... sorunun temeli aslında erkekliktir ... bu doğrudan devletle ilişkisi olan bir durum. ... Bizim bir yaptırım gücümüz yok ... Bunu sağlayacak olan da devlettir, hani bu cezasızlık dediğimiz kültürü alt edebilirse, biraz olsun hani önüne geçmiş olabiliriz bu durumun; ama dediğim gibi bu doğrudan devletin aktif rol oynaması gereken bir durumdur.”

(3 yıldan uzun süredir evli, lise ve üzeri eğitime sahip, odak grup görüşmesinden)

Ceza almış erkeklerin eğitilmesi açısından bakıldığında, denetimli serbestlik kapsamında öfke kontrolü eğitimine katılan bir erkek, merkezde aldığı eğitim programından memnun olduğunu, erkekler açısından bu tür eğitimlerin son derece yararlı olacağını düşündüğünü ve bu tür kurumların şiddetle mücadele açısından olumlu bir etkisi olacağını belirtmektedir. Denetimli serbestlik kapsamında öfke kontrolü eğitimine katılan 46 yaşındaki ortaokul mezunu bir erkek, kendi katılmış olduğu eğitim programının, erkeklerin daha sabırlı olmaları ve böylece şiddet uygulamaları için etkili olacağı düşüncesindedir:

“Valla onlar için en önemli olan sabır. Yani ne olursa olsun olay ... şiddete geldiği zaman haklı da olsa haksız duruma düşeceği için, yani susmak değil de akıllı davranması lazım. Akıllıca konuşması lazım ... akıl yoluyla ikna etmesi lazım olay ne olursa olsun. Hani en mantıklısı o, çünkü erkek belki yerden göğe kadar haklı olabilir ama sen kalkıp da şiddet uygularsan haksız duruma düşersin.”

(46 yaşında, ortaokul mezunu erkek)

13.2.2. Kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık eğitimleri

Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasında, bu alanda yürütülecek farkındalık eğitimlerinin önemi birçok uzman tarafından dile getirilmektedir. Bir psikolog, kadına yönelik şiddete ilişkin konulara eğitim müfredatı içinde yer verilmesinden yana bir tavır sergilemektedir:

“...kadına yönelik şiddetin daha fazla konuşulması, daha fazla bilinçlendirilmesi, farkındalığın artırılması, neyin şiddet olup neyin olmadığını netleştirilmesi, konuşulması ... belki tüm eğitim müfredatımıza ... bunun yedirilmesi. Hani kadına yönelik şiddete ilişkin ciddi bir müfredat çalışması yapılması. Yani bütün bir müfredatın ya da dilin işte toplumsal cinsiyet eşitsizliğini destekleyici dilden arındırılması ...”

(Psikolog)

Kadına yönelik aile içi şiddet konusunda toplumsal farkındalık yaratmak için kurumsal düzeylerde çeşitli çalışmaların yapıldığı, ama bunların henüz yeterli aşamaya gelmediği, derinlemesine görüşmelerde bir yönetici tarafından dile

getirilen konulardan biridir. Farkındalığın esas olduğunu ve bu algı olmadan alınacak tedbirlerin yetersiz kalacağına da vurgu yapan bir kaymakam konuya ilişkin bakış açısını şöyle aktarmaktadır:

“Toplumunu bilinçlendirmek lazım, o da başladı, toplumda farkındalık yaratma işleri. Hem Aile Bakanlığı, hem İçişleri Bakanlığı, hem diğer bakanlıklar, hem sivil toplum kuruluşları hem Avrupa Birliği Projeleri kapsamında hem diğer projeler kapsamında, farkındalık boyutunda bayağı çalışmalar var, topluma mal oldu. Ama yeterli değil, onları geliştirmek lazım ... farkındalıktan geçip o işin özüne inmeden diğer tedbirler tabii ... az kalır yani, eksik kalır.”

(Kaymakam)

Ailede şiddet yaşanması durumunda, kadın ve çocukların dışında diğer aile bireyleri de bu şiddetten etkilenmektedir. Ağır şiddet olaylarında ailenin ve yakın akrabaların mağdur olmasından hareketle devletin ve sivil toplum kuruluşlarının onlara da destek vermesi gerektiği konusunda bir öneride bulunan avukat şöyle demektedir:

“Onlar da işlerinden güçlerinden olabiliyor, normal olağan hayat mücadelelerinden ve meşgalelerinden uzakta kalıyorlar ... öyle ağır bir travma yaşıyorlar ki ... bütün ailenin desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum ve bunlara iyi bir psikolojik eğitim verilmesi, ailelerindeki şiddet mağduru olan bireye nasıl davranmaları ... gerektiği konusunda gerekli iletişim teknikleri, gerekli psikolojik yöntemleri eğitimle bildirilmek gerektiğini düşünüyorum ki aile içi şiddet mağduru[na] ... iyi davranabilsinler”.

(Avukat)

Kadına yönelik şiddetin yaşandığı ailelerde şiddet mağduru kadın kendi aile çevresi tarafından, özellikle de ailenin erkek bireylerince mağdur edilebilmektedir. Ailenin eğitilmesine bu bağlamda dikkat çeken bir başka avukat, şiddet mağduru kadını ötekileştiren ön yargılı bakışın ortadan kaldırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Aslında böylesi bir farkındalık yaratmak için bir zihniyet dönüşümünün olması gerektiğine işaret etmektedir:

“Eğer şiddet mağduru bir genç kız, bir kadın ailedeki erkek bireyler tarafından yaşadığı şiddetten dolayı aşağılanmaya başlanıyorsa, öteki insan muamelesi görmeye başlıyor ... tecavüze uğrayan, tacize uğrayan, şiddete maruz kalan kadınlara aile fertleri de erkekler biraz çok ön yargılı yaklaşıyor; bu ön yargıların yıkılması gerektiğini, bütün ailelerin ve akrabaların bu konuda bir eğitime tabii tutulması gerektiğini düşünüyorum ...”

(Avukat)

Şiddetin toplum tarafından kabul görmemesi, kadına yönelik aile içi şiddetle mücadelede önemli bir unsurdur. Şiddet uygulamak, cezai yaptırımların yanı sıra toplum tarafından da kınanan bir davranış biçimi olmalıdır. Toplumsal ve sosyal yaptırımların şiddeti engellemede, cezai yaptırımın yanı sıra ve belki ondan daha fazla, etkili olacağını düşünen bir avukat şöyle demektedir:

“Eğer akli melekeleri ile ilgili bir sorun yoksa sonuçları ve yaptırımları olduğunu görürse bundan imtina edebilecek. Bundan uzak durması gerektiğini, bunun kendisi ile ilgili sonuçlar doğuracağını, en önemlisi bunun toplumsal ve sosyal bir yaptırımı olacağını [bilecek] ... Dolayısıyla şiddet uygulayan ... toplumsal olarak da bunun onaylanmayacağını bilirse ben bir şekilde imtina edebileceğini düşünüyorum, çünkü toplumsal onay meselesi çok önemli.”

(Avukat)

Aile içi şiddetin açmazını, toplumsal olarak onaylanmasında gören aynı avukat, şiddet uygulamanın, kişiye bir sosyal bedelinin olması gerektiğini şöyle anlatmaktadır:

“Karı koca meselesidir, girilmez’ bakış açısından hani yola çıkarsak... şiddet uygulayan kendisine hak verilmeyeceğini, onaylanmayacağını, dışlanacağını, sosyal olarak bunun bedelini ödeyeceğini ... Belki o adam bugün itibarıyla onu uygulamaktan vazgeçmeyecek ama başka adamlar bunu uygulamaktan imtina edecekler. Zaten cezanın ve müeyyidenin temel amacı caydırıcılıktır.”

13.2.3 Medyada şiddetin sunulma biçimi ve medyanın şiddeti meşrulaştırması

Medya, kadına yönelik aile içi şiddetin topluma duyurulmasındaki görevi nedeniyle görüşmeler sırasında üzerinde sıklıkla görüş bildirilen bir konu olarak bu bölümde yerini almıştır. Medya, gerek uzmanlarla yapılan derinlemesine görüşmelerde gerekse erkeklerle¹ yapılan derinlemesine ve odak grup görüşmelerinde çoğunluğun görüş bildirdiği bir konu olmuştur.

Kadına yönelik şiddetle mücadelede, medyanın kendi görev alanına giren konularda iş birliği elzemdir. 6284 sayılı Kanun'un 16. maddesinin 3. fıkrası ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolara hem yayın süresi hem de yayınlanacak bilgilendirme materyelleriyle ilgili hükümler getirilmiştir. Ayrıca, bu materyallerin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı birimleri tarafından üniversiteler, ilgili meslek kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının da görüşleri alınarak hazırlanacağı belirtilmiştir.

Bu kısımda, uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler tarafından medya konusunda dile getirilen görüşlere yer verilmiştir. Genellikle medyanın üslubuna dikkat çekilen

¹ Erkeklerin medya konusundaki görüşleri için Bkz. Bölüm 11.

bu görüşmelerde bakış açıları farklılaşmaktadır. Kadına yönelik şiddetin sunulma biçiminin ve kullanılan dilin görüşülen kişilerin ortak kaygısı olduğu anlaşılmaktadır. Şiddet olaylarının veriliş biçiminde farklı görüşler bulunmaktadır. Örneğin bir hâkim, olayların medyada yer almasını ama üsluba özen gösterilmesini belirtmektedir:

“Bıçak sırtı ... böyle bir şeyin varlığını insanlar bilmeliler; çünkü diğer türlüde yok sayılma oluyor. ...ayıbın söylenmesi doğru bir şey değil ya hani ama bir şekilde ayıbında olduğunun bilinmesi lazım. O anlamda bu haberlerin olması iyi, ama ... haberin veriliş şekli de önemli. Yani vurdu yanına kar kaldı, işte karısını dövdü serbest bırakıldı. Mesela böyle bir haber verme şekli doğru değil. Ha vaka mıdır vakadır. ... Yani ya işte döversin söversin sonra adliyeye gidersin işte serbest kalırsın, neticede bir şey olmaz algısının yaratılmaması lazım. Yani ama bir şekilde de bunların bir yerlerde söylenmesi bilinmesi lazım.”

(Hâkim)

Kadına yönelik aile içi şiddet konusunda medyaya bakışını olayların veriliş biçimine dayandıran doktor **“Medyada şiddete uğramış kadının sunum biçimi ... Ön yargı oluşturacak şekilde o haberi veriyor. Öyle bir başlık atıyor. Travma mağduru kadınları böyle bir gösteri malzemesine dönüştürüyor, yargılıyor, daha çok utandırıyor ...yani medya korkunç bence”** demektedir.

Haberin verilişiyile ilgili olarak yukarıda diğer uzmanların belirttiklerine benzer kaygıları olan hâkim, medya konusunda bir düzenleme getirilmesi gerektiğini ifade etmiştir:

“Medyanın haber veriş tarzı çok yanlış. Yani ben seni Münevver gibi yaparım diyen, bir sürü boşanma dosyası gördüm. Çünkü ... nasıl kesildi, televizyon gösterdi bunları. Testereyi nereden aldı ... elbette bilinçlendirecekler ama ... Haber veriş tarzına bir sınırlama getirilmesi gerekiyor. Çünkü özendiriyor, örnek oluyor”.

(Hâkim)

Medyanın etkisini kabul eden ve daha sorumlu bir yayıncılık sergilemesi gerektiğini öneren bir kaymakam olayların veriliş biçimine dikkat edilmesini belirtmektedir:

“Medya, bu aşırı şeyleri yapmaması lazım bence, kötü örnek oluyor. İşte sokakta... hanımını vurdu. O görüntüleri göstermemek lazım yani. Medyanın öyle bir sorumluluğu olmalı ... en ince detayına kadar gösteriyor gerek yok ... O bazı psikopat şeyleri özendiriyor ... onun dışında medyanın büyük fonksiyonu var tabii.”

(Kaymakam)

Şiddetin anlatım dilinin önemli olduğunu belirten bir avukat **“Şiddetin öznesini, şiddetin nesnesini değil, şiddeti uygulayan özneyi işaret eden, onu yargılayan, onu deşifre eden, ve hani, onu itibarsızlaştıran bir yerden dil kurmak çok önemli”** demekte ve şöyle örnelemektedir: **“Çılgın koca can aldı!” değil, bunun bir canı olduğu...**” Haberin verilisinde şiddete hak veren, onaylayan, meşrulaştıran, nedenselleştiren bir dilin kesinlikle kullanılmamasını öneren aynı avukat düşüncelerini şöyle ifade etmektedir:

“şiddetin ‘aması’, ‘fakatı’, ‘nedeni’ olmaz. ... Çünkü bu bilinçaltımıza ... o kadar ciddi mesajlar veriyor ki. Yani bir kocanın ‘ben seni Ayşe Paşalı gibi yapacağım’ diyebiliyor olması, Ayşe Paşalı olayının ... kadınları değil de erkekleri güçlendiren bir hâle geldiğini işaret ediyor. Hâlbuki o karar kadınlar açısından çok ileri bir kazanımdı. Adam ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası aldı ... ama toplum bundan bir caydırıcılık mesajı almadı. Neden? Çünkü bu haberin verilışı, bu haberin, bu olayın kamuoyundaki temsili bu yönde değildi. ‘Şunu yaparsam öldürülürüm’ mesajı aldı kadınlar.”

(Avukat)

Bir polis ise çok gerçekçi olamayacak radikal bir bakışla, kadına yönelik şiddet ile ilgili haberlerin bütünüyle kaldırılması gerektiğini belirtmektedir. Aslında polisin bu bakışında etkili olan ve aşağıda aktarılan deneyimi, medyanın kadına yönelik şiddeti haberleştirme şeklinin toplumdaki yansımaları ve işin hangi boyuta kadar gidebileceğini göstermektedir:

“Teşvik edici, yol gösterici oluyorlar. ...’da bir adam vardı jandarma aracılığı ile tebligat yaptığımız ...’de okuyan çocuğunun yanına gidiyor ve haberleri görüyor musun ... işte ben de annenizi böyle öldüreceğim, böyle kanlı görüntülerini televizyonda göreceksiniz demiş. Beş yıl önce boşanmış zaten. ... Bu adamı sonra buraya getirdik, konuştuk. Bana ‘Bak onlarda karılarını öldürdüler, zaten kadın evi terk ettiyse onun altında bir şey vardır.’ diyor. Çocuklar çok daha fazla etkileniyor televizyondan tabii”.

(Polis)

13.3. Kadına yönelik şiddetle mücadeleyle yönelik görüşler: Kurumsal düzeyde

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele konusunda kurumsal düzeye ilişkin görüşler, daha çok kadına yönelik şiddet alanında çalışan uzmanlar/meslek sahipleri/ idareciler tarafından gündeme getirilmiştir. Bu nedenle, bu bölüm ağırlıklı olarak uzmanların/meslek sahiplerinin/idarecilerin, özellikle 6284 sayılı Ailenin Korunması

ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulanması aşamasında karşılaştıkları sorunları ve onların bu konuya ilişkin önerilerini kapsamaktadır.

Görüşler, koruyucu ve önleyici tedbir kararları ayırımında verilmektedir. Koruyucu tedbir kararlarına ilişkin olarak yapılan saptamalar ve öneriler daha çok, şiddete maruz kalan kadına ve çocuklarına geçici koruma verilmesi, barınma sağlanması, kimlik değişikliği ve kişi bilgilerinin gizlenmesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Önleyici tedbir kararlarına ilişkin görüşler ise, şiddet uygulayan erkeğin konuttan uzaklaştırılması ve müşterek konutun kişiye tahsisi, alkol veya uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığının tedavisi gibi konulardadır. Ayrıca tedbir kararlarının ihlali söz konusu olduğunda Kanun kapsamında yer alan zorlama hapsi ile ilgili uzmanların görüşleri de yer almaktadır. Tedbir kararlarının uygulanması sırasında idari işleyiş açısından karşılaşılan sorunlar ve kadına yönelik aile içi şiddet konusunda en sık başvuru alan kurum olan polis memurlarının dile getirdikleri noktalar üzerinde de durulmaktadır.

6284 sayılı Kanun kapsamında, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak açılan şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler ile şiddet mağduru kişilere ve şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetlerin sunulduğu Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) işleyişine yönelik görüş ve öneriler ayrı bir başlık altında sunulmaktadır. Uzmanların/ meslek sahiplerinin/idarecilerin şiddetle mücadele görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları çeşitli sorunlar da görüşmeler sırasında dile getirilen konular arasında yer almıştır. Bu bağlamda dile getirilen olanaksızlıklara, hizmet içi eğitime ve kurumsal işleyişe ilişkin düşünceler ayrı başlıklar altında verilmektedir.

13.3.1. 6284 sayılı Kanuna ilişkin görüşler

İstanbul Sözleşmesinde yer verilen tedbirler göz önünde bulundurularak hazırlanmış olan ve 20 Mart 2012 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6284 sayılı Kanun'un, araştırmanın gerçekleştirilme tarihinde oldukça kısa bir süredir uygulamada olduğu anlaşılmaktadır. Kanun hem kısa bir zaman önce yürürlüğe girmiş, hem de acil durumlarda kolluğa yetki, mülki amire de tedbir kararı verme yetkisi, geçici maddi yardım ve sağlık giderlerinin karşılanması, şiddet mağduru ve uygulayana yönelik destek hizmetleri, ihbar yükümlülüğü ve medyaya sorumluluklar gibi yeni uygulamalar da getirmiştir. Bu çerçevede de çoğunlukla uzmanlar/meslek sahipleri/ idareciler karşılaştıkları çeşitli sorunları dile getirmişlerdir.

13.3.1.1. Koruyucu tedbir kararları

Bu bölümde 6284 sayılı Kanun kapsamında yer alan koruyucu tedbir kararlarından, görüşmelerde en çok sözü edilen üç karara ilişkin görüşler verilmektedir. Bunlar mülki amir tarafından verilebilecek kararlar arasında yer alan "şiddet mağduru kadının hayatı tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma altına alınması kararı", "şiddet mağduru kadının kendisine ve gerekiyorsa

beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması" ve "korunan kişinin kimlik ve diğer bilgi ve belgelerinin değiştirilmesi" tedbir kararlarıdır.

13.3.1.1.1 Geçici koruma tedbir kararına ilişkin görüşler

Şiddete maruz kalan kadının hayati tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya olayın gereğine göre mülki amir tarafından verilen karar ile kadın geçici koruma altına alınabilmektedir. Yasal düzenlemelerin uygulanması sırasında "yakın koruma" ile ilgili sıkıntılar olduğu uzmanların anlatımından anlaşılmaktadır. Emniyet teşkilatının, yakın koruma talebini sayısal olarak karşılamakta yetersiz kalacağı belirtilen noktalardan biridir. 6284 sayılı Kanun kapsamındaki geçici koruma kararını uygulamanın bir anlamda sayısal imkânsızlığı ve kanunun yapılması aşamasında uygulamanın içinde olan kişilerden görüş alınmasına ilişkin olarak bir polisin anlatımı şu şekildedir:

"Teoride çok güzel ... 6284, ama işte uygulamalarda çok aksaklık var. Pratikte ... tamam, akademik olarak güzel, çalışılmış yapılmış da, sahaya hiç sorulmuyor ... 6284 kapsamında ... yakın koruma var ... ama şu anda çalışmıyor ... hani, kurumsal bazda bir açıklama var, Türkiye'de 15 milyona yakın kadın olduğu söyleniyor, evli. Bunların diyor yüzde 1'i yakın koruma istese, bizim emniyet teşkilatı biter. Biter."

(Polis)

Emniyetin bu görev için yeterli sayıda memurunun olmadığını söyleyen bir hâkim uygulamanın içinde olan bir meslek sahibi olarak koruma tedbiri kararı verilse bile emniyetin bunu karşılayamayabildiğini söylemektedir. Koruma ile dolaşmanın kadın için sıkıntılı bir durum olduğunu da ilave eden hâkim, fiziki ortam dikkate alındığında bu tarz korumanın güçlüğüne değinmektedir:

"E şimdi mesela yakın koruma deniyor, polis şöyle diyor: Bıktık bunlardan. Çünkü ... neyin nereden geleceği belli olmuyor. Özellikle somut bazı hikâyeler var, özellikle gecekondular mahallelerinde müstakil evlerde ... diyor salonda oturuyoruz veya kapıda bekle. Bir zaman sonra artık hani genelde kadın olduğu için şiddete uğrayan kişi o da sıkılıyor ... bir polis ile beraber sürekli gezmek veya kapının önünde beklemesi bu iyi bir şey değil. Yani özgürlükleri de ortadan kaldıran bir durum. Bunu isteyenler de var. Bir taraftan da polisin elinde, emniyetin elinde yeterince eleman olmadığı için bu alanda, onlarda diyor ki biz yakın koruma veremiyoruz ... Siz yakın koruma demişsiniz ama biz çağrı üzerine koruma tedbiri uyguluyoruz. Yani mahkeme verdi e polis diyor ki ... elimizde yok diyor, ne yapalım."

(Hâkim)

Kadınların tedbir kararlarından memnun olduklarını aktaran bir polis, oranlar vererek belirttiği görüşünde, en azından kendi ilgilendiği vakalar için, şiddet mağduru kadınların çoğunluğunun memnuniyetinden bahsetmektedir. Polislerle yapılan derinlemesine görüşmeler arasında, kadına yönelik şiddet ile mücadele görevini daha duyarlı ve ilgili şekilde yerine getirdiği anlaşılan bu polisin, kadın polis olmasının, farklılık yarattığı görülmektedir.

“Bayanlar ile ilgili tedbir kararları genelde 6284’ün 5. maddesi’nden ... geliyor. Bu uzaklaştırma kararlarının yüzde 60’ı işe yarıyor. Bunun dışında Koruma Hizmetleri Yönetmeliği’nin 10a maddesi yine bayanlar için yüzde 80 oranında işe yarıyor ve rahatlık var artık. Benim ilgilendiğim bayanların tedbir kararları bitse bile uzatabiliyoruz; 10, 20 gün sonra tekrar arıyorum, soruyorum. Çoğu ‘Allah razı olsun ... sizden diyor.’ Yüzde 60-70 oranında işe yarıyor bu uygulamalar; ama yüzde 25-30 oranında cahil bir kesim var. Bu kararlara uymuyor, kabullenmiyor.”

(Polis)

13.3.1.1.2. Barınma sağlanması tedbir kararına ilişkin görüşler

Koruyucu tedbir kararı olarak şiddete maruz kalan kadına ve gerekiyorsa çocuklarına barınma yeri sağlanmasına ilişkin görüş ve öneriler, çoğunlukla kadın konukevi/sığınmaevi etrafında odaklanmıştır. Öncelikli hedefin, kadının, içinde bulunduğu olumsuz fiziksel ve ruhsal koşullardan kurtarılması olduğu çok sayıda uzman tarafından söylenmiştir. Öneriler üç konuya yoğunlaşmıştır. İlki, kadına yönelik şiddetle mücadele için sığınmaevlerinin/konukevlerinin elzem olmasıdır. İkincisi, kadın konukevi/sığınmaevinde kalma süreleriyle ilişkilidir. Diğer öneri ise bu kurumlarda kalan kadınların kaldıkları süre içinde toplumsal yaşama katılmalarına imkân veren koşulların oluşturulmasına yöneliktir.

Kadınların sosyal ve ekonomik koşullarının yaşamlarını kendi başlarına idame etmelerine imkân sağlamadığından şiddete maruz kalsalar bile o evde yaşamaya mecbur kaldıklarını söyleyen bir avukat, bu nedenle sığınmaevlerinin/konukevlerinin ne kadar önemli olduğunu belirtmektedir. Bu avukat şiddet mağduru kadının çoğunlukla ekonomik bağımsızlığı, güvencesi ve desteği bulunmadığından, sığınmaevi/konukevi dışında gidecek yeri olmadığından, bu kurumlar olmaksızın şiddetle mücadelenin gerçek bir mücadele olamayacağını şöyle anlatmaktadır:

“... bir kadın için kapıyı çekip çıktığında kalabileceği ... gerekli sosyal ve ekonomik desteği edinebileceği mekânizmalar olsaydı biz bugün bu kadar fazla kadın cinayeti konuşuyor olmazdık yani, sığınak çok belirleyici. Çünkü çoğu kadın gidecek bir yeri olmadığı için o aile konutu denen cendereden çıkamıyor ... Çünkü kalacak yeri yok,

güvenliği yok, parası yok, eğitimi yok, işi yok, ailesinin desteği yok, hiçbir şey yok ve siz bu kadına sığınak gibi bir imkân sunmadığınız müddetçe, o şiddetle siz istediğiniz kadar mücadele edin ... ne yok edebilirsiniz ne de onunla sahici bir şekilde mücadele edebilirsiniz.”

(Avukat)

Kadın konukevi/sığınmaevi sayısının artırılmasını, kolay ulaşılabilir olmasını ve ortamının iyi koşullara sahip olmasını öneren bir sosyal çalışma görevlisi, şiddete maruz kalan kadınların zor durumlarının göz önünde bulundurulması gerektiğini, konukevlerinin/sığınmaevlerinin bu kadınlar için ne denli önemli olduğunu şu sözlerle anlatmaktadır:

“Sığınmaevine gelen kadınlar ... çok, gerçekten çok çok yalnızlar, çok çaresizler. Bu kadınlar için yani her tür sosyal destek mekânizmasından yoksun kadınlar için sığınmaevi hayati önem taşıyor. ... Yeterli sayıda olması gerekiyor. Bu hizmetlere, şiddete maruz kalmış birinin çok kolay ulaşabilir olması lazım. Çünkü zaten kadın için çok zor birşey. Şiddete maruz kalmış bir kadının kendisini ifade etmesi, gerekli yerlere başvurabilmesi çok zor. Bunların ulaşılabilirliğini sağlamak, kolaylaştırmak, sayısını artırmak gerekiyor. Yani kadın o çaresizlik içinde gidip, orda çok kötü bir ortamla karşılaşmaması gerekiyor. Yani kadını tekrar evine dönmeye mecbur kılmamak gerekiyor. O yüzden de çok önemli.”

(Sosyal çalışma görevlisi)

Sosyal çalışma görevlisinin dile getirdiği bu durum, kadınlar açısından barınma tedbir kararına ilişkin uygulamada karşılaşılan sorunlara dikkat çekmektedir. Kadın konukevi/sığınmaevi hakkında doğrudan bilgisi olmayan bir polis memurunun anlatımı, kendisi görmemiş olsa bile, kadın konukevi/sığınmaevine ilişkin edindiği olumsuz ön yargıyı görevi sırasında da yansıttığını ortaya koymaktadır:

“Bizzat görmedim ama kadın sığınmaevlerinin durumu kötü ... Kadın bize geliyor ve kadın sığınmaevine gitmek istiyorum diyor. Ama gittiğinde hayal kırıklığına uğrayacak. Bunun için biz daha önce kadın sığınmaevine gittin mi diye soruyoruz, şartlarını biliyor musunuz, çocuğunla kalabilir misin? diye soruyorum.”

(Polis)

Kadının kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara, bulunduğu yerde veya başka bir yerde uygun barınma yeri sağlanması tedbir kararından hareketle, kadının kendi evinde barınmamasına vurgu yapan sosyal çalışma görevlisi, kadın konukevinin/sığınmaevinin önemini bir kez de bu çerçeveden anlatmaktadır.

Kadınların genelde kendilerine ait gelir ve mülk sahibi olmamaları, haklarını bilmemeleri, evlerinin genellikle erkeğin ailesi ile fiziki yakınlık içinde olması gibi nedenler kadınların kendi evlerinde barınma olasılıklarını azaltmaktadır. Kadının olanaksızlıkları dikkate alındığında şiddetle mücadele içinde olan kadın için sığınmaevinde/konukevinde barınmanın önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Sosyal çalışma görevlisinin anlatımı bu durumu açıkça ortaya koymaktadır:

“Ama tabiki tek başına sığınmaevi değil ... artık şu an temel esas, kadının kendi evinde korunmasını sağlamak. O yüzden olabildiğince bu esas alınıyor ama tek başına yeterli değil. Biz biliyoruz ki birçok kadın kendi evinde kalamıyor. Özellikle yine mülkiyet konusunda kadınlar daha yoksul durumda olduğu için, mülkiyete sahip olmadığı için birçok kadın böyle bir durumda, kocası onu kovduğunda kendisini evden gitmek zorunda hissediyor. Hâlbuki yasal olarak bu böyle değil. Yasal olarak evin mülkiyetinin kime ait olduğunun hiç bir önemi yok. Kadın her şeye rağmen o evde kalabilir. Aile konutu, kadına tahsis edilebilir mahkeme tarafından. Ama pek çok kadın bunları bilmiyor, o yüzden de evden çıkıyor. Genelde bu mülkiyetler erkeğin ailesiyle de çok yan yana, çok iç içe olduğu için kadına yasal olarak tahsis edilecek olsa dahi kadın için orada kalabilmek olanaklı bir şey hâlinde olmuyor. Yani bu tür durumlarda, ... sosyal destekten mahrum, çok çaresiz çok kadın var. O yüzden de çok önemli bir yere sahip sığınmaevleri. Yani aile konutunda kalması tek başına yeterli olmuyor”.

(Sosyal çalışma görevlisi)

Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik² konukevlerinde kalma süresini 6 ay ile sınırlamış olmakla birlikte, kadınların durumlarına ilişkin değerlendirmeler sonrasında bu süre uzatılabilmektedir. Ne var ki kadın konukevinde/sığınmaevinde kalma süresine ilişkin olarak bir avukat, kadın konukevlerinde kalmanın üst sınırının olmaması gerektiğini vurgulamaktadır.

“... yasa güzel hükümler getirmekle birlikte ... sığınmaevinde kalma süresi veya maddi yardım alma süresi de sınırlı ... yasada maddi ve süre konusunda getirilen kısıntıların yanlış olduğunu her olaya göre özel değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum ... sığınmaevinde kalma süresi konusunda bir üst sınırlama getirilmemeli ... belki kadın çok ağır bir travma yaşamıştır ve bir yıl boyunca devletin desteğine ihtiyacı olabilir”

(Avukat)

² 5 Ocak 2013 tarihli 28519 sayılı Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmeliğinin İkinci Kısım, madde 14'ün birinci fıkrasında kalış süresi "Konukevinde kalma süresi, kadının ilk kabul birimine kabul tarihinden itibaren altı aydır" olarak belirtilmiş, ikinci fıkrasında ise "Kalış süresi, kadınların güçlenme süreci değerlendirilerek gerekli hâllerde uzatılır. Uzatma süresi, sosyal çalışmacı ile çocuğu var ise çocuk gelişimcinin görüşü alınarak, değerlendirme komisyonu tarafından belirlenir" biçiminde tanımlanmıştır.

Sığınmaevindeki/konukevindeki düzenlemelerin, orada kalan kadınların sosyal yaşamdan tecrit edilmiş olarak yaşamamalarını sağlayacak biçimde olması da öneriler arasında yer almaktadır. Aynı avukat, kadın konukevlerinin/sığınmaevlerinin, kadınlara barınma olanağının, onları toplumsal yaşam içinde tutarak sağlanması gerektiğini söylemektedir:

“bu evlerin tecrit evi olmasından çıkarılması gerekir bence, şiddet mağduru insan değil şiddet uygulayan insana tecrit uygulamak gerekir. Şiddet mağduru insan sosyal hayatın tamamen içinde olmalıdır ... bu konuda devlet tarafından desteklenmelidir, çeşitli çalışma alanları yaratılabilir, hobi alanları yaratılabilir.”

(Avukat)

Kadın konukevi/sığınmaevi yerine ‘sığınak’ kelimesini tercih eden bir avukat, buraların mekânsal olarak çok kolay bir biçimde toplumda bilinir hâle geldiklerinden yakınmakta ve sivil toplumun denetim mekânizmasının sığınmaevleri/konukevleri açısından önemini vurgulamaktadır. Avukatın dikkat çektiği bir başka sorun ise sığınmaevinde/konukevinde kalan kadınların çocuklarıyla beraber kalmalarının önünde uygulamada yaşanan sıkıntılardır.

“... sığınaklarla ilgili söyleyebileceğim, yani çok kötü koşullar. Bir kere oraya sığınak değil de konukevi denilmesi ... başlı başına bir problem. Çünkü kadınlar gerçekten sığınaklara sığınıyorlar, canlarını kurtarmak için, hayatta kalabilmek için, yapabilecek başka hiçbir şeyleri olmadığı için sığınıyorlar. Sığınaklar konusunda çok zayıfız, çok kolay deşifre oluyor, çok kolay biliniyor. Yani sığınanın önünde öldürülen kadın lerine hiç yabancı değiliz ya da işte polisin arayıp “Ya sizin sığınakta kalıyordu değil mi, bu adam geldi karısıyla barışmak istiyordu” diye sığınacağı aradığı örneklere çok tanışız. ... İkincisi kapasite çok düşük. Çoğu kadının çocuklarıyla beraber kalmalarına ilişkin düzenlemeler çok engelleyici ...”

(Avukat)

Kadınlarla yapılan derinlemesine görüşmelerden edinilen izlenim ise, kurumsal başvuru mekânizmalarını kullanmış ve farklı illerde Bakanlığa bağlı kadın konukevleri ya da belediyelerin sığınmaevlerinde kalmış kadınların pek çoğunun bu kurumlardan memnun oldukları şeklindedir. Ne var ki, bu olumlu bakışta, şiddet ortamından kaçan kadının konukevinde/sığınmaevinde kendini güvende hissetmesinin payı olduğu da dikkate alınmalıdır.

13.3.1.1.3. Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi tedbir kararına ilişkin görüşler

Kadına yönelik aile içi şiddetle mücadele çerçevesinde, 6284 sayılı Kanun'da yer alan madde 4ç'ye dayanarak, korunan kişi için hayati tehlike bulunması ve bu tehlikenin önlenmesi için diğer tedbirlerin yeterli olmayacağına anlaşılması hâlinde kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesi kararı söz konusu olmaktadır. Hâkim tarafından kişinin aydınlatılmış rızasına dayalı olarak verilen bu koruyucu tedbir kararı, bugüne kadar az sayıda uygulanmış olsa da görüşmeler sırasında uzmanlar/meslek sahipleri/idareciler tarafından üzerinde durulan bir tedbir kararı olmuştur.

Kimlik değiştirme kararları vermiş bir hâkim, kimlik değiştirmenin önemli bir karar olduğunu ve bu hakkı kötüye kullanabilecek kişiler nedeniyle hassasiyetle uygulanması gerektiğini belirtmektedir. Hâkim aşağıda verilen alıntıda yasanın yazımından kaynaklanan bir sıkıntı olduğunu anlatıyorsa da 6284 sayılı Kanun'un ilgili bendinde, delil ve belge aranmaksızın şeklinde bir ibare bulunmamaktadır [bkz Madde 4(ç)]:

“... o konuda ... yasanın yazımından kaynaklanan bir hata olduğunu düşünüyorum. Delil ve belge aranmaksızın diyor. Yani kimlik değiştirmek çok ciddi bir karar. Delil ve belge aranmaksızın kimlik değiştirilemez ... belki suçlu, katil ... Kimliğini değiştirecek yasalardan kaçmak için. Belki terörist, ne biliyim dolandırıcı olabilir, başka sebepleri olabilir ... Ben araştırmadan vermiyorum. Araştırıyorum, aranan şahıslardan olup olmadığını, sabıka kaydı var mıdır ... Gerçekten hayati risk var mıdır ... Bunu başka bi amaçla mı kullanıyo, onu anlamak lazım.”

(Hâkim)

Bir doktor ise, kimlik değiştirmenin tek başına çözümleyici olmaya yetmediğini “kimlik değiştirme tamam ... ama o kadının gerçekten kendi ayakları üzerinde durabilecek bir işe, gelire ve barınağa ihtiyacı var ... Onlar sağlanamadığı sürece sadece kimlik değiştirmek o kadına tümünden bağlarını kopartmak, dayanışma bağlarını da kopartmak anlamına gelebilir” sözleriyle belirtmekte ve kadınlara ayakları üzerinde durabilecekleri koşulların sağlanmasının esas olduğunu söylemektedir. Bir kaymakam da, idareci bakışıyla, kadının kimliğinin değiştirilmesini **“Kimlik değiştirme bir ölçüde faydası oluyordur belki ama ... tam bir çözüm değilmiş gibi geliyor bana”** diyerek kimlik değiştirmenin kadının hayatına getirdiği veya getireceği zorluklara şöyle değinmektedir:

“Çünkü kimliği değişince birçok şey buna bağlı olduğu için zorluk çekiyor kadın. Mesela çocuklarını okula kaydetmekte zorluk

çekiyor. Karşılaşıyoruz biz. Çünkü her şey kimliğe, kimlik ikamete bağlı, nüfus kaydına bağlı. ... Çok gelen oluyor bize o konularda. Şifahi emirle kaydettiriyoruz şimdi, okullara kayıtsız öğrenci olmaz diye. ... Sadece bu değil, diğer resmî işlemlerinde de aynı sıkıntı, her türlü medeni haklarının, ekonomik haklarının kullanılmasında biraz sıkıntı oluyor ... nasıl çözüm getirirler? Üst düzeyde koordine gerekiyor ... Hukukçularla ... üniversite hocalarıyla birlikte, nasıl düzenleme yapılmak lazım, çünkü kişisel medeni hakları da ilgilendiriyor o konu.”

(Kaymakam)

13.3.1.2 Önleyici tedbir kararları

Bu kısımda, 6284 sayılı Kanun kapsamında yer alan önleyici tedbir kararlarından görüşmelerde en çok sözü edilen iki karar ve zorlama hapsi konularında görüşler verilmektedir. Bunlar “uzaklaştırma ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisi”, “şiddet uygulayan kişinin alkol uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılığı olması hâlinde tedavisi” tedbir kararları ve tedbir kararlarının ihlal edilmesi durumunda verilen “zorlama hapsi”dir.

13.3.1.2.1. Uzaklaştırma ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisi tedbir kararına ilişkin görüşler

Önleyici tedbir kararları arasında yer alan, şiddet uygulayan kişinin müşterek konuttan veya bulunduğu yerden uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsisi tedbir kararı, hâkim tarafından verilebilmektedir. Bu tedbir kararının uygulanmasında bazı sorunlar yaşandığı farklı uzmanlar tarafından ifade edilmiştir. Şiddet uygulayan kişinin evden uzaklaştırılmasının her zaman işlevsel olamamasının arkasındaki neden, kadının ekonomik bağımsızlığının olmamasıdır. Kadının kendini ve çocuklarını geçindirecek gelire sahip olmaması, uzaklaştırma kararının tam anlamıyla uygulanamamasına neden olmaktadır. Bir avukat, bu tespiti kadının gideceği bir sığınmaevinin/konukevinin olmadığı durumu da ekleyerek aktardığı görüşlerini “**Siz istediğiniz kadar, şiddeti önlemek için yargı kararları verin, kadının evden çıkıp gideceği sağlıklı bir sığınak koşulları yoksa o kadına doğrudan bir kamusal ekonomik kaynak ayrılmıyorsa ... kendi yaşamını kurabileceği sosyal destek sistemi kurulmamışsa, vereceğiniz yargı kararının hiçbir etkisi yok**” diyerek ifade etmektedir.

6284 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 4. fıkrasında, “şiddet uygulayan, aynı zamanda ailenin geçimini sağlayan yahut katkıda bulunan kişi ise 4721 sayılı Kanun hükümlerine göre nafakaya hükmedilmemiş olması kaydıyla hâkim, şiddet mağdurunun yaşam düzeyini göz önünde bulundurarak talep edilmese dahi tedbir nafakasına hükmedebilir” hükmü bulunmaktadır. Ne var ki, görüşmeler

sırasında, kadının ekonomik bağımsızlığının olmaması, nafaka alıyor olsa bile bu miktarın genellikle geçinmeye yetmemesi, uzaklaştırma kararına rağmen, ekonomik açıdan kadının zorlandığı durumda kendisine şiddet uygulayanı tekrar eve almak zorunda bıraktığı dile getirilen bir konu olmuştur. Böyle bir sorun olduğunu belirten polisin uygulamanın içinden gelen bir kişi olarak aktardıkları dikkat çekicidir. Şiddet mağduru kadının da bu konudaki haklarını bilmediği aşağıdaki anlatımdan anlaşılmaktadır:

“Ya kardeşim uzaklaştırma tedbir kararın var, sen niye adamı içeri aldın? ... İşte ‘ne yapayım, çocuğun masrafları var, ihtiyaçları var, kira var’. Niye aldın, aldın kendini eziyorsun. Yani niye aldın diye sorgulamıyoruz da, adamı aldın içeriye adam gene şiddet uyguluyor, uzaklaştırma tedbir kararın var, niye aldın içeri diye soruyoruz ... O da haklı olarak diyor ki ... evim kira, elektriğim var suyum var, çocuğun masrafları var. Yani devletin desteklemesi lazım ve hatta bunu o şüpheliye rücu [ettirmek gerekiyor], genel olarak yapmak lazım yani sürecin tamamında, sen bu kadını evinden barkından ettiysen kardeşim, evinin kirasını da ödeyeceksin. Ha nafaka. Bizde çok enteresandır, nafaka çalışmaz.”

(Polis)

Başka bir polis ise uzaklaştırma tedbir kararına ilişkin olarak **“Bir de hâkimler en fazla 6 aya kadar uzaklaştırma veriyor. Bazen bu süreler yeterli olmuyor ve bunların formaliteden olduğunu düşünüyoruz”** şeklinde uzaklaştırma süresinin bazen yetersiz kalmasını eleştirmektedir. Tedbir kararı ilk kez verildiğinde en çok 6 ay için verilmekle beraber gerektiğinde tedbir kararı süresinin uzatılması³ kanunda yer almaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede görev yapan bir meslek sahibinin bu anlamda bilgi eksikliğinin olduğu görülmektedir.

Şiddet uygulayan kişinin ekonomik olarak evinin dışında yaşama olanağının olmaması da görüşmelerde belirtilen bir konudur. Bu konuda erkeklerin bakış açısını aktaran bir polis, şiddet uygulayanın müşterek konuttan uzaklaştırılma tedbir kararını, erkeklerin ceza olarak algıladıklarını belirtmektedir. 6284 sayılı Kanun'un bir amacının, şiddetin ortadan kaldırılması için caydırıcı bir etki yaratmak olsa da erkeklerin bu konudaki algısının farklı olduğu anlaşılmaktadır.

“Müşteki de mahkeme karşısına çıkmadım, neden tedbir kararı alındı diyor. Bu nasıl tedbir, evime bir ay bile gidememek bana cezadır, maaşımın üç katıyla bile ben bir ay evimin dışında yaşayamam diyor.”

(Polis)

³ 6284 sayılı Kanun'un 8. maddesinin 2. fıkrası

Benzer biçimde uzaklaştırma kararı ile mağdur olanın yine ekonomik gücü olmayan kadın olduğu görüşündeki başka bir polis, uzaklaştırma kararının pratikte yarattığı sorunları dile getirmektedir.

“Daha da kamçıladığını düşünüyorum ben şiddeti. Neden? Ya, sonuçta iyi kötü birlikte olduğu bir ev var ... günlük sosyal hayatı var adamın iyi veya kötü. Birden siz diskalifiye ediyorsunuz bu adamı, siz diskalifiye ediyorsunuz ama sorumlu siz değilsiniz, kadını görüyor. Çünkü şikâyet merci o, müracaatçı o, müştekisi o. Onu görüyor bize bile söylüyor yani artık, suç işleyeceğini söylüyor.”

(Polis)

Polisin bakış açısına göre evden uzaklaştırma, bazı erkekleri tekrar şiddet uygulamaya yöneltme ihtimali taşımaktadır. Buna ilaveten, temel bir ihtiyaç olan barınmanın kişinin elinden alınması fakat alternatif bir barınma mekânının sunulmaması da erkeği kadını suçlamaya yöneltten bir faktör olarak dile getirilmiştir.

13.3.1.2.2. Şiddet uygulayan kişinin alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığının tedavisine ilişkin görüşler

Şiddet uygulayan kişinin alkol, uyuşturucu veya uyarıcı madde bağımlılığın olması hâlinde hâkim, 6284 sayılı Kanun çerçevesinde önleyici tedbir kararı olarak, kişinin, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisine karar verebilmektedir. Uygulama aşamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin uzmanların/meslek sahiplerinin/idarecilerin bu konuda çeşitli önerileri olmuştur. Örneğin bir avukat tedavinin kısa süreli olmamasını önermektedir:

“6284 nolu Kanunda ve buna bağlı çıkan bütün yönetmeliklerde ... güzel hükümler var ama uygulamada bunları göremiyoruz ... şiddet uygulayan alkol, uyuşturucu bağımlısı kişiler kesinkes kamu kurum ve kuruluşlarının gözetimi altında olmalı; bu insanlara uzun vadede gerekli tedaviler verilmeli çünkü bu bağımlılığın tedavisi de ayrı bir süreç işte AMATEM'e kısa bir süre yatırıp bu insanları çıkararak ve gene zor hayat şartları içine geri yollayarak bu insanları bağımlılıktan kurtaramazsınız.”

(Avukat)

Diğer yandan bir kaymakam ise uygulamada karşılaşılan problemi anlatırken “... orada şöyle bir sıkıntı çıkıyor, kendi rızası olmadığı zaman, genelde de rızaları olmuyor zaten, sıkıntı oluyor ... hasta olduğunu kabul etmiyor, diyelim ki AMATEM'e gitmek istemiyor, diyelim ki psikolojik tedavi görmek istemiyor ... Orada nasıl bir yaklaşım sergilenecek bilemiyorum” demektedir. Bu sorunun çözülmesi için bir önerisi olmasa da kaymakam, aşağıdaki sorunların üzerinde durulması gerektiğini belirtmektedir.

“... götürüyorsun, polis teslim ediyor, oradaki sağlık kuruluşu ... 18 yaşından büyüktür ... kendi rızası olmadan biz burada zorla tedavi uygulayamayız diyor, bırakıyor ... çok şikâyet edilen bir konu ... Bir yaptırım yok yani. Ortada kalıyor. Yani oraya kadar iş yapılmış oluyor ama sonuç olmuyor. Oradan bazısı zaten kaçıyor. Bura hapishane değil ki zorla tutasın orada adamı. ... Zorla tedavi olmaz adam. Dolayısıyla orada bir çıkmaz var, o nasıl halledilir bilemiyorum...”

(Kaymakam)

13.3.1.2.3. Zorlama hapsine ilişkin görüşler ve öneriler

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 13. maddesi kapsamındaki koruma tedbir kararlarını ihlal eden kişilere uygulanan “zorlama hapsi” konusunda hâkimlerin görüşü zorlama hapsinin niteliğinin çok belirsiz olduğu, insanların savunmalarının alınması gerektiği ve uygulama birliğinin sağlanması yönündedir. Bir hâkimin uygulama konusunda söyledikleri yaşanan sorunlara dikkat çekmektedir:

“Bir de zorlama hapsi konusunda bir sıkıntı var. Yani savunma almadan insanlara hapis vermek, insan haklarına aykırı. Şiddet de uygulasa, insan haklarına aykırı. Şiddet uygulayanın da insan hakkı var ... içtihat yolu kapalı. Onun için de çok büyük uygulama farklılıkları var ... uygulayıcı biz hâkimler açısından çok büyük bir sıkıntı var ... Uygulama birliği sağlarsa, iyi olacak diye düşünüyorum.”

(Hâkim)

Benzer biçimde, başka bir hâkimin zorlama hapsine ilişkin söyledikleri bu uygulamanın hukukun temel kurallarına uymadığı yönündedir. Hâkim, şiddet uygulayanın hakkından söz ederken, diğer yandan da şiddet mağdurunun gördüğü zarara değinerek bu uygulamanın yarattığı açmazı dikkat çekmektedir:

“6284 sayılı yasada zorlama hapsi diye bir şey getirildi bir de tedbirler ihlal edildiği zaman. İşte bu zorlama hapsi olur; ama bu zorlama hpsinin niteliği çok belirsiz bir şey. Kim nereden buldu bilmem. ... Böyle bir şey olmaz, yani insanların savunmalarını almadan hürriyetlerinden yoksun kılamazsın; ama ortada bir de bu tedbir uygulayan kişinin verdiği zarar var.”

(Hâkim)

Hâkimler zorlama hapsi konusunda çekincelerini belirtirken, uygulamada şiddet mağduru kadınlara daha yakın çalışan meslek sahipleri zorlama hapsi kararına daha farklı bakmaktadırlar. Örneğin bir polis, takip ettiği vakalarda zorlama hpsinin verilmemiş olmasından yakınırken **“Sinir oluyorum bu duruma. Gelen**

tedbirlerin yüzde 80'inde böyle bir şey uygulanmadı. İlk ihlalde 3 güne kadar, ikinci ihlalde 3 ile 10 gün arası zorlama hapsi verilmesi gerekiyor. Şu ana kadar benim bayanlarıma [sorumluluğunda olan şiddet mağduru kadınlar] karşı yapılan ihlallerde hiçbir şey yapılmadı” demektedir.

13.3.2. ŞÖNİM'in işleyişine yönelik görüşler

Bu kısımda, 6284 sayılı Kanun kapsamında kurulan ŞÖNİM konusunda uzmanların/ meslek sahiplerinin/idarecilerin ilettikleri görüşlere yer verilmektedir. ŞÖNİM'le ilgili olarak başvuruların işleyişine dikkat çeken bir avukat, kadının tek bir kurumla ve konunun uzmanları ile muhatap olması gerektiği üzerinde durmaktadır. Şiddete maruz kalmış kadının başından geçenleri defalarca anlatmak zorunda kalmamasının ve ayrıca hem hukuksal yardım, hem de bunun dışındaki sosyal ve ekonomik destekleri buranın aracılığıyla almasının kadın kuruluşlarının temel talebi olduğundan söz etmektedir. İşleyişin bu yönde düzenlemesinin gerektiğini söyleyerek ŞÖNİM'e ilişkin olarak uygulamada gördüğü sorunlara dikkat çekmektedir:

“Kadın örgütlerinin talebi tek adım meselesiydi. Yani, kadın en kolay erişebileceği istasyonlarda başvursun ve oradan bütün işlemler tekelden. ... Ama bizde şimdi şöyle: Yasa gereği Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri'ne doğrudan başvurabiliyorsunuz ... ŞÖNİM gerekli işlemleri sizin yerinize yapmak zorunda kalıyor. Ama bugüne kadar bizim duyduğumuz karşılaştığımız uygulamada ŞÖNİM'e ne zaman bir kadın başvurursa ilk önce karakola yönlendiriliyor. Dolayısıyla, hani siz kendi merkezimize gelmiş bir kadını tekrar karakola yönlendiriyorsanız, bu mekânizma işlemiyor demektir.”

(Avukat)

Ayrıca, ŞÖNİM örneğinden hareketle karakol gibi diğer kurumlarda da benzer eksikliklerin olduğunu, bunun da hizmet kalitesini etkilediğini belirten bir hâkim, başvuru noktalarının sayısının artırılmış olduğunu, şiddete maruz kalanın önünde başvuru yapmak için seçeneklerin çoğaldığını belirtmekte ama hizmet niteliğinde herhangi bir artış olmadığını ilave etmektedir. Başvuru sürecinin aynı zamanda şiddet mağduru ve şiddet uygulayan için bir eğitilme süreci de olması gerektiği üzerinde dururken, uzman kadroların bu bağlamdaki önemini vurgulamaktadır:

“Türkiye'deki en büyük sıkıntı başvuru kanalları ... nitelikli hâle getirilmiş değil. Tamam bütün karakollardan başvuru yapılabilir, bütün hastanelerden başvuru yapılabilir, bütün savcılıklardan başvuru yapılabilir. Bütün mahkemelerden yani aile mahkemelerinden başvuru yapılabilir. Yani burada bir çokluk görebilirsiniz siz. ... yalnız, başvuru etkin başvuru değil. ...karakol müdahale ettiği zaman hem

şiddete maruz kalanı alıyor, hem de şiddet uygulayanı alıyor. Orada insanlarla konuşacak sosyal hizmet uzmanı veya psikolog veya bu alanda eğitim görmüş hiç kimse yok ... bu süreç aynı zamanda bir eğitim süreci de. O başvuru anından itibaren hem şiddete maruz kalan kişinin hem de şiddet uygulayan kişinin bir şekilde eğitim süreci. Ya şiddet uygulamaması veya şiddete maruz kalanın da baş etmek yeteneklerinin çoğaltılması, artırılması. Şimdi bu yok.”

(Hâkim)

Başka bir hâkim ise ŞÖNİM'de hazırlanan raporların istenilen düzeyde olmaması nedeniyle işleyişte aksaklık yarattığından söz etmektedir. Hâkimin önerileri raporlamanın iyileştirilmesi ve tebligatların ulaştırılması konusunda kolaylaştırıcı düzenlemeler yapılması doğrultusundadır. Ancak konukevinde kalan kadınlara ulaştırılması gereken tebligatlar konusunda yazışmaların ŞÖNİM ve ŞÖNİM'in olmadığı illerde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlüğü üzerinden yürümesi kadının güvenliği açısından gerekli bir uygulamadır ve hâkimin eleştirisi yönünde bir düzenleme yapılması uygun gözükmemektedir.

“ŞÖNİM'lerden de talep geliyor, kadının korunma altına alınmasıyla ilgili. Mesela onlardan gelen raporlar son derece yetersiz ve yüzeysel Kadın sığınmaevine alınan kadına, ben boşanma dosyasına ben tebligat yapamıyorum. Diyor ki sığınmaevindedir, adresini veremeyiz. Yani alıp tebligatı kendileri bana adresini bildirmeleri lazım, o tebligatı ulaştırmada bana yardımcı olması lazım. Şiddete uğramış kadın belki kocadan boşanmak istiyor ama ben ona tebligat yapamıyorum ve dava uzuyor. O konuda sıkıntı var mesela. Tabi ŞÖNİM'ler daha yeni ...o kurumlar oturduğu zaman daha farklı olacağını düşünüyorum ... Yani rapor falan da düzenliyorlar ama çok da yüzeysel. Yani inanılmaz derecede şey raporlar geliyor, basit.”

(Hâkim)

Görüşmelerde dile getirilen konular arasında Ankara ŞÖNİM örneğinden yola çıkarak bu merkezlerin kadınlar tarafından kolay ulaşılabilir yerlerde olması yer almaktadır. Ayrıca, şiddet uygulayan ile şiddete maruz kalanın aynı mekânda birarada bulunmasını getirecek uygulamalardan kaçınılması gerektiği uzmanların dikkat çektiği konulardandır.

13.3.3. Şiddetle mücadele görevi sırasında karşılaşılan sorunlar

Bu kısımda, kadına yönelik şiddetle mücadele alanında hizmet sunan uzmanların/ meslek sahiplerinin/idarecilerin, bu görevlerini yürütürken karşılaştıkları çeşitli sorunlar, olanaksızlıklar, hizmet içi eğitim ihtiyacı ve kurumsal işleyişe ilişkin öneriler şeklinde gruplanarak verilmektedir.

13.3.3.1.Olanaksızlıklar

Görüşmeler, kadına yönelik aile içi şiddete maruz kalan kadınların en sık başvurdukları kurumun, karakol olduğunu göstermiştir. Şiddet vakalarıyla sıklıkla karşılaşan, şiddet mağduru ve şiddet uygulayan ile en sık yüz yüze gelenler kolluk kuvvetleri olduğundan, görevlerini yerine getirmek için gerekli olan olanaklar önem kazanmaktadır. Polislerin görüşmelerde en çok dile getirdikleri sorun, görevlerini yapmak için kendi cep telefonlarını kullanmalarındır. Aşağıda farklı polis memurlarının dile getirdikleri görüşler, durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

“Bu bizim özel telefonumuz ve işin aslı bunun numarasını vermek istemiyoruz. İsteyken kullanabileceğim bir telefon bile yok. Sıfıra açık telefon bile verilmiyor.”

(Polis)

“Şu an en büyük sıkıntı kendi cep telefonumla erkekleri aramam; çünkü sonrası çok sorun oluyor. Gece arıyorlar, içince arıyorlar, tehdit ediyorlar. Kurum bir hat vermiş olsa daha kolay olur. Bize verilen bir telefon olmadığı için biz kendi telefonlarımızdan arıyoruz. Telefonu açıp ‘Ben şuradayım evrağınızı imzalıcam ama tek başınıza gelin’ gibi şeyler diyorlar ... Çünkü çalıştığımız insanların psikolojisi gayet bozuk ve eşlerimizle sıkıntı yaşıyoruz, eve geldikten sonra da arıyor insanlar. 155’i aramak yerine gecenin bir yarısı beni arıyor.”

(Polis)

“Mağdur ve müştekiyle ilişkiyi tamamen kendi imkânlarımızla yapıyoruz. Kendi cep telefonumuzu vermek zorunda kalıyoruz. Karakoldaki normal hatlı telefonlarla dışarıyı aramamız mümkün olmuyor. Kendi cebimizden harcıyoruz. Posta gideri diye bir ödeneğimiz yok. Görüşmeleri arkadaşım [aynı odada birlikte çalıştıkları arkadaşını göstererek] ve ben şahsi cep telefonlarımızla yapıyoruz. Bu işin ekonomik boyutunu geçtik, mesaiden sonra da aile hayatımız zarar görüyor.”

(Polis)

Polislerin görüşmeleri yaptıkları mekân ve ekip arabası ile ilgili olanaksızlıkları ve personel azlığı ayrıca belirtilen yakınma konuları arasındadır. Olanaksızlıklar ***“Yeterince hizmet verilemiyor burada. İş yoğunluğu ve personel eksikliği nedeniyle işimizin hakkını veremiyoruz”*** biçiminde aktarılırken mekânın küçüklüğü de dile getirilmektedir. Mekânla ilgili yakınmalar ***“Görüşmeler bu iki metrekarelik yerde yapılıyor”*** ya da ***“Arkadaşımız görüşme yapacaksa biz arkadaşımızı kadınla yalnız bırakıyoruz. Kendisine tanıklık edenden bile korkuyor kadın, bazı şeyleri duymasını istemeyebiliyor”*** ifadeleriyle dile getirilmektedir. Ekip arabası konusunda yaşanan

sıkıntılar yine tüm görüşmelerde söylenen başka bir sorundur. Görevi tam anlamıyla ve istenilen koşullarda yapmalarını engelleyen bir durum olarak ortaya konulan bu eksiklik için **“Bizzat adresten kişiyi görmek için personel ve araç yok”** denilmektedir. Daha detaylı anlatımlardan, kadınların konukevlerine/sığınmaevlerine götürülmelerinde karşılaşılan güçlükler açık bir şekilde belirtilmektedir:

“Olanaksızlıklar nedeniyle sığınmaevine teslim sorunu yaşıyoruz. Personel ve araç yok. Gidip gelsek araçla en az 100 km. Sonra devriye görevini sabaha kadar nasıl yapcaz?”

(Polis)

“Toplu taşıma ile götürün deniyor. Ben niye bunu yapayım, güvenlik açısından risk var? Arkadaşlarımız kadınla ve çocuklarıyla yolculuk yapmak zorunda kalıyor tek memur olarak. Ya koruyamazsa toplu taşımada o zaman ne olacak? Hem bizi hem vatandaşı Allah koruyo yani.”

(Polis)

Polislerin görevi yerine getirirken yaşadıkları olanaksızlıklar ve güçlükler ile ilgili başka bir polis tarafından da dile getirilen ekip arabası ve telefon sorununu bu polis şöyle ifade etmektedir: **“... kadın ya da erkek sıkıntıya girdiğinde bizi aradığında adreslerine ekip gidiyor; ama zamanında olamayabiliyor. Burada kurum hattımız olsa, bizim birimizin ekip otosu olsa ve mesela ben tek değil üç kişiyle çalışsam daha rahat olur her şey.”** Emniyete ilişkin olarak personel eksikliğini dile getiren bir savcı, koruma tedbir kararlarının sayısına bakarak bu kurumun yükünü belirtmektedir:

“...emniyette işler aksıyor can güvenliği konusunda. Şiddet mağduruna koruma verme ağır geliyor Emniyete. Şimdi geçen sene 9200 koruma tedbir kararı alındı ...emniyet nasıl koruyacağım diyor. ... Bazı durumlarda arıyorum ben aman savcı bey biz hangi birisine koruma sağlayacağız diyorlar. Personel yok diyorlar.”

(Savcı)

Ayrıca aile mahkemelerindeki iş yükü ve bu iş yüküyle orantılı personelin olmaması, görüşmelerde belirtilen sorunlar arasındadır:

“Oysa hiç kimse bilmez hâkimin eline gelen veri nedir ve hâkim neye göre karar vermiştir. Birincisi bu, ikincisi fiziki olanak yoktur. Bakın şuan da aile mahkemesinde ... farkındalığın artmasıyla beraber ... daha önceki yıllara nazaran neredeyse beş katı bir başvuru olmaya başladı. ...Peki normalin beş katı başvuru oldu personelde artma oldu mu? Olmadı ... Kalem çalışıyor; ama burada artı bir eleman verilmedi. Onun için de ... bizim normal mahkememizin kararları gecikiyor,

diğer işler gecikiyor. Mahkeme öngörülen şekilde çalışmıyor. ... yani yasal değişiklik yapmayla mevzuat üretmeyle sorun tek başına çözülmüyor. Mevzuat üretme işin bence yüzde 5'i yüzde 10'udur ... Onun için başvuruda mahkemelerin sıkıntıları var."

(Hâkim)

13.3.3.2. Hizmet içi eğitim: Şiddetle mücadele alanında çalışan meslek sahiplerinin eğitimi

6284 sayılı Kanun'un 16. maddesinde kadına karşı şiddetin önlenmesinde kurumsal koordinasyon ve eğitim başlığının altında yer alan beşinci maddede Kanun'un etkin bir biçimde uygulanması amacıyla tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, personel ve üyelerinin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının hazırlayıp koordine edeceği, kadının insan hakları ile kadın erkek eşitliği konusunda eğitim programlarına katılmasını sağlaması vurgulanmıştır.

Kadına yönelik aile içi şiddet ile ilgili konularda ve özellikle toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin olarak hizmet içi eğitim gerekliliği uzmanlar/meslek sahipleri/ idareciler ile yapılan tüm görüşmelerde belirtilmiştir. 6284 sayılı Kanun'un 11. maddesinde kolluk görevlerinin, Kanun'da belirtilen hizmetlerle ilgili olarak, çocuk ve kadının insan hakları ile kadın ve erkek eşitliği konularında eğitim almış ve ilgili kolluk birimlerince belirlenmiş personel tarafından yerine getirilmesi belirtilmektedir. Ancak başlangıçta yanlış yapma endişesi içinde olan bir polisin aktardıkları hizmet içi eğitim konusunda yaşanan sorunlara işaret etmektedir. Polis, ***"İlk üç ay içerisinde naptığımı bilememekten, hata yapmaktan çok korktum. Benim yüzümden kadınların başına bir şey gelir mi diye"*** yaşadıklarını anlatırken ***"Ayrıca eğitim çok önemli. Benim için eğitim olmalı, ekiplerimiz için eğitim olmalı"*** diye ilave etmektedir.

6284 sayılı Kanun'da belirtildiği gibi, kadına yönelik aile içi şiddet konusunda uzmanlaşmış polis ihtiyacına dikkat çeken bir polis memurunun söyledikleri, hizmet içi eğitimin önemini vurgulamaktadır:

"Hani çocuk polisi var, çocuk savcısı var, aile içinde de 6284'ün savcıları var ama polis yok. Uzmanlaşmış bir polis olması gerekiyor diye düşünüyorum ben. Her birimin mutlaka bu işten anlayan, işte bakanlık yetkilileri mi olur, savcılık kanalıyla mı olur, işte akademisyenler mi olur, bunların ortak brifingler, dersler verdiği ... "

(Polis)

Eğitimin yanı sıra deneyimin de önemine dikkat çeken başka bir polis, toplumsal cinsiyet eğitimi almadığını ama görevini yaparken daha çok deneyiminin katkısı olduğunu belirtmektedir: ***"Tabii eğitimler oldu. İl emniyet müdürlerinin, bu konuda"***

eğitim almış psikolojik danışmanların verdiği 3 günlük bir eğitime katıldık; ama 18 yıllık deneyimizin de katkısı çok fazla. Faydalı olduğuna da inanıyorum. Toplumsal cinsiyet eğitimi almadım ama.” Bir diğer polis ise, insan hayatının ne çıktığı bir konuda deneme yanılma biçimi yaklaşımın olmaması gerektiğini söylemektedir:

“Bu iş tamamen uzman kadroyla yapılmalı. Öyle ki bazı arkadaşlarımız, başka birimlerde çalışanlar, bizim işlerin nasıl yürüdüğünü dahi bilmiyor. Burda deneme yanılma olmaz çünkü insan hayatı söz konusu. Oysa tayin olacak olan kişinin bir uzmanlığı olmayacak, deneme yanılma ile işleri öğrenmek zorunda kalacak. Personelin uzmanlığı yönünde sıkıntı var”

(Polis)

Eğitimin niteliğini vurgulayarak eğitim konusuna değinen psikolog ise eğitim ihtiyacını dile getirmektedir:

“En sıkıntılı olduğumuz konuya değindiniz.. Biz 9 yıldır burada çalışıyoruz ve birkaç kere eğitim aldık; ama ilk eğitimi başladıktan 4-5 sene sonra bizim artık sürekli sylemelerimizle falan aldık. Bir kere toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili bir eğitim aldık; ama yetersizdi. ... eğitmen kadrosu olsun, içerik olsun, süre olsun çok yetersizdi. Mahkemede alışan uzmanların mutlaka bu konuda eğitimlerinin çok çok daha iyi olması gerekiyor.”

(Psikolog)

Diğer yandan savcı ise bu konuda eğitim almadığını ve içinde kendi kendine tecrübe kazandığını ifade etmektedir: “Hayır hiç eğitim almadık. İki buçuk senedir çalışıyoruz kendi tecrübemiz oldu. Yasayla direk buraya geldik. Biz burada tecrbelendik kendi kendimize, ama tabi kişinin de kendine ait vicdaniyla alakalı bunlar ...”

Kadına yönelik şiddetle mücadele alanında görev yapanların çoğu tarafından belirtilen, kadına yönelik şiddet konusundaki eğitim ihtiyacı, bu alanda yürütülen eğitimlere devam edilmesinin gerekli olduğunu ve meslek sahiplerinin birçoğunun bu eğitimlere ihtiyaç duyduğunu göstermesi açısından oldukça önemlidir.

13.3.3.3. Kurumsal işleyiş

Kadına yönelik aile içi şiddetin ortadan kaldırılması adına özellikle kurumsal ve yasal zeminde atılan önemli adımların sonuç getirici olması için oluşturulan sistemin işleyişinin de aksamaması gerekmektedir. 6284 sayılı Kanun'daki Madde 16'da kadına karşı şiddetin önlenmesinde kurumsal koordinasyona dair maddeler yer almakta ve Kanunun uygulanmasıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşları

arasında kendi görev alanına giren konularda iş birliği ve yardımda bulunarak tedbir kararlarının işleyiş sürecinin aksatılmaması belirtilmektedir. Bu bağlamda, kurumlararası iş birliğinin desteklenmesi gerektiği, kamu kurumları, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliğinin artırılarak aktif bir mücadele alanı oluşturulması üzerinde durulmaktadır. Uzmanların/meslek sahiplerinin/idarecilerin dile getirdikleri bu görüşlerin yanında, sivil toplum kuruluşlarının iş birliği içinde hareket ederek ortak projeler geliştirmelerini ve bu projelerin kamu tarafından desteklenmesini öneren görüşler de bulunmaktadır.

Uzmanlar, meslek sahipleri ve idareciler olarak kadına yönelik şiddetle mücadele alanında görev yapanlar, 6284 sayılı Kanun ile oluşturulan ve henüz yeni olan mekânizmanın işleyişine dair aksaklıkları ve tıkanan noktaları dile getirmişlerdir. Sorunların sadece mevzuat düzenlemesiyle çözülemeyeceğini söyleyen ve kanunlardaki madde sayılarını karşılaştıran bir hâkim **“Örneğin 4320 sayılı yasa iki maddeydi, pekâlâ uygulanıyordu ağır aksak. Şimdi 6284, 30 kusura madde, aynı şekilde uygulanıyor hemen hemen. Yani madde sayısının çoğalması ile şiddetin önlenmesi faaliyetleri koşul değil”** derken hâkimin karar vermesi için gerekli veriye ve işlerin zamanında yürütmesi için personele olan ihtiyaca değinmektedir:

“Neticede karar verme mercii hâkim ise hâkimin önüne yeterli bilgi gelmiyorsa bu işte bir sakatlık vardır. Onun içinde o etkin başvuru dediğimiz, bir, meslek mensubu olsun, iki, işine ciddiye alsın, durumu olabildiğince açık şekilde saptasın artı bu başvuruların toplandığı bir yer olsun, buradan aile mahkemelerinden tedbir istenildiğinde mahkemelere ... bilgi verecek bir görevli de olsun.”

(Hâkim)

Bir kaymakam koordinasyon sorununu dile getirirken Emniyetin görevini tam anlamıyla yapabilmesi için görüşünü belirtmektedir:

“Emniyet ... Onun diğer birimlerle koordine edilmesi lazım ... koordinasyonu yapacak olan da sosyal hizmet merkezleri olacak. Henüz tam ilçe bazında, il bazında da öyle belki de bu yeknesaklık, koordinasyon tam sağlanmış değil yani. Dolayısıyla o şeyler kâğıt üzerinde kalıyor bence.”

(Kaymakam)

İşleyişi kolaylaştıracak önerilerden birini yapan hâkim, aile içi şiddet formunun geliştirilmesini ve standartlaştırılarak ülke genelinde tek tip form kullanılmasını önermektedir :

“Mesela bu aile içi şiddet formu var. Ben o formun şiddetle, daha risk analizi yapar şekilde geliştirilmesinin ve tek tip form kullanılmasının

tüm Türkiye çapında gerektiğini düşünüyorum. Yani o form dolduruluyor ama bize gelen evraklarda görüyorum, küçücük yazı, okunmuyor. Yani çok sağlıklı değil, emniyetin de bunu geliştirmeye çalıştığını biliyorum.”

(Hâkim)

Kadına yönelik aile içi şiddete sadece asayiş açısından bakılmamasını belirten bir hâkim, her karakolda bir sosyal çalışma görevlisi, psikolog gibi danışmanlık verebilecek bu işle görevli bir uzmanın olmasını önermektedir. Bu önerinin dışında karakolda dolan formlarda sosyal, ekonomik, demografik bilgilerin bulunması nedeniyle hâkimin karar vermesi açısından işlevsel olduğunu da söylemektedir:

“Bu iş asayiş sorunu olarak görüldüğü sürece çözülmez, yani bunu devletin bir kere içselleştirmesi lazım. ... Sadece karakolda polis memurunun işte üç satır ifade alıp ve usulen bir anket doldurmasıyla şey olmuyor; çünkü bize gelen mesela mahkemeye intikal eden evraklarda biz şeyi görmüyoruz... Yani çok az anlayabiliyoruz. ... Kimdir bunlar? Oysa o formlarda şeyler var, insanların eğitim durumları, gelir durumları işte kaç çocukları var, yaşam standartlarına filan ilişkin hani hâkimin olayı anlayıp ve bir tedbir uygulayacağına olaya özgü tedbiri nasıl uygulayacak? Buna dair bilgi edinmesi lazım; ama bunlar yeterli değil, neden?”

(Hâkim)

Başka bir kaymakam sistemin biraz ağır işlediğine dikkat çekerken: **“sıralı olarak herkes, polis ne yapacak, jandarma ne yapacak, sosyal hizmet uzmanı ne yapacak, herkes görevini biliyor aslında. Ama biraz ağır işliyor, henüz daha tamamlanmamış yapılanma ama yapılandığı zaman iyi olacak yani”** demektedir. Başka bir polisin görüşleri ise:

“Bazen de çağrı üzerine koruma talebi alıyoruz. Meslektaşlara kadını evde kontrol edin diyoruz ama bu sefer de kadın toplum baskısı nedeniyle zırt pırt kapıya polis gelmesin istiyor. Polis istemediği için de can güvenliği riskim yoktur diye imza atıyor evraka. Daha sonra aynı kişi tekrar tedbir kararı aldırınca bu sefer de komşudan çekindim o yüzden imzalamıştım diyor.”

(Kaymakam)

Sivil toplum denetiminin elzem olduğunu söyleyen bir avukat, düzenli izleme, raporlama ile işleyişin sağlanmasını ve bu mekânizma içinde çalışan tüm meslek gruplarından uzmanlar için sürekli eğitim mekânizması oluşturulmasını önermektedir. Örneğin kadın konukevleri ve sığınmaevleri ile ilgili aynı avukatın

ifadeleri kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda sivil toplum denetiminin öneminden söz etmektedir:

“... Belediyelere bağlı sığınaklar, görece, yani sivil toplumla daha ilişkili olduğu için, görece daha iyi ... doğrudan Bakanlığa bağlı olanların sivil toplumun hiç bir mekânizması içinde olmaması ... Şöyle söyleyeyim açık cezaevi koşullarına dönebiliyor kimi durumda sığınak yani. Orada hani kalmak zorunda olan kadına o zorunluluğu en ağır biçimiyle yaşatmak bir hizmet değil.”

(Avukat)

Kadına yönelik şiddetle mücadele için 6284 sayılı Kanun'un kurumlararası koordinasyon konusuna ilişkin 16. maddesinde de belirtildiği gibi kurumlararası iş birliği ve koordinasyon bu bağlamdaki hizmetlerin işleyişini hızlandırmak ve işlevselliğini artırmak açısından önemlidir.

13.4. Değerlendirme

Bu bölümde, şiddetin ortadan kaldırılması konusunda derinlemesine görüşmeler ile odak gruplarda aktarılan görüşler ve düşünceler, bireysel, toplumsal ve kurumsal düzeyde kadına yönelik şiddetle mücadeleye ilişkin görüşler olmak üzere üç grup altında ele alınmıştır. Ayrıca ŞÖNİM'in işleyişi ile kadına yönelik şiddetle mücadelede görev alan kişilerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve öneriler de gündeme getirilmiştir.

Şiddetle mücadele için bireysel düzeyde yapılabilecekler arasında, şiddetin saklanmaması ve şiddet failinin de afişe edilmesi gerektiği, özellikle şiddet mağduru/kurumsal başvuruda bulunmuş kadınlar tarafından önerilmektedir. Şiddete maruz kalmış kadınların mutlaka yardım ve psikolojik destek almaları gerektiği ise, sadece kadınların değil, şiddet mağdurlarına yakın çalışan polis, avukat, sosyal hizmet uzmanı gibi meslek sahipleri ile idarecilerin de önerileri arasında yer almaktadır. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kadınların güçlenmelerinde önemli bir yeri olan kadınların ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları önerisi birçok uzman/meslek sahibi/idarecinin yanı sıra odak gruplara katılan genç erkekler tarafından da dile getirilmiştir. Öte yandan, şiddetle mücadelenin sorumluluğunu kadınlara yükleyen ve kadınların geleneksel rollerini devam ettirmeleri ile sorunların çözülebileceğini öne sürenler de olmuştur. Bu öneriler daha çok erkekler ile yapılan odak grup görüşmeleri ile cezaevinde gerçekleştirilen derinlemesine görüşmelerde dile getirilmiştir.

Kadına yönelik şiddetle mücadeleye yönelik görüşler arasında toplumsal düzeyde yapılacaklara işaret eden görüşler, 2008 Araştırmasında da belirtildiği gibi, kadına yönelik şiddetle mücadelenin olmazsa olmazları arasında yer alan toplumsal

cinsiyet eşitliğine duyarlı toplum olmanın önemiyle başlamaktadır. Bunun için zihniyet dönüşümüne duyulan ihtiyaç bu alanda çalışanların neredeyse tamamı tarafından dile getirilmiştir. Başka bir öneri ise, kadına yönelik şiddet konusunda farkındalık eğitimlerinin sürdürülmesidir. Şiddetin toplumsal olarak desteklenmesinin önüne geçilmesi ve medyanın bu konudaki etkisine ilişkin olumsuz görüşlerini aktaran uzmanların çoğunluğu, medyada şiddetin sunulma biçimi ve şiddeti meşrulaştırması konusunu eleştirmiş ve medyaya yönelik çalışmaların artırılmasını önermişlerdir.

Kurumsal düzeyde yapılacaklara ilişkin görüşler, daha çok uzman/meslek sahibi/ idareciler tarafından gündeme getirilen 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının alınması ve uygulanmasına ilişkindir. Koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının alınma aşamasında, kişilerin özel durumları detaylı olarak değerlendirilmeksizin birçok tedbir kararının standart biçimde birlikte alınması gündeme getirilen en önemli sorunlardan biridir. Koruyucu tedbir kararlarının uygulanmasına yönelik sorunlar dile getirilirken, geçici koruma kararı, barınma sağlanması kararı, kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesine ilişkin tedbir kararları öne çıkmıştır. Bu sorunlar arasında, geçici koruma koruyucu tedbir kararının uygulanması için yeterli polis olmaması ve tedbir kararının alınmasına rağmen her zaman uygulanamamasından söz edilmiştir. Barınma sağlanmasına ilişkin koruyucu tedbir kararına ilişkin görüşler aktarılırken, Bakanlığa bağlı kadın konukevleri ile belediye ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı sığınmaevlerinin kapasiteleri, fiziki şartları, çalışan personelin niteliği ve bu kurumların gizliliği konularına odaklanılmıştır. Kimlik ve diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesine yönelik koruyucu tedbir kararı konusunda ise, kararın alınmasının tek başına yeterli olmadığı kurumlar arası iş birliğine ihtiyaç duyulduğu gündeme getirilmiştir.

Şiddet uygulayanlarla ilgili önleyici tedbir kararları arasında, şiddet failinin müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhal uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi; failin korunan kişilerin buldukları yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması ya da bu maddelerin etkisindeyken korunan kişilere ve bunların buldukları yerlere yaklaşmaması, failin bağımlılığının olması hâlinde, hastaneye yatmak dâhil, muayene ve tedavisinin sağlanması tedbir kararı ile şiddet uygulayanın tedbir kararının gereklerine aykırı hareket etmesi hâlinde verilen zorlama hapsine ilişkin görüşler dile getirilmiştir. Müşterek konuttan uzaklaştırma önleyici tedbir kararı konusunda erkeklere gidecekleri bir yer sunmamanın yarattığı sorunlar ile kadınların ekonomik durumlarının yeterli olmaması nedeniyle konuttan uzaklaştırılan eşlerinin evlerine almak durumunda kalmalarından söz edilmiştir. Alkol, uyuşturucu ve uyarıcı madde bağımlılığı durumunda şiddet uygulayanın tedavisine ilişkin önleyici tedbir kararı hakkında, şiddet faillerinin kabul etmemesi durumunda herhangi bir yaptırımın

olmaması ve tedavi için kurumsal altyapının yeterli olmaması eleştirilmiştir. Tedbir kararlarının ihlali durumunda verilen zorlama hapsinin uygulamasında ve tedbir kararlarının takibinde sorunlar yaşandığı dile getirilmiştir.

ŞÖNİM'e yapılan başvuruların işleyişine dikkat çeken uzmanlar, kadınların tek bir kurum ile muhatap olması beklenirken, uygulamada ŞÖNİM'den karakola yönlendirmelerin yapılmasını eleştirmişlerdir. ŞÖNİM'deki raporlamaların iyileştirilmesi önerilmiştir. ŞÖNİM açısından dile getirilen bir diğer konu ise, mekânsal olarak kadınların güvenli ve rahat ulaşabilecekleri bir yerin seçilmesine ilişkindir.

Kuruluşlar arasındaki iletişim eksikliği ve kurumlararası koordinasyona ilişkin sorunlar ile bu alanda çalışan personelin bilgi ve donanımının artırılması amacıyla eğitimlerin düzenlenmesi konuları 2008 Araştırmasında gündeme getirilmiştir. Benzer biçimde bu araştırmada da kadına yönelik şiddetle mücadelede görev alan kişilerin karşılaştıkları sorunlar olarak, şiddetle mücadele yürütülmesinde kişilerin ve kurumların imkân ve olanakları, alanda çalışan farklı meslek gruplarına yönelik hizmet içi eğitimlere duyulan ihtiyaç ve kurumlar arasındaki iş birliğinin ve koordinasyonun önemi konularına ilişkin görüşler ile uygulamada yaşanan sorunlar dile getirilmiştir.

Bölüm 14

Sonuç ve Değerlendirme

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu

Alanur avlin

Banu Akadlı Ergöçmen

Bölüm 14. Sonuç ve Değerlendirme

İlknur Yüksel-Kaptanoğlu, Alanur Çavlin ve Banu Akadlı Ergöçmen

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, bir insan hakkı ihlali olan kadına yönelik aile içi şiddeti ve bu şiddetle mücadelenin ülkedeki mevcut durumunu çeşitli boyutlarıyla yansıtmak üzere nicel ve nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yürütülmüş bir çalışmadır. Bu araştırma, özellikle nicel sonuçlar açısından, 2008 yılında ülke genelini kapsayan aynı adlı araştırmanın bir takip araştırması niteliğindedir. Araştırma sonuçları kadına yönelik şiddet ile etkili biçimde mücadele etmek üzere yürütülecek veriye dayalı politika, strateji ve programlara temel teşkil edebilecek zengin bir bilgi kaynağı oluşturmaktadır. Araştırma'nın Resmî İstatistik Programı'nda yer alacak olması da, araştırma verisinin bu alanda hizmet veren ve/veya akademik incelemeler yapan kişiler tarafından kullanılarak olayın pek çok farklı yönünün bilgilendirici ve yol gösterici biçimde ortaya konulmasına olanak sağlayacaktır.

Bu bölümün ilk kısmında Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın bulguları arasında öne çıkan sonuçlar özetlenerek değerlendirilmektedir. Bu değerlendirme sırasında, gereken noktalarda, bugünkü fotoğrafın yanına kadınların maruz kaldığı şiddetin altı yıl önceki fotoğrafı da konularak değişime bakılmaktadır. Bölümün ikinci kısmında ise araştırmanın sonuçları ışığında ortaya çıkan ve kadına yönelik aile içi şiddet ile mücadeleyi güçlendirmeye yönelik araştırma ekibinin önerileri sunulmaktadır.

14.1. Araştırma sonuçlarına genel bakış

Kadınlara yönelik aile içi şiddet hâlâ yaygın

Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın ortaya koyduğu ilk sonuç, ülke genelinde kadınların maruz kaldıkları şiddetin yaygın bir biçimde yaşanmaya devam ettiğidir. Kadınlar, evlilikleri ya da ilişkileri devam etsin ya da etmesin genellikle en yakınlarındaki erkekler tarafından şiddete maruz bırakılmaktadırlar; bu erkekler eş ya da nişanlı/sözlü/erkek arkadaş başta olmak üzere, baba, ağabey ve akrabalar biçiminde sıralanmaktadır. Araştırmanın bu konudaki bulguları, 2008 yılında yapılmış olan araştırmanın bulgularıyla benzer örüntüdedir. Şiddetin hem baba hem koca evinde devam etmesi, kadınların en çok aile ortamı içinde, en yakınlarında bulunan erkekler başta olmak üzere, daha çok aile bireylerinin şiddetine maruz kalmaları her iki araştırmanın ortak tespitleri arasındadır.

Şiddet her zaman kadınların çok yakınında:

Eş/birlikte olunan erkeklerden kadınlara yönelen şiddet

Araştırma kapsamında görüşülen evlenmiş kadınların yüzde 38'i, yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri ya da birlikte oldukları erkekler tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz bırakıldıklarını belirtmişlerdir. Kadınların yakın ilişkide

buldukları erkeklerden maruz kaldıkları şiddet biçimleri arasında, fiziksel şiddet ilk akla gelendir. Fiziksel şiddet, her on kadının neredeyse birinde gebelik sırasında da devam etmektedir.

Türkiye genelinde fiziksel şiddet yaygınlığı, yirmi yıllık süre içinde neredeyse değişmemiştir. Bu araştırmada yüzde 36 olarak saptanan fiziksel şiddet yaygınlığı, 2008 araştırmasında yüzde 39, aynı tarihte yapılan bir başka araştırmada¹ yüzde 35 ve 1994 yılında yapılan araştırmada² ise yüzde 34 düzeyindedir. Son 12 ay içinde bu araştırmada yüzde 8 olarak bulunan fiziksel şiddet 2008 araştırmasında yüzde 10'dur.

Ülke genelinde, evlenmiş kadınların yüzde 12'si, yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri ya da birlikte oldukları erkekler tarafından cinsel şiddete maruz bırakıldıklarını belirtmişlerdir. Kadınların yüzde 38'inin yaşamlarının herhangi bir döneminde fiziksel veya cinsel şiddetten birine maruz kalmaları, fiziksel ve cinsel şiddetin 2008 araştırmasında da tespit edildiği gibi, daha çok bir arada yaşandığına işaret etmektedir. Son 12 ay içerisinde cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı yüzde 5'tir (2008 araştırmasında yüzde 7'dir).

Evlenmiş kadınların yüzde 44'ü eşleri veya birlikte oldukları erkekler tarafından korkutma, tehdit, küfür, hakaret ve aşağılama gibi duygusal şiddet/istismar konusu olacak davranışlara maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Duygusal şiddet/istismar yaygınlığı yaşamın herhangi bir dönemi ile son 12 ay içinde 2008 araştırması bulgusu ile aynıdır (Her iki araştırma için sırasıyla yüzde 44 ve yüzde 25).

2014 araştırmasının sonuçları, evliliğin ve ilk evlenme yaşının maruz kalınan şiddet açısından ne denli önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma kapsamında görülmüş 15-59 yaşları arasındaki evlenmiş kadınların yüzde 26'sı, 18 yaşını tamamlamadan evlenmiştir. Evliliği 18 yaşından önce gerçekleştiren kadınların yarısı fiziksel ve/veya cinsel şiddete, yaklaşık beşte biri ise cinsel şiddete maruz kalmaktadır. Bu sonuçlar, erken evlenen kadınların daha fazla şiddete uğradıklarını açık olarak göstermektedir.

Boşanmış/ayrı yaşayan kadınlar şiddete daha fazla maruz kalan diğer bir gruptur. Boşanmış/ayrı yaşayan kadınların yaklaşık dörtte üçü yaşamlarının bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçlar kadınların şiddete maruz kaldıklarında evliliklerine son vermek istediklerine ya da evliliğe son vermenin bizzat şiddete gerekçe olabileceğine işaret etmektedir. Hiç evlenmemiş ancak bir birlikteliği olmuş kadınlar arasında fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığının yüzde 7 düzeyinde olması, kadınların evlilik içinde artan şiddet mağduriyetlerinin, evlilik ilişkisi dışındaki varlığına dikkat çekmesi açısından önemlidir.

¹ Altınay ve Arat (2008). *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması*. İstanbul. Punto Yayıncılık.

² T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1994). *Aile içi Şiddetin Sebep ve Sonuçları*. Bizim Büro. Ankara.

Kadınların nereye gittiği, kiminle gittiği, giderken ne giydiği, kimlerle konuştuğu ve ne yaptığı gibi gündelik yaşamlarına ilişkin davranışları, eşleri ya da birlikte oldukları erkekler tarafından kontrol edilmektedir. Kadının her an nerede olduğunun, birlikte olduğu erkek tarafından bilinmek istenmesi, kadının başka erkekler ile konuşmasına erkeğin sinirlenmesi ve kadının kıyafetlerine karışılması en sık karşılaşılan davranışlar arasındadır. Sağlık kuruluşuna izin almadan gitmeme beklentisi kadınların dörtte birinin, sosyal paylaşım sitelerine girilmesinin engellenmesi ise kadınların yaklaşık beşte birinin maruz kaldığı kontrol edici davranışlardandır.

Kadınların gündelik yaşam içindeki davranışlarının kısıtlanması, kadının “her zaman nerede olduğunun eş veya birlikte olunan erkekler tarafından bilinme isteği” ataerkilliğin ülke genelindeki tezahürü olarak nitelendirilebilir. Yaklaşık altı yıllık dönem içinde sağlık kuruluşuna izinsiz gitmeye müdahalenin azalması dışında (yüzde 31'den yüzde 24'e), diğer kontrol edici davranışlarda önemli bir farklılık görülmemiştir. Sosyal paylaşım sitelerine girmenin engellenmesi ise, bu araştırmada hakkında bilgi toplanan müdahale biçimlerinden biridir.

Ülke genelinde hakkında ilk kez bilgi toplanan ısrarlı takip, her 10 kadından neredeyse 3'ünün en az bir kez maruz kaldığı şiddet biçimidir. En yaygın ısrarlı takip biçimleri sürekli telefonla arama (yüzde 19), kısa mesaj, mektup veya e-posta gönderme (yüzde 8), sosyal medya aracılığıyla takip etme (yüzde 6) ve çalışılan ya da yaşanan mekânlara gelerek rahatsız etme (yüzde 6) şeklindedir. Araştırma sonuçları, kadınların eşleri dışındakilerden maruz kaldıkları ısrarlı takip eylemlerinin faillerinin daha çok yabancılar olduğunu ortaya çıkarmıştır. Görüşmezse intihar etme, kadına, çocuklarına ve kadının ailesine zarar verme gibi tehdit içeren ısrarlı takip biçimlerinin ise, öncelikle eski eş veya eskiden birlikte olduğu erkeklerden kadınlara yöneldiği; hâlen evli ya da birlikte olduğu erkeklerin de bu ısrarlı takip biçimlerini kullandığı görülmektedir.

Eş/birlikte olunan erkek dışındaki kişilerden kadınlara yönelen şiddet

Kadınlar sadece eşleri ya da birlikte oldukları erkeklerden değil, yakın çevreleri de dâhil olmak üzere çevrelerindeki kişilerden farklı şiddet biçimlerine maruz kalmaktadırlar. Kadınların eşleri ya da birlikte oldukları erkekler dışındakilerden maruz kaldıkları istismar ve şiddet biçimleri arasında en fazla görülen duygusal şiddet/istismardır. On beş yaşından sonra yaşanan duygusal şiddet/istismarı (yüzde 22), fiziksel şiddet (yüzde 14) ile daha az oranda dile getirilen cinsel şiddet (yüzde 3) izlemektedir. Kadınların güçlenmeleri ve şiddetle mücadele etmeleri açısından eğitim ve çalışma yaşamına katılmaları çok önemlidir. Kadınların neredeyse üçte biri yaşamının herhangi bir döneminde eğitimlerinin engellendiğini, onda biri ise 15 yaşından sonra çalışma yaşamında yer almalarına izin verilmediğini veya işten ayrılmaya zorlandıklarını belirtmektedir. Eğitim ve çalışma yaşamına katılmayı engelleyenler arasında kadınların kendi aileleri ilk sırada gelmektedir. Kadınların

yaşamlarını etkileyen bu engelleyici kararların alınmasında öncelikle babalar, daha sonra anneler sorumludur.

Kadınların yüzde 9'u çocukluk döneminde cinsel istismara uğramıştır. On beş yaşını tamamlamadan maruz kalınan cinsel istismar failleri arasında ilk sırada kadınların tanımadıkları kişiler (yüzde 38), ikinci sırada ise baba, üvey baba, erkek kardeş, ağabey, dede, amca ve dayı dışında kalan erkek akrabalar (yüzde 29) gelmektedir.

Şiddet kadınların sağlığını olumsuz yönde etkiliyor

Kadınları yaşamları boyunca etkileyen farklı şiddet biçimleri, kadınların yaşamlarının sınırlanmasına ve kendi yaşamları hakkında karar verme haklarının ellerinden alınmasına neden olurken, onların fiziksel ve ruhsal sağlıklarını da olumsuz yönde etkilemektedir. Şiddetin kadınların fiziksel sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri arasında ilk sırada yaralanmalar gelmektedir. Şiddete maruz kalmış kadınların dörtte biri en az bir kez yaralanmıştır. Şiddet sonucu yaralanmış her 10 kadından 6'sı 3 kez veya daha fazla sayıda yaralanmıştır; bu yaralanmaların yarıya yakınının tedavi gerektirecek düzeyde olması, şiddetin kadınların fiziksel sağlığına yönelik ciddi bir tehdit yarattığını gözler önüne sermektedir. Kadınların maruz kaldıkları şiddet sonucu yaralanma düzeyleri son altı yılda çok değişmemişse de, tedavi gerektirecek kadar yaralanan kadınların oranında bir değişim gözlenmiştir (2008 araştırmasında yüzde 41, 2014 araştırmasında yüzde 47). Bu sonuç, şiddetin kadınların fiziksel sağlığını olumsuz etkilediğini göstermesi açısından önemlidir.

Şiddete maruz kalan kadınlar, fiziksel sağlıklarının yanı sıra kendilerini daha kötü hissetme, intihar etmeyi düşünme ve intiharı deneme gibi ruhsal sağlık sorunları da yaşamaktadırlar. Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalan kadınların üçte biri yaşamlarının herhangi bir döneminde intihar etmeyi düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu oran, şiddet mağduru olmadığını dile getiren kadınlar arasında ise onda bir düzeyindedir. Benzer biçimde, şiddet mağduru kadınlar arasında intihar girişiminde bulunma (yüzde 15), şiddet mağduru olmayan kadınlardan (yüzde 3) 5 kat daha fazladır. Bu sonuçlar, kadının şiddete maruz kalması ile intihar eğilimi arasında bir ilişki kurulabileceğine işaret etmektedir. Nitel araştırma sonuçları da şiddete maruz kalan kadınların psikolojik destek almalarının önemine dikkat çekmektedir.

Şiddet çocukları ve erkekleri de etkiliyor

Araştırma sonuçları, aile içinde yaşanan şiddete tanıklık etmenin ve/veya şiddete maruz kalmanın, çocukları, erkekleri ve kadınları farklı biçimlerde etkilediğini ortaya koymaktadır. Yaşları 6-14 arasında değişen çocukların davranışları incelendiğinde çekingen davranma ve hırçınlaşarak ağlama gibi bazı davranışların, anneleri şiddete maruz kalan çocuklar arasında daha yaygın olduğu görülmektedir.

Erkekler açısından bakıldığında, erkeğin çocukluk döneminde şiddete maruz kalmış olması ya da annesinin şiddete maruz kalmasına tanık olması, yetişkinlik döneminde şiddet uygulama eğilimini artıran etmenlerden biri olabilmektedir. Tüm erkeklerin üçte biri fiziksel şiddet uygularken, babası annesine şiddet uygulayan erkeklerin yarısının eşine şiddet uygulaması, erkeklerin yarısının babalarının davranışını benimsediğini düşündürmektedir. Öte yandan, erkeğin kadına fiziksel şiddet uygulamasında, kendi ailesindeki şiddete tanıklık etmiş olmasının, kendisinin aile içinde şiddete maruz kalmasından daha etkili olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçları, ailesinde şiddete maruz kalmış erkeklerin sadece eşlerine değil, çocuklarına da kötü davrandıklarını göstermektedir. Nitel araştırma kapsamında görüşülen erkeklerin de dile getirdiği ailenin yetiştirme biçiminin şiddet üzerindeki etkisi, şiddetin çocukluk döneminden itibaren sadece kadınları değil erkekleri de etkilediği tezini destekler niteliktedir.

Kadınlara yönelen şiddetin nedenleri

Araştırma sonuçları, erkeğin ailesiyle ilgili sorunların, erkekle ilgili nedenlerin ve ekonomik sorunların kadınlar tarafından en sık belirtilen şiddet nedenleri olduğunu ortaya koymaktadır. Kadınların belirttikleri şiddet nedenleri arasında, kendileriyle ve çocuklar ile ilgili sorunlar da bulunmaktadır.

Kadınlar ve erkekler tarafından çeşitli şekillerde gerekçelendirilen kadına yönelik şiddetin nedenleri farklılaşsa da, nitel araştırmadan elde edilen bilgiye göre erkekler şiddeti kendilerine itaat edilmemesi durumunda başvurulan bir yöntem olarak belirtmekte ve bu konuda kadınları, koşulları ya da kurumları suçlamaktadırlar. Erkeklerin öne çıkardıkları koşulların başında ekonomik sorunlar dile getirilmekte ve erkeğin evin geçiminden sorumlu olan rolünün erkekte yarattığı baskıya vurgu yapılmaktadır. Hem nitel hem nicel aşamada, şiddet nedenleri arasında ekonomik sıkıntılar ve erkeğin işsizliği çok sık dile getirilmişse de, nicel araştırma sonuçları ücretli bir işi olan ve olmayan erkekler arasında şiddet uygulayanların oranında önemli bir farklılık olmadığını göstermektedir. Kadınların şiddet nedeni olarak dile getirdiği, erkeğin ailesiyle ya da çocuklarla ilgili sorunlar ise, erkekler tarafından dile getirilmemiştir.

Ekonomik sorunlara benzer şekilde şiddet nedenlerine ilişkin sıkça öne sürülen gerekçelerden biri de erkeklerin alkol ve uyuşturucu kullanımıdır. Bu konuyla ilgili, ön yargıya dayalı olduğu anlaşılan görüşler araştırmanın nitel bölümünde de ifade edilmiştir. Ancak nicel araştırma sonuçları alkol ve uyuşturucu kullanan erkeklerin çok küçük bir grup olduğunu ve bu grubun ülke genelindeki şiddet düzeyine etkisinin çok sınırlı olduğunu göstermektedir.

Görüşmelere katılan erkeklerin çoğunluğu için kadınların 'namusa söz getirecek' biçimde davranmaları şiddetin bir gerekçesi olarak belirtilmiştir. Namus konusu, her iki araştırmada da gündeme getirilen, kadınların aldatması biçiminde söz edilen, hem kadınların hem de erkeklerin şiddete tolerans gösterdiği gerekçelerden biridir. Erkeklerin kadınları aldatması kadınlara yönelik bir duygusal şiddet olmasına rağmen, kadınların bu konuda erkeklere soru sormaları bile kadınların fiziksel şiddete maruz kalmasına neden olabilmektedir. Nitel araştırma sonuçları erkeklerin aldatma şüphesi ve namusla ilgili konularda kadına yönelik şiddeti meşru gördüğünü ortaya koymaktadır. Bu sonuçları destekleyecek şekilde, nicel araştırmada da fiziksel şiddete ilişkin tutumlar arasında kadınlar tarafından en fazla desteklenen gerekçeler erkeğin aldatıldığından şüphelenmesi ve erkeğin aldatıldığını öğrenmesidir (yüzde 18 ve yüzde 36). Bu sonuç, toplumsal olarak aldatma konusunda kadınların da hassas olduklarına dikkat çekmesi açısından önemlidir. Araştırmanın nitel ve nicel aşamalarının ikisinde de dile getirilen aldatma durumunda kadınların öldürülmesinin dahi kabul edilebileceğinin dile getirilmesi dikkat çekicidir.

Odak grup görüşmelerinde öne çıkan aldatma şüphesi konusu, eşlerini öldüren ya da yaralayan erkekler tarafından da dile getirilmiştir. Cezaevindeki erkeklerin kadına yönelik şiddetin nedenlerinden bahsederken şiddeti önemsemedikleri, kadınları suçlayarak kendilerini haklı çıkarma eğiliminde oldukları görülmektedir. Bu araştırmada eşini öldüren erkeklerin söylediği "öldürmedim, kaza ile oldu" biçimindeki ifadeler ile 2008 araştırmasının bulguları arasında yer alan şiddetin önemsenmediği ve kabullenilmediğini ortaya koyan erkeklerin dile getirdiği "dövmedim, arada bir tokat atmışım" biçimindeki anlatımlar, iki araştırma kapsamında görüşülen erkeklerin benzer bakış açılarına sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Eğitim düzeyi yükseldikçe erkeklerin belirttiği şiddet nedenleri farklılaşmaktadır. 2008 Araştırmasından farklı olarak, bu araştırmada eğitim düzeyi daha yüksek olan erkekler, toplumsal yapının kadına yönelik şiddeti desteklediğini, ailelerin çocuklarını şiddeti meşrulaştıracak biçimde yetiştirdiğini ve erkeklerin sahip oldukları gücü korumak adına kadınlara ve çocuklara şiddet uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Her gruptan kadın şiddet tehdidi altında

Kadınların temel özellikleri açısından maruz kaldıkları şiddet değerlendirildiğinde, yaş, eğitim, yerleşim yeri gibi kategoriler arasında bazı farklılıklar gözlenmektedir. Ne var ki her iki araştırmada da kadına yönelik şiddetin, her sosyal ve ekonomik gruptan kadında görülmesi, tüm kadınların şiddet tehdidi altında olabileceğini işaret etmektedir. Kırsal yerleşim yerlerinde yaşayan, eğitimi olmayan ya da ilkokulu bitirmemiş ve daha ileri yaşlardaki kadınların, yaşamları boyunca maruz kaldıklarını belirttikleri fiziksel ve/veya cinsel şiddet örüntüsü 2014 ve 2008 araştırmalarında büyük oranda aynı olup, kadına yönelik şiddetin bölgelere göre yaygınlığı ve bölgelerin kendi içinde de altı yıllık değişimi farklılaşmaktadır.

Yaşamın herhangi bir döneminde maruz kalınan fiziksel ve/veya cinsel şiddetin bölgelere göre düzeyi farklılaşmaktadır. 2008 araştırmasında bölgeler arasındaki fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı yüzde 26 ile yüzde 57 arasında Batı Marmara ve Kuzeydoğu Anadolu bölgeleri arasında değişmektedir. 2014 araştırmasında ise bölgesel farklılık yüzde 29 ile yüzde 45 oranında Doğu Karadeniz ile Batı ve Orta Anadolu bölgelerindedir. Aradan geçen yaklaşık altı yıllık süre içinde yaşam boyu şiddet yaygınlığındaki değişimin nedenleri arasında geçmişte daha fazla şiddete maruz kalmış yaşlı kuşağın araştırma örnekleminde çıkmasına karşılık, en genç kuşağın araştırma örneklemine dâhil olması bulunabilir.

Son 12 ayda maruz kalınan fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı yüzde 14'ten yüzde 11'e değişmiştir. Daha çok bölgeler arasında gözlenen bu değişim, Kuzeydoğu, Ortadoğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu bölgelerinde belirgindir. Değişimin en fazla görüldüğü bölgeler 2008 araştırmasında şiddet yaygınlığının en yüksek olduğu bölgelerdir. Fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı, 2008 yılında Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde en yüksek düzeyde iken, 2014 yılında Kuzeydoğu Anadolu bölgesinin yanı sıra Güneydoğu ve Batı Anadolu bölgelerinde de gözlenmiştir.

Son 12 ayda gözlenen bölgeler arası farklılığın, altı yıl öncesindeki bölgesel farklar ile benzer olmaması, bu süre içinde kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda yürütülen çalışmaların şiddet yaygınlığının daha yüksek olduğu bölgelerde daha etkili olabildiğini düşündürmektedir. Öte yandan, özellikle büyük kentlerde yoksulluk, işsizlik ve diğer gerilim yaratıcı faktörlerin etkisiyle erkeklerin iktidarının belli ölçüde sarsılması ve bu sarsılmanın şiddet uygulama eğiliminin artmasında rol oynaması da farklılığın nedenleri arasında olabilir.

Kadınlar şiddet ile yalnız mücadele ediyor

Şiddete maruz kalan kadınların, büyük oranda şiddeti kimseye anlatmadıkları ve şiddetle kendi başlarına mücadele etmeye çalıştıkları araştırmanın nitel ve nicel aşamalarının sonuçları arasındadır. Araştırmaya katılan kadınların yüzde 44'ü şiddetten kimseye söz etmemiştir. 2008 araştırmasının sonuçlarıyla uyumlu biçimde, bu araştırmada da şiddeti yakınlarına anlatan kadınlar, öncelikle kendi ailelerini, arkadaşlarını/komşularını daha sonra ise eşlerinin ailelerini tercih etmişlerdir. Kadınların şiddeti saklama eğilimleri eğitim düzeyinin artmasıyla azalmakta, şiddetin kendi aileleriyle paylaşılması ise artmaktadır. Şiddetin anlatılmamasında, şiddetin toplumun büyük bir kesimi tarafından normal kabul edilmesinin önemli etkisi bulunmaktadır. Bu nedenle, şiddete maruz kalan kadınların, kendi yöntemlerini tercih ettikleri ve şiddetle mücadelede kurumsal mekanizmalara çok düşük oranda başvurdukları görülmektedir. Şiddeti yakın çevrelerine anlatma, evi terk etme ve bazen de şiddete fiziksel olarak karşılık verme kadınların şiddetle mücadelede başvurdukları yöntemler arasındadır. Araştırma sonuçları, şiddete maruz kalan her 10 kadından yaklaşık 3'ünün şiddete fiziksel olarak karşılık verdiğini

ve evini terk ettiğini göstermektedir. Bu sonuçlar, aradan geçen yaklaşık altı yıl içinde kadınların şiddet karşısında hâlen yalnız olduklarını göstermektedir.

Kadınların şiddetle mücadelesinde kurumsal mekânizmaların kullanımı

Şiddete maruz kalan kadınlar arasında, kurumsal başvuruda bulunanların oranı sadece yüzde 11'dir. Şiddetin tahammül edilemeyecek bir noktaya gelmesi, kadınları kurumsal başvuruya yöneltten en önemli etkidir. Başvuruda bulunan her 10 kadından 7'sinin, artık dayanamadığı noktada kurumsal başvuru yoluna gitmesi, kadınları kurumsal başvuruya götürenin dayanma güçlerinin bitmesi olduğunu sayısal olarak ortaya koymaktadır. Nitel araştırma kapsamında, şiddet mağduru olan ve kurumsal başvuruda bulunan kadınlar ile görüşmelerdeki anlatılar da bu sonucu desteklemektedir. Derinlemesine görüşme yapılan kadınların birçoğu, uzun yıllar şiddete maruz kalmanın ardından, tahammüllerinin kalmadığı bir noktaya geldiklerinde, şiddetle mücadele alanında hizmet veren bir kurumdan yardım aldıklarını belirtmektedirler. Kadınlar, ailelerinden özellikle annelerinden destek aldıklarında kurumsal başvuru yapabildiklerini, eşlerinin ailesine şiddetten söz etmelerinin ise kendilerine bir fayda sağlamadığını ve kurumsal başvuru yolunun açılmadığını belirtmişlerdir. Bu sonucu destekleyecek şekilde, nicel araştırma sonuçları da, şiddete maruz kalan kadınlara destek vermek isteyenler arasında ilk sırada kadınların kendi aileleri geldiğini göstermektedir.

Kadınların maruz kaldıkları şiddeti ciddi bir sorun olarak algılamamaları, çocuklarının mutsuz olacağından çekinmeleri, eşlerinin değişeceğini düşünmeleri gibi nedenlerin yanı sıra nereye başvuracaklarını bilmemeleri ve kurumlara ilişkin olumsuz algıları kurumsal başvurunun az olmasının nedenleri arasındadır.

Araştırma sonuçları, hem kadınlar hem de erkekler açısından, kadına yönelik şiddet konusunda önemli bir farkındalığın oluştuğunu göstermektedir. Kadınlar şiddetle mücadelelerinde bir kurumdan yardım almasalar da, şiddetle mücadele alanında hizmet veren kurumlar hakkında bilgi sahibi olanların oranı, ülke genelinde azımsanmayacak düzeydedir. 6284 sayılı Kanun ile şiddet tanımının genişletilmesine, şiddetle mücadele alanında yeni birimlerin kurulmasına rağmen, kurumsal başvuru yapan kadınların oranının yüzde 8'den yüzde 11'e değişmesi, aradan geçen altı yıla yakın bir zaman aralığında çok önemli bir farklılık olmadığını göstermektedir.

Şiddetle mücadele alanındaki yasal kazanımlar ile uygulamada yaşanan sorunlar

Kadına yönelik şiddet ile mücadele alanında iki araştırma arasında geçen sürede yasal düzenlemeler açısından olumlu kazanımlar elde edilmiştir. Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin (İstanbul Sözleşmesi) imzalanması, yürürlükteki diğer kanuni

düzenlemeler ile İstanbul Sözleşmesini esas alan 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un yürürlüğe girmesi ve 6284 sayılı Kanun'un on dördüncü maddesinde hizmet ve faaliyetleri tanımlandığı gibi Şiddeti Önleme ve İzleme Merkezleri'nin (ŞÖNİM) kurulması, şiddetle mücadele açısından atılan adımlar arasında öncelikli olanlardır.

Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde önemli kazanımlardan biri olan 6284 sayılı Kanun ile alınan koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının uygulamasına ilişkin sorunlar, hem erkekler ve kadınlar hem de bu alanda çalışan meslek sahipleri/uzmanlar/idareciler tarafından belirtilmiştir. Kadınların özel koşulları dikkate alınmadan birçok tedbir kararının bir arada alınması kadınlar ve uzmanlar tarafından en çok dile getirilen sorundur. Erkekler ise bu kararları şiddetle mücadele için bir yol olarak değil kendileri için bir engel olarak algılamaktadırlar.

ŞÖNİM'in işleyişiyle ilgili pratikte yaşanan sorunlar, özellikle bu alanda çalışan meslek sahipleri tarafından aktarılmıştır. ŞÖNİM'in diğer kurumlar ile bürokratik ilişkisinin şiddet mağdurlarına verilecek hizmetleri yavaşlatması ve yargı sürecini doğru bilgilendirmek ve hizmet sunumunun kalitesini artırılması amacıyla belge türlerinin standart bir biçime getirilmesi gibi raporlara yönelik sorunlar da içerik analizinin ortaya çıkardığı sorunlar arasındadır. Araştırma sonuçlarının, yeni kurulan ve hâlen pilot uygulama biçiminde hizmet veren ŞÖNİM konusundaki önerileri bu alanda önemli bir işlevi olması beklenen merkezlerin işlevini gerçekleştirilmesi açısından bazı ipuçları sunmaktadır.

Şiddetle mücadele eden kurumlar hakkında bilgi ve kurumlardan memnuniyet

Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet veren kurumlar arasında en çok bilinen iki kurum, karakol/polis ve konukevi/sığınmaevidir. Polise yapılan başvurularda kadınların ifadesinin alınmaması (yüzde 81), ifade sırasında kadının yalnız olmaması (yüzde 18 başka polis, yüzde 14 ailesi, yüzde 3 eşi) başvuru aşamasında karşılaşılan sorunlardır. Polisin şiddet mağduru kadını başka kurum kuruluşu yönlendirilmesi en yaygın uygulamadır (yüzde 40). Ancak başvuruların yüzde 27'sinin eş ile uzlaştırmayla sonuçlanması hâlâ bu konuda sorun olduğunu göstermektedir.

En az bilinen kurum ise, 2012 yılından itibaren hizmet vermeye başlayan ve hâlen pilot uygulama biçiminde belirli illerde çalışan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleridir.

Kadınların haklarını bilmesi

Kadına yönelik şiddetle mücadele açısından kadınların haklarını bilmeleri ve şiddet uygulamanın cezai müeyyide gerektiren bir davranış biçimi olduğunun bilincinde olmaları önemlidir. Doğrudan şiddetle mücadele eden kanun ve sözleşmelerin dışında, kadın erkek eşitliğini sağlamak amacıyla diğer kanunlarda

yapılan düzenlemelerin de kadınların haklarını bilmelerine ve şiddetle mücadele etmelerine katkısı olacağı açıktır.

Araştırma sonuçlarına göre, Türk Medeni Kanun'unda yer alan evlilik yaşı, nikâh türü ve mal paylaşımına ilişkin yasal durumlar hakkında kadınların yüzde 80'inden fazlası tarafından duyulmuştur. Buna karşılık her 10 kadından 6'sı kadının çalışmak için eşinden izin almasının gerekmediğine ilişkin hükmü duymadığını beyan etmiştir. 6284 sayılı Kanun ile uygulamaya geçen tedbir kararları arasında, evden uzaklaştırma, geçici koruma ve barınma kararları en çok bilinmektedir.

Medyanın şiddetin görünür olmasında ve şiddetle mücadeledeki rolü

Kadına yönelik şiddet konusunda televizyon başta olmak üzere medyanın önemli bir rolü bulunmaktadır. Kadınlar, yasal düzenlemelere ilişkin hükümler ile 6284 sayılı Kanun kapsamında alınan tedbir kararlarını daha çok televizyon/radyo aracılığıyla öğrendiklerini belirtmektedir. Benzer bir durum, nitel araştırma kapsamında görüşülen erkeklerin hemen hepsi için geçerlidir. Erkekler ile yapılan görüşmelerde, kadına yönelik şiddetin medyada çok sık yer almasının şiddeti artırıcı bir etki yarattığı dile getirilmiştir. Şiddetin medyanın gündeminde daha fazla yer alması, şiddetin görünür olmasına katkıda bulunurken, programlarda şiddetin sunulma biçimleri, kullanılan dil ve şiddet mağdurlarının gösterilmesi açısından sorunlar bulunmaktadır.

Hem kadınların hem de erkeklerin görüşlerini oluştururken bilgi kaynaklarının çoğunlukla medya olması, buna karşılık programların her zaman yeterli duyarlılığa sahip kişiler tarafından yapılmaması, yanlış algılamalara neden olabilmektedir. Bu durum, 6284 sayılı Kanun hakkında yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadığını belirtmesine rağmen, erkeklerin Kanun hakkında genellikle olumsuz görüş bildirmelerinde somutlaşmaktadır. Erkeklerin medya başta olmak üzere yakın çevrelerinden de etkilenerek Kanun hakkında dile getirdikleri görüşler, 6284 sayılı Kanun'un şiddetin önlenmesinde caydırıcı bir etkisi olduğuna dikkat çekmekte ve erkeklerin çoğunun Kanun'dan çekindiklerine işaret etmektedir.

14.2. Araştırma sonuçlarını değerlendiren öneriler

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması'nın sonuçları, şiddetle mücadelenin daha etkili olabilmesi için bazı konular üzerinde durulması ve/veya araştırılması gereğini işaret etmektedir.

Bu bölümde yer alan öneriler üç başlık altında sunulmaktadır. İlk grupta daha çok kamunun sorumluluk alanında yer alan yasal düzenlemelere ve kurumların işleyişine yönelik öneriler yer almaktadır. İkinci gruptaki öneriler, tüm paydaşlar tarafından yürütülmesi muhtemel olan toplumsal cinsiyet duyarlılığı ve kadına yönelik şiddetle ilgili farkındalığın artırılmasına yönelik çalışmaları içermektedir.

Son öneri grubu ise, araştırma sonuçlarının değerlendirilmesi de dâhil olacak şekilde, ileride yapılacak araştırmalara ve ileri analiz çalışmalarına yöneliktir. Araştırma önerileri, kadına yönelik şiddet konusunda bugüne kadar elde edilen kazanımların artırılması ve böylece kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılması hedefini taşımaktadır.

Gündeme getirilen önerilerin başarıya ulaşması için kadına yönelik şiddet alanında çalışan farklı kurum ve kuruluşlarının iş birliğini ve koordinasyonunu gerektirmektedir. Önerilerin hangi kurum ve kuruluşlar tarafından hayata geçirileceğine bu bölümde yer verilmemiştir.

14.2.1. Kamu kurum/kuruluşlarının sorumluluk alanına giren öneriler

6284 sayılı Kanun'un bilinmesine yönelik öneriler

- Araştırma sonuçları, kadına yönelik şiddet konusunda belli bir düzeyde farkındalık oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Ne var ki, diğer Kanun maddeleriyle karşılaştırıldığında kadınların 6284 sayılı Kanun'dan daha az haberdar oldukları görülmektedir. Bu Kanun'un kadınlar tarafından bilinmesi, kadınları şiddet karşısında güçlendirecektir. Şiddet mağduru kadınların az sayıda kurumsal başvuru yaptıkları da dikkate alındığında, özellikle 6284 sayılı Kanun'un tanıtılmasına yönelik çalışmaların yapılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir.
- Kadına yönelik şiddet konusundaki farkındalığı artıran kurumların başında medya gelmektedir. Televizyon kanalları öncelikli olmak üzere medya çalışanlarının 6284 sayılı Kanun konusunda bilgilencmeleri önemlidir. Bu amaçla, kadına yönelik şiddet alanında yapacakları programlarda Kanun ile ilgili doğru bilginin aktarılmasını sağlayacak atölye çalışmaları vb. çalışmalar düzenlenmesi önerilmektedir.
- Araştırma sonuçları, kadına yönelik şiddetle mücadeleyle ilişkin yasalardan birçok grubun yeterli bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir. Bu nedenle, farklı eğitim ve sosyal ve ekonomik düzeylerden özellikle genç kadınlara ve erkeklere yönelik 6284 sayılı Kanun ve Kanun'un gerekçelerini aktaran eğitimlerin düzenlenmesi önerilmektedir.
- 6284 sayılı Kanun'un uygulayıcılar tarafından da tam olarak bilinmediği gözlemlendiğinden, bu konuda yasa uygulayıcıları da dâhil olmak üzere eğitim programlarının düzenlenmeye devam etmesinin gerekli olduğu önerilmektedir.

6284 sayılı Kanun'un uygulanmasına yönelik öneriler

- 6284 sayılı Kanun'un uygulama aşamasında karşılaşılan sorunların önlenmesine yönelik olarak farklı meslek gruplarından uzmanların çözüm önerileri geliştirme amacıyla aktif katılımın sağlanacağı ortamların oluşturulması önerilmektedir.

ŞÖNİM'in işleyişine yönelik öneriler

- Hâlen 14 ilde pilot uygulaması devam eden ve kadına yönelik şiddetle mücadelede tek kapı olma hedefiyle hizmet sunmaya başlayan ŞÖNİM'in ülke genelinde hizmet vermeye başlamasından önce pilot uygulamanın değerlendirilmesi önerilmektedir. Bu değerlendirmenin atölye çalışmaları gibi aktif katılımın sağlanabileceği ortamlarda, bu alanda çalışan uzmanlar ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilmesinin ŞÖNİM'de yürütülen çalışmaların işlevselliğini artıracakı düşünülmektedir.
- Ankara ŞÖNİM'e yapılan başvuru dosyalarının temel alındığı inceleme sonuçları raporların yeniden düzenlenme ihtiyacına dikkat çekmektedir. Durum değerlendirme raporları ile sosyal inceleme raporlarının değer yargısı içermeyecek ve standart bir dil kullanılarak doldurulması gerekmektedir. Buna ilaveten, raporların yazımında aile ilişkilerini temel alan bir yaklaşım yerine birey odaklı ilişkileri dikkate alan bir yaklaşımın kullanılması önerilmektedir.
- ŞÖNİM'in diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla yazışmaları üzerinden yapılan sosyal ağ analizi, ŞÖNİM ve diğer kurumlar arasındaki haberleşmelerde yoğun bir bürokrasi olduğuna dikkat çekmektedir. ŞÖNİM'in işleyişini hızlandırmak için bürokrasiyi azaltacak yönde çalışmalar yapılması önerilmektedir.
- ŞÖNİM'de erkeklere psikososyal destek verilmesi durumunda şiddet mağdurları ile şiddet uygulayanların aynı mekânda bulunmaları uygun değildir. Bu konuda alternatif yaklaşımların geliştirilmesi, erkeklere yönelik eğitim/destek programlarının içeriği konusunda standardın sağlanması önerilmektedir.

Kadına yönelik şiddet konusunda hizmet sunan kurumlara yönelik öneriler

- Şiddetle mücadelede, kadınların eğitim düzeyleri ya da çalışma yaşamına katılma gibi özelliklerinin olumlu etkisi olduğu açıktır. Ancak, şiddete maruz kaldıklarında başvurabilecekleri güvenilir kurumların varlığı, kadınları şiddetle mücadeledeki güçlerini artıracak ve daha etkin biçimde baş etmelerine katkıda bulunacaktır. Bu nedenle, şiddetle mücadelede kadın danışma merkezleri ve sığınmaevi/konukevi gibi kurumların sayılarının ve bu kurumlarda hizmet sunan personelin niteliklerinin artırılması önerilmektedir. Farklı bölgelerde çalışan personelin özellikle bölgesel gereksinimlere göre donanımlı olması da verilen hizmetin kalitesinin yükselmesi açısından dikkate alınması gereken konular arasındadır.
- Şiddetle mücadelede bölgelerin/illerin özel ihtiyaçlarını, bölgelerdeki/illerdeki kurumsal olanakları, şiddetle mücadeledeki olumlu uygulamalar ile uygulamadan kaynaklı hataları yansıtacak biçimde kadına yönelik şiddetle mücadele için bir durum tespit çalışması yapılması önerilmektedir.

Şiddete maruz kalma riski daha fazla olan kadınların desteklenmesine yönelik öneriler

Araştırma sonuçları her sosyal ve demografik gruptan kadının şiddete maruz kalabildiğini göstermekle birlikte, bazı kadın gruplarının diğerlerinden daha fazla risk altında olduğuna dikkat çekmektedir. Genç kadınlar son 12 ayda yaşanan şiddet yüzdeleri açısından daha fazla şiddete maruz kalmakta, boşanmış/eşinden ayrı yaşayan kadınlar ise, hem yaşamın herhangi bir döneminde hem de son 12 ayda daha fazla şiddete maruz kalmaktadır.

- Evli ve/veya çocuklu genç kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği konusundaki farkındalıklarını ve şiddetle mücadele yöntemleri konusundaki donanımlarını arttırmaya yönelik eğitim programları geliştirilmesi önerilmektedir. Bu programların geliştirilmesi için bu alanda çalışma yürüten uzmanların aktif katılımının sağlanacağı ortamların oluşturulması önerilmektedir.
- Boşanmış/eşinden ayrı yaşayan kadınlar en ağır şiddet biçimlerine maruz kalan ve aile içi şiddet nedeniyle yaşamlarını en fazla kaybeden kadınlardır. Bu gruptaki kadınların ihtiyaçlarını öğrenmeyi hedefleyen araştırmaların yürütülmesi ve daha önce yapılan araştırma önerileri dikkate alınarak gerekli desteklerin planlanması ve sağlanması için farklı mesleklerden uzmanların aktif katılımının sağlanacağı ortamların oluşturulması önerilmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında eğitim programlarının düzenlenmesine yönelik öneriler

- Toplumsal cinsiyet eşitliği ile kadına yönelik şiddet konularında farklı gruplara (kamu kurum/kuruluşları çalışanları, sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, bu alanda çalışan meslek sahipleri vb.) yönelik eğitim programları devam etmektedir. Farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmüş olan toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularında yapılan tüm eğitimlerin etkilerinin değerlendirilmesi, bu değerlendirme ışığında eğitim programlarının yeniden düzenlenmesi ve hedef grupların gözden geçirilmesi önerilmektedir.
- Eğitim çalışmalarında erkeklerin de hedef gruplardan biri olması ve bu eğitim programlarının sadece şiddet uygulayan erkekler ile sınırlı olmayıp, farklı yaş ve eğitim düzeyinden erkekler için hazırlanması önerilmektedir.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddet konularına, örgün eğitim çerçevesinde tüm eğitim kademelerinde yer verilmesi önerilmektedir.

14.2.2. Araştırma ve ileri analiz çalışmaları için öneriler

Araştırma önerileri

Türkiye'yi temsil eden kadına yönelik şiddet araştırmaları

- Kadına yönelik şiddet konusunda ülke genelini temsil edecek düzeyde araştırmaların yürütülmesi ve 2008 yılında başlamış olan bu araştırma serisinin devam ettirilmesi önemlidir. Bundan sonraki dönemlerde yapılacak araştırmalarda, aynı araştırma yönteminin ve soru kâğıdının güncellenerek kullanılması ve güncel dönemdeki şiddet yaygınlığını yansıtacak şekilde mutlaka araştırma öncesindeki son 12 aylık dönemi kapsamı yararlı olacaktır. Araştırmanın yürütülmesine ilişkin zaman aralığı, kadına yönelik şiddetle mücadele alanında mevcut yasal düzenlemelerde değişiklik yapılması ya da yeni düzenlemelerin yürürlüğe girmesine bağlı olarak değerlendirilmelidir. Bu değerlendirme sonucuna göre araştırmaların 10 yılı aşmayacak aralıklar ile yapılması önerilmektedir.

Nitel araştırma önerisi

- İki kesitsel araştırmadan elde edilen şiddet yaygınlığının bölgesel farklılaşmasının altında yatan nedenlerin anlaşılmasını ve toplumsal değişim bağlamında kadına yönelik şiddeti etkileyen unsurların ortaya çıkarılmasını hedefleyen nitel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Erkeklerin kadına yönelik şiddet konusundaki davranışlarına ilişkin Türkiye'yi temsil eden araştırma

- Türkiye'de kadınların şiddete bakış açılarına ve şiddete maruz kaldıkları durumlarda yaşadıklarına ilişkin zengin veri birikimi oluşmasına karşın, yapılan araştırmalarda genellikle kadınlar ile görüşülmekte ve erkeklere ilişkin bilgiler dolaylı olarak kadınlardan elde edilmektedir. Kadına yönelik şiddet konusunun farklı bir perspektiften değerlendirilmesine olanak sağlaması açısından hedef kitlelerini sadece erkeklerin oluşturduğu Türkiye genelini temsil eden nicel araştırmaların yapılması önerilmektedir.

İleri analiz çalışmalarına yönelik öneriler

Kadınların yaşamları boyunca maruz kaldıkları şiddet

- Kadınların çoğunluğu çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik dönemlerinde farklı kişiler tarafından şiddete maruz bırakılmaktadırlar. Yaşam döngüsü içinde maruz kalınan şiddet çocukluk dönemi (0-14 yaş), ergenlik dönemi (15-24 yaş arası) ve yetişkinlik dönemi (25 yaş ve sonrası) farklılaşmasını göz önüne alacak ileri analizlerin yapılması önerilmektedir. Bu ileri analizlerde çocukluk dönemindeki cinsel istismar, eğitimin engellenmesi, annenin şiddete maruz kalmasına tanık olma, evliliğin kuruluş biçimi, kontrol edici davranışlara maruz kalma, çalışmanın

engellenmesi gibi konular ile şiddete maruz kalma arasındaki ilişkinin incelenmesi yararlı olacaktır.

Erken yaşta evlilikler

- Erken yaşta evliliklerin ülkenin önemli sorunlarından biri olmaya devam etmesi nedeniyle 2008 ve 2014 yıllarında yürütülmüş olan Kadına Yönelik Şiddet Araştırmaları verilerinin detaylı analiz edilmesi önerilmektedir. Bu analizlerde erken evliliklerin kuruluşu, eşler arasındaki yaş ve eğitim farkı, erken evlilik kararını kimin aldığı, erken evliliklerde nikâh biçimi, nikâhı kıyan kişi detayındaki bilgiler ile farklı şiddet biçimleri ve şiddetle mücadele yöntemleri arasındaki ilişkileri betimleyici analizlerin dışında ileri istatistik teknikleri kullanarak analiz eden çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Şiddet uygulayan/uygulamayan erkeklerin özellikleri

- Araştırmanın nicel aşamasında görüşülen kadınlardan son birlikte oldukları kişi ya da eşlerine ilişkin bilgi elde edilmiştir. Nitel araştırma kapsamında ise, genç erkekler ile odak grup görüşmeleri, cezaevindeki erkekler ile derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nicel ve nitel araştırma verisinin birlikte değerlendirileceği, şiddet uygulayan/uygulamayan erkeklerin farklılaştığı noktaları ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmalar önerilmektedir.

Boşanmış/ayrı yaşayan kadınların şiddete maruz kalmalarının detaylı analizi

- Boşanmış/ayrı yaşayan kadınların, şiddete en fazla maruz kalan kadın grubu olarak içinde buldukları yüksek risk göz önüne alınarak maruz kaldıkları şiddet biçimleri, şiddet uygulayanların profilleri ve şiddetle mücadele yöntemlerinin detaylı olarak analiz edilmesi önerilmektedir.

Şiddetle mücadelenin 2008-2014 yılları arasındaki değişimi

- Şiddetle mücadele konusunda yaklaşık altı yıllık ara ile yapılmış olan iki araştırma verisinin farklı şiddet biçimlerinin yaygınlığı, sıklığı gibi konular çerçevesinde detaylı analiz edilmesini hedefleyen çalışmaların yapılması önerilmektedir.

2008-2014 araştırma sonuçlarının bölgesel farklılık açısından analizi

- Araştırma önerileri başlığı altında sunulan 2008 ve 2014 yıllarında gerçekleştirilen araştırmalarda şiddet yaygınlığındaki bölgesel farklılığın nedenlerinin anlaşılmasını hedefleyen nitel araştırmaların yapılması önerisinin yanı sıra bu farklılığı betimsel düzeyin ötesinde ele alan ileri analiz çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

2008-2014 araştırma sonuçlarının diğer ülkelerde yürütülen araştırmalar ile karşılaştırılması

- 2008 ve 2014 yıllarında gerçekleştirilen kadına yönelik şiddet araştırmalarının farklı ülkelerde yürütölmüş araştırma sonuçları ile başta temel şiddet biçimleri olmak üzere karşılaştırmalı çalışmalar yapılması önerilmektedir.

EKLER

EK A. ARAŞTIRMA ORGANİZASYONU

EK B. BÖLÜMLERİN EKLERİ

EK C. ARAŞTIRMANIN SORU KÂĞITLARI

EK A.

ARAŞTIRMA ORGANİZASYONU

Ek A1
Araştırma Ekibi

Ek A1. Araştırma Ekibi

Kilit Uzmanlar		
Doç. Dr. İlnur Yüksel-Kaptanoğlu	Proje Sorumlusu Demograf Projenin nitel ve nicel bileşenlerinin sorumluluğu, raporlarının hazırlanması, soru kâğıdı tasarlanması, veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Doç. Dr. Alanur Çavlin	Nicel Araştırma Sorumlusu Demograf Nicel araştırma sorumluluğu, soru kâğıdı tasarımı, saha koordinatörlüğü, veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Prof. Dr. Banu Akadlı Ergöçmen	Nitel Araştırma Sorumlusu, Demograf Proje mali ve idari sorumlusu (22 Ekim 2014 tarihinden itibaren) Nitel araştırma sorumluluğu, odak grup moderasyonu, nitel veri analizi, raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Uzmanlar		
Prof. Dr. Ş. Armağan Tarım	Yöneylem Araştırmacısı Proje mali ve idari sorumlusu (30 Eylül 2013-16 Ekim 2014)	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Prof. Dr. İsmet Koç	Demograf Saha personeli eğitimi, veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Prof. Dr. Ali Çağlar	Sosyolog Nitel araştırma analizi destek	Hacettepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
Doç. Dr. A. Sinan Türkyılmaz	Demograf Örneklem ve nicel araştırma tasarımı ve teknik koordinasyonu, saha personeli eğitimi, veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Doç. Dr. Mehmet Ali Eryurt	Demograf Soru kâğıdı tasarımı, saha personeli eğitimi, veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Yard. Doç. Dr. Hüseyin Tunç	Yöneylem Araştırmacısı Saha personeli eğitimi, veri işleme desteği ve veri analizi için tabulasyonların hazırlanması	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Yard. Doç. Dr. Onur Alper Kılıç	Yöneylem Araştırmacısı Saha personeli eğitimi ve saha çalışması teknik desteği	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Dr. Pelin Çağatay Seçkiner	Demograf Veri işleme sorumlusu, veri girişi, veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Dr. Tuğba Adalı	Demograf Örneklem ve nicel araştırma tasarımı ve teknik koordinasyonu, saha personeli eğitimi, veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Ar. Gör. Ayşe Abbasoğlu	Demograf Veri analizi ve raporlama	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü

Araştırma Görevlileri		
Faruk Keskin	Matematikçi Saha personeli (Ekip başı)	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Zehra Yayla	Matematikçi Veri işleme destek personeli	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Melike Saraç	Matematikçi Veri işleme destek personeli	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
Fatoş Erciyas Özkan	İşletmeci Saha personeli (Ekip başı)	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü

Proje Asistanları		
Hilal Arslan	Sosyolog Nitel araştırma (saha organizasyonu, görüşme, veri analizi), nicel araştırma (saha organizasyonu, veri analizi, tablolama)	BIGSSS, Jacobs University Bremen, Doktora adayı
Pınar Karababa Kayalığıl	Sosyolog Nitel araştırma (saha organizasyonu, görüşme, veri analizi), nicel araştırma (saha organizasyonu)	ODTÜ Sosyoloji Bölümü Doktora adayı
Akya Akarsu	Çevirmen Türkçe raporun İngilizceye çevirisi	Bilkent Üniversitesi Mütercim Tercümanlık Bölümü mezunu
Ceyda Başak Sayılğan	Siyaset Bilimci Nitel araştırma (saha organizasyonu, görüşme), odak grup organizasyonu	Hacettepe Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü mezunu

Ek A2
Araştırma Personeli

Ek A2. Araştırma Personeli

Nicel Araştırma Saha ve Veri Giriş Personeli	
RoTa 1: Kars-Iğdır-Ağrı-Erzurum-Bingöl-Tunceli	
Adı	Soyadı
Devrim	Ceylan
Elçin	Aksakal
Fadime	Güleyüz
Esin	Epli
Özge	Sever
Ersin	Polat
Baran	Narın
Selda	Bozbiyık
RoTa 2: Diyarbakır-Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkâri-Van-Bitlis-Muş	
Adı	Soyadı
Bahar	Sarıoğlu
Gurbet	Tayfun
Beycan	Soybelli
Ayşegül	Balkan
Nesrin	Seyyar
Taner	Altepe
Muhammed	Gün
Yılmaz	Demiray
Gizem İrmak	Sel
Veysel	Moray
RoTa 3: Kırkkale-Çankırı-Kastamonu-Karabük-Bartın-Zonguldak-Bolu-Düzce-Sakarya	
Adı	Soyadı
Fatma	Şipal
Selin	Saraçoğlu
Şerife	Ayhan
Erdi Murat	Özgen
Ceyda	Aköz
Çağatay	Kamberoğlu
Gizem	Demirer
RoTa 4: Kırklareli-İstanbul-Kocaeli-Yalova	
Adı	Soyadı
Tuğgen	İpek
Faruk	Keskin
Burcu	Değirmencioğlu
Funda	Başak
Ekin	Taş
Yasemin	Temelat
Kasım	Aslan
RoTa 5: Muğla-Aydın-Denizli-Isparta-Antalya-Konya-Karaman	
Adı	Soyadı
Mehmet	Şen
Damla	Çimen
Dilara	Parlar
Ceyda	Fert
Neslihan	Uras
Ahmet	Yılmaz
RoTa 6: Balıkesir-Manisa-İzmir	
Adı	Soyadı
Anıl	Altun
Alev Oral	Eranşan
Fatma Duygu	Ünal
Dilay	Aydoğan
Mehmet	Sandık
Esin	Alp
Ebru	Tönel
Bilge	Hasdemir
RoTa 7: Edirne-Tekirdağ-İstanbul	
Adı	Soyadı
Mustafa	Polat
Esra	Doğan
Ayşe	Kalkan
Hamide	Kayadelen
Merve	Yıldız
Fatoş	Özkan Erciyas
RoTa 8: Sinop-Samsun-Ordu-Giresun-Gümüşhane	
Adı	Soyadı
Hatice	Yapıntı
Mehmet	Taner
Gizem	Yıldız Akansoy
Murat	Kuru
Serra Mina	Tatlıoğlu
Ceren	Yıldız
Aydan	Kaya
RoTa 9: Elazığ-Erzincan-Bayburt-Trabzon-Rize-Artvin-Ardahan	
Adı	Soyadı
Tuğba	Aliyazıcıoğlu
Salıha Elvan	Boran
Muzaffer Sevda	Tunaboşlu
Zuhâl	Çam
Selami	Aydoğan
Havva	İldeş
Can	Turgay
RoTa 10: Afyon-Kütahya-Eskişehir-Bilecik-Bursa-Çanakkale	
Adı	Soyadı
Negar	Vaezzadeh
Ecla	Çakır
Cihan	Eliğözel
İzzeddin	Altsoy
Burcu	Yılmaz
Nihan	Damarlı
Ece Serap	Demircioğlu
RoTa 11: Malatya-Adıyaman-Gaziantep-Kahramanmaraş-Osmaniye	
Adı	Soyadı
Gizem	Sönmez
Azer Ebru	Mutlu
Gözde	Babaoğlu
Hüseyin Ömür	Bolat
Safiye	Olgun
Şule	Akın
RoTa 12: Sivas-Tokat-Amasya-Yozgat-Çorum	
Adı	Soyadı
Merve Hazal	Gedik
Gülşah	Güler
Aslı Elif	Sakallı
Berçin	Uluz
Engin	Düz
Hulusi Ersin	Ertuş
Ceren	Can

Rota 13: Kayseri-Nevşehir-Niğde-Aksaray-Kırşehir

Adı	Soyadı
Ali Can	Anay
Eda	Aydın
Halime	Zorlu
Hilal	Zorlu
Onur	Ekmekçi
Gökçe	Temur

Rota 14: İçel-Adana-Hatay-Şanlıurfa

Adı	Soyadı
Songül	Arslan
Duygu	Erol
Necla	Baştaş
Yasemin	Yıldırım Çolakoğlu
Ebru	Güleryüz

Rota 15: Ankara

Adı	Soyadı
Belkis	Korkmaz
Begüm	İşcen
Buket	Kılıçer
Zelal Deniz	Demir
Elnaz Yousefi	Ardebili
Pınar	Şengül
Kübra	Köse
Kadir	Gürhan

Veri Girişi Personeli

Adı	Soyadı
Abdurrahman	Acar
Ahmet Ertan	Çölgeçen
Ahmet Recai	Açıköz
Ali Aykut	Fıdancı
Anıl	Altun*
Ayşe	Yiğit
Beycan	Soybelli*
Büşra	Satı
Ceyda	Aköz*
Çağatay	Kamberoğlu*
Çağlar	Duman
Deniz	Baş*
Dilek	Koç
Doğuhan	Esgin
Efe Can	Göksaran
Elnaz Yousefi	Ardebili*
Eren	Güvendik
Ersin	Polat*
Evin	Karakeçili
Gizem	Şönmez*
Gülsüm	Çelik
Kadir	Gürhan*
Kübra	Ercan
Mehmet	Sandık*
Onur	Ekmekçi*
Özer	Ertaş
Safiye	Olgun*
Sinan	Songürcü

Nitel Araştırma Saha Personeli

Adı	Soyadı
Aslıhan Burcu	Öztürk
Ceyda Başak	Sayılgan
Gamze	Göker
Gökhan	Topçu
Hilal	Arslan*
Pınar	Karababa Kayalığı*

*Saha araştırmasında da görev almıştır.

Ek A3
Örnekleme Çıkan İller ve
Saha Çalışması Rotaları

Ek A3. Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması, örnekleme çıkan iller ve saha çalışması rotaları

Ek Tablo A3.1 Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması örnekleme çıkan iller			
Bölge Adı	12 Bölge Kodu	İl adı	İl kodu
İstanbul	1	İstanbul	34
Batı Marmara	2	Balıkesir	10
Batı Marmara	2	Çanakkale	17
Batı Marmara	2	Edirne	22
Batı Marmara	2	Kırklareli	39
Batı Marmara	2	Tekirdağ	59
Ege	3	Afyon	03
Ege	3	Aydın	09
Ege	3	Denizli	20
Ege	3	İzmir	35
Ege	3	Kütahya	43
Ege	3	Manisa	45
Ege	3	Muğla	48
Doğu Marmara	4	Bilecik	11
Doğu Marmara	4	Bolu	14
Doğu Marmara	4	Bursa	16
Doğu Marmara	4	Eskişehir	26
Doğu Marmara	4	Kocaeli	41
Doğu Marmara	4	Sakarya	54
Doğu Marmara	4	Yalova	77
Doğu Marmara	4	Düzce	81
Batı Anadolu	5	Ankara	6
Batı Anadolu	5	Konya	42
Batı Anadolu	5	Karaman	70
Akdeniz	6	Adana	1
Akdeniz	6	Antalya	7
Akdeniz	6	Hatay	31
Akdeniz	6	İsparta	32
Akdeniz	6	İçel	33
Akdeniz	6	K.maraş	46
Akdeniz	6	Osmaniye	80
Orta Anadolu	7	Kayseri	38
Orta Anadolu	7	Kırşehir	40
Orta Anadolu	7	Nevşehir	50
Orta Anadolu	7	Niğde	51
Orta Anadolu	7	Sivas	58
Orta Anadolu	7	Yozgat	66
Orta Anadolu	7	Aksaray	68
Orta Anadolu	7	Kırıkkale	71
Batı Karadeniz	8	Amasya	5
Batı Karadeniz	8	Çankır	18
Batı Karadeniz	8	Çorum	19
Batı Karadeniz	8	Kastamonu	37
Batı Karadeniz	8	Samsun	55
Batı Karadeniz	8	Sinop	57
Batı Karadeniz	8	Tokat	60
Batı Karadeniz	8	Zonguldak	67
Batı Karadeniz	8	Bartın	74
Batı Karadeniz	8	Karabük	78

Bölge adı	12 Bölge Kodu	İl adı	İl kodu
Doğu Karadeniz	9	Artvin	8
Doğu Karadeniz	9	Giresun	28
Doğu Karadeniz	9	Gümüşhane	29
Doğu Karadeniz	9	Ordu	52
Doğu Karadeniz	9	Rize	53
Doğu Karadeniz	9	Trabzon	61
Kuzeydoğu Anadolu	10	Ağrı	4
Kuzeydoğu Anadolu	10	Erzincan	24
Kuzeydoğu Anadolu	10	Erzurum	25
Kuzeydoğu Anadolu	10	Kars	36
Kuzeydoğu Anadolu	10	Bayburt	69
Kuzeydoğu Anadolu	10	Ardahan	75
Kuzeydoğu Anadolu	10	Iğdır	76
Ortadoğu Anadolu	11	Bingöl	12
Ortadoğu Anadolu	11	Bitlis	13
Ortadoğu Anadolu	11	Elazığ	23
Ortadoğu Anadolu	11	Hakkâri	30
Ortadoğu Anadolu	11	Malatya	44
Ortadoğu Anadolu	11	Muş	49
Ortadoğu Anadolu	11	Tunceli	62
Ortadoğu Anadolu	11	Van	65
Güneydoğu Anadolu	12	Adıyaman	2
Güneydoğu Anadolu	12	Diyarbakır	21
Güneydoğu Anadolu	12	Gaziantep	27
Güneydoğu Anadolu	12	Mardin	47
Güneydoğu Anadolu	12	Siirt	56
Güneydoğu Anadolu	12	Şanlıurfa	63
Güneydoğu Anadolu	12	Batman	72
Güneydoğu Anadolu	12	Şırnak	73

Ek Tablo A3.2 Nicel Araştırma Saha Çalışması Rotaları

Ekip no	İller
1	Kars, Iğdır, Ağrı, Erzurum, Bingöl, Tunceli
2	Diyarbakır, Mardin, Batman, Siirt, Şırnak, Hakkâri, Van, Bitlis, Muş
3	Kırıkkale, Çankırı, Kastamonu, Karabük, Bartın, Zonguldak, Bolu, Düzce, Sakarya
4	Kırklareli, İstanbul, Kocaeli, Yalova
5	Muğla, Aydın, Denizli, Isparta, Antalya, Konya, Karaman
6	Balıkesir, Manisa, İzmir
7	Edirne, Tekirdağ, İstanbul
8	Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Gümüşhane
9	Elazığ, Erzincan, Bayburt, Trabzon, Rize, Artvin, Ardahan
10	Afyon, Kütahya, Eskişehir, Bilecik, Bursa, Çanakkale
11	Malatya, Adıyaman, Gaziantep, Kahramanmaraş, Osmaniye
12	Sivas, Tokat, Amasya, Yozgat, Çorum
13	Kayseri, Nevşehir, Niğde, Aksaray, Kırşehir
14	İçel, Adana, Hatay, Şanlıurfa
15	Ankara

Ek A4
Örnekleme Kapsamı ve Örneklem Ağırlıkları

Tuğba Adalı

Ahmet Sinan Türkyılmaz

Ek A4. Örnekleme Kapsamı ve Örneklem Ağırlıkları

Tuğba Adalı ve Ahmet Sinan Türkyılmaz

Örneklemin kapsamı ve cevaplama oranları

Bu bölümde, Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın hanehalkı ve kadın görüşmelerindeki cevaplama oranları¹ ve cevaplama nedenlerine yer verilmektedir. Araştırmanın örneklem tasarımında yer alan 518 kümede hedeflenmiş örneklem büyüklüğü 15.072 hanehalkıdır. Görüşme için gidilen ve görüşme yapılabilecek durumda olan 13.403 hanehalkından 11.274'ü ile görüşme gerçekleştirilmiştir. Buna göre, hanehalkı düzeyindeki cevaplama oranı yüzde 84'tür. Hanehalkında görüşme yapılamamasının başlıca nedenleri arasında seçilen hanehalkının evde olmaması (yüzde 7), konutta/adreste yaşayan kimsenin olmaması (yüzde 6) veya hanehalkının araştırma tarihleri boyunca evde olmaması (yüzde 3) bulunmaktadır. Görüşmeyi reddeden hanehalklarının oranı yüzde 6'dır (Ek Tablo A4.1).

Cevaplama oranlarının yüksek düzeyde tutulması büyük kentlerde ve özellikle metropollerde saha çalışmalarının önemli zorluklarından biridir. Bu zorlukları aşmak için araştırmanın saha çalışmasında seçilen, ancak evde bulunamayan hanelere yapılan tekrar ziyaretlerine büyük önem verilmiştir. Yerleşim yeri ve bölgesel düzeyde cevaplama oranları değerlendirildiğinde beklendiği üzere kırsal alanlardaki cevaplama oranı daha yüksektir. Bölgeler arasında en yüksek cevaplama oranı yüzde 92 ile Kuzeydoğu Anadolu bölgesinde görülürken, İstanbul en düşük cevaplama oranına sahiptir. Ulusal ve bölgesel düzeyde cevaplama oranları farklı ulusal örneklem araştırmaları ile ve özellikle 2008 Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın cevaplama oranları ile karşılaştırıldığında yüksek ve tutarlıdır.²

¹ Hanehalkı cevaplama oranı, görüşmesi tamamlanan hanehalkı sayısının, görüşmesi tamamlanan, ziyaret sırasında evde hanehalkının bulunmadığı, uygun cevaplayıcı olmayan, ertelenen, reddedilen ve görüşmesi tamamlanmayan hanehalkları sayılarının toplamına bölünmesiyle hesaplanmıştır. Uygun kadın cevaplama oranı ise tamamlanmış görüşme sayısının, tamamlanmış, evde yok, ertelenmiş, reddedilmiş, kısmen doldurulmuş ve "diğer" kodu almış görüşme sayılarının toplamına bölünmesiyle hesaplanmıştır. Genel cevaplama oranı hanehalkı ve uygun kadın cevaplama oranlarının çarpımıdır. Hanehalkı cevaplama oranı (HRR), çeşitli cevaplama kategorilerinde yer alan hanehalkı sayıları kullanılarak, şu şekilde hesaplanmıştır:

$$\frac{C}{C + HP + P + R + DNF + PC}$$

Kadın cevaplama oranı (EWRR), soru kâğıdı doldurulan kadın sayısı, tüm kadınlara bölünerek hesaplanmıştır:

$$\frac{WC}{WC + WNH + WA + WP + WR + WNE + WPC + WO}$$

² T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları

Görüşme yapılan hanehalklarında 15-59 yaş grubunda 13.310 kadın bulunmuştur. Bu kadınların yaş, medeni durum ve eğitim gibi temel bilgileri sorulmuştur. Güvenlik ve gizlilikle ilgili nedenlerle kadınların araştırma sorularına rahat cevap verebilmelerini sağlamak ve cevapların güvenilirliğini artırmak amacıyla her hanehalkından sadece bir kadın ile görüşülmesi hedeflenmiştir. Görüşme kriterlerine uygun olan 13.310 kadından Kish yöntemiyle belirlenen kadın sayısı 8.960 olmuştur (Tablo 2.2). Araştırma kapsamında, 7.462 kadın ile kadın soru kâğıdı tamamlanmış olup reddedilme oranı yüzde 4.4'tür. Kadın görüşmelerinde cevaplama oranı yüzde 83'tür (Ek Tablo A4.1). Hanehalkındaki örüntüye benzer şekilde kentteki kadınların cevaplama oranı kırdakilerden daha düşüktür. Bununla birlikte bölgesel düzeyde en yüksek cevaplama oranı Güneydoğu Anadolu bölgesindedir. İstanbul ve Ankara'nın içinde olduğu Batı Anadolu dışındaki bölgeler birbirinden çok farklılaşmaz iken bu iki bölge için cevaplama oranı yüzde 80'in altında kalmıştır.

Ek Tablo A4.1 Bölge ve yerleşim yerine göre cevaplama kategorileri ve oranları, Türkiye 2014

	Yerleşim yeri											Toplam			
	Kent	Kır	İstanbul	Bahçe Marmara	Ege	Doğu Marmara	Bahçe Anadolu	Akdeniz	Orta Anadolu	Bahçe Karadeniz	Doğu Karadeniz		Kuzey Anadolu	Orta Doğu Anadolu	Güney Anadolu
Hanehalkı	70.7	83.6	69.8	77.8	72.2	74.8	67.8	74.2	77.8	75.4	72.5	81.5	75.1	78.1	74.6
Sorukâğıdı doldurduğu (C)															
Ziyaret sırasında evde hanehalkı yok veya görüşülebilecek kişilerle kimse yok (HP)	7.7	4.3	10.8	5.6	6.1	9.8	7.9	7.2	4.3	5.6	7.9	2.6	4.8	5.3	6.7
Hanehalkının tümü araştırma tarihlerinde evde yok (HA)	2.9	2.7	0.3	3.6	4.2	0.9	2.8	2.5	2.9	2.5	4.4	4.1	4.0	2.1	2.8
Sonraya bırakıldı (P)	0.1	0.0	0.0	0.2	0.1	0.1	0.3	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1
Reddedildi (R)	7.9	2.1	10.4	4.4	7.0	5.5	12.0	7.6	4.0	5.6	3.2	2.2	5.5	5.6	6.2
Konutta yaşayan yok (DE)	6.7	5.4	4.4	6.6	6.2	5.7	6.7	4.6	7.8	8.2	10.0	5.8	4.0	5.0	6.3
Adres konut değil (DV)	1.2	0.9	0.7	0.9	2.1	1.1	0.3	1.5	1.2	1.4	0.5	1.0	0.7	2.3	1.1
Konut yıkılmış	0.9	0.2	1.6	0.3	0.2	0.5	1.4	0.2	0.6	0.4	0.8	0.5	1.1	0.3	0.7
Konut bulunamadı (DNF)	1.4	0.5	1.1	0.3	1.4	1.3	0.2	1.2	1.2	0.5	0.6	2.1	3.7	0.7	1.2
Görüşme yanıda kaldı (PC)	0.2	0.1	0.8	0.2	0.1	0.1	0.5	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1	0.2	0.1	0.2
Diğer (O)	0.2	0.2	0.1	0.1	0.3	0.1	0.1	0.6	0.2	0.1	0.1	0.1	0.7	0.4	0.2
Toplam	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
HH sayısı	10,570	4,514	1,505	1,265	1,344	1,395	1,171	1,232	1,264	1,456	1,264	1,104	1,136	948	15,084
Hanehalkı cevaplama oranı (HRR)	80.2	92.3	75.2	87.9	83.0	81.7	76.4	81.9	89.1	86.4	86.1	92.1	84.0	86.9	83.9
Kadın															
Sorukâğıdı doldurduğu (WC)															
Ziyaret sırasında kadın evde yok (WNH)	81.8	86.7	77.8	87.2	87.7	83.5	72.0	80.7	83.4	85.6	81.7	87.9	83.1	88.0	83.3
Kadın araştırma tarihlerinde evde yok (WA)	7.0	5.5	9.9	4.5	4.1	8.8	12.1	7.6	5.4	4.3	9.5	3.7	4.3	5.1	6.6
Sonraya bırakıldı (WP)	2.3	2.6	1.0	3.4	2.4	1.2	2.3	2.4	3.8	2.7	2.0	3.2	2.9	1.6	2.4
Reddedildi (WR)	0.6	0.1	0.7	0.6	0.1	0.5	2.7	0.4	0.0	0.4	0.1	0.1	0.1	0.1	0.5
Kadın görüşme yapmaya uygun değil (WNE)	5.6	1.6	6.7	2.6	3.5	3.4	8.0	5.7	4.7	4.3	3.3	2.5	5.5	1.9	4.4
Görüşme yanıda kaldı (WPC)	1.1	1.7	1.2	0.7	1.0	0.8	1.2	1.3	1.9	1.9	1.9	0.9	1.5	1.0	1.3
Diğer (WO)	1.3	1.2	2.4	0.6	1.1	1.7	1.7	1.1	0.7	0.5	1.0	1.3	1.7	1.0	1.2
Toplam	0.4	0.5	0.3	0.4	0.0	0.1	0.2	0.7	0.1	0.4	0.4	0.4	0.9	1.0	0.4
Kadın sayısı	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
Kadın cevaplama oranı (WRR)	6.203	2,757	890	727	706	831	603	748	743	840	694	758	752	668	8,960
Kadın cevaplama oranı (WRR)	81.8	86.7	77.8	87.2	87.7	83.5	72.0	80.7	83.4	85.6	81.7	87.9	83.1	88.0	83.3

Örneklem ağırlıklarının hesaplanması

Daha önce de belirtildiği gibi Türkiye'de Kadına Yönelik Aile içi Şiddet Araştırması örneklem planı kendinden ağırlıklı bir örneklem planı değildir. Bazı örneklem tabakalarında yeterli sayıda gözleme ulaşılabilmesi için, orantısız olarak dağıtılması gereken hedef sayılardan daha fazla sayıda örneklem birimleri seçilmiştir. Aşağıda araştırma sonuçlarının analizlerinde kullanılan ağırlıkların nasıl hesaplandıkları anlatılmıştır. Her küme için farklı bir ağırlık hesaplanmıştır; bunun nedenleri ise şöyle özetlenebilir: 1) Küme düzeyinde seçim olasılıklarının farklılaşması, 2) Örneklem büyüklüğünün orantısız dağıtılmamış olması ve 3) Her tabakada cevaplama oranlarının farklılaşması.

Herhangi bir kümeye verilen ağırlığın ana bileşeni, kümenin ait olduğu tabakadaki örnek sayısını belirlemek üzere kullanılan örneklem oranının tersidir:

$$W_{hi} = 1 / f_{hi}$$

h tabakasındaki i kümesinin örneklem oranı $f(hi)$ ise, o kümenin bütün seçim aşamalarındaki seçilme olasılıklarının çarpımıdır:

$$f_{hi} = P_{1hi} * P_{2hi}$$

P_{1hi} , h tabakasındaki i bloğunun birinci aşama örneklem seçimi olasılığı, P_{2hi} ise aynı bloktaki hanehalkı seçilme olasılığını (ikinci aşama seçim olasılığı) ifade eder.

Belediyesi olmayan köylerde adres bilgilerinin fiziksel olarak gözlenmesini sağlayacak bilgi bulunmadığı için listeleme çalışması gerçekleştirilmiştir. Bundan dolayı bu tip kümelerde bir seçim aşaması daha söz konusudur: Bu köyler TÜİK tarafından seçildikten sonra (birinci aşama) listeleme çalışmasıyla her birinden 48 hanelik listeler oluşturulmuştur (ara aşama). Son aşamada da bu listelerden diğer kır kümelerinde olduğu gibi 24 hanelik seçimler gerçekleştirilmiştir. Bu işlemin örneklem ağırlığına etkisi de dikkate alınmıştır.

Hanehalkı ve kişi görüşmeleri için cevaplamanın etkisini dikkate almak için ikinci bir ağırlık bileşeni hesaplanmıştır. Bu cevaplama etkisi faktörü hesaplanırken DHS Programı yaklaşımı benimsenmiştir³. Hanehalkı için cevaplamanın düzeltme faktörü aşağıdaki değerlerin tersidir:

$$R_{hh} = W_{hi} * \text{Tamamlanmış hanehalkı} / W_{hi} * \text{Görüşme yapılması uygun hanehalkı.}$$

Görüşme yapılması uygun olan hanehalkı sayısı; görüşmesi tamamlanan hanehalkı sayısı, uygun cevaplayıcı olmayan hanehalkı sayısı, ertelenen hanehalkı sayısı, görüşmesi yarım kalan hanehalkı sayısı, görüşmenin reddedildiği ve ekiplerin bulamadığı hanehalkları sayısının toplamıdır.

³ Ayrıntılar DHS Sampling and Listing Manual'da bulunabilir (U.S. Agency for International Development (USAID). (Eylül, 2012). Demographic and Health Survey Sampling and Household Listing Manual. <http://dhsprogram.com/pubs/pdf/DHSM4/DHS6_Sampling_Manual_Sept2012_DHSM4.pdf>) (2014, 21 Şubat)

Benzer şekilde, kadınlar için de kadın soru kâğıdının cevaplanmamasından kaynaklanan düzeltme faktörü aşağıdaki değerin tersidir:

$$R_{wh} = W_{hi} * \text{Tamamlanmış kadın soru kâğıdı} / W_{hi} * \text{Görüşmeye uygun kadın}$$

Her hanehalkında eğer birden fazla uygun kadın var ise görüşme için bunlardan bir tanesi Kish yöntemi ile seçildiğinden bu seçim işleminin de ağırlıklara yansıtılması gerekir. Bu amaçla tabaka düzeyinde her tabakada bulunan 15-59 yaş kadın sayısı ile görüşmeye seçilen uygun kadın oranının tersi de ağırlık faktörünün içinde yer almıştır.

$$R_{wk} = \text{Görüşme için seçilen uygun kadın} / \text{15-59 toplam kadın sayısı}$$

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması'nın yukarıdaki iki bileşenin çarpımıyla elde edilmiş düzeltilmemiş ağırlıklarının toplamı, tamamlanmış hanehalkı görüşmelerinin toplamına eşitlenerek standart hâle getirilmiştir. Benzer bir standardizasyon işlemi kadın verisi örneklem ağırlıklarını elde etmek için de kullanılmıştır.

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (TKAA) için bir dizi ek analiz de gerçekleştirilmiştir. Bu analizler örneklemin yaş dağılımının şiddet düzeyi üzerine olası etkisini test etmek üzere, örneklem ağırlıklarının hesaplanmasına ilişkin olarak yapılmıştır. Bu amaçla örneklem ağırlığı belli baz nüfusların yaş dağılımlarını verecek şekilde farklı yöntemler denenerek kalibre edilmiştir. Bu kalibrasyonların ilkinde Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nin (ADNKS) Türkiye geneli için yaş dağılımı; ikincisinde ise her bir NUTS 1 bölgeleri ayrıntısında yaş yapıları kullanılmıştır (Ek Tablo A4.2). Kalibre edilmiş iki farklı örneklem ağırlığı kullanılarak fiziksel ve cinsel şiddet tahminleri yeniden üretilmiştir (Ek Tablo A4.3 ve Ek Tablo A4.4). Söz konusu örneklem ağırlıklarıyla elde edilen bulgular kadınların eğitim düzeyleri açısından da değerlendirilmiştir (Ek Tablo A4.5). Yukarıda söz edilen tüm tablolarda 2008 TKAA araştırmasının bulguları da karşılaştırma amaçlı sunulmuştur. Bunun yanısıra 2008 ve 2014 TKAA araştırmalarının bölge düzeyinde seçilen kadın sayı ve oranları ile cevaplama oranlarını da Ek Tablo A4.6, Ek Tablo A4.7 ve Ek Tablo A4.8'de sunulmaktadır.

Cevaplama oranları ağırlıksız hesaplandıkları için örneklem ağırlıklarından etkilenmemektedir.

Ek Tablo A4.2 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nın yaş yapılarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm ve evlenmiş kadınların 5'li yaş gruplarına göre yüzde dağılımı, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014													
Yaş grubu	TKAA 2014												
	TKAA 2008		Kalibrasyonsuz		Bölge-yaş kalibrasyonu		Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²		TKAA 2008		TKAA 2014		
	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadın sayısı	Evlenmiş kadın sayısı	Tüm kadın sayısı	Evlenmiş kadın sayısı	
İstanbul	15-19	13	1	8	1	11	1	12	2	69	3	57	5
	20-24	14	13	9	6	12	9	12	9	84	63	60	38
	25-29	18	20	13	14	14	15	13	14	146	131	90	79
	30-34	14	16	21	23	15	17	17	20	122	117	144	135
	35-39	11	14	14	15	13	15	12	14	109	105	96	89
	40-44	9	11	12	14	11	14	11	14	83	82	84	81
	45-49	10	12	10	12	9	12	9	12	91	90	69	69
	50-54	6	8	6	7	8	9	6	7	57	57	45	42
	55-59	5	6	6	7	6	8	7	8	44	43	47	45
	Batı Marmara	15-19	11	1	6	1	11	1	9	1	71	7	35
20-24	11	8	7	5	11	8	10	7	85	57	47	27	
25-29	11	12	11	11	11	12	11	12	115	111	70	62	
30-34	11	13	14	15	12	14	12	13	133	130	89	82	
35-39	12	13	12	14	12	14	11	13	135	134	77	75	
40-44	13	15	15	17	11	14	14	16	125	123	95	94	
45-49	11	13	13	14	11	13	12	14	109	107	85	82	
50-54	13	15	14	15	11	13	13	15	113	113	88	85	
55-59	8	9	7	8	10	12	8	9	77	77	48	48	

Ek Tablo A4.2 (devam) Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nın yaş yapılarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm ve evlenmiş kadınların 5'li yaş gruplarına göre yüzde dağılımı, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014

Yaş grubu	TKAA 2014												
	TKAA 2008				Kalibrasyonsuz				Genel TR düzeyi				
	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	
Ege	15-19	12	1	7	1	11	2	11	2	85	6	41	7
	20-24	11	7	8	5	11	7	11	7	85	47	50	27
	25-29	12	13	11	12	12	13	11	12	129	118	72	65
	30-34	12	14	15	16	13	15	12	14	136	131	91	86
	35-39	11	13	14	16	12	14	13	15	131	127	88	85
	40-44	11	13	13	14	11	13	12	14	111	109	81	77
	45-49	10	12	11	13	11	13	10	12	111	110	72	71
	50-54	11	14	11	12	10	12	11	13	101	101	69	67
	55-59	10	12	9	10	9	10	9	11	100	99	55	53
Doğu Marmara	15-19	10	3	8	0	11	1	12	1	63	15	53	3
	20-24	14	10	6	4	12	9	9	6	103	60	44	26
	25-29	14	14	12	13	13	14	12	13	133	117	81	77
	30-34	15	17	15	17	14	16	12	14	158	151	102	102
	35-39	11	12	14	16	12	15	13	15	119	114	99	97
	40-44	13	15	11	12	11	13	10	12	121	119	81	76
	45-49	10	12	14	16	10	12	12	15	105	101	96	95
	50-54	8	9	10	11	9	11	9	11	75	75	68	66
	55-59	7	8	10	11	8	10	11	13	70	70	70	70
Batı Anadolu	15-19	13	3	7	1	12	2	11	2	97	19	30	4
	20-24	15	12	9	7	12	9	13	10	117	78	41	26
	25-29	14	15	13	13	13	14	12	13	164	144	53	47
	30-34	12	15	17	19	13	16	14	16	149	145	72	70
	35-39	13	15	14	15	12	14	12	14	159	155	61	58
	40-44	10	12	13	14	11	13	12	14	118	113	57	55
	45-49	9	10	13	14	10	12	11	14	104	101	54	54
	50-54	8	10	9	10	9	11	9	10	90	89	39	37
	55-59	6	7	6	7	7	9	6	7	71	71	27	26

Ek Tablo A4.2 (devam) Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nın yaş yapılarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm ve evlenmiş kadınların 5'li yaş gruplarına göre yüzde dağılımı, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014

Yaş grubu	TKAA 2014															
	TKAA 2008				Kalibrasyonsuz				Bölgeler-yaş kalibrasyonu ¹				Genel TR düzeyi kalibrasyonu ²			
	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar	Tüm kadınlar	Evlenmiş kadınlar		
Akdeniz	13	3	7	1	13	2	11	2	104	18	41	5	18	41	5	
15-19	12	9	8	6	12	9	11	8	113	66	47	30	113	66	47	
20-24	14	15	13	15	12	15	13	15	177	149	80	76	177	149	80	
25-29	12	14	18	20	13	16	14	17	162	155	105	102	162	155	105	
30-34	12	14	12	12	12	14	10	12	162	155	70	65	162	155	70	
35-39	13	15	12	14	11	13	11	13	150	145	77	74	150	145	77	
40-44	10	12	11	12	10	12	10	12	123	118	68	65	123	118	68	
45-49	8	9	12	13	9	10	11	13	81	81	71	68	81	81	71	
50-54	7	8	8	8	7	9	8	9	79	77	45	44	79	77	45	
55-59	12	3	10	1	14	2	16	2	86	21	64	7	86	21	64	
Orta Anadolu	17	16	9	6	13	10	12	9	137	109	54	34	137	109	54	
15-19	13	15	15	16	12	14	14	16	150	145	92	84	150	145	92	
20-24	13	15	14	15	12	15	11	13	147	146	85	81	147	146	85	
25-29	10	12	13	15	11	14	11	14	124	123	80	80	124	123	80	
30-34	11	12	11	13	11	13	10	12	111	111	68	68	111	111	68	
35-39	8	9	11	12	10	12	9	12	87	86	66	66	87	86	66	
40-44	10	11	10	12	9	11	9	12	88	88	62	62	88	88	62	
45-49	6	7	8	9	8	9	8	10	58	58	49	49	58	58	49	
50-54	12	1	9	1	13	1	14	1	79	6	66	5	79	6	66	
55-59	12	8	8	5	12	8	10	7	86	50	56	32	86	50	56	
Batı Karadeniz	12	13	11	11	12	11	12	12	115	103	79	68	115	103	79	
15-19	12	14	13	14	12	14	10	12	135	130	93	88	135	130	93	
20-24	11	12	14	15	11	13	12	14	121	115	97	90	121	115	97	
25-29	12	14	12	14	11	14	10	13	109	107	84	84	109	107	84	
30-34	10	11	11	12	10	13	10	12	98	92	79	76	98	92	79	
35-39	11	14	13	15	10	13	12	15	88	88	92	92	88	88	92	
40-44	10	12	10	12	10	12	10	13	88	88	92	92	88	88	92	
45-49	11	14	13	15	10	13	12	15	88	88	92	92	88	88	92	
50-54	10	12	10	12	10	12	10	13	88	88	92	92	88	88	92	
55-59	10	12	10	12	10	12	10	13	88	88	92	92	88	88	92	

Ek Tablo A4.2 (devam) Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nın yaş yapılarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm ve evlenmiş kadınların 5'li yaş gruplarına göre yüzde dağılımı, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014

Yaş grubu	TKAA 2014															
	TKAA 2008			Kalibrasyonsuz ağırlık			Bölge-yaş kalibrasyonu ¹			Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²			TKAA 2008		TKAA 2014	
	Tüm Kadınlar	Evlenmiş Kadınlar	Tüm Kadınlar	Tüm Kadınlar	Evlenmiş Kadınlar	Tüm Kadınlar	Evlenmiş Kadınlar	Tüm Kadınlar	Evlenmiş Kadınlar	Tüm Kadınlar	Evlenmiş Kadınlar	Tüm Kadınlar	Evlenmiş Kadınlar	Tüm Kadınlar	Evlenmiş Kadınlar	
Doğu Karadeniz	15-19	14	2	7	0	13	1	11	1	105	10	37	2			
	20-24	12	10	8	4	12	7	12	6	109	72	46	20			
	25-29	11	13	11	11	11	13	10	11	134	122	58	51			
	30-34	12	15	17	18	11	14	13	16	148	142	91	85			
	35-39	11	12	14	16	11	13	13	15	139	130	80	75			
40-44	12	14	12	13	11	14	11	13	124	119	68	65				
45-49	11	13	11	12	11	13	10	11	114	111	63	60				
50-54	10	11	12	14	10	13	11	14	98	96	70	68				
55-59	8	10	9	11	10	13	10	12	75	72	54	54				
15-19	20	3	12	1	18	2	18	2	156	23	82	8				
20-24	17	16	13	11	16	14	18	15	173	118	89	59				
25-29	14	18	14	15	14	16	13	15	194	181	92	83				
30-34	14	17	17	20	13	16	13	16	200	195	113	108				
35-39	11	15	11	13	10	13	9	12	173	169	74	70				
40-44	8	10	13	15	9	12	11	14	116	113	84	82				
45-49	6	8	9	11	8	10	8	10	78	76	60	59				
50-54	6	8	7	8	7	9	6	8	70	70	45	44				
55-59	4	5	4	5	6	8	4	6	55	55	27	27				
15-19	23	5	14	1	18	1	20	2	196	27	84	5				
20-24	18	18	13	8	16	10	17	11	183	124	83	37				
25-29	15	19	15	17	14	16	14	17	233	206	97	81				
30-34	13	17	14	18	13	18	11	16	222	201	91	87				
35-39	9	12	13	17	10	14	11	16	152	143	83	79				
40-44	7	10	11	14	9	13	10	14	105	100	70	68				
45-49	6	8	10	12	8	10	8	11	79	78	60	57				
50-54	5	7	5	7	7	9	5	7	67	65	31	31				
55-59	3	5	4	6	6	8	4	6	50	50	26	26				

Ek Tablo A4.3 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'ndan elde edilen yaşam boyu fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma yüzdeleri: 15-59 yaşları arasındaki evlenmiş kadınlar, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014

	TKAA 2014											
	TKAA 2008						Kalibrasyonsuz ağırlik					
	Fiziksel %	Cinsel %	Fiziksel şiddet ağırlıksız payda	Cinsel şiddet ağırlıksız payda	Fiziksel %	Cinsel %	Bölge yaş kalibrasyon	Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²	Fiziksel %	Cinsel %	Fiziksel şiddet ağırlıksız payda	Cinsel şiddet ağırlıksız payda
İstanbul	36,7	11,2	691	691	36,3	12,9	35,7	13,2	35,7	12,9	583	580
Batı Marmara	24,6	8,7	859	859	29,7	11,6	29,9	11,6	29,9	11,5	557	559
Ege	31,3	13,9	848	848	37,0	12,0	36,6	12,0	36,8	12,1	538	538
Doğu Marmara	36,5	12,8	822	822	30,3	10,6	30,2	10,8	30,7	10,8	612	612
Batı Anadolu	42,2	15,5	915	915	42,2	15,0	41,7	14,3	41,6	14,5	377	377
Akdeniz	41,6	15,9	964	964	36,5	11,8	36,8	12,3	36,8	12,1	529	529
Orta Anadolu	49,5	22,8	887	887	42,8	9,9	41,6	9,6	41,7	9,5	531	529
Batı Karadeniz	42,9	17,5	779	779	34,3	9,9	34,1	9,8	34,3	9,7	607	606
Doğu Karadeniz	38,0	17,6	874	874	26,8	9,9	26,7	9,6	27,0	9,9	480	480
Kuzeydoğu Anadolu	53,2	29,5	1.000	1.000	38,6	16,2	38,5	16,5	38,0	16,1	540	540
Ortadoğu Anadolu	47,1	19,7	994	994	32,2	10,9	32,0	11,1	31,3	10,6	470	471
Güneydoğu Anadolu	47,7	19,7	1.165	1.165	32,5	11,4	32,4	11,5	31,8	11,3	460	460
Türkiye	39,3	15,3	10.798	10.798	35,5	12,0	35,4	12,1	35,3	12,0	6.284	6.281

¹ Örnekleme ağırlığının ADNKS 2013'ten elde edilen, kadınların bölgeye göre 5'li yaş grubu nüfuslarıyla kalibre edilmesiyile elde edilen bulgular.

² Örnekleme ağırlığının ADNKS 2013'ten elde edilen, kadınların Türkiye genelinde 5'li yaş grubu nüfuslarıyla kalibre edilmesiyile elde edilen bulgular.

Ek Tablo A4.4 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'ndan elde edilen son 12 ayda fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalma yüzdeleri: 15-59 yaşları arasındaki evlenmiş kadınlar, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014

	TKAA 2014															
	TKAA 2008				Kalibrasyonsuz ağırlık				Bölgeler yaş kalibrasyonu				Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu			
	Son 12 ayda fiziksel %	Son 12 ayda cinsel %	Fiziksel şiddet ağırlıklı payda	Cinsel şiddet ağırlıklı payda	Son 12 ayda fiziksel %	Son 12 ayda cinsel %	Son 12 ayda fiziksel %	Son 12 ayda cinsel %	Son 12 ayda fiziksel %	Son 12 ayda cinsel %	Son 12 ayda fiziksel %	Son 12 ayda cinsel %	Fiziksel şiddet ağırlıklı payda	Cinsel şiddet ağırlıklı payda		
İstanbul	8,1	4,7	691	691	7,5	5,7	7,5	5,7	9,8	3,9	3,7	5,8	581	579		
Batı Marmara	6,0	4,3	859	859	8,9	3,7	9,8	3,9	9,2	5,4	3,7	5,4	552	558		
Ege	5,3	4,1	848	848	8,7	5,5	9,2	5,4	6,1	4,2	4,1	5,4	536	538		
Doğu Marmara	7,2	5,8	822	822	5,4	4,0	6,1	4,2	10,0	5,5	5,6	5,6	376	376		
Batı Anadolu	11,6	6,5	915	915	9,1	5,3	10,1	5,5	10,5	3,2	3,2	5,4	526	529		
Akdeniz	11,9	6,5	964	964	10,6	3,4	10,5	3,2	9,0	4,4	4,2	5,4	518	523		
Orta Anadolu	13,5	11,0	887	887	8,3	4,3	9,0	4,4	7,0	5,3	5,5	6,03	603	605		
Batı Karadeniz	7,9	6,7	779	779	6,5	5,6	7,0	5,3	8,3	8,3	8,3	477	479	479		
Doğu Karadeniz	6,5	7,8	874	874	8,3	8,3	8,3	8,3	7,2	5,4	5,3	538	539	539		
Kuzeydoğu Anadolu	17,8	19,4	1.000	1.000	7,1	5,3	7,2	5,4	7,5	6,8	6,9	458	469	469		
Ortaoğu Anadolu	14,6	12,1	994	994	7,9	7,2	7,5	6,8	8,2	5,3	5,3	450	457	457		
Güneydoğu Anadolu	19,2	13,0	1.165	1.165	8,2	5,3	8,4	5,3	8,4	5,3	5,3	6.226	6.263	6.263		
Türkiye	9,9	7,0	107.98	107.98	8,2	5,3	8,4	5,3	8,4	5,3	5,3	6.226	6.263	6.263		

¹ Örnekleme ağırlığının ADNKS 2013'ten elde edilen, kadınların bölgeye göre 5'li yaş grubu nüfuslarıyla kalibre edilmesiyile elde edilen bulgular.

² Örnekleme ağırlığının ADNKS 2013'ten elde edilen, kadınların Türkiye genelinde 5'li yaş grubu nüfuslarıyla kalibre edilmesiyile elde edilen bulgular.

Ek Tablo A4.5 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nda Görüşülen Kadınların Eğitim Durumlarının Karşılaştırılması: 15-59 Yaşları Arasındaki Tüm Kadınların Eğitim Düzeylerine Göre Yüzde Dağılımı, NUTS 1 Bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014

	Eğitimi yok/İlköğretim birinci kademeyi bitirmemiş						İlköğretim birinci kademe							
	TKAA 2014			TKAA 2014			TKAA 2014			TKAA 2014				
	TKAA 2008	Kalibrasyonsuz ağırlık	Bölge yaş kalibrasyonu ¹	Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²	TKAA 2008	Kalibrasyonsuz ağırlık	Bölge yaş kalibrasyonu ¹	Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²	TKAA 2008	Kalibrasyonsuz ağırlık	Bölge yaş kalibrasyonu ¹	Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²	2008 ağırlıksız payda	2014 ağırlıksız payda
İstanbul	14,1	13,2	13,3	13,1	46,0	38,8	36,4	35,5	46,0	38,8	36,4	35,5	805	692
Batı Marmara	8,2	9,5	9,2	9,4	55,1	51,8	47,2	49,1	55,1	51,8	47,2	49,1	963	634
Ege	12,9	10,1	9,6	9,8	42,3	45,6	41,9	42,6	42,3	45,6	41,9	42,6	989	619
Doğu Marmara	14,5	10,1	9,0	9,6	50,1	46,0	41,2	43,0	50,1	46,0	41,2	43,0	947	693
Batı Anadolu	9,3	9,7	9,3	9,1	41,1	37,7	34,4	35,0	41,1	37,7	34,4	35,0	1.069	433
Akdeniz	15,9	14,0	12,5	13,6	41,9	40,1	35,5	37,0	41,9	40,1	35,5	37,0	1.151	603
Orta Anadolu	24,4	14,2	13,5	13,6	43,6	43,4	40,2	39,4	43,6	43,4	40,2	39,4	988	620
Batı Karadeniz	14,7	12,4	11,4	12,1	50,0	48,8	44,3	43,8	50,0	48,8	44,3	43,8	919	719
Doğu Karadeniz	22,2	14,2	13,6	13,9	37,1	45,0	39,4	41,3	37,1	45,0	39,4	41,3	1.046	567
Kuzeydoğu Anadolu	36,1	34,1	33,2	31,9	37,0	39,6	36,4	36,4	37,0	39,6	36,4	36,4	1.215	666
Ortadoğu Anadolu	44,0	36,8	36,4	34,5	30,0	30,2	28,2	27,5	30,0	30,2	28,2	27,5	1.287	625
Güneydoğu Anadolu	45,1	36,9	35,8	34,4	29,3	31,6	29,2	29,2	29,3	31,6	29,2	29,2	1.416	588
Türkiye	18,7	16,1	15,7	15,6	42,8	40,9	37,4	37,6	42,8	40,9	37,4	37,6	12.795	7.459

Ek Tablo A4.5 (devam). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nda görüülen kadınların eğitim durumlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların eğitim düzeylerine göre yüzde dağılımı, NUTS 1 bölgeleri ve Türkiye, Türkiye 2014

	Lise ve üzeri									
	Ortaokul					Lise ve üzeri				
	TKAA 2008	TKAA 2014	TKAA 2014	Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²	TKAA 2008	TKAA 2014	TKAA 2014	Genel TR düzeyi yaş kalibrasyonu ²	2008	2014
İstanbul	15,4	18,4	21,1	22,0	24,4	29,6	29,2	29,4	805	692
Batı Marmara	15,5	14,1	18,5	16,8	21,2	24,6	25,1	24,8	963	634
Ege	16,6	13,3	16,5	16,0	28,2	31,0	32,0	31,6	989	619
Doğu Marmara	14,0	19,2	24,2	22,9	21,4	24,7	25,6	24,5	947	693
Batı Anadolu	16,6	16,1	19,8	19,3	33,0	36,5	36,5	36,6	1.069	433
Akdeniz	14,2	17,8	23,8	21,5	27,9	28,1	28,2	27,9	1.151	603
Orta Anadolu	16,7	18,9	21,9	22,8	15,3	23,5	24,3	24,2	988	620
Batı Karadeniz	16,7	16,0	20,1	20,4	18,6	22,8	24,2	23,8	919	719
Doğu Karadeniz	17,2	16,0	20,2	18,7	23,5	24,8	26,7	26,2	1.046	567
Kuzeydoğu Anadolu	13,5	15,5	19,5	20,4	13,5	10,8	10,9	11,2	1.215	666
Ortadoğu Anadolu	13,5	16,4	18,6	20,5	12,5	16,6	16,8	17,5	1.287	625
Güneydoğu Anadolu	12,5	17,3	20,6	21,4	13,1	14,2	14,4	15,0	1.416	588
Türkiye	15,2	16,9	20,4	20,5	23,3	26,1	26,4	26,3	12.795	7.459

¹ Örnekleme ağırlığının ADNKS 2013'ten elde edilen, kadınların bölgeye göre 5'li yaş grubu nüfuslarıyla kalibre edilmesiyile elde edilen bulgular.

² Örnekleme ağırlığının ADNKS 2013'ten elde edilen, kadınların Türkiye genelinde 5'li yaş grubu nüfusuyla kalibre edilmesiyile elde edilen bulgular.

Ek Tablo A4.6 Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları’nda görüşülen kadınların cevaplama oranlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların bölgelere göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014

	TKAA 2008			TKAA 2014		
	Seçilen kadın sayısı	Görüşülen kadın sayısı	Cevaplama oranı	Seçilen kadın sayısı	Görüşülen kadın sayısı	Cevaplama oranı
İstanbul	1.018	805	79,1	890	692	77,8
Batı Marmara	1.101	963	87,5	727	634	87,2
Ege	1.153	989	85,8	706	619	87,7
Doğu Marmara	1.106	947	85,6	831	694	83,5
Batı Anadolu	1.204	1.069	88,8	603	434	72,0
Akdeniz	1.291	1.151	89,2	748	604	80,7
Orta Anadolu	1.169	988	84,5	743	620	83,4
Batı Karadeniz	1.102	919	83,4	840	719	85,6
Doğu Karadeniz	1.252	1.046	83,5	694	567	81,7
Kuzeydoğu Anadolu	1.375	1.215	88,4	758	666	87,9
Ortadoğu Anadolu	1.489	1.287	86,4	752	625	83,1
Güneydoğu Anadolu	1.594	1.416	88,8	668	588	88,0
Türkiye	14.854	12.795	86,1	8.960	7.462	83,3

Ek Tablo A4.7 Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları’nda görüşülen kadınların cevaplama oranlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların 5’li yaş gruplarına göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014

	TKAA 2008			TKAA 2014		
	Seçilen kadın sayısı	Görüşülen kadın sayısı	Cevaplama oranı	Seçilen kadın sayısı	Görüşülen kadın sayısı	Cevaplama oranı
15-19	1.596	1.314	82,3	842	664	78,9
20-24	1.756	1.469	83,7	895	705	78,8
25-29	2.228	1.970	88,4	1.168	968	82,9
30-34	2.170	1.954	90,0	1.375	1.174	85,4
35-39	1.989	1.720	86,5	1.160	987	85,1
40-44	1.622	1.381	85,1	1.064	904	85,0
45-49	1.406	1.196	85,1	951	812	85,4
50-54	1.157	976	84,4	852	711	83,5
55-59	930	815	87,6	650	537	82,6
Türkiye	1.4854	1.2795	86,1	8.960	7.462	83,3

Ek Tablo A4.8 Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'nda görüşülen kadınların cevaplama oranlarının karşılaştırılması: 15-59 yaşları arasındaki tüm kadınların eğitim durumuna göre yüzde dağılımı, Türkiye 2014

	TKAA 2008			TKAA 2014		
	Seçilen kadın sayısı	Görüşülen kadın sayısı	Cevaplama oranı	Seçilen kadın sayısı	Görüşülen kadın sayısı	Cevaplama oranı
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	3.421	2.912	85,1	1.618	1.367	84,5
İlkokul	6.136	5.475	89,2	3.583	3.128	87,3
Ortaokul	2.001	1.713	85,6	1.512	1.240	82,0
Lise ve üzeri	3.255	2.675	82,2	2.235	1.726	77,2
Bilmiyor	0	0	0,0	6	0	0,0
Toplam¹	14.813	12.775	86,2	8.954	7.461	83,3

¹ Eğitim değişkenindeki eksik veriler nedeniyle Türkiye toplamıyla birebir örtüşmeyebilir.

EK B.

BÖLÜMLERİN EKLERİ

Ek B1

**Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele: Şiddet
Mağdurlarına Hizmet Veren Kurum ve Kuruluşlar**

Ek B1. Aile içi ve kadına yönelik şiddetle mücadele: Şiddet mağdurlarına hizmet veren kurum ve kuruluşlar

A. AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI

■ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl Müdürlükleri

Tüm Türkiye genelinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı olarak çalışan il müdürlükleri, varsa ilçe müdürlükleri kadına yönelik şiddetle mücadele konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunmaktadır. Şiddet mağdurlarının ya da yakınlarının doğrudan başvuruları kabul edilmekte ve müracaatları sonucunda ilgili kurum ve kuruluşlara görevli sosyal çalışma görevlileri tarafından gerekli yönlendirilmeler yapılmaktadır.

■ Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM)

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 14. maddesinde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin (ŞÖNİM) açılacağı hükme bağlanmış olup; bu merkezlerin hizmete açılması ile yürüteceği hizmet ve faaliyetler ilgili kanun ile düzenlenmiştir¹. Şiddet olgusunun nedenleri, varlığı ve sonuçları ile tek elden ve çok yönlü mücadele edilebileceği düşüncesi ŞÖNİM'in kurulması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

ŞÖNİM gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını tek kapı sistemi ile yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten, insan onuruna yaraşır etkili ve süratli hizmet sunumu sağlayan, kadının ekonomik, psikolojik, hukuki ve sosyal olarak güçlendirilmesi odaklı merkezlerdir. Merkezlerin çalışma usul ve esaslarını belirleyecek yönetmelik çalışmalarına devam edilmektedir.

ŞÖNİM 14 pilot ilde (Ankara, Adana, Antalya, Bursa, Denizli, Diyarbakır, Gaziantep, İstanbul, İzmir, Malatya, Mersin, Samsun, Şanlıurfa, Trabzon) hizmete açılmış olup pilot illerin belirlenmesinde bu illerin nüfus yoğunluğu, kadın konukevi ve ilk kabul birimlerinin bulunması, verilere göre aile içi şiddetin yoğun olarak yaşanması ve emniyet teknik alt yapısının yeterli olması kriter olarak değerlendirilmiştir. Söz konusu merkezlerin şiddetin önlenmesi bakımından bilinçlendirme ve yönlendirme, korunan kişilere destek sağlanması bakımından mağdur desteği ve danışmanlık, şiddet uygulayana yönelik rehabilitasyon ile mağdurların topluma entegrasyonunu sağlayıcı tedbirleri geliştirme görevleri bulunmaktadır. ŞÖNİM'de hizmetin etkin bir biçimde sunumunda psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog, çocuk gelişimcisi gibi

¹ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2013). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul Sözleşmesi (11.05.2011), 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik. Ankara: KSGM.

meslek elemanları ile sağlık personeli ve idari personel hizmet vermektedir. Kadına yönelik Şiddetle m¼cadele alanında hizmet veren ilgili kamu kurum ve kuruluş personellerinden polis, hemŐire, avukat ve eğitimciler de ŞÖNİM'de yarı zamanlı/ tam zamanlı görev yapmakta olup, Şiddet mağdurunun ihtiyaç duyduğu destek, iş birliği içinde tek elden sağlanmaktadır.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önleneğine Dair Kanun'un 15. ve 16. maddelerinde korunan kişi ve Şiddet uygulayana yönelik Şiddet Önlene ve İzleme Merkezlerinde yürüt¼lecek hizmetler üç ana baŐlıkta belirlenmiŐtir²:

1. Şiddetin önlene ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler,
2. Şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler,
3. Şiddet uygulayan/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetlerdir.

Şiddetin önlene ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler:

Hizmetler kapsamında koruyucu ve önleyici tedbir kararları ile zorlama hapsinin verilmesine ve uygulanmasına ilişkin veri toplanarak bilgi bankası oluŐturulmakta ve tedbir kararlarının sicili tutulmaktadır. Ayrıca korunan kişiye verilen barınma, geçici maddi yardım, sağlık, adli yardım hizmetleri ve diğer hizmetler koordine edilmektedir. Gereki hâllerde tedbir kararlarının alınmasına ve uygulanmasına yönelik başvurularda bulunulmaktadır. 6284 sayılı Kanun kapsamındaki Şiddetin sonlandırılmasına yönelik programlar hazırlanması ve uygulanması da söz konusudur. Bakanlık bünyesinde kurulan çağrı merkezinin bu Kanun'un amacına uygun olarak yaygınlaştırılması ve yapılan m¼racaatların izlenmesini sağlamak ve Şiddetin sonlandırılması için çalışan ilgili sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak da Şiddetin önleneğine yönelik hizmetler arasındadır.

Şiddet mağduru kişilere yönelik hizmetler:

Şiddet mağduru kişilere yönelik, barınma yeri, geçici maddi yardım, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, hayati tehlikenin bulunması hâlinde geçici koruma altına alınmasının takibi ve izlenmesi, kreş yardımı, hukuki destek, tıbbi destek, istihdama yönelik destek, çocuklar için burs, eğitim-öğretim konusunda destek hizmetleri verilmektedir.

Şiddet mağdurlarının bu hizmetlerden yararlanabilmeleri; kurumlar aracılığıyla, üç¼nc¼ kişinin ihbarı ile ya da kişisel başvuru ile gerçekteŐtirilmektedir. Bu başvurular meslek elemanları tarafından güvenli bir ortamda ve özel görüşmeler gerçekteŐtirilerek değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeler sonucunda Şartları doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunanlar ve hayati tehlikesi olduğu tespit edilenler doğrudan konukevine yerleŐtirilmekte, ilde konukevi bulunmaması/

² Şiddet Önlene ve İzleme Merkezleri (2012, Aralık). <<http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/19459/KOZA-SIDDET-ONLEME-VE-IZLEME-MERKEZLERI>> (2014, Temmuz 06).

kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda ise ilk kabul birimine kabul edilerek uygun sosyal hizmet modeli belirlenmektedir.

Şiddet mağdurlarına yönelik sağlık kontrolü dışındaki tüm hizmetler merkezde verilmekte, şiddet mağdurları, sağlık raporlarının alınması ve tedavileri sürecinde sağlık kuruluşlarından öncelikli olarak yararlandırılmaktadır.

Sığınma ihtiyacı olmayan kadınlara ise uygun yönlendirme ve rehberlik çalışmaları yapılarak, kadına ilişkin bilgiler dosyalanıp veri bankasına işlenmektedir. Barınma haricinde ihtiyacı olduğu tespit edilen kadın için koruma tedbir kararı yönünde müracaat; resen, korunan kişinin ya da kolluk görevlilerinin veya Bakanlığın talebi üzerine yapılmaktadır. Tedbir kararı verilmemesi hâlinde ise ŞÖNİM/Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü avukatı aracılığı ile adli yargıya itirazda bulunmaktadır.

Şiddet uygulayana/uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik hizmetler:

Şiddet uygulayana yönelik hizmetler hâkim kararına istinaden şiddet uygulayan kişi hakkında ayrıntılı sosyal araştırma raporu hazırlama; karar makamlarının talebi hâlinde, alınan tedbirin kişi üzerindeki etkilerine dair rapor hazırlama; şiddet uygulayana eğitim ve rehabilitasyon programlarına yönlendirme; sağlık kuruluşundan muayene veya tedavi almalarını sağlama ve takiplerini yapma ile kişisel gelişim ve meslek edindirme kurslarına yönlendirmeyi içermektedir.

Şiddet uygulayana yönelik koruyucu, önleyici, eğitici, geliştirici, rehberlik ve farkındalık artırıcı sosyal hizmet faaliyetleri kapsamında "Öfke Kontrolü ve Şiddet Konusunda Farkındalık Sağlanması" programlarının oluşturulması ve uygulanmasına yönelik hizmetler sürdürülmektedir.

Gerek şiddet mağduruna gerek şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişilere sunulan hizmetler ile şiddetin önlenmesi ve tedbir kararlarının izlenmesine yönelik hizmetler ŞÖNİM bünyesinde kurulması planlanan koordinasyon, psikosozyal destek, hukuki destek, eğitim destek, sağlık destek ve çağrı destek birimleri tarafından yerine getirilmektedir.

Bu merkezlerde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının personelinin yanı sıra Sağlık, İçişleri, Milli Eğitim, Çalışma bakanlıkları personeli ile barolar, üniversite ve sivil toplum kuruluşları temsilcileri de görev yapmaktadır.

■ Kadın Konukevleri

Şiddetle mücadelede kurumsal hizmet birimlerinden biri olan kadın konukevleri, şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik mekanizmaların başında gelmekte olup, kadın konukevlerinde hizmetler, 05 Ocak 2013 tarih ve

28519 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik" kapsamında yürütülmektedir³.

Kadın Konukevleri; fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların, şiddetten korunması, psikososyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi ve bu dönemde kadınların varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanmak suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır.

Kadın konukevlerinde; kadınların durumlarının, aileleri ya da eşleri ile olan anlaşmazlıklarının incelenmesi ve sorunlarının giderilmesine yönelik mesleki çalışmalar ile birlikte kadın ve çocuklara doğrudan ya da ilgili kuruluşlara yönlendirmek suretiyle güvenlik, danışmanlık, tıbbi destek, geçici maddi yardım, kreş, mesleki eğitim kursu, grup çalışmaları, çocuklar için burs, sosyal, sanatsal ve sportif faaliyetler vb. alanlarda destek sunulmaktadır. Kadın konukevlerinden ayrılan kadınların izlenmesine yönelik hizmetler il müdürlükleri ya da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri tarafından yerine getirilmektedir.

■ İlk Kabul Birimi

İlk kabul birimi, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine ya da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerine başvuran kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, psikososyal ve ekonomik durumlarının incelendiği, geçici kabulleri yapılarak iki haftaya kadar kalabilecekleri birimdir. Şiddet mağduru kadın ilde konukevi bulunmaması/kapasitesinin yeterli olmaması veya kadının şartlarının doğrudan konukevine yerleşmeye uygun bulunmaması durumunda ilk kabul birimine kabul edilir. Meslek elemanları tarafından yapılan ilk gözlem sonucuna göre uygun sosyal hizmet modeli/yapılacak işlemler belirlenir. İlk kabul birimleri, özellikle kadın nüfusunun fazla olduğu büyük illerde, şiddet mağduru kadınlar ile sosyal ve ekonomik yoksunluk içerisinde bulunan kadınları birbirinden ayırarak, doğru sosyal hizmet modelinin uygulanması amacıyla oluşturulan kuruluşlardır.

■ ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk, Engelli Danışma Hattı

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İletişim Merkezi tarafından 11 Eylül 2012 tarihinde Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğine bağlı olarak Gaziantep'te hizmete açılan

ALO 183 danışma hattı, ücretsiz olarak 7 gün 24 saat aktif bir şekilde hizmet vermektedir. Bu hat aracılığıyla kadın, çocuk, engelli ve yaşlı, şehit yakınları ve gazilerle ilgili gelen çağrılar değerlendirilmekte ve çağrı merkezini arayan kişiler

³ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2013). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul Sözleşmesi (11.05.2011), 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik. Ankara: KSGM.

ya da yakınlarına rehberlik hizmetleri sunulmaktadır. Bu kapsamda ALO 183'ü arayan şiddet mağdurları ya da yakınları psikolojik, hukuki ve ekonomik destek için emniyet görevlileri, ŞÖNİM, aile danışma merkezleri, kadın konukevleri gibi ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirilmektedir. İstismar, ağır fiziksel şiddet, tehdit, töre ve namus cinayetleri gibi acil müdahale edilmesi gereken durumlarda çağrı merkezine yapılan ihbarlar değerlendirilip ildeki acil müdahale ekibi ve emniyet ya da jandarma görevlileri ile iletişime geçilmektedir.

B. ADALET BAKANLIĞI

■ Aile Mahkemeleri

9 Ocak 2003'te Resmî Gazete'de ilan edilen "Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun" çerçevesinde aile mahkemeleri Adalet Bakanlığınca Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak her ilde ve merkez nüfusu yüz binin üzerindeki her ilçede, tek hâkimli ve asliye mahkemesi derecesinde olmak üzere kurulmuştur⁴. Aile mahkemelerinde görevlendirilen hâkimlerin ve diğer çalışan sosyal çalışmacıların, psikologların ve pedagogların tercihen evli ve çocuk sahibi, otuz yaşını geçmiş ve aile hukuku alanından yüksek lisans eğitimi almış olmaları beklenmektedir. Aile mahkemelerinin görev alanında ailenin korunması amacıyla eşler arasında evlilik birliğini sarsabilecek hususlar konusunda eşleri uyarmak ve gerektiğinde uzlaştırmak, ailenin ekonomik varlığının korunması için gerekli tedbirleri almak, gerekli durumlarda kişileri resmî veya özel sağlık veya sosyal hizmet kurumlarına yerleştirilmeleri için karar almak, çocukların bakım ve gözetim masrafları için nafaka tedbirleri hakkında hüküm vermek ile bedensel ve zihinsel gelişimi tehlikede bulunan veya manen terk edilmiş çocukları anne ve babadan alarak bir aile yanına veya ilgili resmî ya da özel kurum ve kuruluşlara yerleşimini sağlamak gibi konular yer almaktadır. Aile mahkemeleri öncelikle ailenin birliğinin ve bütünlüğünün korunması amacıyla eşler ve çocuklar arasında karşılıklı sevgi, saygı ve hoşgörünün temin edilmesi ve mevcut anlaşmazlıkların sulh yoluyla çözümünü benimser.

Önce 4320 sayılı Ailenin Korunması Kanunu ve daha sonra yürürlüğe giren 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun kapsamında aile mahkemeleri kadına yönelik şiddetle mücadele alanında en önemli kurumlardan birisi olmuştur. Aile mahkemesi hâkimleri, şahsen ya da kolluk görevlileri, Cumhuriyet Başsavcılıkları, Bakanlık il müdürlükleri gibi diğer ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından yönlendirilen başvurular için şiddet uygulandığı hususunda delil veya belge aramaksızın "koruyucu ve önleyici" tedbir kararlarının alınmasında birinci derece

⁴ Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun. (09 Ocak 2003). Resmî Gazete, Sayı: 28489. <<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/01/20030118.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/01/20030118.htm>> (2014, Temmuz 04).

yetkilidirler⁵. "Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Yargı Mensuplarının Rolü Projesi" protokolü Nisan 2009 tarihinde Adalet Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı arasında imzalanmış ve bu çerçevede toplam 326 aile mahkemesi hâkimi ve cumhuriyet savcısının katılımıyla eğitim programları gerçekleştirilmiştir.

■ Cumhuriyet Başsavcılıkları

6284 sayılı Kanun yürürlüğe girmeden önce hâlihazırda mevcut olan 4320 sayılı Ailenin Korunması Kanunu kapsamında aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddetle mücadelede Kanun'un uluslararası sözleşmeler kıstas alındığında kısıtlı yorumlanması sonucu yürütülen uygulamalarla ilgili mevcut sorunları gidermek amacıyla 27.06.2011 tarihinde Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Aile İçi Şiddetle Mücadele Bürosu pilot bir uygulama olarak başlatılmıştır. Bu özel büro: (i) aynı veya farklı çatı altında yaşayan eş ve çocukların; (ii) aynı çatı altında yaşayan ve birlikte oturma iradesi ile hareket eden (kan ve sıhrî hısımlar) diğer aile bireylerinin; (iii) aynı evi karı-koca ilişkisi ile paylaşanların; (iv) evlilik birliği ya da beraberliği herhangi bir sebeple sona ermiş kişilerin arasında yaşanan şiddet olaylarını soruşturmakla görevlendirilmiştir⁶. Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu tarafından bu pilot uygulamanın tüm Türkiye'ye yayılması amacıyla 18/10/2011 tarihli 18 numaralı genelge kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddet konularında özel büroların kurulması karara bağlanmıştır. Büroda farklı uygulama olarak müracaat savcılığı, soruşturma savcılığı, infaz savcılığı bir arada çalışmakta ve büro içerisinde yürütülen tüm işlemler için istatistiki veriler tutulmaktadır. Tedbir kararlarının en kısa zamanda uygulanması için aile mahkemelerinden karar çıkar çıkmaz karar kolluk görevlilerine ibraz edilmektedir. Bu işlemde evrak bürokrasisini hızlandırmak amacıyla emniyet içerisinde özel görevlendirilen kolluk görevlileri sabah ve akşam birer kez adliyedeki bürodan tedbir kararlarını alıp merkeze iletmektedirler. Bu özel büronun bir diğer çalışma usulü farkı ise büroda ilgilenilen evrakların adliyede yer alan diğer evraklara karıştırılmadan ayrı tutularak işleme tabi tutulmasıdır. Böylece aile mahkemelerinden direkt olarak ilgili evraklar aile içi şiddet bürosuna teslim edilmektedir. Büroda görevli cumhuriyet savcıları tüm şahsi müracaatlarla, asayiş şubelerinden talep edilen soruşturmalarla ve evrak işlemleri ile bizzat ilgilenmektedirler ve adliyelerde genel uygulama olarak yapılan haftalık nöbet yerine günlük nöbet tutmaktadırlar. Cumhuriyet Savcılığınca soruşturma işlemleri ve tedbirler, Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) üzerinden elektronik ortamda ve fiziki ortamda birlikte yürütülmektedir.

⁵ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2013). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul sözleşmesi (11.05.2011), 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik. Ankara: KSGM.

⁶ T.C. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Bürosu (2014), <http://www.abgm.adalet.gov.tr/ppt/matra_son1.pdf> (2014, Temmuz 07)

■ Baroların Kadın Hakları Merkezleri

Barolar bünyesinde bağımsız olarak kurulan kadın hakları merkezleri aktif bir biçimde hem buldukları ilde hem de ülke genelinde kadın haklarının ihlaline ilişkin durumları izleyip kamuoyunu bilinçlendirme çalışmaları yürütmektedirler. Aynı zamanda yürürlükte olan yasalarda kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden ötürü deneyimledikleri engeller ve yasal boşluklarla ilgili resmî kurum veya kuruluşlara danışmanlık yapmaktadırlar. Birçok ilde barolar bünyesinde kurulan bu merkezler aynı zamanda yerel sivil toplum örgütleri, belediyeler, resmî kurum ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde projelerde sorumluluk alarak kadının toplumsal statüsünün iyileştirilmesi yönünde çabalar göstermektedirler. Bu kapsamda barolarda çalışan gönüllü avukatlar, kadınların kadın oldukları için yaşadıkları her türlü sorunla ilgili ücretsiz danışmanlık ve eğitim hizmeti vermekte, bilinçlendirme çalışmalarında görev almaktadırlar. Kadına yönelik aile içi şiddet alanında barolar şiddet mağduru kadınlara ve yakınlarına hukuki destek sağlamaktadırlar. Son dönemlerde bu çalışmaların en belirgin örneklerinden birisi Ankara Barosu tarafından Nisan 2011 tarihinde başlatılan Gelincik Projesi'dir. Bu proje ile fiziksel, cinsel ya da duygusal istismara uğrayan kadınların Gelincik çağrı hattı (444 43 06) üzerinden yedi gün yirmi dört saat ücretsiz bir biçimde baronun avukatlarına erişebilmeleri amaçlanmıştır. Gelincik merkezinde çalışan görevliler kadın ve çocuk hakları konusunda uzmanlaşmış, toplumsal cinsiyet eşitliği duyarlılığı olan ve şiddet mağduru kadınlara doğru yaklaşım sergileyebilecek avukatlardır⁷. Şiddet mağduruyla telefon üzerinden yapılan ilk görüşmeden sonra şiddet mağdurunun durumu tespit edilip eğer kendi imkânlarıyla baroya gelemiyorsa bir araçla kendisinin evinden alınıp Gelincik merkezine gelmesi sağlanmaktadır. Kadınların başvuruları sonucunda adli tıp kurumundan rapor alınması konusunda yardım edilmekte ve psikolojik destek sağlanmaktadır. Sonrasında şiddet mağdurunun rızası doğrultusunda Cumhuriyet Başsavcılığına şikâyet dilekçesinin yazılması ve sonrasında aile mahkemesine intikal eden davanın takibini Gelincik avukatları gönüllü bir şekilde üstlenmektedirler. 6284 sayılı Kanun kapsamında kurulan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) ile baroların kadın hakları merkezleri şiddet mağduru kadınlara hukuki destek sağlamak amacıyla iş birliği içerisinde çalışmaktadırlar.

C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

■ Valilikler, Kaymakamlıklar

Aile içi şiddet ve kadına yönelik şiddetle mücadelede valilikler ve kaymakamlıkların doğrudan başvuru makamı olarak önemli bir rolü vardır. Mülki amirler 6284 sayılı Kanun gereğince gecikmesi sakınca bulunan durumlarda şiddet mağduru kadının

7 Ankara Barosu. (2011). Gelincik Projesi. <<http://www.gelincikprojesi.com/AnaSayfa.aspx>> (2014, Temmuz 08).

talebi üzerine ya da ilgili kurumların yönlendirmesi üzerine resen bazı koruyucu tedbir kararlarını vermekle yetkilendirilmiştir. Bu kararlar şahsın kendisine ve varsa çocuklarına barınma olanağı sağlanması, ihtiyaç olması durumunda geçici maddi yardım tedbir kararının alınması, kişinin hayati tehlikesi bulunması hâlinde geçici koruma altına alınması, gerekli olduğu takdirde şiddet mağduru kadının çocuklarına kreş imkânı sağlanması ve son olarak psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesi olarak Kanun'da belirtilmiştir⁸. Buna ek olarak 4 Temmuz 2006 tarihli Başbakanlık Genelgesi, Kadına Yönelik Aile içi Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı, ve Aralık 2011 tarihli Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı arasında imzalanan iş birliği protokolü uyarınca il ve ilçelerde mülki amirlerin başkanlığında kadına yönelik şiddetle mücadele yerel eylem komitelerinin oluşturulması planlanmıştır. Türkiye genelinde birçok ilde aile içi şiddetle mücadelede istatistiki veri tutmak ve uygulamalar arasında koordinasyon sağlamak amacıyla kolluk görevlileri, milli eğitim müdürlüğü, sağlık müdürlüğü görevlileri, sivil toplum kuruluşları gibi bu alanda çalışan kurumların yetkililerinden oluşan bu komiteler aynı zamanda o ile ya da ilçeye özel stratejik eylem planı hazırlamaktadırlar.

■ Emniyet Genel Müdürlüğü

Aile içi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü 03 Kasım 2011 tarihinde Asayiş Dairesi Başkanlığı bünyesinde faaliyete geçmiştir. Mağdur odaklı yaklaşımı temel ilke olarak benimseyen kurum bünyesinde çalışanlara kadına yönelik şiddet konusunda duyarlılık ve farkındalık yaratmayı amaçlamaktadır. Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde illerde Cinayet Büro Amirlikleri, ilçelerde ise Asayiş Büro amirlikleri ile irtibat içerisinde çalışmalarını yürütmektedir⁹.

Şiddet mağdurlarının polise doğrudan, 155 Polis İmdat hattını arayarak ya da başka kişi ya da kurumların yönlendirmesi sonucu yaptıkları başvurular sonucunda kolluk görevlileri cumhuriyet savcısını bilgilendirir ve ilgili talimatlar doğrultusunda mağdurun ifadesi ve doktor raporu alınır. Başvuru sırasında "Aile içi ve Kadına Karşı Şiddet Olayları Kayıt Formu" doldurulmaktadır. Şiddet mağdurunun durumunun risk değerlendirmesi yapıldıktan sonra tedbir kararlarının alınmasının gecikmesi hâlinde sakıncalı olabilecek durumlar için yetkili amirler tarafından geçici korunma sağlanması, barınma tedbir kararı gibi koruyucu tedbir kararları resen alınabilmektedir. Buna ek olarak olay yeri incelemesi, tanık beyanlarının alınması, şiddet uyguladığı iddia edilen şüpheli kişinin yakalanması, ifadesinin alınması,

⁸ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2013). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul Sözleşmesi (11.05.2011). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik. Ankara: KSGM.

⁹ Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı, Aile içi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü Bilgilendirme Kitapçığı. <<http://www.asayis.pol.tr/SiteAssets/bulten/asayisbulten/aileicisiddet/index.html>> [2014, Temmuz 12]

gerektiği takdirde bu kişinin mağdurun yaşadığı konuttan uzaklaştırılması, konuta tapu şerhi gerekiyorsa işlemleri ile ilgilenilmesi, olayın ŞÖNİM'e bildirilmesi ve savcılığa sevk gibi diğer sorumlulukları da vardır.

6284 sayılı Kanun'a ilişkin uygulama yönetmeliğinin 35/5 maddesinde şiddet uygulayan hakkında verilen önleyici tedbir kararlarının uygulanmasının kontrolünün kolluk görevlileri tarafından nasıl yapılacağı belirtilmektedir. Buna göre; kolluk görevlilerinin koruma altındaki kişinin yaşadığı konutu haftada en az bir kere ziyaret etmesi; kişinin tüm yakınları ile iletişim hâlinde olması; komşularının, mahâllenin muhtarının bilgisine başvurması ve kişinin yaşadığı konutun etrafında araştırma yapması gibi sorumlulukları bulunmaktadır. Tedbir kararlarının ihlali durumunda polis tutanak tutarak durumu Cumhuriyet Başsavcılığına bildirmekle yükümlüdür. Bu kapsamda şiddet uygulayan kişinin zorlama hapsine karar verilir.

6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un 12. maddesinde yer alan teknik yöntemlerle takip hususu temel alınarak İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü arasında "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Elektronik Destek Teknolojilerinin Kullanılmasına Yönelik Pilot Uygulama İş birliği" protokolü imzalanmıştır. Bu çerçevede güvenlik butonu uygulaması ilk olarak Adana ve Bursa illerinde faaliyete geçmiştir. Şiddet mağduru tehlike anında bu butona bastığında konumunu bildiren sesli uyarı ALO 155'e iletilmekte ve kişiye en yakın polis ekibi yönlendirilmektedir. Mahkeme kararı doğrultusunda şiddet mağdurlarının rızası alınarak uygun görülen kimlik değişimi ile ilgili işlemler İçişleri Bakanlığının yetkilendirmesiyle Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı tarafından gerçekleştirilmektedir.

"Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesinde Polisin Rolü ve Uygulanacak Prosedürler Eğitimi Projesi" protokolü kapsamında hâlihazırda yaklaşık yetmiş bin personele aile içi şiddet, toplumsal cinsiyet eşitliği, yeni yasal düzenlemeler ve bu kapsamda şiddet mağdurlarına yaklaşım konularında hizmet içi eğitimler verilmiştir. Son olarak 6 Şubat 2014 tarihinde Türkiye genelinde Polis merkezi amirliğinde görevli olan kişilere 6284 sayılı Kanun'un uygulama yönetmeliği ve kolluk uygulamaları hakkında dijital ortamda akıllı sınıf üzerinden eğitim verilmiştir. Bu eğitim ve önceki eğitimlerin bilgileri POL-NET üzerinden kullanıcıların istifadesine sunulmuştur.

■ Jandarma Genel Komutanlığı

12 Nisan 2012 tarihinde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı arasında "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Kapsamında Sunulan Hizmetlerde Kurumsal Kapasitenin Geliştirilmesine, İş birliği yapılmasına ve Eş güdümün Arttırılmasına Dair Protokol" imzalanmıştır. Bu protokolle beraber kadına yönelik şiddetin önlenmesi ve aile içi şiddetle mücadele

kapsamında 16.04.2012 tarihinde Jandarma Genel Komutanlığı Karargâhında Aile içi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü kurulmuştur. İl Jandarma Komutanlıklarında “Çocuk ve Kadın Kısım Amirliği” faaliyete geçmiş ve il, ilçe ve jandarma karakol komutanlıklarında çocuk ve kadın suçları işlem astsubayı görevlendirilmiştir¹⁰. Şiddet mağduru kadınlar ya da yakınları jandarma karakollarına başvuru yaparak ya da ALO 156 Jandarmayı arayarak geçici koruma kararı, barınma ihtiyacının karşılanması gibi tedbir kararlarının alınması, diğer kurum ve kuruluşlara yönlendirilme, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri alabilmektedirler.

D. SAĞLIK BAKANLIĞI

▪ Sağlık Kuruluşları

Sağlık Bakanlığı ve Bakanlığa bağlı sağlık kuruluşlarında kadına yönelik şiddetle mücadele etmek amacıyla çalışmalar diğer resmî kurumlar ve kuruluşlarla iş birliği içerisinde yürütülmeye başlamıştır. Bu kapsamda temel ilkeler aile içi şiddete uğrayan kadına yönelik hizmetleri temel sağlık hizmetlerine entegre etmek; aile içi şiddete uğrayan kadına tanı ve tedavi sürecinde sağlık personelinin duyarlılığını ve yeterliliğini geliştirmek, şiddet mağduru kadınlara yönelik kayıt bildirim ve izleme mekanizması oluşturmak ve toplum bilinçlendirme çalışmalarına katkıda bulunmaktır¹¹. Bu kapsamda, aile içi şiddetin bir sağlık sorunu olarak tanınması ve şiddete maruz kalan kadınların erken tanısı ve tedavi sürecinde gerekli fiziksel, psikolojik ve sosyal desteğin sağlanabilmesi için gerekli olan rehberlik ve danışmanlık hizmetini yerine getirebilecek ve şiddet gören kadına yaklaşımında toplumsal cinsiyet eşitliği bilincine sahip, hassas sağlık personelinin bulunması öncelik verilen alanlardır. Bunu gerçekleştirmek amacıyla kadına yönelik şiddetle mücadelede sağlık personelinin rolü ve uygulanacak prosedürlerle ilgili hizmet içi eğitimler 2009 yılından itibaren vermeye başlanmıştır. Şiddet mağduru kadınlar yaşadıkları yerde kendilerine en yakın olan sağlık ocağı, aile hekimi ya da hastanelerin acil bölümleri gibi sağlık kuruluşuna tedavi ve psikososyal destek almak için başvurabilirler. Aile içi şiddete uğrayan kadının sağlık kuruluşuna başvurusu sonucu tespit edilmesi durumunda kadının şiddet öyküsünün alınması; tıbbi tanı, tedavi ve izlem yapılması; risk değerlendirmesi yapılması; güvenlik planının geliştirilmesi, şiddet mağdurunun bilgilendirilmesi ile koruma ve destek hizmetlerine yönlendirilmesi, kayıt ve bildirimini yapılması ilgili sağlık personelinin sorumluluğu altındadır. Bu süreçte sağlık görevlileri aile içi şiddet kayıt formunun doldurulmasını sağlayıp, hastane polisine bildirim yaparlar ve rapor düzenleme, risk değerlendirmesi ve gerekli durumlarda şiddet mağdurunun diğer sağlık kuruluşlarına sevki ile ilgilendirirler.

¹⁰ T.C. İçişleri Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı (JGK), Asayiş Daire Başkanlığı, Aile içi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü. (2014). 2013 yılında meydana gelen aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve çocuk suçlarının değerlendirilmesi. <http://www.jandarma.gov.tr/asayis/Aile_Cocuk/aile_ici_siddet_2013.pdf> (2014, Temmuz 10).

¹¹ T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008). Kadına Yönelik Aile içi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri. <http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/eski_site/Pdf/02%20KYAIS%20Mucadelede%20Saglik%20Hizmetleri.pdf> (2014, Temmuz 12).

E. YEREL YÖNETİMLER

■ Belediye Kadın Danışma Merkezleri

Belediyeler bünyesinde kurulan kadın danışma merkezlerinde şiddet mağduru kadınlar ya da yakınları için gerekli olan rehberlik ve danışmanlık hizmetleri sunulmaktadır. Bu merkezler kadınlara ve çocuklarına ücretsiz psikolojik, hukuki ve gerektiği durumlarda tıbbi destek sağlamaktadırlar. Bazı belediyeler ekonomik desteğe ihtiyacı olan kadınlar için kendi bütçelerinden aynı ve nakit yardımlar sağlamaktadırlar. Genelde belediye kadın danışma merkezleri; il ve ilçe baroları, emniyet müdürlüğü, sağlık müdürlüğü ve eğer il sınırları içerisinde ŞÖNİM varsa bu kurumlarla iletişim ve iş birliği içerisinde çalışmaktadır.

■ Belediye Sığınmaevleri

Ayrıca bazı belediyelere bağlı sığınmaevleri barınma talebinde bulunan kadınların doğrudan başvurularını kabul ederek hizmet vermektedirler. 2014 yılı sonu itibari ile belediyelere bağlı 33 sığınmaevi hizmet vermektedir. Gizlilik ve güvenlik esasına göre hizmet veren kadın sığınmaevlerinde müracaatı kabul edilen kadınlara ve varsa beraberindeki çocuklara psikolojik ve sosyal destek sağlanmakta, ihtiyaç durumunda finansal destek verilmekte, iş ve meslek edindirmeye yönelik danışmanlık ve destek hizmeti verilmektedir. Ayrıca bu merkezlerde çalışan görevliler şiddet mağduru kadınların destek alabilecekleri resmî kurum ve kuruluşlara yönlendirme yapmakta ve kendilerini yasal mevzuat hakkında bilgilendirmektedirler. Yasal destek ve barolarla iş birliği içerisinde kadınlara hukuki destek hizmetleri de sunulmaktadır.

F. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

■ Kadın Sivil Toplum Kuruluşları

Türkiye kadın hareketi içerisinde kadına yönelik şiddetle mücadele 1980'lerden sonra ülke çapında yürütülen kampanyalarla sesini duyurmaya başlamıştır. 1990'lı yıllarla beraber sayıları artan ve kadının toplumsal statüsünü iyileştirmeyi hedef alan sivil toplum örgütleri kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda eğitim ve bilinçlendirme çalışmaları yaparken, hâlihazırda yürürlükte olan yasal ve resmî mevzuatta kadın aleyhine işleyen uygulamalara eylemlerle dikkat çekmeye çalışmışlardır. Bu kuruluşlar yerel yönetimler, resmî kurumlar ve üniversiteler ile iş birliği içerisinde çalışarak şiddet mağduru kadın ve çocuklara hukuki, psikolojik ve barınma desteği sağlamaktadırlar. Kadın sivil toplum kuruluşlarının işlettiği kadın sığınmaevi sayısı 2014 yılı sonu itibariyle 3'tür ve kapasiteleri de 36'dır.

Ek B2
Dördüncü Bölümün Ek Tabloları

Ek Tablo 4.1 Kadınların çalıştıkları ekonomik sektör (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre)
15-59 yaş grubundaki çalışan kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre çalıştıkları sektörün yüzdesi, Türkiye 2014

	Sektör			Toplam	Çalışan kadın sayısı	
	Tarım	Sanayi	Hizmet			
Yerleşim Yeri						
	Kent	7,4	13,0	79,6	100,0	1.375
	Kır	74,4	2,4	23,2	100,0	876
Bölge						
	İstanbul	0,1	17,9	82,0	100,0	200
	Batı Marmara	33,4	12,7	53,9	100,0	276
	Ege	25,3	13,3	61,3	100,0	228
	Doğu Marmara	24,6	21,1	54,3	100,0	209
	Batı Anadolu	21,3	3,6	75,0	100,0	150
	Akdeniz	26,1	3,1	70,8	100,0	178
	Orta Anadolu	33,8	4,4	61,9	100,0	161
	Batı Karadeniz	46,0	4,4	49,6	100,0	258
	Doğu Karadeniz	58,7	2,1	39,2	100,0	257
	Kuzeydoğu Anadolu	48,3	10,4	41,2	100,0	120
	Ortadoğu Anadolu	45,1	3,4	51,4	100,0	108
	Güneydoğu Anadolu	30,3	4,7	65,0	100,0	106
Yaş						
	15-24	21,0	13,4	65,7	100,0	238
	25-34	14,9	11,7	73,4	100,0	695
	35-44	21,8	10,9	67,3	100,0	703
	45-59	45,2	6,0	48,8	100,0	615
Hanehalkı Refah Düzeyi						
	Düşük	51,8	9,3	38,9	100,0	880
	Orta	22,4	15,3	62,3	100,0	436
	Yüksek	8,5	8,8	82,7	100,0	935
Toplam		25,2	10,2	64,6	100,0	2.251

Ek Tablo 4.2 Kadınların çalıştıkları ekonomik sektör (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre)
15-59 yaş grubunda çalışan kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre çalıştıkları sektörün yüzdesi, Türkiye 2014

	Sektör			Toplam	Çalışan kadın sayısı
	Tarım	Sanayi	Hizmet		
Eğitim					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	54,2	6,6	39,2	100,0	299
İlkokul	37,5	14,5	48,0	100,0	975
Ortaokul	23,9	17,7	58,4	100,0	277
Lise	6,3	7,8	85,9	100,0	322
Lisans ve lisansüstü	0,6	1,3	98,1	100,0	377
Medeni durum					
Hiç evlenmemiş	15,3	8,5	76,2	100,0	292
Hâlen evli	28,0	10,5	61,5	100,0	1.775
Eşi ölmüş	(34,9)	(1,1)	(63,9)	100,0	48
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	9,4	12,9	77,7	100,0	136
Çocuk Sayısı					
0	14,2	10,2	75,7	100,0	458
1-2	20,5	10,8	68,6	100,0	1.126
3-4	39,7	10,7	49,6	100,0	536
5+	65,0	1,1	33,9	100,0	130
Toplam	25,2	10,2	64,6	100,0	2.251

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

Ek Tablo 4.3 Kadınların çalıştıkları kamu/özel sektör (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre)
15-59 yaş grubunda çalışan kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre kamu ve özel sektörde çalışmalarının yüzdesi, Türkiye 2014

	Kamu/özel sektör			Toplam	Çalışan kadın sayısı
	Kamu	Özel			
Yerleşim Yeri					
	Kent	19,6	80,4	100,0	1.375
	Kır	4,2	95,8	100,0	876
Bölge					
	İstanbul	14,7	85,3	100,0	200
	Batı Marmara	9,1	90,9	100,0	276
	Ege	15,8	84,2	100,0	228
	Doğu Marmara	11,8	88,2	100,0	209
	Batı Anadolu	20,3	79,7	100,0	150
	Akdeniz	20,1	79,9	100,0	178
	Orta Anadolu	16,3	83,7	100,0	161
	Batı Karadeniz	14,7	85,3	100,0	258
	Doğu Karadeniz	8,7	91,3	100,0	257
	Kuzeydoğu Anadolu	9,5	90,5	100,0	120
	Ortadoğu Anadolu	16,7	83,3	100,0	108
	Güneydoğu Anadolu	19,8	80,2	100,0	106
Yaş					
	15-24	11,0	89,0	100,0	238
	25-34	19,3	80,7	100,0	695
	35-44	18,2	81,8	100,0	703
	45-59	9,2	90,8	100,0	615
Hanehalkı Refah Düzeyi					
	Düşük	3,7	96,3	100,0	880
	Orta	6,9	93,1	100,0	436
	Yüksek	26,9	73,1	100,0	935
Toplam		15,5	84,5	100,0	2.251

Ek Tablo 4.4 Kadınların çalıştıkları kamu/özel sektör (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre)
15-59 yaş grubunda çalışan kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre kamu ve özel sektörde çalışmalarının yüzdesi, Türkiye 2014

	Kamu/özel sektör			Toplam	Çalışan kadın sayısı
	Kamu	Özel			
Eğitim					
Eğitimi yok/ İlkokulu bitirmemiş	0,2	99,8		100,0	299
İlkokul	1,3	98,7		100,0	975
Ortaokul	5,9	94,1		100,0	277
Lise	13,2	86,8		100,0	322
Lisans ve lisansüstü	59,3	40,7		100,0	377
Medeni durum					
Hiç evlenmemiş	22,8	77,2		100,0	292
Hâlen evli	14,2	85,8		100,0	1.775
Eşi ölmüş	(6,1)	(93,9)		100,0	48
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	19,6	80,4		100,0	136
Çocuk Sayısı					
0	24,1	75,9		100,0	458
1-2	17,4	82,6		100,0	1.126
3-4	5,3	94,7		100,0	536
5+	0,5	99,5		100,0	130
Toplam	15,5	84,5		100,0	2.251

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

Ek Tablo 4.5 Kadınların işteki statüleri (yerleşim yeri, bölge ve refah düzeyine göre)

15-59 yaş grubunda çalışan kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre işteki statülerinin yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim Yeri	İşteki statü									
	İşveren*	Ücretli, işçi (düzenli)**	Maaşlı, memur***	Yevmiyeli (mevsimlik, geçici)	Kendi hesabına (düzenli)	Kendi hesabına (düzensiz)	Ücretsiz aile işçisi	Diğer	Toplam	Çalışan kadın sayısı
Kent	2,3	39,9	17,3	7,2	6,3	19,3	7,3	0,4	100,0	1.375
Kır	0,1	7,9	2,6	12,4	13,0	12,2	51,1	0,6	100,0	876
Bölge										
İstanbul	3,3	54,4	11,4	3,3	4,0	19,2	4,4	0,0	100,0	200
Batı Marmara	1,5	26,5	7,5	9,6	10,6	18,4	25,4	0,4	100,0	276
Ege	1,4	33,6	16,0	11,6	10,4	12,5	14,1	0,4	100,0	228
Doğu Marmara	1,4	34,6	10,8	8,2	9,5	22,9	12,1	0,5	100,0	209
Batı Anadolu	3,6	26,1	17,4	8,5	4,5	23,3	15,9	0,7	100,0	150
Akdeniz	1,2	29,5	15,6	13,9	10,3	11,1	17,8	0,6	100,0	178
Orta Anadolu	0,0	23,2	16,3	11,7	5,5	18,5	24,9	0,0	100,0	161
Batı Karadeniz	0,0	14,7	12,7	7,3	7,5	17,6	38,7	1,6	100,0	258
Doğu Karadeniz	0,0	17,3	7,1	5,0	9,2	8,3	53,2	0,0	100,0	257
Kuzeydoğu Anadolu	0,8	5,5	7,1	8,9	20,3	31,1	24,7	1,6	100,0	120
Ortadoğu Anadolu	0,0	8,7	17,6	2,7	12,7	16,8	41,4	0,0	100,0	108
Güneydoğu Anadolu	0,9	19,8	15,1	12,2	9,4	18,8	22,8	1,0	100,0	106
Hanehâlik Refah Düzeyi										
Düşük	0,9	16,4	1,7	14,8	10,2	22,4	33,0	0,5	100,0	880
Orta	0,6	36,3	4,4	9,3	8,0	21,5	19,5	0,4	100,0	436
Yüksek	2,7	39,5	24,8	4,1	6,8	12,4	9,3	0,5	100,0	935
Toplam	1,7	31,4	13,4	8,6	8,1	17,4	19,0	0,5	100,0	2.251

* Kendisine ait olan bir işyerinde en az bir kişiyi ücretli ya da yevmiyeli olarak çalıştıranlar

** Başka bir kişiyi veya kuruma ait olan bir işte düzenli olarak çalışan ve memur statüsünde olmayan kişiler

*** Başka bir kişiyi veya kuruma ait olan bir işte düzenli olarak Emekli Sandığına bağlı memur statüsünde çalışanlar

Ek Tablo 4.6 Kadınların işteki statüleri (yaş, eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre)

15-59 yaş grubunda çalışan kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre işteki statülerinin yüzdesi, Türkiye 2014

	İşteki statü							Kadın sayısı	
	İşveren*	Ücretli, işçi (düzenli)**	Maaşlı, memur***	Yevmiyeli (mevsimlik, geçici)	Kendi hesabına (düzenli)	Kendi hesabına (düzensiz)	Ücretsiz aile işçisi		Diğer
Yaş									
15-24	1,1	47,8	6,5	8,6	3,5	14,9	16,2	1,4	100,0
25-34	0,7	40,0	16,2	8,3	4,5	17,3	12,4	0,6	100,0
35-44	2,0	28,1	16,2	6,4	8,8	20,5	17,8	0,2	100,0
45-59	2,9	17,0	8,9	11,6	14,2	14,7	30,4	0,3	100,0
Eğitim									
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	0,7	10,0	0,0	15,4	12,4	24,9	36,1	0,5	100,0
İlkokul	1,7	23,4	0,3	11,9	10,9	24,4	27,2	0,2	100,0
Ortaokul	0,7	42,2	1,9	12,3	6,4	17,9	17,9	0,7	100,0
Lise	3,2	55,4	9,8	2,9	5,7	14,7	7,5	0,9	100,0
Lisans ve lisansüstü	1,8	33,5	56,0	0,4	3,3	1,4	2,9	0,7	100,0
Medeni durum									
Hiç evlenmemiş	1,7	48,5	18,7	8,3	3,0	6,8	11,9	1,1	100,0
Hâlen evli	1,8	27,1	12,3	9,0	9,2	19,2	21,2	0,2	100,0
Eşi ölmüş	(1,1)	(16,6)	(6,1)	(9,4)	(17,9)	(28,0)	(20,9)	(0,0)	100,0
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	0,4	52,2	17,0	3,7	3,2	15,2	6,2	2,2	100,0
Çocuk sayısı									
0	1,5	47,2	20,8	6,8	3,3	8,1	11,3	1,1	100,0
1-2	1,9	32,1	15,4	8,2	8,1	18,0	15,9	,4	100,0
3-4	1,8	19,3	3,4	10,0	12,6	25,3	27,5	0,0	100,0
5+	0,0	3,7	,5	13,8	10,4	18,8	51,6	1,2	100,0
Toplam	1,7	31,4	13,4	8,6	8,1	17,4	19,0	0,5	100,0

* Kendisine ait olan bir iş yerinde en az bir kişiyi ücretli ya da yevmiyeli olarak çalıştıranlar

**Başka bir kişiye veya kuruma ait olan bir işte düzenli olarak çalışan ve memur statüsünde olmayan kişiler

***Başka bir kişiye veya kuruma ait olan bir işte düzenli olarak Emekli Sandığına bağlı memur statüsünde çalışanlar

Ek Tablo 4.7 Kadınların sosyal güvenlikleri (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre)
15-59 yaş grubunda çalışan kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre sosyal güvenlik kapsamının yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim Yeri	Sosyal Güvenlik							Çalışan kadın sayısı
	Sosyal güvenliği yok	SGK	Tarım	Özel	Diğer	Toplam		
Bölge								
Kent	40,5	59,0	0,4	0,1	0,0	100,0	1.375	
Kır	81,8	17,3	0,0	0,8	0,0	100,0	876	
İstanbul	37,5	62,0	0,5	0,0	0,0	100,0	200	
Batı Marmara	56,5	42,8	0,0	0,7	0,0	100,0	276	
Ege	49,0	51,0	0,0	0,0	0,0	100,0	228	
Doğu Marmara	49,0	49,0	0,5	1,5	0,0	100,0	209	
Batı Anadolu	42,2	57,0	0,7	0,0	0,0	100,0	150	
Akdeniz	50,3	49,1	0,6	0,0	0,0	100,0	178	
Orta Anadolu	52,7	47,3	0,0	0,0	0,0	100,0	161	
Batı Karadeniz	70,4	29,2	0,0	0,0	0,4	100,0	258	
Doğu Karadeniz	74,3	23,7	0,0	2,0	0,0	100,0	257	
Kuzeydoğu Anadolu	72,7	27,3	0,0	0,0	0,0	100,0	120	
Ortadoğu Anadolu	68,3	31,7	0,0	0,0	0,0	100,0	108	
Güneydoğu Anadolu	65,1	34,9	0,0	0,0	0,0	100,0	106	
Yaş								
15-24	52,4	47,6	0,0	0,0	0,0	100,0	238	
25-34	39,8	59,3	0,8	0,1	0,0	100,0	695	
35-44	50,9	48,7	0,0	0,3	0,1	100,0	703	
45-59	67,2	31,9	0,2	0,7	0,0	100,0	615	
Hanehalkı Refah Düzeyi								
Düşük	75,2	24,2	0,0	0,6	0,0	100,0	880	
Orta	59,9	39,8	0,0	0,2	0,2	100,0	436	
Yüksek	32,2	67,1	0,6	0,1	0,0	100,0	935	
Toplam	51,4	47,9	0,3	0,3	0,0	100,0	2.251	

Ek Tablo 4.8 Kadınların sosyal güvenlikleri (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre)
15-59 yaş grubunda çalışan kadınların eğitim, medeni durumu ve çocuk sayısına göre sosyal güvenlik kapsamının yüzdesi, Türkiye 2014

	Sosyal Güvenlik					Toplam	Çalışan kadın sayısı
	Sosyal güvenliği yok	SGK	Tarım	Özel	Diğer		
Eğitim							
Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	81,6	18,2	0,0	0,2	0,0	100,0	299
İlkokul	72,0	27,5	0,0	0,5	0,0	100,0	975
Ortaokul	51,9	47,8	0,0	0,3	0,0	100,0	277
Lise	36,2	63,2	0,3	0,1	0,2	100,0	322
Lisans ve lisansüstü	5,9	92,8	1,3	0,0	0,0	100,0	377
Medeni durum							
Hiç evlenmemiş	34,3	65,6	0,0	0,1	0,0	100,0	292
Hâlen evli	55,4	43,8	0,4	0,3	0,0	100,0	1.775
Eşi ölmüş	(66,2)	(33,8)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	100,0	48
Boşanmış/Aynı yaşıyor	34,8	64,9	0,0	0,3	0,0	100,0	136
Çocuk Sayısı							
0	32,3	67,6	0,2	0,0	0,0	100,0	458
1-2	48,0	51,1	0,3	0,6	0,0	100,0	1.126
3-4	71,3	28,3	0,3	0,0	0,1	100,0	536
5+	91,7	7,9	0,4	0,0	0,0	100,0	130
Toplam	51,4	47,9	0,3	0,3	0,0	100,0	2.251

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

Ek Tablo 4.9 Kadınların sağlık sigortası (yerleşim yeri, bölge, yaş ve refah düzeyine göre)

15-59 yaş grubunda tüm kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre sağlık sigortasının yüzdesi,
Türkiye 2014

	Sağlık sigortası						Toplam	Kadın sayısı
	Sağlık sigortası yok	SGK	Özel	Genel Sağlık Sigortası	Diğer			
Yerleşim Yeri								
	Kent	9,1	82,9	0,8	1,8	5,3	100,0	5.073
	Kır	17,5	62,7	0,3	4,3	15,2	100,0	2.389
Bölge								
	İstanbul	12,0	82,8	1,2	0,5	3,5	100,0	692
	Batı Marmara	12,8	78,5	0,5	2,1	6,2	100,0	634
	Ege	10,2	85,2	0,7	1,7	2,1	100,0	619
	Doğu Marmara	7,9	88,3	1,0	,6	2,3	100,0	694
	Batı Anadolu	9,0	84,2	0,7	2,0	4,1	100,0	434
	Akdeniz	10,0	81,9	0,5	3,1	4,5	100,0	604
	Orta Anadolu	10,2	79,3	0,0	1,0	9,5	100,0	620
	Batı Karadeniz	10,1	80,0	0,4	4,9	4,6	100,0	719
	Doğu Karadeniz	8,4	80,7	2,2	7,0	1,7	100,0	567
	Kuzeydoğu Anadolu	18,7	51,0	0,1	5,4	24,7	100,0	666
	Ortadoğu Anadolu	17,3	57,5	0,5	5,3	19,4	100,0	625
	Güneydoğu Anadolu	12,2	55,3	0,0	4,1	28,4	100,0	588
Yaş								
	15-24	14,1	73,7	0,6	3,2	8,3	100,0	1.369
	25-34	10,3	77,6	0,8	2,6	8,8	100,0	2.142
	35-44	10,4	78,8	0,7	1,9	8,1	100,0	1.891
	45-59	10,3	81,9	0,7	2,1	5,0	100,0	2.060
Hanehalkı Refah Düzeyi								
	Düşük	18,1	60,2	0,4	4,7	16,6	100,0	3.218
	Orta	10,8	83,0	0,2	1,7	4,3	100,0	1.509
	Yüksek	5,0	91,9	1,2	0,8	1,1	100,0	2.735
Toplam		11,0	78,4	0,7	2,4	7,5	100,0	7.462

Ek Tablo 4.10 Kadınların sağlık sigortası (eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre)

15-59 yaş grubunda tüm kadınların eğitim, medeni durum ve çocuk sayısına göre sağlık sigortasının yüzdesi, Türkiye 2014

	Sağlık sigortası					Toplam	Kadın sayısı
	Sağlık sigortası yok	SGK	Özel	Genel Sağlık Sigortası	Diğer		
Eğitim							
Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	17,2	57,1	0,3	4,4	21,1	100,0	1.348
İlkokul	11,8	79,0	0,3	2,5	6,4	100,0	3.147
Ortaokul	10,7	80,2	0,8	1,9	6,5	100,0	1.239
Lise	7,7	87,6	1,1	1,8	1,8	100,0	1.117
Lisans ve lisansüstü	3,4	92,8	2,3	0,8	0,7	100,0	608
Medeni durum							
Hiç evlenmemiş	10,7	77,6	0,7	3,2	7,8	100,0	1.175
Hâlen evli	11,2	78,4	0,7	2,2	7,4	100,0	5.828
Eşi ölmüş	6,2	84,9	0,6	1,3	7,0	100,0	198
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	10,6	76,3	0,2	4,4	8,6	100,0	261
Çocuk Sayısı							
0	11,1	78,4	0,7	2,6	7,3	100,0	1.610
1-2	9,3	83,0	1,0	1,9	4,8	100,0	3.492
3-4	12,5	75,4	0,4	2,3	9,3	100,0	1.889
5+	17,3	56,0	0,1	5,5	21,2	100,0	470
Toplam	11,0	78,4	0,7	2,4	7,5	100,0	7.462

Ek B3
Beşinci Bölümün Ek Tabloları ve Şekilleri

Ek Tablo 5.1 Fiziksel şiddet davranışları ve sıklığı-1

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin şiddetine maruz kalan kadınların* yaşadığı fiziksel şiddet davranışlarının temel sosyal ve demografik özelliklere göre sıklığı** ve Yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Tokat atma ya da bir şey kırılma						İlme ya da tartışılma						Yumukla vurma						Evlenmiş kadın sayısı
	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Bir-iki kez	Birkaç kez	Çok kez	Sıklık	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Bir-iki kez	Birkaç kez	Çok kez	Sıklık	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Bir-iki kez	Birkaç kez	Çok kez	Sıklık	
Yaşadığı yer																			
Kent	32,5	7,0	37,3	25,8	36,9	36,9	18,9	5,4	31,5	31,6	36,9	12,5	3,5	25,0	25,9	49,1	4,290		
Kır	35,8	6,4	39,4	31,2	29,4	29,4	16,4	4,4	34,1	24,2	41,7	13,6	3,2	36,7	19,4	43,8	1,997		
12 Bölge																			
İstanbul	33,5	6,3	37,1	17,1	45,7	45,7	21,4	5,4	26,7	30,0	43,3	12,2	3,1	11,8	23,5	64,7	583		
Batı Marmara	27,6	7,7	35,4	34,9	29,7	29,7	16,8	6,0	24,6	48,1	27,3	12,1	4,2	30,9	39,4	29,7	559		
Ege	33,9	7,0	30,0	29,9	40,1	40,1	19,8	5,2	31,5	24,1	44,3	14,5	3,8	30,7	12,9	56,4	538		
Doğu Marmara	28,4	3,9	34,4	27,0	38,6	38,6	12,9	3,4	25,1	19,9	55,1	9,1	2,7	31,6	18,2	50,2	612		
Batı Anadolu	39,6	8,8	31,1	33,8	35,1	35,1	24,0	6,7	32,8	37,8	29,4	17,0	3,5	4,6	47,7	47,7	377		
Akdeniz	33,6	7,1	43,1	32,3	24,6	24,6	17,8	6,2	39,5	36,6	23,9	10,8	2,7	35,9	22,5	41,5	529		
Orta Anadolu	40,9	9,2	49,0	24,6	26,3	26,3	21,2	5,8	43,9	30,0	26,1	16,8	4,4	43,5	30,8	25,7	531		
Batı Karadeniz	32,8	7,4	41,6	22,1	36,3	36,3	16,2	4,7	34,4	27,5	38,1	12,0	4,1	43,3	19,2	37,4	607		
Doğu Karadeniz	24,6	5,6	42,8	31,1	26,2	26,2	12,6	3,6	42,6	23,7	33,7	9,6	2,9	14,4	35,0	50,6	480		
Kuzeydoğu Anadolu	35,4	7,0	37,0	26,5	36,5	36,5	16,7	5,0	25,8	29,8	44,5	15,0	5,0	14,9	37,4	47,7	540		
Orta Anadolu	30,7	6,8	42,8	20,8	36,4	36,4	13,7	3,9	31,7	15,4	53,0	12,4	3,1	27,7	12,7	59,6	471		
Güneydoğu Anadolu	32,5	7,1	40,7	28,1	31,2	31,2	15,4	4,1	31,6	21,0	47,4	12,8	4,1	47,4	15,8	36,8	460		
Yaş grubu																			
15-24	22,1	13,1	47,8	35,6	16,6	16,6	13,0	9,5	49,6	26,2	24,2	7,0	4,5	54,6	18,6	26,9	477		
25-34	29,4	8,3	35,3	34,4	30,2	30,2	17,6	6,6	34,7	36,2	29,1	9,7	4,5	26,0	32,5	41,5	1,981		
35-44	34,3	6,7	39,5	18,7	41,8	41,8	20,0	5,0	28,0	21,5	50,5	13,5	3,4	20,3	18,2	61,4	1,815		
45-59	39,1	4,0	32,2	16,3	51,5	51,5	18,9	2,8	17,5	32,8	49,7	16,6	2,1	26,9	19,2	53,8	2,014		
Eğitim																			
Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	39,8	7,1	32,9	23,7	43,4	43,4	18,2	4,4	23,1	19,2	57,7	17,3	4,4	31,1	12,4	56,6	1,284		
İlkokul	38,0	6,8	39,2	24,7	36,1	36,1	20,1	4,8	26,3	31,9	41,8	14,3	3,1	22,8	25,3	51,9	3,010		
Ortaokul	31,7	10,2	39,6	37,3	23,1	23,1	18,7	7,8	42,4	32,9	24,6	10,6	5,0	33,4	35,2	31,4	737		
Lise	21,2	4,7	43,4	13,1	43,5	43,5	14,7	5,5	40,4	29,7	29,9	7,22%	2,3	24,7	17,9	57,4	818		
Lisans ve lisansüstü	16,3	5,1	28,1	47,2	24,8	24,8	15,0	4,1	42,5	40,9	16,6	7,0%	2,7	32,0	44,3	23,8	436		
Medeni durum**																			
Hâlen evli	31,2	6,5	40,2	25,2	34,6	34,6	16,2	4,9	33,5	28,9	37,6	10,8	3,1	28,9	24,4	46,8	5,828		
Eşi ölmüş	43,1	0,9	0,0	22,3	77,7	77,7	28,1	0,9	0,0	22,3	77,7	22,5	0,9	0,0	22,3	77,7	198		
Boşanmış/Aynı yaşlıyor	70,7	18,0	19,4	40,7	39,9	39,9	59,8	14,9	22,8	40,1	37,1	48,7	12,2	20,5	25,9	53,6	261		
Erken evlilik durumu																			
18 yaşından önce evlenmiş	45,8	8,6	32,0	28,0	39,9	39,9	24,0	5,9	26,4	33,4	51,1	20,1	4,8	29,2	18,8	52,0	1,745		
18 yaşından sonra evlenmiş	28,8	6,3	40,5	26,4	33,1	33,1	16,4	4,9	34,4	22,5	32,2	10,1	3,0	26,3	27,9	45,7	4,542		
Refah düzeyi																			
Düşük	39,8	9,0	28,5	25,9	45,6	45,6	20,8	6,6	26,3	24,1	49,6	16,9	5,1	23,2	20,8	56,0	2,735		
Orta	35,8	7,3	39,1	31,7	29,1	29,1	17,8	5,0	19,8	46,0	34,3	12,9	3,4	32,8	29,3	38,0	1,273		
Yüksek	26,2	4,8	52,0	25,0	23,0	23,0	16,4	4,0	48,1	29,4	22,6	9,0	2,0	32,4	29,4	38,2	2,279		
Türkiye	33,3	6,9	37,7	26,9	35,4	35,4	18,4	5,2	32,0	30,2	37,8	12,7	3,4	27,4	24,6	48,0	6,287		

* Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır. ** Fiziksel şiddetin sıklığı sadece son 12 ay için verilmiştir.

*** Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapıldığından hiç evlenmemiş kategorisi yoktur.

Ek Tablo 5.1 Fiziksel şiddet davranışları ve sıklığı (devam)

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin şiddetine maruz kalan kadınların* yaşadığı fiziksel şiddet davranışlarının temel sosyal ve demografik özelliklere göre sıklığı** ve yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Tekmeleme, sürükleme ya da dövme				Boğazı sıkma veya yakma				Bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme/ kullanma				Evlennmiş kadın sayısı			
	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Bir-iki kez	Sıklık	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Bir-iki kez	Sıklık	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Bir-iki kez	Sıklık		Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Bir-iki kez
Yerleşim yeri																
	10,2	2,7	26,2	21,2	52,6	6,0	2,1	34,4	19,3	46,3	3,3	0,8	35,6	17,3	47,1	4.290
Kent	11,1	2,5	28,6	19,8	51,6	4,8	1,4	31,0	25,1	43,9	2,6	0,7	67,4	3,0	29,7	1.997
Kr																
	10,6	2,9	18,7	18,8	62,5	6,8	2,4	22,9	15,2	61,9	2,4	0,5	0,0	0,0	100,0	559
İstanbul	10,1	2,3	14,9	31,0	54,0	4,3	1,5	12,7	6,9	25,4	3,2	0,9	39,4	0,0	60,6	538
Batı Marmara	11,1	2,8	7,1	23,0	70,0	5,2	1,9	10,3	27,0	62,7	4,8	1,7	41,7	20,8	37,5	612
Ege	8,0	1,7	31,1	18,9	50,0	6,1	1,5	44,2	11,6	44,2	3,2	0,5	32,3	33,9	37,5	377
Doğu Marmara	12,4	1,6	28,4	0,0	71,6	8,1	2,4	53,4	11,7	35,0	4,6	0,6	0,0	50,0	0,0	529
Batı Anadolu	10,4	3,6	51,6	22,7	25,7	5,6	2,8	34,5	20,0	25,5	3,5	1,1	100,0	0,0	0,0	531
Akdeniz	11,6	2,2	50,4	25,2	24,4	5,3	0,9	19,6	20,6	59,8	3,2	0,2	0,0	0,0	100,0	607
Orta Anadolu	9,1	2,6	24,6	30,3	45,1	4,6	1,9	45,9	26,5	27,6	2,5	1,2	56,6	13,6	29,8	480
Batı Karadeniz	8,3	3,1	34,6	47,1	18,2	3,3	0,6	100,0	0,0	0,0	2,9	0,2	100,0	0,0	0,0	540
Doğu Karadeniz	11,9	3,9	5,1	29,0	65,9	5,7	2,4	7,5	46,2	46,3	2,8	0,9	60,5	20,1	19,4	471
Kuzeydoğu Anadolu	11,4	3,1	33,4	13,9	52,7	4,0	1,5	16,1	27,2	56,8	3,0	0,8	0,0	23,9	76,1	460
Orta Anadolu	9,3	2,2	20,0	10,0	70,0	4,8	1,5	28,6	14,3	57,2	1,3	0,2	0,0	0,0	100,0	559
Güneydoğu Anadolu																
	4,4	2,7	36,0	27,2	36,9	5,3	2,9	54,2	24,3	21,5	1,6	0,4	53,6	46,4	0,0	477
15-24	8,4	3,6	25,9	29,7	44,3	5,9	2,8	37,5	24,3	38,2	3,1	1,3	36,2	23,2	40,6	1.981
25-34	12,2	2,9	28,9	13,4	57,8	6,7	2,0	18,6	21,6	59,7	4,0	0,9	50,2	0,0	49,8	1.815
35-44	12,2	1,3	19,8	7,8	72,4	4,8	0,9	36,7	1,6	61,7	2,8	0,2	40,5	0,0	59,5	2.014
45-59																
	12,8	3,1	17,8	9,1	73,2	5,4	1,7	15,9	14,8	69,3	2,5	0,5	25,2	0,0	74,8	1.284
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	11,6	2,4	25,5	21,4	53,2	5,7	1,8	32,4	22,9	44,8	3,4	0,8	31,4	13,7	55,0	3.010
İlkokul	9,9	3,7	29,6	35,4	35,0	7,8	3,0	50,1	17,6	32,2	4,5	1,6	59,2	7,5	33,3	737
Ortaokul	6,8	2,4	32,8	16,8	50,4	5,8	2,4	33,0	24,9	42,1	1,9	0,6	54,9	34,8	10,3	818
Lise	5,2	1,9	45,0	27,6	27,4	3,7	1,3	41,5	7,9	50,6	3,5	0,5	60,2	39,8	0,0	436
Lisans ve lisansüstü																
	8,3	2,3	28,4	19,0	52,6	4,4	1,7	30,5	19,1	50,4	2,0	0,5	47,6	6,5	45,9	5.828
Hüsten evli	19,0	0,9	0,0	22,3	77,7	7,3	0,7	0,0	0,0	100,0	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	198
Eşi ölmüş	48,8	10,5	19,9	30,3	49,8	35,1	10,3	47,3	25,2	27,5	27,9	6,7	31,9	28,7	39,5	261
Boşanmış/Ayrı yaşamıyor																
	15,3	3,6	20,0	23,1	56,9	7,6	2,4	31,0	14,9	54,1	4,2	1,1	41,8	4,9	53,3	1.745
Evlendikten önce evlenmiş	8,6	2,3	30,4	19,7	49,8	5,1	1,8	35,2	22,7	42,2	2,8	0,7	42,0	20,3	37,7	4.542
18 yaşından sonra evlenmiş																
	13,5	4,1	18,2	22,4	59,4	6,9	2,9	23,8	21,9	54,4	3,5	1,1	35,1	18,2	46,7	2.735
Düşük	10,1	2,4	19,1	25,6	55,4	5,6	1,6	36,8	24,2	39,0	3,2	0,9	36,2	13,6	50,2	1.273
Orta	7,7	1,5	52,5	14,0	33,5	4,8	1,4	51,1	14,7	34,2	2,8	0,5	59,7	8,3	32,1	2.279
Yüksek																
	10,4	2,6	26,7	20,9	52,4	5,7	2,0	33,9	20,2	45,9	3,2	0,8	70,8	14,5	43,6	6.287
Türkiye																

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır. ** Fiziksel şiddetin sıklığı sadece son 12 ay için verilmektedir.

*** Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapıldığından hiç evlenmemiş kategorisi yoktur.

Ek Tablo 5.2 Cinsel şiddet içeren davranışlar

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin farklı cinsel şiddet içeren davranışlarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

	Zorla cinsel ilişkiye girme		Kadının istemediği hâlde korktuğu için cinsel ilişkiye girmesi		Kadının cinsel olarak aşağılayıcı ya da küçük düşürücü eyleme zorlanması		Evlenmiş kadın sayısı
	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	Yaşamın herhangi bir dönemi	Son 12 ay	
Yerleşim yeri							
Kent	7,4	2,6	9,0	4,1	3,6	1,5	4.290
Kır	7,3	3,0	8,5	4,2	2,4	1,2	1.997
Bölge							
İstanbul	7,9	2,7	9,7	4,2	4,0	1,5	583
Batı Marmara	6,8	1,6	9,3	3,5	2,9	0,9	559
Ege	6,3	2,8	9,2	4,2	4,0	1,8	538
Doğu Marmara	5,9	1,6	8,1	3,3	3,5	1,1	612
Batı Anadolu	12,1	3,9	10,9	3,9	4,7	1,7	377
Akdeniz	6,9	3,2	7,6	3,4	2,3	0,7	529
Orta Anadolu	6,5	2,0	6,4	2,3	1,7	0,2	531
Batı Karadeniz	6,6	2,1	6,2	2,8	2,9	2,2	607
Doğu Karadeniz	6,2	3,1	7,2	4,8	4,0	2,6	480
Kuzeydoğu Anadolu	8,1	4,5	12,5	6,3	2,9	2,0	540
Ortadoğu Anadolu	5,7	2,1	8,8	4,6	2,7	1,4	471
Güneydoğu Anadolu	6,9	2,4	9,7	7,1	1,9	1,5	460
Yaş							
15-24	5,9	3,5	6,7	4,0	2,3	1,2	477
25-34	6,1	3,1	7,4	4,7	2,8	1,7	1.981
35-44	7,3	2,6	8,9	4,0	3,7	1,3	1.815
45-59	9,1	2,0	11,0	3,6	3,7	1,3	2.014
Eğitim							
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	9,1	3,5	10,9	5,4	3,8	1,4	1.284
İlkokul	8,3	3,1	9,6	4,2	3,3	1,6	3.010
Ortaokul	7,3	2,3	8,8	4,4	3,5	0,8	737
Lise	5,5	1,6	6,6	3,2	3,2	1,6	818
Lisans ve lisansüstü	1,3	0,9	4,5	1,9	2,0	0,8	436
Medeni durum**							
Hâlen evli	6,2	2,6	7,7	4,0	2,4	1,2	5.828
Eşi ölmüş	9,7	0,0	11,2	1,0	3,3	0,0	198
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	30,3	6,9	33,0	8,5	23,1	6,3	261
Erken evlilik durumu							
18 yaşından önce evlenmiş	13,0	4,0	14,3	5,9	4,9	1,7	1.745
18 yaşından sonra evlenmiş	5,3	2,0	7,0	3,5	2,7	1,3	4.542
Çalışma durumu							
Ücretli bir işte çalışıyor	7,8	2,7	9,8	4,2	3,9	1,8	1.959
Ücretli bir işte çalışmıyor	7,2	2,7	8,5	4,1	3,0	1,3	4.325
Refah düzeyi							
Düşük	9,5	4,3	9,5	5,0	4,2	2,2	2.735
Orta	8,6	2,8	11,2	4,8	3,0	1,1	1.273
Yüksek	4,8	1,2	7,3	3,0	2,7	0,9	2.279
Türkiye	7,4	2,7	8,9	4,1	3,3	1,4	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

** Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapıldığından hiç evlenmemiş kategorisi yoktur.

Ek Tablo 5.3 Şiddet biçimleri: fiziksel ve cinsel şiddeti bir arada yaşama

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşi veya birlikte olduğu erkeklerin şiddetine maruz kalmış kadınların* şiddet biçimlerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler		Sadece fiziksel	Sadece cinsel	Fiziksel	Fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış evlenmiş kadın sayısı
		şiddet	şiddet	ve/veya cinsel şiddet	
Yerleşim yeri	Kent	67,4	5,6	27,0	1.549
	Kır	69,6	3,9	26,6	771
12 Bölge	İstanbul	66,0	4,9	29,1	224
	Batı Marmara	62,6	4,6	32,7	174
	Ege	68,6	3,4	27,9	210
	Doğu Marmara	67,2	6,2	26,6	198
	Batı Anadolu	66,5	5,7	27,8	169
	Akdeniz	69,0	4,5	26,4	204
	Orta Anadolu	77,6	3,8	18,5	237
	Batı Karadeniz	71,8	2,3	25,9	215
	Doğu Karadeniz	65,7	7,4	26,9	140
	Kuzeydoğu Anadolu	60,4	5,8	33,7	221
	Ortadoğu Anadolu	68,9	8,0	23,1	163
	Güneydoğu Anadolu	68,0	9,1	22,9	165
Yaş grubu	15-24	66,2	9,7	24,1	135
	25-34	69,2	4,8	26,0	663
	35-44	69,1	3,7	27,2	683
	45-59	66,0	6,1	27,9	839
Eğitim	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	66,6	4,3	29,1	559
	İlkokul	69,0	4,6	26,4	1.188
	Ortaokul	65,3	6,4	28,3	274
	Lise	66,3	7,8	25,9	214
	Lisans ve lisansüstü	72,3	7,0	20,7	84
Medeni durum**	Hâlen evli	70,6	5,6	23,8	2.037
	Eşi ölmüş	64,2	3,0	32,8	88
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	41,1	1,8	57,1	195
Erken evlilik durumu	r				
	18 yaşından önce evlenmiş	62,1	5,0	32,9	846
	18 yaşından sonra evlenmiş	71,0	5,3	23,7	1.474
Refah düzeyi	Düşük	67,5	4,6	27,9	1.151
	Orta	66,6	5,2	28,2	499
	Yüksek	69,1	6,0	24,9	670
Türkiye		67,9	5,2	26,9	2.320

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

**Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapıldığından hiç evlenmemiş kategorisi yoktur.

Ek Tablo 5.4 Birliktelik durumuna göre fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı

Birliktelik durumuna göre eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınların bölgelere göre yüzdesi, Türkiye 2014

12 Bölge	Birliktelik durumu	Fiziksel şiddet	Cinsel şiddet	Fiziksel ve/veya cinsel şiddet
İstanbul	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	6,0	0,2	6,3
	Hâlen evli	34,8	11,9	36,7
	Eşi ölmüş	50,0	20,0	50,0
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	69,7	34,6	69,7
Batı Marmara	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	19,8	1,9	19,8
	Hâlen evli	26,8	9,7	28,0
	Eşi ölmüş	30,7	8,7	30,7
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	61,5	33,9	65,8
Ege	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	11,0	4,6	13,3
	Hâlen evli	34,4	10,3	35,9
	Eşi ölmüş	48,3	14,7	48,3
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	76,7	41,8	76,7
Doğu Marmara	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	4,4	0,0	4,4
	Hâlen evli	27,4	8,6	29,2
	Eşi ölmüş	39,4	20,4	49,8
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	79,0	41,1	79,0
Batı Anadolu	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	6,1	0,0	6,1
	Hâlen evli	38,8	11,5	41,3
	Eşi ölmüş	32,9	8,2	32,9
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	88,3	60,9	92,2
Akdeniz	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	9,1	0,0	9,1
	Hâlen evli	35,4	10,5	37,3
	Eşi ölmüş	56,3	18,9	56,3
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	52,7	47,4	52,7
Orta Anadolu	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	3,8	1,9	5,7
	Hâlen evli	40,7	8,0	42,6
	Eşi ölmüş	44,8	14,8	44,8
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	75,7	37,9	75,7
Batı Karadeniz	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	3,8	1,9	6,0
	Hâlen evli	32,2	8,0	33,1
	Eşi ölmüş	37,1	14,8	37,1
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	74,4	37,9	74,4
Doğu Karadeniz	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	6,0	0,0	6,0
	Hâlen evli	25,1	8,8	26,9
	Eşi ölmüş	45,9	6,0	45,9
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	54,5	42,5	66,3
Kuzeydoğu Anadolu	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	0,0%	2,2	2,2
	Hâlen evli	37,3	15,3	39,7
	Eşi ölmüş	53,0	25,1	58,2
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	100,0	66,7	100,0
Ortadoğu Anadolu	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	5,5	1,8	5,5
	Hâlen evli	30,5	10,0	33,4
	Eşi ölmüş	51,8	14,8	51,8
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	88,4	45,1	88,4
Güneydoğu Anadolu	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş* ^a	0,0	0,0	5,5
	Hâlen evli	31,8	10,6	33,4
	Eşi ölmüş	29,4	19,6	51,8
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	75,0	50,0	88,4
Türkiye	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş*	6,7	1,2	7,4
	Hâlen evli	33,5	10,4	35,5
	Eşi ölmüş	43,5	16,0	44,8
	Boşanmış/Ayrı yaşıyor	73,7	44,2	75,1
	Tüm kadınlar	33,4	11,2	35,3

*Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş

Ek Tablo 5.5 Duygusal şiddet/istismar içeren davranışlar

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eş veya birlikte olduğu erkeklerin farklı duygusal şiddet/istismar içeren davranışlarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	Hakaret/küfür				Aşğılama/küçük düşürme				Korkutma/tehdit				Kadına ve çevresine zarar verme tehdidi				En az biri						
	Yasamın herhangi bir döneminde		Son 12 ayda		Yasamın herhangi bir döneminde		Son 12 ayda		Yasamın herhangi bir döneminde		Son 12 ayda		Yasamın herhangi bir döneminde		Son 12 ayda		Yasamın herhangi bir döneminde		Son 12 ayda				
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)			
Yerleşim yeri	37,3	20,7	21,0	11,5	22,5	13,7	6,1	3,0	44,7	26,9	4,290	35,1	17,3	17,9	9,3	16,6	8,6	4,6	2,4	40,8	21,2	1,997	
12 Bölge																							
Kent	37,0	20,6	21,6	11,9	27,2	18,0	6,0	2,9	48,4	30,2	583	33,4	16,6	18,0	10,5	20,0	11,3	6,1	3,4	41,2	22,4	559	
Kır	38,2	18,8	19,7	10,5	21,0	12,2	6,4	3,2	44,5	24,0	538	38,2	18,8	19,7	10,5	21,0	12,2	6,4	3,2	44,5	24,0	538	
12 Bölge																							
İstanbul	30,3	16,2	17,3	9,6	16,8	9,8	4,9	2,7	35,2	19,2	612	30,3	16,2	17,3	9,6	16,8	9,8	4,9	2,7	35,2	19,2	612	
Batı Marmara	46,1	26,2	26,1	13,8	27,6	14,9	9,1	3,2	54,3	33,8	377	46,1	26,2	26,1	13,8	27,6	14,9	9,1	3,2	54,3	33,8	377	
Doğu Marmara	37,4	20,0	19,4	11,0	21,9	12,6	6,2	3,4	42,2	25,0	529	37,4	20,0	19,4	11,0	21,9	12,6	6,2	3,4	42,2	25,0	529	
Batı Anadolu	45,0	23,2	21,6	9,3	18,8	9,1	4,7	2,1	49,7	26,5	531	45,0	23,2	21,6	9,3	18,8	9,1	4,7	2,1	49,7	26,5	531	
Orta Anadolu	34,7	19,5	17,0	9,5	14,3	7,7	3,8	1,7	38,6	21,5	607	34,7	19,5	17,0	9,5	14,3	7,7	3,8	1,7	38,6	21,5	607	
Batı Karadeniz	31,9	16,3	15,2	8,1	17,2	8,7	3,6	1,9	36,5	19,9	480	31,9	16,3	15,2	8,1	17,2	8,7	3,6	1,9	36,5	19,9	480	
Doğu Karadeniz	35,9	21,6	18,0	10,4	17,2	12,3	6,0	3,7	42,3	26,2	540	35,9	21,6	18,0	10,4	17,2	12,3	6,0	3,7	42,3	26,2	540	
Kuzeydoğu Anadolu	31,2	18,4	15,6	8,0	17,7	10,9	5,1	2,8	38,4	21,8	471	31,2	18,4	15,6	8,0	17,7	10,9	5,1	2,8	38,4	21,8	471	
Orta Anadolu	34,4	19,6	23,8	13,3	15,8	9,2	3,9	2,6	40,5	24,5	460	34,4	19,6	23,8	13,3	15,8	9,2	3,9	2,6	40,5	24,5	460	
Güneydoğu Anadolu	30,2	24,2	18,0	12,7	19,1	16,7	4,4	3,2	38,4	31,4	477	30,2	24,2	18,0	12,7	19,1	16,7	4,4	3,2	38,4	31,4	477	
Yaş grubu	35,6	21,5	20,0	12,4	21,3	14,0	6,0	3,5	43,6	27,6	1,981	35,6	21,5	20,0	12,4	21,3	14,0	6,0	3,5	43,6	27,6	1,981	
15-24	38,1	20,9	21,0	11,3	23,7	14,2	7,3	3,1	44,7	27,1	1,815	38,1	20,9	21,0	11,3	23,7	14,2	7,3	3,1	44,7	27,1	1,815	
25-34	38,7	16,5	20,5	8,8	19,3	8,7	4,6	2,0	44,7	21,0	2,014	38,7	16,5	20,5	8,8	19,3	8,7	4,6	2,0	44,7	21,0	2,014	
35-44	36,0	16,7	21,3	10,8	19,5	9,9	4,4	2,2	43,5	21,9	1,84	36,0	16,7	21,3	10,8	19,5	9,9	4,4	2,2	43,5	21,9	1,84	
45-59	39,2	20,8	21,5	11,8	21,7	13,0	5,8	2,7	45,9	26,7	3,010	39,2	20,8	21,5	11,8	21,7	13,0	5,8	2,7	45,9	26,7	3,010	
Eğitim	38,2	22,6	23,6	14,1	24,3	15,9	6,6	3,5	45,6	29,7	737	38,2	22,6	23,6	14,1	24,3	15,9	6,6	3,5	45,6	29,7	737	
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	21,6	16,4	16,4	8,2	20,2	13,8	8,2	3,7	33,8	27,4	818	21,6	16,4	16,4	8,2	20,2	13,8	8,2	3,7	33,8	27,4	818	
İlkokul	26,5	15,4	13,5	7,0	19,2	8,9	7,0	3,1	34,3	18,9	436	26,5	15,4	13,5	7,0	19,2	8,9	7,0	3,1	34,3	18,9	436	
Ortaokul	35,2	20,3	18,5	11,0	19,2	12,5	4,3	2,4	42,2	26,1	5,828	35,2	20,3	18,5	11,0	19,2	12,5	4,3	2,4	42,2	26,1	5,828	
Lise	2,1	36,3	21,4	1,3	22,2	1,1	5,4	0,0	44,0	2,7	198	2,1	36,3	21,4	1,3	22,2	1,1	5,4	0,0	44,0	2,7	198	
Lisans ve lisansüstü	73,7	25,9	59,8	18,6	64,4	22,7	39,2	15,2	80,0	31,3	261	73,7	25,9	59,8	18,6	64,4	22,7	39,2	15,2	80,0	31,3	261	
Medeni durumu																							
Hâlen evli	42,8	21,2	26,8	14,1	25,8	14,3	7,4	3,5	50,6	27,4	1,745	42,8	21,2	26,8	14,1	25,8	14,3	7,4	3,5	50,6	27,4	1,745	
Eşi ölmüş	34,7	19,5	18,0	9,9	19,6	12,0	5,2	2,6	41,5	25,1	4,542	34,7	19,5	18,0	9,9	19,6	12,0	5,2	2,6	41,5	25,1	4,542	
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	39,6	21,4	23,8	13,1	21,4	12,9	6,8	3,8	46,3	26,5	2,735	39,6	21,4	23,8	13,1	21,4	12,9	6,8	3,8	46,3	26,5	2,735	
Erken evlilik durumu	38,2	21,9	20,1	12,2	22,3	13,5	5,4	2,8	44,5	27,8	1,273	38,2	21,9	20,1	12,2	22,3	13,5	5,4	2,8	44,5	27,8	1,273	
Erken evlilikten önce evlenmiş	33,8	17,8	17,3	8,6	20,5	11,9	5,1	2,2	41,4	23,8	2,279	33,8	17,8	17,3	8,6	20,5	11,9	5,1	2,2	41,4	23,8	2,279	
18 yaşından sonra evlenmiş	36,8	20,0	20,3	11,0	21,2	12,6	5,8	2,9	43,9	25,7	6,287	36,8	20,0	20,3	11,0	21,2	12,6	5,8	2,9	43,9	25,7	6,287	
18 yaşından önce evlenmiş																							
Relin düzeyi																							
Düşük	39,6	21,4	23,8	13,1	21,4	12,9	6,8	3,8	46,3	26,5	2,735	39,6	21,4	23,8	13,1	21,4	12,9	6,8	3,8	46,3	26,5	2,735	
Orta	38,2	21,9	20,1	12,2	22,3	13,5	5,4	2,8	44,5	27,8	1,273	38,2	21,9	20,1	12,2	22,3	13,5	5,4	2,8	44,5	27,8	1,273	
Yüksek	33,8	17,8	17,3	8,6	20,5	11,9	5,1	2,2	41,4	23,8	2,279	33,8	17,8	17,3	8,6	20,5	11,9	5,1	2,2	41,4	23,8	2,279	
Türkiye	36,8	20,0	20,3	11,0	21,2	12,6	5,8	2,9	43,9	25,7	6,287	36,8	20,0	20,3	11,0	21,2	12,6	5,8	2,9	43,9	25,7	6,287	

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapıldığından hiç evlenmemiş kategorisi yoktur.

Ek Tablo 5.6 Ekonomik şiddet/istismar içeren davranışlar

Temel sosyal ve demografik özelliklere göre eşi veya birlikte olduğu erkeklerin farklı ekonomik şiddet/istismar içeren davranışlarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2014

Temel özellikler	İşten çıkmaya neden olma/ çalışmaya engel olma		Ev ihtiyaçları için para vermeme		Gelirini elinden alma		En az biri		Evlenmiş kadın sayısı
	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	Yaşamın herhangi bir döneminde	Son 12 ayda	
	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	
Yerleşim yeri									
Kent	26,4	10,8	9,7	5,8	5,2	2,0	32,1	15,4	4.290
Kır	16,6	8,1	7,0	4,0	3,8	1,9	22,8	11,7	1.997
12 Bölge									
İstanbul	24,7	10,4	8,8	5,7	5,1	2,0	30,0	15,1	583
Batı Marmara	22,1	7,1	7,9	3,9	4,4	1,6	27,5	11,3	559
Ege	25,5	9,4	8,5	3,7	4,1	1,0	31,7	12,8	538
Doğu Marmara	25,1	10,3	6,9	3,6	3,7	1,4	28,9	13,2	612
Batı Anadolu	33,4	12,5	10,9	6,1	6,5	1,6	39,5	17,1	377
Akdeniz	26,7	11,9	9,6	5,6	4,5	2,4	32,5	16,5	529
Orta Anadolu	18,6	8,6	10,0	4,9	6,2	1,5	25,6	11,7	531
Batı Karadeniz	18,9	8,6	7,7	4,4	4,1	1,8	24,5	11,7	607
Doğu Karadeniz	18,9	7,3	9,6	5,7	3,6	1,8	25,7	12,0	480
Kuzeydoğu Anadolu	20,2	10,4	10,1	8,1	7,1	5,0	27,6	17,8	540
Ortadoğu Anadolu	18,9	9,9	8,6	6,2	4,3	2,1	24,3	14,3	471
Güneydoğu Anadolu	19,9	10,5	11,1	8,5	5,8	3,3	27,1	17,1	460
Yaş grubu									
15-24	27,0	17,6	4,2	3,0	1,2	0,5	29,0	19,0	477
25-34	25,6	13,9	8,0	5,4	4,5	2,1	30,8	18,1	1.981
35-44	25,3	10,4	10,5	6,5	6,2	2,5	32,3	15,7	1.815
45-59	21,2	4,3	10,1	4,8	5,1	1,6	27,5	8,8	2.014
Eğitim									
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	20,2	7,9	9,6	6,4	5,0	2,2	26,2	13,1	1.284
İlkokul	26,5	11,3	10,0	6,3	5,0	1,8	33,2	16,6	3.010
Ortaokul	27,7	13,3	9,6	4,4	5,5	2,4	33,2	16,3	737
Lise	26,0	10,5	7,3	4,2	4,7	2,3	29,4	13,5	818
Lisans ve lisansüstü	12,2	4,1	5,2	1,7	3,5	0,9	17,0	5,8	436
Medeni durum**									
Hâlen evli	23,3	10,4	7,2	5,3	3,4	1,8	28,1	14,8	5.828
Eşi ölmüş	25,4	0,7	13,9	,5	6,4	0,3	32,7	1,2	198
Boşanmış/ Ayrı yaşıyor	43,1	12,4	46,5	11,7	36,5	7,1	70,4	19,6	261
Erken evlilik durumu									
18 yaşından önce evlenmiş	27,9	11,5	11,0	6,5	6,2	2,5	34,2	16,5	1.745
18 yaşından sonra evlenmiş	23,0	9,7	8,4	5,0	4,5	1,8	28,6	13,9	4.542
Refah düzeyi									
Düşük	23,8	10,6	10,2	6,5	5,9	2,8	30,3	15,9	2.735
Orta	25,5	11,6	10,3	6,5	5,4	1,9	32,6	17,1	1.273
Yüksek	24,0	9,2	7,5	3,9	3,8	1,2	28,5	12,2	2.279
Türkiye	24,2	10,2	9,1	5,4	4,9	2,0	30,0	14,6	6.287

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır. ** Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapıldığından hiç evlenmemiş kategorisi yoktur.

EK Tablo 5.7 On beş yaşından sonra fiziksel şiddet uygulayan kişiler (eş veya birlikte olunan erkek dışında), Türkiye 2014		Kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre 15 yaşından sonra maruz kaldıkları fiziksel şiddeti uygulayan kişiler (eş veya birlikte olunan erkek dışında), Türkiye 2014																			
Temel özellikler	Yerleşim yeri	Eş dışında herhangi birinden fiziksel şiddet	Kadın sayısı	Baba	Anne	Üvey baba	Üvey anne	Erkek kardeş	Ağabey	Erkek akraba*	Kadın akraba*	Kayınvalde	Kayınpeder	Kayın-birader	Erkek arkadaş	Öğretmen	İşyerinden biri	Yabancı*	Diğer [†]	Fiziksel şiddete uğrayan kadın sayısı	
12 Bölge																					
	Kent	14,3	5.790	43,2	22,4	1,2	0,9	5,5	18,8	5,3	5,0	7,2	6,5	4,3	1,8	5,1	0,7	3,8	7,3	827	
	Kır	13,0	1.672	43,7	23,3	0,0	2,2	7,6	16,2	4,8	4,2	11,8	13,6	7,0	1,1	4,6	0,0	1,4	4,7	217	
	İstanbul	17,4	1.539	48,7	28,1	0,9	0,0	4,4	19,6	4,4	4,4	5,3	6,2	4,5	0,9	7,0	0,9	3,5	4,5	268	
	Batı Marmara	13,0	322	48,9	(25,7)	(1,3)	(0,0)	(5,8)	(9,7)	(7,3)	(4,9)	(4,5)	(4,7)	(2,3)	(4,9)	(3,7)	(0,09)	(2,3)	(3,8)	42	
	Ege	15,0	917	37,0	11,5	0,0	1,0	5,3	22,5	5,5	4,1	8,8	7,6	5,5	2,3	4,0	1,2	2,3	10,4	137	
	Doğu Marmara	12,1	712	45,3	22,2	0,0	0,0	9,5	13,7	5,3	4,3	12,2	8,0	6,4	1,3	3,6	0,0	4,9	2,3	86	
	Batı Anadolu	15,3	731	39,3	19,5	1,6	0,0	6,4	24,9	12,1	5,7	8,3	12,4	8,3	3,2	6,4	0,0	6,4	6,4	111	
	Akdeniz	14,4	932	44,0	20,1	2,5	4,7	3,5	12,3	3,4	3,7	5,6	4,4	4,4	2,2	4,7	1,2	3,7	11,8	134	
	Orta Anadolu	17,0	340	51,3	22,0	0,0	1,9	7,6	16,1	1,9	5,6	12,0	12,0	2,8	0,0	1,9	1,0	1,0	4,7	58	
	Batı Karadeniz	11,4	455	39,9	24,6	2,6	2,5	3,5	13,5	2,5	8,7	14,9	18,0	1,2	1,1	2,5	0,0	0,0	8,6	52	
	Doğu Karadeniz	8,6	245	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	21
	Kuzeydoğu Anadolu	12,2	195	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	24
	Ortaoğu Anadolu	10,4	359	(36,7)	(33,1)	(1,4)	(0,0)	(16,3)	(18,1)	(5,2)	(2,8)	(9,6)	(3,7)	(1,6)	(2,8)	(6,4)	(0,0)	(2,8)	(7,0)	37	
	Güneydoğu Anadolu	10,2	716	36,6	23,1	0,0	1,6	6,6	25,1	3,3	6,9	6,9	5,3	5,3	0,0	3,3	0,0	3,3	4,9	73	
Yaş grubu																					
	15-24	15,1	1.313	49,3	25,3	1,2	1,4	3,3	18,9	4,7	2,8	2,3	1,3	1,2	4,3	7,6	0,0	4,7	3,8	198	
	25-34	14,6	2.232	40,2	21,9	1,2	1,4	7,6	19,8	6,9	6,1	8,5	3,3	1,8	2,0	3,6	1,2	4,6	7,2	325	
	35-44	14,4	1.902	41,1	21,8	2	1,3	4,9	21,0	3,6	3,6	9,5	11,8	7,1	0,2	5,4	0,8	3,1	6,2	274	
	45-59	12,3	2.015	45,0	22,2	1,2	0,7	6,9	12,5	5,2	6,0	10,8	15,2	9,4	0,7	4,1	0,0	0,6	9,1	247	
Eğitim																					
	Eğitimi yok/ilkokul bitirmemiş	14,0	1.202	39,9	22,6	0,6	0,6	6,9	19,1	5,3	5,4	15,4	16,7	11,8	0,3	1,6	1,9	0,6	5,0	168	
	İlkokul	13,8	3.048	43,3	20,8	1,1	2,0	6,8	19,3	4,8	6,2	10,1	10,1	5,1	0,2	5,0	0,6	2,1	6,7	421	
	Ortaokul	14,3	1.259	48,6	35,0	0,9	1,1	4,5	15,2	2,7	3,5	4,3	2,6	3,0	0,5	5,0	0,0	3,5	5,0	180	
	Lise	15,4	1.237	44,5	18,3	1,3	0,6	5,8	17,9	8,1	2,3	4,5	3,3	2,3	5,7	6,4	0,3	4,3	6,5	191	
	Lisans ve lisansüstü	11,8	711	36,5	15,1	0,0	0,0	2,8	18,7	6,0	4,8	0,0	2,0	0,0	5,3	8,5	0,0	11,5	14,5	84	
Birlikte bulunma durumu																					
	Hâlen evli	13,5	5.872	42,3	23,5	0,9	1,5	5,1	18,5	4,8	4,8	9,0	8,4	5,0	1,2	3,9	0,5	2,8	7,0	791	
	Evlilikten ayrıldı	9,5	630	38,5	26,5	0,0	0,0	12,1	25,9	0,5	6,6	0,0	0,0	0,0	3,1	12,5	2,7	0,0	5,3	60	
	Evlilikten ayrıldı	19,0	507	50,1	18,2	0,7	0,7	2,0	15,2	8,2	3,1	0,0	0,0	0,0	6,5	6,5	0,0	11,4	3,7	97	
	Eşi ölmüş	16,7	185	(50,6)	(14,3)	(0,0)	(0,0)	(7,6)	(8,6)	(1,2)	(2,2)	(11,0)	(17,7)	(11,7)	(0,0)	(5,4)	(0,0)	(0,0)	(7,6)	31	
	Boşanmış/Aynı yaşıyor	25,1	267	45,9	18,6	2,7	0,0	14,8	17,3	11,9	7,2	15,0	17,0	12,0	0,0	7,9	0,8	1,7	9,0	66	
Refah düzeyi																					
	Düşük	15,6	2.749	43,2	22,4	0,5	1,4	7,4	19,9	4,1	5,4	10,8	10,5	6,9	1,4	4,8	0,5	2,0	5,6	228	
	Orta	14,8	1.545	51,3	26,3	1,3	1,0	3,9	20,1	7,2	4,3	7,6	8,2	2,8	1,3	3,3	0,0	5,5	6,1	386	
	Yüksek	12,2	3.167	38,7	20,6	1,2	1,1	5,5	15,3	5,3	4,4	5,4	5,1	3,9	2,3	6,1	1,0	3,4	8,3	1.044	
	Türkiye	14,0	7.462	43,3	22,6	0,9	1,2	5,9	18,2	5,2	4,8	8,1	8,0	4,1	1,7	5,0	0,6	3,3	6,7	430	

Not: Parantez içinde belirtilen gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25 den az olan hücreler (*) işaretli ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yeterli olduğundan dolayı bilgisi verilmemiştir. Tablodaki yüzdelik birimden fazla ifadeleme yapılabilmektedir. Toplam oranlar toplandıktan sonra hesaplanmıştır. %100'e karşılık gelmez.

* Erkek akraba: baba, üvey baba, erkek kardeş, ağabey, kayınpeder ve kayınbirader dışında aileden kan bağı olmayan ya da olmayan erkekler. * Kadın akraba: anne, üvey anne ve kayınvalde dışında aileden kan bağı olmayan ya da olmayan kadınlar. * Yabancı: kadının hiç tanımadığı kişiler. * Diğer: cinsiyeti belirtilmemiş akraba ya da arkadaş, kim olduğu belirtilmemiş kişiler. * Nişanlı/Sözleşmeli/Erkek arkadaş olmuş.

Ek Tablo 5.8 On beş yaşından sonra cinsel şiddet uygulayan kişiler

Kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre 15 yaşından sonra cinsel şiddet uygulayan kişiler (eş veya birlikte olunan erkek dışında), Türkiye 2014

Temel özellikler	Eş dışında herhangi birinden cinsel şiddet	Kadın sayısı	Baba	Erkek kardeş	Ağabey	Erkek akraba	Kayın-peder	Kayın-brader	Erkek arkadaş	Öğretmen	İşyerinden biri	Yabancı ^a	Diğer ^b	Cinsel şiddete maruz kalan kadın sayısı
Yerleşim yeri														
	Kent	5.073	1,2	0,0	0,9	13,7	1,2	1,7	11,5	2,4	11,9	58,7	7,9	146
	Kır	2.389	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(21,5)	(2,4)	(0,0)	(21,0)	(0,0)	(8,6)	(35,9)	(23,9)	38
12 Bölge														
	İstanbul	692	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	23
	Batı Marmara	634	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	14
	Ege	619	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	12
	Doğu Marmara	694	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(7,2)	(0,0)	(0,0)	(7,9)	(4,0)	(0,0)	(74,1)	(18,7)	26
	Batı Anadolu	434	(0,0)	(0,0)	(4,0)	(16,0)	(0,0)	(4,0)	(4,0)	(4,0)	(16,0)	(68,0)	(12,0)	25
	Akdeniz	604	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	16
	Orta Anadolu	620	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	11
	Batı Karadeniz	719	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	20
	Doğu Karadeniz	567	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	8
	Kuzeydoğu Anadolu	666	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4
	Ortadoğu Anadolu	625	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	17
	Güneydoğu Anadolu	588	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	8
Yaş grubu														
	15-24	1.369	(1,1)	(0,0)	(0,0)	(25,9)	(0,0)	(0,0)	(15,7)	(3,8)	(11,5)	(38,2)	(21,3)	47
	25-34	2.142	2,1	0,0	2,2	12,4	0,8	2,2	12,9	0,0	11,5	59,6	9,5	68
	35-44	1.891	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(13,4)	(4,7)	(1,4)	(17,0)	(2,3)	(15,0)	(54,3)	(1,5)	40
	45-59	2.060	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(7,5)	(0,0)	(1,8)	(2,9)	(4,4)	(7,0)	(72,1)	(7,2)	29
Eğitim														
	Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	1.348	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	13
	İlkokul	3.147	0,9	0,0	0,0	10,7	2,8	2,5	12,1	0,0	15,3	53,2	8,8	51
	Ortaokul	1.239	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(22,6)	(1,6)	(0,0)	(20,0)	(4,1)	(12,7)	(33,9)	(17,9)	42
	Lise	1.117	(2,6)	(0,0)	(0,0)	(10,3)	(1,0)	(0,0)	(10,5)	(2,6)	(8,1)	(65,8)	(7,3)	47
	Lisans ve lisansüstü	608	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(14,5)	(0,0)	(0,0)	(12,3)	(2,9)	(13,2)	(64,3)	(5,9)	31
Birlikteki durumu														
	Hâlen evli	5.828	1,1	0,0	0,0	15,5	1,5	0,4	11,0	2,3	11,3	58,4	7,6	122
	Evlendiği evliliği bitirmiş	662	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	11
	Evlendiği evliliği bitirmemiş	513	(2,0)	(0,0)	(0,0)	(13,1)	(0,0)	(0,0)	(25,1)	(0,0)	(0,0)	(46,9)	(12,5)	32
	Eşi ölmüş	198	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	4
	Boşanmış/Amı yasıyor	261	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	15
Reddî düzeyi														
	Düşük	3.218	3,4	0,0	2,7	16,9	1,0	3,8	16,6	2,7	16,8	35,5	15,5	65
	Orta	1.509	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(10,1)	(1,8)	(0,0)	(21,3)	(0,0)	(5,2)	(47,7)	(19,4)	31
	Yüksek	2.735	0,0	0,0	0,0	14,7	1,4	0,6	7,9	2,4	10,4	69,8	3,9	88
Türkiye		7.462	1,0	0,0	0,8	16,9	1,3	1,5	12,7	2,1	11,5	55,9	9,9	184

Not: Parametre içinde belirtilen yüzdelik gözlem sayısı 25 den az olan hücreler (*) işaretli ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğundan dolayı yüzde bilgisi verilmemiştir. Tablodaki yüzdelikler birden fazla işaretleme yapılabilen sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamları %100'e karşılık gelmez.

^a Erkek akraba: baba, erkek kardeş, ağabey, kayınpeder ve kayınbrader dışında aileden kam bağı olsun ya da olmasın erkekler.

^b Yabancı: kadının hiç tanımadığı kişiler.

^c Diğer cinsiyetli: beirtilmiş akraba ya da arkadaş, kim olduğu belirtilmemiş kişiler.

^d Nişanlı/Sözleşme/Erkek arkadaş olması.

Ek Tablo 5.9. On beş yaşından sonra duygusal şiddet/istismar uygulayan kişiler

Kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre 15 yaşından sonra maruz kaldıkları duygusal şiddeti uygulayan kişiler (eş veya birlikte olunan erkek dışında), Türkiye 2014

Temel özellikler	Eş dışında herhangi birinden duygusal şiddet	Kadın sayısı	Baba	Anne	Üvey baba	Üvey anne	Erkek kardeş	Ağabey	Erkek akraba ^a	Kadın akraba ^a	Kaynvalde	Kaynpeder	Kavın-Blader	Erkek arkadaş	Öğretmen	İşyerinden	Yabancı ^c	Tandik ^c	Diğer ^c	Diğer akraba	Duygusal şiddet/istismara maruz kalan kadın sayısı	
																						Baba
Yerleşim yeri	Kent	23,4	18,1	11,4	1,0	1,4	6,9	11,6	14,4	21,3	18,5	10,5	5,4	2,7	4,4	6,7	7,7	9,0	0,9	2,0	1,098	
	Kır	18,6	2,389	14,7	11,8	0,0	1,8	5,9	7,3	12,4	23,5	16,8	10,5	2,2	1,9	2,6	3,3	10,7	0,2	2,0	438	
12 Bölge	İstanbul	27,0	692	18,3	12,0	1,7	0,6	6,9	12,0	20,1	17,7	11,0	3,5	4,0	4,0	8,0	13,0	9,6	0,6	2,3	186	
	Batı Marmara	19,4	634	22,0	15,4	0,8	1,7	8,6	6,8	10,4	26,5	19,4	8,5	4,0	5,1	4,0	9,2	8,9	0,0	0,8	123	
	Ege	22,3	619	22,2	9,2	0,0	1,3	2,6	15,7	14,7	28,2	23,0	11,2	3,5	3,1	10,3	3,5	3,4	0,0	1,4	139	
	Doğu Marmara	17,7	694	11,8	7,0	0,0	0,9	8,9	10,3	7,2	22,1	21,2	16,8	9,4	3,9	4,4	6,4	4,9	12,4	1,6	1,6	123
	Batı Anadolu	33,1	434	17,2	12,0	1,5	1,5	9,3	11,8	16,4	15,7	24,3	12,1	9,2	3,0	5,2	5,9	9,0	13,1	2,2	1,2	142
	Akdeniz	22,9	604	13,6	10,2	0,0	2,9	5,9	4,4	12,7	20,6	17,2	6,9	6,7	1,4	5,1	7,6	4,7	9,6	0,0	2,9	138
	Orta Anadolu	24,1	620	20,0	14,8	0,7	1,3	6,7	10,9	12,0	22,5	23,1	16,5	8,5	1,3	4,7	0,0	2,7	8,7	0,6	3,4	150
	Batı Karadeniz	18,0	719	15,5	9,2	1,7	3,0	6,3	7,8	15,9	27,6	27,7	16,6	6,9	1,5	1,5	0,0	,8	7,5	0,0	1,5	131
	Doğu Karadeniz	13,8	567	10,2	7,0	0,0	0,0	10,5	8,2	28,5	15,1	14,6	18,5	8,9	0,0	0,0	1,5	5,2	10,4	0,0	5,9	77
	Kuzeydoğu Anadolu	21,2	666	10,6	7,6	0,0	0,0	10,0	4,9	20,2	31,4	27,1	19,2	7,4	1,4	3,4	0,0	2,1	13,4	0,7	2,1	142
	Orta Anadolu	15,5	625	21,6	17,2	0,0	1,9	6,6	12,5	12,0	20,5	20,8	11,8	8,5	4,1	6,4	1,9	2,2	12,4	0,0	0,0	95
	Güneydoğu Anadolu	15,3	588	19,8	17,7	0,0	2,2	4,4	14,3	22,3	22,3	18,1	7,9	9,0	0,0	1,1	2,2	2,2	5,6	2,2	2,2	90
Yaş grubu	15-24	26,4	1,369	18,1	15,2	0,2	1,5	5,7	10,2	18,0	17,4	6,2	3,9	1,3	7,2	8,6	4,0	12,1	15,8	0,1	2,1	346
	25-34	23,0	2,142	19,5	9,6	0,5	1,4	6,6	11,6	14,1	21,4	21,7	13,5	5,1	1,9	3,3	6,9	5,0	8,9	0,0	1,4	453
	35-44	21,9	1,891	16,5	11,7	0,6	2,0	6,2	12,8	12,9	23,9	26,8	14,6	9,1	1,9	3,5	7,9	7,8	5,0	2,0	1,8	372
	45-59	19,3	2,060	15,1	10,4	2,0	0,9	8,5	8,1	11,8	23,7	25,4	13,3	9,5	0,1	1,1	4,4	3,5	8,7	1,1	2,9	365
Eğitim	Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	19,0	1,348	13,8	8,9	0,2	2,6	5,7	9,7	17,7	23,2	28,5	18,0	10,2	0,0	0,0	3,7	5,3	8,4	1,5	2,3	252
	İlkokul	20,6	3,147	17,4	12,7	1,2	1,8	7,8	11,2	11,2	24,0	30,5	18,0	9,5	1,0	1,8	2,6	3,4	7,8	0,9	2,6	580
	Ortaokul	24,8	1,239	18,4	13,5	0,0	1,5	8,1	10,0	18,4	21,3	13,3	6,2	3,1	4,7	4,7	5,0	5,5	12,8	0,1	0,8	313
	Lise	26,3	1,117	20,1	13,9	1,5	0,4	5,9	14,1	13,9	18,5	10,3	6,6	3,0	4,4	8,3	5,1	11,4	11,2	0,5	2,0	260
Lisans ve lisansüstü	24,1	608	15,9	2,4	0,0	0,6	3,5	5,9	12,2	18,3	6,8	0,2	1,8	4,5	7,2	24,4	15,3	6,2	1,0	1,4	131	
Relatif düzeyi	Düşük	21,8	3,218	19,1	12,4	0,1	1,3	7,3	11,5	17,0	23,4	26,4	15,4	7,8	1,3	1,9	3,3	3,7	8,4	0,6	2,2	652
	Orta	23,1	1,509	19,1	12,6	1,5	1,8	5,3	13,2	9,7	20,5	19,0	12,4	5,8	2,3	4,4	5,4	8,2	10,1	0,3	1,5	323
	Yüksek	22,4	2,735	15,2	10,2	1,0	1,4	7,0	9,0	13,8	20,9	16,6	8,3	5,4	3,8	5,4	8,5	8,9	9,7	1,2	2,1	561
Türkiye	22,3	7,462	17,5	11,5	0,8	1,4	6,7	10,8	14,1	21,7	20,6	11,7	6,4	2,6	3,9	6,0	6,8	9,3	0,8	2,0	1,536	

Not: Tablodaki yüzdelikler bir den fazla işaretleme yapılabilen soruların oluşturulduğundan toplanamaz ve toplanamaz %100'e karşılık gelmez.

^a Erkek akraba: baba, üvey baba, erkek kardeş, ağabey, kaynpeder ve kaynblader dışında aileden kan bağı olsun ya da olmasın erkekler; Kadın akraba: anne, üvey anne ve kaynvalde dışında aileden kan bağı olsun ya da olmasın kadınlar; ^b Yabancı: kadının hiç tanımadığı kişiler; ^c Tandik: Komşu, bakkal, aileden bir kişinin arkadaşları gibi kadının yakın ilişkide olmadığı kişiler; ^d Diğer: cinsiyeti belirlenmemiş akraba ya da arkadaş, kim olduğu belirlenmemiş kişiler

Ek Tablo 5.10 On beş yaşından önce cinsel istismar uygulayan kişiler

Kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre, 15 yaşından önce cinsel istismarda bulunan kişiler (eş veya birlikte olunan erkek dışında), Türkiye 2014

Temel özellikler	15 yaşından önce cinsel istismar										Cinsel istismara maruz kalan kadın sayısı					
	Baba	Üvey baba	Erkek kardeş	Ağabey	Dede	Amca	Dayı	Erkek akraba	Erkek arkadaş	Öğretmen		Yabancı ^a	Tanıdık ^b	Diğer ^c		
Yaş grubu																
Kent	6,1	5,069	0,9	1,2	0,7	2,3	0,3	2,2	4,8	26,9	3,3	7,9	39,5	15,2	3,1	260
Kır	2,5	2,387	0,0	0,0	0,0	1,5	0,9	0,0	0,0	48,2	6,3	5,0	23,0	13,2	5,0	57
15-24	5,0	1,366	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,3	4,3	25,9	6,8	5,4	41,9	13,1	9,3	58
25-34	7,1	2,140	2,0	0,0	1,1	3,0	0,0	1,7	3,5	27,2	5,0	7,9	39,5	12,9	2,6	125
35-44	6,6	1,891	0,0	0,0	0,4	1,4	0,0	0,0	6,2	35,8	1,4	9,1	31,3	20,2	1,5	97
45-59	2,2	2,059	(0,0)	(9,5)	(0,0)	(5,4)	(3,6)	(4,8)	(1,2)	(22,1)	(0,0)	(5,5)	(43,3)	(10,5)	(2,4)	37
Eğitim																
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	2,3	1,348	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	22
İlkokul	3,7	3,144	1,4	2,1	0,5	2,1	1,4	1,0	4,7	34,4	3,7	3,2	33,9	16,4	5,1	95
Ortaokul	6,8	1,238	0,0	0,0	2,1	0,0	0,0	4,0	1,0	33,5	7,9	6,1	37,5	11,2	6,2	77
Lise	7,6	1,115	1,8	1,9	0,0	2,6	0,0	2,8	2,5	18,9	2,3	10,9	42,0	18,2	2,3	67
Lisans ve lisansüstü	10,7	608	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0	0,7	8,0	31,4	1,4	11,5	39,6	10,8	0,0	56
Refah düzeyi																
Düşük	3,6	3,215	3,3	0,0	0,5	3,7	0,0	4,5	3,5	33,8	3,9	5,3	27,8	19,0	2,8	93
Orta	4,3	1,508	0,0	0,0	0,0	4,4	1,8	0,0	4,3	34,9	6,3	6,7	34,7	11,9	5,3	59
Yüksek	7,3	2,733	0,0	1,8	0,8	1,0	0,2	1,4	4,6	25,5	2,7	8,8	42,8	14,2	3,0	165
Türkiye	5,3	7,456	0,8	1,0	0,6	2,2	0,4	1,9	4,2	29,2	3,6	7,6	37,7	15,0	3,3	317

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25 den az olan hücreler (*) işaretli ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yeterli olduğundan dolayı yüzde bilgisi verilmemiştir. Tablodaki yüzdelere birden fazla işaretleme yapılabilen sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplanamaz %100'e karşılık gelmez.

^a Erkek akraba: baba, erkek kardeş, ağabey, dede, amca ve dayı dışında aileden kan bağı olsun ya da olmasın erkekler. ^b Yabancı: kadının hiç tanımadığı kişiler. ^c Tanıdık: komşu, bakkal, aileden bir kişinin arkadaşı gibi kadının yakın ilişkide olmadığı kişiler. ^d Diğer: cinsiyeti belirtilmemiş akraba ya da arkadaş, kim olduğu belirtilmemiş kişiler.

Ek Tablo 5.11 Eğitimi engellenenler Kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eğitimlerini engelleyen kişiler (eş veya birlikte olduğu erkekler dışında), Türkiye 2014										
Yerleşim yeri	Eğitimi engellenen kadın sayısı		Baba	Anne	Erkek kardeş	Ağabey	Erkek akraba*	Kadın akraba**	Diğer***	Eğitimi engellenen kadın sayısı
	Erkek	Kadın								
Bölge	Kent	5.073	70,7	28,1	2,0	6,7	9,1	4,1	9,2	1.550
	Kır	2.389	72,7	31,3	1,9	5,4	7,5	3,4	10,4	928
Yaş	İstanbul	27,0	77,0	32,0	2,8	6,2	7,5	5,2	8,1	190
	Batı Marmara	24,8	80,1	35,7	1,9	5,2	6,8	4,4	5,0	157
	Ege	30,1	72,7	24,4	1,0	4,7	8,6	3,2	6,1	188
	Doğu Marmara	30,5	69,4	65,6	30,3	2,6	6,2	7,8	6,4	211
	Batı Anadolu	32,3	43,4	71,4	32,2	0,8	7,7	12,0	3,0	143
	Akdeniz	32,7	60,4	68,5	26,2	2,1	3,5	6,2	1,8	202
	Orta Anadolu	37,5	62,0	78,7	37,2	0,9	7,3	7,2	2,6	233
	Batı Karadeniz	31,3	71,9	67,3	31,8	0,4	7,2	11,7	4,6	226
	Doğu Karadeniz	35,4	56,7	70,4	30,1	1,9	2,9	12,3	5,7	204
	Kuzeydoğu Anadolu	41,9	66,6	67,4	27,5	1,4	9,4	11,9	3,5	278
Eğitim	Ortaoğu Anadolu	35,2	62,5	68,9	29,1	3,1	6,1	10,8	4,4	217
	Güneydoğu Anadolu	39,0	58,8	67,3	21,7	3,0	10,0	7,4	13,9	229
Yaş	15-24	16,5	67,7	33,5	2,4	11,0	8,8	8,3	7,1	253
	25-34	30,2	70,5	26,9	3,9	8,8	11,4	3,6	9,8	683
	35-44	33,5	1,891	71,7	31,9	0,9	5,5	6,6	3,6	670
	45-59	42,0	2,060	72,5	27,4	1,1	3,8	7,9	3,2	872
Eğitim	Eğitimi yok/İlkokulu bitirmemiş	55,7	1,348	72,5	29,7	2,2	5,3	3,8	11,4	769
	İlkokul	38,5	3,147	72,9	29,2	1,9	6,1	8,0	7,6	1.196
	Ortaokul	27,1	1,239	67,2	32,6	2,5	8,3	7,0	9,8	337
	Lise	13,4	1,117	65,2	20,0	0,3	5,0	7,6	15,1	151
Refah düzeyi	Lisans ve lisansüstü	3,4	608	(58,0)	(14,1)	(28,5)	(20,5)	(3,3)	(9,5)	25
	Düşük	39,5	3,218	72,0	28,0	2,5	6,0	4,1	10,7	1.289
Türkiye	Orta	33,2	1,509	75,1	31,0	1,5	6,0	3,3	7,1	507
	Yüksek	24,5	2,735	67,8	29,2	1,6	7,0	4,0	9,6	682
Türkiye	31,8	7.462	71,3	29,0	2,0	6,3	8,6	3,9	9,5	2.478

Not: Parametre içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Tablodaki yüzdelere birden fazla işaretleme yapılabilmektedir. Toplam ve toplamları %100'e karşılık gelmez. a: Erkek

*Erkek akrabalar: baba, erkek kardeş, ağabey, dede, amca ve dayı dışında alideden kan bağı olsun ya da olmasın erkekler

**Kadın akrabalar: Kadın akraba: anne, üvey anne ve kayınvalide dışındaki alideden kan bağı olsun ya da olmasın kadınlar

***Diğer: cinsiyeti belirtilmemiş akraba ya da arkadaş; km olduğu belirtilmemiş kişiler

Ek Tablo 5.12 On beş yaşından sonra çalışmayı engelleyenler

Kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre 15 yaşından sonra çalışmasını engelleyen kişiler (eş veya birlikte olduğu erkekler dışında), Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Çalışmayı engelleme		Kadın sayısı	Baba	Anne	Erkek kardeş	Ağabey	Erkek akraba*	Kadın akraba**	Kayıvalıde	Kayımpeder	Kayın brader	Diğer***	Çalışması engellenen kadın sayısı
	Çalışmayı engelleme	Kadın sayısı												
Bölge	Kent	11,5	5.073	58,7	21,7	5,3	13,7	7,7	3,0	8,7	7,7	2,6	9,2	577
	Kır	7,9	2.389	61,5	25,1	5,0	16,6	4,1	2,5	4,7	6,5	0,8	10,5	189
	İstanbul	10,9	692	61,9	29,5	2,8	10,0	5,6	1,4	7,0	7,0	2,8	9,8	75
	Batı Marmara	10,3	634	54,6	13,9	4,6	13,9	3,0	3,2	9,4	13,9	1,6	12,5	64
	Ege	9,6	619	65,3	16,0	8,6	17,2	3,2	0,0	9,0	9,0	1,8	10,0	59
	Doğu Marmara	11,5	694	49,6	20,5	5,9	17,3	1,3	2,4	6,6	6,6	0,0	12,9	80
	Batı Anadolu	12,9	434	47,8	17,0	5,7	20,0	13,2	9,5	18,9	13,2	7,6	11,3	54
	Akdeniz	11,2	604	66,5	22,3	4,8	5,4	9,1	4,4	3,2	1,6	0,0	7,6	67
	Orta Anadolu	10,5	620	52,6	30,9	3,1	16,9	6,2	3,1	9,2	7,7	0,0	9,0	65
	Batı Karadeniz	8,6	719	51,9	24,7	6,6	16,1	3,3	1,5	6,7	8,0	0,0	12,9	62
	Doğu Karadeniz	8,5	567	(57,4)	(34,5)	(4,2)	(13,1)	(9,0)	(1,8)	(12,2)	(6,2)	(1,8)	(5,5)	47
	Kuzeydoğu Anadolu	9,7	666	58,9	34,7	7,6	21,1	10,6	4,5	7,7	7,7	4,7	6,1	66
	Ortaoğu Anadolu	10,4	625	73,7	20,3	9,2	17,4	6,1	0,0	3,1	4,2	1,4	6,2	65
	Güneydoğu Anadolu	10,5	588	62,9	14,5	4,8	16,1	14,5	1,6	4,8	8,1	3,2	4,8	62
	Yaş	15-24	12,5	1.369	66,0	26,1	3,5	15,7	9,1	1,6	3,6	4,6	1,1	6,0
25-34		11,7	2.142	60,9	23,5	4,9	14,9	7,6	1,8	8,4	9,0	2,7	6,5	248
35-44		10,1	1.891	58,9	20,8	8,5	12,3	6,2	2,5	6,6	5,8	1,8	12,5	174
45-59		8,9	2.060	50,8	18,4	4,0	13,7	5,8	6,0	13,0	9,9	3,3	13,4	164
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş		8,4	1.348	53,4	17,6	9,2	16,9	12,2	6,9	10,3	9,9	3,0	10,8	108
Eğitim	İlkokul	11,2	3.147	56,1	23,7	4,6	16,3	5,9	3,2	9,5	9,7	3,5	9,7	307
	Ortaokul	14,5	1.239	61,6	22,5	5,6	13,1	8,7	2,5	6,9	6,3	1,2	5,4	185
	Lise	10,9	1.117	71,7	22,3	3,6	9,1	4,4	0,4	5,1	4,1	0,9	10,3	133
	Lisans ve lisansüstü	5,3	608	(46,1)	(20,4)	(4,9)	(10,7)	(7,0)	(0,0)	(4,4)	(0,0)	(0,0)	(18,9)	33
Refah düzeyi	Düşük	10,7	3.218	58,1	19,9	8,5	15,9	10,3	3,4	7,8	8,2	2,7	9,1	324
	Orta	12,7	1.509	61,7	24,8	3,4	8,5	5,4	3,7	8,4	8,0	3,4	10,0	179
	Yüksek	9,7	2.735	58,7	23,0	3,4	16,0	5,2	1,9	8,1	6,6	1,2	9,4	263
Türkiye		10,7	7.462	59,2	22,3	5,3	14,2	7,1	2,9	8,0	7,5	2,3	9,4	766

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelim gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Tablodaki yüzdelimlerden birinden fazla işaretleme yapılabilen sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamları %100'e karşı gelmez.

*Erkek akraba: baba, erkek kardeş, ağabey, dede, amca ve dayı dışında aileden kan bağı olsun ya da olmasın erkekler **Kadın akraba: Kadın akraba: anne, üvey anne ve kayıvalıde dışında aileden kan bağı olsun ya da olmasın kadınlar ***Diğer: cinsiyeti belirlenmemiş akraba ya da arkadaş, kim olduğu belirlenmemiş kişiler

Ek Tablo 5.13 Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile duygusal şiddet/istismar

Temel sosyal ve demografik özelliklerine göre eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddeti ile duygusal şiddetine/istismarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2008 ve 2014

Temel özellikler	Duygusal şiddet/ istismar		Fiziksel şiddet		Cinsel şiddet		Fiziksel ve/veya cinsel şiddet	
	2008	2014	2008	2014	2008	2014	2008	2014
Yerleşim Yeri								
Kent	43,3	44,7	38,0	35,0	14,3	12,0	40,3	37,0
Kır	45,9	40,8	43,2	37,5	18,3	11,9	46,6	39,0
Eğitim								
Eğitimi yok/İlkokul	50,0	43,5	52,2	41,4	22,2	14,4	55,7	43,3
İlkokul	44,5	45,9	39,9	39,9	15,2	12,9	42,2	41,8
Ortaokul	41,6	45,6	34,9	34,4	13,1	12,6	38,5	36,7
Lise ve üzeri	36,6	39,0	25,0	22,8	8,7	7,9	27,2	24,7
Yaş								
15-24	37,2	38,4	31,9	25,4	13,5	9,5	35,3	28,1
25-34	42,8	43,6	36,6	32,4	13	10,5	39,2	34,0
35-44	44,5	44,7	39,7	36,8	14,2	11,8	42,0	38,2
45-59	47,9	44,7	45,4	40,1	19,6	14,5	47,9	42,7
Refah Düzeyi								
Düşük	47,3	46,3	47,0	41,4	18,9	14,1	49,9	43,4
Orta	43,7	44,5	38,9	38,0	14,6	13,4	41,6	40,1
Yüksek	38,6	41,4	26,7	29,2	10,3	9,5	28,7	31,0
Türkiye	44,0	44,0	39,3	35,5	15,3	12	41,9	37,5

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek Tablo 5.14 Ekonomik şiddet/istismar içeren davranışlar

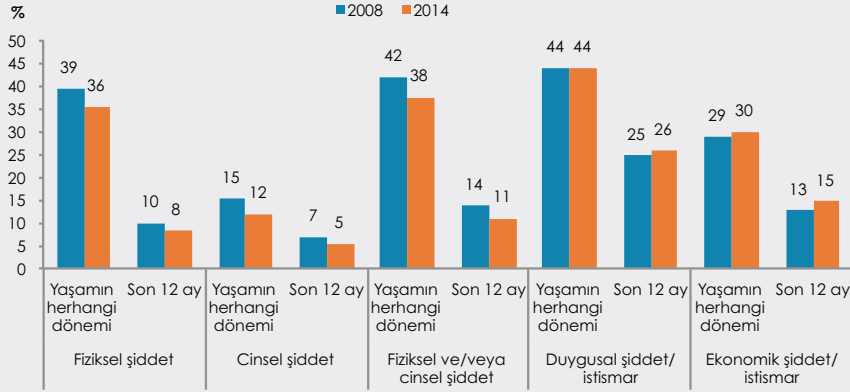
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin farklı ekonomik şiddet/istismar içeren davranışlarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2008 ve 2014

Araştırma yılı	İşten çıkmaya neden olma/ çalışmaya engel olma		Ev ihtiyaçları için para vermeme		Gelirini elinden alma		En az biri	
	Yaşamın herhangi bir öneminde (%)	Son 12 ayda (%)	Yaşamın herhangi bir döneminde (%)	Son 12 ayda (%)	Yaşamın herhangi bir döneminde (%)	Son 12 ayda (%)	Yaşamın herhangi bir döneminde (%)	Son 12 ayda (%)
2008	23,4	8,8	8,1	4,6	3,9	1,4	28,9	12,7
2014	24,2	10,2	9,1	5,4	4,9	2	30,0	14,6

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 5.1**Fiziksel, cinsel, duygusal şiddet/istismar ve ekonomik şiddet/istismar yaygınlığı 2008-2014**

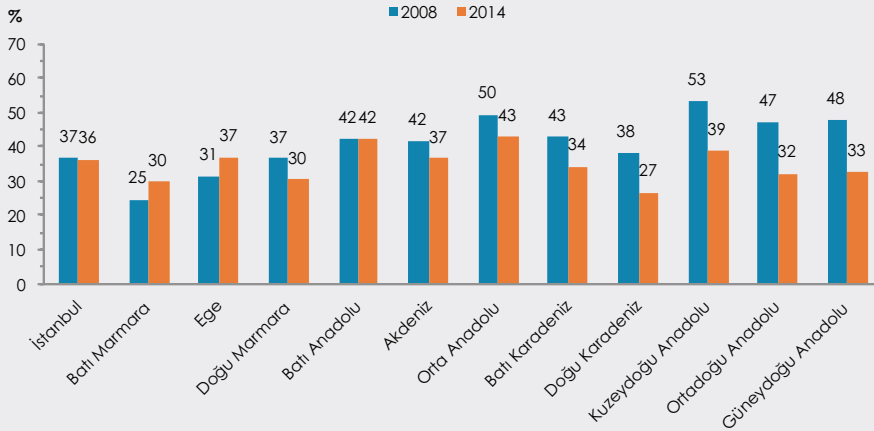
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel, cinsel, duygusal şiddetine/istismarına ve ekonomik şiddetine/istismarına maruz kalmış kadınların* yüzdesi, Türkiye 2008 ve 2014

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 5.2**Yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel şiddet yaygınlığı, 2008-2014**

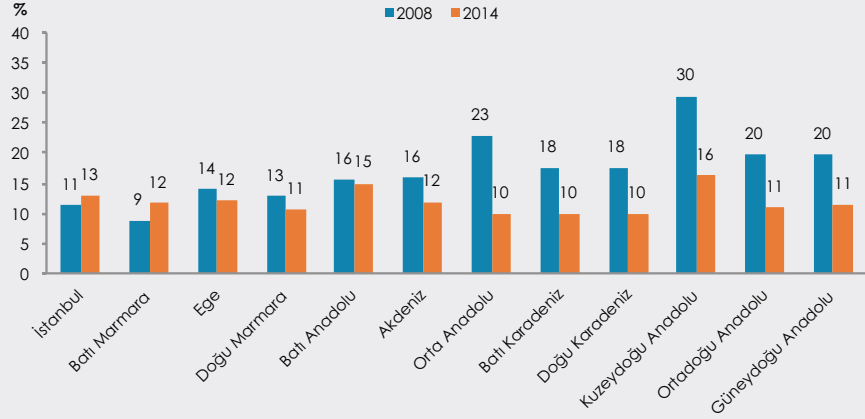
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınların* bölgelere göre yüzdesi, Türkiye 2008 ve 2014

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 5.3**Yaşamın herhangi bir döneminde cinsel şiddet yaygınlığı, 2008-2014**

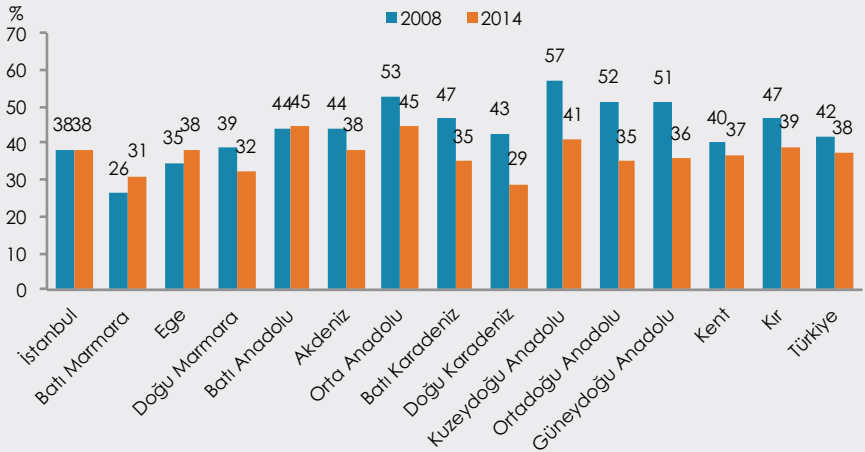
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların* bölgelere göre yüzdesi, Türkiye 2008 ve 2014

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 5.4**Yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı 2008-2014**

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınların* bölge ve yerleşim yerine göre yüzdesi, Türkiye 2008-2014

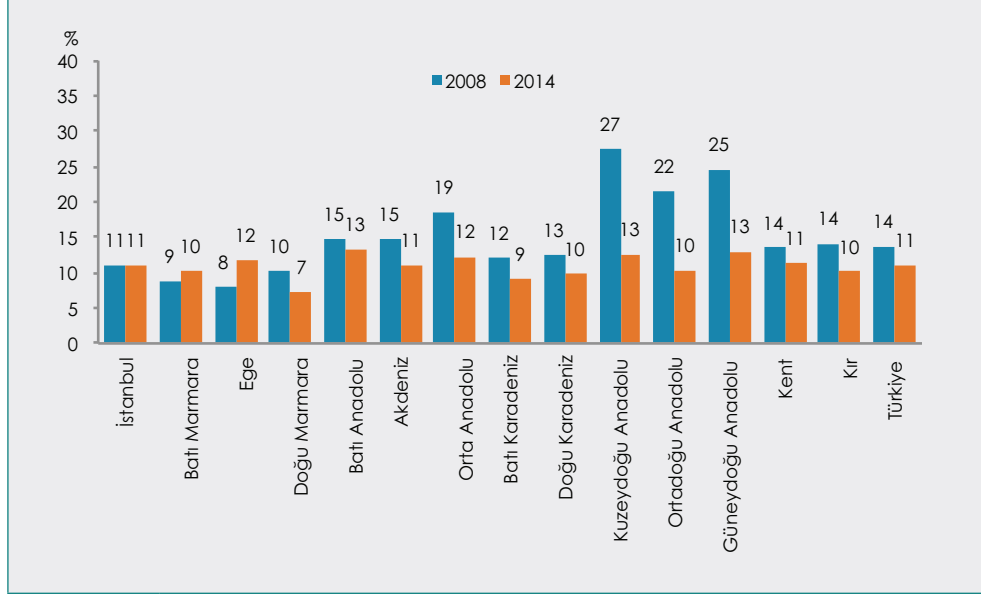

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 5.5

Son 12 ayda fiziksel ve/veya cinsel şiddet yaygınlığı, 2008-2014

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine son 12 ayda maruz kalmış kadınların* bölge ve yerleşim yerine göre yüzdesi, Türkiye 2008-2014

*Hesaplamalar en az bir kez evlenmiş kadınlar için yapılmıştır.

Ek B4
Altıncı Bölümün Ek Tabloları

Ek Tablo 6.1 Yaralanma biçimleri

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldıkları fiziksel veya cinsel şiddet nedeniyle yaralanma biçimlerinin kadınların* temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Kulak zarı patlaması, göz yaralanması/ morarması										İç organlarda yaralanma	Yanık	Şiddet sonucu yaralanmış kadın sayısı	
	Çizik, sıynık yara/bere	Kesik/ Isırık	Burkulma	Kemiklerde çatlak/kırık	Derin yara/kesik	Diş kırılması	Diş kırılması	Derin yara/kesik	Çatlak/kırık	Çıkık				
Bölge														
Kent	62,4	55,1	19,1	22,4	17,0	11,6	6,7	3,8	3,7	410				
Kır	59,1	59,9	14,7	16,5	12,9	13,9	10,0	5,8	4,4	164				
İstanbul	57,4	51,5	11,9	19,7	18,1	10,2	5,0	1,7	5,0	68				
Batı Marmara	61,5	53,9	14,5	18,3	12,4	11,8	5,9	3,9	,0	50				
Ege	49,5	60,3	14,4	23,6	13,2	12,8	6,9	1,9	1,5	57				
Doğu Marmara	(70,9)	(63,9)	(24,2)	(21,7)	(20,3)	(17,6)	(9,2)	(9,8)	(4,7)	41				
Batı Anadolu	(78,3)	(54,4)	(25,4)	(25,4)	(19,7)	(12,9)	(9,2)	(6,9)	(4,6)	48				
Akdeniz	59,5	55,3	18,8	19,7	6,9	13,2	3,5	5,4	0,0	55				
Orta Anadolu	73,6	59,6	14,9	18,2	19,9	9,8	6,6	3,2	4,9	60				
Batı Karadeniz	(62,3)	(61,4)	(21,1)	(27,7)	(21,7)	(4,0)	(14,7)	(2,3)	(4,1)	48				
Doğu Karadeniz	(55,6)	(56,5)	(38,0)	(18,9)	(24,3)	(15,1)	(3,5)	(87,0)	(3,5)	33				
Kuzeydoğu Anadolu	(47,3)	(63,6)	(23,7)	(20,9)	(22,8)	(23,0)	(6,3)	(12,8)	(6,6)	49				
Ortadoğu Anadolu	(73,9)	(51,2)	(23,5)	(19,2)	(34,2)	(17,1)	(20,4)	(3,2)	0,0	29				
Güneydoğu Anadolu	(58,5)	(52,5)	(19,3)	(19,3)	(8,3)	(8,3)	(11,0)	(2,7)	(11,4)	36				
Yaş														
15-24	(53,4)	(53,0)	(24,0)	(16,0)	(4,9)	(11,9)	(1,8)	(6,4)	(6,6)	35				
25-34	59,6	51,5	17,5	20,9	14,1	7,4	7,0	4,2	3,0	174				
35-44	66,2	55,0	17,4	26,9	21,0	12,1	6,0	5,1	3,5	171				
45-59	61,2	61,6	18,8	17,3	15,8	16,5	10,0	2,9	4,3	194				
Eğitim düzeyi														
Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	48,9	60,8	15,3	15,9	15,0	10,4	16,5	4,5	7,1	121				
İlkokul	64,3	57,6	17,4	21,5	14,9	13,6	5,1	3,4	4,1	284				
Ortaokul	63,3	54,3	16,3	24,3	12,4	15,5	5,9	6,1	,6	76				
Lise	56,9	55,8	25,8	27,3	28,5	7,6	7,2	5,5	3,3	63				
Lisans ve lisansüstü	(84,0)	(32,4)	(20,2)	(19,5)	(15,9)	(7,1)	(1,3)	(3,2)	(0,0)	29				
Refah düzeyi														
Düşük	57,6	59,7	15,5	19,1	12,3	10,0	10,6	4,1	4,4	297				
Orta	62,2	54,2	22,3	22,2	16,6	16,4	9,3	7,3	3,9	110				
Yüksek	67,0	52,1	19,5	23,7	21,1	12,2	2,0	2,5	3,0	167				
Türkiye	61,8	56,0	18,3	21,3	16,2	12,1	7,3	4,2	3,8	574				

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Tablo 6.2 Sağlık personeli

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve cinsel şiddeti sonucu yaralanan kadınlara* sağlık kurumunda verilen hizmetin niteliğinin bölgelere göre yüzdesi, Türkiye 2014

Bölge	Yaralanma nedenini sorma		Kurum/kuruluşa yönlendirme		Sağlık personelinin davranışlardan memnuniyet	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
İstanbul	72.8	27.2	35.4	64.6	79.4	20.6
Batı Marmara	81.1	18.9	52.8	47.2	90.6	9.4
Ege	83.0	17.0	34.5	65.5	88.3	11.7
Doğu Marmara	80.3	19.7	17.5	82.5	82.1	17.9
Batı Anadolu	94.6	5.4	41.2	58.8	57.5	42.5
Akdeniz	89.7	10.3	46.7	53.3	79.5	20.5
Orta Anadolu	94.3	5.7	38.5	61.5	78.0	22.0
Batı Karadeniz	93.3	6.7	18.5	81.5	68.7	31.3
Doğu Karadeniz	85.4	14.6	52.0	48.0	85.4	14.6
Kuzeydoğu Anadolu	84.7	15.3	23.3	76.7	91.5	8.5
Ortadoğu Anadolu	67.0	33.0	58.9	41.1	79.4	20.6
Güneydoğu Anadolu	85.7	14.3	14.3	85.7	57.1	42.9
Türkiye	85.0	15.0	36.7	63.3	75.8	24.2

Ek Tablo 6.3 Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ile genel ve son 4 hafta içindeki sağlık durumu

Yaşamın herhangi bir döneminde fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış ve kalmamış kadınlar* arasında genel sağlık durumunu "kötü veya çok kötü" olarak beyan eden ve son 4 hafta içinde "çok veya aşırı derecede ağrı/rahatsızlık" hissettiğini söyleyen kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

		Şiddet yaşama durumu	Genel Sağlık durumunu "kötü veya çok kötü" beyan eden kadınlar	Son 4 hafta içinde		Kadın sayısı
				"çok veya aşırı derecede ağrı/rahatsızlık" hissettiğini beyan eden kadınlar		
Yaş	15-24	Hayır	3,4	17,4	696	
		Evet	9,0	30,2	162	
	25-34	Hayır	5,4	18,4	1.395	
		Evet	14,8	35,7	672	
	35-44	Hayır	10,0	23,8	1.164	
		Evet	16,1	36,5	683	
	45-59	Hayır	18,3	34,3	1.180	
		Evet	25,6	42,0	841	
	Eğitim düzeyi	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	Hayır	21,5	38,0	737
			Evet	29,7	50,9	559
İlkokul		Hayır	10,5	26,1	1.857	
		Evet	17,7	35,9	1.189	
Ortaokul		Hayır	6,0	18,0	633	
		Evet	15,3	37,4	290	
Lise		Hayır	6,0	17,8	749	
		Evet	9,9	27,1	225	
Lisans ve lisansüstü		Hayır	2,2	14,2	457	
		Evet	7,4	27,5	94	
Evlilik ve birliktelik durumu	Hâlen evli	Hayır	10,0	24,4	3.788	
		Evet	17,6	37,3	2.037	
	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş**	Hayır	2,5	15,8	471	
		Evet	(8,5)	(47,2)	38	
	Eşi ölmüş	Hayır	23,3	35,4	110	
		Evet	37,6	49,0	88	
	Boşanmış/ayrı yaşıyor	Hayır	17,8	23,4	66	
		Evet	22,3	36,3	195	
Çalışma durumu	Ücretli bir işte çalışıyor	Hayır	7,8	22,6	1.354	
		Evet	15,0	34,7	770	
	Ücretli bir işte çalışmıyor	Hayır	10,4	24,2	3.079	
		Evet	20,2	39,2	1.587	
Refah düzeyi	Düşük	Hayır	14,6	30,0	1.723	
		Evet	23,4	43,5	1.166	
	Orta	Hayır	8,4	20,9	881	
		Evet	18,9	35,4	506	
	Yüksek	Hayır	6,7	20,6	1.831	
		Evet	12,4	32,1	686	
Türkiye	Hayır	9,6	23,7	4.435		
	Evet	18,5	37,7	2.358		
Türkiye geneli		12,8	28,7	6.800		

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

*Hesaplamalar eşinin veya birliktelik olduğu erkeklerin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

**Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş.

Ek Tablo 6.4 Fiziksel ve/veya cinsel şiddet ve hayata son verme düşüncesi

Şiddete maruz kalmış ve kalmamış kadınlar* arasında yaşamın herhangi bir döneminde hayatlarına son vermeyi düşünmüş ve denemiş kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

		Şiddet yaşama durumu	Hayatına son vermeyi düşünmüş kadın yüzdesi	Hayatına son vermeyi denemiş kadın yüzdesi	Kadın sayısı	
Yaş	15-24	Hayır	16,8	5,0	696	
		Evet	47,7	29,6	162	
	25-34	Hayır	11,7	2,6	1.395	
		Evet	33,3	13,8	672	
	35-44	Hayır	12,4	2,8	1.164	
		Evet	36,6	16,2	683	
	45-59	Hayır	9,5	1,9	1.180	
		Evet	28,0	11,2	841	
	Eğitim düzeyi	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	Hayır	10,3	3,0	737
			Evet	30,8	12,4	559
İlkokul		Hayır	10,3	2,1	1.857	
		Evet	31,2	12,6	1.189	
Ortaokul		Hayır	17,6	4,7	633	
		Evet	41,1	24,7	290	
Lise		Hayır	13,6	3,6	749	
		Evet	38,9	18,6	225	
Lisans ve lisansüstü		Hayır	10,8	1,9	457	
		Evet	35,1	11,6	94	
Evlilik ve birliktelik durumu	Hâlen evli	Hayır	10,3	2,2	3.788	
		Evet	31,8	13,5	2.037	
	Evlenmemiş, birlikteliği olmuş**	Hayır	22,2	5,0	471	
		Evet	(49,8)	(17,8)	38	
	Eşi ölmüş	Hayır	19,9	6,9	110	
		Evet	28,7	14,8	88	
Boşanmış/ayrı yaşıyor	Hayır	29,0	19,2	66		
	Evet	48,4	26,1	195		
Çalışma durumu	Ücretli bir işte çalışıyor	Hayır	14,2	3,7	1.354	
		Evet	34,0	13,6	770	
	Ücretli bir işte çalışmıyor	Hayır	11,2	2,5	3.079	
		Evet	33,1	15,2	1.587	
Refah düzeyi	Düşük	Hayır	11,1	2,3	1.723	
		Evet	34,0	12,9	1.166	
	Orta	Hayır	13,7	3,2	881	
		Evet	30,6	14,6	506	
	Yüksek	Hayır	12,1	3,1	1.831	
		Evet	34,2	16,9	686	
Türkiye	Hayır	12,1	2,9	4.435		
	Evet	33,4	14,7	2.358		

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

**Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşı olmuş.

Ek Tablo 6.5 Farklı kuşaklarda fiziksel şiddet

Kadınların ve annelerinin eş veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalma durumunun yerleşim yeri ve bölgeye göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Şiddete maruz kalınması	Annese fiziksel	Annese fiziksel	Evlenmiş kadın sayısı
		şiddete maruz kalmış*	şiddete maruz kalmamış*	
Kent	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	21,9	73,9	2.824
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	39,8	52,8	1.463
Kır	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	19,4	75,4	1.262
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	38,9	53,0	735
12 Bölge				
İstanbul	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	19,7	76,3	370
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	39,7	50,7	213
Batı Marmara	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	18,1	76,8	391
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	39,8	53,1	166
Ege	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	22,9	73,8	335
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	38,7	54,9	203
Doğu Marmara	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	19,8	76,8	426
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	31,1	65,1	186
Batı Anadolu	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	25,9	68,5	217
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	49,5	41,0	160
Akdeniz	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	26,7	69,3	334
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	35,6	57,4	195
Orta Anadolu	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	24,7	70,8	303
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	42,8	50,5	228
Batı Karadeniz	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	16,3	77,9	397
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	35,0	55,5	210
Doğu Karadeniz	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	15,2	80,1	351
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	34,2	63,7	129
Kuzeydoğu Anadolu	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	14,9	75,8	332
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	34,2	54,5	208
Ortadoğu Anadolu	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	23,0	72,1	320
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	43,8	48,1	150
Güneydoğu Anadolu	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	19,6	75,5	310
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	43,8	50,9	150
Türkiye	Hiç fiziksel şiddete maruz kalmamış	21,3	74,2	4.086
	En az bir kez fiziksel şiddete maruz kalmış	39,6	52,9	2.198
Türkiye geneli*		27,8	66,6	6.287

* İki sütunun toplamının 100 olmamasının nedeni, "Bilmiyor" ve "Cevapsız" seçeneklerinin tabloda gösterilmemesidir.

Ek Tablo 6.6 Şiddetin çocuklar üzerinde etkisi (yerleşim yeri ve bölgeye göre)

Annenin fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalma durumuna göre 6-14 yaşları arası çocuklarında görülen bazı davranış sorunlarının yaşanılan yerleşim yeri ve bölgeye göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Annenin şiddete maruz kalması	Sık sık kâbus görme	Yatağını ıslatma	Çekingeni/ içine kapanık olma	Anneye ve diğer çocuklara karşı saldırgan olma	Hırçınlaşarak ağlama	6-14 yaşları arasında çocuğu olan kadın sayısı
Kent	Hayır	17,0	21,0	40,4	15,5	34,7	1.262
	Evet	32,2	28,5	54,0	31,8	53,3	828
Kır	Hayır	23,4	24,7	46,0	23,3	35,9	580
	Evet	34,9	25,5	49,1	25,6	46,9	356
İstanbul	Hayır	14,9	21,6	36,0	12,9	29,5	170
	Evet	37,0	32,6	62,9	29,3	57,7	127
Batı Marmara	Hayır	20,6	14,5	40,8	16,1	40,2	139
	Evet	27,2	23,4	54,9	30,6	59,5	78
Ege	Hayır	16,2	15,6	41,4	15,1	38,5	128
	Evet	26,2	26,1	44,8	21,0	51,0	91
Doğu Marmara	Hayır	11,7	23,3	41,4	12,9	31,2	173
	Evet	24,2	20,0	47,9	34,2	51,5	89
Batı Anadolu	Hayır	10,5	17,3	40,5	21,8	31,8	88
	Evet	30,5	22,7	47,9	31,3	49,6	78
Akdeniz	Hayır	18,0	24,5	35,3	15,2	40,0	152
	Evet	31,2	28,7	52,0	29,4	43,3	97
Orta Anadolu	Hayır	16,5	13,3	35,3	12,5	31,9	141
	Evet	19,0	20,6	46,7	20,5	41,2	130
Batı Karadeniz	Hayır	16,7	18,6	46,7	17,9	38,3	180
	Evet	36,4	18,1	43,7	25,2	50,5	83
Doğu Karadeniz	Hayır	21,8	20,1	43,4	17,2	33,6	148
	Evet	37,3	21,3	62,0	28,4	54,8	62
Kuzeydoğu Anadolu	Hayır	24,6	22,9	48,3	17,6	35,1	170
	Evet	38,9	26,0	67,8	33,6	55,1	135
Ortadoğu Anadolu	Hayır	29,9	24,8	49,2	22,5	35,1	168
	Evet	43,5	30,0	48,5	38,0	47,6	103
Güneydoğu Anadolu	Hayır	30,8	32,5	53,4	28,1	39,2	185
	Evet	40,6	39,6	52,7	44,6	57,5	111
Türkiye	Hayır	18,4	21,8	41,6	17,2	35,0	1.842
	Evet	32,8	27,9	53,0	30,6	51,9	1.184

Ek Tablo 6.7 Şiddetin çocuklar üzerinde etkisi (temel sosyal ve demografik özelliklere göre)

Annenin fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalma durumunda göre 6-14 yaşlar arası çocuklarında görülen bazı davranış sorunlarının kadınlardan temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yaş	Annenin şiddete maruz kalması	Sık sık kabus görme	Yatağını ıslatma	Çekingen/içine kapanık olma	Anne ve diğer çocuklara karşı saldırgan olma	Hırçınlaşarak ağlama	6-14 yaşları arasında çocuğu olan kadın sayısı
15-24	Hayır	(28,3)	(36,4)	(27,1)	(33,2)	(36,7)	39
	Evete	*	*	*	*	*	21
	Hayır	18,2	27,8	41,4	20,2	40,1	821
	Evete	33,1	34,8	58,6	34,1	53,7	525
	Hayır	18,7	17,1	41,6	13,3	30,8	798
25-34	Evete	31,7	21,9	50,1	26,4	51,0	483
	Hayır	15,9	12,2	45,6	17,1	29,5	184
35-44	Evete	35,9	20,7	42,2	28,9	47,2	155
	Hayır	30,0	30,8	52,2	24,0	41,9	323
45-59	Evete	39,2	33,2	57,7	36,8	60,8	283
	Hayır	18,2	21,5	43,9	18,3	35,9	929
İlkokul	Evete	33,8	28,1	53,5	27,7	49,8	609
	Hayır	16,0	18,7	37,7	15,6	35,8	199
Ortaokul	Evete	36,1	28,8	59,1	42,1	50,5	133
	Hayır	13,0	19,6	34,2	13,4	30,7	283
Lise	Evete	17,8	19,6	42,3	26,2	49,5	121
	Hayır	10,3	14,6	26,9	6,6	22,8	108
Lisans ve lisansüstü	Evete	(15,9)	(16,2)	(38,1)	(16,8)	(47,5)	37
	Hayır	19,1	18,5	35,1	16,1	33,2	556
Çalışma durumu	Ücretli bir işte çalışıyor	29,6	22,2	48,5	27,1	53,5	389
	Ücretli bir işte çalışmıyor	18,1	23,3	44,4	17,7	35,8	1.284
Refah düzeyi	Evete	34,2	30,5	55,3	32,1	51,1	794
	Hayır	24,7	26,4	44,8	23,1	41,6	744
Düşük	Evete	37,5	30,3	55,5	32,9	54,3	595
	Hayır	12,9	20,6	41,8	15,1	34,5	329
Orta	Evete	32,8	26,8	57,3	30,3	47,7	251
	Hayır	16,0	19,0	39,2	13,7	30,4	769
Yüksek	Evete	26,8	25,5	47,1	27,7	51,7	338
	Hayır	18,4	21,8	41,6	17,2	35,0	1.842
Türkiye	Evete	32,8	27,9	53,0	30,6	51,9	1.184

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25 den az olan hücreler (*) işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğundan dolayı yüzde bilgisi verilmemiştir.

Ek B5
Yedinci Bölümün Ek Tabloları ve Şekilleri

Ek Tablo 7.1 Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (yerleşim yeri ve bölge)
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlara* göre şiddetin nedenlerinin yerleşim yeri ve bölgeye göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Erkeğin ailesi ile sorun	Kadının ailesi ile sorun	Maddi sıkıntı	Erkeğin iş sorunları	Erkek işsiz	Erkek sarhoş	Erkeğin aldatılması	Erkeğin madde/kumar bağımlılığı	Erkeğin kadını kıskanması	Erkeğin yetiştirilme tarzı	Erkeğin fiziksel zihinsel sorunları	Erkeğin diğer eş/ilk eşiyile sorunları	Kadının erkeğin sözünü dinlememesi	Kadının erkeği kıskanması	Kadının cinsel illikliği reddetmesi	Ayrılmak istediği için	Fiziksel şiddete maruz kalmış kadın sayısı	
Kent	32,3	3,3	22,6	8,9	4,7	7,8	3,9	1,1	12,8	17,4	6,6	0,5	16,0	3,4	2,9	0,6	1,492	
	35,3	2,0	23,5	7,0	6,0	8,2	3,6	0,3	7,7	10,0	4,6	0,6	16,0	3,2	3,7	0,5	739	
Bölge	İstanbul	33,8	4,4	21,8	7,9	3,0	6,0	4,0	11,0	19,3	3,9	0,0	16,0	6,0	3,0	0,0	216	
	Batı Marmara	29,0	2,9	27,2	11,4	6,5	10,5	2,9	1,1	15,4	5,7	0,0	15,6	4,2	2,9	1,8	175	
	Ege	31,1	4,2	27,9	8,1	8,0	15,0	6,1	1,0	15,3	15,9	4,0	0,0	16,9	2,6	2,5	208	
	Doğu Marmara	38,7	3,5	23,4	8,5	5,8	11,1	2,5	0,0	10,4	23,9	7,0	0,0	18,6	4,2	1,0	188	
	Batı Anadolu	34,7	4,0	25,3	10,3	8,6	7,4	2,4	0,0	10,9	13,8	13,1	1,3	17,3	1,7	4,1	1,3	162
	Akdeniz	27,8	2,1	16,8	9,0	4,2	7,3	5,1	0,5	9,6	12,4	6,1	0,5	13,9	2,4	3,2	0,5	198
	Orta Anadolu	30,4	2,2	25,5	8,3	1,7	7,5	2,6	0,4	10,9	12,6	5,6	0,4	16,6	1,3	5,1	0,4	230
	Batı Karadeniz	39,3	0,9	19,4	9,9	3,2	9,9	2,9	0,4	12,9	11,7	6,8	0,5	14,9	3,8	7,9	0,5	212
	Doğu Karadeniz	33,8	1,5	21,5	12,4	7,6	4,9	3,3	1,8	16,9	14,8	8,6	0,0	8,0	7,5	3,8	0,9	131
	Kuzeydoğu Anadolu	44,4	3,8	19,4	3,3	5,0	3,1	1,4	1,0	10,9	20,3	6,4	0,5	13,4	1,4	2,4	0,0	208
	Orta Anadolu	32,6	0,0	27,0	6,5	4,9	3,2	1,9	0,6	14,6	12,5	3,7	0,0	18,0	2,1	1,3	0,6	153
	Güneydoğu Anadolu	29,3	0,7	20,6	6,0	2,6	2,0	4,6	1,3	8,0	9,9	5,3	2,6	15,9	1,3	1,3	0,0	150
Türkiye	33,0	3,0	22,8	8,4	5,0	7,9	3,8	0,9	11,6	15,7	6,2	0,5	16,0	3,3	3,1	0,6	2,231	

Not: Tablodaki yüzdeler "bir"den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluştuğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.
*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Tablo 7.1 Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (yerleşim yeri ve bölge) (devam)

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlar* göre şiddetin nedenlerinin yerleşim yeri ve bölgeye göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Ev işlerini ihmal ettiği için	Kadının evliliği istememiş olması	Kadının suçlu hissetmesi/ kendini suçlaması	Özel bir nedeni yok	Çocuklarla ilgili sorunlar	Erkek arasında yaş farkı	Dışardan gelen baskılar	Dedikodu	Diğer	Fiziksel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Kent	1,1	0,9	0,5	11,1	8,9	1,3	0,5	0,1	7,1	1.492
	1,4	0,5	0,1	13,2	14,4	0,5	1,3	0,0	5,3	739
İstanbul	0,5	1,5	1,0	11,9	11,0	1,5	0,5	0,0	5,5	216
	0,0	1,1	1,2	11,7	11,3	1,2	1,1	0,0	3,5	175
Batı Marmara	1,3	0,0	0,0	5,3	8,0	0,5	0,9	0,0	8,3	208
	0,6	1,0	0,0	10,1	8,5	2,2	0,6	0,0	5,0	188
Batı Anadolu	1,7	0,7	0,7	14,1	7,6	1,3	0,7	0,0	8,0	162
	0,5	0,5	0,0	9,6	11,2	0,5	1,0	0,0	9,1	198
Orta Anadolu	1,7	0,4	0,4	14,8	14,7	0,4	0,6	0,4	5,6	230
	0,5	0,5	0,0	13,8	8,0	1,0	0,9	0,0	4,8	212
Doğu Karadeniz	0,0	1,6	0,0	20,5	13,3	2,2	0,9	0,0	5,0	131
	1,5	0,5	0,9	11,4	12,9	0,5	0,0	0,0	6,7	208
Orta Anadolu	1,3	0,8	0,0	9,3	19,6	1,3	0,7	0,0	6,6	153
	4,7	0,7	0,7	16,9	7,3	0,7	0,7	0,7	7,3	150
Türkiye	1,2	0,8	0,4	11,6	10,2	1,1	0,7	0,1	6,7	2.231

Not: Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluştuğundan toplanamaz ve toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Tablo 7.2 Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (sosyal ve demografik özellikler)

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlara* göre şiddetin nedenlerinin temel sosyal ve demografik özelliklere göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Erişkin altesit	Kadının altesit	Maddi sıkıntı	Erişkin iş	Erkek işsiz	Erkek sarhoş	Erişkin öldürmesi	Erişkin madde/kumar bağımlılığı	Kadını kışkanması	Erişkin yetiştirilme tarzı	Erişkin fiziksel zihinsel sorunlar	Erkeğin diğer eş/ilk eşyle sorunlar	Kadının erkeğin sözünü dinlememesi	Kadının erkeği kışkanması	Kadının cinsel illikliği reddetmesi	Ayrılmak istediği için	Fiziksel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
Yaş																	
15-24	29,2	0,0	15,4	4,0	3,7	3,1	1,2	0,3	26,7	15,8	11,4	0,0	19,1	7,0	6,1	2,6	147
25-34	37,1	4,8	22,9	9,5	5,2	4,8	3,8	0,7	12,4	16,0	4,9	0,6	17,8	4,3	2,6	0,7	632
35-44	34,9	2,6	22,6	9,9	4,8	7,9	5,0	0,7	11,4	18,0	6,2	0,0	15,7	3,5	3,5	0,5	656
45-59	28,5	2,3	24,3	7,1	5,3	11,5	3,3	1,3	8,4	13,5	6,3	1,0	14,1	1,7	2,7	0,1	796
Eğitim																	
Eğitimi yok ilkokulu bitirmemiş	30,0	1,0	24,4	8,5	6,1	6,7	3,2	0,7	9,7	13,6	4,4	0,8	17,4	3,0	2,8	0,1	532
İlkokul	35,3	3,3	25,4	7,4	5,2	7,6	4,4	0,8	9,5	13,4	5,5	0,7	15,3	2,5	3,5	0,4	1.134
Ortaokul	33,3	2,6	20,2	10,9	4,9	10,0	2,5	1,8	18,1	20,5	7,3	0,0	20,6	4,9	2,4	1,1	268
Lise	32,0	5,4	17,0	8,5	3,3	8,2	4,0	1,1	13,6	18,3	6,8	0,0	10,2	6,7	3,5	0,9	208
Lisans ve lisansüstü	23,0	3,7	7,6	12,3	2,6	10,9	3,3	0,0	21,6	30,8	16,2	0,0	17,9	2,7	1,4	2,2	88
Birlikte ilk durumu																	
Hâlen evli	33,7	3,1	22,6	8,0	4,4	6,4	3,2	0,8	9,2	14,5	5,3	0,5	16,6	3,2	2,7	0,3	1.923
Evlenmemiş-birlikte olmuş**	[7,9]	[0,0]	[1,6]	[0,0]	[0,0]	[1,9]	[0,0]	[0,0]	[59,0]	[24,9]	[8,6]	[0,0]	[17,7]	[12,1]	[3,8]	[11,0]	33
Eşi ölmüş	28,3	2,9	22,0	6,7	6,2	13,6	2,4	0,0	15,5	13,3	5,7	0,0	10,4	3,7	3,8	0,0	85
Boşanmış/Ayrı yaşıyor	32,1	2,8	28,4	15,0	11,0	21,7	11,3	2,6	26,0	26,8	15,1	1,2	11,9	3,2	6,6	1,4	190
Çalışma durumu																	
Ücretli bir işte çalışıyor	30,2	2,9	23,7	10,7	5,7	9,4	4,4	1,0	13,9	17,7	7,2	0,2	16,9	3,1	3,9	0,5	728
Ücretli bir işte çalışmıyor	34,2	3,0	22,3	7,3	4,7	7,2	3,5	0,9	10,6	14,8	5,7	0,6	15,6	3,4	2,8	0,6	1.502
Refaç düzeyi																	
Düşük	33,7	2,7	27,7	8,2	6,2	7,7	3,7	0,8	9,0	14,2	5,5	0,9	15,2	3,1	3,9	0,5	1.106
Orta	33,8	3,4	23,6	8,4	7,8	8,4	4,0	1,0	13,9	13,9	5,6	0,5	16,4	2,2	2,7	0,5	478
Yüksek	31,6	3,1	16,2	8,8	1,8	7,9	3,9	1,1	13,5	18,8	7,3	0,0	16,7	4,3	2,4	0,6	647
Türkiye	33,0	3,0	22,8	8,4	5,0	7,9	3,8	0,9	11,6	15,7	6,2	0,5	16,0	3,3	3,1	0,6	2.231

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Tablodaki yüzdeleler "bir"den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlara için yapılmıştır.

**Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaş olması

Ek Tablo 7.2 Fiziksel şiddetin kadınlara göre nedenleri (sosyal ve demografik özellikler) (devam)

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış kadınlara* göre şiddetin nedenlerinin temel sosyal ve demografik özelliklere göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yaş	Ev işlerini ihmal ettiği için	Kadının evliliği istememiş olması	Kadının suçlu hissetmesi/kendini suçlaması	Özel bir nedeni yok	Çocuklara ilgili sorunlar	Erkekler arasındaki yaş farkı	Dışardan gelen baskılar	Bedlikodu	Diğer	Fiziksel şiddete maruz kalmış kadın sayısı
	1,1	1,2	0,2	6,1	7,0	0,4	0,9	0,0	11,4	147
	15-24	1,2	0,2	6,1	7,0	0,4	0,9	0,0	11,4	147
	25-34	0,9	1,4	0,7	10,4	1,0	1,1	0,0	6,6	632
	35-44	1,1	0,4	0,4	10,9	1,6	0,4	0,2	5,7	656
	45-59	1,5	0,5	0,3	14,2	0,9	0,6	0,1	6,8	796
Eğitim										
	Eğitimi yok ilkokulu bitirmemiş	0,9	0,3	0,3	13,9	0,7	0,6	0,0	6,3	532
	İlkokul	0,4	0,3	0,3	11,1	0,9	0,7	0,2	5,1	1.134
	Ortaokul	0,7	1,4	0,0	10,5	0,8	0,9	0,0	12,7	268
	Lise	0,0	1,9	1,2	9,8	1,0	1,0	0,0	9,0	208
	Lisans ve lisansüstü	0,0	2,1	2,1	13,2	6,1	0,0	0,0	5,0	88
Birliktelik durumu										
	Hâlen evli	0,7	0,5	0,5	11,6	0,7	0,6	0,1	6,5	1.923
	Evlenmemiş-birlikteliği olmuş**	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(3,1)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(9,6)	33
	Eşi ölmüş	3,4	0,0	0,0	13,8	2,3	0,0	0,7	9,9	85
	Boşanmış/Aynı yaşıyor	0,3	2,5	0,0	12,1	5,0	1,9	0,0	7,1	190
Çalışma durumu										
	Ücretsiz bir işte çalışıyor	0,5	1,1	0,1	10,4	1,1	1,3	0,0	7,4	728
	Ücretli bir işte çalışmıyor	1,5	0,6	0,6	12,2	1,1	0,4	0,1	6,4	1.502
Refah düzeyi										
	Düşük	0,9	0,2	0,2	12,8	1,0	1,1	0,0	6,8	1.106
	Orta	2,9	1,7	0,5	11,4	0,5	0,7	0,0	4,8	478
	Yüksek	0,4	0,9	0,7	10,2	1,6	0,3	0,2	7,8	647
Türkiye		1,2	0,8	0,4	11,6	1,1	0,7	0,1	6,7	2.231

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Tablodaki yüzdelere "bir" den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

**Nişanlısı, sözlüsü, erkek arkadaşısı olmuş

Ek Tablo 7.3 Fiziksel şiddete karşı kendini korumak amacıyla fiziksel olarak karşılık vermenin şiddete etkisi

Eşi veya birlikte olduğu erkekler tarafından maruz kaldığı fiziksel şiddete karşı kendini korumak için fiziksel olarak karşılık veren kadınların* fiziksel olarak karşılık vermelerinin şiddete etkisinin temel sosyal ve demografik özelliklere göre yüzdesi, Türkiye 2014

	İlişkisi devam ediyor				İlişkisi sona erdi				Fiziksel şiddete fiziksel karşılık vermiş kadınların sayısı
	Şiddet arttı	Şiddet azaldı	Şiddet değişmedi	Şiddet durdu	Şiddet arttı	Şiddet azaldı	Şiddet değişmedi	Şiddet durdu	
Yerleşim yeri									
Kent	31,0	9,9	15,1	36,7	4,4	0,5	0,4	1,9	480
Kır	32,9	9,5	15,9	32,6	4,6	0,7	0,4	3,3	137
Bölge									
İstanbul	27,8	9,7	19,3	38,7	1,5	0,0	0,0	2,9	75
Batı Marmara	18,9	12,0	18,8	40,2	4,1	1,5	0,0	4,5	68
Ege	41,9	7,3	13,4	28,9	4,3	0,0	1,5	2,7	71
Doğu Marmara	28,7	8,2	9,7	47,1	3,1	0,0	0,0	3,2	60
Batı Anadolu	(37,3)	(10,9)	(13,0)	(22,3)	(14,3)	(2,2)	(0,0)	(0,0)	48
Akdeniz	32,5	13,9	11,5	42,1	0,0	0,0	0,0	0,0	58
Orta Anadolu	21,8	14,1	21,8	36,2	2,0	2,0	0,0	2,0	50
Batı Karadeniz	16,9	3,4	15,2	57,4	5,6	0,0	0,0	1,6	58
Doğu Karadeniz	(26,5)	(4,6)	(8,2)	(43,6)	(3,0)	(0,0)	(5,3)	(8,9)	38
Kuzeydoğu Anadolu	(28,8)	(6,3)	(15,9)	(32,3)	(10,4)	(0,0)	(0,0)	(6,4)	31
Ortadoğu Anadolu	(38,8)	(6,7)	(18,5)	(26,3)	(2,9)	(3,9)	(2,9)	(0,0)	33
Güneydoğu Anadolu	(37,2)	(15,3)	(18,3)	(18,3)	(10,9)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	27
Yaş									
15-24	24,4	13,6	14,1	41,0	6,4	0,0	0,0	0,5	60
25-34	34,9	10,1	17,0	31,2	3,3	0,8	0,4	2,2	208
35-44	30,1	8,0	14,2	38,9	4,1	0,9	0,8	3,1	171
45-59	30,3	10,3	14,5	37,6	5,5	0,0	0,2	1,6	178
Eğitim									
Eğitimi yok/ ilkokulu bitmemiş	27,2	18,3	19,1	30,2	5,2	0,0	0,0	0,0	89
İlkokul	36,2	7,8	15,6	34,0	3,6	0,2	0,5	2,1	284
Ortaokul	29,9	12,6	14,9	36,4	5,0	0,0	0,4	0,8	99
Lise	25,1	11,0	7,9	48,1	4,4	1,1	0,5	1,9	98
Lisans ve lisansüstü	(23,5)	(0,09)	(22,0)	(35,3)	(6,8)	(3,1)	(0,7)	(8,7)	46
Refah düzeyi									
Düşük	36,6	10,9	14,2	29,1	7,1	0,2	0,2	1,6	246
Orta	30,8	8,6	20,2	34,4	2,5	0,4	1,3	1,8	133
Yüksek	27,1	9,7	13,6	42,7	3,2	0,8	0,2	2,7	238
Türkiye	31,2	9,9	15,2	36,1	4,4	0,5	0,4	2,1	617

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır.

*Hesaplamalar eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel şiddete fiziksel olarak karşılık vermiş tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Tablo 7.4 Şiddet sonucu evi terk ettiklerinde kadınların ilk gittikleri yer

Eşi veya birlikte olduğu erkekler tarafından maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi en az bir kez terk eden kadınların evi son terk ettiklerinde gittikleri ilk yerin kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Kendi ailesi	Kendi akrabaları	Erkeğin ailesi/ akrabaları	Arkadaş	Komşu	Polis/ Jandarma	KOZA/ ŞÖNİM	Kadın kuruluşu	Otel/ Pansiyon	Diğer*	En az bir kez evini terk etmiş kadın sayısı	
Bölge	Kent	79,6	7,2	2,4	2,8	1,1	0,0	0,4	0,0	5,2	485	
	Kır	85,3	5,6	3,0	1,1	0,9	0,0	0,0	0,0	3,4	184	
Yaş	İstanbul	76,5	8,4	1,7	1,7	1,7	0,0	1,7	0,0	6,7	63	
		Batı Marmara	75,0	13,4	1,5	6,7	3,5	0,0	0,0	0,0	,0	60
	Ege	90,2	3,9	2,2	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	78
		Doğu Marmara	80,0	5,3	2,7	7,5	0,0	1,5	0,0	0,0	3,0	72
	Batı Anadolu	76,3	7,3	1,8	1,8	0,0	3,6	0,0	0,0	0,0	9,1	57
		Akdeniz	81,9	5,9	0,0	2,1	2,1	0,0	0,0	0,0	8,0	50
	Orta Anadolu	75,4	9,9	6,6	1,7	1,6	1,6	0,0	0,0	0,0	3,2	62
		Batı Karadeniz	79,2	10,7	5,1	1,8	0,0	1,6	0,0	0,0	1,7	59
	Doğu Karadeniz	(78,6)	(2,7)	(5,5)	(2,7)	(2,1)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(8,2)	42
		Kuzeydoğu Anadolu	79,3	4,1	8,3	2,2	2,2	1,9	0,0	0,0	2,0	51
	Orta Anadolu	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	24
		Güneydoğu Anadolu	84,3	7,8	3,9	2,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	51
Eğitim	15-24	(82,7)	(1,2)	(1,8)	(3,8)	(2,7)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(7,8)	45	
	25-34	83,1	7,8	2,6	2,5	0,1	1,1	0,0	0,0	2,8	220	
	35-44	77,6	8,5	1,7	3,1	3,0	0,6	1,2	0,0	4,3	193	
	45-59	80,3	5,6	3,2	1,8	0,0	2,1	0,0	0,0	7,0	211	
Refah düzeyi	Eğitimi yok/ ilkokulu bitmemiş	78,3	5,5	4,6	1,0	3,7	2,4	0,0	0,0	4,5	118	
	İlkokul	77,8	8,4	2,2	2,4	0,5	1,6	0,6	0,0	6,4	346	
	Ortaokul	85,4	7,6	1,2	2,4	0,3	0,0	0,0	0,0	3,0	106	
	Lise	88,8	1,1	2,6	3,7	1,3	0,0	0,0	0,0	2,5	77	
Lisans ve lisansüstü	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	21	
Türkiye	Düşük	78,5	8,3	1,9	1,6	1,4	2,2	0,0	0,0	6,2	324	
	Orta	83,1	6,9	3,4	2,0	0,0	1,1	0,0	0,0	3,5	155	
	Yüksek	81,9	5,1	2,7	4,0	1,3	0,0	1,0	0,0	4,0	190	
	80,7	6,9	2,5	2,5	1,1	1,2	0,0	0,3	0,0	4,8	669	

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işaretli ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir. *Diğer: Ayrı ev/ikinci ev, çocukların evi, dışarı vb. yerler

Ek Tablo 7.5 Şiddet sonucu evi terk etme nedenleri

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi en az bir kez terk eden kadınların evi son terk etme nedenlerinin kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Aile/ arkadaşlar feşvik etki	Daha fazla tahammül edemedi	Kötü bir şekilde yaralandı	Erkeğin kendisini öldürmesinden korktu	Erkek tehdidi etfi/ öldürmeye çalışış	Erkek çocuklarını tehdit etfi/dövdü	Cocuklarının üzülmesine dayanamadı	Evdan ahlıdı	Şiddet/ Dayak/Tokak	En az bir kez evini terk etmiş kadın sayısı
Böge										
Kent	3,8	74,74	5,5	5,1	5,9	4,7	3,8	6,6	2,7	485
Kır	1,9	70,6	10,3	2,7	4,8	1,4	3,6	13,4	4,7	184
İstanbul	5,0	81,5	6,9	6,7	5,2	5,0	1,7	6,9	0,0	63
Batı Marmara	4,9	87,1	9,7	1,5	3,0	6,9	4,9	6,2	5,2	60
Ege	2,5	71,1	3,9	4,2	8,1	2,2	3,7	4,8	2,5	78
Doğu Marmara	1,5	69,2	2,7	5,4	3,9	3,9	6,7	10,6	2,3	72
Batı Anadolu	1,1	75,9	12,2	9,3	9,3	13,0	5,6	5,6	3,7	57
Akdeniz	4,2	60,3	3,3	5,4	3,8	0,0	1,6	5,6	8,0	50
Orta Anadolu	3,3	62,4	12,8	0,0	4,8	0,0	6,6	9,7	5,0	62
Batı Karadeniz	1,7	77,8	4,9	1,6	6,7	0,0	5,2	11,8	0,0	59
Doğu Karadeniz	(5,5)	(86,0)	(7,6)	(0,0)	(5,5)	(0,0)	(2,7)	(11,4)	(2,1)	42
Kuzeydoğu Anadolu	2,0	76,1	4,0	3,9	3,9	0,0	4,1	15,8	1,9	51
Ortaoğu Anadolu	*	*	*	*	*	*	*	*	*	24
Güneydoğu Anadolu	6,0	76,0	6,0	0,0	0,0	2,0	0,0	12,0	6,0	51
Yaş										
15-24	(2,2)	(68,7)	(0,7)	(6,7)	(5,4)	(2,1)	(1,3)	(2,9)	(4,3)	45
25-34	3,3	69,5	7,2	6,4	6,0	1,4	3,9	6,6	2,3	220
35-44	5,8	76,7	5,9	3,6	5,5	7,7	5,8	9,5	2,4	193
45-59	1,6	77,6	7,1	3,2	5,5	4,3	2,3	8,8	4,3	211
Eğitim										
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	1,6	79,2	6,0	2,3	3,1	6,6	6,4	13,9	2,2	118
İlkokul	3,3	72,4	5,3	4,3	5,5	3,6	3,4	9,3	3,1	346
Ortaokul	8,7	65,2	7,2	5,6	2,3	5,0	3,7	4,5	1,0	106
Lise	0,0	80,5	5,5	4,9	8,9	3,2	1,1	1,1	5,7	77
Lisans ve lisansüstü	*	*	*	*	*	*	*	*	*	21
Refah düzeyi										
Düşük	3,3	75,8	6,3	4,8	6,6	5,1	4,8	8,6	3,6	324
Orta	3,4	71,1	4,1	6,0	4,8	1,7	4,3	7,0	0,7	155
Yüksek	3,6	73,5	8,2	3,5	5,1	4,4	2,1	7,6	4,0	190
Türkiye	3,4	73,9	6,4	4,6	5,7	4,1	3,8	7,9	3,1	669

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işaretli ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir. Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

Ek Tablo 7.5 Şiddet sonucu evi terk etme nedenleri (devam)

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi en az bir kez terk eden kadınların evi son terk etme nedenlerinin kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Erkeğin altesiyile sorunlar		Erkeğin kötü alışkanlıkları		Kadının depresyona girmesi/bunalımı		Boşanma/Ayrılma		Geçimsizlik/kavgaya		Tehdit amaçlı evden kısa süre için ayrılma		Maddi sıkıntılar		Erkeğin aldatması		Diğer		En az bir kez evini terk etmiş kadın sayısı
	6,0	4,6	1,0	0,7	0,7	1,2	0,0	0,0	2,2	0,0	3,3	0,0	2,0	2,2	2,5	6,7	485		
Bölge																			
Kent	6,0	4,6	1,0	0,7	0,7	1,2	0,0	0,0	2,2	0,0	3,3	0,0	2,0	2,2	2,5	6,7	485		
Kır	4,6		0,7		1,2			0,0	0,0		0,0	2,7	2,7	3,3	5,4	4,1	184		
İstanbul	8,4		1,7		0,0			0,0	0,0	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	5,0	63		
Batı Marmara	4,9		1,7		3,2			1,7	3,5	0,0	3,5	0,0	0,0	0,0	3,5	4,9	60		
Ege	6,7		0,0		0,0			0,0	3,9	7,4	3,9	7,4	7,4	1,1	6,0	4,2	78		
Doğu Marmara	0,0		1,5		1,5			5,7	2,7	1,5	2,7	1,5	1,5	2,5	3,0	3,0	72		
Batı Anadolu	7,4		0,0		1,9			5,6	3,7	0,0	3,7	0,0	0,0	3,7	3,7	9,1	57		
Akdeniz	5,9		0,0		0,0			0,0	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	5,9	1,6	6,4	50		
Orta Anadolu	0,0		1,7		3,2			0,0	3,3	0,0	3,3	0,0	0,0	1,7	1,7	8,0	62		
Batı Karadeniz	3,5		1,6		0,0			1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,8	1,8	5,0	59		
Doğu Karadeniz	(4,2)		(2,1)		(0,0)			(2,7)	(2,7)	(0,0)	(2,7)	(0,0)	(0,0)	(2,7)	(9,1)	(11,6)	42		
Kuzeydoğu Anadolu	10,4		0,0		1,9			0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	0,0	4,0	51		
Orta Anadolu	*		*		*			*	*	*	*	*	*	*	*	*	24		
Güneydoğu Anadolu	6,0		2,0		0,0			2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	2,0	11,8	51		
Yaş																			
15-24	(5,0)		(2,9)		(4,2)			(4,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(0,0)	(4,2)	(2,6)	(10,6)	45		
25-34	12,8		0,2		0,3			2,5	3,0	1,3	3,0	1,3	1,3	3,8	3,7	7,7	220		
35-44	2,4		1,5		0,6			1,6	4,6	2,6	4,6	2,6	2,6	1,3	3,0	2,8	193		
45-59	0,8		0,9		1,0			0,5	1,0	3,1	1,0	3,1	3,1	1,3	2,3	6,8	211		
Eğitim																			
Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	1,9		0,0		0,5			0,0	1,0	1,0	1,0	2,7	2,7	3,4	6,1	4,1	118		
İlkokul	7,7		1,3		0,4			1,6	2,7	2,7	2,7	2,5	2,5	1,8	2,1	5,4	346		
Ortaokul	7,5		1,6		2,1			1,4	3,0	3,0	3,0	1,5	1,5	2,7	2,2	10,8	106		
Lise	2,3		0,0		0,6			1,5	4,7	4,7	4,7	1,7	1,7	3,9	5,1	8,2	77		
Lisans ve lisansüstü	*		*		*			*	*	*	*	*	*	*	*	*	21		
Rehah düzeyi																			
Düşük	5,7		0,4		0,7			1,1	1,1	1,1	1,1	2,0	2,0	3,7	2,7	4,0	324		
Orta	5,2		2,0		0,9			3,6	2,8	3,0	2,8	3,0	3,0	2,0	5,3	7,1	155		
Yüksek	6,2		1,0		0,9			1,3	4,6	1,8	4,6	1,8	1,8	1,0	1,9	8,5	190		
Türkiye	5,8		0,9		0,8			1,8	2,7	2,1	2,7	2,1	2,1	2,4	3,0	6,2	669		

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir. Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevapın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplanamaz %100'e karşılık gelmez.

Ek Tablo 7.6 Şiddet sonucu evi terk ettikten sonra eve geri dönme nedenleri

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi en az bir kez terk eden ve geri dönen kadınların geri dönme nedenlerinin kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	Ünvan/ Çekindil/ Suçlanmamış korktu	İlşkinin sona erdiğinden korktu	Tehdit/en/şiddetin ortamsından korktu	Boşanmış bir kadın olmak istemedi	Şiddetin çok fazla olmadığını düşündü	Erkeği seviyor/ olmadı	Erkeğin değiştiğini düşündü	Dönmesi istedi	Erkek kadını tehlikeli düşündü	Çocuklarını muhtaz olacağından korktu	Çocuklarını kaybedeceğinden korktu	Çocukları geri dönmesi istedi/ korktu	Alışının adının kötüye çıkacağından korktu	Evlilik bağına önem verdiğini korktu	Alıştı geri dönmesi istedi/ zorladı	Eşinin ailesi geri dönmesi istedi/ zorladı	Kendinin/ Çocuklarını geçimini temin edemedi	Girişti yerde daha fazla kalmadı	Diğer	En az bir kez evini terk etmiş ve eve geri dönmüş kadın sayısı						
																					Kent	Kır	İstanbul	Batı Marmara	Ege	Doğu Marmara
	7.0	4.7	1.4	7.6	1.9	20.2	19.3	18.5	1.5	52.1	28.0	21.4	5.5	7.0	14.4	6.5	5.5	6.5	12.3	420						
	8.2	2.5	2.5	8.9	5.5	16.2	14.7	25.9	1.0	57.7	32.1	14.0	7.5	8.3	16.3	9.6	1.6	8.0	11.5	154						
	4.0	8.0	2.2	4.0	2.0	19.9	13.9	6.0	2.0	58.2	26.4	20.1	6.2	8.0	13.9	4.2	8.0	8.2	17.9	52						
	(3.9)	(3.9)	(1.8)	(8.1)	(0.0)	(28.5)	(30.6)	(26.7)	(0.0)	(67.3)	(9.9)	(14.4)	(8.4)	(8.1)	(8.1)	(1.8)	(3.6)	(7.8)	(7.8)	49						
	8.4	1.6	1.2	10.5	5.9	14.8	16.0	17.5	0.0	58.5	26.3	17.6	1.6	8.3	11.4	10.3	6.2	1.2	8.3	70						
	13.0	4.7	0.0	15.7	4.7	24.5	32.0	21.4	1.7	62.5	28.8	28.3	9.6	9.9	10.2	4.5	3.1	7.9	4.8	63						
	(10.2)	(5.1)	(0.0)	(10.2)	(0.0)	(25.8)	(26.9)	(23.3)	(0.0)	(38.6)	(15.3)	(16.7)	(7.6)	(10.2)	(25.4)	(5.1)	(2.5)	(2.5)	(12.7)	41						
	(2.4)	(6.7)	(2.4)	(2.4)	(0.0)	(21.4)	(16.5)	(28.1)	(0.0)	(38.1)	(37.5)	(30.8)	(2.4)	(3.7)	(15.6)	(2.4)	(2.4)	(9.2)	(18.9)	43						
	11.4	0.0	0.0	7.8	3.9	15.6	13.6	19.2	1.9	57.2	30.6	17.2	3.8	9.6	7.8	5.7	7.7	5.8	17.3	52						
	2.2	2.2	2.2	8.2	0.0	10.2	14.5	18.0	1.9	48.6	40.5	22.2	2.1	8.4	13.9	7.8	6.1	16.2	6.5	50						
	(3.2)	(3.2)	(0.0)	(11.5)	(12.1)	(13.4)	(35.2)	(3.2)	(78.0)	(46.6)	(17.4)	(8.2)	(8.2)	(12.2)	(12.2)	(12.2)	(2.5)	(3.2)	(8.2)	35						
	(2.1)	(2.1)	(2.2)	(8.1)	(0.0)	(20.1)	(12.4)	(24.5)	(2.0)	(55.3)	(22.2)	(14.1)	(12.1)	(6.1)	(12.1)	(10.0)	(0.0)	(8.2)	(12.4)	49						
	(10.6)	(2.1)	(4.3)	(4.2)	(0.0)	(14.9)	(10.6)	(25.5)	(4.3)	(42.5)	(38.3)	(8.5)	(8.5)	(0.0)	(21.3)	(17.0)	(4.3)	(10.6)	(10.6)	47						
	(1.1)	(0.0)	(4.6)	(12.3)	(0.0)	(19.3)	(20.5)	(31.3)	(0.0)	(37.8)	(15.3)	(2.5)	(7.2)	(7.2)	(15.4)	(6.2)	(0.0)	(5.5)	(19.3)	36						
	7.2	5.1	2.2	6.2	2.6	25.7	17.4	22.9	0.1	51.3	23.7	18.6	5.4	6.6	12.9	6.6	5.9	6.6	18.1	192						
	8.8	4.0	0.7	8.7	3.5	14.7	16.0	14.9	1.4	58.7	31.7	20.7	3.6	7.6	16.9	6.3	5.7	11.2	7.9	166						
	4.3	4.3	1.3	8.0	2.2	16.6	21.4	18.7	3.1	56.0	34.5	24.4	8.2	7.7	14.9	8.4	3.5	3.2	7.7	180						
	6.1	3.6	2.2	7.5	1.7	17.0	14.3	13.3	4.7	51.4	34.5	25.3	10.3	5.6	14.2	11.1	2.4	3.3	8.0	107						
	9.7	4.6	1.2	9.4	3.2	18.2	17.8	17.9	0.9	58.9	34.0	18.9	5.0	8.6	16.3	7.4	5.7	7.8	11.2	303						
	4.8	4.4	4.4	5.5	1.9	17.5	17.4	31.7	0.9	51.5	24.4	19.7	1.6	4.5	15.3	5.2	9.0	4.5	7.4	92						
	1.6	4.3	0.0	5.4	1.5	30.8	22.3	21.1	0.0	30.9	8.5	18.5	10.5	7.9	7.0	2.2	0	7.9	26.9	58						
	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	13					
	7.9	1.3	1.8	5.8	2.4	15.0	18.7	17.3	2.6	53.1	33.0	19.5	7.7	5.2	19.9	7.9	4.8	8.2	9.6	278						
	9.0	6.4	3.9	11.5	2.1	17.8	15.2	25.6	0.8	53.0	28.8	18.8	4.6	11.6	13.0	6.8	7.4	4.3	14.8	130						
	5.3	6.4	0.0	7.9	3.1	26.0	20.2	19.4	0.3	53.4	23.7	21.5	4.5	7.0	9.7	6.2	3.0	6.5	13.5	166						
	7.2	4.3	1.7	7.8	2.6	19.5	18.4	19.9	1.4	53.2	28.8	20.0	5.9	7.3	14.8	7.0	4.8	6.7	12.1	574						

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işaretli ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir. Tablodaki yüzdelere "bir" den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

Ek Tablo 7.7 Şiddet sonucu evi terk etmeme nedenleri		Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi hiç terk etmemiş kadınların evi terk etmeme nedenlerinin kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014																	
Yerleşim yeri	Gidecek yeri yok	Çok ciddi bir sorun yok	Maddi nedenler	Nereye başvurulacağı bilmiyordu	Baskın/kuruluş yok	Utanıl/çektirilme/suçlanmaktan korktu	Yardım alabileceğine inanmadı	İlişkisinin sona ereceğinden korktu	Tehditlen/şiddetlin ortamsından korktu	Kendini suçladı	Bir erkek olduğunu düşünüyordu/affetti	Erkeğin değişeceğini düşünüyordu	Çocuklarını mutsuz olacağından korktu	Çocuklarını kaybedeceğinden korktu	Ailesinin adını kötüye çıkacağından korktu	Diğer	Evinin hiç terk etmemiş kadının sayısı		
																		14,0	54,2
Kent	Kır	14,2	54,3	2,8	1,6	0,0	9,8	1,0	5,1	0,9	2,4	5,1	18,8	5,6	29,5	21,1	8,3	7,2	575
	İstanbul	16,3	59,0	2,0	1,4	0,7	6,8	2,0	2,1	2,7	1,4	6,1	10,1	6,8	24,6	21,3	10,2	5,5	156
Bölge	Batı Marmara	14,9	50,0	6,6	0,0	0,0	11,0	1,8	5,2	1,0	1,8	7,1	23,3	11,4	25,2	14,1	12,1	5,5	109
	Ege	17,6	43,3	5,6	4,1	0,0	7,3	1,7	6,4	0,0	3,0	6,9	15,7	7,7	34,8	18,5	5,4	16,8	130
Doğu Marmara	Batı Anadolu	8,9	58,5	3,4	1,4	0,0	17,6	2,5	7,2	3,1	5,1	9,3	14,9	1,8	23,0	13,8	9,8	7,8	122
	Akdeniz	12,5	60,1	4,5	1,9	0,0	6,0	1,0	4,0	2,5	2,1	4,5	22,5	8,3	27,6	11,8	6,0	12,5	112
Orta Anadolu	Batı Anadolu	14,1	52,6	4,2	0,7	0,0	1,1	1,4	1,3	2,2	1,4	1,1	17,5	1,7	29,1	22,9	2,6	13,1	153
	Orta Anadolu	16,8	53,3	10,4	3,5	0,6	12,7	2,9	1,7	0,6	2,9	4,2	8,1	2,9	26,1	14,0	6,3	10,4	173
Batı Karadeniz	Batı Karadeniz	18,9	56,1	4,5	2,5	0,0	7,1	3,3	0,7	0,6	1,9	0,6	11,1	3,3	20,8	16,1	8,9	10,5	154
	Doğu Karadeniz	16,6	43,4	3,1	0,0	1,2	9,2	0,0	5,5	3,7	2,9	2,9	16,0	5,6	41,8	34,5	7,6	9,9	93
Kuzeydoğu Anadolu	Orta Anadolu	5,6	47,3	3,5	0,0	0,0	13,1	3,0	4,0	1,8	2,4	5,3	25,4	3,5	24,3	16,0	17,9	9,9	169
	Orta Anadolu	13,8	47,3	5,2	0,0	0,0	18,0	4,1	6,7	2,0	2,1	1,5	23,3	8,4	27,5	21,9	11,9	8,4	137
Güneydoğu Anadolu	Güneydoğu Anadolu	7,1	59,0	0,9	0,9	0,0	7,1	1,8	4,4	1,8	0,9	0,9	8,2	6,2	21,6	19,8	8,9	10,7	113
	15-24	19,1	48,6	0,0	6,3	0,0	18,7	1,7	4,4	1,4	0,0	8,5	26,0	10,3	13,0	16,2	7,5	5,7	90
Yaş	25-34	10,4	54,5	3,2	0,6	0,1	6,0	2,2	3,7	1,5	3,6	4,9	18,1	5,0	27,6	17,8	8,0	12,5	433
	35-44	13,3	53,0	4,9	1,7	0,6	7,7	2,3	3,9	4,1	1,8	4,3	14,3	6,3	28,1	18,7	8,3	11,2	480
Eğitim	45-59	16,6	55,9	4,6	1,6	0,0	8,4	1,6	3,4	0,5	1,7	3,5	11,9	4,8	27,1	19,5	7,8	8,5	618
	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	14,9	55,2	3,4	1,0	0,0	10,7	1,5	4,5	1,7	2,1	2,0	13,1	5,7	26,8	23,3	13,2	7,3	437
Ortaokul	Ortaokul	14,3	56,5	5,3	2,0	0,4	7,2	1,9	3,8	1,2	2,0	4,6	16,5	5,1	28,3	18,0	6,7	8,9	829
	Lise	9,2	52,9	2,0	0,0	0,0	8,8	3,2	2,4	2,9	3,0	6,0	18,1	4,4	20,0	14,8	5,8	12,0	163
Lisans ve lisansüstü	Lisans ve lisansüstü	16,5	40,1	2,0	1,2	0,0	7,8	3,3	1,4	11,5	3,7	5,4	13,4	9,5	29,8	13,9	4,0	15,5	132
	Düşük	17,1	52,9	4,2	1,4	0,1	9,0	2,0	5,2	1,1	2,7	4,5	15,4	6,6	27,6	20,5	8,2	8,1	815
Refah düzeyi	Orta	12,3	53,9	3,5	1,9	0,1	7,4	2,0	1,8	2,0	1,9	1,9	18,3	5,2	26,5	20,0	8,3	10,6	337
	Yüksek	11,4	56,3	4,2	1,7	0,4	7,4	2,1	2,9	2,8	1,7	5,7	12,6	4,5	26,0	15,4	7,5	12,7	469
Türkiye		14,1	54,3	4,0	1,6	0,2	8,1	2,0	3,7	1,9	2,2	4,4	15,0	5,6	26,8	18,6	8,0	10,3	1621

Not: Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevabın işaretlendiği sonuçlardan oluştuğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

Ek Tablo 7.8 Şiddet sonucu kurumlara/kuruluşlara başvurma nedenleri

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalma sonucu en az bir kurum/kuruluşa başvurmuş kadınların başvurma nedenlerinin kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

	Daha fazla tahammülü edemedi	Kötü bir şekilde yaralandı	Erkek tehdit etti/ öldürmeye çalıştı	Erkeğin kendisini öldürmesinden korktu	Erkekle konuşulmasını istefdi	Sağlık raporu almak	Hukuki destek almak	Maddi destek almak	Barınma talebi	Psikolojik destek almak	Ailesi/Arkadaşları teşvik etti	Çocuklarla ilgili nedenler	Eyden atıldı	Diğer	En az bir kurum/kişiyne başvurmuş kadın sayısı
Yerleşim yeri															
Kent	67,9	29,8	21,7	19,4	6,4	12,6	26,6	7,6	11,2	5,8	1,0	3,7	0,1	4,7	184
Kır	72,3	31,4	19,4	14,2	17,7	8,3	18,5	5,2	5,3	8,4	4,1	3,0	0,0	11,7	63
15-24	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	*	16
25-34	67,0	31,4	19,8	11,2	8,5	13,8	29,0	10,1	10,9	5,0	2,7	3,5	0,3	3,5	80
35-44	73,9	24,7	23,2	19,7	12,5	13,0	33,1	3,2	9,8	5,6	1,3	4,3	0,0	5,6	79
45-59	66,0	34,6	20,9	25,0	3,6	10,3	16,0	9,7	7,5	9,7	0,7	3,4	0,0	6,6	72
Refah düzeyi															
Düşük	68,2	28,3	20,4	19,4	10,6	14,7	24,7	8,6	13,8	7,5	0,0	4,0	0,2	4,2	120
Orta	67,6	25,5	23,2	20,1	5,5	15,0	21,0	7,6	7,9	3,1	7,9	1,1	0,0	12,4	56
Yüksek	69,9	35,3	21,5	16,4	6,4	6,1	28,6	5,1	6,4	6,4	0,0	4,4	0,0	4,1	71
Türkiye	68,7	30,0	21,3	18,5	8,2	11,9	25,3	7,2	10,2	6,3	1,5	3,6	0,1	5,8	247

Not: Gözlem sayısı 25'ten az olan hücreler (*) işareti ile belirtilmiş ve gözlem sayısı yetersiz olduğu için yüzde bilgisi verilmemiştir. Tablodaki yüzdelere "bir"den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

Ek Tablo 7.9 Şiddet sonucu kurumlara/kuruluşlara başvurmama nedenleri

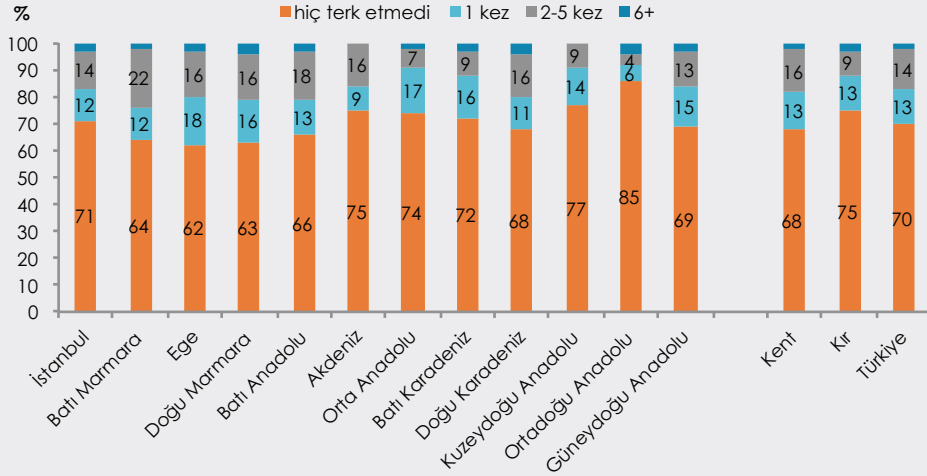
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalma sonucu hiçbir kurum/kuruluşa başvurmamış kadınların başvurmama nedenlerinin kadınların temel sosyal ve demografik özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Nereye başvurduğünü bilmiyor	Başvurabileceği kurum/kuruluş yok	Kurumlara güvensizlik	Çok ciddi bir sorun yoktu	Alienin adının kötüye çıkacağından korktu	Uzandı/çekindi/suçlanmaktan korktu	Yardım alabileceğine inanmadı	İlişkisinin sona ereceğinden korktu	Tehditlen/şiddet görmesinden korktu	Kendini suçladı	Erkeği seviyor/affetti	Erkeğin değişeceğini düşündü	Erkek kadını tehdit etti	Çocuklarının muş olacağından korktu	Çocuklarını den korktu	Diğer	Hiçbir yere başvurmamış kadın sayısı	
																	Kenî
	10,6	3,5	62,3	8,6	9,3	4,3	3,8	2,6	1,9	11,6	7,3	0,7	15,0	10,3	5,6	1.388	
	19,8	4,5	59,2	8,0	10,9	3,1	3,6	2,0	1,3	13,1	4,7	0,7	15,0	11,8	6,6	701	
	9,1	1,6	62,1	9,6	6,9	5,3	2,7	1,6	1,1	12,2	14,3	0,5	18,7	13,9	5,3	200	
	12,3	3,6	61,3	9,8	13,0	4,2	6,1	0,0	1,4	19,4	5,5	0,0	16,5	8,7	6,2	145	
	20,4	5,3	58,7	4,4	10,3	2,0	3,5	2,0	1,5	10,1	8,1	1,0	18,4	10,1	7,5	195	
	7,0	4,9	64,6	8,8	13,1	4,1	8,9	1,5	2,7	8,6	5,8	0,0	13,9	10,5	7,7	182	
	13,8	6,1	71,8	6,1	11,2	5,0	3,8	3,8	2,0	15,2	4,8	0,0	12,4	5,3	7,9	143	
	12,2	3,6	60,0	8,0	8,2	2,8	2,1	2,1	1,8	12,1	2,8	0,6	10,0	8,6	4,8	183	
	19,9	3,4	61,4	9,2	10,6	7,3	3,9	1,9	2,5	7,7	1,9	0,5	14,0	6,3	4,8	206	
	17,8	6,6	64,5	8,1	6,2	4,2	2,6	1,0	1,5	8,3	3,0	1,0	10,4	9,3	3,7	193	
	11,6	4,8	57,5	14,1	17,6	4,2	2,4	4,6	5,6	13,5	9,5	0,7	25,8	16,5	5,4	120	
	10,7	1,7	52,9	12,1	16,4	1,0	4,8	4,4	1,9	17,9	3,4	0,0	13,3	11,4	8,7	205	
	10,9	4,3	55,4	13,4	15,0	2,4	2,5	4,3	1,8	18,5	8,1	3,3	14,0	15,3	8,9	158	
	10,2	1,3	56,5	8,9	6,4	3,8	4,5	5,1	1,3	9,2	1,3	1,3	14,2	13,5	6,3	159	
	3,4	0,4	60,1	10,2	9,9	6,9	2,6	4,3	0,3	13,7	9,5	0,4	4,7	4,6	5,5	144	
	9,1	1,6	66,3	6,7	8,1	5,0	4,6	2,0	2,3	15,7	7,4	0,9	13,0	11,4	6,0	588	
	11,9	3,3	58,6	6,1	6,3	4,3	3,5	2,6	1,8	10,8	6,2	0,6	19,7	10,4	6,7	594	
	18,2	6,4	58,3	11,2	10,3	2,4	3,6	2,4	1,5	10,7	6,0	0,6	14,9	11,3	5,1	763	
	17,5	4,7	55,6	17,5	10,8	4,1	4,9	2,5	2,0	13,2	3,5	0,8	18,8	13,7	4,3	522	
	14,5	4,4	64,2	6,4	10,2	3,9	3,2	2,6	2,1	11,4	6,6	0,4	15,5	10,9	5,0	1.053	
	6,9	2,3	61,5	6,8	9,6	5,6	5,2	2,0	1,4	15,1	9,4	2,0	12,2	8,7	6,8	248	
	5,3	2,1	63,3	3,9	6,3	2,1	2,5	2,6	0,4	9,6	9,9	0,3	7,8	5,7	8,1	191	
	4,5	0,0	62,2	1,7	7,5	4,9	3,0	2,3	0,7	9,2	8,3	0,6	15,6	9,3	15,1	74	
	18,4	4,6	57,3	10,3	10,3	4,6	4,0	2,0	1,9	11,6	6,6	0,5	15,5	11,6	4,6	1.035	
	9,7	3,6	62,5	8,9	10,0	3,5	3,9	5,4	2,5	13,1	5,0	1,2	15,2	12,5	7,5	444	
	8,0	2,8	66,1	5,9	8,8	3,6	3,4	1,2	1,1	11,6	8,0	0,5	14,4	8,4	6,2	610	
	12,8	3,7	49	61,6	8,4	4,0	3,8	2,5	1,7	11,9	6,7	0,5	15,0	10,6	5,8	2.089	

Not: Parantez içinde belirtilen yüzdelerin gözlem sayısı 25-49 arasındadır. Tablodaki yüzdelere "bir" den fazla cevabın işaretlendiği sorulardan oluşturulduğundan toplanamaz ve toplamlar %100'e karşılık gelmez.

Ek Şekil 7.1**Şiddet sonucu evi terk etme**

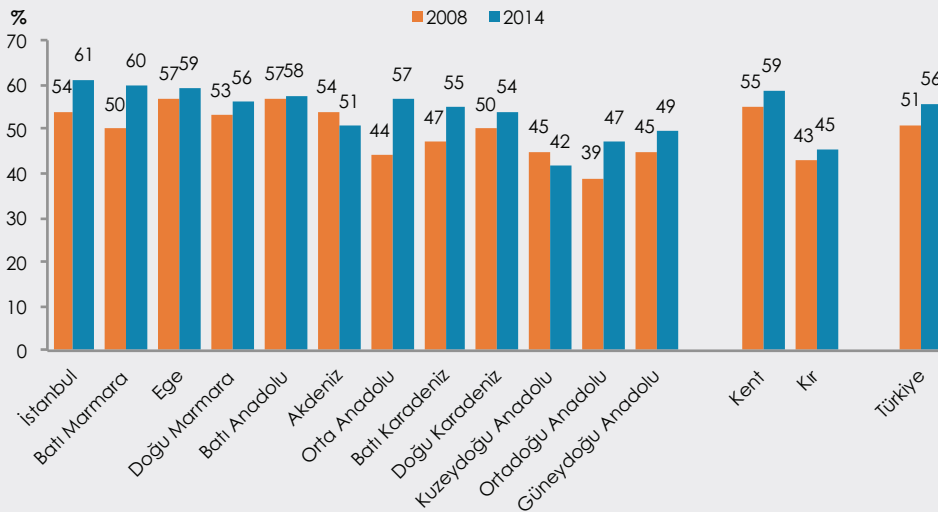
Eşi veya birlikte olduğu erkeklerden maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet sonucu evi terk eden kadınların* bölge ve yerleşim yerine göre yüzdesi, Türkiye 2014

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 7.2**Şiddeti anlatmanın değişimi, 2008-2014 (bölge ve yerleşim yerine göre)**

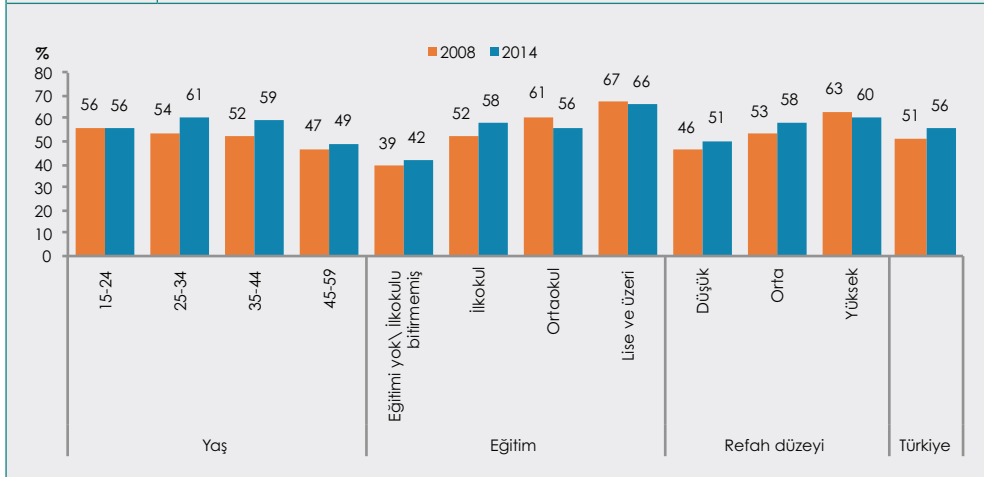
Eşi veya birlikte olduğu erkekler tarafından maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddeti anlatan kadınların* bölge ve yerleşim yerine göre yüzdesi, Türkiye 2008-2014

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 7.3**Şiddeti anlatmanın değişimi, 2008-2014 (temel özelliklerine göre)**

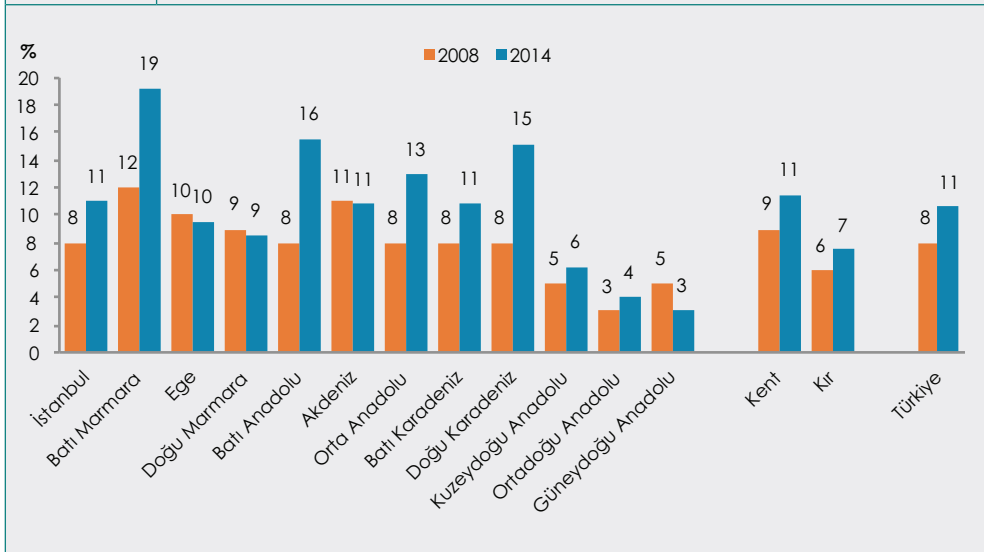
Eşi veya birlikte olduğu erkekler tarafından maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddeti anlatan kadınların* temel özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2008-2014

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 7.4**Şiddet sonucunda bir kurum/kuruluşa başvurmanın değişimi, 2008- 2014 (bölge ve yerleşim yerine göre)**

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınlar* arasında resmî kurum veya sivil toplum kuruluşlarına başvuranların bölge ve yerleşim yerine göre yüzdesi, Türkiye 2008-2014

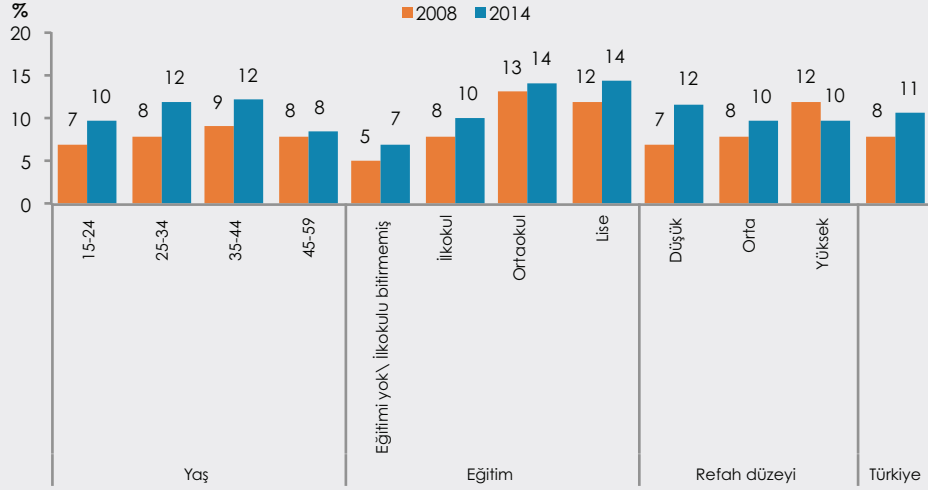

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek Şekil 7.5

**Şiddet sonucunda bir kurum/kuruluşa başvurmanın değişimi, 2008-2014
(temel özelliklere göre)**

Eşi veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış kadınlar* arasında resmi kurum veya sivil toplum kuruluşlarına başvuran kadınların temel özelliklerine göre yüzdesi, Türkiye 2008-2014

*Hesaplamalar eşinin veya birlikte olduğu erkeklerin fiziksel ve/veya cinsel şiddetine maruz kalmış tüm kadınlar için yapılmıştır.

Ek B6
Sekizinci Bölümün Ek Tabloları

Ek Tablo 8.1 Evlilik ve temel haklara ilişkin hukuk kurallarının duyulma yolları

Evlilik ve temel haklara ilişkin hukuk kurallarının kadınlar tarafından nereden duyulduğunun temel sosyal ve demografik özelliklerine ve şiddet deneyimine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	TV/Radyo	Gazete/Dergi/ Kitap	Afis/Pano	İnternet/ Sosyal medya	Okul	Akraba/Arkadaş/ Tanıdık	Kamu Kurum/ Kuruluş	STK/Kadın Kuruluşu	Diğer	Kadın sayısı	
Kent	88,2	20,4	0,8	18,8	6,5	60,9	5,1	1,2	1,5	5,012	
	Kır	88,0	6,7	0,5	5,9	59,4	2,6	0,5	1,8	2,317	
Bölge	88,9	22,1	0,5	20,2	5,1	62,1	5,7	1,5	1,2	689	
	Istanbul	83,5	15,1	0,6	14,7	6,8	65,5	4,8	1,0	0,8	625
	Batı Marmara	83,5	17,0	0,4	17,9	6,0	58,8	5,4	0,3	2,6	610
	Ege	91,2	15,0	0,8	19,9	5,2	52,9	3,5	0,3	0,7	687
	Doğu Marmara	91,1	27,2	1,4	21,7	4,9	67,8	3,6	1,2	2,7	433
	Batı Anadolu	86,8	18,6	0,6	14,1	7,4	62,8	4,4	1,4	1,4	589
	Akdeniz	88,3	7,7	1,1	10,9	11,3	49,1	3,2	0,3	1,9	614
	Orta Anadolu	90,6	14,9	1,3	11,7	8,8	56,1	5,1	1,3	3,2	709
	Batı Karadeniz	91,9	18,7	1,1	18,3	7,0	69,7	6,2	1,5	1,2	563
	Doğu Karadeniz	89,9	9,0	0,6	7,5	7,4	70,0	3,9	0,6	0,6	653
	Kuzeydoğu Anadolu	89,6	9,7	0,8	10,1	6,4	58,3	4,4	1,4	0,8	599
	Orta Anadolu	86,6	11,0	0,4	6,2	5,6	58,4	3,2	0,9	1,1	558
	Güneydoğu Anadolu										
Yaş	15-24	83,5	17,5	1,3	26,9	20,6	3,5	0,5	1,0	1,347	
	25-34	87,8	17,8	0,9	19,6	6,0	60,9	5,2	1,2	2,109	
	35-44	89,7	20,4	0,7	14,3	2,5	63,3	5,3	1,1	1,867	
	45-59	90,3	14,0	0,2	6,2	0,8	60,0	3,9	1,1	2,006	
Eğitim	Eğitimi yok/ ilkokulu bitirmemiş	87,9	2,3	0,1	1,3	0,2	63,9	1,1	0,4	1,272	
	İlkokul	90,4	9,8	0,2	4,2	1,2	62,9	3,1	0,9	3,104	
	Ortaokul	86,4	16,6	1,2	20,5	13,0	60,4	4,7	0,5	1,228	
	Lise	88,1	32,3	1,6	34,7	9,6	59,5	5,7	1,0	1,115	
Lisans ve lisansüstü	82,7	49,2	1,5	48,0	20,2	47,8	13,7	3,6	608		
Refah düzeyi	Düşük	88,3	6,7	0,4	4,5	4,3	60,7	2,9	0,5	3,104	
	Orta	90,0	15,3	0,6	12,3	6,3	62,3	3,2	1,1	1,500	
	Yüksek	87,2	27,5	1,1	27,3	8,0	59,6	6,6	1,4	2,725	
Şiddet deneyimi	Şiddete maruz kalmış	89,5	12,8	0,2	9,2	2,4	64,4	5,6	0,8	1,2	2,319
	Şiddete maruz kalmamış	88,1	19,3	1,0	18,4	5,9	60,0	4,1	1,2	2,0	4,357
Türkiye	88,2	17,4	0,7	15,9	6,3	60,6	4,6	1,0	1,6	7,329	

Ek Tablo 8.2 6284 sayılı Kanun kapsamındaki seçilmiş tedbir kararlarının duyulma yolları
6284 sayılı Kanun kapsamındaki seçilmiş tedbir kararlarının kadınlar tarafından nereden duyulduğunun temel sosyal ve demografik özelliklerine ve şiddet deneyimine göre yüzdesi, Türkiye 2014

Yerleşim yeri	TV/Radyo	Gazete/ Dergi/ Kitap	Afiş/ Pano	İnternet/ Sosyal medya	Okul	Arkadaş/ Arkadaş	Kamu Kurum/ Kuruluş	STK/Kadın Kuruluşu	Diğer	Kadın sayısı	
Bölge	Kent	20,8	0,8	19,7	4,6	51,3	4,1	0,9	1,2	4.864	
	Kır	7,6	0,9	6,6	4,2	44,9	3,3	0,7	1,5	2.119	
Yaş	İstanbul	22,7	0,8	22,0	3,7	53,3	3,5	1,1	0,8	679	
	Batı Marmara	16,6	1,2	15,7	4,4	53,8	4,5	0,7	0,8	606	
	Ege	18,0	1,0	19,3	3,6	47,2	5,0	0,3	2,3	600	
	Doğu Marmara	15,3	0,6	21,0	4,0	41,3	2,2	0,1	0,5	678	
	Batı Anadolu	26,8	0,7	21,7	3,1	59,6	4,9	1,0	1,6	423	
	Akdeniz	19,5	0,7	15,0	5,5	47,0	4,1	1,3	1,6	559	
	Orta Anadolu	7,8	1,7	11,7	7,9	42,5	4,0	0,4	2,2	544	
	Batı Karadeniz	15,3	1,2	10,7	7,4	46,2	4,6	1,4	0,9	671	
	Doğu Karadeniz	18,1	1,1	19,3	4,6	59,4	6,1	1,5	1,1	543	
	Kuzeydoğu Anadolu	10,9	0,5	7,5	5,3	58,6	2,8	0,8	0,5	630	
	Orta Anadolu	9,8	1,0	10,3	4,8	49,5	3,7	1,1	0,6	560	
	Güneydoğu Anadolu	11,4	0,2	6,3	4,7	47,0	2,9	0,4	1,6	490	
	15-24	90,1	17,7	1,0	28,3	16,6	46,3	2,9	0,4	0,8	1.295
	25-34	93,3	17,6	0,8	20,4	2,9	49,0	4,5	0,9	1,3	2.023
35-44	92,2	21,9	0,8	15,4	2,0	52,4	5,1	1,0	1,4	1.800	
45-59	92,7	14,9	0,7	6,9	0,7	51,1	2,8	0,9	1,3	1.865	
Eğitim	Eğitimi yok/ilkokulu bitirmemiş	91,9	1,9	1,7	0,3	52,4	1,5	0,1	0,4	1.136	
	İlkokul	93,9	11,3	5,0	0,7	52,5	2,4	0,8	1,1	2.947	
	Ortaokul	92,2	15,8	1,3	20,5	49,7	3,0	0,4	0,7	1.196	
	Lise	90,9	31,7	1,5	35,2	6,9	49,6	5,4	0,9	1.100	
Lisans ve lisansüstü	88,7	49,3	1,7	50,1	13,6	37,2	12,5	2,7	3,4	602	
Refah düzeyi	Düşük	92,7	7,5	4,6	3,2	49,2	3,2	0,6	0,8	2.850	
	Orta	94,5	15,3	12,4	4,4	50,7	2,7	0,7	1,1	1.442	
	Yüksek	90,9	27,5	28,7	5,6	50,2	5,0	1,1	1,7	2.691	
Şiddet deneyimi	Şiddete maruz kalmış	92,0	13,9	10,0	1,2	54,7	4,3	0,6	0,9	2.211	
	Şiddete maruz kalmamış	92,7	20,0	19,5	4,3	48,8	3,8	0,9	1,5	4.142	
Türkiye	92,3	18,0	0,8	16,9	4,5	50,0	3,9	0,8	1,3	6.983	

Ek B7
Dokuzuncu Bölümün Ek Tabloları

Ek Tablo 9.1 Kurumsal başvuruda bulunmuş kadınlar ile yapılan derinlemesine görüşmeler

Kadınların temel özellikleri ve başvurdukları kurumlar

Derinlemesine Görüşme No	Yaş	Eğitim düzeyi	Çalışma durumu/Meslek	Başvurulan kurumlar*	Görüşme tarihi
1	25	Ortaokul mezunu	Garson	Devlet Hastanesi, Karakol, Özel hastanede psikiyatrist, STK, Baro	28.10.2013
2	38	Üniversite/ Yüksek lisans	Kimyager	Devlet Hastanesi, STK, Alo 183	05.11.2013
3	36	İlkokul mezunu	Çalışmıyor	Karakol, ŞÖNİM, Konukevi/Sığınmaevi, Hastane, Baro, Psikolog, Kaymakamlık	06.11.2013
4	22	Lise mezunu	Çalışmıyor (Güzelik uzmanı)	Savcılık, Karakol, ŞÖNİM, Konuk evi/Sığınmaevi	13.11.2013
5	33	İlkokul mezunu	Çalışmıyor	Karakol, Konukevi/Sığınmaevi	13.11.2013
6	29	İlkokul mezunu	Çalışmıyor	Jandarma, Karakol, Aile Mahkemesi, ŞÖNİM, İlk Kabul Birimi, Konukevi/Sığınmaevi, Baro	13.11.2013
7	20	Lise mezunu	Çalışmıyor	Karakol, Savcılık, STK, ŞÖNİM	23.11.2013
8	38	İlkokul mezunu	Çalışmıyor (femizlik, yapmış)	Karakol, Hastane, ŞÖNİM, İlk Kabul Birimi, Konuk evi/Sığınma evi	25.11.2013
9	56	Lise mezunu	Çalışmıyor (Müdür olarak görev yapmış)	Kadın Danışma Merkezi, Konuk evi/Sığınma evi (2 farklı), Kaymakamlık, Karakol, konuk evi/sığınmaevi, Kaymakamlık, Konuk evi/Sığınma evi (2 farklı), İlk Kabul Birimi, ŞÖNİM, Baro, Savcılık, Alo 183, Hastane	29.11.2013
10	21	Ortaokul mezunu	Çalışmıyor	Karakol (2 farklı), Konukevi/Sığınmaevi (3 farklı), İlk Kabul Birimi, ŞÖNİM	04.12.2013

*Başvurular, başvuru sırasına göre yazılmıştır.

Ek Tablo 9.2 Ceza almış erkekler ile yapılan derinlemesine görüşmeler

Erkeklerin temel özellikleri ve ceza alma nedenleri

Derinlemesine Görüşme No	Yaş	Eğitim düzeyi	Çalışma durumu (Meslek*)	Ceza alma nedeni	Görüşme yeri	Ceza süresi	Görüşme tarihi
1	49	İlkokul mezunu	İşçi	Eşini yaralama	Cezaevi	4 yıl, 2 ay	14.11.2013
2	84	Lise mezunu	Çiftçi	Eşini öldürme	Cezaevi	18 yıl	14.11.2013
3	33	İlkokul mezunu	Araba kiralama	Eşini yaralama	Cezaevi	15 yıl	14.11.2013
4	43	Lise terk	Servis işletmecisi	Eşini öldürme	Cezaevi	18 yıl	14.11.2013
5	32	İlkokul mezunu	Aşçı	Eşini öldürme	Cezaevi	20 yıl	15.11.2013
6	39	Ortaokul mezunu	Aşçı	Eşini öldürme	Cezaevi	Dava devam ediyor	15.11.2013
7	33	Yüksekokul mezunu	İmam	Eşini öldürme	Cezaevi	20 yıl	15.11.2013
8	46	Lise mezunu	Taksi şoförü	Eşini öldürme	Cezaevi	24 yıl	15.11.2013
9	32	Lise terk	İşportacı	Eşini yaralama	Cezaevi	20 yıl	15.11.2013
10	58	İlkokul terk	İşçi	Eşini öldürme	Cezaevi	16 yıl	15.11.2013
11	42	Ortaokul mezunu	Kasap	Eşini yaralama	Denetimli Serbestlik	-	13.12.2013
12	57	Ortaokul terk	Taksi şoförü	Eşini yaralama	Denetimli Serbestlik	-	13.12.2013

* Cezaevindeki görüşülen erkekler için son yaptıkları meslekler belirtilmiştir.

Ek Tablo 9.3 Uzman/meslek sahipleri/ıdareciler ile yapılan derinlemesine görüşmeler

Uzman/Meslek sahipleri/ıdarecilerin eğitim ve meslek bilgileri

Derinlemesine Görüşme No	Eğitim düzeyi	Çalışma durumu/Meslek	Cinsiyet	Görüşme tarihi
1	Hukuk Fakültesi	Avukat	Kadın	25.10.2013
2	Tıp Fakültesi (Uzmanlık)	Doktor	Kadın	25.10.2013
3	Klinik Psikoloji (Yüksek Lisans)	Psikolog	Kadın	25.10.2013
4	Sosyal Hizmet Bölümü (Lisans)	Sosyal hizmet uzmanı	Kadın	25.10.2013
5	Klinik Psikoloji (Yüksek Lisans)	Psikolog	Erkek	28.10.2013
6	Hemşirelik, Yönetim ve Organizasyon (Yüksek Lisans)	İdari amir	Kadın	06.11.2013
7	Hukuk Fakültesi	Avukat	Kadın	07.11.2013
8	Hukuk Fakültesi	Savcı	Erkek	07.11.2013
9	Sosyal Hizmet Bölümü (Yüksek Lisans)	Sosyal Hizmet Uzmanı	Kadın	07.11.2013
10	Hukuk Fakültesi	Aile mahkemesi hâkimi	Kadın	08.11.2013
11	Açıköğretim Fakültesi	Çağrı merkezi personeli	Kadın	08.11.2013
12	Antropoloji Bölümü (Doktora)	Veri girişi personeli	Kadın	08.11.2013
13	İktisat Bölümü (Lisans)	Polis	Erkek	20.11.2013
14	Halkla İlişkiler Bölümü (Lisans)	Polis	Kadın	20.11.2013
15	Polis Meslek Yüksek Okulu	Polis	Erkek	20.11.2013
16	Polis Meslek Yüksek Okulu	Polis	Erkek	21.11.2013
17	Hukuk Fakültesi	Hâkim	Erkek	28.11.2013
18	İşletme Bölümü (Yüksek Lisans)	Kaymakam	Erkek	05.12.2013
19	Kamu Yönetimi Bölümü (Lisans)	Kaymakam	Erkek	06.12.2013
20	Kamu Yönetimi Bölümü (Lisans)	Kaymakam	Erkek	06.12.2013
21	Sosyoloji Bölümü (Yüksek Lisans)	Sosyolog	Kadın	13.12.2013

Ek Tablo 9.4 Erkekler ile yapılan odak grup görüşmeleri

Odak grup katılımcılarının özellikleri ve katılımcı sayısı

Odak Grup no	Odak grup katılımcılarının özellikleri	Katılımcı sayısı	Görüşme tarihi
1	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise ve üzeri, bekar erkekler (birlikteliği olmayan)	7 kişi	21.11.2013
2	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise ve üzeri, bekar erkekler (birlikteliği olan)	8 kişi	22.11.2013
3	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise ve üzeri, 3 yıldan kısa süredir evli olan erkekler	5 kişi	28.11.2013
4	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise ve üzeri, 3 yıldan uzun süredir evli olan erkekler	6 kişi	29.11.2013
5	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise düzeyinin altında, bekar erkekler (birlikteliği olmayan)	5 kişi	04.12.2013
6	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise düzeyinin altında, bekar erkekler (birlikteliği olan)	5 kişi	05.12.2013
7	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise düzeyinin altında, 3 yıldan kısa süredir evli olan erkekler	5 kişi	06.12.2013
8	25-35 yaşları arasında (genç), eğitimi lise düzeyinin altında, 3 yıldan uzun süredir evli olan erkekler	6 kişi	10.12.2013

Ek B8
On İkinci Bölümün Ek Tabloları

Ek Tablo 12.1 Ankara ŞÖNİM'e 21.12.2012 ile 25.10.2013 tarihleri arasında yapılmış başvurular için düzenlenmiş 31 adet dosyadaki belgelerin türlerine göre dağılımı

Belge Türleri	Sayı
Bilgi Notu	14
Bilgi Alma Tutanağı	2
BİMER Online Şikâyet Dilekçesi	1
Boşanma kararı	1
Dilekçe	14
Dizi Pusulası	1
Durum Değerlendirme Raporu	11
Gazete Haberi	1
İddianame	1
Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Kayıt Formu	1
Müşteki İfade Tutanağı	9
Sosyal İnceleme Raporu	6
Tebliğ ve Tebellüğ Belgesi	6
Tedbir Kararı	12
Telefonla Görüşme Tutanağı	1
Tutanak	11
Üst yazı	98
Vaka Özeti	1

Ek Tablo 12.2 Seçilmiş belgelerde kişilere ve ilişki biçimlerine yönelik tanımlamalar		Sayı
Kişilere yönelik tanımlamalar (mağdur)	Konuk kadın	1
	Müracaatçı	2
	Müşteki	1
	Şiddet mağduru	14
	Talepçi	1
Kişilere yönelik tanımlamalar (Fail)	Aşiret Kültürüne sahip	1
	Baş harflerin kullanımı	3
	Kusurlu birey	1
	Şüpheli	1
	İsimlerin açıkça belirtilmesi	7
İlişki biçimleri	Bekâr	1
	Berabertlik	1
	Boşanma	2
	Eş (boşanma hâlinde)	2
	Eş (evlilik durumunda)	15
	Evlilik	16
	Gayri resmî eş	1
	Sosyal arkadaş	1
Toplumsal Cinsiyete yönelik tanımlamalar	Kadın	3
	Hanım	5
	Bayan	2

Ek Tablo 12.3 Seçilmiş belgelerdeki şiddet biçimlerinin dağılımı

Şiddet Biçimleri	Diğer atıflar	Sayı
Fiziksel şiddet		8
	Can güvenliği riski	4
	Darp	2
	İtme	1
	Tekmeleme	1
	Vurma	1
	Kötü muamele	1
	Tokat	1
	Ağır şiddet	1
	Aile içi şiddet	1
Sözlü şiddet		6
	Hakaret	6
	Sinkafli söz	1
	Kaba söylemler	1
Psikolojik şiddet		4
	Tehdit	7
Ekonomik Şiddet		2
Cinsel Şiddet		2
Israrlı takip		3
	Tehdit içeren mesajlar	1
	Telefonla tehdit	1
	Zarar verme amaçlı tehdit	1

Ek Tablo 12.4 Seçilmiş belgelerdeki tedbir kararları

Tek maddelik Kararlar	Açıklama	Sayı
15.3.c	Şiddet uygulayanın öfke kontrolü ve stresle başa çıkmayı hedefleyen eğitim ve rehabilitasyon programlarına katılmasına ve bağımlılık durumunda muayene ve tedavi olmasına yönelik karar.	1
3.1.c	Şiddet mağduruna psikolojik, mesleki, hukuki ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilmesine yönelik karar.	1
3.1.ç	Şiddet mağdurunun hayati tehlikesinin bulunması hâlinde, ilgilinin talebi üzerine veya resen geçici koruma atanmasına yönelik karar.	1
5.1.a	Şiddet uygulayanın şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmasını yasaklayan karar.	11
5.1.b	Şiddet uygulayanın müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesine yönelik karar.	6
5.1.c	Şiddet uygulayanın korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmamasına yönelik karar.	9
5.1.d	Şiddet uygulayanın korunan kişinin yakınlarına, tanıklarına ve çocuklarına yaklaşmamasına yönelik karar.	3
5.1.e	Şiddet uygulayanın korunan kişinin şahsi eşyalarına ve ev eşyalarına zarar vermemesine yönelik karar.	9
5.1.f	Şiddet uygulayanın korunan kişiyi iletişim araçlarıyla veya sair surette rahatsız etmemesine yönelik karar.	8
5.1.g	Şiddet uygulayanın bulundurması ve taşımaya kanunen izin verilen silahları kolluğa teslim etmesine yönelik karar.	4
5.1.ğ	Şiddet uygulayanın silah taşımaya zorunlu bir kamu görevi ifa etse bile zimmetinde bulunan silahı kurumuna teslim etmesine yönelik karar.	1
5.1.h	Şiddet uygulayanın korunan kişilerin bulunduğu yerlerde alkol ya da uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanmaması, bu maddelerin etkisindeyken korunan kişilere yaklaşmaması ve bağımlılık durumunda muayene ve tedavisinin sağlanmasına yönelik karar.	7
Birlikte verilen kararlar		
	5.1.a ve 5.1.c	1
	5.1.a ve 5.1.e	1
	5.1.a ve 5.1.h	1
	5.1.a.b.c.d.e.f.h	1
	5.1.a.b.c.e.f.g.h.	1
	5.1.a.b.c.e.f.h	1
	5.1.a.b.c.f	1
	5.1.a.c.d.e.f	1
	5.1.a.c.d.e.f. ve 3.1.c.ç	1
	5.1.a.b.c.e.f.g.ğ.h	1

Ek Tablo 12.5 Şiddet mağduru kadınların profili

Dosya no:	Yaş grubu	Eğitim	Çalışma durumu	Medeni hâl	Sağlık durumu	Birincil şiddet biçimi	İkincil şiddet biçimi
175	20-29	İlkokul	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Engelli	Fiziksel	Psikolojik
176	30-39	Lise	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Psikolojik
177	30-39	Kaydı yok	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Psikolojik
178	20-29	Lise	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Sözlü şiddet
179	30-39	İlkokul	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Sözlü şiddet
181	30-39	Ortaokul	Çalışıyor	Boşanmış	Sağlık sorunu yok	Israrlı takip	Kaydı yok
182	30-39	İlkokul	Çalışıyor	Berberlik	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Kaydı yok
184	20-29	Lise	Çalışıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Kaydı yok
185	30-39	İlkokul	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Sözlü şiddet
186	30-39	Kaydı yok	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Hasta	Fiziksel	Kaydı yok
188	40-49	Lise	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Psikolojik
189	30-39	Lise	Çalışmıyor	Boşanmış	Sağlık sorunu yok	Psikolojik	Cinsel
190	20-29	Kaydı yok	Çalışıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Kaydı yok
191	20-29	İlkokul	Çalışmıyor	Bekâr	Engelli	Cinsel	Psikolojik
192	20-29	Lise	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Kaydı yok
193	40-49	İlkokul	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Psikolojik
194	20-29	Ortaokul	Çalışıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Psikolojik
197	20-29	Ortaokul	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Psikolojik	Israrlı takip
199	30-39	Kaydı yok	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Psikolojik
200	30-39	Kaydı yok	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Psikolojik
203	30-39	Kaydı yok	Çalışmıyor	Resmî nikâh	Hasta	Fiziksel	Psikolojik
204	30-39	Kaydı yok	Çalışıyor	Resmî nikâh	Sağlık sorunu yok	Fiziksel	Sözlü şiddet

Ek Tablo 12.6 Şekil 12.1’de kullanılan kısaltmalar

Kurum Adı	Kısaltma
Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	CGS
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	ASP Bak.
Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü	KSGM
Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü	ASP İl Müd.
Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi	ŞÖNİM
İlçe Emniyet Müdürlüğü	İlçe Emn. Md.
Polis Merkezi Amirliği	Polis Merk.
Aile Mahkemesi	Aile Mah.
Asliye Hukuk Mahkemesi	Asliye Huk. Mahk.
Kadın Hizmetleri Şube Müdürlüğü	Kadın Hizm. Md.
Aile Yanında Destek Hizmetleri Şube Müdürlüğü	AYDH Md.
Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı	AİŞ. Yardım
İl Halk Sağlığı Müdürlüğü	İl Halk Sağ. Md.
Kadın Konukevi Müdürlüğü	Kadın Konukevi Md.

Ek Tablo 12.7 Raporlarda bulunan ve eksik olan kategoriler

	Aile ve sosyal yaşantı	Ekonomik durum	Faile yönelik inceleme	Failin bilgileri	Kişilik özellikleri	Mağdura yönelik inceleme	Mekan özellikleri	Sağlık durumu
Rpr 1	yok	yok	yok	yok	yok	yok	yok	yok
Rpr 2	yok	yok	yok	yok	yok	yok	yok	yok
Rpr 3	yok	var	yok	var	var	var	yok	var
Rpr 4	yok	var	yok	var	var	var	yok	var
Rpr 5	yok	yok	yok	yok	yok	var	yok	yok
Rpr 6	yok	yok	yok	yok	yok	var	yok	yok
Rpr 7	yok	yok	yok	yok	yok	yok	yok	yok
Rpr 8	yok	var	yok	var	var	var	yok	var
Rpr 9	yok	yok	yok	yok	yok	var	yok	yok
Rpr 10	yok	yok	yok	yok	yok	var	yok	yok
Rpr 11	var	yok	yok	var	var	var	yok	yok
Rpr 12a	var	var	yok	yok	yok	var	yok	var
Rpr 12b	yok	var	yok	var	var	var	var	var
Rpr 13	yok	yok	yok	yok	yok	var	yok	yok
Rpr 14	yok	var	yok	yok	var	var	yok	var
Rpr 15	var	var	yok	var	yok	var	var	var
Rpr 16	yok	var	yok	yok	var	var	var	var

Ek B9

ŞÖNİM Başvurularının Betimsel Analizi

Ek B9. ŞÖNİM başvurularının betimsel analizi

1.1. Ankara ŞÖNİM'e yapılan başvurular

ŞÖNİM, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun¹ kapsamında, bünyesinde AR-GE çalışmaları yapan bir alt birim kurup şiddetle ilgili verilerin web tabanlı bir yazılım üzerinden sicilini tutmak, verileri işlemek ve talep hâlinde kullanılabilir bir biçimde kayıt altına almakla görevlendirilmiştir. Bu incelemede, Ankara ŞÖNİM'in açıldığı tarih olan Aralık 2012 ile Aralık 2013 sonuna kadar yapılmış başvurulara ilişkin veri² incelenmiştir. 6284 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvuruların özellikleri, nedenleri, şiddet mağdurlarının maruz kaldığı şiddet biçimleri ve başvuruların sosyal ve demografik özellikleri ile şiddet uygulayanların özellikleri, kanun kapsamında şiddete maruz kalanlar için alınan koruyucu tedbir kararları ve şiddet uygulayanlar için alınan önleyici tedbir kararlarını kapsayan veri³ kullanılmıştır.

Ankara ŞÖNİM'e 2012-2013 tarihleri arasında 6284 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvuruların yüzde 60'ı şiddet mağdurlarının yakınları tarafından, yüzde 40'ı ise şiddet mağdurunun kendisi tarafından yapılmıştır. Bu başvuruların, ağırlıklı olarak kolluk kuvvetlerinin yönlendirmesiyle gerçekleştiği görülmektedir. Her dört başvurudan üçünün işlemleri Emniyete bağlı birimlerde başlatılmıştır. ŞÖNİM'e herhangi bir yönlendirme olmadan bireysel müracaatta bulunan kadınların oranı ise yaklaşık yüzde 11'dir. Ankara ŞÖNİM'e yapılan başvuruların yarısından fazlasının il dışından olduğu görülmüştür. ŞÖNİM'e müracaat eden her beş kişiden dördünün başvuru nedeni şiddete maruz kalmasıdır. ŞÖNİM'e yönlendirilen kadınlar arasında sadece sığınma talebinde bulunanların oranı yüzde 13 iken, başvuranların sadece yüzde 2'si danışmanlık hizmeti almak amacıyla müracaatta bulunmuşlardır.

1.2. Şiddet biçimlerine göre şiddet mağdurlarının temel özellikleri

ŞÖNİM'e başvuran kişilerin maruz kaldıkları şiddet biçimleri arasında yüzde 30 ile fiziksel şiddet, yüzde 28 ile psikolojik şiddet önceliklidir. Bunu %18 ile ekonomik istismar, yüzde 17 ile sözel şiddet ve yüzde 7 ile cinsel şiddet takip etmektedir. Kanun'da tanımlanan şekliyle, psikolojik ve sözel şiddet bir arada değerlendirildiğinde, en

¹ T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2013). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul Sözleşmesi (11.05.2011), 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik. Ankara: KSGM.

² Mart 2014 tarihinde Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünden 6284 sayılı Kanun kapsamında yapılan başvuruların özellikleri, nedenleri, şiddet mağdurlarının maruz kaldığı şiddet türleri ve temel sosyal ve demografik özellikleri, şiddet uygulayanların özellikleri, Kanun kapsamında şiddete maruz kalanlar için alınan koruyucu tedbir kararları ve şiddet uygulayanlar için alınan önleyici tedbir kararları hakkında nicel veri talep edilmiş ve bu veriye ilişkin hazırlanan tablolar Nisan 2014 tarihinde analize hazır hâle gelmiştir.

³ İncelenen başvurulara ilişkin veri sefinde yer alan bilgiler standart biçimde olmadığından tablolar arasında tutarsızlıklar söz konusu olabilmektedir. Aynı nedenle bazı bilgilere ilişkin oranlara da yer verilememektedir.

fazla başvuru nedeninin yüzde 45 ile duygusal şiddet olduğu görülmüştür. Şiddet biçimlerinden biri olan ısrarlı takip konusunda ise herhangi bir kayıt bulunmamıştır.

Ankara ŞÖNİM'den hizmet alan kadınlar daha çok düşük eğitim düzeyine sahip, 25-34 yaş grubunda, çoğunlukla evli kadınlardır. Bu kadınların, genellikle görücü usulü ile 15 yaşından erken yaşlarda evlenmiş olduğu ve on yıldan uzun süredir evli oldukları görülmüştür. Genelde tek çocuğu olan bu kadınların, çoğunun kendilerine ait gelirleri yoktur. Fakat sosyal güvencelerinin olduğu tespit edilmiştir. Şiddet mağdurlarına ait temel özellikler, maruz kalınan şiddet biçimleri açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

1.3. Şiddet uygulayan kişiye göre şiddet mağdurlarının temel özellikleri

Kanun kapsamında şiddet olarak belirtilen tutum, tavır ve davranışlarda bulunan ya da bulunma tehlikesi olan kişiler, şiddet uygulayan kişiler olarak tanımlanmakta ve şiddet vakaları incelendiğinde bu kişilerin kadınların en yakınlarında bulunan erkekler olduğu görülmektedir. Ankara ŞÖNİM'e yapılan müracaatlarda kadınların beyanına göre en fazla şiddet uygulayanlar arasında kadınların eşleri (yüzde 68), diğer⁴ kişiler (yüzde19) ve kadınların babaları (yüzde 5) olarak belirtilmiştir.

Eşinin ya da birlikte olduğu erkeğin şiddetine maruz kalan kadınların sosyal ve demografik özellikleri incelendiğinde, ŞÖNİM'e başvuran kadınların yaş gruplarında olduğu gibi 25-34 yaş grubunda yoğunlaşmaktadır, bunu 35-44 yaş grubu takip etmektedir. Kadınların, daha çok ortaokul ve dengi okullardan mezun oldukları, ev dışında herhangi bir işte çalışmadıkları ve ekonomik olarak eşlerine bağımlı oldukları gözlenmiştir. Babalarının şiddetine maruz kalan şiddet mağduru kadınların, sosyal ve demografik özellikleri incelendiğinde eşlerinin şiddetine maruz kalan kadınlardan çok farklı bir profil gözlenmemektedir. Benzer biçimde bu kadınların çoğu ikinci kademe eğitim kurumlarından mezun, işsiz ve gelir bakımından tamamıyla aileye bağımlıdır.

1.4. ŞÖNİM başvurularında alınan tedbir kararları

Ankara ŞÖNİM'e yapılan başvurulara göre, belirtilen süre içinde alınan koruyucu tedbir kararları arasında yüzde 60 geçici maddi yardım verilmesi, yüzde 24 geçici koruma sağlanması, yüzde 7 barınma olanağı sağlanması ve yüzde 4 iş yerinin değiştirilmesi yer almaktadır. Başvuruların çoğunluğunun kolluk kuvvetleri tarafından yönlendirilmesine rağmen, kolluk kuvvetlerinin aldığı koruyucu tedbir kararlarına ilişkin herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Belirtilen süre içinde alınan toplam 2.191 geçici koruma kararının hepsi mülki amirler tarafından alınmıştır. Mülki amirler tarafından aynı zamanda 131 kişi için de maddi destek tedbir kararı verilmiştir. Öte yandan hâkimler tarafından 17 adet kimlik bilgilerinin değiştirilmesi yönünde koruyucu tedbir kararı alınmıştır.

⁴ Diğer kişiler ise, kendi çocukları,kayınvalide, kayınpeder, anne, ağabey/kardeş, akraba, işveren olarak belirtmiştir.

Ankara ŞÖNİM'e başvuran kadınların 1.448'i İlk Kabul Birimine yönlendirilmiştir. ŞÖNİM tarafından gerekli görülen ve şartları uygun olduğunda, kadınlardan istenen resmî belgelerin daha sonra tamamlanmak üzere varsa çocuklarıyla beraber, doğrudan sığınmaevine/konukevine yerleştirilebilmektedir. Ankara ŞÖNİM verisine göre, Aralık 2012-Aralık 2013 tarihleri arasında konukevlerinde kalan kadın sayısı 1.398'dir.

Belirtilen süre içinde alınan 2.935 önleyici tedbir kararı arasından, 2.658'i şiddet uygulayanın korunan kişinin eşyalarına zarar vermemesi hakkındaki alınan önleyici tedbir kararı olarak ilk sırada yer almaktadır. Bunu sırasıyla şiddet uygulayanın çocuklarla ilişkilerinin sınırlandırılması ve şiddet uygulayanın korunan kişinin yakınlarına, tanıklarına ve çocuklarına yaklaşmamasını düzenleyen tedbir kararları izlemektedir.

1.5. ŞÖNİM'in destekleyici, güçlendirici ve rehberlik hizmetleri

ŞÖNİM'de, şiddet mağdurları, şiddet mağdurunun çocuklarına ve şiddet uygulayan kişilere yönelik destekleyici ve güçlendirici rehberlik hizmetleri sunulmaktadır. Ankara ŞÖNİM'de 2012-2013 tarihleri arasında toplam 4.172 şiddet mağduru kadına, 4.255 çocuğa ve 2.546 erkeğe rehberlik hizmeti verilmiştir.

Şiddet mağduru kadınların yüzde 38'ine psikososyal destek, yüzde 18'ine istihdam desteği, yüzde 17'sine hukuksal destek ve yüzde 15'ine tıbbi destek verilmiştir. Bunların dışında yönlendirme, rehberlik hizmetleri, geçici maddi yardım ve eğitim desteği alan kadınların, tüm başvuran kadınlar içindeki oranı yüzde 10 düzeyindedir. Şiddet mağdurlarının çocuklarına sunulan hizmetler arasında yüzde 57 oranında psikososyal destek, yüzde 23 maddi destek, yüzde 23 sağlık hizmetleri desteği ve yüzde 2 oranında ise tedbir kararı için müracaat desteği verilmiştir. Belirtilen süre içinde 20 çocuk için kreş desteği, 13 çocuk için de yurt/ yuva vb. kurum bakımı sağlanmıştır. Şiddet uygulayan kişilere sunulan hizmetler arasında yüzde 48 ile psikososyal destek, yüzde 25 ile istihdam desteği, yüzde 19 ile sağlık kuruluşlarında muayene ve tedavi için destek ve yüzde 7 ile eğitim ve rehabilitasyon programlarına yönlendirme desteği yer almaktadır.

EK C.

ARAŞTIRMANIN SORU KÂĞITLARI

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ NÜFUS ETÜTLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYE'DE KADIN VE AİLE ARAŞTIRMASI 2014
HANEHALKI SORU KAĞIDI

TANITIM BİLGİLERİ	
KÜME NO <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	İL <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
HANE NO <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	İLÇE <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
5 BÖLGE..... <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	BUCAK <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
12 BÖLGE <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	KÖY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
YERLEŞİM YERİ - KENT (1) KIR (2)..... <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	MAHALLE
	SOKAK NO

ZİYARET / GÖRÜŞME BİLGİLERİ				
	1	2	3	SON ZİYARET
TARİH (GÜN-AY)	_ _	_ _	_ _	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
GÖRÜŞMECİ ADI-SOYADI	_ _ _ _	_ _ _ _	_ _ _ _	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
SONUÇ (*)	_ _	_ _	_ _	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
BİR SONRAKİ GÖRÜŞME	_ _	_ _		TOPLAM ZİYARET SAYISI <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
GÜN-AY SAAT	_ _	_ _		

(*) SONUÇ KODLARI	KİŞİ SAYILARI
01 SORU KAĞIDI DOLDURULDU	HANEHALKI LİSTESİNDE TOPLAM KİŞİ SAYISI <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
02 ZİYARET SIRASINDA EVDE HANEHALKI YOK VEYA GÖRÜŞÜLEBİLECEK NİTELİKTE KİMSE YOK	GENELLİKLE BU EVDE YAŞAYAN KİŞİ SAYISI <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
03 HANEHALKININ TÜMÜ ARAŞTIRMA TARİHLERİNDE EVDE YOK	(SORU 4'E BAKIN)
04 SONRAYA BIRAKILDI	15-59 YAŞ KADIN SAYISI <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
05 REDDETTİ	(SORU 15'E BAKIN, 15-59 KADIN YOKSA "00" KODLAYIN)
06 KONUTTA, ADRESTE YAŞAYAN YOK	SEÇİLEN KADININ HANEHALKI SATIR NO'SU..... <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
07 ADRES KONUT DEĞİL	
08 KONUT YIKILMIŞ	
09 KONUT BULUNAMADI	
10 GÖRÜŞME YARIDA KALDI	
96 DİĞER _____ (BELİRTİN)	

EKİP BAŞI	DENETÇİ	VERİ GİRİŞÇİ - 1	VERİ GİRİŞÇİ - 2
<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>

ONAY SAYFASI

İyi günler! İsmim _____. Ankara'dan, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü'nden geliyorum. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile işbirliği içinde Türkiye'de kadın ve aile hayatı ilgili bir araştırma yapıyoruz. Sizinle konuşmak ve size bu konularda bazı sorular sormak istiyorum.

Hanemiz bu çalışma için tesadüfî olarak seçilmiştir ve vereceğiniz tüm cevaplar kesinlikle gizli tutulacaktır. Katılımınız tamamıyla gönüllü olmanıza bağlıdır ancak sizin bu çalışmaya katılmanız ve deneyimlerinizi bizimle paylaşmanız Türkiye'deki diğer kişiler için çok faydalı olacak, kadınlara ve ailelere daha iyi hizmet verilmesine katkıda bulunacaktır.

Öncelikle size yaşadığınız bu hane ile ilgili bazı sorular soracağım. Görüşme yaklaşık olarak 10 dakika sürecektir.

Görüşme yapmayı kabul ediyor musunuz?

ÇALIŞMAYA KATILMAYI KABUL ETTİ.....1	ÇALIŞMAYA KATILMAYI REDDETTİ.....2
<i>HANEHALKI SORU KAĞIDINA CEVAP VERECEK KİŞİYE ÇALIŞMAYA İLİŞKİN SORUSU OLUP OLMADIĞINI SORUN. GEREKLİ AÇIKLAMALARI YAPIN VE GÖRÜŞMEYE BAŞLAYIN.</i>	<i>HANEHALKI SORU KAĞIDINA CEVAP VERECEK KİŞİYE ZAMANINI ALDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDİN VE GÖRÜŞMEYİ BİTİRİN.</i>

Görüşmeci İmzası:.....

Tarih: __ / __ / 2014

SAAT DAKİKA

BÖLÜM I.HANEHALKI LİSTESİ

Merhaba, benim adım, Hacettepe Üniversitesi'nden geliyorum. Türkiye'de kadın ve aile hayatı üzerine bir çalışma yapıyoruz ve size bazı sorular sormak istiyorum. Vereceğiniz cevaplar ile isim ve adres bilgileriniz hiç bir şekilde başka kişilerle ve kurumlarla paylaşılmayacaktır. Şimdi bu evde yaşayanların yaş, eğitim ve medeni durum gibi özellikleri hakkında bazı bilgiler almak istiyorum.

HANE SATIR NO	HANEHALKI LİSTESİ A-B-C-D-E SEÇENEKLERİNİ SORARAK İLERLEYİN.	GÖRÜŞÜLEN KİŞİYE YAKINLIK DEREJESİ	HANEHALKI ÜYELİĞİ		CİNSİYET	YAŞ
			genellikle bu evde mi yaşıyor?	dün gece bu evde mi kaldı?		
	A. Lütfen bana kendinizden başlayarak bu evde yaşayanların adlarını söyler misiniz? B. Genellikle bu evde yaşayan ancak şu sıralarda geçici olarak başka bir yerde olan var mı? C. Bunlara ek olarak, genellikle bu evde oturmeyen ancak dün gece bu evde kalan var mı? D. Listeye yazmadığımız küçük çocuk, emzikli bebek gibi kişiler var mı? E. Sizin ailenizden olmayan, ancak burada yaşayan hizmetçi, kiracı gibi kişiler var mı? sizin neyiniz olur? <i>KOD LİSTESİNİ KULLANIN.</i>	EVET.....1 HAYIR2	EVET.....1 HAYIR.....2	ERKEK.....1 KADIN.....2 kaç yaşında? (Kaç yaşını bitirdi?) <i>BİTİRİLEN YAŞ OLARAK YAZIN</i> <i>95 YAŞINDAN BÜYÜK İSE, "95" YAZIN.</i>
(01)	(02)	(03)	(04)	(05)	(06)	(07)
01		0 1	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
02		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
03		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
04		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
05		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
06		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
07		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
08		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
09		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>
10		<input type="text"/>	1 2	1 2	1 2	<input type="text"/>

EK SORU KAĞIDI KULLANILIYORSA BURAYI İŞARETLEYİN VE GÖRÜŞMENİN GERİ KALAN BÖLÜMÜNÜ EK SORU KAĞIDINDA TAMAMLAYIN.

(03) GÖRÜŞÜLEN KİŞİYE YAKINLIK DEREJESİ KODLARI

01 GÖRÜŞÜLEN KİŞİ	08 KARDEŞİ	15 KUZENİ	22 EŞİNİN TEYZESİ/DAYISI
02 EŞİ	09 KARDEŞİNİN EŞİ	16 BÜYÜKANNESİ/BÜYÜKBABASI	23 İKİNCİ EŞİ
03 OĞLU/KIZI	10 KARDEŞİNİN ÇOCUĞU (YEĞENİ)	17 EŞİNİN BÜYÜKANNESİ/BABASI	24 KUMASI
04 GELİNİ/DAMADI	11 HALASI/AMCASI	18 EŞİNİN KARDEŞİ	30 HİZMETÇİSİ
05 TORUNU	12 TEYZESİ/DAYISI	19 EŞİNİN KARDEŞİNİN EŞİ	88 AKRABASI DEĞİL
06 ANNESİ/BABASI	13 ÜVEY ÇOCUĞU	20 EŞİNİN KARDEŞİNİN ÇOCUĞU	96 DİĞER AKRABASI
07 KAYINPEDERİ/KAYINVALİDESİ	14 EVLATLIĞI	21 EŞİNİN HALASI/AMCASI	98 BİLMİYOR

HANE SATIR NO	OKULA DEVAM 4-24 YAŞ	MEDENİ DURUM 12 VE YUKARI YAŞTAKİLER		BİREYSEL GÖRÜŞMEYE UYGUNLUK	GÖRÜŞÜLECEK KİŞİLERİN SEÇİMİ
 bu yıl okula/anaokuluna gidiyor mu? EVET.....1 HAYIR.....2 BİLMİYOR.....8 hiç evlendi mi? EVET.....1 HAYIR.....2'in medeni durumu nedir? HALEN EVLİ.....1 EŞİ ÖLMÜŞ.....2 BOŞANMIŞ.....3 AYRI YAŞIYOR.....4 BİLMİYOR.....8	15-59 YAŞ KADIN İSE HH SATIR NO'SUNU DAİRE İÇİNE ALIN.	07'DEKİ YAŞ BİLGİSİNE BAKIN. UYGUN KADINLARI EN YAŞLISINA "1" KODU VEREREK YAŞLIDAN GENCE DOĞRU SIRALAYIN. "SEÇİM TABLOSU"NU KULLANARAK SEÇİM İŞLEMİNİ YAPIN VE KUTUYU DAİRE İÇİNE ALIN.
(01)	(12)	(13)	(14)	(15)	(16)
01	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	01	☐
02	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	02	☐
03	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	03	☐
04	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	04	☐
05	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	05	☐
06	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	06	☐
07	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	07	☐
08	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	08	☐
09	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	09	☐
10	1 2 8	1 2 ↳ 15	1 2 3 4 8	10	☐

Hanede görüşmeye uygun kadın sayısı	Hane Numarası							
	1	2	3	4	5	6	7	8
	9	10	11	12	13	14	15	16
	17	18	19	20	21	22	23	24
	25	26	27	28	29	30	31	32
1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	1	1	1	1	2	2	2	2
3	1	1	2	2	2	3	3	3
4	1	2	3	4	1	2	3	4
5	1	2	3	4	5	4	3	2
6+	1	2	3	4	5	6	1	5

**HANEHALKI LİSTESİ
TAMAMLANDIKTAN SONRA
KAPAK SAYFASINA DÖNÜN
VE KİŞİ SAYILARI
BÖLÜMÜNÜ DOLDURUN.**

YAŞ – DOĞUM YILI TABLOSU

2014			2014		
YAŞ	DOĞUM YILI		YAŞ	DOĞUM YILI	
	2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLAMADI	2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLADI		2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLAMADI	2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLADI
0	2013	--	30	1983	1984
1	2012	2013	31	1982	1983
2	2011	2012	32	1981	1982
3	2010	2011	33	1980	1981
4	2009	2010	34	1979	1980
5	2008	2009	35	1978	1979
6	2007	2008	36	1977	1978
7	2006	2007	37	1976	1977
8	2005	2006	38	1975	1976
9	2004	2005	39	1974	1975
10	2003	2004	40	1973	1974
11	2002	2003	41	1972	1973
12	2001	2002	42	1971	1972
13	2000	2001	43	1970	1971
14	1999	2000	44	1969	1970
15	1998	1999	45	1968	1969
16	1997	1998	46	1967	1968
17	1996	1997	47	1966	1967
18	1995	1996	48	1965	1966
19	1994	1995	49	1964	1965
20	1993	1994	50	1963	1964
21	1992	1993	51	1962	1963
22	1991	1992	52	1961	1962
23	1990	1991	53	1960	1961
24	1989	1990	54	1959	1960
25	1988	1989	55	1958	1959
26	1987	1988	56	1957	1958
27	1986	1987	57	1956	1957
28	1985	1986	58	1955	1956
29	1984	1985	59	1954	1955

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ NÜFUS ETÜTLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYE'DE KADIN VE AİLE ARAŞTIRMASI 2014
KADIN SORU KÂĞIDI

TANITIM BİLGİLERİ	
KÜME NO <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	İL <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
HANE NO <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	İLÇE <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
5 BÖLGE <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	BUCAK <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
12 BÖLGE <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	KÖY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
YERLEŞİM YERİ - KENT (1) KIR (2) <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	MAHALLE
	SOKAK NO

KADIN HANE SATIR NUMARASI <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>

ZİYARET / GÖRÜŞME BİLGİLERİ				
	1	2	3	SON ZİYARET
TARİH (GÜN-AY)	_ _	_ _	_ _	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
GÖRÜŞMECI ADI-SOYADI	_ _ _ _	_ _ _ _	_ _ _ _	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
SONUÇ (*)	_ _	_ _	_ _	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
BİR SONRAKİ GÖRÜŞME GÜN-AY SAAT	_ _	_ _		TOPLAM ZİYARET SAYISI <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>

(*) SONUÇ KODLARI	
01 SORUKAĞIDI DOLDURULDU	06 KADIN GÖRÜŞME YAPMAYA UYGUN DEĞİL
02 ZİYARET SIRASINDA KADIN EVDE YOK	09 GÖRÜŞME YARIDA KALDI
03 KADIN ARAŞTIRMA TARİHLERİNDE EVDE YOK	96 DİĞER _____ (BELİRTİN)
04 SONRAYA BIRAKILDI	
05 REDDETTİ	

EKİP BAŞI	DENETÇİ	VERİ GİRİŞÇİ - 1	VERİ GİRİŞÇİ - 2
<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>
GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	GÜN-AY <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>

YAŞ – DOĞUM YILI TABLOSU

2014			2014		
YAŞ	DOĞUM YILI		YAŞ	DOĞUM YILI	
	2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLAMADI	2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLADI		2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLAMADI	2014'DE DOĞUM GÜNÜNÜ KUTLADI
0	2013	--	30	1983	1984
1	2012	2013	31	1982	1983
2	2011	2012	32	1981	1982
3	2010	2011	33	1980	1981
4	2009	2010	34	1979	1980
5	2008	2009	35	1978	1979
6	2007	2008	36	1977	1978
7	2006	2007	37	1976	1977
8	2005	2006	38	1975	1976
9	2004	2005	39	1974	1975
10	2003	2004	40	1973	1974
11	2002	2003	41	1972	1973
12	2001	2002	42	1971	1972
13	2000	2001	43	1970	1971
14	1999	2000	44	1969	1970
15	1998	1999	45	1968	1969
16	1997	1998	46	1967	1968
17	1996	1997	47	1966	1967
18	1995	1996	48	1965	1966
19	1994	1995	49	1964	1965
20	1993	1994	50	1963	1964
21	1992	1993	51	1962	1963
22	1991	1992	52	1961	1962
23	1990	1991	53	1960	1961
24	1989	1990	54	1959	1960
25	1988	1989	55	1958	1959
26	1987	1988	56	1957	1958
27	1986	1987	57	1956	1957
28	1985	1986	58	1955	1956
29	1984	1985	59	1954	1955

BİLGİLENDİRME VE ONAY

Daha önce bahsettiğim gibi, kadınlar ve aile hayatı konusundaki çalışmamız için siz tesadüfen seçildiniz. Size bu konularla ilgili bazı sorular sormak istiyorum. Bize vereceğiniz tüm cevapların gizli kalacağını, isim ve adres bilgilerinizin başka kişi ve kurumlarla paylaşılmayacağını belirtmek istiyorum. Sizin bu çalışmaya katılmanız ve deneyimlerinizi bizimle paylaşmanız kadınlara ve ailelere daha iyi hizmet verilmesini sağlayacaktır.

Görüşmemiz yaklaşık olarak 30-40 dakika sürecektir. Bu görüşmeyi kabul ediyor musunuz?

GÖRÜŞMEYİ KABUL ETTİ.....1	GÖRÜŞMEYİ REDDETTİ.....2
GÖRÜŞME İÇİN SEÇİLEN KADINA ÇALIŞMAYA İLİŞKİN SORUSU OLUP OLMADIĞINI SORUN. GEREKLİ AÇIKLAMALARI YAPIN. KADINLA BAŞ BAŞA KALABİLECEĞİNİZ BİR YERE GEÇİN VE GÖRÜŞMEYE BAŞLAYIN.	GÖRÜŞME İÇİN SEÇİLEN KADINA ZAMANINI ALDIĞINIZ İÇİN TEŞEKKÜR EDİN VE GÖRÜŞMEYİ BİTİRİN.

GÖRÜŞMECİ TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.

GÖRÜŞME İÇİN SEÇİLEN KADINI SORU KAĞIDI HAKKINDA BİLGİLENDİRDİĞİMİ VE ONAYINI ALDIĞIMI BEYAN EDERİM.

İMZA: _____

BÖLÜM 1. TEMEL ÖZELLİKLER

100S	<i>SAATİ YAZIN</i>	SAAT – DAKİKA..... <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
101	Size öncelikle yaşınız ve eğitim durumunuz ile ilgili sorular sormak istiyorum. Bana hangi ay ve yılda doğduğunuzu söyley misiniz?	AY <input type="text"/> <input type="text"/> DOĞUM AYINI BİLMİYOR..... 98 YIL <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> DOĞUM YILINI BİLMİYOR..... 9998	
102	Şu anda tam olarak kaç yaşında olduğunuzu söyley misiniz? Kaç yaşını bitirdiniz? <i>101 VE 102'YE VERİLEN CEVAPLARI YAŞ-DOĞUM YILI TABLOSUNU KULLANARAK KONTROL EDİN. TUTARSIZLIK VARSA İRDELEYİN VE DÜZELTİN. YAŞIN KESİNLİKLE BELİRLENMESİ GEREKİR!</i>	BİTİRİLMİŞ YAŞ <input type="text"/> <input type="text"/>	
103	Siz 12 yaşına kadar en uzun süreyle nerede yaşadınız? _____ (YERİN ADI) Bu yer o zaman il merkezi mi, ilçe merkezi mi, bucak ya da köy müydü? Ya da yurt dışında mıydı?	HALEN YAŞADIĞI YER 0 İL MERKEZİ 1 İLÇE MERKEZİ 2 BUCAK VEYA KÖY 3 YURTDIŞI 4	105 105
104	Bu yer şu anda hangi ilde? <i>İLİN ADINI VE KODUNU YAZIN.</i>	İLİN ADI _____ İL KODU <input type="text"/> <input type="text"/>	
105	Ana diliniz nedir?	TÜRKÇE 1 KÜRTÇE 2 ARAPÇA 3 DİĞER 7 (BELİRTİN)	
106	Okuma yazma biliyor musunuz?	EVET 1 HAYIR 2	
107	Hiç okula gittiniz mi?	EVET 1 HAYIR 2	112
108	En son gittiğiniz okul hangisidir?	İLKOKUL 1 ORTAOKUL 2 LİSE 3 ÜNİVERSİTE 4 YÜKSEK LİSANS 5 DOKTORA 6	
109	Bu okulda tamamladığınız en son sınıf hangisidir? <i>HAZIRLIK SINIFINI BİTİRMİŞSE VEYA HİÇ SINIF BİTİRMEMİŞSE "0" YAZIN.</i>	SINIF <input type="text"/>	

110	Bu okuldan mezun oldunuz mu (diploma aldınız mı)?	EVET 1 HAYIR 2																															
111	<i>İLKOKUL, ORTAOKUL, LİSE, ÜNİVERSİTE VE YÜKSEK LİSANS'TA EN SON TAMAMLADIĞI SINIFLARI YAZIN.</i> <i>TOPLAM TAMAMLANAN SINIFI YAZIN.</i>	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="text-align: center; width: 15%;">İLK</td> <td style="text-align: center; width: 15%;">ORT</td> <td style="text-align: center; width: 15%;">LİSE</td> <td style="text-align: center; width: 15%;">ÜNİV</td> <td style="text-align: center; width: 15%;">YL</td> <td style="text-align: center; width: 15%;">DR</td> <td style="text-align: center;">=</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">□</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">□</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">□</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">□</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">□</td> <td style="text-align: center;">+</td> <td style="text-align: center;">□</td> <td style="text-align: center;">=</td> </tr> <tr> <td colspan="11" style="text-align: center;">TOPLAM TAMAMLANAN SINIF □ □</td> </tr> </table>	İLK	ORT	LİSE	ÜNİV	YL	DR	=	□	+	□	+	□	+	□	+	□	+	□	=	TOPLAM TAMAMLANAN SINIF □ □											
İLK	ORT	LİSE	ÜNİV	YL	DR	=																											
□	+	□	+	□	+	□	+	□	+	□	=																						
TOPLAM TAMAMLANAN SINIF □ □																																	
112	Son bir hafta içinde, kendi ev işlerinizin dışında, gelir getirsin veya getirmesin, herhangi bir işte çalıştınız mı?	EVET 1 HAYIR 2	→ 115																														
113	Bildiğiniz gibi bazı kadınlar ufak tefek şeyler satarlar, pazar yerinde satış yaparlar, para karşılığında ya da para almadan ailenin işyerinde ya da tarlasında çalışırlar, başkaları için evde dikiş nakış, çocuk bakıcılığı, parça başı iş veya ev temizliği gibi işler yaparlar. Siz son bir hafta içinde bu saydıklarımızdan birini ya da başka bir iş yaptınız mı?	EVET 1 HAYIR 2	→ 115																														
114	Düzenli olarak çalıştığınız bir işiniz var mı?	EVET 1 HAYIR 2	→ 120																														
115	Ne iş yapıyorsunuz? Ne gibi bir işte çalışıyorsunuz? <i>(YAPILAN İŞİ AYRINTILI BİÇİMDE YAZIN VE YAN SÜTUNA UYGUN SEKTÖRÜ İŞARETLEYİN.)</i>	TARIM 1 SANAYİ 2 HİZMET 3																															
116	Kamu sektöründe mi, özel sektörde mi çalışıyorsunuz?	KAMU 1 ÖZEL 2																															
117	Çalıştığınız işteki statünüz/konumunuz nedir?	İŞVEREN 10 ÜCRETLİ, İŞÇİ (DÜZENLİ) 11 MAAŞLI, MEMUR (DÜZENLİ) 12 YEVMIYELİ (MEVSİMLİK, GEÇİCİ) 13 KENDİ HESABINA (DÜZENLİ) 14 KENDİ HESABINA (DÜZENSİZ, İŞ BULDUKÇA) 15 ÜCRETSİZ AİLE İŞÇİSİ 16 DİĞER 96 (BELİRTİN)																															
118	Bu işi yaparken herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı mısınız? <i>(EVET İSE) Hangi kuruma bağlısınız?</i>	HAYIR 0 SGK 1 SSK 2 EMEKLİ SANDIĞI 3 BAĞ-KUR 4 TARIM SİGORTASI 5 ÖZEL SİGORTA 6 DİĞER 7 (BELİRTİN)																															
119	<i>121'E GEÇİN.</i>																																

120	Halen çalışmadığınızı söylediniz. Çalışmamanızın en temel nedeni nedir?	EV KADINI10 KÜÇÜK ÇOCUĞU VAR/ÇOCUK BAKIYOR11 EŞİ/AİLESİ İZİN VERMİYOR12 ENGELLİ, HASTA13 İŞ ARIYOR/İŞSİZ14 EMEKLİ15 ÖĞRENCİ16 EĞİTİMİ YOK17 İHTİYACI YOK18 DİĞER96 (BELİRTİN)	
121	Herhangi bir sağlık güvenceniz var mı? (EVET İSE) Hangi sağlık güvencesi ve sigortası kapsamındasınız?	HAYIR0 SGK1 SSK2 EMEKLİ SANDIĞI3 BAĞ-KUR4 ÖZEL SAĞLIK SİGORTASI5 GENEL SAĞLIK SİGORTASI6 DİĞER7 (BELİRTİN)	
122	Kendi başınıza ya da ortak sahip olduğunuz A) Toprağınız, arsanız, tarlanız var mı? B) Eviniz var mı? C) Bir şirketiniz ya da işyeriniz var mı? D) Motorlu aracınız (binek/ticari araç, traktör vb.) var mı? E) Bankada paranız var mı? F) Başka sahip olduğunuz malınız/mallarınız var mı? HER BİRİ İÇİN İRDELEYİN: Bu(n)lar kendinize mi ait yoksa bir başkasıyla ortak mısınız?	SADECE KENDİNE BAŞKALARI İLE HAYIR AIT ORTAK TOPRAK..... A B C EV..... A B C ŞİRKET/İŞYERL..... A B C MOTORLU ARAÇ..... A B C BANKADA PARA..... A B C BAŞKA A B C (BELİRTİN)	
123	Kendinize ait bir kazancınız veya geliriniz var mı?	EVET1 HAYIR2	→ 126
124	Gelirinizi istediğiniz gibi harcayabiliyor musunuz yoksa gelirinizin tamamını ya da bir kısmını başka kişilere (eşinize veya ailenize) vermek zorunda mısınız?	NASIL HARCAYACAĞINA KENDİSİ KARAR VERİR.....1 BİR KISMINI VERMEK ZORUNDA.....2 TAMAMINI VERMEK ZORUNDA.....3	
125	Haneyeye getirdiğiniz gelir diğer aile üyelerinin katkısından daha mı fazla, daha mı az yoksa diğer aile üyelerinin katkısıyla hemen hemen aynı mı?	AİLEDE KENDİSİNDEN BAŞKA GELİRİ OLAN YOK.....0 DAHA FAZLA.....1 DAHA AZ.....2 HEMEN HEMEN AYNI.....3	
126	Acil bir durumda tek başınıza 4 hafta boyunca evinize yetecek ve aile üyelerini doyuracak kadar para bulabilir misiniz?	EVET.....1 HAYIR.....2 BİLMİYOR.....8	
127	Ailenizden herhangi biri sizin rahatlıkla ziyaret edebileceğiniz kadar yakında yaşıyor mu?	EVET.....1 HAYIR.....2 AİLESİ İLE BİRLİKTE YAŞIYOR.....3 AİLESİ HAYATTA DEĞİL.....4	→ 200S
128	Bir konuda yardıma ihtiyacınız olduğunda ailenizden herhangi bir kişiye size destek olacağı konusunda güvenir misiniz?	EVET.....1 HAYIR.....2 BİLMİYOR/EMİN DEĞİL.....8	

BÖLÜM 2. EVLİLİK

200S	<i>SAATİ YAZIN</i>	SAAT – DAKİKA..... <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/>	
201	Hiç evlendiniz mi?	EVET 1 HAYIR 2	→ 204
202	Bir kez mi yoksa birden çok kez mi evlendiniz? <i>(BİRDEN FAZLA EVLENDİ İSE)</i> Kaç kez evlendiniz?	EVLİLİK SAYISI <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/>	
203	Şu anda medeni durumunuz nedir?	HALEN EVLİ 1 EŞİ ÖLMÜŞ 2 BOŞANMIŞ 3 AYRI YAŞIYOR 4	→ 207
204	<p><i>201 VE 203'E BAKIN:</i></p> <p>EŞİ ÖLMÜŞ/ BOŞANMIŞ ☐ AYRI YAŞIYOR ☐ HİÇ EVLENMEMİŞ ☐</p> <p>(Son) evliliğinizden bugüne kadar hiç nişanlandınız ya da sözlendiniz mi ya da hiç erkek arkadaşınız oldu mu?</p> <p>Son eşinizden ayrı yaşamaya başladığınız günden itibaren hiç erkek arkadaşınız oldu mu?</p> <p>Hiç nişanlandınız ya da sözlendiniz mi ya da hiç erkek arkadaşınız oldu mu?</p>	EVET 1 HAYIR 2	→ 207
205	<p><i>201 VE 203'E BAKIN:</i></p> <p>EŞİ ÖLMÜŞ/ BOŞANMIŞ ☐ AYRI YAŞIYOR ☐ HİÇ EVLENMEMİŞ ☐</p> <p>Halen nişanlı ya da sözlü müsünüz ya da birlikte olduğunuz bir erkek arkadaşınız var mı? <i>(EVET İSE)</i> Bu kişi nişanlı mı, sözlünüz mü yoksa erkek arkadaşınız mı?</p> <p>Halen birlikte olduğunuz bir erkek arkadaşınız var mı?</p> <p>Halen nişanlı ya da sözlü müsünüz ya da birlikte olduğunuz bir erkek arkadaşınız var mı? <i>(EVET İSE)</i> Bu kişi nişanlı mı, sözlünüz mü yoksa erkek arkadaşınız mı?</p>	HAYIR 0 NİŞANLI 1 SÖZLÜ 2 ERKEK ARKADAŞI VAR 3	
206	Halen (en son) birlikte olduğunuz kişi ile ilişkiniz başladığında kaç yaşındaydınız? Birlikte olduğunuz kişi kaç yaşındaydı?	KADININ YAŞI <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> ERKEĞİN YAŞI <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/>	
207	<p><i>201-205'E BAKIN:</i></p> <p><i>EVLİLİK VEYA BİRLİKTELİK DURUMUNA GÖRE UYGUN KODU İŞARETLEYİN.</i></p>	<p>HİÇ EVLENMEMİŞ</p> <p>HİÇ BİRLİKTELİĞİ OLMAMIŞ 11 HALEN BİR BİRLİKTELİĞİ VAR 12 BİTEN BİRLİKTELİĞİ VAR 13</p> <p>EN AZ BİR KEZ EVLENMİŞ</p> <p>HALEN EVLİ 14 HALEN EVLİ DEĞİL/BİRLİKTELİĞİ VAR 15 HALEN EVLİ DEĞİL/ BİTEN BİRLİKTELİĞİ VAR 16 HALEN EVLİ DEĞİL/BİRLİKTELİĞİ OLMAMIŞ 17</p>	→ 300S

208 Şimdi size evliliğiniz (evlilikleriniz) hakkında sorular sormak istiyorum.

202'YE BAKIN: YALNIZ BİR KEZ EVLENMİŞ İSE, BİRİNCİ SATIRI KULLANIN.
BİR DEN FAZLA EVLENMİŞ İSE, İLK EŞİ İÇİN BİRİNCİ SATIRI, DAHA SONRAKİ EŞLERİ İÇİN TAKİP EDEN SATIRLARI KULLANIN.

209 İLK EŞTEN BAŞLAYARAK (İLK EŞ, İKİNCİ EŞ.....) SIRASIYLA YAZIN.	210 ile hangi ay ve yılda birlikte yaşamaya başladınız/ başlamıştınız?	211 ile evlenmek için mahkeme kararıyla yaşınızı büyüttünüz mü?	212 Birlikte yaşamaya başladığınız da kaç yaşındaydınız?	213 ile resmi nikahınız var mı(ydı) ? Dini nikahınız var mı(ydı) ?	214 Bu nikahların hangisi önce kıydı?
01	AY YIL.....	EVET.....1 HAYIR2		RESMİ VE DİNİ1 SADECE DİNİ2 215 ← SADECE RESMİ3 216 ← NİKAH YOK.....4	RESMİ.....1 DİNİ2
02	AY YIL.....	EVET.....1 HAYIR2		RESMİ VE DİNİ1 SADECE DİNİ2 215 ← SADECE RESMİ3 216 ← NİKAH YOK.....4	RESMİ.....1 DİNİ2
03	AY YIL.....	EVET.....1 HAYIR2		RESMİ VE DİNİ1 SADECE DİNİ2 215 ← SADECE RESMİ3 216 ← NİKAH YOK.....4	RESMİ.....1 DİNİ2
04	AY YIL.....	EVET.....1 HAYIR2		RESMİ VE DİNİ1 SADECE DİNİ2 215 ← SADECE RESMİ3 216 ← NİKAH YOK.....4	RESMİ.....1 DİNİ2

215 ile dini nikahınızı kim kıydı? <i>İMAMIN RESMİ GÖREVLİ OLUP OLMADIĞINI İRDELEYİN.</i>	216 ile evliliğiniz kim tarafından kararlaştırılmıştı? Siz ve eşiniz mi, yoksa aileleriniz mi?	217 ile evliliğiniz aileniz tarafından kararlaştırıldığı anda sizin rızanız alındı mı?	218 Evlenirken ya da ailesi başlık parası verdi mi?	219 ile birlikte yaşamaya başladığınızda yaşadığınız evde sizden ve eşinizden başka kimse var mıydı? <i>(EVET İSE)</i> Kim, Kimler?	220 ile aranızda akrabalık var mı(ydı)? <i>(EVET İSE)</i>neyiniz olur(du)?
RESMİ İMAM.....1 DİĞER İMAM.....2 TANIDIK/AKRABA.....3 MUHTAR.....4 DİĞER7 (BELİRTİN) BİLMİYOR8	AİLELERİMİZ.....1 KENDİMİZ2 KAÇTI3 KAÇIRILDI.....4 BERDEL.....5 DİĞER7 (BELİRTİN) 218 ←	EVET.....1 HAYIR2	EVET.....1 HAYIR2	EŞİNİN AİLESİ..... A KENDİ AİLESİ B TANIDIK..... C KİMSE YOKTU.... D DİĞER U (BELİRTİN)	HAYIR0 AMCA OĞLU.....1 HALA OĞLU.....2 TEYZE OĞLU.....3 DAYI OĞLU.....4 DİĞER7 (BELİRTİN)
RESMİ İMAM.....1 DİĞER İMAM.....2 TANIDIK/AKRABA.....3 MUHTAR.....4 DİĞER7 (BELİRTİN) BİLMİYOR8	AİLELERİMİZ.....1 KENDİMİZ2 KAÇTI3 KAÇIRILDI.....4 BERDEL.....5 DİĞER7 (BELİRTİN) 218 ←	EVET.....1 HAYIR2	EVET.....1 HAYIR2	EŞİNİN AİLESİ..... A KENDİ AİLESİ B TANIDIK..... C KİMSE YOKTU.... D DİĞER U (BELİRTİN)	HAYIR0 AMCA OĞLU.....1 HALA OĞLU.....2 TEYZE OĞLU.....3 DAYI OĞLU.....4 DİĞER7 (BELİRTİN)
RESMİ İMAM.....1 DİĞER İMAM.....2 TANIDIK/AKRABA.....3 MUHTAR.....4 DİĞER7 (BELİRTİN) BİLMİYOR8	AİLELERİMİZ.....1 KENDİMİZ2 KAÇTI3 KAÇIRILDI.....4 BERDEL.....5 DİĞER7 (BELİRTİN) 218 ←	EVET.....1 HAYIR2	EVET.....1 HAYIR2	EŞİNİN AİLESİ..... A KENDİ AİLESİ B TANIDIK..... C KİMSE YOKTU.... D DİĞER U (BELİRTİN)	HAYIR0 AMCA OĞLU.....1 HALA OĞLU.....2 TEYZE OĞLU.....3 DAYI OĞLU.....4 DİĞER7 (BELİRTİN)
RESMİ İMAM.....1 DİĞER İMAM.....2 TANIDIK/AKRABA.....3 MUHTAR.....4 DİĞER7 (BELİRTİN) BİLMİYOR8	AİLELERİMİZ.....1 KENDİMİZ2 KAÇTI3 KAÇIRILDI.....4 BERDEL.....5 DİĞER7 (BELİRTİN) 218 ←	EVET.....1 HAYIR2	EVET.....1 HAYIR2	EŞİNİN AİLESİ..... A KENDİ AİLESİ B TANIDIK..... C KİMSE YOKTU.... D DİĞER U (BELİRTİN)	HAYIR0 AMCA OĞLU.....1 HALA OĞLU.....2 TEYZE OĞLU.....3 DAYI OĞLU.....4 DİĞER7 (BELİRTİN)

221	İLK EŞTEN BAŞLAYARAK (İLK EŞ, İKİNCİ EŞ,.....) SIRASIYLA YAZIN.	222 BU EVLİLİK DEVAM EDİYOR MU?	223 ile birlikteliğiniz hangi ay ve yılda bitti?	224 ile evliliğiniz ne şekilde sona erdi? Boşandınız mı, eşiniz mi öldü, yoksa ayrı yaşamaya mı başladınız?	225 ile boşanmayı/ ayrı yaşamayı siz mi istediniz, eşiniz mi istedi yoksa birlikte mi karar verdiniz?	226 KADININ BAŞKA EVLİLİĞİ VAR MI?
01		EVET1 227 ← HAYIR2	AY YIL.....	EŞİ ÖLMÜŞ.....1 226 ← BOŞANMIŞ.....2 AYRI YAŞIYOR.....3	KENDİSİ.....1 EŞİ.....2 BİRLİKTE.....3 DİĞER7 (BELİRTİN)	EVET.....1 209'A DÖN ← HAYIR.....2 227 ←
02		EVET1 227 ← HAYIR2	AY YIL.....	EŞİ ÖLMÜŞ.....1 226 ← BOŞANMIŞ.....2 AYRI YAŞIYOR.....3	KENDİSİ.....1 EŞİ.....2 BİRLİKTE.....3 DİĞER7 (BELİRTİN)	EVET.....1 209'A DÖN ← HAYIR.....2 227 ←
03		EVET1 227 ← HAYIR2	AY YIL.....	EŞİ ÖLMÜŞ.....1 226 ← BOŞANMIŞ.....2 AYRI YAŞIYOR.....3	KENDİSİ.....1 EŞİ.....2 BİRLİKTE.....3 DİĞER7 (BELİRTİN)	EVET.....1 209'A DÖN ← HAYIR.....2 227 ←
04		EVET1 227 ← HAYIR2	AY YIL.....	EŞİ ÖLMÜŞ.....1 226 ← BOŞANMIŞ.....2 AYRI YAŞIYOR.....3	KENDİSİ.....1 EŞİ.....2 BİRLİKTE.....3 DİĞER7 (BELİRTİN)	EVET.....1 209'A DÖN ← HAYIR.....2 227 ←
227	Hiç kumanız oldu mu?			EVET 1 HAYIR 2 → 229		
228	Halen kumanız var mı?			EVET 1 HAYIR 2		
229	Başka bir kadının hiç kuması oldunuz mu?			EVET 1 HAYIR 2 → 300S		
230	Halen başka bir kadının kuması mısınız?			EVET 1 HAYIR 2		

BÖLÜM 3. GENEL SAĞLIK, ÜREME SAĞLIĞI VE ÇOCUKLAR

300S	<i>SAATİ YAZIN</i>	SAAT – DAKİKA..... <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	
301	Genel olarak sağlığınızı nasıl buluyorsunuz? Mükemmel mi, iyi mi, idare eder mi, kötü mü yoksa çok kötü mü?	MÜKEMMEL 1 İYİ 2 İDARE EDER 3 KÖTÜ 4 ÇOK KÖTÜ 5	
302	Son 4 hafta içinde ağrınız ya da rahatsızlığınız oldu mu? EVET İSE: Çok az mı, biraz mı, çok mu yoksa aşırı derecede mi?	HİÇBİR AĞRI/RAHATSIZLIK YOK 1 ÇOK AZ AĞRI/RAHATSIZLIK 2 BİRAZ AĞRI/RAHATSIZLIK 3 ÇOK AĞRI/RAHATSIZLIK 4 AŞIRI DERECEDE AĞRI/RAHATSIZLIK 5	
303	Son 4 hafta içinde yaşamış olabileceğiniz bazı sorunlar ile ilgili sorular sormak istiyorum. Son 4 hafta içinde: A) Sık sık başınızın ağrıdığı oldu mu? B) İştahınızın azaldığı oldu mu? C) Uyku sorunuz oldu mu? D) Pek çok şeyden kolayca korktuğunuz oldu mu? Son 4 hafta içinde: E) Ellerinizde titreme oldu mu? F) Kendinizi sinirli, gergin ya da endişeli hissettiniz mi? G) Hazımsızlık çektiniz mi? H) Zihninizi toplamakta sorun yaşadığınız oldu mu? Son 4 hafta içinde: I) Kendinizi mutsuz hissettiniz mi? J) Genelde ağladığımızdan daha sık ağladınız mı? K) Günlük faaliyetlerinizi yaparken isteksizlik duyduunuz mu? L) Karar vermekte zorlandınız mı? Son 4 hafta içinde: M) Gün içinde yaptığınız işleri aksattığınız oldu mu? N) İşe yaramadığımızı düşündüğünüz oldu mu? O) Daha önceden zevk aldığımız şeylere karşı ilginizi kaybettiniz mi? P) Kendinizi değersiz hissettiğiniz oldu mu? Son 4 hafta içinde: Q) Hayatınıza son vermek aklınızdan geçti mi? R) Kendinizi hep yorgun hissettiniz mi? S) Midenizde rahatsızlık hissi duyduunuz mu? T) Hemen yorulduğunuz oldu mu?	EVET HAYIR BAŞ AĞRISI 1 2 İŞTAH 1 2 UYKU SORUNU 1 2 KORKU 1 2 EL TITREMESİ 1 2 SINIRLILIK 1 2 HAZIMSIZLIK 1 2 DÜŞÜNME 1 2 MUTSUZLUK 1 2 AĞLAMA 1 2 İSTEKSİZLİK 1 2 KARARLAR 1 2 GÜNLÜK İŞLER 1 2 İŞE YARAMAMA 1 2 İLGI KAYBI 1 2 DEĞERSİZLİK HİSSİ 1 2 HAYATI SONLANDIRMAK 1 2 YORGUNLUK 1 2 MİDE (KARIN) RAHATSIZLIĞI 1 2 YORULMA 1 2	
304	Bugüne kadar hayatınıza son vermeyi hiç düşündünüz mü?	EVET 1 HAYIR 2 BİLMİYOR/HATIRLAMİYOR 8 REDDETTİ/CEVAP YOK 9	→ 306
305	Bugüne kadar hayatınıza son vermeyi hiç denediniz mi?	EVET 1 HAYIR 2 BİLMİYOR/HATIRLAMİYOR 8 REDDETTİ/CEVAP YOK 9	

306	Şimdi size gebelikleriniz ve doğumlarınız hakkında sorular soracağım. Hiç gebe kaldınız mı?	EVET.....1 HAYIR.....2 CİNSEL İLİŞKİSİ OLMAMIŞ.....3	→ 312 → 400S
307	İlk gebe kaldığınızda kaç yaşındaydınız?	YAŞ.....	
308	Siz hiç canlı doğum yaptınız mı? (EVET İSE) Kaç canlı doğumunuz var?	HİÇ CANLI DOĞUMU YOK.....00 CANLI DOĞUM SAYISI.....	→ 311
309	İlk canlı doğum yaptığınızda kaç yaşındaydınız?	YAŞ.....	
310	Halen hayatta olan kaç çocuğunuz var? HAYATTA OLAN EN AZ BİR ÇOCUĞU VAR İSE: Bunlardan kaç kız, kaç erkek? HAYATTA OLAN ÇOCUĞU YOK İSE HEM KIZ HEM DE ERKEK ÇOCUK SAYILARINA "00" YAZIN.	KIZ ÇOCUK SAYISI..... ERKEK ÇOCUK SAYISI.....	
311	Halen gebe misiniz?	EVET.....1 HAYIR.....2 EMİN DEĞİL.....3	
312	Siz ya da eşiniz [eşlerinizden /birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] hiç gebe kalmayı önlemek ya da geciktirmek için bir yöntem kullandınız mı?	EVET.....1 HAYIR.....2 CİNSEL İLİŞKİSİ OLMAMIŞ.....3	→ 316 → 400S
313	Gebe kalmayı önlemek ya da geciktirmek için şu anda herhangi bir yöntem kullanıyor musunuz? KENDİSİNİN, EŞİNİN YA DA BİRLİKTE OLDUĞU KİŞİNİN KULLANDIĞI YÖNTEMLERİ DAHİL EDİN.	EVET.....1 HAYIR.....2 HALEN GEBE.....3 KENDİSİNİN/EŞİNİN ÇOCUĞU OLMUYOR...4 MENOPOZDA.....5 DİĞER.....7 (BELİRTİN)	→ 316
314	Şu anda hangi yöntemi kullanıyorsunuz? BİRDEN FAZLA YÖNTEM VARSA EN SIK KULLANILAN YÖNTEMİ İŞARETLEYİN.	HAP/TABLET.....01 RİA (SİRİAL).....02 TÜPLERİN BAĞLANMASI.....03 İĞNE/ENJEKSİYON.....04 DİYAFRAM/KÖPÜK/JEL.....05 TAKVİM.....06 DERİ ALTI İMPLANT (NORPLANT).....07 PREZERVATİF/KONDOM/KAPUT.....08 ERKEĞİN KANALLARININ BAĞLANMASI.....09 GERİ ÇEKME.....10 DİĞER.....96 (BELİRTİN)	→ 316

315	Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] gebeliği önleyici bir yöntem kullandığınızı biliyor mu?	HALEN EVLİ DEĞİL/BİRLİKTELİĞİ YOK0 EVET..... 1 HAYIR..... 2	
316	Eşiniz [eşlerinizden/birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] herhangi bir yöntem kullanmanıza hiç engel oldu mu?	EVET..... 1 HAYIR..... 2	→ 318
317	Eşinizin [eşlerinizden/birlikte olduğunuz kişilerden herhangi birinin] gebeliği önleyici bir yöntem kullanmanızı engellemesinin nedeni neydi? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	YÖNTEMİ ONAYLAMADIA ÇOCUK İSTEDİ.....B GEREK OLMADIĞINI DÜŞÜNDÜC GÜNAH OLDUĞUNU DÜŞÜNDÜD DİĞERU (BELİRTİN)	
318	310'A BAKIN: EN AZ BİR YAŞAYAN ÇOCUĞU VAR ☐	HİÇ CANLI DOĞUMU YOK/YAŞAYAN ÇOCUĞU YOK ☐	→ 400S
319	6-14 yaşları arasında çocuğunuz var mı? <i>EVET İSE: Kaç tane? 6 VE 14 YAŞINDA OLAN ÇOCUKLARI DA EKLEYİN.</i>	ÇOCUK SAYISI..... <input type="text"/> <input type="text"/> 6-14 YAŞLARINDA ÇOCUĞU YOK.....00	→ 400S
320	Bu çocukların (6-14 yaş arası) kaç tane şu anda sizinle birlikte oturuyor?	BİRLİKTE OTURAN ÇOCUK..... <input type="text"/> <input type="text"/> BİRLİKTE OTURAN ÇOCUĞU YOK.....00	→ 400S
321	Bu çocuklardan (6-14 yaş arası) herhangi biri: A) Sık sık kabus görür mü? B) Yatağını ıslatır mı? C) Çekingen ya da içine kapanık mı? D) Size ya da diğer çocuklara karşı saldırgan mı? E) Hırçınlaşarak ağlar mı?	E H BILMIYOR KABUS..... 1 2 8 YATAK ISLATMA..... 1 2 8 ÇEKİNGEN..... 1 2 8 SALDIRGAN 1 2 8 AĞLAMA 1 2 8	

BÖLÜM 4. (SON) EŞ/BİRLİKTE OLDUĞU KİŞİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

400S	SAATİ YAZIN.	SAAT – DAKİKA.....	<input type="text"/> <input type="text"/>
400	207'YE BAKIN: (207=12, 13, 14, 15, 16, 17) EN AZ BİR KEZ EVLENMİŞ/ BİRLİKTELİĞİ OLMUŞ	(207=11) HİÇ EVLENMEMİŞ/ BİRLİKTELİĞİ OLMAMIŞ	<input type="text"/> → 424
401	Şimdi size (son) eşiniz [birlikte olduğunuz kişi] ile ilgili bazı sorular soracağım. (Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] okuma yazma biliyor mu(ydu)?	EVET1 HAYIR2	
402	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] hiç okula gitmiş mi?	EVET1 HAYIR2	→ 407
403	(Son) Eşinizin [Birlikte olduğunuz kişinin] en son gittiği okul hangisidir?	İLKOKUL1 ORTAOKUL2 LİSE3 ÜNİVERSİTE4 YÜKSEK LİSANS5 DOKTORA6 BİLMİYOR8	
404	Bu okulda tamamladığı en son sınıf hangisidir? <i>HAZIRLIK SINIFINI BİTİRMEŞSE VEYA HİÇ SINIF BİTİRMEMİŞSE "0" YAZIN.</i>	SINIF BİLMİYOR96	<input type="text"/>
405	(Son) Eşiniz bu okuldan mezun olmuş mu (Diploma almış mı)?	EVET1 HAYIR2 BİLMİYOR8	
406	İLKOKUL, ORTAOKUL, LİSE, ÜNİVERSİTE VE YÜKSEK LİSANSTA EN SON TAMAMLADIĞI SINIFLARI YAZIN. TOPLAM TAMAMLANAN SINIFI YAZIN.	İLK + ORT + LİSE + ÜNV + YL + DR = <input type="text"/> + <input type="text"/> + <input type="text"/> + <input type="text"/> + <input type="text"/> + <input type="text"/> = TOPLAM TAMAMLANAN SINIF <input type="text"/> <input type="text"/>	
407	(Son) Eşinizin ana dili nedir (neydi)? <i>YALNIZCA BİR SEÇENEK İŞARETLEYİN.</i>	TÜRKÇE1 KÜRTÇE2 ARAPÇA3 DİĞER7 (BELİRTİN)	
408	Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] son bir hafta içinde, gelir getirsin veya getirsin, geçici veya düzenli herhangi bir işte çalıştı mı? <i>HALEN BİRLİKTELİĞİ YOK İSE:</i> İlişkinizin son bir haftasında eşiniz [birlikte olduğunuz kişi] gelir getirsin veya getirsin, geçici veya düzenli herhangi bir işte çalıştı mı?	EVET1 HAYIR2 BİLMİYOR8	→ 410

409	(Son) Eşinizin [Birlikte olduğunuz kişinin] düzenli olarak çalıştığı bir işi var mı(ydı)?	EVET1 HAYIR2 BILMIYOR8	415						
410	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] ne iş yapıyor(du)? Ne gibi bir işte çalışıyor(du)? <i>(YAPILAN İŞİ AYRINTILI BİÇİMDE YAZIN VE YAN SÜTUNA UYGUN SEKTÖRÜ İŞARETLEYİN.)</i>	TARIM1 SANAYİ2 HİZMET3							
411	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] kamu sektöründe mi, özel sektörde mi çalışıyor(du)?	KAMU.....1 ÖZEL2							
412	(Son) Eşinizin [Birlikte olduğunuz kişinin] çalıştığı işteki konumu/statüsü nedir/neydi?	İŞVEREN.....01 ÜCRETLİ, İŞÇİ (DÜZENLİ)02 MAAŞLI, MEMUR (DÜZENLİ)03 YEVMIYELİ (MEVSİMLİK, GEÇİCİ)04 KENDİ HESABINA (DÜZENLİ)05 KENDİ HESABINA (DÜZENSİZ, İŞ BULDUKÇA)06 ÜCRETSİZ AİLE İŞÇİSİ07 DİĞER96 (BELİRTİN)							
413	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] bu işi yaparken herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı mı(ydı)? <i>EVET İSE: Hangi kuruma bağlı(ydı)?</i>	HAYIR0 SGK.....1 SSK2 EMEKLİ SANDIĞI3 BAĞ-KUR4 ÖZEL SİGORTA5 DİĞER7 (BELİRTİN)							
414	417'YE GEÇİN.								
415	(Son) Eşinizin [Birlikte olduğunuz kişinin] çalışmama nedeni nedir/neydi?	EMEKLİ1 İŞ BULAMADI/İŞ ARIYOR.....2 ENGELLİ/HASTA3 ÖĞRENCİ.....4 ASKERE GİDECEK/ASKERDE5 DİĞER7 (BELİRTİN)							
416	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] ne zamandan beri çalışmıyor? <i>HALEN BİRLİKTELİĞİ YOK İSE, SON EŞ [BİRLİKTE OLUNAN KİŞİ] İÇİN:</i> İlişkiniz bittiğinde eşiniz [birlikte olduğunuz kişi] ne kadar zamandır çalışmıyordu? <i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN OLARAK YAZIN.</i> <i>BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i>	GÜN1 AY2 YIL3 HİÇ ÇALIŞMADI400 BILMIYOR.....998	<table border="1" style="display: inline-table; vertical-align: middle;"><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr><tr><td style="width: 20px; height: 20px;"></td><td style="width: 20px; height: 20px;"></td></tr></table>						

417	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] içki içer mi(ydi) ? <i>EVET İSE:</i> Her gün ya da hemen hemen her gün mü, haftada bir iki gün mü, ayda birkaç kez mi, ayda birden az mı?	İÇKİ İÇMİYOR..... 0 HER GÜN/HEMEN HEMEN HER GÜN 1 HAFTADA 1-2 GÜN 2 AYDA BİRKAÇ KEZ 3 AYDA BİRDEN AZ..... 4	419
418	Son 12 ayda [ilişkinizin son 12 ayında] (son) eşinizi [birlikte olduğunuz kişiyi] hiç içkili (sarhoş) gördünüz mü? <i>EVET İSE:</i> Birçok gün mü, haftada bir mi, ayda bir mi yoksa ayda birden az mı?	HİÇ GÖRMEDİ.....0 BİRÇOK GÜN1 HAFTADA BİR2 AYDA BİR3 AYDA BİRDEN AZ.....4	
419	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] aile gelirinizi etkileyecek kadar kumar oynar mı(ydi) ? <i>EVET İSE:</i> Her gün ya da hemen hemen her gün mü, haftada bir iki gün mü, ayda birkaç kez mi, ayda birden az mı?	KUMAR OYNAMIYOR..... 0 HER GÜN/HEMEN HEMEN HER GÜN 1 HAFTADA 1-2 GÜN 2 AYDA BİRKAÇ KEZ 3 AYDA BİRDEN AZ..... 4	
420	(Son) Eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] uyuşturucu kullanır mı(ydi)? <i>EVET İSE:</i> Her gün ya da hemen hemen her gün mü, haftada bir iki gün mü, ayda birkaç kez mi, ayda birden az mı?	UYUŞTURUCU KULLANMIYOR..... 0 HER GÜN/HEMEN HEMEN HER GÜN 1 HAFTADA 1-2 GÜN 2 AYDA BİRKAÇ KEZ 3 AYDA BİRDEN AZ..... 4	
421	(Son) eşiniz [Birlikte olduğunuz kişi] tanıdığımızdan beri, bir erkekle fiziksel şiddet içerecek şekilde kavga etti mi?	EVET1 HAYIR2	423
422	Son 12 ayda [ilişkinizin son 12 ayında] (son) eşiniz [birlikte olduğunuz kişiyi] hiç kavga etti mi? <i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?	HİÇ KAVGA ETMEDİ.....0 BİR KEZ1 İKİ KEZ2 BİRKAÇ KEZ3 ÇOK KEZ4	
423	(Son) Eşinizin [Birlikte olduğunuz kişinin] sizinle beraberken başka bir kadınla ilişkisi oldu mu?	EVET1 HAYIR2 OLABİLİR3	

TOPLUMSAL CİNSİYETE YÖNELİK TUTUM

424	<p>Şimdi size bazı cümleler okuyacağım. Bu konularda sizin yaşadıklarınızı değil düşüncelerinizi merak ediyorum. Bu cümlelerdeki ifadelere genelde katılıp katılmadığınızı söyler misiniz?</p> <p>A) Kadın, herhangi bir konuda eşiyile aynı fikirde değilse onunla tartışmamalı ve susmalıdır.</p> <p>B) Kadın elindeki parayı kendi istediği gibi harçayabilmelidir.</p> <p>C) Yemek, bulaşık, çamaşır, ütü gibi ev işlerini erkekler de yapmalıdır.</p> <p>D) Çocukları terbiye etmek için bazen dövme gerekebilir.</p> <p>E) Bir kadının tavır ve davranışlarından ailenin erkekleri sorumludur.</p>	<p>KATILYOR KATILMIYOR FİKRİ YOK</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p>
425	<p>Şimdi size bazı durumlar sayacağım. Bana bu durumlarda erkeğin eşini dövmesini doğru bulup bulmadığınızı söyler misiniz?</p> <p>A) Kadın ev işlerini ihmal ederse</p> <p>B) Kadın eşine karşı çıkarsa</p> <p>C) Kadın cinsel ilişkiyi reddederse</p> <p>D) Kadın eşine başka kadınlarla ilişkisi olup olmadığını sorarsa</p> <p>E) Erkek eşinin kendisini aldattığından şüphelenirse</p> <p>F) Erkek eşinin kendisini aldattığını öğrenirse</p>	<p>DOĞRU BULUYOR DOĞRU BULMUYOR FİKRİ YOK</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p>
426	<p>Sizce evli bir kadın sayacağım durumlarda eşiyile cinsel ilişkiye girmeyi reddedebilir mi?</p> <p>A) Kadının canı istemiyor ise</p> <p>B) Eşi sarhoş ise</p> <p>C) Kadının sağlık sorunları varsa</p> <p>D) Eşi kendisine kötü muamele ediyor ise</p>	<p>EVET HAYIR FİKRİ YOK</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p> <p>1 2 8</p>

BÖLÜM 5. EŞİ/BİRLİKTE OLDUĞU KİŞİ İLE İLİŞKİSİ

500S	SAATI YAZIN	SAAT – DAKIKA.....		
		<input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/>		
500	207'YE BAKIN: (207=12, 13, 14, 15, 16, 17) EN AZ BİR KEZ EVLENMİŞ/ BİR BİRLİKTELİĞİ OLMUŞ	<input style="width: 20px; height: 20px;" type="checkbox"/>	(207=11) HIÇ EVLENMEMİŞ/ BİRLİKTELİĞİ OLMAMIŞ	<input style="width: 20px; height: 20px;" type="checkbox"/> → 716
Şimdi, sizinle eşinizin [birlikte olduğunuz kişinin] size karşı davranışları hakkında konuşmak istiyorum. Bu davranışlar birçok kadının başına gelen ve sizin de yaşamış olabileceğiniz olaylarla ilgilidir.				
501	Şimdi sayacağım durumların (son) eşiniz [birlikte olduğunuz kişi] için geçerli olup olmadığını öğrenmek istiyorum.	EVET	HAYIR	
	A) Arkadaşlarınızla görüşmenize engel olmaya çalışır mı(ydı)?	1	2	
	B) Kendi aileniz ve yakın akrabalarınızla görüşmenizi kısıtlamaya /engellemeye çalışır mı(ydı)?	1	2	
	C) Her zaman nerede olduğunuzu bilmek ister mi(ydi)?	1	2	
	D) Sizi önemsemez ve size karşı ilgisiz davranır mı(ydı)?	1	2	
	E) Başka erkeklerle konuşursanız sinirlenir mi(ydı)?	1	2	
	F) Sizin kendisini aldattığınızdan şüphelenir mi(ydi)?	1	2	
	G) Sağlığınızla ilgili bir sorun olduğunda, herhangi bir sağlık kurumuna gitmek için kendisinden izin almanızı ister mi(ydi)?	1	2	
	H) Kıyafetlerinize karşı, kendi istediği şekilde giyinmenizi ister mi(ydi)?	1	2	
	I) Facebook twitter gibi sosyal paylaşım sitelerini kullanmanıza karşı mı(ydı)?	1	2	

<p>502</p> <p>Eşiniz ya da birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri [Eşlerinizden ya da birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] hiç:</p>	<p>A) Siz çalışmak istediğiniz halde, çalışmanıza engel oldu mu ya da bir işten ayrılmanıza neden oldu mu?</p> <p>B) Başka harcamalar için parası olduğu halde, evin ihtiyaçları için size para vermeyi reddetti mi?</p> <p>C) Siz istemediğiniz halde (geliriniz olduğu durumda) gelirinizi elimizden aldı mı?</p>	<p>E H UD</p> <p>1 2 8 └───▶ 502(B)</p> <p>1 2 8 └───▶ 502(C)</p> <p>1 2 8 └───▶ 506</p>	<p>503</p> <p>Bu olayı son eşinizle/ birlikte olduğunuz kişiyle mi yaşadınız?</p> <p>E H</p>	<p>504</p> <p>Bu olay son 12 ay içinde mi oldu?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?</p> <p>BİR BİR İKİ KAÇ ÇOK KEZ KEZ KEZ KEZ</p> <p>H</p>	<p>505</p> <p>Bu olay, son 12 aydan önce oldu mu?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?</p> <p>BİR BİR İKİ KAÇ ÇOK KEZ KEZ KEZ KEZ</p> <p>H</p>
<p>506</p> <p>Eşiniz ya da birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri [Eşlerinizden ya da birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] hiç:</p>	<p>A) Size hakaret ya da küfür ederek sizi üzdü mü?</p> <p>B) Sizi başkalarının yanında aşağıladı ya da küçük düşürdü mü?</p> <p>C) Sizi korkuttu ya da sizi sindirecek biçimde tehditkar davrandı mı? Örneğin; bakışlarıyla, bağırarak ya da bir şeyleri kırıp dökerek.</p> <p>D) Sizi, size ya da yakınlarınıza zarar vermekle tehdit etti mi?</p>	<p>E H</p> <p>1 2 507(B) ◀</p> <p>1 2 507(C) ◀</p> <p>1 2 507(D) ◀</p> <p>1 2 510 ◀</p>	<p>507</p> <p>Bu olayı son eşinizle/ birlikte olduğunuz kişiyle mi yaşadınız?</p> <p>E H</p>	<p>508</p> <p>Bu olay son 12 ay içinde mi oldu?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?</p> <p>BİR BİR İKİ KAÇ ÇOK KEZ KEZ KEZ KEZ</p> <p>H</p>	<p>509</p> <p>Bu olay, son 12 aydan önce oldu mu?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?</p> <p>BİR BİR İKİ KAÇ ÇOK KEZ KEZ KEZ KEZ</p> <p>H</p>

510	Eşiniz ya da birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri [Eşlerinizden ya da birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] hiç:		511 Bu olayı son eşinizle/ birlikte olduğunuz kişiyle mi yaşadınız?	512 Bu olay son 12 ay içinde mi oldu? <i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?	513 Bu olay, son 12 aydan önce oldu mu? <i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?										
		E H	E H	H	H										
				BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KEZ	İKİ KEZ				
		1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4
		510(B)	←												
		1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4
		510(C)	←												
1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4		
510(D)	←														
1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4		
510(E)	←														
1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4		
510(F)	←														
1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4		
514			515 Bu olayı son eşinizle/ birlikte olduğunuz kişiyle mi yaşadınız?	516 Bu olay son 12 ay içinde mi oldu? <i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?	517 Bu olay, son 12 aydan önce oldu mu? <i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?										
E H	E H	H	H	H	H										
		BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KEZ	İKİ KEZ						
1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4		
514(B)	←														
1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4		
514(C)	←														
1	2	1	2	0	1	2	3	4	0	1	2	3	4		
518															
518	510 VE 514'E BAKIN:	510'DA EN AZ BİR "EVET" CEVABI VAR: FİZİKSEL ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ..... A													
		514'TE EN AZ BİR "EVET" CEVABI VAR: CİNSEL ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ..... B													
		510 VE 514'TE HİÇ "EVET" CEVABI YOK: FİZİKSEL YA DA CİNSEL ŞİDDETE MARUZ KALMAMIŞ..... X													

519	518'E BAKIN: (518=A) EN AZ BİR KEZ FİZİKSEL ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ ☐	(518=B YA DA X) HİÇ FİZİKSEL ŞİDDETE MARUZ KALMAMIŞ ☐	525
520	SORU 306'YA BAKIN: EN AZ BİR KEZ GEBE KALMIŞ ☐	HİÇ GEBE KALMAMIŞ ☐	525
521	Gebelikleriniz sırasında eşiniz [eşlerinizden/ birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] size hiç vurdu mu ya da tokat attı mı, dövdü mü ya da fiziksel olarak size herhangi bir zarar verdi mi?	EVET1 HAYIR2	
522	Eşiniz [Eşlerinizden/ birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] gebelikleriniz sırasında karnınıza yumrukla ya da tekmeyle vurdu mu?	EVET1 HAYIR2	
523	521 ve 522'YE BAKIN: (521=1 VE/VEYA 522=1) GEBELİK SIRASINDA FİZİKSEL ŞİDDET VAR ☐	(521=2 VE 522=2) GEBELİK SIRASINDA FİZİKSEL ŞİDDET YOK ☐	525
524	Gebe olmadığınız dönem ile kıyasladığınızda gebelikleriniz sırasında maruz kaldığınız fiziksel şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından gebelik süresince sona erdi mi?	DEĞİŞMEDİ/ETKİSİ OLMADI..... 0 ŞİDDET ARTTI..... 1 ŞİDDET AZALDI..... 2 ŞİDDET DURDU..... 3	
525	Eşiniz [Eşlerinizden/ birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] size fiziksel olarak zarar verecek bir davranışta bulunmadığı halde, sizin ona vurduğunuz ya da fiziksel olarak kötü davrandığınız oldu mu? EVET İSE: Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çoğu kez mi?	HAYIR.....0 BİR KEZ.....1 İKİ KEZ.....2 BİR KAÇ KEZ.....3 ÇOK KEZ.....4	
526	Eşinizle [son eşinizle ya da son birlikte olduğunuz kişiyle] birlikteyken ondan korkuyor musunuz/muydunuz? EVET İSE: Ara sıra mı, çoğu zaman mı?	HAYIR.....0 ARA SIRA.....1 ÇOĞU ZAMAN.....2	
527	308'E BAKIN: CANLI DOĞUMU VAR ☐	CANLI DOĞUMU YOK ☐	600S
528	Eşinizin [Eşlerinizden/ birlikte olduğunuz kişilerden herhangi biri] çocuklarınıza vurduğu ya da fiziksel olarak kötü davrandığı oldu mu? EVET İSE: Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çoğu kez mi?	HAYIR..... 0 BİR KEZ..... 1 İKİ KEZ..... 2 BİR KAÇ KEZ..... 3 ÇOK KEZ..... 4 UYGUN DEĞİL..... 5	
529	Peki sizin çocuklarınıza vurduğunuz ya da fiziksel olarak kötü davrandığınız oldu mu? EVET İSE: Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çoğu kez mi?	HAYIR..... 0 BİR KEZ..... 1 İKİ KEZ..... 2 BİRKAÇ KEZ..... 3 ÇOK KEZ..... 4 UYGUN DEĞİL..... 5	

BÖLÜM 6. YARALANMALAR

600S	SAATI YAZIN	SAAT – DAKİKA.....	<input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>																																																												
600	518'E BAKIN: (518=A YA DA B) EN AZ BİR KEZ FİZİKSEL YA DA CİNSEL ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ	(518=X) HIÇ FİZİKSEL YA DA CİNSEL ŞİDDETE MARUZ KALMAMIŞ	716																																																												
Biraz önce sizinle yaşadığımız olay(lar) (BÖLÜM 5'TE BELİRTİLEN EYLEMLERİN HATIRLATILMASI GEREKEBİLİR) hakkında konuştuk. Bu olay(lar) sonucunda bazı yaralanmalar meydana gelmiş olabilir. Yaralanmadan kastım; kesik, burkulma, yanık, diş, kemik kırılması gibi fiziksel zararlardır. Şimdi sizinle bu yaralanmalar hakkında konuşmak istiyorum.																																																															
601	Eşinizin [Eşlerinizin/birlikte yaşadığınız kişinin/kişilerin] davranışları yüzünden hiç yaralandığınız oldu mu?	EVET 1 HAYIR 2	605																																																												
602	Bugüne kadar (herhangi bir) eşiniz ya da birlikte olduğunuz kişi sizi kaç kez yaraladı? Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi, çok kez mi?	BİR KEZ 1 İKİ KEZ 2 BİRKAÇ KEZ (3-5) 3 ÇOK KEZ (5TEN FAZLA) 4																																																													
603	Bugüne kadar bahsettiğiniz olay(lar) sonucunda şimdi sayacağım şekillerde hiç yaralandınız mı?																																																														
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th colspan="2"></th> <th colspan="2" style="text-align: center;">604</th> </tr> <tr> <th colspan="2"></th> <th colspan="2" style="text-align: center;">Bu olay son 12 ayda mı oldu?</th> </tr> <tr> <th style="width: 50%;"></th> <th style="width: 50%;"></th> <th style="width: 50%;"></th> <th style="width: 50%;"></th> </tr> <tr> <th style="text-align: center;">E</th> <th style="text-align: center;">H</th> <th style="text-align: center;">E</th> <th style="text-align: center;">H</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">A) Kesik, ısırtık?</td> <td style="text-align: center;">1 603(B) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">B) Çizik, sıyrık yara/bere?</td> <td style="text-align: center;">1 603(C) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">C) Burkulma, çıkık olacak şekilde yaralandınız mı?</td> <td style="text-align: center;">1 603(D) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">D) Yanık?</td> <td style="text-align: center;">1 603(E) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">E) Derin yara, derin kesik?</td> <td style="text-align: center;">1 603(F) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">F) Kulak zarı patlaması, göz yaralanması/morarması?</td> <td style="text-align: center;">1 603(G) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">G) Kemiklerde çatlak, kırık olacak şekilde yaralandınız mı?</td> <td style="text-align: center;">1 603(H) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">H) Diş kırılması?</td> <td style="text-align: center;">1 603(I) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">D) İç organlarda yaralanma?</td> <td style="text-align: center;">1 603(U) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">U) Başka bir yaralanmanız oldu mu?</td> <td style="text-align: center;">1 605 ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">V) Başka bir yaralanmanız oldu mu?</td> <td style="text-align: center;">1 2 ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/></td> <td style="text-align: center;">1</td> <td style="text-align: center;">2</td> </tr> </tbody> </table>			604				Bu olay son 12 ayda mı oldu?						E	H	E	H	A) Kesik, ısırtık?	1 603(B) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	B) Çizik, sıyrık yara/bere?	1 603(C) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	C) Burkulma, çıkık olacak şekilde yaralandınız mı?	1 603(D) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	D) Yanık?	1 603(E) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	E) Derin yara, derin kesik?	1 603(F) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	F) Kulak zarı patlaması, göz yaralanması/morarması?	1 603(G) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	G) Kemiklerde çatlak, kırık olacak şekilde yaralandınız mı?	1 603(H) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	H) Diş kırılması?	1 603(I) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	D) İç organlarda yaralanma?	1 603(U) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	U) Başka bir yaralanmanız oldu mu?	1 605 ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	V) Başka bir yaralanmanız oldu mu?	1 2 ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2	
		604																																																													
		Bu olay son 12 ayda mı oldu?																																																													
E	H	E	H																																																												
A) Kesik, ısırtık?	1 603(B) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
B) Çizik, sıyrık yara/bere?	1 603(C) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
C) Burkulma, çıkık olacak şekilde yaralandınız mı?	1 603(D) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
D) Yanık?	1 603(E) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
E) Derin yara, derin kesik?	1 603(F) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
F) Kulak zarı patlaması, göz yaralanması/morarması?	1 603(G) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
G) Kemiklerde çatlak, kırık olacak şekilde yaralandınız mı?	1 603(H) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
H) Diş kırılması?	1 603(I) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
D) İç organlarda yaralanma?	1 603(U) ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
U) Başka bir yaralanmanız oldu mu?	1 605 ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
V) Başka bir yaralanmanız oldu mu?	1 2 ← <input style="width: 20px; height: 20px; border: 1px solid black;" type="text"/>	1	2																																																												
	(BELİRTİN)																																																														

605	Eşinizin [Eşlerinizin/birlikte yaşadığınız kişinin/kişilerin] size davranışları nedeniyle hiç bilincinizi kaybettiniz mi?	EVET 1 HAYIR 2	→ 607
606	Bu olay, son 12 ayda mı oldu ?	EVET 1 HAYIR 2	
607	601 VE 603'E BAKIN: EN AZ BİR KEZ YARALANDI İSE ☐	HİÇ YARALANMADI İSE ☐	→ 700S
608	Eşinizden [Eşlerinizden/ birlikte olduğunuz kişinin/kişilerin herhangi birinden] gördüğünüz bu tür davranışlar nedeniyle (tedavi olmasanız bile) tedavi olmanızı gerektirecek kadar hiç yaralandınız mı? EVET İSE: Kaç kez?	TEDAVİ İHTİYACI SAYISI..... <input type="text"/> <input type="text"/> TEDAVİ GEREKECEK ŞEKİLDE YARALANMADI00	→ 700S
609	Bu yaralanma(lar) nedeniyle hiç tedavi oldunuz mu? EVET İSE: Her yaralandığımızda tedavi oldunuz mu, bazılarında mı tedavi oldunuz yoksa hiç tedavi olmadınız mı?	EVET, BAZILARINDA..... 1 EVET, HER SEFERİNDE 2 HAYIR HİÇ TEDAVİ OLMADI..... 3	→ 615
610	Son 12 ayda yaralanma nedeniyle hiç tedavi oldunuz mu ?	EVET 1 HAYIR 2	
611	Son tedavi olduğunuzda sağlık kurumundaki herhangi bir sağlık personeli bu yaralanmanızın nedenini sordu mu?	EVET 1 HAYIR 2	
612	Son tedavi olduğunuzda sağlık kurumundaki herhangi bir sağlık personeline bu yaralanmanızın gerçek nedenini söylediniz mi?	EVET 1 HAYIR 2	
613	Son tedavide sağlık personeli sizi yardım ve destek alabileceğiniz herhangi bir kuruma/kuruluşa yönlendirdi mi?	EVET 1 HAYIR 2	
614	Son tedavide sağlık personelinin size karşı tavır ve davranışlarından memnun kaldınız mı?	EVET 1 HAYIR 2	
615	Bu yaralanmalardan herhangi birinde hiç adli tıp/doktor raporu aldınız mı?	EVET 1 HAYIR 2	

BÖLÜM 7. ETKİ VE MÜCADELE

700S	SAATI YAZIN.	SAAT – DAKİKA.....	
		<input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/>	
700	518'E BAKIN: (518=A) FİZİKSEL ŞİDDET VAR <input style="width: 20px; height: 20px;" type="checkbox"/>	(518=B) SADECE CİNSEL ŞİDDET VAR <input style="width: 20px; height: 20px;" type="checkbox"/>	→ 708
701	Eşinizin [Eşlerinizin/birlikte olduğunuz kişinin/kişilerin] az önce konuştuğumuz davranışlarının sizi nasıl etkilediğini öğrenmek istiyorum.		
702	Sizce, size az önce konuştuğumuz davranışlarda bulunan son eşiniz [birlikte olduğunuz kişinin] böyle davranmasının nedeni neydi? <i>İRDELEYİN:</i> Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	ERKEĞİN AİLESİYLE SORUNA MADDİ SIKINTI.....B ÇOCUKLARLA İLGİLİ SORUNLARC ERKEĞİN KADINI KISKANMASI.....D KADININ ERKEĞİN SÖZÜNÜ DİNLEMEMESİE ÖZEL BİR NEDENİ YOK.....F ERKEĞİN İŞ SORUNLARIG ERKEK SARHOŞ.....H ERKEK İŞSİZ.....I KADININ AİLESİYLE SORUNJ KADININ ERKEĞİ KISKANMASI.....K KADININ CİNSEL İLİŞKİYİ REDDETMESİ.....L ERKEĞİN YETİŞTİRİLME TARZI.....M DİĞER U (BELİRTİN) DİĞER V (BELİRTİN)	
703	308'E BAKIN: CANLI DOĞUM VAR <input style="width: 20px; height: 20px;" type="checkbox"/>	CANLI DOĞUM YOK <input style="width: 20px; height: 20px;" type="checkbox"/>	→ 705
704	Yaşadığımız fiziksel şiddet olay(lar)ının herhangi birine çocuklarımız tanık oldu mu, bu olayı gördü ya da duydu mu? <i>EVET İSE:</i> Hangi sıklıkla; bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?	HAYIR0 BİR KEZ1 İKİ KEZ2 BİRKAÇ KEZ3 ÇOK KEZ/ÇOĞUNDA4 ÇOCUKLARI YOKTU/YANINDA DEĞİLDİ5	
705	Bu olay(lar) yaşanırken ya da sonrasında eşiniz [birlikte olduğunuz kişi] sizi cinsel ilişkide bulunmaya zorladı mı? <i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?	HAYIR0 BİR KEZ1 İKİ KEZ2 BİRKAÇ KEZ3 ÇOK KEZ4	

706	Eşiniz [birlikte olduğunuz kişi] size zarar veren bir davranışta bulunduğu zaman, kendinizi korumak amacıyla hiç fiziksel olarak karşılık verdiğiniz oldu mu? <i>EVET İSE:</i> Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?	HAYIR0 BİR KEZ1 İKİ KEZ2 BİRKAÇ KEZ3 ÇOK KEZ4	708
707	Eşinize fiziksel olarak karşılık vermenizin etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?	İLİŞKİ DEVAM ETTİ ARTTI 11 AZALDI 12 DEĞİŞMEDİ 13 DURDU 14 İLİŞKİ SONA ERDİ ARTTI15 AZALDI16 DEĞİŞMEDİ 17 DURDU 18	
708	Eşinizin [birlikte olduğunuz kişinin] bu davranışını kimseye anlattınız mı? <i>EVET İSE:</i> Kime, kimlere? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	KİMSEYE ANLATMADI.....A ANNE.....B KIZ KARDEŞLERC ARKADAŞD KOMŞULAR.....E BABAF ERKEĞİN AİLESİNDEN KADINLARG KADIN AKRABALAR.....H KAYINVALİDE.....I ERKEK KARDEŞLER.....J ÇOCUKLARK KURUM/KURULUŞ.....L STK/KADIN KURULUŞUM DİĞER U (BELİRTİN) DİĞER V (BELİRTİN)	
709	Bu olaylardan haberdar olan/tanık olan herhangi biri size yardım etmek istedi mi? <i>EVET İSE:</i> Kim? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	HİÇ KİMSE YARDIM ETMEK İSTEMEDİA KAYINVALİDEB ERKEĞİN AİLESİNDEN KADINLARC KOMŞULARD ARKADAŞLARE KIZ KARDEŞLERF ÇOCUKLARIG ANNEH KADIN AKRABALARI ERKEK KARDEŞLERJ BABAK KURUM/KURULUŞL DİĞER U (BELİRTİN) DİĞER V (BELİRTİN) HİÇ KİMSE HABERDAR/TANIK OLMADI.....X	

710	Eşinizin [birlikte olduğunuz kişinin] size karşı davranışları nedeniyle en az bir gece kalacak şekilde evinizi hiç terk ettiniz mi/evinizden ayrılmak zorunda kaldınız mı? <i>EVET İSE: Kaç kez ?</i>	EVI TERK ETME SAYISI..... <input type="text"/> EVI HİÇ TERK ETMEDİ/AYRILMADI..... 00 → 715 AYNI EVDE YAŞAMIYOR..... 97 → 716
711	Evi (son kez) terk etmenizin/evden ayrılmanızın nedenleri nelerdi? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	DAHA FAZLA TAHAMMÜL EDEMEDİ.....A AİLE/ARKADAŞLAR TEŞVİK ETTİ.....B KÖTÜ BİR ŞEKİLDE YARALANDI.....C ERKEK TEHDİT ETTİ/ÖLDÜRMEYE ÇALIŞTI.....D ERKEK ÇOCUKLARINI TEHDİT ETTİ/DÖVDÜ.....E ÇOCUKLARININ ÜZÜLMESİNE DAYANAMADI.....F EVDEN ATILDI.....G ERKEĞİN KENDİSİNİ ÖLDÜRMESİNDEN KORKTU.....H DİĞER..... U (BELİRTİN) DİĞER..... V (BELİRTİN)
712	Evi (son kez) terk ettiğinizde ilk nereye gittiniz?	KENDİ AİLESİ.....01 KENDİ AKRABALARI.....02 ERKEĞİN AİLESİ/AKRABALARI.....03 ARKADAŞ.....04 KOMŞU.....05 POLİS/JANDARMA.....06 KOZA/ŞÖNİM.....07 KADIN KURULUŞU.....08 OTEL/PANSİYON.....09 DİĞER..... 96 (BELİRTİN)
713	Evi (son kez) terk ettiğinizde evden ne kadar süre uzak kaldınız? <i>CEVABI GÜN YA DA AY OLARAK YAZIN. BİR AYDAN AZ İSE GÜN OLARAK YAZIN.</i>	GÜN (BİR AYDAN AZ İSE)..... 1 <input type="text"/> AY..... 2 <input type="text"/> GERİ DÖNMEDİ/ BİRLİKTE YAŞAMIYOR..... 300 → 716

714	<p>Eve geri dönmenizin nedeni(leri) neydi?</p> <p>Başka?</p> <p><i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i></p>	<p>PSİKOLOJİK NEDENLER</p> <p>UTANDI/ÇEKİNDİ/SUÇLANMAKTAN KORKTUA</p> <p>İLİŞKİSİNİN SONA ERECEĞİNDEN KORKTUB</p> <p>TEHDİTTEN/ ŞİDDETİN ARTMASINDAN KORKTUC</p> <p>BOŞANMIŞ BİR KADIN OLMAK İSTEMEDİD</p> <p>ŞİDDETİN ÇOK FAZLA OLMADIĞINI DÜŞÜNDÜE</p> <p>ERKEKLE İLGİLİ NEDENLER</p> <p>ERKEĞİ SEVİYOR/AFFETTİF</p> <p>ERKEĞİN DEĞİŞECEĞİNİ DÜŞÜNDÜG</p> <p>ERKEK GERİ DÖNMESİNİ İSTEDİH</p> <p>ERKEK KADINI TEHDİT ETTİI</p> <p>ÇOCUKLARLA İLGİLİ NEDENLER</p> <p>ÇOCUKLARININ MUTSUZ OLACAĞINDAN KORKTUJ</p> <p>ÇOCUKLARINI KAYBEDECEĞİNDEN KORKTUK</p> <p>ÇOCUKLAR DÖNMEK İSTEDİ/ DÖNMESİNİ İSTEDİL</p> <p>AİLE VE ÇEVRE İLE İLGİLİ NEDENLER</p> <p>AİLENİN ADININ KÖTÜYE ÇIKACAĞINDAN KORKTUM</p> <p>EVLİLİK BAĞINA ÖNEM VERDİĞİ İÇİNN</p> <p>KENDİ AİLESİ EVE DÖNMESİNİ İSTEDİ/ZORLADIO</p> <p>ERKEĞİN AİLESİ EVE DÖNMESİNİ İSTEDİ/ZORLADIP</p> <p>KENDİSİNİN/ÇOCUKLARIN GEÇİMİNİ TEMİN EDEMEDİR</p> <p>GİTTİĞİ YERDE DAHA FAZLA KALAMADIS</p> <p>DİĞERU</p> <p>(BELİRTİN)</p>
716' YA GEÇİN.		
715	<p>Eşinizin [birlikte olduğunuz kişinin] size karşı davranışları nedeniyle evinizi hiç terk etmediğinizi söylediniz. Terk etmemenizin nedeni/nedenleri nedir?</p> <p>Başka?</p> <p><i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i></p>	<p>GİDECEK YERİ YOKTUA</p> <p>ÇOK CİDDİ BİR SORUN YOKB</p> <p>MADDİ NEDENLERC</p> <p>NEREYE BAŞVURULACAĞINI BİLMİYORDUD</p> <p>BAŞVURABİLECEĞİ KURUM/KURULUŞ YOKE</p> <p>PSİKOLOJİK NEDENLER</p> <p>UTANDI/ÇEKİNDİ/SUÇLANMAKTAN KORKTUF</p> <p>YARDIM ALABİLECEĞİNE İNANMADIG</p> <p>İLİŞKİSİNİN SONA ERECEĞİNDEN KORKTUH</p> <p>TEHDİTTEN/ ŞİDDETİN ARTMASINDAN KORKTUI</p> <p>KENDİNİ SUÇLADIJ</p> <p>BİR KERELİK OLDUĞUNU DÜŞÜNDÜK</p> <p>ERKEKLE İLGİLİ NEDENLER</p> <p>ERKEĞİ SEVİYOR/AFFETTİL</p> <p>ERKEĞİN DEĞİŞECEĞİNİ DÜŞÜNDÜM</p> <p>ÇOCUKLARLA İLGİLİ NEDENLER</p> <p>ÇOCUKLARININ MUTSUZ OLACAĞINDAN KORKTUN</p> <p>ÇOCUKLARINI KAYBEDECEĞİNDEN KORKTUO</p> <p>AİLE VE ÇEVRE İLE İLGİLİ NEDENLER</p> <p>AİLENİN ADININ KÖTÜYE ÇIKACAĞINDAN KORKTUP</p> <p>DİĞERU</p> <p>(BELİRTİN)</p>

716	Ülkemizde fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalan kişilere hizmet veren bazı kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. Şimdi size kadınlara, çocuklara ve aile bireylerine destek veren kurumları duyup duymadığınızı sormak istiyorum.	717 Bu kurumların verdiği hizmetleri duydunuz mu?	718 Şiddete maruz kalmanız nedeniyle başvurduğunuz mu ya da sizin için başkaları başvurdu mu?				
			717 YE VE 518'E BAKIN: 717=1 VE 518=A İŞE				
			HAYIR	EVET	EVET	HAYIR	
			A) Polis veya ALO 155	0	1	1	2
			B) Jandarma veya ALO 156	0	1	1	2
			C) ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı	0	1	1	2
			D) KOZA -Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi (KOZA/ŞÖNİM)	0	1	1	2
			E) Aile Mahkemesi	0	1	1	2
			F) Kadın sığınma evi/kadın konukevi	0	1	1	2
			G) Savcılık	0	1	1	2
			H) Valilik-Kaymakamlık	0	1	1	2
			I) Baro	0	1	1	2
			J) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı- İl Müdürlüğü	0	1	1	2
			K) Hastane ya da sağlık kuruluşu	0	1	1	2
L) Kadın kuruluşları	0	1	1	2			
M) Belediye Kadın Danışma Merkezi	0	1	1	2			

719	717'YE BAKIN: EN AZ BİRİNİ DUYDU ☐	HİÇBİRİNİ DUYMADI ☐	720A
720	Biraz önce bahsettiğiniz kurumları nereden duydunuz? Başka? SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.	TELEVİZYONA GAZETE/DERGİ/KITAPB AFİŞ/PANOC İNTERNET/SOSYAL MEDYAD OKULE AKRABA/ARKADAŞ/TANIDIKF KAMU KURUM/KURULUŞUG STK/KADIN KURULUŞUH DİĞERU (BELİRTİN)	

720A	518'E BAKIN (518=A) FİZİKSEL ŞİDDET VAR ☐	(518=B YA DA X) FİZİKSEL ŞİDDET YOK ☐	800S
720B	718'E BAKIN: KURUM/KURULUŞA BAŞVURU VAR ☐	KURUM/KURULUŞA BAŞVURU YOK ☐	795

721

POLİSE BAŞVURU

<p>721 718'E BAKIN:</p> <p>POLİSE YA DA ALO 155'E BAŞVURU OLMUŞ MU?</p>	<p>722 Polise kendiniz mi başvurdunuz (ALO 155'i kendiniz mi aradınız)? Yoksa polise başkaları mı başvurdular (ALO 155'i başkaları mı aradı)? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i></p>	<p>723 Yaşadığınız olayların kaçında polise başvurdunuz ya da başvuruldu?</p>	<p>724 Polise (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti?</p>	<p>725 Polise (son) başvurunuzda yanınızda kimler vardı? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i></p>
<p>EVET.....1</p> <p>HAYIR.....2</p> <p>731 ←</p>	<p>ŞAHSEN BAŞVURDUA</p> <p>ALO 155'İ ARADI.....B</p> <p>BAŞKALARI POLİSE BAŞVURDU.....C</p> <p>BAŞKALARI ALO 155' İ ARADI.....D</p>	<p>BAŞVURU SAYISI</p> <p><input type="text"/></p>	<p>GÜN.....1 <input type="text"/></p> <p>AY.....2 <input type="text"/></p> <p>YIL.....3 <input type="text"/></p> <p><i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i></p>	<p>YALNIZA</p> <p>EŞB</p> <p>ÇOCUKLARC</p> <p>EŞİNİN AİLESİ.....D</p> <p>KENDİ AİLESİE</p> <p>ARKADAŞ/ KOMŞU.....F</p> <p>DiĞERU (BELİRTİN)</p>

JANDARMAYA BAŞVURU

<p>731 718'E BAKIN:</p> <p>JANDARMAYA YA DA ALO 156'YA BAŞVURU OLMUŞ MU?</p>	<p>732 Jandarmaya kendiniz mi başvurdunuz (ALO 156'yı kendiniz mi aradınız)? Yoksa jandarmaya başkaları mı başvurdular (ALO 156'yı başkaları mı aradı)? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i></p>	<p>733 Yaşadığınız olayların kaçında jandarmaya başvurdunuz ya da başvuruldu?</p>	<p>734 Jandarmaya (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti?</p>	<p>735 Jandarmaya (son) başvurunuzda yanınızda kimler vardı? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i></p>
<p>EVET.....1</p> <p>HAYIR.....2</p> <p>741 ←</p>	<p>ŞAHSEN BAŞVURDUA</p> <p>ALO 156'YI ARADI.....B</p> <p>BAŞKALARI JANDARMAYA BAŞVURDU.....C</p> <p>BAŞKALARI ALO 156'YI ARADI.....D</p>	<p>BAŞVURU SAYISI</p> <p><input type="text"/></p>	<p>GÜN.....1 <input type="text"/></p> <p>AY.....2 <input type="text"/></p> <p>YIL.....3 <input type="text"/></p> <p><i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i></p>	<p>YALNIZA</p> <p>EŞB</p> <p>ÇOCUKLARC</p> <p>EŞİNİN AİLESİ.....D</p> <p>KENDİ AİLESİE</p> <p>ARKADAŞ/ KOMŞU.....F</p> <p>DiĞERU (BELİRTİN)</p>

POLİSE BAŞVURU

726	Polise yansıyan (son) olayda ifadeniz alındı mı? <i>EVET İSE: Tek bir görevli mi aldı? Yanınızda kimler vardı?</i>	727	Bu başvurunuz nasıl sonuçlandı?	KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİ İSE	729	Bu (son) olayda polise başvurunun etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?	730	Polise başvurduğunuz (son) olayda verilen hizmetten memnun kaldınız mı?
				728				
İFADESİ ALINMADI.....A	EŞİ İLE UZLAŞTI/ BARIŞTI.....A	KOZA/ŞÖNİMA	İLİŞKİ DEVAM ETTİ	EVET1				
YALNIZB	BARİŞTİ.....A	ŞİĞİNMA EVİB	ARTTI11	HAYIR.....2				
EŞC	TEDBİR KARARI	SAVCILIKC	AZALDI.....12					
ÇOCUKLARD	ALINDIB	AİLE MAHKEMESİ.....D	DEĞİŞMEDİ.....13					
EŞİNİN AİLESİ.....E	KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİC	SAĞLIK KURULUŞUE	DURDU.....14					
KENDİ AİLESİF	DİĞERU (BELİRTİN)	KAYMAKAMLIK.....F	İLİŞKİ SONA ERDİ					
BAŞKALARI.....G		İL MÜDÜRLÜĞÜ.....G	ARTTI.....15					
BAŞKA POLİSLERH		KADIN KURULUŞUH	AZALDI.....16					
		DİĞER.....U (BELİRTİN)	DEĞİŞMEDİ.....17					
			DURDU.....18					

JANDARMAYA BAŞVURU

736	Jandarmaya yansıyan (son) olayda ifadeniz alındı mı? <i>EVET İSE: Tek bir görevli mi aldı? Yanınızda kimler vardı?</i>	737	Bu başvurunuz nasıl sonuçlandı?	KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİ İSE	739	Bu (son) olayda jandarmaya başvurunun etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?	740	Jandarmaya başvurduğunuz (son) olayda verilen hizmetten memnun kaldınız mı?
				738				
İFADESİ ALINMADI.....A	EŞİ İLE UZLAŞTI/ BARIŞTI.....A	KOZA/ŞÖNİMA	İLİŞKİ DEVAM ETTİ	EVET1				
YALNIZB	BARİŞTİ.....A	ŞİĞİNMA EVİB	ARTTI11	HAYIR.....2				
EŞC	TEDBİR KARARI	SAVCILIKC	AZALDI.....12					
ÇOCUKLARD	ALINDIB	AİLE MAHKEMESİ.....D	DEĞİŞMEDİ.....13					
EŞİNİN AİLESİ.....E	KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİC	SAĞLIK KURULUŞUE	DURDU.....14					
KENDİ AİLESİF	DİĞERU (BELİRTİN)	KAYMAKAMLIK.....F	İLİŞKİ SONA ERDİ					
BAŞKALARI.....G		İL MÜDÜRLÜĞÜ.....G	ARTTI15					
BAŞKA JANDARMA.....H		KADIN KURULUŞUH	AZALDI.....16					
		DİĞER.....U (BELİRTİN)	DEĞİŞMEDİ.....17					
			DURDU.....18					

ALO 183 KADIN, ÇOCUK VE SOSYAL HİZMET DANIŞMA HATTI'NA BAŞVURU

741 718'E BAKIN ALO 183 KADIN, ÇOCUK VE SOSYAL HİZMET DANIŞMA HATTINI ARAMIŞ MI?	742 ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma hattını kendiniz mi aradınız? Yoksa başkaları mı ALO 183'ü aradı? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	743 Yaşadığımız olayların kaçında ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma hattı arandı?	744 ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma hattına (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti?	745 Bu (son) başvurunuz nasıl sonuçlandı?
EVET1 HAYIR2 749 ←	KENDİSİ ARADI.....A BAŞKALARI ARADIB	BAŞVURU SAYISI <input type="text"/> <input type="text"/>	GÜN.....1 <input type="text"/> AY.....2 <input type="text"/> YIL.....3 <input type="text"/>	MÜDAHALEDE BULUNULDU.....A BİLGİLENDİRİLDİ / YÖNLENDİRİLDİ.....B DİĞERU (BELİRTİN) DİĞERV (BELİRTİN)

KOZA/ŞÖNİM'E BAŞVURU

749 718'E BAKIN: KOZA/ ŞÖNİM'E BAŞVURU OLMUŞ MU?	750 KOZA/ŞÖNİM'e siz mi başvurdunuz yoksa sizi yönlendiren herhangi bir kurum/kuruluş oldu mu? EVET İSE: Hangi kurum /kuruluş yönlendirdi?	751 Yaşadığımız olayların kaçında KOZA/ ŞÖNİM'e başvurdunuz ya da yönlen- dirildiniz?	752 KOZA/ ŞÖNİM'e (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti?	753 KOZA/ ŞÖNİM'e (son) başvurunuzda yanınızda kimler vardı?	754 KOZA/ŞÖNİM'e yansıyan (son) olayla ilgili olarak ilk görüşme sırasında yanınızda kimler vardı?
EVET1 HAYIR2 761 ←	ŞAHSEN BAŞVURDUA POLİSB JANDARMAC SAVCILIKD VALİLİK/KAYMAKAMLIK...E BAKANLIK/İL MÜD.....F ALO 183G SAĞLIK KURULUŞU.....H BAROI KADIN KURULUŞUJ BELEDİYEK DİĞERU (BELİRTİN)	BAŞVURU SAYISI <input type="text"/> <input type="text"/>	GÜN.....1 <input type="text"/> AY.....2 <input type="text"/> YIL.....3 <input type="text"/> <i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i>	YALNIZA ÇOCUKLARB EŞİNİN AİLESİ.....C KENDİ AİLESİD ARKADAŞ/ KOMŞU...E DİĞERU (BELİRTİN)	YALNIZA ÇOCUKLARB EŞİNİN AİLESİ.....C KENDİ AİLESİD BAŞKALARI.....E DİĞER GÖREVLİ.....F DİĞERU (BELİRTİN)

ALO 183 KADIN, ÇOCUK VE SOSYAL HİZMET DANIŞMA HATTI'NA BAŞVURU

YÖNLENDİRİLDİ İSE		
746 ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma hattı sizi hangi kurum ya da kuruluşa yönlendirdi? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	747 Bu (son) olayda ALO 183 Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma hattına başvurmanızın etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?	748 ALO 183'e yansıyan (son) olayda ALO 183'ün sağladığı hizmetten memnun kaldınız mı?
POLİSA JANDARMAB KOZA/ŞÖNİMC SİĞİNMA EVİD SAVCILIKE AİLE MAHKEMESİF SAĞLIK KURULUŞUG KAYMAKAMLIKH İL MÜDÜRLÜĞÜI KADIN KURULUŞUJ DİĞERU (BELİRTİN)	İLİŞKİ DEVAM ETTİ ARTTI.....11 AZALDI.....12 DEĞİŞMEDİ.....13 DURDU.....14 İLİŞKİ SONA ERDİ ARTTI.....15 AZALDI.....16 DEĞİŞMEDİ.....17	EVET1 HAYIR2

KOZA/ŞÖNİM'E BAŞVURU

755 Bu başvurunuzla ilgili neler yapıldı?	KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİ İSE	İLK KABUL BİRİMİNE YÖNLENDİRİLMİŞ İSE:			760 KOZA/ŞÖNİM'e yansıyan (son) olayda size sağlanan hizmetten memnun kaldınız mı?
	756 KOZA/ŞÖNİM sizi hangi kurum ya da kuruluşa yönlendirdi? Başka?	757 İlk Kabul Birimi'nde yalnız mı kaldınız yoksa yanınızda çocuklarımız var mıydı?	758 İlk Kabul Birimi'nde ne kadar süre kaldınız?	759 İlk Kabul Birimi'nde kaldığınız sürede verilen hizmetlerden memnun kaldınız mı?	
PSİKO-SOSYAL/ HUKUKİ DESTEK SAĞLANDI.....A TEDBİR KARARI İÇİN MÜRACAATTA BULUNULDUB KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİ.....C DİĞERU (BELİRTİN)	İLK KABUL BİRİMİA SİĞİNMA EVİB SAVCILIKC AİLE MAHKEMESİD SAĞLIK KURULUŞUE KAYMAKAMLIKF KADIN KURULUŞUG DİĞERU (BELİRTİN)	YALNIZ KALDI...1 ÇOCUKLARLA BERABER2	GÜN....1 <input type="text"/> <input type="text"/> AY.....2 <input type="text"/> <input type="text"/> <i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i>	EVET1 HAYIR2	EVET.....1 HAYIR2

KADIN KURULUŞUNA BAŞVURU

761 718'E BAKIN: KADIN KURULUŞUNA BAŞVURU OLMUŞ MU?	762 Kadın kuruluşuna siz mi başvurduunuz yoksa sizi yönlendiren herhangi bir kurum oldu mu? EVET İSE: Hangi kurum/kuruluşlar?	763 Yaşadığınız olayların kaçında kadın kuruluşuna başvurduunuz ya da yönlendirildiniz?	764 Kadın kuruluşuna (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti ?	765 Kadın kuruluşuna (son) başvurunuzda yanınızda kimler vardı?
EVET1 HAYIR2 771 ←	ŞAHSEN BAŞVURDU A POLİS B JANDARMA C SAVCILIK D VALİLİK/KAYMAKAMLIK E BAKANLIK/İL MÜDÜRLÜĞÜ F SAĞLIK KURULUŞU G BARO H BELEDİYE I DİĞER U (BELİRTİN)	BAŞVURU SAYISI <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div>	GÜN.....1 <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> AY.....2 <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> YIL.....3 <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i>	YALNIZA ÇOCUKLARB EŞİNİN AİLESİC KENDİ AİLESİD ARKADAŞ/ KOMŞUE DİĞER U (BELİRTİN)

BELEDİYE KADIN DANIŞMA MERKEZİNE BAŞVURU

771 718'E BAKIN: BELEDİYE KADIN DANIŞMA MERKEZİ'NE BAŞVURU OLMUŞ MU?	772 Belediye Kadın Danışma Merkezi'ne siz mi başvurduunuz yoksa sizi yönlendiren herhangi bir kurum/kuruluş oldu mu? EVET İSE: Hangi kurum/kuruluşlar?	773 Yaşadığınız olayların kaçında Belediye Kadın Danışma Merkezi'ne başvurduunuz ya da yönlendirildiniz?	774 Belediye Kadın Danışma Merkezi'ne (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti?	775 Belediye Kadın Danışma Merkezi'ne (son) başvurunuzda yanınızda kim/kimler vardı?
EVET1 HAYIR2 781 ←	ŞAHSEN BAŞVURDU A POLİS B JANDARMA C SAVCILIK D VALİLİK/KAYMAKAMLIK E BAKANLIK/İL MÜDÜRLÜĞÜ F SAĞLIK KURULUŞU G BARO H KADIN KURULUŞU I DİĞER U (BELİRTİN)	BAŞVURU SAYISI <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 20px; margin: 0 auto;"></div>	GÜN.....1 <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> AY.....2 <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> YIL.....3 <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <input style="width: 20px; height: 20px;" type="text"/> <i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i>	YALNIZA ÇOCUKLARB EŞİNİN AİLESİC KENDİ AİLESİD ARKADAŞ/ KOMŞUE DİĞER U (BELİRTİN)

KADIN KURULUŞUNA BAŞVURU

766 Bu başvurunuzdaki görüşmede yanınızda kimler vardı?	767 Bu başvurunuz nasıl sonuçlandı?	KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİ İSE 768 Kadın kuruluşu sizi hangi kurum ya da kuruluşa yönlendirdi? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	769 Kadın kuruluşuna başvurunun etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?	770 Kadın kuruluşuna başvurduğunuz (son) olayda size verilen hizmetten memnun kaldınız mı?
YALNIZA ÇOCUKLARB EŞİNİN AİLESİ.....C KENDİ AİLESİD BAŞKALARI.....E DİĞER GÖREVLİLERF	PSİKO/SOSYAL HUKUKSAL DESTEK SAĞLANDIA KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİB DİĞER _____U (BELİRTİN)	KOZA/ŞÖNİMA SİĞİNMA EVİ.....B SAVCILIK.....C AİLE MAHKEMESİ.....D SAĞLIK KURULUŞUE KAYMAKAMLIKF İL MÜDÜRLÜĞÜ.....G BAROH DİĞER _____U (BELİRTİN)	İLİŞKİ DEVAM ETTİ ARTTI11 AZALDI12 DEĞİŞMEDİ13 DURDU.....14 İLİŞKİ SONA ERDİ ARTTI15 AZALDI16 DEĞİŞMEDİ17 DURDU.....18	EVET.....1 HAYIR2

BELEDİYE KADIN DANIŞMA MERKEZİNE BAŞVURU

776 Bu başvurunuzdaki görüşmede yanınızda kimler vardı?	777 Bu başvurunuz nasıl sonuçlandı?	KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİ İSE 778 Belediye Kadın Danışma Merkezi sizi hangi kurum ya da kuruluşa yönlendirdi? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	779 Belediye Kadın Danışma Merkezi'ne başvurunun etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?	780 Belediye Kadın Danışma Merkezi'ne başvurduğunuz (son) olayda size verilen hizmetten memnun kaldınız mı?
YALNIZA ÇOCUKLARB EŞİNİN AİLESİ.....C KENDİ AİLESİD BAŞKALARI.....E DİĞER GÖREVLİLERF	PSİKO/SOSYAL HUKUKSAL DESTEK SAĞLANDIA KURUM/KURULUŞA YÖNLENDİRİLDİB DİĞER _____U (BELİRTİN)	KOZA/ŞÖNİMA SİĞİNMA EVİ.....B SAVCILIK.....C AİLE MAHKEMESİ.....D SAĞLIK KURULUŞUE KAYMAKAMLIKF İL MÜDÜRLÜĞÜ.....G BAROH DİĞER _____U (BELİRTİN)	İLİŞKİ DEVAM ETTİ ARTTI 11 AZALDI.....12 DEĞİŞMEDİ 13 DURDU.....14 İLİŞKİ SONA ERDİ ARTTI 15 AZALDI 16 DEĞİŞMEDİ 17 DURDU.....18	EVET1 HAYIR.....2

SAVCILIK

<p>781 718'E BAKIN:</p> <p>SAVCILIĞA BAŞVURU OLMUŞ MU?</p>	<p>782 Yaşadığınız olayların kaçında savcılığa başvurduunuz ya da yönlendirildiniz?</p>	<p>783 Savcılığa (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti?</p>	<p>784 Bu başvurunuz nasıl sonuçlandı?</p>	<p>785 Bu (son) olayda savcılığa başvurunun etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?</p>	<p>786 Savcılığa başvurduğunuz (son) olayda verilen hizmetten memnun kaldınız mı?</p>
<p>EVET.....1</p> <p>HAYIR.....2</p> <p>787 ←</p>	<p>BAŞVURU SAYISI</p> <p><input type="text"/></p>	<p>GÜN.....1 <input type="text"/></p> <p>AY.....2 <input type="text"/></p> <p>YIL.....3 <input type="text"/></p> <p><i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i></p>	<p>AİLE MAHKEMESİNE YÖNLENDİRİLDİ.....A</p> <p>CEZA MAHKEMESİNE YÖNLENDİRİLDİ.....B</p> <p>DiĞER _____ U (BELİRTİN)</p>	<p>İLİŞKİ DEVAM ETTİ</p> <p>ARTTI.....11</p> <p>AZALDI.....12</p> <p>DEĞİŞMEDİ.....13</p> <p>DURDU.....14</p> <p>İLİŞKİ SONA ERDİ</p> <p>ARTTI.....15</p> <p>AZALDI.....16</p> <p>DEĞİŞMEDİ.....17</p> <p>DURDU.....18</p>	<p>EVET.....1</p> <p>HAYIR.....2</p>

AİLE MAHKEMESİNE BAŞVURU

<p>787 718'E BAKIN:</p> <p>AİLE MAHKEMESİNE BAŞVURU OLMUŞ MU?</p>	<p>788 Yaşadığınız olayların kaçında Aile Mahkemesi'ne başvurduunuz ya da yönlendirildiniz?</p>	<p>789 Aile mahkemesine (son) başvurunuzun üzerinden ne kadar zaman geçti?</p>	<p>790 Bu başvurunuz nasıl sonuçlandı?</p>	<p>791 Bu (son) olayda Aile Mahkemesi'ne başvurunun etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?</p>	<p>792 Aile Mahkemesi'ne başvurduğunuz (son) olayda verilen hizmetten memnun kaldınız mı?</p>
<p>EVET.....1</p> <p>HAYIR.....2</p> <p>793 ←</p>	<p>BAŞVURU SAYISI</p> <p><input type="text"/></p>	<p>GÜN.....1 <input type="text"/></p> <p>AY.....2 <input type="text"/></p> <p>YIL.....3 <input type="text"/></p> <p><i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN, BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i></p>	<p>KORUYUCU TEDBİR KARARI ALINDI.....A</p> <p>ÖNLEYİCİ TEDBİR KARARI ALINDI.....B</p> <p>BOŞANDI.....C</p> <p>CEZA MAHKEMESİ.....D</p> <p>DiĞER _____ U (BELİRTİN)</p>	<p>İLİŞKİ DEVAM ETTİ</p> <p>ARTTI.....11</p> <p>AZALDI.....12</p> <p>DEĞİŞMEDİ.....13</p> <p>DURDU.....14</p> <p>İLİŞKİ SONA ERDİ</p> <p>ARTTI.....15</p> <p>AZALDI.....16</p> <p>DEĞİŞMEDİ.....17</p> <p>DURDU.....18</p>	<p>EVET.....1</p> <p>HAYIR.....2</p>

793	718'E BAKIN: KURUM/KURULUŞA BAŞVURDU ☐	KURUM/KURULUŞA BAŞVURMADI ☐	795
794	Yaşadığımız olaylar sonucundakurumlarına başvurduğunuzu söylediniz. İlk başvuru yaptığımız zamanı düşünürseniz, hangi nedenlerle başvurduğunuzu söyler misiniz? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	DAHA FAZLA TAHAMMÜL EDEMEDİ.....A KÖTÜ BİR ŞEKİLDE YARALANDI.....B ERKEK TEHDİT ETTİ/ÖLDÜRMEYE ÇALIŞTI.....C ERKEĞİN KENDİSİNİ ÖLDÜRMESİNDEN KORKTU.....D ERKEKLE KONUŞULMASINI İSTEDİ.....E SAĞLIK RAPORU ALMAKF HUKUKİ DESTEK ALMAKG MADDİ DESTEK ALMAKH BARINMA TALEBİI PSİKOLOJİK DESTEK ALMAKJ DİĞER U (BELİRTİN) DİĞER V (BELİRTİN)	
<i>800'S'YE GEÇİN.</i>			
795	Yaşadığımız olay(lar) sonucunda herhangi bir kuruma/ kuruluşa başvurmadığınızı söylediniz. Başvurmamanızın nedenleri neydi? Başka? <i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i>	NEREYE BAŞVURULACAĞINI BİLMİYORA BAŞVURABİLECEĞİ KURUM/KURULUŞ YOK.....B KURUMLARA GÜVENSİZLİK.....C ÇOK CİDDİ BİR SORUN YOKTUD AİLENİN ADININ KÖTÜYE ÇIKACAĞINDAN KORKTU ..E PSİKOLOJİK NEDENLER UTANDI/ÇEKİNDİ/SUÇLANMAKTAN KORKTUF YARDIM ALABİLECEĞİNE İNANMADI.....G İLİŞKİSİNİN SONA ERECEĞİNDEN KORKTU.....H TEHDİTTEN/ ŞİDDETİN ARTMASINDAN KORKTU.....I KENDİNİ SUÇLADI.....J ERKEKLE İLGİLİ NEDENLER ERKEĞİ SEVİYOR/AFFETTİ.....K ERKEĞİN DEĞİŞECEĞİNİ DÜŞÜNDÜL ERKEK KADINI TEHDİT ETTİM ÇOCUKLARLA İLGİLİ NEDENLER ÇOCUKLARININ MUTSUZ OLACAĞINDAN KORKTU.....N ÇOCUKLARINI KAYBEDECEĞİNDEN KORKTU.....O DİĞER U (BELİRTİN) DİĞER V (BELİRTİN)	

**BÖLÜM 8. YASALARA, KURUMLARA VE TEDBİR KARARLARINA İLİŞKİN BİLGİ
VE TEDBİR KARARLARININ UYGULANMASI**

800S	<i>SAATİ YAZIN</i>	SAAT – DAKİKA.....	<input style="width:20px; height:20px;" type="text"/> <input style="width:20px; height:20px;" type="text"/>														
800	Şimdi size kadınların hayatını etkileyen bazı hukuk kuralları ile ilgili maddeler okuyacağım.																
801	<p>Bu kurallar hakkındaki düşüncenizi değil, bu kuralları duyup duymadığınızı merak ediyorum. Sayacağım hukuk kurallarını duydunuz mu?</p> <p>A) Evlenmek için kadınlar ve erkekler 17 yaşını doldurmak zorundadır.</p> <p>B) Anne babaların ve diğer akrabaların, çocukları 15 yaşından önce evlendirmeleri suçtur, hapis cezası gerektirir.</p> <p>C) Resmi nikâh olmadan dini tören yapılması suçtur.</p> <p>D) Erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi suçtur.</p> <p>E) Kanunen eşinin kadını cinsel ilişkiye zorlaması suçtur.</p> <p>F) Kadın ev dışında çalışmak için eşinden izin almak zorunda değildir.</p> <p>G) Boşanma sonrasında eşler evlilikleri süresince edindikleri malları aralarında paylaşırlar.</p>	<table style="width:100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width:50%; text-align:center;">EVET</td> <td style="width:50%; text-align:center;">HAYIR</td> </tr> <tr> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> </tr> <tr> <td style="text-align:center;">1</td> <td style="text-align:center;">2</td> </tr> </table>	EVET	HAYIR	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	1	2	
EVET	HAYIR																
1	2																
1	2																
1	2																
1	2																
1	2																
1	2																
802	<p><i>801'E BAKIN:</i></p> <p>EN AZ BİRİNİ DUYDU <input style="width:20px; height:20px;" type="checkbox"/></p> <p>HİÇBİRİNİ DUYMADI <input style="width:20px; height:20px;" type="checkbox"/></p>		804														
803	<p>Biraz önce söz ettiğim hukuk kurallarını nereden duydunuz?</p> <p>Başka?</p> <p><i>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</i></p>	<p>TELEVİZYONA</p> <p>GAZETE/DERGİ/KİTAPB</p> <p>AFİŞ/PANOC</p> <p>İNTERNET/SOSYAL MEDYAD</p> <p>OKULE</p> <p>AKRABA/ARKADAŞ/TANIDIKF</p> <p>KAMU KURUM/KURULUŞUG</p> <p>STK/KADIN KURULUŞU/SENDİKAH</p> <p>DİĞER _____ U</p> <p align="center">(BELİRTİN)</p>															

804	Türkiye’de, Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi için 6284 sayılı kanun 2012 yılından itibaren uygulamadadır. Bu kanunla şiddete maruz kalanlar ve şiddet uygulayanlar için bazı koruyucu ve önleyici tedbir kararları alınmaktadır.																												
805	<p>Şimdi size bu kanunda yer alan bazı tedbir kararlarını okuyacağım. Bu kararlar hakkındaki düşüncenizi değil, bu kararları duyup duymadığınızı merak ediyorum.</p> <p>Sayacağım tedbir kararlarını duydunuz mu?</p> <p>A) Kanuna göre şiddet mağdurlarını korumak için şiddet uygulayan kişi beraber yaşanan evden uzaklaştırılır.</p> <p>B) Şiddete maruz kalmış kişilere ve çocuklara barınma olanağı sağlanır.</p> <p>C) Kanuna göre şiddete maruz kalmış kişiye hayati tehlikesi bulunması halinde geçici koruma hizmeti sağlanır.</p> <p>D) Şiddet mağdurlarına geçici maddi yardım sağlanır.</p> <p>E) Kanuna göre şiddet mağduru kişinin çocuklarına kreş imkanı sağlanır.</p> <p>F) Şiddet uygulayan eşin müşterek evi satması engellenir.</p> <p>G) Kanuna göre şiddet uygulayan kişinin koruma altındakilere yaklaşması ve iletişim kurması engellenir.</p> <p>H) Şiddet uygulayan kişinin alkol ya da uyuşturucu bağımlılığı varsa kendisine muayene ve tedavi olanakları sağlanır.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>EVET</th> <th>HAYIR</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>A)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>B)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>C)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>D)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>E)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>F)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>G)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>H)</td> <td>1</td> <td>2</td> </tr> </tbody> </table>		EVET	HAYIR	A)	1	2	B)	1	2	C)	1	2	D)	1	2	E)	1	2	F)	1	2	G)	1	2	H)	1	2
	EVET	HAYIR																											
A)	1	2																											
B)	1	2																											
C)	1	2																											
D)	1	2																											
E)	1	2																											
F)	1	2																											
G)	1	2																											
H)	1	2																											
806	<p>805’E BAKIN:</p> <p>EN AZ BİRİNİ DUYDU ☐</p> <p>HİÇBİRİNİ DUYMADI ☐</p> <p style="text-align: right;">→808</p>																												
807	<p>Biraz önce söz ettiğim tedbir kararlarını nereden duydunuz?</p> <p>Başka?</p> <p>SÖYLENENLERİN HEPSİNİ İŞARETLEYİN.</p>	<p>TELEVİZYONA</p> <p>GAZETE/DERGİ/KİTAP.....B</p> <p>AFİŞ/PANO.....C</p> <p>İNTERNET/SOSYAL MEDYAD</p> <p>OKULE</p> <p>AKRABA/ARKADAŞ/TANIDIKF</p> <p>KAMU KURUM/KURULUŞUG</p> <p>STK/KADIN KURULUŞUH</p> <p>DİĞERU</p> <p>(BELİRTİN)</p>																											

808	518'E BAKIN: (518=A) FİZİKSEL ŞİDDET VAR	☐	(518=B YA DA X) FİZİKSEL ŞİDDET YOK	☐	900S
809	718'E BAKIN: KURUM/KURULUŞA BAŞVURDU	☐	KURUM/KURULUŞA BAŞVURMADI	☐	900S

810	Kurumlara yaptığımız başvurular sonucunda	EVET	HAYIR	811 'ndan memnun kaldımız mı?	812 uygulandı mı?
	A) Geçici koruma tedbir kararı alındı mı?	1	2 810(B)	EVET1 HAYIR2	EVET1 HAYIR2
	B) Evden uzaklaştırma tedbir kararı alındı mı?	1	2 810(C)	EVET1 HAYIR1	EVET1 HAYIR2
	C) Maddi destek tedbir kararı alındı mı?	1	2 810(D)	EVET1 HAYIR1	EVET1 HAYIR2
	D) Bunların dışında başka herhangi bir karar alındı mı? (BELİRTİN)	1	2 813	EVET1 HAYIR2	EVET1 HAYIR2
	E) Bunların dışında başka herhangi bir karar alındı mı? (BELİRTİN)	1	2 813	EVET1 HAYIR2	EVET1 HAYIR2

SİĞİNMA EVİ

813	Barınma için tedbir kararı alındı mı?	EVET..... 1 HAYIR..... 2
814	Sığınma evinde/kadın konuk evinde hiç kaldınız mı? EVET İSE: Kaç kez ?	KALMA SAYISI..... <input type="text"/> <input type="text"/> HİÇ SİĞİNMA EVİNDE/KONUK EVİNDE KALMADI.....00 → 900S
815	Sığınma evinde(konuk evinde) ne kadar süre önce kaldınız?	GÜN.....1 <input type="text"/> <input type="text"/> AY.....2 <input type="text"/> <input type="text"/> YIL.....3 <input type="text"/> <input type="text"/>

816	Sığınma evinde yalnız mı kaldınız yoksa yanınızda çocuklarınız var mıydı?	YALNIZ KALDI..... 1 ÇOCUKLARLA BERABER..... 2
817	Hangi kurumun sığınma evinde kaldınız? Belediyenin, kadın kuruluşunun ya da başka bir kuruluşun sığınma evinde mi yoksa Bakanlığın kadın konuk evinde mi kaldınız?	BELEDİYE SİĞINMA EVİ..... 1 BAKANLIĞA BAĞLI KADIN KONUK EVİ..... 2 KADIN KURULUŞUNA BAĞLI SİĞINMA EVİ..... 3 DİĞER _____ 7 (BELİRTİN)
818	Son ayrıldığınız sığınma evinde ne kadar süre kaldınız? <i>BİR AYDAN AZ İSE GÜN OLARAK YAZIN. BİR YILDAN AZ İSE AY OLARAK YAZIN.</i>	GÜN.....1 <input type="text"/> <input type="text"/> AY.....2 <input type="text"/> <input type="text"/> YIL.....3 <input type="text"/> <input type="text"/>
819	Sığınma evinde kaldığınız sürede hangi hizmetlerden yararlandınız?	PSİKO/SOSYAL DESTEK.....A HUKUKİ DESTEK.....B İŞ BULMAK İÇİN DESTEK.....C MADDİ DESTEK.....D HİÇ DESTEK ALMADI.....X DİĞER _____ U (BELİRTİN)
820	Sığınma evinde kalırken, eşiniz [birlikte olduğunuz kişi] ile iletişiminiz devam etti mi yoksa iletişiminiz kesildi mi? <i>EVET İSE: Nasıl devam etti?</i>	EŞİYLE TELEFONLA GÖRÜŞTÜ.....A EŞİYLE YÜZYÜZE GÖRÜŞTÜ.....B EŞİYLE İLETİŞİMİ KESİLDİ.....C UYGUN DEĞİL.....X
821	Sığınma evinde kalırken, çocuklarınız ile iletişiminiz devam etti mi yoksa iletişiminiz kesildi mi? <i>EVET İSE: Nasıl devam etti?</i>	ÇOCUKLARIYLA TELEFONLA GÖRÜŞTÜ.....A ÇOCUKLARIYLA YÜZYÜZE GÖRÜŞTÜ.....B ÇOCUKLARIYLA İLETİŞİMİ KESİLDİ.....C UYGUN DEĞİL.....X
822	Sığınma evinde kalırken, aileniz ile iletişiminiz devam etti mi yoksa iletişiminiz kesildi mi? <i>EVET İSE: Nasıl devam etti?</i>	KENDİ AİLESİ İLE TELEFONLA GÖRÜŞTÜ.....A KENDİ AİLESİ İLE YÜZYÜZE GÖRÜŞTÜ.....B KENDİ AİLESİ İLE İLETİŞİMİ KESİLDİ.....C UYGUN DEĞİL.....X
823	Sığınma evinde kalırken, eşinizin ailesi ile iletişiminiz devam etti mi yoksa iletişiminiz kesildi mi? <i>EVET İSE: Nasıl devam etti?</i>	EŞİNİN AİLESİ İLE TELEFONLA GÖRÜŞTÜ.....A EŞİNİN AİLESİ İLE YÜZYÜZE GÖRÜŞTÜ.....B EŞİNİN AİLESİ İLE İLETİŞİMİ KESİLDİ.....C UYGUN DEĞİL.....X
824	Sığınma evinden ayrıldıktan sonra siz (ve çocuklarınız) kiminle yaşamaya başladınız?	YALNIZ.....1 EŞİYLE BERABER.....2 EŞİ VE ÇOCUKLARIYLA BERABER.....3 KENDİ AİLESİYLE.....4 AKRABA/ARKADAŞLARIYLA.....5 DİĞER _____ 7 (BELİRTİN)

825	Sığınma evinde kaldığımız sürece sunulan hizmetlerden memnun kaldınız mı?	EVET 1 HAYIR 2	
826	Sığınma evinde kalmanızın etkisi ne oldu? Hiçbir etkisi olmadı mı, şiddet arttı mı, azaldı mı ya da en azından o an için sona erdi mi?	İLİŞKİ DEVAM ETTİ ARTTI 1 AZALDI 2 DEĞİŞMEDİ 3 DURDU 4 İLİŞKİ SONA ERDİ ARTTI 1 AZALDI 2 DEĞİŞMEDİ 3 DURDU 4	

<p>905</p> <p>15 yaşınızdan sonra ailenizden, akrabalarınızdan ya da tanıdıklarınızdan birinin size hakaret ya da küfür ederek sizi üzdüğü, başkalarının yanında aşağıladığı ya da küçük düşürdüğü oldu mu?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Kim? <i>EVET YA DA HAYIR İSE İRDELEYİN.</i> Başka biri var mı? Okuldan kişiler? Arkadaş ya da komşu? Yabancı biri?</p> <p>HİÇ KİMSE A BABA B ANNE C ÜVEY BABA D ÜVEY ANNE E ERKEK KARDEŞ F AĞABEY G AKRABALARDAN BİR ERKEK (DEDE/AMCA/DAYI VB..) H AKRABALARDAN BİR KADIN I KAYINVALİDE J KAYINPEDER K KAYINBİRADER L ERKEK BİR ARKADAŞ M ÖĞRETMEN N İŞ YERİNDEN BİRİ O YABANCI BİRİ P</p> <p>DİĞER U (BELİRTİN)</p>		<p>906</p> <p>Bu durum kaç kez oldu? Bir kez mi, iki kez mi, birkaç kez mi yoksa çok kez mi?</p> <p><i>SADECE 905'DE İŞARETLENENLER İÇİN SORUN.</i></p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>BİR KEZ</th> <th>İKİ KEZ</th> <th>BİR KAÇ KEZ</th> <th>ÇOK KEZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>→ 907</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>BABA</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>ANNE</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>ÜVEY BABA</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>ÜVEY ANNE</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>ERKEK KARDEŞ</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>AĞABEY</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>AKRABALARDAN BİR ERKEK (DEDE/AMCA/DAYI VB..)</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>AKRABALARDAN BİR KADIN</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>KAYINVALİDE</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>KAYINPEDER</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>KAYINBİRADER</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>ERKEK BİR ARKADAŞ</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>ÖĞRETMEN</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>İŞ YERİNDEN BİRİ</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>YABANCI BİRİ</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td>DİĞER</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>		BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KAÇ KEZ	ÇOK KEZ	→ 907					BABA	1	2	3	4	ANNE	1	2	3	4	ÜVEY BABA	1	2	3	4	ÜVEY ANNE	1	2	3	4	ERKEK KARDEŞ	1	2	3	4	AĞABEY	1	2	3	4	AKRABALARDAN BİR ERKEK (DEDE/AMCA/DAYI VB..)	1	2	3	4	AKRABALARDAN BİR KADIN	1	2	3	4	KAYINVALİDE	1	2	3	4	KAYINPEDER	1	2	3	4	KAYINBİRADER	1	2	3	4	ERKEK BİR ARKADAŞ	1	2	3	4	ÖĞRETMEN	1	2	3	4	İŞ YERİNDEN BİRİ	1	2	3	4	YABANCI BİRİ	1	2	3	4	DİĞER	1	2	3	4	
	BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KAÇ KEZ	ÇOK KEZ																																																																																									
→ 907																																																																																													
BABA	1	2	3	4																																																																																									
ANNE	1	2	3	4																																																																																									
ÜVEY BABA	1	2	3	4																																																																																									
ÜVEY ANNE	1	2	3	4																																																																																									
ERKEK KARDEŞ	1	2	3	4																																																																																									
AĞABEY	1	2	3	4																																																																																									
AKRABALARDAN BİR ERKEK (DEDE/AMCA/DAYI VB..)	1	2	3	4																																																																																									
AKRABALARDAN BİR KADIN	1	2	3	4																																																																																									
KAYINVALİDE	1	2	3	4																																																																																									
KAYINPEDER	1	2	3	4																																																																																									
KAYINBİRADER	1	2	3	4																																																																																									
ERKEK BİR ARKADAŞ	1	2	3	4																																																																																									
ÖĞRETMEN	1	2	3	4																																																																																									
İŞ YERİNDEN BİRİ	1	2	3	4																																																																																									
YABANCI BİRİ	1	2	3	4																																																																																									
DİĞER	1	2	3	4																																																																																									
<p>907</p> <p>15 yaşınızdan sonra ailenizden, akrabalarınızdan ya da tanıdıklarınızdan biri siz çalışmak istediğiniz halde çalışmanıza engel oldu mu ya da bir işten ayrılmanıza neden oldu mu?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Kim? <i>EVET YA DA HAYIR İSE İRDELEYİN.</i> Başka biri var mı? Okuldan kişiler? Arkadaş ya da komşu? Yabancı biri?</p>		<p>HİÇ KİMSE A BABA B ANNE C ERKEK KARDEŞ D AĞABEY E AKRABALARDAN BİR ERKEK (DEDE/AMCA/DAYI) F AKRABALARDAN BİR KADIN G KAYINVALİDE H KAYINPEDER I KAYINBİRADER J</p> <p>DİĞER U (BELİRTİN)</p>																																																																																											
<p>908</p> <p>Ailenizden, akrabalarınızdan ya da tanıdıklarınızdan biri siz okumak istediğiniz halde okula devam etmenize engel oldu mu ya da okuldan ayrılmanıza neden oldu mu?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Kim? <i>EVET YA DA HAYIR İSE İRDELEYİN.</i> Başka biri var mı?</p>		<p>HİÇ KİMSE A BABA B ANNE C ERKEK KARDEŞ D AĞABEY E AKRABALARDAN BİR ERKEK (DEDE/AMCA/DAYI) F AKRABALARDAN BİR KADIN G</p> <p>DİĞER U (BELİRTİN)</p>																																																																																											

<p>909</p> <p>15 yaşınızdan önce ailenizden ya da akrabalarınızdan birinin size istemediğiniz bir cinsel davranışta bulunduğunu ya da cinsel olarak rahatsız edecek şekilde size dokunduğunu hatırlıyor musunuz?</p> <p><i>EVET İSE:</i> Kim?</p> <p><i>EVET YA DA HAYIR İSE İRDELEYİN.</i> Başka biri var mı? Okuldan kişiler? Arkadaş ya da komşu? Yabancı biri?</p> <p>HİÇ KİMSE A → 911</p> <p>BABA B</p> <p>ÜVEY BABA D</p> <p>ERKEK KARDEŞ F</p> <p>AĞABEY G</p> <p>DEDE H</p> <p>AMCA I</p> <p>DAYI J</p> <p>DİĞER ERKEK AKRABA K</p> <p>ERKEK BİR ARKADAŞ L</p> <p>ÖĞRETMEN M</p> <p>İŞ YERİNDEN BİRİ N</p> <p>YABANCI BİRİ O</p> <p>DİĞER U (BELİRTİN)</p>		<p>910</p> <p><i>SADECE 909 DA İŞARETLENENLER İÇİN SORUN.</i></p> <p>a)..... ile bu olayı ilk yaşadığınızda kaç yaşındaydınız? b)..... kaç yaşındaydı? c)Bu olay kaç kez oldu?</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>YAŞ</th> <th>YAŞ</th> <th>BİR KEZ</th> <th>İKİ KEZ</th> <th>BİR KAÇ KEZ</th> <th>ÇOK KEZ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> <tr> <td><input type="text"/></td> <td><input type="text"/></td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> <td>4</td> </tr> </tbody> </table>	YAŞ	YAŞ	BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KAÇ KEZ	ÇOK KEZ	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4	<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4
YAŞ	YAŞ	BİR KEZ	İKİ KEZ	BİR KAÇ KEZ	ÇOK KEZ																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<input type="text"/>	<input type="text"/>	1	2	3	4																																																															
<p>911</p> <p>Siz çocukken babanız [ya da annenizin birlikte olduğu kişi] annenize fiziksel olarak zarar verirdi mi?</p>		<p>EVET 1</p> <p>HAYIR 2</p> <p>UYGUN DEĞİL 3</p> <p>BİLMİYOR 8</p>																																																																		
<p>912</p> <p>Siz çocukken babanızın (ya da annenizin birlikte olduğu kişinin) annenize fiziksel olarak zarar verdiğine tanık olduğunuz mu (gördünüz ya da duyduunuz mu)?</p>		<p>EVET 1</p> <p>HAYIR 2</p>																																																																		

913	207'YE BAKIN: (207=12, 13, 14, 15, 16, 17) EN AZ BİR KEZ EVLENMİŞ/ BİRLİKTELİĞİ OLMUŞ ☐	(207=11) HİÇ EVLENMEMİŞ/ BİRLİKTELİĞİ OLMAMIŞ ☐	917
914	SON BİRLİKTELİK EVLİLİK İSE: (Son) kayınvalideniz eşinden [birlikte olduğu kişiden] hiç fiziksel zarar görmüş mü? SON BİRLİKTELİK EVLİLİK DEĞİL İSE: (Son) birlikte olduğunuz kişinin annesi eşinden [birlikte olduğu kişiden] hiç fiziksel zarar görmüş mü?	EVET..... 1 HAYIR 2 UYGUN DEĞİL..... 3 BİLMİYOR 8	916
915	Eşiniz/birlikte olduğunuz kişi, bu duruma tanık olmuş mu? (görmüş ya da duymuş mu)?	EVET..... 1 HAYIR 2 BİLMİYOR..... 8	
916	(Son) eşinizin/birlikte olduğunuz kişinin ailesi eşinize fiziksel zarar veren bir davranışta bulunmuş mu?	EVET..... 1 HAYIR 2 BİLMİYOR..... 8	
917	Hiç cinsel ilişkiye girdiniz mi? (EVET İSE) İlk defa cinsel ilişkiye girdiğinizde kaç yaşındaydınız?	HİÇ CİNSEL İLİŞKİYE GİRMEMİŞ 94 REDETTİ/CEVAP YOK 99 YAŞ..... <input type="text"/>	919
918	İlk cinsel ilişkiniz nasıl oldu? Siz cinsel ilişkiye girmek istediniz mi, yoksa istemediniz ama bir şekilde oldu mu veya cinsel ilişkiye zorlandınız mı?	İSTEDİ 1 İSTEMEDİ AMA OLDU 2 İSTEMEDİ/ZORLA OLDU 3 REDETTİ/CEVAP YOK 9	

ISRARLI TAKİP

919	Eşiniz, birlikte olduğunuz kişi ya da eski eşiniz, bir arkadaşınız ya da tanımadığınız birisi sizi hiç rahatsız edecek şekilde	EVET	HAYIR	EŞ / BİRLİKTE OLDUĞU KİŞİ	ESKİ EŞ/ ESKİ BİRLİKTE OLDUĞU KİŞİ	ERKEK BİR ARKADAŞ	AKRABA
920	Bu olayı kiminle yaşadınız?						
	A) Sürekli olarak telefonla aradı mı?	1	2 ↓ 919(B) ←	A	B	C	D
	B) Kısa mesaj, mektup ve/veya e-posta gönderdi mi?	1	2 ↓ 919(C) ←	A	B	C	D
	C) Facebook, twitter gibi sosyal medya araçları ile sizinle iletişim kurmaya ya da sizi takip etmeye çalıştı mı?	1	2 ↓ 919(D) ←	A	B	C	D
	D) Çalıştığımız ve/veya yaşadığımız yerde bekleyerek herhangi bir sebep olmadan gün içerisinde karşınıza çıktı mı?	1	2 ↓ 919(E) ←	A	B	C	D
	E) Sizi hiç rahatsız edecek şekilde, çiçek, mum vb gibi romantik hediyeler ya da tuhaf, korkutucu eşyalar gönderdi mi?	1	2 ↓ 919(F) ←	A	B	C	D
	F) Sizin iletişim bilgilerinizi internette ya da başkalarının görebileceği ortamlarda paylaşarak üçüncü kişilerin sizi rahatsız etmesine neden oldu mu?	1	2 ↓ 919(G) ←	A	B	C	D
	G) Kendisiyle görüşmezseniz intihar edeceğini söyledi mi?	1	2 ↓ 919(H) ←	A	B	C	D
	H) Kendisiyle görüşmezseniz size fiziksel ve/veya cinsel zarar vereceğine dair tehditte bulundu mu?	1	2 ↓ 919(I) ←	A	B	C	D
	I) Kendisiyle görüşmezseniz çocuğunuza ya da aileden başka birine zarar vermekle tehdit etti mi?	1	2 ↓ 919(J) ←	A	B	C	D
	J) Bunların dışında sizi başka bir şekilde rahatsız etmeye çalıştı mı? _____ (BELİRTİN)	1	2 ↓ 921 ←	A	B	C	D

İŞ YERİNDEN BİRİ	ÖĞRETMEN	KOMŞU	TANIDIK	YABANCI BİRİ	DİĞER
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)
E	F	G	H	I	U _____ (BELİRTİN)

921	<p>920'YE BAKIN:</p> <p>EN AZ BİR EVET VAR ☐</p> <p>HİÇ EVET YOK ☐</p>	<p>925S</p>
922	<p>Bahsettiğiniz olay/olaylar nedeniyle herhangi bir kuruma başvurduğunuz mu?</p>	<p>EVET 1</p> <p>HAYIR 2 → 925S</p>
923	<p>Hangi kurum/kurumlara başvurduğunuz?</p>	<p>POLİS/JANDARMA A</p> <p>SAVCILIK B</p> <p>KADIN KURULUŞU C</p> <p>AİLE MAHKEMESİ D</p> <p>KAYMAKAMLIK E</p> <p>İL MÜDÜRLÜĞÜ F</p> <p>BELEDİYE G</p> <p>DİĞER _____ U</p> <p>(BELİRTİN)</p>
924	<p>Bu başvurunuz nasıl sonuçlandı?</p>	<p>KORUYUCU TEDBİR KARARI ALINDI A</p> <p>ÖNLEYİCİ TEDBİR KARARI ALINDI B</p> <p>SONUÇ ALINMADI C</p> <p>DİĞER _____ U</p> <p>(BELİRTİN)</p>
925S	<p>SAATİ YAZIN.</p>	<p>SAAT – DAKİKA <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/></p>

BÖLÜM 10. GÖRÜŞMENİN SONLANDIRILMASI

1001	<p>Şimdi size üzerinde 2 resim olan bir kart vereceğim. Birinci resimde üzgün, ikincisinde ise mutlu bir yüz var.</p> <p>15 yaşınızdan önce biri size istemediğiniz bir cinsel davranışta bulduysa ya da cinsel olarak rahatsız edecek şekilde size dokunduysa, üzgün yüz resminin altına bir işaret koymanızı istiyorum.</p> <p>Böyle bir şey olmamışsa mutlu yüz resminin altına işaretlemenizi istiyorum.</p> <p>Kartı işaretledikten sonra katlayıp bu zarfın içine koyup ve zarfı kapatın. Bu, cevabınızın benim tarafımdan bilinmeyeceğinin teminatı olacaktır.</p> <p><i>CEVAPLAYICININ KARTI KATLADIĞINDAN, KARTI ZARFIN İÇİNE KOYDUĞUNDAN VE ZARFI SİZE VERMEDEN ÖNCE KAPATTIĞINDAN EMİN OLUN. ZARFIN ÜZERİNE KÜME VE HANEHALKI NUMARASINI YAZIN.</i></p>	KART VERİLDİ.....1 KART VERİLMEDİ.....2	
1002	Görüşmemiz sona erdi. Görüşme hakkında bir yorumunuz ya da eklemek istediğiniz başka bir şey var mı? _____ _____ _____ _____		
1003	Bu görüşme sonunda kendinizi nasıl hissettiniz? <i>CEVAPLAYICI TARAFINDAN VERİLEN CEVABI AŞAĞIYA YAZIN VE YAN SÜTUNA İŞARETLEME YAPIN.</i> _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	İYİ/DAHA İYİ1 KÖTÜ/DAHA KÖTÜ2 AYNI/FARK YOK.....3 DİĞER _____ 7 (BELİRTİN)	
1004	TÜM CEVAPLAYICILARA <p>Bana zaman ayırdığınız ve yardımcı olduğunuz için size çok teşekkür ediyorum. Bu konular hakkında konuşmanın zor olduğunu biliyorum. Kadınlara verilecek hizmetlerin geliştirilmesi için kadınların neler yaşadıkları konusunda bilgi sahibi olmak gerekiyor. Bu nedenle verdiğiniz bilgiler bizim için çok önemli. Hiç kimse, başka bir kimseden kötü muamele görmeyi hak etmez.</p> <p>CEVAPLAYICI ŞİDDETE MARUZ KALMIŞ İSE:</p> <p>Düşüncelerinizi ve yaşadıklarınızı bizimle paylaşmanız sizin ne kadar güçlü bir kadın olduğunuzu gösteriyor. Benimle paylaştıklarınız için tekrar teşekkür ederiz.</p>		

01 ADANA	21 DİYARBAKIR	41 KOCAELİ	61 TRABZON
02 ADIYAMAN	22 EDİRNE	42 KONYA	62 TUNCELİ
03 AFYON	23 ELAZIĞ	43 KÜTAHYA	63 ŞANLIURFA
04 AĞRI	24 ERZİNCAN	44 MALATYA	64 UŞAK
05 AMASYA	25 ERZURUM	45 MANİSA	65 VAN
06 ANKARA	26 ESKİŞEHİR	46 K.MARAŞ	66 YOZGAT
07 ANTALYA	27 GAZİANTEP	47 MARDİN	67 ZONGULDAK
08 ARTVİN	28 GİRESUN	48 MUĞLA	68 AKSARAY
09 AYDIN	29 GÜMÜŞHANE	49 MUŞ	69 BAYBURT
10 BALIKESİR	30 HAKKARİ	50 NEVŞEHİR	70 KARAMAN
11 BİLECİK	31 HATAY	51 NİĞDE	71 KIRIKKALE
12 BİNGÖL	32 ISPARTA	52 ORDU	72 BATMAN
13 BİTLİS	33 İÇEL	53 RİZE	73 ŞIRNAK
14 BOLU	34 İSTANBUL	54 SAKARYA	74 BARTIN
15 BURDUR	35 İZMİR	55 SAMSUN	75 ARDAHAN
16 BURSA	36 KARS	56 SİİRT	76 İĞDIR
17 ÇANAKKALE	37 KASTAMONU	57 SİNOP	77 YALOVA
18 ÇANKIRI	38 KAYSERİ	58 SİVAS	78 KARABÜK
19 ÇORUM	39 KIRKLARELİ	59 TEKİRDAĞ	79 KİLİS
20 DENİZLİ	40 KIRŞEHİR	60 TOKAT	80 OSMANİYE
90 YABANCI ÜLKE			81 DÜZCE

KAYNAKÇA

Kaynakça

4320 sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun (17 Ocak 1998). *Resmî Gazete*, Sayı: 23233. <http://eski.bianet.org/2006/11/01_k/74818.htm>. (2013, 16 Ekim).

Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanun. (09 Ocak 2003). *Resmî Gazete*, Sayı: 28489. <<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/01/20030118.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/01/20030118.htm>> (2014, Temmuz 04).

Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun (20 Mart 2012). *Resmî Gazete*, Sayı: 28239. <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120320-16.htm>> (2014, Ağustos 25).

Altınay ve Arat (2008). *Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Araştırması*. İstanbul. Punto Yayıncılık.

Ankara Barosu. (2011). Gelincik Projesi. <<http://www.gelincikprojesi.com/AnaSayfa.aspx>> (2014, Temmuz 08).

Birleşmiş Milletler. (1979). *Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW)*. <http://www.unicef.org/turkey/cedaw/_gi18.html> (2014, 22 Haziran).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu. (1993). *Kadınlara Karşı Şiddetin Tasfiye Edilmesine Dair Bildirisi*. http://www.uhdigm.adalet.gov.tr/sozlesmeler/coktarafli-soz/bm/bm_19.pdf> (2014, 21 Haziran).

Coles, T. (2008). Finding Space in the Field of Masculinity: Lived Experiences of Men's Masculinities, *Journal of Sociology*, 44(3), 233-248.

Connell, R.W. ve Wesserschmidt, W.J. (2005). Hegemonic Masculinity: Rethinking the Concept, *Gender and Society*, 19(6), 829-859.

Connell, R.W. (1998). *Toplumsal Cinsiyet ve İktidar*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı, *Aile İçi Şiddetle Mücadele Şube Müdürlüğü Bilgilendirme Kitapçığı*. <<http://www.asayis.pol.tr/SiteAssets/bulten/asayisbulten/aileicisiddet/index.html>> (2014, Temmuz 12)

FRA (European Union Agency for Fundamental Rights). (2014). *Violence Against Women: An EU-Wide Survey: Main Results*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2006). Prevalence of Intimate Partner Violence: Findings from The WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence. *Lancet*, 368, 1260-69.

Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2005). *WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence Against Women: Initial Results on Prevalence, Health Outcomes and Women's Responses*. Geneva: WHO Publications.

Heise, L. (1996). Violence Against Women: Global Organizing for Change. Edleson, J.L. ve Eisikovits, Z.C. (ed.). *Future Interventions with Battered Women and Their Families* içinde (7–33). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Heise, L., Ellsberg, M. ve Gottemoeller, M. (1999). *Ending Violence Against Women*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.

Kish, L. (1949). A Procedure for Objective Respondent Selection within the Household. *Journal of the American Statistical Association*, 44(247), 380–387.

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (2012, Aralık). <<http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/19459/KOZA-SIDDET-ONLEME-VE-IZLEME-MERKEZLERI>> (2014, Temmuz 06).

Maxwell, J. A. (1996). 'Qualitative Research Design. An Interactive Approach'. *Applied Social Research Methods Series*, Vol. 41. Thousand Oaks, CA: Sage Publications

On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (06 Aralık 2012). *Resmî Gazete*, Sayı: 28489. <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/12/20121206-1.htm>> (2014, Haziran 25).

Pallitto, C. C., Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A.F.M, Ellsberg, M., Heise, L. ve Watts, C. (2013). Intimate Partner Violence, Abortion, and Unintended Pregnancy: Results From The WHO Multi-Country Study on Women's Health and Domestic Violence. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 120(1), 3-9.

Runyan, D. K. (2000). *Final Report to the International Clinical Epidemiology Network on the 1998-1999 Grant to Nurture the WorldSAFE Collaboration*. <<http://incentrust.org/inclen/uploadedbyfck/file/completeProject/WorldSafe.pdf>> (2013, 15 Ekim).

Sancar, S. (2008). *Erkeklik: İmkânsız İktidar*. İstanbul: Metis Yayınları

Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği (09 Şubat 2013). *Resmî Gazete*, Sayı: 28554. <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130209-3.htm>> (2014, Temmuz 05).

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2013). 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, İstanbul Sözleşmesi (11.05.2011), 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanuna İlişkin Uygulama Yönetmeliği, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik. Ankara: KSGM.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2012). *Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı 2012-2015*. Ankara: KSGM

T.C. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı, Aile içi Şiddet Suçları Soruşturma Bürosu (2014). <http://www.abgm.adalet.gov.tr/pppt/matra_son1.pdf> (2014, Temmuz 07).

T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. (1994). *Aile içi Şiddetin Sebepler ve Sonuçları*. Bizim Büro. Ankara.

T.C. Başbakanlık, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet*. Ankara: T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2008). *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadelede Sağlık Hizmetleri*. <http://www.kadininstatusu.gov.tr/upload/kadininstatusu.gov.tr/mce/eski_site/Pdf/02%20KYAIS%20Mucadelede%20Saglik%20Hizmetleri.pdf> (2014, Temmuz 12).

T.C. İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığı (JGK) Asayiş Daire Başkanlığı, Aile içi Şiddetle Mücadele ve Çocuk Şube Müdürlüğü. (2014). 2013 Yılında Meydana Gelen Aile İçi Şiddet, Kadına Yönelik Şiddet ve Çocuk Suçlarının Değerlendirilmesi. <http://www.jandarma.gov.tr/asayis/Aile_Cocuk/aile_ici_siddet_2013.pdf> (2014, Temmuz 10).

The European Institute for Crime and Control, HEUNI, UNICRI and Statistics Canada. International Violence Against Women Survey. <<http://www.heuni.fi/en/index/researchareas/violenceagainstwomen/internationalviolenceagainstwomensurveyivaws.html>> (2013, 16 Ekim).

Türk Ceza Kanunu. (26 Eylül 2004). *Resmî Gazete*, Sayı: 25611. <<http://www.resmigazete.gov.tr/main.aspx?home=http://www.resmigazete.gov>>

[tr/eskiler/2004/10/20041012.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/10/20041012.htm](http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/10/20041012.htm&main=http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/10/20041012.htm) (2014, 08 Ocak).

Türk Medeni Kanunu. (8 Aralık 2011). *Resmî Gazete*, Sayı: 24607. <<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/12/20011208.htm#1>> (2014, 08 Ocak).

U.S. Agency for International Development (USAID). (Eylül, 2012). *Demographic and Health Survey Sampling and Household Listing Manual*. <http://dhsprogram.com/pubs/pdf/DHSM4/DHS6_Sampling_Manual_Sept2012_DHSM4.pdf> (2014, 21 Şubat).

Weber, R.P. (1990). 'Basic Content Analysis'. *Quantitative Applications in the Social Sciences*, Vol. No. 07-049. Newbury Park, California: Sage Publications.

World Health Organization (2013). *Global and Regional Estimates of Violence against Women: Prevalence and Health Effects of Intimate Partner Violence and Non-partner Sexual Violence*. Geneva. Switzerland.

World Health Organization Department of Gender and Women's Health. (2001). *Putting Women First: Ethical and Safety Recommendations for Research on Domestic Violence against Women*. WHO/FCH/GWH/01.1. Geneva: WHO publications.

ISBN: 978-605-4628-75-9

T.C.
Aile ve
Sosyal Politikalar
Bakanlığı

 **HACETTEPE
ÜNİVERSİTESİ**

NEE **NÜFUS
ETÜTLERİ
ENSTİTÜSÜ**